Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы

Қазақстан Республикасының Кодексі 2017 жылғы 27 желтоқсандағы № 125-VI ҚРЗ.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы Кодекстің қолданысқа енгізілу тәртібін 277-баптан қараңыз.

Қолданушылар назарына!

Қолданушыларға ыңғайлы болу үшін ЗҚАИ мазмұнды жасады.

МАЗМҰНЫ

Ескерту. Мазмұны алып тасталды – ҚР 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

01.01.2030 дейін осы Кодекстің 118-бабының 4-тармағындағы және 7-тармағының 2) тармақшасындағы, 119-бабы 10-тармағының 2) тармақшасындағы, 139-бабының 4-тармағындағы, 140-бабы 10-тармағының 6) және 7) тармақшаларындағы және 141-бабындағы "геологиялық қорлар", "геологиялық қорлардың", "геологиялық қорларға" деген сөздер тиісінше "қорлар", "қорлардың", "қорларға" деген сөздер болып есептелсін - ҚР 27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (қолданысқа енгізілу тәртібін осы Кодекстің 277-бабының 12-т. қараңыз).

01.01.2030 дейін осы Кодекстің 141-бабындағы "орталық комиссия" деген сөздер " мемлекеттік комиссия" деген сөздер болып есептелсін - ҚР 27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (қолданысқа енгізілу тәртібін осы Кодекстің 277-бабының 12-т. қараңыз).

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "жергілікті қамту", "жергілікті қамтудың", " жергілікті қамтуды", "жергілікті қамтуының", "жергілікті қамтуға" деген сөздер тиісінше "елішілік құндылық", "елішілік құндылықтың", "елішілік құндылықты", " елішілік құндылығының", "елішілік құндылыққа" деген сөздермен ауыстырылды – ҚР 27.12.2021 № 87-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЖАЛПЫ БӨЛІК

I БӨЛІМ. НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕР

1-ТАРАУ. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасы

1. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

1-1. Осы Кодексте өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу, Қазақстан Республикасы Президентінің заң шығару бастамасы тәртібімен әзірленетін заңдардың жобаларын қоспағанда, Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздемейтін заңмен жүзеге асырылады.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шартта осы Кодексте қамтылғандағыдан өзгеше қағидалар белгіленсе, онда халықаралық шарттың қағидалары қолданылады.

3. Осы Кодекс пен жер қойнауын пайдалану саласындағы қатынастарды реттейтін нормаларды қамтитын Қазақстан Республикасының өзге де заңдарының арасында қайшылық болған жағдайда, осы Кодекстің ережелері қолданылады.

4. Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы жер қойнауын пайдалану саласындағы қатынастарға олар осы Кодекстің нормаларымен реттелмеген жағдайларда қолданылады.

Ескерту. 1-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (01.07.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2-бап. Осы Кодекспен реттелетін қатынастар

1. Осы Кодекс жер қойнауын пайдалану режимін, жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік басқару мен реттеуді жүзеге асыру тәртібін, жер қойнауы учаскелеріне құқықтардың туындау, оларды жүзеге асыру және тоқтату, жер қойнауын пайдаланушылардың құқықтық жағдайы мен олардың тиісті операцияларды жүргізу ерекшеліктерін, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану және жер қойнауын пайдалану құқығына билік ету мәселелерін және жер қойнауы ресурстарын пайдалануға байланысты басқа да қатынастарды айқындайды.

2. Жерді, су ресурстарын және басқа да табиғи ресурстарды пайдалану тиісті табиғи ресурстарды пайдалану және қорғау режимін айқындайтын Қазақстан Республикасының жер, су және экологиялық заңнамасына сәйкес реттеледі.

3. Мемлекет, Қазақстан Республикасының азаматтары мен заңды тұлғалары осы Кодекспен реттелетін қатынастарға қатысушылар болып табылады.

4. Егер осы Кодексте, заңдарда және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда өзгеше көзделмесе, шетелдіктер, азаматтығы жоқ адамдар, сондай-ақ шетелдік заңды тұлғалар Қазақстан Республикасында жер қойнауын пайдалану жөніндегі қатынастарда Қазақстан Республикасының азаматтары мен заңды тұлғалары үшін белгіленген құқықтар мен бостандықтарды пайдаланады және олардың міндеттері болады.

5. Жер қойнауын пайдаланушылар өнеркәсіпті дамытуға бағытталған шарттар бойынша сатып алуды "Өнеркәсіптік саясат туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырады.

Ескерту. 2-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 27.12.2021 № 87-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасының мақсаты мен міндеттері

1. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасының мақсаты мемлекеттің және қоғамның әл-ауқатының экономикалық өсуі үшін Қазақстан Республикасының минералдық-шикізаттық базасының тұрақты дамуын қамтамасыз ету болып табылады.

2. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасының міндеттері мыналар болып табылады:

1) мемлекеттің жер қойнауына меншік құқығын қорғау;

2) жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру және қатынастарды реттеу;

3) мемлекеттің, Қазақстан Республикасы азаматтарының мүдделерін және жер қойнауын пайдаланушылардың құқықтарын сақтау;

4) Қазақстан Республикасы минералдық-шикізаттық базасының өсімі;

5) жер қойнауын пайдалану құқықтарының туындау, оларды жүзеге асыру, өзгерту және тоқтату негіздерін, шарттарын және тәртібін белгілеу;

6) жер қойнауын пайдалануды тұрақты дамыту үшін құқықтық негізді қамтамасыз ету;

7) жер қойнауын геологиялық зерттеуге және жер қойнауын пайдалануға инвестициялар тарту үшін жағдайлар жасау;

8) жер қойнауын пайдалану саласындағы заңдылықты нығайту.

4-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасының қағидаттары

Жер қойнауын пайдалану саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу мынадай қағидаттарға негізделеді:

1) мемлекеттік жер қойнауы қорын ұтымды пайдалану;

2) жер қойнауын пайдалану кезінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

3) жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпараттың қолжетімділігі;

4) жер қойнауын пайдаланудың ақылы болуы;

5) жер қойнауын пайдаланушылардың адалдығы;

6) жер қойнауын пайдалану шарттарының тұрақтылығы.

5-бап. Мемлекеттік жер қойнауы қорын ұтымды басқару

Мемлекеттік жер қойнауы қорын ұтымды басқару мемлекеттің және қоғамның әл-ауқатының экономикалық өсуі мақсатында жер қойнауын пайдалану құқығын беру арқылы қамтамасыз етіледі.

6-бап. Жер қойнауын пайдалану кезіндегі экологиялық қауіпсіздік

Жер қойнауын пайдалану жер қойнауының ластануын болғызбауға және қоршаған ортаға зиянды әсерді азайтуға бағытталған шараларды қабылдай отырып, экологиялық қауіпсіз тәсілдермен жүзеге асырылуға тиіс.

7-бап. Жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпаратқа қолжетімділік

1. Егер осы Кодексте немесе Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында өзгеше көзделмесе, жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпарат қолжетімді болып табылады.

2. Мемлекет мыналарға:

1) жер қойнауын пайдалану құқығын беру жөніндегі аукциондар, олардың шарттары мен нәтижелері туралы ақпаратқа;

2) мемлекеттік органдардың жер қойнауын пайдалану құқығын беру және тоқтату туралы шешімдеріне;

3) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлерін ескере отырып, жер қойнауын пайдалану құқығы туралы ақпаратқа;

4) осы Кодекске сәйкес құпия немесе Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпиялар туралы заңнамасына сәйкес құпия болып танылатын геологиялық ақпаратты қоспағанда, геологиялық ақпаратқа ашық қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

3. Жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпаратқа қолжетімділік тәртібі осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында айқындалады.

4. Мүдделі тұлғалар осы бапқа сәйкес қолжетімділігі қамтамасыз етілетін ашық ақпаратты өтеусіз пайдалануға құқылы.

5. Мемлекеттің жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз етуі осы Кодекспен қатынастары реттелетін лауазымды адамдар мен басқа да қатысушылар қалыптастыратын және ұсынатын мәліметтердің міндетті түрде анық және толық болуына негізделеді.

Ескерту. 7-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

8-бап. Жер қойнауын пайдаланудың ақылы болуы

Жер қойнауын пайдалану ақылы (өтеулі) болып табылады. Жер қойнауын пайдалану үшін ақы төлеу Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес салықтарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді төлеу арқылы жүзеге асырылады.

9-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың адалдығы

Жер қойнауын пайдаланушылар оларға берілген құқықтарды іске асыру және осы Кодексте көзделген міндеттерді орындау кезіндегі жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларға мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру процесінде жер қойнауын пайдаланушылардың іс-қимыл адалдығы ұйғарылады.

2-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ РЕСУРСТАРЫ ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

10-бап. Жер қойнауы және оның ресурстары

1. Топырақ қабатынан төмен, ал ол болмаған кезде жер бетінен төмен орналасқан жер қыртысының бөлігі, су айдындары мен ағын сулардың түбі жер қойнауы деп танылады.

2. Осы Кодексте мынадай ресурстарға қатысты жер қойнауының пайдаланылуы реттеледі:

1) пайдалы қазбалар;

2) техногендік минералдық түзілімдер;

3) жер қойнауының кеңістігі.

11-бап. Жер қойнауына меншік

1. Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес жер қойнауы Қазақстан халқына тиесілі. Қазақстан халқының атынан меншік құқығын мемлекет жүзеге асырады. Бұл ретте мемлекеттің меншік құқығын жүзеге асыруы Қазақстан халқының мүддесі үшін мемлекеттік меншік режимі арқылы іске асырылады.

2. Мемлекет осы Кодексте көзделген негіздерде, шарттарда және шектерде жер қойнауын пайдалануға береді.

3. Жеке және заңды тұлғалардың жер қойнауына мемлекеттік меншік құқығын бұзатын іс-әрекеттері Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылыққа алып келеді. Жер қойнауына мемлекеттік меншікті бұза отырып жасалған мәмілелер маңызсыз мәмілелер болып табылады.

Ескерту. 11-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 05.11.2022 № 157-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

12-бап. Пайдалы қазбалар және олардың сыныпталуы

1. Химиялық құрамы мен физикалық қасиеттері оларды материалдық өндіріс саласында және тікелей немесе қайта өңделгеннен кейін тұтыну саласында пайдалануға мүмкіндік беретін, пайдалы құрауыштары бар табиғи минералдық түзілімдер мен органикалық заттар пайдалы қазбалар болып танылады.

2. Өзінің экономикалық маңызы бойынша және жер қойнауын пайдаланудың тиісті шарттарын белгілеу мақсатында пайдалы қазбалар мынадай топтарға бөлінеді:

1) жерасты сулары;

2) көмірсутекті пайдалы қазбалар (көмірсутектер);

3) пайдалы қатты қазбалар.

3. Мұнай, шикі газ және табиғи битум көмірсутектер деп танылады.

Шикі мұнай, газ конденсаты, тақтатасты мұнай, сондай-ақ шикі мұнайды тазартқаннан кейін және жанғыш тақтатастарды, мұнай битумды жыныстарды немесе шайырлы құмдарды өңдегеннен кейін алынған көмірсутектер мұнай деп танылады.

Үлес салмағына қарамастан, қалыпты атмосфералық температурада және қысым кезінде жер қойнауынан сұйық күйінде алынатын, оның ішінде шикі газдан табиғи конденсаттау арқылы түзілген кез келген көмірсутектер шикі мұнай деп танылады.

Үлес салмағына қарамастан, жер қойнауынан қалыпты атмосфералық температурада және қысым кезінде газ тектес күйде алынатын кез келген көмірсутектер, оның ішінде тазартылмаған табиғи, ілеспе, қатпарлы газ, көмір қабаттарындағы метан, сондай-ақ олардың құрамындағы көмірсутексіз газдар шикі газ деп танылады.

Мұнайдың құрамында қатталған жағдайларда еріген күйде кездесетін және қысым төмендеген кезде одан бөлініп шығатын көмірсутектердің және көмірсутекті емес газдардың көп құрауышты қоспасы ілеспе газ деп танылады.

Көмір кен орындарынан өндірілген, қалыпты атмосфералық температурада және қысым кезінде газ тектес күйде болатын, құрамында метан басым болатын көмірсутектердің және көмірсутекті емес газдардың көп құрауышты қоспасы көмір қабаттарының метаны деп танылады.

Табиғи жағдайда ұңғымалық әдістермен өндіру техникалық жағынан мүмкін емес, жер қойнауында қатты, тұтқыр және тұтқыр-пластикалық күйде жататын, бастапқы көмірсутек негізі бар органикалық текті пайдалы қазбалар табиғи битум деп танылады.

Тақтатасты жыныстардағы шикі мұнай тақтатасты мұнай деп танылады.

Тақтатасты жыныстардағы, қалыпты атмосфералық температура мен қысым кезінде газ тәріздес күйде болатын, көмірсутектердің және құрамында метан басым көмірсутекті емес газдардың көп құрауышты қоспасы тақтатасты газ деп танылады.

Сазды минералдардың үлпектері мен басқа минералдардың, атап айтқанда кварц пен кальциттің ұсақ бөлшектерінің (қарабалшықтың немесе саздың жұқа бөлшектерінің) қоспасын білдіретін қарабалшықтан, органикалық заттардан түзілген, өткізгіштігі төмен, шөгінді текті ұсақ түйіршікті кесек жыныс тақтатасты жыныс деп танылады.

Ыдырауы кезінде құрамында метан басым газ бөлінетін табиғи жолмен алынған қатты кристалды заттар газ гидраттары деп танылады.

Тақтатасты мұнай, тақтатасты газ, табиғи битум, көмір қабаттарындағы метан және газ гидраттарынан алынатын газ дәстүрлі емес көмірсутектерге жатады.

4. Жер қойнауында немесе жер бетінде қатты күйде болатын табиғи минералдық түзілімдер, органикалық заттар мен олардың қоспалары пайдалы қатты қазбалар деп танылады.

Пайдалы қатты қазбалар кендік және кендік емес болып бөлінеді. Саф металдар, қара, түсті, сирек, радиоактивті металдардың және сирек кездесетін жер элементтерінің

кендері кендік пайдалы қатты қазбалар деп танылады. Қалған пайдалы қатты қазбалар кендік емес деп танылады.

Құрылыс және өзге де шаруашылық мақсаттарында табиғи күйінде немесе болмашы өңделумен және тазартыла отырып пайдаланылатын және жер қойнауында кеңінен таралған кендік емес пайдалы қатты қазбалар кең таралған деп танылады. Кең таралған пайдалы қазбаларға мыналар жатады:

метаморфалық жыныстар, оған қоса, оның ішінде мәрмәрларды, кварциттерді, кварцты-далалық шпат жыныстарын қамтитын метаморфалық жыныстар;

магмалық тау жыныстары, оның ішінде граниттерді, сиениттерді, диориттерді, габброны, риолиттерді (липариттерді), андезиттерді, диабаздарды, базальттарды, вулкандық туфтарды, шлактарды, пемзаларды, вулкандық шыныларды және шыны тектес жыныстарды (перлиттерді, обсидианды) қамтитын магмалық тау жыныстары;

шөгінді тау жыныстары, оның ішінде ұсақ жұмыр тастар мен қиыршық тастарды, қиыршық тас-құм (құм-қиыршық тас) қоспаларын, құмдар мен құмдауықтарды, саздақ пен саздақты жыныстарды (суглинкілерді, алевролиттерді, аргиллиттерді, саздақты тақта тастарды), ас тұзын, гипстік жыныстарды, мергельдерді, әктастарды, оның ішінде ұлутастарды, бор жыныстарын, доломиттерді, әктас-доломит жыныстарын, кремний жыныстарын (трепелдерді, опокаларды, диатомиттерді), табиғи пигменттерді, торфты, емдік балшықтарды қамтитын шөгінді тау жыныстары.

Ескерту. 12-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 05.01.2021 № 407-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.06.2022 № 130-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

13-бап. Техногендік минералдық түзілімдер, техногендік минералдық түзілімдерге арналған құқықтар

1. Тау-кен өндіру, тау-кен-қайта өңдеу және энергетикалық өндірістердің пайдалы құрауыштары және (немесе) пайдалы қазбалары бар қалдықтарының шоғыры техногендік минералдық түзілімдер деп танылады.

Тау-кен өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдеріне жер қойнауынан айырып алу процесінде тау-кен жыныстарынан пайдалы қатты қазбаларды бөліп алу нәтижесінде түзілетін пайдалы қатты қазбаларды өндірудің қалдықтары (аршылым, қоршауыш жыныс, шаңдар, кенеусіз (кондициялы емес) кен) жатады.

Тау-кен-қайта өңдеу өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдеріне кен байыту өндірістері (байыту қалдықтары мен шламдары) және (немесе) химиялық-металлургиялық өндірістер қызметі (шлактар, кектер, клинкерлер және металлургиялық қайта жасау қалдықтарының басқа да осыған ұқсас түрлері) нәтижесінде түзілетін қайта өңдеу қалдықтары жатады.

Энергетикалық өндірістердің техногендік минералдық түзілімдеріне өндіруші қондырғылармен электрлік және (немесе) жылу энергиясын өндіру кезінде отынның жануы нәтижесінде түзілетін қатты қалдықтар (күлдер, күлшлактар) жатады.

2. Жер қойнауы учаскесі шегінде орналасқан техногендік минералдық түзілімдер осы учаскеге тиесілі болып табылады.

Пайдаланудағы жер қойнауы учаскесінің шегінен тыс орналасқан химиялық-металлургиялық немесе энергетикалық өндірістер қызметі нәтижесінде пайда болған техногендік минералдық түзілімдер аталған өндірістерге тиесілі болып табылады. Осындай техногендік минералдық түзілімдерге меншік құқығы Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес осы техногендік минералдық түзілімдердің орналасқан полигоны (полигонының бір бөлігі) жабылатын кезге дейін өндірістердің меншік иесінде сақталады.

3. Жер қойнауын пайдаланушының пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінде осы жер қойнауын пайдаланушының қызметі нәтижесінде пайда болған техногендік минералдық түзілімдерге меншік құқығы жер қойнауын пайдалану құқығы қолданылатын мерзімде сол жер қойнауын пайдаланушыда сақталады.

Техногендік минералдық түзілімдердің меншік иесі болып табылатын жер қойнауын пайдаланушылар осы баптың ережелерін ескере отырып, өздеріне пайдалануға берілген жер қойнауы учаскесіндегі қызмет нәтижесінде пайда болған техногендік минералдық түзілімдерді иеленуге, пайдалануға және оларға билік етуге, сондай-ақ оларды үшінші тұлғаларға иеліктен шығаруға құқылы.

Көрсетілген техногендік минералдық түзілімдерді жер қойнауы учаскесінен немесе олар орналасқан полигоннан алып қоймай үшінші тұлғаларға иеліктен шығаруға, осы баптың 2-тармағында көзделген жер қойнауын пайдалану құқығының немесе тиісінше өндіріске меншік құқығының өтуінен басқа жағдайларда, жол берілмейді.

Пайдаланудағы жер қойнауы учаскесінде орналасқан техногендік минералдық түзілімдерді үшінші тұлғаларға иеліктен шығарған жағдайда, оларды алып қою жер қойнауын пайдалану құқығының қолданылу кезеңінде жүзеге асырылуға тиіс.

4. Тау-кен өндіру өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия, ашық (карьерлік) немесе жерасты (шахталық) тәсілмен игере қазуға жарамды жер қойнауы учаскесінде уранды барлауға арналған келісімшарт, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия, ашық (карьерлік) немесе жерасты (шахталық) тәсілмен игере қазуға жарамды кен орнында уран өндіруге арналған келісімшарт, кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия немесе жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия бойынша пайдаланудағы жер қойнауы учаскелері шегінде ғана жүзеге асырылады.

Тау-кен байыту өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия, ашық (карьерлік) немесе

жерасты (шахталық) тәсілмен игере қазуға жарамды кен орнында уран өндіруге арналған келісімшарт немесе жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия бойынша пайдаланудағы жер қойнауы учаскелері шегінде ғана жүзеге асырылады.

Техногендік минералдық түзілімдердің ресурстық әлеуетін пайдаланудың тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында әртүрлі өндірістердің (тау-кен өндіру, тау-кен байыту, химия-металлургия өндірістері) қызметі нәтижесінде оларды бір объектіде орналастыруға, егер мұндай техногендік минералдық түзілімдердің біртекті физикалық-химиялық қасиеттері болмаса және мұндай орналастыру Қазақстан Республикасының экология заңнамасының талаптарына сәйкес келмесе, тыйым салынады.

5. Жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылғаннан кейін немесе тиісінше полигон (полигонның бір бөлігі) жабылғаннан кейін жер қойнауы учаскесінде қалдырылған техногендік минералдық түзілімдер жер қойнауы құрамына қосылады.

Осы Кодекстің мақсаттары үшін жер қойнауы құрамына қосылған техногендік минералдық түзілімдерге пайдалы қатты қазбалардың құқықтық режимі қолданылады.

Ескерту. 13-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

14-бап. Кен орындары және олардың сыныпталуы

1. Өзінің сандық, сапалық және тау-кен-техникалық сипаттамалары бойынша оң экономикалық әсері бар өнеркәсіптік әзірлеме үшін жарамды болуы мүмкін пайдалы қазбаның (пайдалы қазбалардың) табиғи немесе техногендік шоғыры кен орны деп танылады.

2. Пайдалы қазбалар ресурстарының немесе қорларының шамасы және олардың экономикалық маңыздылығы бойынша ірі кен орындары жеке санатқа бөлінеді.

3. Пайдалы қатты қазбалардың мынадай ресурстарды қамтитын кен орындары ірі кен орындары деп танылады:

Пайдалы қазба, өлшем бірлігі	Саны
Темір кені, млн. т	>100
Марганец кені, млн. т	>50
Хромит кені, млн. т	>30
Мыс, млн. т	>5
Қорғасын, млн. т	>5
Мырыш, млн. т	>5
Бокситтер, млн. т	>50
Никель, мың т	>50
Вольфрам, мың т	>100
Молибден, мың т	>200
Алтын, т	>250
Кокстелетін көмір, млн. т	>50

Энергетикалық көмір, млн. т	>500
Қоңыр көмір, млн. т	>500
Жанғыш тақтатастар, млн. т	>500
Фосфориттер (кен), млн. т	>200
Күкірт қышқылды, аралас калий тұздары, млн. т	>100

Мынадай геологиялық қорлары бар көмірсутекті кен орындары ірі кен орындары деп танылады:

Пайдалы қазба, өлшем бірлігі	Саны
Мұнай, млн. т	>100
Табиғи газ, млрд. м3	>50

15-бап. Өндірілген пайдалы қазбаларға меншік

Егер осы Кодексте өзгеше белгіленбесе, өндірілген пайдалы қазбалар меншік құқығында жер қойнауын пайдаланушыға (мемлекеттік заңды тұлғаға – шаруашылық жүргізу құқығында немесе жедел басқару құқығында) тиесілі.

16-бап. Жер қойнауы кеңістігі

Геотехникалық, геологиялық, экономикалық және экологиялық факторларды ескере отырып, өндірістік, ғылыми немесе өзге де қызмет объектілерін орналастыруға арналған орта ретінде пайдаланылуы мүмкін жер қойнауының үш өлшемдік кеңістіктегі қасиеті жер қойнауы кеңістігі болып табылады.

II БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ

3-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

17-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығы ұғымы мен оның мазмұны

1. Жер қойнауын пайдалану құқығы осы Кодекспен қамтамасыз етілген, жер қойнауын кәсіпкерлік мақсатта бөліп берілген учаске шегінде белгілі бір мерзім ішінде өтеулі негізде пайдалану мүмкіндігін білдіреді.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығы бөлінбейтін заттық құқық болып табылады. Осы Кодекстің ережелері ескеріле отырып, жер қойнауын пайдалану құқығына меншік құқығы туралы нормалар қолданылады, өйткені бұл заттық құқықтың табиғатына қайшы келмейді.

3. Жер қойнауын пайдалану осы Кодексте белгіленген тәртіпте, шарттарда және шектерде жүзеге асырылады.

18-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының субъектілері

1. Егер осы Кодексте өзгеше көзделмесе, жеке және заңды тұлғалар жер қойнауын пайдалану құқығының субъектілері болуы мүмкін.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығының иелері бір мезгілде бірнеше тұлға болуы мүмкін. Бұл жағдайда жер қойнауын пайдалану құқығын иелену ортақ болып табылады . Жер қойнауын пайдалану құқығын ортақ иелену жер қойнауын пайдалану құқығы бір мезгілде екі немесе одан да көп тұлғаға берілген жағдайда немесе жер қойнауын

пайдалану құқығындағы үлестің бір тұлғадан екінші тұлғаға ауысуы нәтижесінде туындайды.

Жер қойнауын пайдалану құқығын екі немесе одан да көп тұлғаның ортақ иеленуіне осы тұлғалардың әрқайсысының осындай құқықтағы үлестерін айқындай отырып қана жол беріледі.

Жер қойнауын пайдалану құқығын ортақ иеленуге Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасының жалпы үлестік меншік қатынастарын реттейтін нормалары қолданылады.

Осы Кодексте көзделген жағдайларда, жер қойнауын пайдалану құқығының иесі бір ғана тұлға болуы мүмкін.

3. Осы Кодексте өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген негіздер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) бір тұлғадан екінші тұлғаға ауысуы мүмкін.

19-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының объектісі ретіндегі жер қойнауы учаскесі

1. Осы Кодекске сәйкес пайдалануға берілетін, белгілі бір кеңістікті шекаралары бар жер қойнауының геометрияланған бөлігі жер қойнауы учаскесі деп танылады.

Жер қойнауы учаскесінің кеңістікті шекаралары жер бетінде тұйық контурларды (шекараларды) қалыптастыратын географиялық координаттары бар нүктелері (жер қойнауының аумағы) мен үстіңгі және төменгі кеңістік шекараларын қалыптастыратын тереңдік арасындағы тікелей сызықтан шығатын шартты жазықтықтардан құрылады.

Жер қойнауы учаскесінің үстіңгі кеңістік шекаралары – топырақ қабатынан төмен, ал ол болмаған кезде жер бетінен және (немесе) су айдындары, су ағындары түбінен төмен орналасады. Жер қойнауы учаскесінің төменгі кеңістік шекаралары геологиялық зерттеу және игеру үшін қолжетімді тереңдікте орналасады.

Осы Кодексте көзделген жағдайларда, жер қойнауы учаскесінің үстіңгі және (немесе) төменгі кеңістік шекаралары өзге де тереңдікте орналасуы мүмкін.

2. Пайдалы қазбаларды барлау (барлау учаскесі) жөніндегі операцияларды және геологиялық зерттеу (геологиялық зерттеу учаскесі) жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскесінің аумағын сәйкестендіру мақсатында Қазақстан Республикасының аумағы шартты түрде, әрбір жағы координаттардың географиялық жүйесінде бір минутқа тең болатын блоктарға бөлінеді. Жиырма бес блок әрбір жағы координаттардың географиялық жүйесінде бес минутқа тең болатын блоктардың кіші секциясын құрайды. Жүз блок әрбір жағы координаттардың географиялық жүйесінде он минутқа тең болатын блоктар секциясын құрайды.

Әрбір блоктың және блоктардың кіші секциясының және секциясының жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган беретін өздерін сәйкестендіруші координаттары мен жеке кодтары болады. Барлау учаскесінің (барлау аумағы) немесе геологиялық зерттеу учаскесінің (геологиялық зерттеу аумағы) аумағы бір немесе одан көп блоктардан тұруы мүмкін. Егер аталған аумақ екі немесе одан да көп блоктан

тұратын болса, осы аумақтағы әрбір блоктың оның ең болмағанда басқа бір блогымен ортақ жағы болуға тиіс.

Осы Кодексте көзделген жағдайларда, барлау немесе геологиялық зерттеу аумағы блоктың бір бөлігін (толық емес блокты) қамтуы мүмкін. Егер көрсетілген аумақ екі және одан көп толық емес блоктардан тұрса, әрбір мұндай блоктың ең болмағанда осы аумақтың басқа бір толық немесе толық емес блогымен ортақ жағы болуға тиіс.

3. Пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі (өндіру учаскесі), кен іздеушілік (кен іздеушілік учаскесі) пен жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі (жер қойнауы кеңістігін пайдалану учаскесі) операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскесі аумағының сыртқы шекаралары тіктөртбұрышты құрауға тиіс. Егер табиғи ерекшеліктер немесе өзге жер қойнауы учаскесінің шекаралары тиісті өндіру учаскесі, кен іздеушілік учаскесі немесе жер қойнауы кеңістігін пайдалану учаскесі аумағының сыртқы шекараларын тіктөртбұрыш формасында анықтауға мүмкіндік бермесе, мұндай жер қойнауы учаскесінің аумағы төртбұрыш формасында болуы мүмкін, оның ең болмағанда қарама-қарсы екі жағы бір-біріне параллель болуға тиіс.

Осы Кодексте көзделген жағдайларда, өндіру учаскесінің аумағы көпбұрыш формасында болуы мүмкін.

Ескерту. 19-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

20-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының туындау және оны алу негіздері

1. Жер қойнауын пайдалану құқығы мыналардың:

1) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың негізінде туындайды.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығы мынадай жағдайларда:

1) жер қойнауын пайдалану құқығын беру;

2) азаматтық-құқықтық мәмілелердің негізінде жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы;

3) түрленуді не мұрагерлікті қоспағанда, заңды тұлғаны қайта ұйымдастыру кезінде құқықтық мирасқорлық тәртібімен жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуы жағдайларында алынады.

21-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығын тоқтату негіздері

1. Осы Кодексте және Қазақстан Республикасының басқа да заңдарында белгіленген негіздер болмаса, ешкімді жер қойнауын пайдалану құқығынан айыруға болмайды.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығы жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның немесе келісімшарттың қолданылуының тоқтатылуымен қоса тоқтатылады.

22-бап. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлері

Жер қойнауын пайдалану құқығы мынадай операцияларды жүзеге асыру үшін беріледі:

1) жер қойнауын геологиялық зерттеу;

2) пайдалы қазбаларды барлау;

3) пайдалы қазбаларды өндіру;

4) жер қойнауы кеңістігін пайдалану;

5) кен іздеушілік.

23-бап. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге арналған жобалау құжаттары

1. Осы Кодексте көзделген жағдайларда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар осындай операцияларды жүргізуді көздейтін жобалау құжаты болған кезде ғана жүргізілуі мүмкін.

2. Жер қойнауын пайдалану мақсатында жүргізілетін жұмыстардың жоспарларын, тәсілдерін, әдістемесін, техникалық шарттарын, технологиялық көрсеткіштерін, көлемін, мерзімін және өзге де параметрлерін қамтитын құжаттар жобалау құжаттары болып табылады.

3. Жобалау құжаттары лицензияда немесе келісімшартта көзделген оны пайдалану мерзіміне әрбір жер қойнауы учаскесі үшін жеке-жеке әзірленеді.

4. Жобалау құжаттары экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары ескеріле отырып әзірленеді. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізген кезде жер қойнауын пайдаланушылар жобалау құжатында көзделген экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік параметрлерін сақтауға міндетті.

5. Жобалау құжаттарын әзірлеу ерекшеліктері жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлері ескеріле отырып, осы Кодекстің Ерекше бөлігінің ережелерінде белгіленеді.

24-бап. Бір аумақта әртүрлі тұлғалардың жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуі

1. Егер осы Кодекстің Ерекше бөлігінің ережелерінде өзгеше көзделмесе, әртүрлі жер қойнауын пайдаланушылар сол бір аумақта (бірлескен аумақта) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізе алады.

2. Жер қойнауын пайдаланушылардың ортақ аумақта операцияларды жүргізу тәртібі олардың арасындағы келісіммен айқындалады. Келісім ортақ аумақтағы жұмыстың барлық немесе жекелеген түрлерін жүргізу шарттары мен тәртібін айқындай алады.

Келісім жай жазбаша нысанда жасалады және жер қойнауын пайдаланушы оны жер қойнауын пайдалануға құқық берген мемлекеттік органға ол жасалған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей береді.

Келісім жер қойнауын пайдаланушылардың біреуі шеккен шығындар үшін негізді және мөлшерлес өтемақыны көздеуі мүмкін.

3. Жер қойнауын пайдаланушылар ортақ аумақта операциялар жүргізу тәртібі туралы келісімге қол жеткізбеген кезде ортақ аумақта жұмыстар жүргізуде жер қойнауын пайдаланушының біреуінің екіншісінің алдындағы басымдығы белгіленеді. Бұл жағдайда ортақ аумақта жұмыстар жүргізуде:

1) пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар жүргізетін;

2) егер жер қойнауын пайдаланушының екеуі де пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізетін болса, бұрын берілген жер қойнауын пайдалану құқығын иеленетін;

3) егер жер қойнауын пайдаланушының екеуі де пайдалы қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізетін болса, бұрын берілген жер қойнауын пайдалану құқығын иеленетін;

4) егер екінші жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізетін болса, жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізетін жер қойнауын пайдаланушы басымдығы бар жер қойнауын пайдаланушы болып табылады.

4. Ортақ аумақта жұмыс жүргізуде басымдығы жоқ жер қойнауын пайдаланушы осындай басымдығы бар жер қойнауын пайдаланушы жүргізетін немесе жоспарлайтын жұмыстардың уақытын, ұзақтығын, орнын, көлемі мен сипатын есепке алуға және оларды жүргізу үшін кедергі келтірмеуге міндетті. Жер қойнауын пайдаланушы негізсіз пайда алу мақсатын көздемей, өзінің басымдығын адал және ақылға қонымды пайдалануға міндетті.

5. Ортақ аумақта жұмыстар жүргізуде басымдығы бар жер қойнауын пайдаланушы басымдығы жоқ жер қойнауын пайдаланушыға соңғысының жазбаша сұрау салуын алған күннен бастап бір ай мерзімде ортақ жер қойнауы учаскесінде жүргізілетін және жүргізу жоспарланатын өз жұмыстарының ұзақтығы, орны, көлемі мен сипаттамасы туралы ақпарат беруге міндетті. Мұндай ақпарат коммерциялық құпияны құрауы мүмкін.

Ортақ аумақта жұмыс жүргізуде басымдығы жоқ жер қойнауын пайдаланушыға жұмыстардың уақыты, ұзақтығы, көлемі, орны мен сипаты туралы берілген ақпаратты осындай басымдығы бар жер қойнауын пайдаланушы үш ай ішінде бір реттен жиілетпей өзгерте алады. Бұл жағдайда басымдығы бар жер қойнауын пайдаланушы екінші жер қойнауын пайдаланушыны жоспарланатын жұмыстардың уақытын, ұзақтығын, көлемін, орны мен сипатын өзгерту туралы осындай өзгерістерге дейін қалғаннан кешіктірмей хабардар етуге міндетті. Ортақ аумақта жұмыс жүргізуде басымдығы жоқ жер қойнауын пайдаланушы осындай хабарлама алғанға дейін басталған жұмыстарды аяқтауға құқылы.

25-бап. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін шектелген аумақтар

1. Егер осы бапта өзгеше көзделмесе:

1) қорғаныс және ұлттық қауіпсіздік қажеттіліктеріне арналған жерлердің аумағында;

2) елді мекендер жерлерінің аумағында және оларға бір мың метр қашықтықта іргелес жатқан аумақтарда;

3) тау-кен-байыту өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру объектісі болып табылмайтын, жұмыс істеп тұрған гидротехникалық құрылыс орналасқан жер учаскесінің аумағында және оған төрт жүз метр қашықтықтағы іргелес жатқан аумақта;

4) су қоры жерлерінің аумағында;

5) ауыз сумен жабдықтау үшін пайдаланылатын немесе пайдаланылуы мүмкін жерасты сулары кен орындарының және учаскелерінің контурларында;

6) көмінділерден, қабірлер мен зираттардан, сондай-ақ көмінділер мен зираттарға бөлінген жер учаскелеріне жүз метр қашықтықта іргелес жатқан аумақтарда;

7) үшінші тұлғаларға тиесілі және ғимараттар мен құрылысжайлар, көпжылдық екпелер алып жатқан жер учаскелері аумағында және оларға жүз метр қашықтықта іргелес жатқан жер учаскесі аумағында – осындай тұлғалардың келісімінсіз;

8) автомобиль және теміржолдар, әуежайлар, әуеайлақтар, аэронавигация және авиатехникалық орталықтардың объектілері, теміржол көлігі объектілері, көпірлер, метрополитендер, тоннельдер, энергетикалық жүйелердің және электр беру желілерінің объектілері, байланыс желілері, ғарыш қызметін қамтамасыз ететін объектілер, магистральдық құбыржолдар алып жатқан жерлердің аумағында;

9) мемлекет мұқтажы үшін мемлекеттік заңды тұлғаларға бөліп берілген жер қойнауы учаскелерінің аумақтарында;

10) Қазақстан Республикасының өзге де заңдарына сәйкес жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізуге тыйым салынатын басқа да аумақтарда жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізуге тыйым салынады.

2. Сыртқы аумақтық шекаралары толығымен осы баптың 1-тармағында көрсетілген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесін пайдалануға беруге тыйым салынады.

3. Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында белгіленген тыйым салу:

1) тиісті аумақта тұратын жергілікті халықты әлеуметтік-экономикалық қолдауды көздейтін келісім жасасу арқылы жергілікті ақтарушы және өкілді органдармен келісілген, пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды немесе пайдалы қатты қазбаларды жерасты тәсілімен өндіру жөніндегі операцияларды немесе техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру объектілерінде пайдалы қатты қазбаларды ашық тәсілмен өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге қолданылмайды. Бұл жағдайда осы келісімнің болуы тиісті лицензияны беруге арналған шарт болып табылады;

2) бұрынғы Семей ядролық сынақ полигоны аумағында жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге;

3) жерасты суларына арналған іздестіру-бағалау жұмыстары бөлігінде жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі операцияларды жүргізуге қолданылмайды.

Осы баптың 1-тармағының 4) тармақшасында белгіленген тыйым салу Каспий теңізінің қазақстандық секторында көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру, жерасты суларын барлау мен алу жөніндегі операцияларға, сондай-ақ кен іздеушілікке, ас тұзын, емдік балшықты өндіруге қолданылмайды.

Осы баптың 1-тармағында белгіленген тыйым салу аэрогеофизикалық зерттеулер немесе Жерді қашықтан зондтау әдістерін пайдаланатын зерттеулер арқылы жүргізілетін жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларға қолданылмайды.

Ескерту. 25-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 21.12.2022 № 167-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (02.05.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

26-бап. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда және экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени және рекреациялық жағынан ерекше құнды жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу

1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда және экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени және рекреациялық жағынан ерекше құнды жер қойнауы учаскелері шегінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу бойынша шектеулер Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы заңнамасында белгіленеді.

2. Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы заңнамасына сәйкес экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени және рекреациялық жағынан ерекше құнды геологиялық, геоморфологиялық және гидрогеологиялық объектілер табылған жағдайда жер қойнауын пайдаланушылар тиісті учаскеде жұмыстарды дереу тоқтатуға және бұл туралы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды және қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органды жазбаша хабардар етуге міндетті.

27-бап. Пайдалы қазбалар жатқан аумақтарда құрылыс салудың шарттары

1. Елді мекендерді, өнеркәсіп кешендерін және (немесе) басқа да шаруашылық объектілерін жобалауға және салуға облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органының аумақтық бөлімшелерімен келісу бойынша алдағы уақытта құрылыс салынатын учаске астындағы жер қойнауында пайдалы қазбалардың жоқ екендігі немесе олардың елеусіз екендігі туралы оң қорытындысын алғаннан кейін ғана рұқсат етіледі.

2. Пайдалы қазбалар жатқан аумақтарда құрылыс салуға облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерімен келісу бойынша алынған рұқсатымен пайдалы қазбаларды алу мүмкіндігі қамтамасыз етілген немесе құрылыс салудың экономикалық жағынан орындылығы дәлелденген жағдайда жол беріледі.

3. Пайдалы қазбалар жатқан аумақтарда құрылыс салуға рұқсат беру тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

28-бап. Пайдалы қазбаларды барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде қазақстандық кадрларды, тауар өндірушілерді, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді ұсынушыларды қолдауды қамтамасыз ету

1. Пайдалы қазбаларды барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушылар қазақстандық кадрларға артықшылық беруге міндетті. Шетелдік жұмыс күшін тарту Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын басшылардың, менеджерлердің және мамандардың саны әрбір тиісті санат бойынша басшылардың, менеджерлердің және мамандардың жалпы санының елу пайызынан аспауға тиіс.

Кадрлардағы елішілік құндылық үлесін есептеу халықтың көші-қоны мәселелері жөніндегі уәкілетті орган бекіткен әдістемеге сәйкес жүзеге асырылады.

Күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде кадрлардағы елішілік құндылық шарттары осы Кодекстің 36-бабының ережелері ескеріле отырып айқындалады.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензиялардың шарттарында белгіленетін, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде сатып алынатын жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылық үлесі күнтізбелік бір жыл ішінде сатып алынған жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жалпы көлемінің кемінде жетпіс пайызын құрауға тиіс.

Тауарлардағы, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың үлесін есептеуді ұйымдар өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган бекітетін, тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу кезінде елішілік құндылықты есептеудің бірыңғай әдістемесіне сәйкес жүзеге асырады.

Осы тармақтың ережелері Каспий теңізінің қазақстандық секторы шегінде толық немесе ішінара орналасқан жер қойнауы учаскелеріндегі күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және (немесе) өндіруге арналған келісімшарттарға қолданылмайды.

Ескерту. 28-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.12.2021 № 87-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 20.04.2023 № 226-VII (01.07.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

28-1-бап. Кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісім

1. Көмірсутектер, уран және пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органдар Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен және жер қойнауын пайдаланушылармен ерікті негізде жасасатын және жергілікті өндірушілерді қолдауға бағытталған келісімдер кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісім деп түсініледі.

2. Кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісім шарттарының орындалуын мониторингтеуді, сондай-ақ оның қорытындыларын интернет-ресурстарда жариялауды Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы көмірсутектер, уран және пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп, электрондық сатып алу жүйелеріне қолжетімділікті қамтамасыз ету арқылы жер қойнауын пайдаланушылардың ұсынатын мәліметтері негізінде жүзеге асырады.

Ескерту. 3-тарау 28-1-тармақпен толықтырылды – ҚР 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен; өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ РЕЖИМДЕРІ

1-параграф. Жер қойнауын пайдаланудың лицензиялық режимі

29-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия ұғымы

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия мемлекеттік орган беретін және оның иесіне көрсетілген жер қойнауы учаскесінің шегінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу мақсатында жер қойнауы учаскесін пайдалануға құқық беретін құжат болып табылады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия Қазақстан Республикасының рұқсаттар және хабарламалар туралы заңнамасына сәйкес реттелетін рұқсаттарға жатпайды.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия бір ғана жер қойнауы учаскесін пайдалану үшін беріледі.

3. Осы Кодексте белгіленген жағдайларды қоспағанда, бір тұлғаға жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялардың шексіз саны берілуі мүмкін.

4. Лицензия мүдделі тұлғаның өтініші бойынша беріледі. Лицензия беруге өтініш нысанын құзыретті орган бекітеді.

5. Берілген лицензия жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында берілген күні орналастырылады.

6. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны беруді жүзеге асыратын мемлекеттік орган берілген лицензиялардың тізілімін жүргізеді.

Лицензияда қамтылған мәліметтерден басқа, көрсетілген тізілімде мынадай мәліметтер қамтылады:

1) жер қойнауын пайдаланушы болып табылатын жеке тұлғаның тұрғылықты жері туралы;

2) жер қойнауын пайдалану құқығына қатысты ауыртпалықтың тіркелгені туралы;

3) есепті жүргізу мақсаттары үшін қажетті өзге де мәліметтер.

Берілген лицензиялардың тізілімін жүргізу тәртібін құзыретті орган белгілейді.

Ескерту. 29-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

30-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның түрлері

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлері ескеріле отырып, жер қойнауын пайдалануға арналған мынадай лицензиялар беріледі:

1) жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия;

2) пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия;

3) пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия;

4) кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия;

5) жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия;

6) кен іздеушілікке арналған лицензия.

31-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның мазмұны

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия құзыретті орган бекітетін нысан бойынша ресімделеді.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияда, оның түрі ескеріле отырып, мыналар көрсетіледі:

1) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның түрі;

2) лицензияны берген мемлекеттік органның атауы;

3) лицензия берілген тұлға туралы мәліметтер:

жеке тұлғалар үшін – тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) және азаматтығы;

заңды тұлғалар үшін – атауы, орналасқан жері;

4) лицензияның нөмірі мен күні;

5) лицензияның шарттары: лицензияның мерзімі, жер қойнауы учаскесі аумағының шекаралары, осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдаланудың өзге де шарттары.

3. Лицензия мерзімі лицензияда көрсетілген күннен бастап есептеледі.

4. Егер жер қойнауын пайдалану құқығын екі немесе одан көп тұлға иеленсе, лицензияда жер қойнауын пайдалану құқығының ортақ иелері болып табылатын тұлғалар үлестерінің мөлшері көрсетілуге тиіс.

5. Лицензия қазақ және орыс тілдерінде ресімделеді.

6. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның шарттары осы Кодексте белгіленген шарттарға сәйкес келуге тиіс.

7. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия берілгеннен кейін Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы қатынастарды реттейтін заңнамасында жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның өзге шарттары белгіленсе, осы шарттар бұрын берілген лицензияға қолданылмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген ережелер ұлттық қауіпсіздікті, қорғаныс қабілетін қамтамасыз ету, экологиялық қауіпсіздік, денсаулық сақтау, салық салу, кедендік реттеу және бәсекелестікті қорғау саласындағы Қазақстан Республикасы заңнамасының өзгерістеріне қолданылмайды.

8. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия оның шарттарының мазмұнын бұза отырып берілсе, лицензия берілген кезде қолданыста болған, осы Кодекстің жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның мазмұны туралы ережелері қолданылады.

32-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияға өзгерістер енгізу

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияға өзгерістерді лицензияны берген мемлекеттік орган оны қайта ресімдеу арқылы жүргізеді.

Қайта ресімделген лицензия жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қайта ресімделген күні орналастырылады.

2. Лицензия мынадай жағдайларда:

1) жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметтер өзгерген:

жеке тұлғалар үшін – жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) және (немесе) азаматтығы өзгерген;

заңды тұлғалар үшін – заңды тұлғаның атауы немесе орналасқан жері өзгерген;

2) жер қойнауын пайдалану құқығы және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес ауысқан;

3) лицензия мерзімі ұзартылған;

4) жер қойнауы учаскесі аумағының шекаралары өзгерген жағдайларда қайта ресімделуге жатады.

3. Лицензияны қайта ресімдеу құзыретті орган бекітетін нысан бойынша берілген жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүргізіледі.

Өтінішке онда көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттардың түпнұсқалары не нотариат куәландырған көшірмелері қоса беріледі.

Өтініш пен оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға берсе, оған қоса берілетін құжаттар, дұрыстығын нотариус куәландыратын әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріле отырып, өзге тілде жасалуы мүмкін.

4. Лицензияны берген мемлекеттік орган өтініш осы Кодекстің талаптарына сәйкес болмаған жағдайда лицензияны қайта ресімдеуден бас тартады.

5. Лицензияны берген мемлекеттік орган өтініш келіп түскен күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде лицензияны қайта ресімдеуді жүргізеді не осындай қайта ресімдеуден бас тарту туралы хабардар етеді.

6. Лицензияны қайта ресімдеуден бас тартуға жер қойнауын пайдаланушы Қазақсан Республикасының заңнамасына сәйкес бас тарту туралы хабарламаны алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде шағым жасауы мүмкін.

7. Осы баптың 2-тармағының 2), 3), 4) тармақшаларында көзделген жағдайларда лицензияны қайта ресімдеу осы Кодекске сәйкес жүзеге асырылады.

8. Лицензияны беру немесе оны қайта ресімдеу кезінде жіберілген грамматикалық немесе арифметикалық қателерді, қателесіп жазуларды не басқа да осыған ұқсас қателерді лицензияны берген мемлекеттік орган түзетуге тиіс.

Лицензияны беру немесе оны қайта ресімдеу кезінде жіберілген қателерді түзету лицензияны қайта ресімдеу болып табылмайды.

Қателерді түзету лицензияны берген мемлекеттік органның бастамасымен, не жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүргізілуі мүмкін.

Мемлекеттік орган жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша қателерді түзетуді осындай өтініш келіп түскен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жүргізеді.

Лицензияны берген мемлекеттік орган лицензиядағы қатені түзеткеннен кейін оны екі жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға береді.

Түзетілген лицензия жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында түзетілген күні орналастырылады.

Лицензиядағы қателерді түзетуге байланысты туындаған даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешілуге жатады.

Ескерту. 32-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

33-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның қолданылуын тоқтату

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның қолданылуы:

1) осы Кодексте өзгеше көзделмесе, лицензия берілген мерзім аяқталған;

2) егер лицензия негізінде туындаған жер қойнауын пайдалану құқығы Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес иесіз қалған мүлік деп танылған

болса, оның жалғыз иегері қаза болған (оның ішінде оны қайтыс болды деп жариялаған);

3) лицензия кері қайтарып алынған немесе ол жарамсыз деп танылған;

4) жер қойнауын пайдаланушы лицензия берілген жер қойнауы учаскесінен бас тартқан жағдайларда тоқтатылады.

34-бап. Лицензияның жарамсыздығы және оның жарамсыздығының салдары

1. Лицензия сот тәртібімен мынадай жағдайларда:

1) лицензияны берген мемлекеттік органға оның лицензияны беру шешіміне әсер еткен көрінеу анық емес ақпаратты беру фактісі анықталған кезде;

2) сот анықтаған, мемлекеттік органның лауазымды адамы мен өтініш иесінің арасындағы теріс пиғылды келісу фактісі салдарынан осы Кодексте белгіленген лицензия беру тәртібі бұзылып, бұл мемлекеттік органның лицензияны беру туралы негізсіз шешіміне алып келсе;

3) әрекетке қабілетсіз деп танылған және осындай беру күні әрекетке қабілетсіз болып табылған тұлғаға лицензия берілсе;

4) егер лицензия беру осы Кодексте көзделмесе немесе тыйым салынса, жарамсыз деп танылуы мүмкін.

2. Лицензияны жарамсыз деп тану туралы талап қоюмен сотқа жүгіну құқығына – мүдделі тұлға және прокурор, ал осы баптың 1-тармағының 1) және 3) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша лицензияны берген мемлекеттік орган да ие болады.

Лицензияны алу құқығы мен заңды мүдделері лицензияны беру нәтижесінде бұзылған немесе бұзылуы мүмкін тұлға мүдделі тұлға болып табылады.

3. Лицензия сот шешімі күшіне енген күннен бастап жарамсыз деп танылады.

4. Осы баптың 1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша лицензияны жарамсыз деп таныған кезде лицензия алған тұлға жер қойнауы учаскесін заңсыз пайдаланудан осындай тұлға алған кіріс мөлшерінде келтірілген шығынды және лицензияны жарамсыз деп тануға байланысты мемлекет шығыстарын мемлекетке өтеуге міндетті.

5. Егер осы Кодекстің, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарының, заңды тұлға жарғысының талаптары бұзыла отырып берілген лицензияны жарамсыз деп тану талабы пайдакүнемдік себептерден немесе жауаптылықтан жалтару ниетінен туындаса, тұлғаның мұндай тануды талап етуге құқығы жоқ.

6. Лицензияның жарамсыздығымен байланысты даулар бойынша талаптың ескіру мерзімі талап қоюшы лицензияны жарамсыз деп тану үшін негіз болып табылатын мән-жайлар туралы білген немесе білуге тиіс күннен бастап үш айды құрайды.

2-параграф. Жер қойнауын пайдаланудың келісімшарттық режимі

35-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт ұғымы

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт мазмұны, жасалу, орындалу және тоқтатылу тәртібі осы Кодексте айқындалатын шарт болып табылады.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша бір тарап (Қазақстан Республикасының атынан құзыретті орган) екінші тарапқа (жер қойнауын пайдаланушыға) белгілі бір мерзімге жер қойнауын пайдалану құқығын беруге міндеттенеді, ал жер қойнауын пайдаланушы келісімшарт талаптарына және осы Кодекске сәйкес өз есебінен және өзі тәуекел етіп жер қойнауын пайдалануды жүзеге асыруға міндеттенеді.

3. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру үшін, сондай-ақ уранды барлау немесе өндіру үшін жасалады.

4. Келісімшарт жасау кезінде пайдалануға бір ғана жер қойнауы учаскесі беріледі.

Осы Кодекстің Ерекше бөлігінде белгіленген жағдайларда және тәртіппен көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартта, өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы бірнеше жер қойнауы учаскелері бекітіліп берілуі мүмкін.

5. Осы Кодексте белгіленген жағдайларды қоспағанда, нақ сол бір тұлға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың шексіз санын жасауы мүмкін.

6. Құзыретті орган жасалған келісімшарттардың тізілімін жүргізеді. Жасалған келісімшарттардың тізілімін жүргізу тәртібін құзыретті орган белгілейді.

Ескерту. 35-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

36-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың нысаны мен мазмұны

Ескерту. 36-баптың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жобалары құзыретті орган бекітетін келісімшарттардың үлгілік нысандарына сәйкес әзірленеді. Келісімшарттың үлгілік нысанынан ауытқуға осы Кодексте көзделген жағдайларда, шектерде және тәртіппен жол беріледі.

1-1. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу шарттарына және пайдалы қазба түріне қарай үлгілік келісімшарттардың мынадай нысандарын бекітеді:

1) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

2) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

3) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

3-1) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

4) көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

4-1) уранды барлауға арналған үлгілік келісімшарт;

5) уран өндіруге арналған үлгілік келісімшарт.

1-2. Осы Кодекстің мақсаттары үшін күрделі жобаларға мыналар жатады:

1) Каспий теңізінің қазақстандық секторы шегінде толық немесе ішінара орналасқан жер қойнауы учаскесінде (учаскелерінде) кез келген көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді көздейтін теңіз жобалары;

2) мынадай:

құрамында дәстүрлі емес көмірсутектер қоры болатын;

анықталған көмірсутектер кенжатынының (кен орнының) ең жоғарғы нүктесінің абсолюттік тереңдігі 4500 метрден кем болмайтын;

табылған кенжатындағы (кен орнындағы) күкіртті сутектің құрамы қабаттық флюидте 3,5 және одан да көп пайызды құрайтын;

табылған кенжатын (кен орны) ұңғыманың оқпанындағы сұйықтықтың тығыздығы 1000 кг/м3 болатын гидростатикалық қысымға қабаттық қысымның қатынасы ретінде айқындалатын, аномальдық коэффициенті 1,5 және одан жоғары аномальдық жоғары қабаттық қысыммен сипатталатын;

табылған кенжатын құрылымдық емес тұтқыштарға жататын параметрлердің кем дегенде біреуі болатын жер қойнауының кез келген учаскесінде көмірсутектерді барлау мен өндіруді көздейтін құрлықтағы жобалар;

3) газ немесе газ конденсатының кенжатыны немесе мұнайға қаныққан бөлігі көлемінің үлесі кенжатынның немесе кен орнының жалпы көмірсутектер көлемінің жиырма бес және одан аз пайызы болатын кен орны бар жер қойнауы учаскесінде (учаскелерінде) көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді көздейтін құрлықтағы газ жобалары.

1-3. Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскелерін қоспағанда, күрделі жобаға жатқызуға мүмкіндік беретін геологиялық ақпараты жоқ құрлықтағы жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) қатысты күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

Мұндай жағдайда жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 116-бабының 2-тармағында белгіленген барлау кезеңінің ішінде кез келген уақытта төменде көрсетілген тәсілдердің кез келгенімен:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған, кен орнының осы баптың 1-2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген күрделі жобалар өлшемшарттарының кем дегенде біреуіне сәйкестігін растайтын, геологиялық қорларды жедел есептеу жөніндегі есеппен;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған, кен орнының осы баптың 1-2-тармағының 2)

және 3) тармақшаларында көрсетілген күрделі жобалар өлшемшарттарының кем дегенде біреуіне сәйкестігін растайтын, геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есеппен күрделі жобаның мәртебесін растайды.

Күрделі жобаның мәртебесін осы тармақтың екінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларына сәйкес жер қойнауын пайдаланушының таңдауы бойынша жүргізілген растау түпкілікті болып табылады және барлау кезеңінің тиісті келесі кезеңдерінде және (немесе) өндіру кезеңінде қосымша растауды талап етпейді.

Күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі ішінде күрделі жобаның мәртебесі расталмаған жағдайда, өндіру кезеңіне өту кезінде мұндай келісімшарттың талаптары осы Кодекстің 119-бабына сәйкес көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келтірілуге тиіс.

1-4. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша табылған кен орындарынан ең болмағанда бір кен орны осы баптың 1-2-тармағында көрсетілген күрделі жоба өлшемшарттарының біріне сәйкес келсе, мұндай кен орындарына осы Кодекстің күрделі жобалар үшін белгіленген ережелері күрделі санаттарға жататын кен орнының (кен орындарының) бастапқы алынатын көмірсутек қорлары үлесінің келісімшарт бойынша табылған барлық кен орындарының бастапқы алынатын қорларының жартысынан астамын құрау шартымен қолданылады.

1-5. Шегінде шектеулі өңірлік геологиялық зерттеулер жүргізілмеген немесе жүргізіліп, олардың нәтижелері бойынша перспективалы шөгінді бассейндер анықталмаған аумақтар аз зерттелген аумақтар деп танылады.

Көмірсутектерді барлау және өндіру мақсаттары үшін аумақтарды аз зерттелген аумақтарға жатқызу тәртібін құзыретті органмен келісу бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

2. Күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттарды қоспағанда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта қамтылатын міндетті шарттардың қатарына мыналар жатады:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрі;

2) келісімшарттың қолданылу мерзімі;

3) жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) шекаралары;

4) жер қойнауын пайдаланушының жұмыс (қосымша жұмыстар) бағдарламасында көзделген жер қойнауы учаскелеріндегі жұмыстар көлемі мен түрлері бойынша міндеттемелері;

5) жер қойнауын пайдаланушының қазақстандық кадрларды өндіру кезеңінде оқытуды қаржыландыруы жөніндегі міндеттемелері;

6) жер қойнауын пайдаланушының кадрлардың елішілік құндылығының ең төмен үлесі жөніндегі міндеттемелері;

7) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекстің талаптарына сәйкес келетін тауарлардағы, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі, оның ішінде көмірсутектер

саласындағы уәкілетті орган бекітетін басым тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер тізбесіне енгізілген тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер түрлері бойынша елішілік құндылық үлесі жөніндегі міндеттемелері;

8) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдаланудың салдарын жою жөніндегі міндеттемелері;

9) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде Қазақстан Республикасының аумағындағы ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және ғылыми-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар бойынша міндеттемелері;

10) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстары бойынша міндеттемелері;

11) жер қойнауын пайдаланушының өзінің және мердігерлерінің көмірсутектер және уран саласындағы уәкілетті органдар айқындайтын, көмірсутектерді барлау немесе өндіру, уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібін сақтауы жөніндегі міндеттемелері;

12) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекспен келісімшарттық міндеттемелерге жатқызылатын көмірсутектерді барлау және өндіру, уранды барлау немесе өндіру бойынша базалық жобалау құжаттары көрсеткіштерінің бұзылуын, сондай-ақ жер қойнауын пайдаланушының және (немесе) оның мердігерлерінің көмірсутектерді барлау немесе өндіру, уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың белгіленген тәртібін сақтауы бойынша міндеттемелерді бұзушылығын қоса алғанда, келісімшарттық міндеттемелерді бұзғаны үшін жауаптылығы;

13) жер қойнауын пайдалану құқығы берілген өзге де шарттар.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген шарттардан басқа, сарқылып жатқан кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта осы Кодекстің 153-1-бабында көзделген инвестициялық міндеттеме қамтылуға тиіс.

2-1. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт мынадай шарттарды қамтуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрі;

2) келісімшарттың қолданылу мерзімі;

3) жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) шекаралары;

4) жер қойнауын пайдаланушының жұмыстар (қосымша жұмыстар) бағдарламасында көзделген, барлау кезеңіндегі жер қойнауы учаскесіндегі жылдар бойынша жұмыстардың көлемдері, түрлері және мерзімдері бойынша міндеттемелері;

5) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелері;

6) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде Қазақстан Республикасының аумағындағы ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар бойынша міндеттемелері;

7) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелері және осындай міндеттемелерді қамтамасыз ету тәсілдері;

8) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстар бойынша міндеттемелері;

9) салық салу және кедендік әкету баждарын төлеуден босату шарттары;

10) жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттық міндеттемелерді бұзғаны үшін жауаптылығы;

11) кадрлардағы елішілік құндылықтың үлесі;

12) тиісті күрделі жобаға осындай талап қолданылған жағдайда тауарлардағы, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың үлесі;

13) келісімшарттың қолданылу мерзімін өзгерту және ұзарту шарттары мен тәртібі;

14) дауларды шешу тәртібі;

15) көмірсутектердің ірі кен орындары үшін осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделген міндеттеме;

16) жер қойнауын пайдалану құқығы берілген және (немесе) тиісті үлгілік келісімшартта көрсетілген өзге де шарттар.

2-2. Бұрын жер қойнауын пайдалану құқығының тоқтатылуына байланысты көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға сенімгерлік басқаруға беру туралы шешім қабылданған жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта осы баптың 2 және 2-1-тармақтарында көзделген шарттардан басқа, мынадай:

1) осы Кодексте көзделген жағдайларды қоспағанда, сенімгерлік басқару шартына сәйкес жүргізілген шығындарды сенімгерлік басқарушыға өтеу, сондай-ақ оған сыйақы төлеу;

2) осы Кодекстің 107-бабы 8-тармағының 1) тармақшасына сәйкес берілген жабдық пен өзге де мүліктің құнын бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға өтеу;

3) сенімгерлік басқару процесінде сенімгерлік басқарушы сатып алған және (немесе) алған берілетін мүліктің құнын мемлекетке өтеу жөніндегі шарттар қамтылуға тиіс.

3. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бұрын тоқтатылған және көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен сенімгерлік басқару шарты жасалған жер қойнауы учаскесіне келісімшарт жасалған жағдайда, жасалатын келісімшартта жаңа жер қойнауын пайдаланушының:

1) бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға осы Кодекстің 119-бабының 19-тармағына сәйкес берілген мүліктің құнын өтеу бойынша;

2) осы Кодексте көзделген жағдайларды қоспағанда, сенімгерлік басқару шартына сәйкес сенімгерлік басқарушыға жүргізілген шығындарды өтеу, сондай-ақ оған сыйақы төлеу бойынша міндеттемелері қамтылуға тиіс.

4. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты қоспағанда, көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі онда дәйекті түрде бекітілген барлау кезеңімен, дайындық кезеңімен (қажет болған кезде) және өндіру кезеңімен айқындалады.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі бірлескен болып табылады және осы Кодекстің 116 -бабының 2-тармағына сәйкес бастапқы барлау кезеңін, бағалау кезеңін және сынап пайдалану кезеңін қамтитын барлау кезеңінен және ірі кен орындары үшін осы Кодекстің 119-бабының 1-1-тармағында көзделген өндіру кезеңінен тұрады.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты қоспағанда, көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі онда дәйекті түрде бекітілген дайындық кезеңімен және өндіру кезеңімен айқындалады
.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі осы Кодекстің 119-бабының 1-1-тармағына сәйкес айқындалатын өндіру кезеңінің мерзімі негізінде белгіленеді.

5. Егер жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңсерілмейтін күш мән-жайларының дәлелдемелерін ұсынатын болса, құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімін осындай мән-жайлардың әсер ету мерзіміне ұзартады.

5-1. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттағы кадрлардағы елішілік құндылық үлесін жер қойнауын пайдаланушы мыналарды:

1) жер қойнауын пайдаланушының басқарушылық және әкімшілік мұқтаждарына қарай оның шетелдік немесе қазақстандық кадрларды қажетсінуін;

2) Қазақстан Республикасының нарығында жер қойнауын пайдаланушының қажеттіліктеріне сәйкес келетін белгілі бір санат бойынша білікті қазақстандық персоналдың болуын;

3) тағылымдаманы қоса алғанда, қазақстандық кадрларды кезең-кезеңімен оқытуды және басшы санаттар бойынша шетелдік кадрларды қазақстандық кадрлармен кейіннен біртіндеп ауыстыруды ескере отырып айқындайды.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартта мамандар мен білікті жұмысшылар бойынша кадрлардағы елішілік құндылықтың ең аз үлесі келісімшартты орындау кезінде тартылған персоналдың тиісті санат бойынша жалпы санының кемінде жетпіс пайызын құрауға тиіс.

6. Келісімшарт қазақ және орыс тілдерінде жасалады. Егер жер қойнауын пайдаланушы немесе жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес иелерінің ең болмағанда біреуі шетелдік, шетелдік заңды тұлға немесе шетел қатысатын Қазақстан Республикасының заңды тұлғасы болып табылса, онда осындай жер қойнауын пайдаланушымен күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт жер қойнауын пайдаланушының қалауы бойынша ағылшын тілінде де жасалады.

7. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушының кәсіпкерлік қызметінің нәтижелерін нашарлататын Қазақстан Республикасының заңнамасындағы өзгерістер және толықтырулар осы өзгерістер мен толықтырулар енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттарға қолданылмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген кепілдіктер осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген жағдайды қоспағанда, Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздікті, қорғаныс қабілетін қамтамасыз ету, экологиялық қауіпсіздік, денсаулық сақтау, салық салу, кедендік реттеу және бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнамасындағы өзгерістерге қолданылмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген кепілдіктер күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндірілген шикі мұнайға кедендік әкету баждарын төлеуден уақытша босатуды көздейтін Қазақстан Республикасының кедендік реттеу саласындағы заңнамасындағы өзгерістерге қолданылады.

8. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша қолданылатын құқық Қазақстан Республикасының құқығы болып табылады.

Ескерту. 36-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

37-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу тараптардың келісімшартқа толықтыру жасауы арқылы жүргізіледі.

2. Келісімшартқа толықтыру мынадай жағдайларда:

1) жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметтер:

жеке тұлғалар үшін – жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), азаматтығы;

заңды тұлғалар үшін – заңды тұлғаның атауы, орналасқан жері өзгерген;

2) құзыретті орган туралы мәліметтер өзгерген;

3) жер қойнауын пайдалану құқығы және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес ауысқан;

4) өндіру учаскесі (учаскелері) және дайындық кезеңі (дайындық кезеңдері) бекітіліп берілген;

5) өндіру учаскесін (учаскелерін) және кезеңін (кезеңдерін) немесе өндіру кезеңін (кезеңдерін) бекіткен;

6) барлау немесе өндіру кезеңі (кезеңдері) ұзартылған;

7) жер қойнауы учаскесі (учаскелері) ұлғайтылған немесе азайтылған;

8) жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бөліп шығарылған;

8-1) осы Кодекстің 153-1-бабына сәйкес сарқылып жатқан кен орындары бойынша инвестициялық міндеттемелер туындаған;

9) стратегиялық жер қойнауы учаскелеріне қатысты – ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіретін, Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделері өзгертілген;

10) келісімшарт талаптары оның күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа жатқызылуына байланысты өзгертілген;

11) келісімшарт талаптары барлау нәтижелері бойынша күрделі жоба мәртебесінің расталмауына байланысты өзгертілген;

12) осы Кодекстің 36-бабының 5-тармағында көзделген жағдайларда жасалады.

3. Осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда келісімшартқа толықтыру жасасу жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүргізіледі, ол:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауын;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күнін;

3) жер қойнауын пайдаланушы туралы өзгертілетін мәліметке нұсқауды қамтуға тиіс.

4. Өтінішке қосымша түрде мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметке өзгерістер енгізу қажеттілігін растайтын құжаттар;

2) жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметке өзгерістер енгізуді көздейтін жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа толықтыру.

5. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган өтініш иесімен келісімшартқа толықтыру жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді немесе толықтыру жасасудан бас тартады.

6. Құзыретті орган, егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе , толықтыру жасасудан бас тартады.

Құзыретті органның толықтыру жасасудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

7. Осы баптың 2-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда келісімшартқа толықтыру жасау құзыретті органның бастамасы бойынша жүргізіледі.

8. Осы баптың 2) тармағының 3) – 12) тармақшаларында көзделген жағдайларда келісімшартқа толықтыру жасау осы Кодексе сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 37-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

38-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуын тоқтату

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуы мынадай жағдайларда:

1) келісімшарт жасалған мерзім өткен;

2) келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының жалғыз иегері болып табылатын тұлға қаза болған (оның ішінде оны қайтыс болды деп жариялаған), егер мұндай жер қойнауын пайдалану құқығы Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес иесіз қалған мүлік деп танылған;

3) жер қойнауын пайдаланушы болып табылатын заңды тұлға таратылған;

4) келісімшарт қолданысы мерзімінен бұрын тоқтатылған немесе ол жарамсыз деп танылған;

5) тараптардың келісімі бойынша келісімшарт бұзылған;

6) Қазақстан Республикасының Үкіметі осы Кодексе сәйкес жер қойнауы учаскесін пайдалануға тыйым салу туралы шешім қабылдаған;

7) жер қойнауын пайдаланушы келісімшарт жасалған барлық жер қойнауы учаскесінен (барлық учаскелерден) бас тартқан (қайтарған) жағдайларда тоқтатылады.

2. Құзыретті орган осы Кодексте көзделген негіздер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

Ескерту. 38-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

39-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жарамсыздығы және оның жарамсыздығының салдары

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жарамсыз деп тануға мыналар негіз болып табылады:

1) жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционды жарамсыз деп тану;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта осы Кодексте белгіленген міндетті шарттардың болмауы;

3) құзыретті органға оның осы тұлғамен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасасу туралы шешіміне әсер еткен көрінеу анық емес ақпарат беру фактісінің анықталуы;

4) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де негіздер.

2. Жарамсыз деп танылған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт, оның жарамсыздығымен байланысты және жасасқан кезден бастап жарамсыздығын қоспағанда, құқықтық салдарға алып келмейді.

Келісімшартты жарамсыз деп тану жер қойнауын пайдаланушыны жер қойнауын пайдаланудың салдарын жою жөніндегі міндеттемелерін орындаудан босатпайды.

3. Сот тәртібімен шартты жарамсыз деп тану не бұзу негізінде жүзеге асырылған жер қойнауын пайдалану құқығын беру және қайта ресімдеу нақ сол келісімшарттың емес, жер қойнауын пайдалану құқығын осындай беруге байланысты жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа енгізілген өзгерістер мен толықтырулардың жарамсыздығына алып келеді.

4. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жарамсыз деп тану осындай келісімшарттың негізінде берілген жер қойнауын пайдалану құқығы солардың нысанасы болып табылатын барлық кейінгі мәмілелердің жарамсыздығына алып келеді .

5-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ЖӘНЕ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫМЕН БАЙЛАНЫСТЫ ОБЪЕКТІЛЕРДІҢ АУЫСУЫ

40-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуы

1. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) басқа тұлғаға азаматтық-құқықтық мәмілелер негізінде не Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де жағдайларда иеліктен шығарған жағдайда жүзеге асырылады.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің):

1) қолданылуының алғашқы жылында пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия бойынша;

2) жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия бойынша;

3) кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша;

4) осы Кодекстің 103-бабының 8-тармағында және 160-бабының 3-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, келісімшарт қолданысының алғашқы үш жылында көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша ауысуына тыйым салынады.

3. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны қайта ресімдеу немесе тиісінше, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгеріс енгізу арқылы жүргізіледі.

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны қайта ресімдеу немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгеріс енгізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) иеленуші мен жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) алушы жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны берген немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасқан мемлекеттік органға бірлесіп өтініш жасайды. Осы Кодекстің 44-бабы 2-тармағының 10) тармақшасында көзделген жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) ауысқан жағдайда көрсетілген өтінішті жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) иеленуші береді.

Өтінішке:

1) жер қойнауын пайдалану құқығы соның негізінде алынатын құжаттың түпнұсқасы;

2) жер қойнауын пайдалану құқығын алушы туралы мәліметтерді растайтын құжаттар:

жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің атауы, оның орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді көшірме немесе өтініш иесі шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), акциялары ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымда болатын заңды тұлғалар, иемденушіні тікелей немесе жанама түрде бақылайтын мемлекеттер, халықаралық ұйымдар және жеке тұлғалар туралы мәліметтер;

3) көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге не уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) алуға үміттенетін тұлғаларға қойылатын осы Кодекс талаптарына иемденушінің сәйкестігін растайтын құжаттар;

4) егер жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) кепіл ауыртпалығы салынса, кепіл ұстаушының жазбаша келісімі;

5) жер қойнауын пайдалану құқығын барлық бірлескен иеленушілердің жазбаша келісімі қоса беріледі.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда өтінішке өтініш иесі қол қойған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтырудың жобасы қоса беріледі.

Осы Кодекстің 44-бабына сәйкес берілетін рұқсатпен жер қойнауын пайдалану құқығы алынған жағдайда, алушы туралы мәліметтерді растайтын құжаттардың орнына алушы өтінішке өзі туралы мәліметтердің көрсетілген рұқсатты алу үшін өзі ұсынған мәліметтермен салыстырғанда өзгермегені туралы жазбаша растауды қоса беруге құқылы.

Өтініш және оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға беретін болса, оған қоса берілетін құжаттар дұрыстығын нотариус куәландырған әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріле отырып, өзге тілде жасалуы мүмкін.

Мемлекеттік орган лицензияны қайта ресімдеуді жүргізеді немесе жер қойнауын пайдалану құқығын алушымен келісімшартқа толықтыруды жасасады не өтініш келіп түскен күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде қайта ресімдеуден немесе келісімшартқа толықтыру жасасудан уәжді бас тартуды береді.

4. Мемлекеттік орган мынадай жағдайларда:

1) өтініш осы баптың 3-тармағының талаптарына сәйкес келмегенде;

2) жер қойнауын пайдалану құқығының ауысу шарттары берілген рұқсатқа сәйкес келмегенде, егер мұндай ауысу осындай рұқсатқа сәйкес жүзеге асырылса;

3) жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуына рұқсат болмағанда, егер мұндай рұқсат осы Кодекске сәйкес талап етілсе;

4) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы жер қойнауын пайдаланушыға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды немесе салынған әкімшілік жазаларға сәйкес жекелеген жұмыс түрлерін жүргізуге тыйым салынған жер қойнауы учаскесі бойынша жүзеге асырылса;

5) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуына осы Кодекспен тыйым салынса;

6) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы Қазақстан Республикасы жасасқан халықаралық шарттар ережелерінің бұзылуына алып келетін болса, лицензияны қайта ресімдеуден немесе келісімшартқа өзгерістер енгізуден бас тартады.

Лицензияны қайта ресімдеуден немесе келісімшартқа өзгерістер енгізуден бас тартуға жер қойнауын пайдалану құқығын алушы бас тарту туралы хабарламаны алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасай алады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасындағы негіздер бойынша лицензияны қайта ресімдеуден немесе келісімшартқа өзгерістер енгізуден бас тарту

жер қойнауын пайдалану құқығын алушыны лицензияны қайта ресімдеуге немесе келісімшартқа өзгерістер енгізуге арналған өтінішпен қайта жүгіну құқығынан айырмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) және 3) тармақшаларындағы негіздер бойынша лицензияны қайта ресімдеуден немесе келісімшартқа өзгерістер енгізуден бас тарту өтініш иесін жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуына рұқсат беруге арналған өтінішпен қайта жүгіну құқығынан айырмайды.

Ескерту. 40-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

41-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер ұғымы

1. Қатысу үлестері, пайлар, акциялар және үлестік қатысудың басқа да нысандары, сондай-ақ көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша, уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие заңды тұлғадағы меншік құқығын растайтын не акцияларға, қатысу үлестеріне, пайларға және үлестік қатысудың басқа да нысандарына айырбасталатын бағалы қағаздар жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылады.

Қатысу үлестері, пайлар, акциялар және үлестік қатысудың басқа да нысандары, сондай-ақ меншік құқығын растайтын не осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлға қабылдайтын шешімді тікелей және (немесе) жанама түрде айқындау мүмкіндігі бар заңды тұлғадағы немесе өзге де ұйымдағы акцияларға, үлестерге, пайларға және қатысу үлесінің басқа да нысандарына айырбасталатын бағалы қағаздар да жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер деп танылады.

2. Осы Кодекстің мақсаттары үшін:

1) Қазақстан Республикасының ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында және (немесе) шет мемлекеттің аумағында қызметін жүзеге асыратын биржа қорында айналымда жүрген, базалық активі акциялар болып табылатын туынды қаржы құралдарын қоса алғанда, акциялар және басқа да бағалы қағаздар;

2) осы тармақтың 1) тармақшасында көзделген бағалы қағаздарды тікелей немесе жанама түрде иеленетін заңды тұлғалардағы және ұйымдардағы акциялар, қатысу үлестері, пайлар және үлестік қатысудың басқа да нысандары жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт немесе лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып танылмайды.

3. Егер заңды тұлға немесе ұйым осы баптың 1 және 2-тармақтарында көрсетілген акцияларды, қатысу үлестерін, пайларды және үлестік қатысулардың басқа да нысандарын бір мезгілде иеленсе, осындай тұлғадағы немесе ұйымдағы акциялар, қатысу үлестері, пайлар және үлестік қатысулардың басқа да құралдары жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер деп танылады. Бұл ретте осы баптың мақсатында заңды тұлғаның немесе өзге де ұйымның жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлға қабылдайтын шешімдерді тікелей немесе жанама түрде айқындау мүмкіндігін белгілеу үшін осы баптың 2-тармағына сәйкес, жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылмайтын акциялар, қатысу үлестері, пайлар және үлестік қатысудың басқа да нысандары ескерілмейді.

Ескерту. 41-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

42-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы

1. Мыналар:

1) өтемді не өтеусіз азаматтық-құқықтық мәмілелер негізінде, оның ішінде заңды тұлға таратылған жағдайда оларды иеліктен шығару, сондай-ақ оларды салым ретінде заңды тұлғаның немесе өзге де ұйымның жарғылық капиталына енгізу;

2) жер қойнауын пайдаланумен байланысты объектілерден, оның ішінде кепілге салу кезінде өндіріп алу;

3) жаңа қатысушыны, пайшыны қабылдау немесе акцияларды орналастыру нәтижесінде жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектіге құқықтың туындауы;

4) заңды тұлға қайта құрылған кезде тапсыру актісі немесе бөлу теңгерімі негізінде жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің құқықтық мирасқорлық тәртібімен ауысуы;

5) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің мұрагерлік тәртіппен ауысуы;

6) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығару жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы деп танылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығару деп Қазақстан Республикасының ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында және (немесе) шет мемлекеттің аумағында қызметін жүзеге асыратын қор биржасында осындай объектілерді сатып алу туралы ұсыныс жасау және

(немесе) Қазақстан Республикасының ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында және (немесе) шет мемлекеттің аумағында қызметін жүзеге асыратын қор биржасында акцияларды орналастыру танылады.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алған немесе жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды айналымға шығаруды жүзеге асырған тұлға құзыретті органды жүзеге асырылған сатып алу туралы немесе тиісінше, жүзеге асырылған айналымға шығару туралы сатып алу немесе осындай айналымға шығару күнінен бастап бір айдан кешіктірілмейтін мерзімде хабардар етуге міндетті.

2-1. Егер көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған басқа келісімшарт (келісімшарттар) болмаған кезде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт объект жер қойнауын пайдалану құқығына байланысты объект деп танылатын жалғыз келісімшарт болса, келісімшарт жасалған күннен бастап алғашқы үш жыл ішінде осындай келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына байланысты объектілердің ауысуына тыйым салынады.

3. Осы Кодекстің мақсаттары үшін қатысу үлестері, акциялар, пайлар және үлестік қатысулардың басқа да құралдары иесінің өзгеруі не соттың (арбитраждың) шешімі, заң бойынша мұрагерлік, қатысу үлесін өтеу, тәркілеу және өзге де оқиғалар немесе мемлекеттік органдардың, үшінші тұлғалардың құқық қатынастары субъектісінің еркіне байланысты емес әрекеттері негізінде олардың арақатынасының өзгеруі жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы деп танылмайды.

Ескерту. 42-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

43-бап. Мемлекеттің басым құқығы

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған жаңадан жасалатын және бұрын жасалған келісімшарттарда мемлекеттің Қазақстан Республикасы заңдарының немесе шарттың негізінде басым құқықтарға ие тұлғаларды және ұйымдарды қоса алғанда, кез келген тұлғалар мен ұйымдар алдында стратегиялық жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдаланудың иеліктен шығарылатын құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді, сондай-ақ ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығарылатын, стратегиялық жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды сатып алуға арналған басым құқығы болады.

2. Мыналар стратегиялық жер қойнауы учаскесі болып табылады:

1) көлемі елу миллион тоннадан астам мұнайдың немесе он бес миллиард текше метрден астам табиғи газдың геологиялық қорлары бар жер қойнауы учаскесі.

Мұнайдың немесе табиғи газдың геологиялық қорларының болуы жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған көмірсутектердің геологиялық қорларын есептеу жөніндегі есеппен расталады;

2) Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан жер қойнауы учаскесі.

Егер жер қойнауы учаскесі аумағының барлық географиялық координаттары шектес елдердің учаскелерімен кеңістіктік шекаралары Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген, ал құрлықпен кеңістіктік шекарасы Каспий теңізі суының барынша көтерілуі нәтижесінде пайда болатын сызық бойымен өтетін түбі мен жер қойнауы учаскесі шегінде орналасса, осындай жер қойнауы учаскесі Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан деп танылады;

3) уран кен орны бар жер қойнауы учаскесі.

Уран кен орнының болуы жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған уранның геологиялық қорларын есептеу жөніндегі есеппен расталады. Егер жер қойнауы учаскесінде сирек кездесетін уранды кен орны болса, онда осы тармақшаның мақсаттары үшін мұндай жер қойнауы учаскесі уран кен орны бар жер қойнауы учаскесі деп танылады.

Стратегиялық жер қойнауы учаскелерінің тізбесін және оны жүргізу тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органмен келісу бойынша құзыретті орган бекітеді.

3. Осы баптың 1-тармағының ережелері осы Кодекстің 44-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларда қолданылмайды.

Ескерту. 43-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

44-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының және жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына рұқсат беру

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия немесе өндіруге арналған лицензия, жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия негізінде туындаған жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы құзыретті органның осы Кодексте белгіленген тәртіппен берілетін рұқсатымен жүзеге асырылады.

2. Құзыретті органның осы баптың 1-тармағында көзделген рұқсаты мынадай жағдайда:

1) жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер қатысу үлестерінің,

пайлардың, акциялардың немесе үлестік қатысудың басқа да нысандарының кемінде тоқсан тоғыз пайызы жер қойнауын пайдаланушыға немесе тиісінше, жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің меншік иесіне тиесілі еншілес ұйымның пайдасына, осындай еншілес ұйым салық салу жеңілдігі бар мемлекетте тіркелмеген жағдайда, ауысқан;

2) жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер ұйымдар арасында, оның ішінде әрқайсысындағы қатысу үлестерінің, пайлардың, акциялардың немесе үлестік қатысудың басқа да нысандарының кемінде тоқсан тоғыз пайызы бір ғана тұлғаға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлғаларды қайта ұйымдастыру нәтижесінде құқықтық мирасқорлық тәртібімен, жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алушы салық салу жеңілдігі бар мемлекетте тіркелмеген жағдайда, ауысқан;

3) жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер жер қойнауын пайдаланушы-заңды тұлғадағы немесе тиісінше жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер иелеріндегі қатысу үлестерінің, пайлардың, акциялардың немесе үлестік қатысудың басқа да нысандарының кемінде тоқсан тоғыз пайызы тікелей немесе жанама түрде тиесілі тұлғаның немесе ұйымның пайдасына, иемденуші салық салу жеңілдігі бар мемлекетте тіркелмеген жағдайда, ауысқан;

4) егер жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алушыдағы қатысу үлестерінің, пайлардың, акциялардың немесе үлестік қатысудың басқа да нысандарының кемінде тоқсан тоғыз пайызы бір ғана тұлғаға тікелей немесе жанама түрде тиесілі болса, жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдаланумен байланысты объектілер таратылатын заңды тұлғаның мүлкін бөлу нәтижесінде, иемденуші салық салу жеңілдігі бар мемлекетте тіркелмеген жағдайда, ауысқан;

5) егер жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын қатысу үлестерінің, пайлардың, акциялардың ауысуы нәтижесінде тұлға жер қойнауын пайдаланушының-заңды тұлғаның және (немесе) жер қойнауын пайдаланушының-заңды тұлғаның шешіміне тікелей және (немесе) жанама түрде ықпал ету мүмкіндігі бар заңды тұлғаның немесе өзге де ұйымның жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің, пайларының, акцияларының жиырма бес пайыздан кемін иеленуші болса, осындай ауысу жағдайында;

6) акцияларды орналастыруды, сондай-ақ бұрын сатып алынған акцияларды немесе заңды тұлғаның акцияларына айырбасталатын бағалы қағаздарды сатуды қоса алғанда, егер осындай әрекеттер нәтижесінде қатысу үлестерінің қатысушыларына, пай

ұстаушыларға немесе жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акциялар және акцияға айырбасталатын басқа да бағалы қағаздар акционерлеріне тиесілі пайыздық арақатынас өзгермесе, жарғылық капиталдың мөлшері өзгерген;

7) жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер тараптарының біреуі Қазақстан Республикасының Үкіметі, мемлекеттік орган, ұлттық басқарушы холдинг немесе ұлттық компания болып табылатын мәміле бойынша ауысқан;

8) мемлекеттік кәсіпорындардың мүліктік кешендерін жекешелендіру процесінде жүзеге асырылатын жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді иеліктен шығарған;

9) заңды тұлға қайта құрылған кезде жер қойнауын пайдалану құқығы, жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер тапсыру актісінің негізінде құқықтық мирасқорлық тәртібімен ауысқан;

10) жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер мұрагерлік тәртіппен ауысқан;

11) эмитент өзінің қатысу үлестерін, пайларын, акцияларын және үлестік қатысудың басқа да нысандарын, сондай-ақ меншік құқығын растайтын немесе жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларға, үлестерге, пайларға және үлестік қатысудың басқа да нысандарына айырбасталатын бағалы қағаздарды сатып алған;

12) меншік құқығын растайтын не жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларға, үлестерге, пайларға және үлестік қатысудың басқа да нысандарына айырбасталатын бағалы қағаздар шығарылған, бұрын жоғарыда аталған акциялардың, үлестердің, пайлардың және үлестік қатысудың басқа да нысандарының меншік иесі болған тұлға шығарылатын бағалы қағаздардың меншік иесі болып қалғанда;

13) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер меншік құқығын растайтын не жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын қатысу үлестеріне, пайларға, акцияларға және үлестік қатысудың басқа да нысандарына айырбасталатын бұрын шығарылған бағалы қағаздардың орнына сатып алынған;

14) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын бағалы қағаздарды ұстаушылар акциялары, үлестері, пайлары және үлестік қатысудың басқа да нысандары осындай жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын ұйым акционерлерінің немесе қатысушыларының жалпы жиналысына қатысқан;

15) заңды күшіне енген сот шешімі бойынша заңды тұлға мәжбүрлеп қайта ұйымдастырылған, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда;

16) иеленушісіне дауыс беру құқығын және жер қойнауын пайдаланушыны (немесе жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама бақылайтын тұлғаны) басқаруға қатысу құқығын бермейтін, жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты тиесілі акциялар, пайлар және өзге де бағалы қағаздар (қаржы құралдары) ауысқан жағдайда талап етілмейді.

Бұл ретте, егер қандай да бір пассивті инвестор жер қойнауын пайдаланушыны бақылауды, соның ішінде оның таза табысының жиырма бес пайызынан астамына құқық ала отырып иеленетін болса, осы Кодекстің 47-бабына сәйкес құзыретті органды хабардар ету талабы сақталады.

3. Осы тараудың мақсаты үшін жер қойнауын пайдаланушыларға:

1) құзыретті органмен жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған тікелей келіссөздерге көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның стратегиялық серіктесі ретінде қатысатын ұйымдар;

2) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционға қатысуға жіберілген ұйымдар;

3) пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру мәселесін қарау кезінде құзыретті органның мемлекеттік сараптамалар жүргізу немесе жобалау құжаттарын келісу қажеттігі туралы хабарламасын алған ұйымдар да теңестіріледі.

4. Құзыретті органның рұқсатынсыз, сол сияқты рұқсаттың қолданылу мерзімі өткеннен кейін жасалған, жер қойнауын пайдалану құқығының, жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы бойынша мәмілелерді құзыретті органның талап-арызы бойынша сот жарамсыз деп тануы мүмкін.

Ескерту. 44-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

45-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына рұқсат беру тәртібі

1. Жер қойнауын пайдалануға келісімшарт, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия немесе өндіруге арналған лицензия, жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия негізінде туындаған жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) не жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алу ниеті бар тұлғалар құзыретті органға рұқсат беру туралы өтініш жолдайды.

2. Рұқсат беру туралы өтініш:

1) жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) не жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алу ниеті бар тұлға (ұйым) туралы мәліметтерді:

жеке тұлғалар үшін – сатып алушының тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жерін, азаматтығын, жеке басын куәландыратын құжаттары туралы мәліметтерді;

заңды тұлғалар үшін – сатып алушының атауын, оның орналасқан жерін, оның мемлекеттік тиесілігін көрсетуді, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтерді, басшылары және олардың өкілеттіктері туралы мәліметтерді, өтініш иесі қабылдайтын шешімдерді тікелей немесе жанама түрде айқындауға мүмкіндігі бар тұлғалар, ұйымдар және мемлекеттер туралы мәліметтерді;

2) алынатын жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) не жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектіге нұсқауды;

3) жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектінің ауысу негізін;

4) көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру, уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) алу ниеті бар тұлғаның жер қойнауын пайдаланудың осындай құқығын беру кезінде қойылатын осы Кодекс талаптарына сәйкестігін растайтын оның қаржылық және техникалық мүмкіндіктері туралы мәліметтерді;

5) өтініш иесінің өтініште және оған қоса берілетін құжаттарда өзі туралы көрсетілген барлық мәліметтердің анық екендігі туралы жазбаша растауын;

6) өтініш иесінің атынан өтінішке қол қойған тұлғаның тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), жеке басын куәландыратын құжаты туралы мәліметтерді қамтуға тиіс.

3. Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруға арналған рұқсатты беру туралы өтініш:

1) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акциялары немесе басқа да бағалы қағаздары ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруға жататын эмитент-ұйымның толық атауын;

2) ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруға жататын, өзімен байланысты акциялардың немесе басқа да бағалы қағаздардың соған қатысы бар жер қойнауы учаскесін көрсетуді;

3) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акциялары немесе басқа да бағалы қағаздары ұйымдастырылған бағалы қағаздар

нарығында айналымға шығаруға жататын эмитент-ұйымның жарғылық капиталының мөлшері туралы мәліметтерді;

4) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын және ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында шығаруға жататын бағалы қағаздар, оның ішінде ұйымның туынды бағалы қағаздары, олардың базалық активтері немесе үлестік қатысудың басқа да нысандары туралы мәліметтерді (түрі мен жалпы саны);

5) андеррайтер туралы мәліметтерді (олар болған кезде);

6) листинг жүзеге асырылатын ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығы туралы мәліметтерді;

7) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын және ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруға жататын акциялардың немесе басқа да бағалы қағаздардың саны туралы мәліметтерді;

8) өтініш иесінің өтініште және оған қоса берілетін құжаттарда өзі туралы көрсетілген барлық мәліметтердің анық екендігі туралы жазбаша растауын;

9) өтініш иесінің атынан өтінішке қол қойған тұлғаның тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), жеке басын куәландыратын құжаты туралы мәліметтерді қамтуға тиіс.

Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды немесе басқа да бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруға рұқсат беру туралы өтінішті олар қосымша эмиссия (шығару) шеңберінде орналастырылған жағдайда эмитент береді, ал ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымға шығаруды осы акциялардың немесе басқа да бағалы қағаздардың ұстаушысы жүргізгенде – осындай ұстаушы береді.

4. Осы Кодекстің мемлекеттің басым құқығы туралы ережелерін қолданған жағдайда осы баптың 2 және 3-тармақтарында көзделген мәліметтермен қатар рұқсат беру туралы өтініш жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы бойынша мәмілелердің бағасы туралы және оны төлеу тәртібі туралы мәліметтерді қосымша қамтуға тиіс.

5. Рұқсат беру туралы өтінішке онда көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттардың түпнұсқалары не нотариат куәландырған көшірмелері қоса беріледі. Өтінішке қоса берілетін барлық құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға беретін болса, мұндай құжаттар дұрыстығын нотариус куәландырған әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріле отырып, өзге тілде де жасалуы мүмкін.

6. Құзыретті орган өтінішті және оған қоса берілетін құжаттарды бір ай ішінде, ал ірі кен орындары және стратегиялық жер қойнауы учаскелері бойынша – үш ай ішінде қарайды.

Құзыретті орган өтінішті және оған қоса берілетін құжаттарды алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде оны жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясының қарауына шығарады.

Жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясы жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына, сондай-ақ осы Кодексте көзделген өзге де жағдайларда рұқсат беру үшін өтініштерді қарау кезінде ұсынымдар әзірлеу мақсатында құзыретті орган жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады.

Сараптама комиссиясының құрамын және ол туралы ережені құзыретті орган бекітеді.

Жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясы өтінішті және оған қоса берілетін құжаттарды он бес жұмыс күнінен аспайтын, ал ірі кен орындары және стратегиялық жер қойнауы учаскелері бойынша – қырық бес жұмыс күнінен аспайтын мерзімде қарайды.

Құзыретті орган өтінішті жан-жақты және толық қарау мақсатында өтініш иесінен ұсынымдар әзірлеу үшін қажетті қосымша мәліметтерді және (немесе) құжаттарды сұратуға құқылы.

Қосымша мәліметтер және (немесе) құжаттар сұратылған жағдайда тиісті өтінішті қарау мерзімі осындай мәліметтер және (немесе) құжаттар ұсынылғанға дейінгі кезеңге тоқтатыла тұрады.

Құзыретті орган жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясының ұсынымдарын алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде өтініш бойынша шешім шығарады.

7. Егер жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына рұқсат беруге арналған өтініш пайдалы қатты қазбалардың ірі кен орнын қамтитын және (немесе) стратегиялық жер қойнауы учаскесі болып табылатын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығына қатысты берілсе не егер тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің болжалды ауысуы ұлттық қауіпсіздік мүдделерін қозғайтын болса, құзыретті орган осындай өтінішті және оған қоса берілетін құжаттарды алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде оны ұлттық қауіпсіздік органдарына жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуын ұлттық қауіпсіздік талаптарына сәйкестігі тұрғысынан қарау үшін жібереді.

Егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің

ауысуы ұлттық қауіпсіздік мүдделерін қозғайтын болса, ұлттық қауіпсіздік органдары бұл туралы құзыретті органды өтінішті алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде хабардар етеді. Бұл жағдайда құзыретті орган ұлттық қауіпсіздік органдарынан жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер ауысуының ұлттық қауіпсіздік талаптарына сәйкестігі туралы растауды алғанға дейін өтінішті қарауды тоқтата тұрады. Құзыретті орган ұлттық қауіпсіздік органдарынан хабарлама алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде өтініш иесіне осындай тоқтата тұру туралы хабарлайды.

Құзыретті орган ұлттық қауіпсіздік органдарынан растауды алғаннан кейін өтінішті қарауды қайта бастайды.

8. Өтініш иесі өтінішті бергеннен кейін кез келген уақытта және құзыретті орган мәні бойынша шешім шығарғанға дейін оны кері қайтарып алуы мүмкін.

9. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган рұқсат беру немесе оны беруден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

10. Құзыретті орган мынадай жағдайларда:

1) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы елдің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі талаптардың сақталмауына, оның ішінде жер қойнауын пайдалану құқықтарының шоғырлануына алып келсе;

2) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберінде құқықтардың шоғырлануына алып келсе;

3) егер рұқсат беру туралы өтініш осы Кодекс талаптарына сәйкес келмесе;

4) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына осы Кодексте тыйым салынған болса;

5) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы қолданылған әкімшілік жазаға сәйкес жер қойнауын пайдаланушыға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды немесе жекелеген жұмыс түрлерін жүргізуге тыйым салынған жер қойнауы учаскесі бойынша жүзеге асырылатын болса;

6) мемлекет басым құқығын іске асыратын болса;

7) егер жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы Қазақстан Республикасы жасасқан халықаралық келісімдердің ережелеріне сәйкес келмейтін болса, рұқсат беруден бас тартады.

Осы Кодекстің мақсаттары үшін жер қойнауын пайдалану құқығының шоғырлануы деп бір тұлғаның немесе бір мемлекеттің тұлғалары тобының жер қойнауын пайдалану құқығындағы және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердегі Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін немесе төндіретін жиынтық үлеске ие болуы танылады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберінде құқықтардың шоғырлануы деп Қазақстан Республикасымен жасалған келісімшартта жер қойнауын пайдалану құқығының ортақ иелерінің бірінің осындай қатысушыға келісімшартқа сәйкес жер қойнауын пайдаланушының қызметі бойынша шешімдерді айқындауға мүмкіндік беретін үлес шамасы түсініледі.

11. Рұқсат беруден бас тартуға өтініш иесі сот тәртібімен дау айтуы мүмкін. Осы баптың 10-тармағының 1) тармақшасына сәйкес рұқсат беруден бас тарту себептері түсіндірілместен ресімделеді.

12. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуына рұқсат жер қойнауын пайдалану құқығындағы берілетін үлестің және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің шекті көлемін, сондай-ақ сатып алушы тұлғаға нұсқауды қамтуға тиіс.

Жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер болып табылатын акцияларды немесе басқа да бағалы қағаздарды айналымға шығаруға рұқсат шығаруды жүзеге асыру жоспарланатын ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығын көрсетуді және бір немесе бірнеше мәміле жасасу арқылы оның шегінде шығару жүзеге асырылуы мүмкін акциялардың немесе басқа да бағалы қағаздардың санын қамтуға тиіс.

Осы Кодекстің мемлекеттің басым құқығы туралы ережелері қолданылған жағдайда рұқсат жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы бойынша мәмілелердің бағасын және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алу бойынша мәмілелердің бағасын және оларды төлеу тәртібін қосымша қамтуға тиіс.

13. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына рұқсат бір жыл мерзімге беріледі. Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы көрсетілген мерзімде жүзеге асырылмаған жағдайда өтініш иесі құзыретті органға жаңа рұқсат беру жөнінде жүгінеді.

Ескерту. 45-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

46-бап. Мемлекеттің басым құқығын іске асырудың тәртібі

1. Қазақстан Республикасының мүдделері үшін басым құқық Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құзыретті органның шешімі негізінде ұлттық басқарушы холдинг немесе ұлттық компания арқылы іске асырылады.

2. Басым құқықты іске асыру туралы мәселе осы Кодекстің 44-бабының 1-тармағында көзделген рұқсат беру туралы мәселені қараумен қатар құзыретті органның қарауына жатады. Басым құқықты іске асыру туралы мәселені қарау және ол бойынша шешім қабылдау тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Мемлекеттің басым құқығын іске асыруы туралы мәселені қараған кезде тұлғаның құзыретті органға жіберген өтініші құзыретті органға берілгеннен кейін үш ай ішінде кері қайтарып алуға немесе қайта қарауға жатпайды.

Егер өтінішті қарау кезеңінде жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысу бағасы туралы немесе оны төлеу тәртібі туралы шарттар өзгеретін болса, өтініш иесі құзыретті органды осындай өзгеріс туралы жазбаша хабардар етеді. Бұл жағдайда өтінішті қарау мерзімі хабарланған күннен бастап қайта есептеледі. Мұндай хабарлама болмаған жағдайда құзыретті орган бастапқыда өтініште көрсетілген, жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысу бағасы туралы және оны төлеу тәртібі туралы шарттарды ескере отырып, өтінішті мәні бойынша қарайды.

Мемлекеттің басым құқығын іске асыруы туралы шешім қабылданған жағдайда құзыретті орган ұлттық басқарушы холдингті немесе ұлттық компанияны иеліктен шығарылатын жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді мемлекет мүддесінде сатып алушы ретінде айқындайды.

3. Мемлекеттің басым құқығын іске асыруы туралы құзыретті органның шешімі негізінде ұлттық басқарушы холдинг немесе ұлттық компания бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) иеліктен шығару және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуы бойынша әрекеттер жүргізуге ниеттенген тұлғаға басым құқықты іске асыру тәртібі мен мерзімі туралы келіссөздерді бастау туралы ұсыныспен шығады.

Ұлттық басқарушы холдингтің немесе ұлттық компанияның жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді мемлекеттің басым құқығын іске асыру мақсатында сатып алуы осы баптың 2-тармағының үшінші бөлігінде көзделген, берілген өтініште немесе хабарламада көрсетілгеннен нашар болмайтын баға және оны төлеу шарттары бойынша жүзеге асырылады.

4. Жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер өтеусіз негіз бойынша иеліктен шығарылған жағдайда немесе олар заңды тұлғаның жарғылық капиталына енгізілген жағдайда, мемлекеттің басым құқығын іске асыру кезінде оларды сатып алу Қазақстан Республикасының бағалау қызметі туралы заңнамасына сәйкес айқындалатын нарықтық баға бойынша жүзеге асырылады.

Мемлекеттің басым құқығын іске асырған кездегі сатып алу бағасымен келіспеген жағдайда, өтініш беруші нәтижелерге Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен шағым жасауға құқылы.

Ескерту. 46-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.06.2020 № 351-VI Заңымен (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі).

47-бап. Жер қойнауын пайдаланушыны бақылаудың өзгеруі туралы хабарлама

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияның немесе өндіруге арналған лицензияның негізінде туындаған, жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығының үлесіне) ие жер қойнауын пайдаланушы осындай жер қойнауын пайдалану құқығын берген мемлекеттік органды жер қойнауын пайдаланушының қызметін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғалар және (немесе) ұйымдар құрамының өзгергені туралы осындай өзгеріс болған күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде хабардар етуге міндетті.

2. Хабарламада:

1) бақылауды жоғалтқан немесе алған тұлға, мемлекет немесе ұйым туралы мәліметтер:

жеке тұлғалар үшін – иемденушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы;

заңды тұлғалар үшін – атауы, орналасқан жері, мемлекеттік тиесілігін көрсету;

мемлекет үшін – мемлекеттің толық атауы, мемлекеттің мүдделерін білдіретін мемлекеттік органның атауы және орналасқан жері;

2) бақылаудың нысаны және тәсілі, сондай-ақ бақылауды жоғалту немесе иелену негізі қамтылуға тиіс.

3. Хабарлама құзыретті орган бекітетін нысан бойынша қазақ және орыс тілдерінде беріледі.

4. Хабардар етілуге жататын мемлекеттік орган жер қойнауын пайдаланушыдан хабарламада көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттарды (құжаттардың түпнұсқаларын не нотариат куәландырған көшірмелерін) сұратуға құқылы.

5. Осы Кодекстің мақсаттары үшін тікелей бақылау мынадай шарттардың (бақылау тәсілдерінің) ең болмаса біреуінің болуын:

1) заңды тұлғаға немесе өзге ұйымға қатысу құқығының жиырма бес пайыздан астамын иеленуді (қатысу үлесіне құқық, акцияларға, пайларға және меншік құқығын

растайтын немесе акцияларға немесе пайларға ауыстырылатын бағалы қағаздарды қоса алғанда, үлестік қатысудың басқа да нысандары);

2) ұйымның жоғары басқару органында барлық дауыстың жиырма бес пайыздан астамымен дауыс беру құқығына ие болуды;

3) жер қойнауын пайдаланушының бөлінетін таза кірісінің жиырма бес пайыздан астамын алуды;

4) шартқа сәйкес немесе Қазақстан Республикасы заңының негізінде басқа ұйымның шешімін айқындау құқығына ие болуды білдіреді.

Жанама түрде бақылау тұлғаның, ұйымның өз араларында тікелей бақылау болатын үшінші ұйым (үшінші ұйымдар) арқылы басқа ұйымды бақылау мүмкіндігін білдіреді.

48-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығына салынатын ауыртпалық

1. Жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) осы Кодексте көзделген тәртіппен және шарттарда үшінші тұлғалардың құқықтарымен ауыртпалық салынуы мүмкін.

2. Қазақстан Республикасының заңдарында сенімгерлік басқаруға беру туралы талап белгіленген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдалану құқығын сенімгерлік басқаруға беруге тыйым салынған.

3. Ауысуына осы Кодексте тыйым салынған жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) ауыртпалық салуға жол берілмейді.

4. Осы Кодексте тыйым салынбаған жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) кепілі жер қойнауын пайдаланудың осындай құқығын беретін тиісті мемлекеттік органда мемлекеттік тіркеуге жатады.

Осы тармақта көзделген жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесінің) кепілі мемлекеттік тіркеу күнінен бастап туындайды.

Жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) кепілін тіркеу жылжымалы мүлік кепілін тіркеу саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жүргізіледі.

5. Жер қойнауын пайдалану құқығынан (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестен) өндіріп алу Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген тәртіппен жүргізіледі.

6. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалануға құқық (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілер кепілінің, сондай-ақ кепіл нысанасы тұрғысынан өндіріп алудың ерекшеліктері осы Кодекстің Ерекше бөлігінде белгіленеді.

Ескерту. 48-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ ОПЕРАТОР

49-бап. Жер қойнауын пайдалану саласындағы оператор

1. Жер қойнауын пайдаланушы немесе жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер құратын немесе айқындайтын, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушының өкілі ретінде әрекет ететін заңды тұлға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберіндегі кен орны, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензиялар бойынша оператор болып табылады.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарт немесе лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын жалғыз иеленуші болып табылатын тұлға оператор болып тағайындалмайды.

3. Оператор мен жер қойнауын пайдаланушы арасындағы қатынастар қарапайым жазбаша нысанда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт немесе лицензия мерзімінен аспайтын мерзімге жасалатын олардың арасындағы келісіммен реттеледі.

Көрсетілген келісімнің қарапайым жазбаша нысанын сақтамау оның маңызсыздығына алып келеді.

4. Осы тараудың күші осы Кодекстің 150-бабының ережелерінде көзделген кен орындарын бірлесіп игеру шеңберінде басқарушы компанияның қызметіне қолданылмайды.

Ескерту. 49-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

50-бап. Жер қойнауын пайдалану саласындағы операторды тағайындау тәртібі

1. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалану саласындағы операторды тағайындағаны туралы құзыретті органды жазбаша хабардар етеді. Мұндай хабарламаға оператор мен жер қойнауын пайдаланушы арасындағы келісімнің нотариат куәландырған көшірмесі қоса беріледі.

2. Құзыретті органды хабардар еткен кезге дейін оператор тағайындалған деп есептелмейді.

3. Бір келісімшарт немесе лицензия бойынша бір ғана оператор тағайындалуы мүмкін.

4. Оператордың өкілеттіліктері тоқтатылған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы ол жөнінде құзыретті органды тез арада хабардар етуге міндетті.

51-бап. Жер қойнауын пайдалану саласындағы оператордың жауаптылығы

1. Оператордың әрекеттері нәтижесінде жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт немесе лицензия талаптарын бұзғаны үшін жер қойнауын пайдаланушы жауаптылықта болады.

2. Жер қойнауын пайдаланушының мүдделерін білдіруге байланысты туындаған оператор міндеттемелері бойынша жер қойнауын пайдаланушы ортақ жауаптылықта болады. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде

оператор үшінші тұлғаларға зиян келтірген жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы оператордың өз өкілеттіктерін асырып әрекет жасағанын сылтау етуге құқылы емес.

III БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ҚАУІПСІЗ ПАЙДАЛАНУ

7-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ЖӨНІНДЕГІ ОПЕРАЦИЯЛАРДЫ ЖҮРГІЗУ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК БОЙЫНША ТАЛАПТАР

52-бап. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі экологиялық қауіпсіздік

1. Өндірістік және өзге де объектілерді болжауды, жоспарлауды және жобалауды қоса алғанда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасы талаптарына сәйкес келуге тиіс.

2. Жер қойнауының экологиялық жай-күйі шекті жол берілетін эмиссияларды нормалаумен, жер қойнауын пайдалану жөніндегі қызметті немесе оның жекелеген түрлерін шектеумен немесе оларға тыйым салумен қамтамасыз етіледі.

3. Қазақстан Республикасының экология заңнамасында көзделген жағдайларда, тиісті экологиялық рұқсатсыз немесе мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысынсыз жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

Ескерту. 52-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

53-бап. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі өнеркәсіптік қауіпсіздік

1. Өндірістік және өзге де объектілерді жобалауды қоса алғанда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкес келуге тиіс.

2. Жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген, жұмыстарды қауіпсіз жүргізу жөніндегі қағидалар мен нормалардың сақталуын, сондай-ақ авариялардың, жазатайым оқиғалардың алдын алу мен оларды жою және кәсіптік аурулардың профилактикасы бойынша іс-шаралардың жүргізілуін қамтамасыз етуге тиіс.

3. Адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін, жеке және заңды тұлғаларға материалдық шығын келтіру қатерін төндіретін жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларға тыйым салынады.

4. Осы Кодексте көзделген жағдайларда өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы сараптаманың оң қорытындысынсыз жер қойнауын пайдалануға тыйым салынады.

5. Жер қойнауын пайдалануға байланысты жұмыстарды жүргізу кезінде:

1) жұмыскерлердің жұмыстарды қауіпсіз жүргізу жөніндегі қағидалар мен нормаларды зерделеуі және орындауы, сондай-ақ авариялардың алдын алу мен оларды жою жөніндегі іс-шараларды жоспарлау және өткізу;

2) жұмыскерлердің өміріне тікелей қауіп төнген жағдайда жұмысты тоқтата тұру, адамдарды қауіпсіз жерге шығару және қауіпті анықтау үшін қажетті іс-шараларды өткізу;

3) қауіпсіздік қағидалары мен нормаларының және санитариялық нормалардың талаптарына сай келетін күйде машиналарды, жабдықтар мен материалдарды пайдалану, ғимараттар мен құрылысжайларды күтіп ұстау;

4) жарылғыш материалдар мен қауіпті химиялық заттарды есепке алу, тиісті түрде сақтау және тасымалдау, сондай-ақ оларды дұрыс және қауіпсіз пайдалану;

5) кеніштік атмосфераның құрамын жақсартуды, тау-кен жұмыстарын жүргізу және кәсіптік аурулар мен өндірістік жарақаттанудың алдын алуға бағытталған ұжымдық және жеке қорғану құралдарын пайдалану технологиясын жетілдіруді көздейтін арнайы кешенді ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды озық практиканы ескере отырып әзірлеу және жүзеге асыру;

6) судың кенеттен бұзып өтуін, газдың ауаға шығуын, пайдалы қазбалар мен жыныстардың атқылауын, сондай-ақ тау-кен соққысын болжау жәнеолардың алдын алу жөніндегі арнайы іс-шараларды жүзеге асыру;

7) техникалық құжаттаманы және авариялар салдарын жою жоспарларын жұмыстарды қауіпсіз жүргізу аймақтарының шекараларын нақтылайтын деректермен уақтылы толықтыру;

8) Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасында көзделген өзге де талаптарды орындау қамтамасыз етілуге тиіс.

8-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛДАРЫН ЖОЮ

54-бап. Жер қойнауын пайдалану салдарын жою туралы жалпы ережелер

1. Егер осы Кодексте өзгеше белгіленбесе, жер қойнауын пайдаланушы өзіне берілген жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жоюға міндетті.

2. Өндірістік объектілерді және жер учаскелерін халықтың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жай-күйге келтіру, қоршаған ортаны қорғау мақсатында Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен жүргізілетін іс-шаралар кешені жер қойнауын пайдалану салдарын жою болып табылады.

3. Жою осы Кодексте белгіленген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдалану құқықтары тоқтатылған жер қойнауы учаскелерінде жүргізіледі.

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою жер қойнауы учаскесінің бір бөлігін пайдалану құқығын тоқтату, сондай-ақ жою жөніндегі

жұмыстар көлемін азайту (прогрессивті жою) мақсатында жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның немесе келісімшарттың қолданылуы тоқтатылғанға дейін жүргізілуі мүмкін.

4. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның немесе келісімшарттың қолданылуын тоқтату жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді тоқтатуға алып келмейді.

5. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою ерекшеліктері олардың түрлері ескеріле отырып, осы Кодекстің Ерекше бөлігінде айқындалады.

6. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша зерттеп-қарау нәтижелері мен жұмыстарды қабылдап алу тәртібін құзыретті орган қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органмен бірлесіп айқындайды.

Ескерту. 54-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

55-бап. Жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды қаржыландыру

1. Жою жер қойнауын пайдаланушының немесе жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті лицензия немесе келісімшарт тоқтатылғанға дейін тікелей жер қойнауын пайдаланушы болған тұлғаның есебінен жүргізіледі.

2. Осы Кодексте көзделген жағдайларда жер қойнауын пайдаланушы жою бойынша өз міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етуді ұсынуға міндетті. Жер қойнауын пайдаланушының мұндай қамтамасыз етуді ұсынуы жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындаудан босатпайды.

3. Жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету Қазақстан Республикасының пайдасына жүзеге асырылады.

Жою жөніндегі міндеттеме осы Кодекске сәйкес белгіленген мерзімде орындалмаған (тиісінше орындалмаған) жағдайда, ұсынылған қамтамасыз ету сомасын келісімшарттың тарапы болып табылатын және (немесе) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны берген мемлекеттік орган Қазақстан Республикасының пайдасына өндіруге тиіс.

Егер тиісті қамтамасыз ету сомасы жоюдың тиісті жобасы бойынша шығыстарды жабу үшін жеткіліксіз болса, мемлекет жеткіліксіз соманы жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды жүзеге асыруға міндетті болған тұлғаның мүлкінен алуға құқылы.

4. Жер қойнауын пайдаланушының жою жөніндегі міндеттемелерді орындауы кепілдікпен, банктік салым кепілімен және (немесе) сақтандырумен қамтамасыз етілуі мүмкін.

5. Қамтамасыз ету әрбір жер қойнауы учаскесі бойынша жеке-жеке беріледі.

Жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды талап ететін жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды осы Кодексте сәйкес ұсынылатын қамтамасыз етусіз жүргізуге тыйым салынады.

6. Жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесін) үшінші тұлғаға иеліктен шығаруы оны жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) алушы осы Кодексте сәйкес айқындалған мөлшерде қамтамасыз етуді ұсынғанға дейін жою жөніндегі міндеттемелерден босатпайды.

7. Егер жер қойнауын пайдаланушы ұсынған қамтамасыз ету онымен байланысты болмайтын себептермен осы Кодекстің талаптарына сәйкес келмейтін болып қалса немесе тоқтатылса, жер қойнауын пайдаланушы күнтізбелік алпыс күн ішінде мұндай қамтамасыз етуді айырбастауға міндетті. Егер көрсетілген мерзім ішінде жер қойнауын пайдаланушы осындай айырбастауды жүргізбеген болса, ол жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тез арада тоқтата тұруға міндетті. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды қайта бастауға қамтамасыз етуді қалпына келтіргеннен немесе айырбастағаннан кейін ғана жол беріледі.

8. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындаудың ұсынылатын қамтамасыз етуі (тиісінше қамтамасыз ету) осы Кодекстің және Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық актілерінің талаптарына сәйкес келуге тиіс.

9. Мемлекеттік орган қабылдаған жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз етулерді ұсыну және есепке алу тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Ескерту. 55-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

56-бап. Жоюды қамтамасыз ету ретіндегі кепілдік

1. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындамаған жағдайда, кепілдікке орай кепілгер Қазақстан Республикасының алдында осы Кодексте сәйкес айқындалатын толық ақшалай соманы төлеу бойынша жауапты болады.

2. Екінші деңгейдегі банк, шетелдік банк не акциялары ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымда болатын ұйым кепілгер бола алады. Егер шетелдік банк немесе акциялары ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымда болатын ұйым кепілгер болса, мұндай кепілгерлер, егер осы Кодексте өзгеше көзделмесе, шетелдік валютадағы ең төмен жеке кредиттік рейтинг бойынша құзыретті орган айқындайтын шарттарға сәйкес келуге тиіс.

3. Банктің осы бапқа сәйкес өзі берген кепілдік бойынша міндеттемесі жою аяқталғаннан кейін тоқтатылады.

4. Кепілдік құзыретті орган бекітетін үлгілік нысанға сәйкес қазақ және орыс тілдерінде ұсынылады.

Шетелдік тұлға берген кепілдік міндетті түрде қазақ және орыс тілдеріне аударылып, шет тілде жасалуы мүмкін, оның дұрыстығын нотариус куәландыруға тиіс.

5. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде берілетін кепілдіктердің ерекшеліктері осы Кодекстің Ерекше бөлігінде белгіленеді.

Ескерту. 56-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

57-бап. Жоюды қамтамасыз ету ретіндегі банктік салым кепілі

1. Жер қойнауын пайдаланушы жою жөніндегі міндеттемесін орындамаған жағдайда, банктік салым кепіліне орай Қазақстан Республикасының кепілге салынған банктік салым сомасынан, жер қойнауын пайдаланушының басқа кредиторлары алдында басымдықпен қанағаттандырылуға құқығы бар.

2. Осы бапқа сәйкес Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкінде немесе Ұлттық пошта операторында орналастырылған банктік салым ғана кепіл нысанасы бола алады.

3. Салым теңгемен немесе шетел валютасымен енгізілуі мүмкін.

4. Қамтамасыз ету болып табылатын банктік салымның мөлшеріне қойылатын талаптар осы Кодексте белгіленеді.

5. Қамтамасыз ету болып табылатын банктік салымды қайта кепілге қоюға тыйым салынады.

6. Заңды тұлға болып табылатын жер қойнауын пайдаланушының банкроттығын қоса алғанда, оны таратқан жағдайда кепіл нысанасы конкурстық массаға қосылмайды, ал кепіл ұстаушы жер қойнауын пайдаланушының өзге мүлкінің есебінен өз талаптарын қанағаттандыруға қатысатын кредитор болып табылмайды.

7. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету тәсілі ретінде банктік салымның кепіл шарты үлгілік нысанға сәйкес қазақ және орыс тілдерінде жасалады.

Банктік салымның кепіл шартын жасасу тәртібін және оның үлгілік нысанын құзыретті орган бекітеді.

Ескерту. 57-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

58-бап. Жоюды қамтамасыз ету ретіндегі сақтандыру

1. Жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі өз міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін жер қойнауын пайдаланушы сақтандыру ұйымымен сақтандыру шартын жасасуға құқылы, соған орай жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын

пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерін осы Кодексте көзделген тәртіппен орындамауы (сақтандыру жағдайы) сақтандыру сомасын Қазақстан Республикасының пайдасына (пайда алушы) төлеуге алып келеді.

Жер қойнауын пайдаланушының осы Кодексте белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша өзінің міндеттемелерін орындауға байланысты мүліктік мүддесі сақтандыру объектісі болып табылады.

Сақтандыру ұйымына сақтандыру сомасын төлеу туралы қойылатын талап сақтандыру ұйымы осындай талапты алған күннен бастап бір ай ішінде бұлжытпай және міндетті түрде орындалуға жатады. Сақтандыру ұйымы көрсетілген талапты орындамаған және (немесе) тиісінше орындамаған не орындау мерзімдерін бұзған жағдайда Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылықта болады.

1-1. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету мақсатында сақтандыру шарты қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органмен келісу бойынша құзыретті орган бекітетін үлгілік нысанға сәйкес жасалады. Бұл ретте сақтандыру шартының мерзімі:

1) пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия үшін кемінде сегіз жылды (ол берілген кезде) немесе кемінде лицензияның қалған мерзімін және барлауға арналған лицензияның мерзімі аяқталған күннен бастап есептелетін қосымша екі жылды;

2) пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия үшін кемінде үш жылды;

3) кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия үшін кемінде үш жылды;

4) тау-кен өндіру және (немесе) тау-кен байыту өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдері орналастырылатын объектілерді орналастыру және (немесе) пайдалану мақсатында жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия үшін кемінде үш жылды;

5) кен іздеушілікке арналған лицензия үшін кемінде төрт жылды құрауға тиіс.

2. Осы бапта көзделген сақтандыру қатынастары осы Кодексте реттелмеген бөлігінде Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасымен реттеледі.

Ескерту. 58-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

IV БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ

9-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАР ЖҮЙЕСІ

59-бап. Қазақстан Республикасының Үкіметі

Қазақстан Республикасының Үкіметі жер қойнауын пайдалану саласында:

1) жер қойнауын мемлекеттік меншік объектісі ретінде басқаруды ұйымдастырады, жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын, оны жүзеге асыру жөніндегі стратегиялық және тактикалық шараларды әзірлейді;

2) ұлттық қауіпсіздікті, халықтың өмірі мен денсаулығы қауіпсіздігін және қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету мақсатында жер қойнауын пайдалануға шектеулер мен тыйым салуларды белгілейді;

3) алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) Конституцияда, осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында және Қазақстан Республикасы Президентінің актілерінде өзіне жүктелген өзге де функцияларды орындайды.

Ескерту. 59-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

60-бап. Құзыретті орган

Мемлекеттік саясатты іске асыру және Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы мүдделерін білдіру мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі орталық мемлекеттік орган болып табылатын құзыретті органды айқындайды.

Құзыретті орган Қазақстан Республикасының мүдделерін білдіреді және пайдалы қатты қазбалар, уран мен көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік саясатты:

1) жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасын әзірлеу және бекіту;

2) осы Кодексте көзделген жағдайларда жер қойнауын пайдалану саласындағы құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту;

2-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу , қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

2-2) жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт (лицензия) бойынша міндеттемелерді орындауын мониторингтеуді, ақпараттық жүйелер арқылы жер қойнауын пайдалану құқығын беру рәсімін, жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуын немесе кепілін тіркеуді автоматтандыру жөніндегі пилоттық жобаларды ерікті түрде қатысу шарттарымен құзыретті орган айқындайтын тәртіппен іске асыру;

3) көмірсутектерді барлау мен өндіру, уранды барлау және өндіру, пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіру үшін жер қойнауын пайдалану құқығын беру және тоқтату;

4) жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектер және уран саласындағы келісімшарттардың, сондай-ақ пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіруге арналған лицензиялардың шарттарын сақтауын бақылау;

5) өзі берген жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар және жасалған келісімшарттар туралы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету;

6) Қазақстан Республикасының Үкіметіне жасалған келісімшарттар және өзі берген жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар шарттарының орындалу барысы туралы жыл сайынғы есепті ұсыну;

7) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың немесе лицензияның шарттарын орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбын өндіру;

8) осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы іске асырады.

Ескерту. 60-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

61-бап. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган

Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган, уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіру жөніндегі операцияларды реттеу бойынша мемлекеттік саясатты:

1) осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген жағдайларда, уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіру жөніндегі операцияларды реттеу саласындағы құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту;

1-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу , қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

1-2) техникалық регламенттерді әзірлеу және бекіту;

2) уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушылардың тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуы тәртібін сақтауына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

3) алып тасталды - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4) барлау учаскесінде бір мың текше метрден асатын көлемде тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақты ауыстыруға рұқсат беру;

5) уранды барлау және өндіру жөніндегі операцияларды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіру жөніндегі операцияларды реттеу;

6) уранды барлау және өндіру, кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау мен өндіру жөніндегі операциялардың жүргізуіне мемлекеттік бақылау жасау;

6-1) Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен және жер қойнауын пайдаланушылармен кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімдер жасасу;

6-2) көмірсутектер және уран саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімді жасасу, оған өзгерістер, толықтырулар енгізу және оны бұзу, сондай-ақ олардың орындалуын мониторингтеу қағидаларын, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімнің үлгілік нысанын әзірлеу және бекіту;

7) осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы іске асырады.

Ескерту. 61-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2020 № 397-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

62-бап. Көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган

Көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган көмірсутектер саласындағы мемлекеттік саясатты:

1) осы Кодексте көзделген жағдайларда көмірсутектер саласындағы құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту;

2) көмірсутектер саласындағы нормативтік-техникалық құжаттарды әзірлеу және бекіту;

2-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу, қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

3) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеу;

3-1) жер қойнауын пайдаланушылардың қазақстандық өндірушілерден тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу, қазақстандық кадрларды тарту, қазақстандық кадрларды оқыту, ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру, сондай-ақ жер қойнауын пайдаланушылар мен олардың мердігерлерінің көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуы бойынша міндеттемелерді орындауын мониторингтеу;

3-2) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізіліміне енгізу үшін, оларды бағалау өлшемшарттарын қоса алғанда, аталған тізілімді қалыптастыру және жүргізу;

4) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

5) жобалау құжаттары ережелерінің сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

6) мұнайды және шикі газды өндіру мен олардың айналымының бірыңғай дерекқорын жүргізу;

7) ішкі нарық қажеттіліктерін мұнай өнімдерімен қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасының аумағында және одан тыс жерде қайта өңдеу үшін мұнай беру графиктерін қалыптастыру;

8) теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізу үшін пайдаланылатын теңіз объектілерін салумен орналастыруға рұқсаттар беру;

9) шикі газды алау етіп жағуға рұқсаттар беру;

10) көмірсутектерді өндірудің, өткізудің және тұтынудың ұлттық теңгерімін жүргізу ;

11) көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушылардың тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуы тәртібінің сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

11-1) Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен және жер қойнауын пайдаланушылармен кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімдер жасасу;

11-2) уран және пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімді жасасу, оған өзгерістер, толықтырулар енгізу және оны бұзу, сондай-ақ олардың орындалуын мониторингтеу қағидаларын, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімнің үлгілік нысанын әзірлеу және бекіту;

12) азаматтық қорғаныс және сауда мақсатында теңізде жүзу саласындағы уәкілетті органдармен бірлесе отырып, теңізде және Қазақстан Республикасының сақтық

аймағында мұнайдың төгілуі салдарын жоюға арналған дайындықты және іс-қимылдарды қамтамасыз етудің ұлттық жоспарын әзірлеу мен бекіту;

13) осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы іске асырады.

Ескерту. 62-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

63-бап. Уран саласындағы уәкілетті орган

Ескерту. 63-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Уран саласындағы уәкілетті орган мемлекеттік саясатты:

1) осы Кодексте көзделген жағдайларда уран саласындағы құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту;

2) уран саласындағы нормативтік-техникалық құжаттарды әзірлеу және бекіту;

2-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу , қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

3) уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеу;

3-1) жер қойнауын пайдаланушылардың қазақстандық өндірушілерден тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу, қазақстандық кадрларды тарту, қазақстандық кадрларды оқыту, ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру, сондай-ақ жер қойнауын пайдаланушылар мен олардың мердігерлерінің уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуы бойынша міндеттемелерді орындауын мониторингтеу;

3-2) уран саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын

тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізіліміне енгізу үшін оларды бағалау өлшемшарттарын қоса алғанда, аталған тізілімді қалыптастыру және жүргізу;

4) уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

5) уран жөніндегі жобалау құжаттары ережелерінің сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

6) уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауының ұтымды және кешенді пайдаланылуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

7) уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушылардың тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуы тәртібінің сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

7-1) Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен және жер қойнауын пайдаланушылармен кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімдер жасасу;

7-2) көмірсутектер және пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімді жасасу, оған өзгерістер, толықтырулар енгізу және оны бұзу, сондай-ақ олардың орындалуын мониторингтеу қағидаларын, кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімнің үлгілік нысанын әзірлеу және бекіту;

8) осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы іске асырады.

Ескерту. 63-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

64-бап. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауын геологиялық зерттеу және жер қойнауы кеңістігін пайдалану саласындағы мемлекеттік саясатты:

1) жер қойнауын геологиялық зерттеуге және оның кеңістігін пайдалану үшін жер қойнауын пайдалану құқығын беру;

2) жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуді жоспарлау;

3) жер қойнауын геологиялық зерттеу және оның кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды реттеу;

4) жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі операцияларға, сондай-ақ оның кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларға мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

5) осы Кодекстің геологиялық ақпаратты есепке алу, сақтау, оның сақталуы мен анықтығы жөніндегі талаптарының сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;

6) құпия болып табылмайтын геологиялық ақпаратқа, сондай-ақ жер қойнауын пайдалануға арналған, өздері берген лицензиялар туралы ақпаратқа қолжетімділікті ұйымдастыру;

7) техногендік минералдық түзілімдерді орналастырудың қолданыстағы объектілерін мемлекеттік есепке алуды ұйымдастыру және жүргізу;

8) мемлекеттік жер қойнауы мониторингін жүргізуді, геологиялық ақпаратты жинауды және жинақтап қорытуды ұйымдастыру;

9) мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрын жүргізуді ұйымдастыру;

10) алып тасталды - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

11) мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасын әзірлеуге қатысу;

12) тиісті координаттары мен жеке кодтары бар блоктарды сәйкестендіру картасын әзірлеу және бекіту;

13) пайдалануға берілетін жер қойнауы учаскелерінің шекараларын айқындау, геологиялық ақпаратты пайдалану және осы Кодексте көзделген басқа да мәселелер бойынша құзыретті органмен өзара іс-қимыл жасау және үйлестіру;

14) иесіз авариялық мұнай-газ ұңғымаларын жою мен консервациялауды жүзеге асыру;

15) жер қойнауын геологиялық зерттеуге берілген лицензиялар бойынша жерасты суларына арналған іздестіру-бағалау жұмыстары жобаларына өзгерістерді келісу;

16) жерасты сулары учаскелері қорларының мемлекеттік сараптамасын ұйымдастыру және жүргізу;

16-1) пайдалы қазбалардың, оның ішінде дәстүрлі емес көмірсутектерге жатқызылатын пайдалы қазбалардың кен орындарының қорлары мен болжамды ресурстарын сыныптау жөніндегі нұсқаулықты әзірлеу және бекіту;

16-2) пайдалы қазбалардың, оның ішінде дәстүрлі емес көмірсутектерге жатқызылатын пайдалы қазбалардың қорларын есептеу жөніндегі әдістемені әзірлеу және бекіту;

17) осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген жағдайларда геология және жер қойнауын геологиялық зерттеу саласындағы нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу және бекіту;

17-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық,

мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу , қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

17-2) пайдалы қатты қазбалар кен орындарын барлау бойынша ең төмен талаптарды әзірлеу және бекіту;

18) жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензиялар және жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензиялар шарттарын сақтауын бақылау;

19) жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жөніндегі жұмыстарды жүргізуге арналған уақыт және баға нормаларын, сондай-ақ оларды есептеу әдістемесін бекіту;

20) жер қойнауын пайдаланушының балансына ұңғымаларды, технологиялық бірлікті қабылдау және беру;

21) осы Кодексте, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президенті мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілеріндекөзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы іске асырады.

Ескерту. 64-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.06.2022 № 130-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

65-бап. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдары

Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдары жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруға:

1) кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу және кен іздеушілік үшін жер қойнауын пайдалану құқығын беру;

2) жер қойнауын пайдаланушылардың кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған, кен іздеушілікке арналған лицензиялар шарттарын сақтауына бақылау жасау және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге және кен іздеушілікке бақылау жасау;

3) жер қойнауын пайдаланушылардың кен іздеушілікке арналған лицензияда және осы Кодексте көзделген кен іздеушілік шарттарын сақтауына бақылау жасау;

4) Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес жер қойнауын пайдалану мақсаттары үшін мемлекеттік меншіктегі жер учаскелеріне құқықтар беру және оларды резервке қою;

5) жер учаскесіне құқықтарды осы Кодекстің 108-бабына сәйкес жасалатын жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шарты негізінде сенімгерлік басқарушыға қайта ресімдеу;

6) пайдалы қазбалар жатқан аумақтарға құрылыс салуды реттеу, жергілікті маңызы бар мемлекеттік табиғи-қорық қорының геологиялық, геоморфологиялық және гидрогеологиялық объектілерін және жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтар санатына жатқызылған ерекше экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени және рекреациялық құндылығы бар жер қойнауы учаскелерін есепке алуды жүргізу;

7) алып тасталды - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

8) өздері берген кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензиялар және кен іздеушілікке арналған лицензиялар туралы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету;

8-1) құзыреті шегінде стандарттау жөніндегі құжаттардың жобаларын қарау, сондай-ақ стандарттау саласындағы уәкілетті органға енгізу үшін ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды әзірлеу, өзгерістер енгізу , қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар дайындау;

9) Қазақстан Республикасының заңнамасында жергілікті атқарушы органдарға жүктелетін өзге де өкілеттіктерді жергілікті мемлекеттік басқару мүдделерінде жүзеге асыру арқылы қатысады.

Ескерту. 65-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

10-ТАРАУ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ ХАБАРЛАУ

66-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар және (немесе) лицензиялар шарттарын сақтауына бақылау

1. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар, оның ішінде өнімді бөлу туралы келісімдер және (немесе) лицензиялар шарттарын сақтауын бақылауды құзыретті орган (келісімшарттың тарапы болып табылатын және (немесе) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны берген мемлекеттік орган) жүзеге асырады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар, оның ішінде өнімді бөлу туралы келісімдер және (немесе) лицензиялар шарттарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру тәртібін құзыретті орган айқындайды.

2. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар, оның ішінде өнімді бөлу туралы келісімдер және (немесе) лицензиялар шарттарын сақтауын бақылау жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт (лицензия) бойынша міндеттемелерін орындауына мониторинг жүргізу және (немесе) жер қойнауын пайдаланушыға, сондай-ақ жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар және (немесе) лицензиялар шарттарына сәйкес жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізіліп жатқан (жүргізілген) объектілерге бару арқылы жүзеге асырылады.

Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт (лицензия) бойынша міндеттемелерін орындауына мониторингті құзыретті орган (келісімшарттың тарапы болып табылатын және (немесе) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны берген мемлекеттік орган) осы Кодексе сәйкес жер қойнауын пайдаланушылар ұсынған есептерді, Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзушылық белгілерін қамтитын ғарыштық мониторингтеу деректерін және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де көздерден алынған мәліметтерді талдау арқылы жүзеге асырады.

Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт (лицензия) бойынша міндеттемелерін орындауына мониторинг жүргізу тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Ескерту. 66-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 21.05.2024 № 86-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

67-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасы талаптарының сақталуын мемлекеттік бақылау

1. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізу кезінде Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасы талаптарының сақталуын мемлекеттік бақылауды мемлекеттік органдар өз құзыреттеріне сәйкес мынадай салаларда:

1) жер қойнауын зерттеу және пайдалану саласында;

2) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу саласында;

3) уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу саласында жүзеге асырады.

2. Осы баптың 1-тармағында көрсетілген салалардағы мемлекеттік бақылау тексеру, бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылау және

бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау нысанында жүзеге асырылады.

2-1. Тексеру және бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылау Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жүзеге асырылады.

3. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау осы Кодекске және Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 67-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 24.05.2018 № 156-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. 1-т. 3) қараңыз); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

67-1-бап. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау жүргізу тәртібі

1. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылауды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган немесе оның аумақтық бөлімшесі осы Кодекстің 64-бабының 4) және 5) тармақшаларына сәйкес жер қойнауын пайдаланушыларға қатысты жүргізеді.

Геологиялық зерттеудің, жер қойнауы кеңістігін пайдаланудың учаскесі, сондай-ақ геологиялық ақпарат бақылау объектілері болып табылады.

2. Бұзушылықтардың уақтылы жолын кесу және оларға жол бермеу, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган немесе оның аумақтық бөлімшесі бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша анықтаған бұзушылықтарды өз бетінше жою құқығын бақылау субъектілеріне беру және оларға әкімшілік жүктемені азайту бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылаудың мақсаттары болып табылады.

3. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау осы Кодекске сәйкес жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ұсынылатын геологиялық есептерді, өндірілген пайдалы қазбалар туралы есептерді және нормаланған ысыраптар туралы деректерді, сондай-ақ бақылау субъектісінің қызметі туралы басқа да мәліметтерді талдау арқылы жүргізіледі.

Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша бақылау субъектісінің әрекеттерінде (әрекетсіздігінде) бұзушылықтар анықталған жағдайда, бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылауды жүзеге асыратын жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның немесе оның аумақтық бөлімшесінің лауазымды адамдары бұзушылықтар анықталған күннен бастап он жұмыс күні ішінде осы Кодекстің 68-бабында көзделген тәртіппен ақпараттық хатты (хабарламаны) ресімдейді және бақылау субъектісіне жібереді.

4. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы ақпараттық хатты (хабарламаны) алған бақылау субъектісі ол табыс етілген күннен кейінгі күннен бастап он жұмыс күні ішінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға немесе оның аумақтық бөлімшесіне бұзушылықтарды жоюдың нақты мерзімдерін көрсете отырып, оларды жою жөніндегі іс-шаралар жоспарын ұсынуға міндетті.

Ақпараттық хатта (хабарламада) көрсетілген бұзушылықтармен келіспеген жағдайда, бақылау субъектісі ақпараттық хатты (хабарламаны) жіберген жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға немесе оның аумақтық бөлімшесіне ақпараттық хат (хабарлама) табыс етілген күннен кейінгі күннен бастап бес жұмыс күні ішінде қарсылық жіберуге құқылы.

5. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды белгіленген мерзімде жоймау, сол сияқты бұзушылықтарды жою жөніндегі іс-шаралар жоспарын мерзімінде ұсынбау бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылау жүргізудің жартыжылдық тізіміне енгізу жолымен бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылауды тағайындауға алып келеді.

6. Бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау жылына бір реттен жиілетпей жүргізіледі.

Ескерту. 10-тарау 67-1-баппен толықтырылды - ҚР 24.05.2018 № 156-VI Заңымен (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. 1-т. 3) қараңыз).

68-бап. Жер қойнауын пайдалану саласындағы хабарлама

1. Осы Кодексте реттелетін қатынастардың қатысушылары жазбаша нысанда жасалатын хабарламалар және (немесе) Қазақстан Республикасының барлық аумағында таралатын мерзімді баспа басылымдарындағы жарияланымдар арқылы, сондай-ақ тиісті мемлекеттік органның интернет-ресурсында қазақ және орыс тілдерінде жариялау арқылы хабардар етіледі.

2. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе, осы Кодекске сәйкес жолданатын хабарламада осы хабарлама жіберілген тұлға туралы мәліметтер, хабарлама жіберу үшін негіз, хабарламаның мазмұны, жіберуші туралы ақпарат, оның қол қоюы қамтылуға тиіс.

Осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес келмейтін хабарламаны жіберген тұлға, егер нақты мән-жайлар ескеріле отырып, осы сәйкессіздіктердің елеулі сипатта болмағынын дәлелдей алмаса, оның тиісті түрде жіберілгенін сылтау ету мүмкіндігінен айырылады.

Егер хабарламаны тұлғаның атынан және (немесе) мүдделерінде оның өкілі жіберген болса, хабарламада өкілдің өкілеттіктері туралы мәліметтер де қамтылуға тиіс . Осы бөліктің күші тиісті мемлекеттік органның құқықтық актілерінде және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған лауазымдық өкілеттіктерге сәйкес әрекет ететін мемлекеттік органдардың лауазымды адамдарына қолданылмайды.

Хабарлама электрондық құжат нысанында электрондық мекенжай бойынша не жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы арқылы жіберілуге тиіс.

3. Егер осы Кодексте өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының барлық аумағында таралатын мерзімді баспа басылымдарында жариялау, сондай-ақ мемлекеттік органның интернет-ресурсында орналастыру арқылы мемлекеттік органдардың белгіленбеген тұлғалар тобына арналған хабарлауы жүзеге асырылады.

Осындай хабарламаларда айтылатын оқиғалар, егер осы Кодексте өзгеше мерзім көзделмесе, жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он бес күннен кейін туындауға тиіс.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

4-тармаққа өзгеріс енгізу көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4. Хабарлаулар құзыретті орган айқындаған тәртіппен осы Кодексте көзделген ақпараттық жүйелер пайдаланыла отырып та жүзеге асырылуы мүмкін.

Осы Кодекстің 106-бабының 5-тармағында, 107-бабының 4-тармағында, 133-бабының 2, 4 және 5-тармақтарында, 146-бабының 3-тармағында, 149-бабының 2-тармағында, 163-бабының 1 және 4-тармақтарында, 164-бабының 3-тармағында, 181-бабының 2, 4 және 5-тармақтарында көзделген хабарламалар, хабархаттар және хабарлар құзыретті орган айқындайтын тәртіппен жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі арқылы жіберіледі.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

5-тармаққа өзгеріс енгізу көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Осы Кодекстің 115-бабының 5-тармағында, 117-бабының 4-тармағында, 118-бабының 5-тармағында, 119-бабының 8-тармағында, 120-бабының 2-тармағында, 133-бабының 5-тармағында, 169-бабының 1-тармағында, 170-бабының 2-тармағында, 171-бабының 5-тармағында, 173-бабының 2-тармағында және 181-бабының 5-тармағында көзделген өтініштер мен ұсыныстар құзыретті орган айқындайтын тәртіппен жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі арқылы беріледі.

Ескерту. 68-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

68-1-бап. Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы

1. Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы мемлекеттік қызметтер көрсетуді және мемлекеттік органдар, жер қойнауын пайдаланушылар және жер қойнауын пайдалану саласындағы өзге де мүдделі тұлғалар арасындағы, оның ішінде басқа да ақпараттандыру объектілерімен интеграциялау арқылы ақпараттық өзара іс-қимылды қамтамасыз ететін мемлекеттік ақпараттық жүйе болып табылады.

2. Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы мыналарды да қамтиды:

1) осы Кодекстің 7-бабының 2-тармағына сәйкес жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпаратты, осы Кодекстің талаптарына сәйкес мемлекет ашық қолжетімділікті қамтамасыз ететін басқа да құжаттарды және (немесе) мәліметтерді қамтитын электрондық ақпараттық ресурстар;

2) мыналар:

жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілген жер қойнауы учаскелерінің аумақтары;

жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу аумақтары;

жер қойнауын пайдалану салдарын жою жүргізілетін аумақтар;

блоктар орналасқан аумақтар;

ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, сауықтыру, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жерлердің, орман қоры жерлерінің аумақтары;

қорғаныс және ұлттық қауіпсіздік мұқтаждарына арналған жерлер;

елді мекендердің аумақтары;

су қоры жерлерінің аумақтары, су қорғау аймақтары;

ауызсумен жабдықтау үшін пайдаланылатын немесе пайдаланылуы мүмкін жерасты суларының кен орындары мен учаскелерінің контурлары;

жер қойнауын пайдалану құқықтарын беру үшін маңызы бар басқа да аумақтар туралы географиялық координаттар мен мәліметтерді қамтитын ақпараттық ресурстар.

3. Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасының жұмыс істеу тәртібін, сондай-ақ оның ақпараттық ресурстарының, сервистері мен функцияларының тізбесін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган көмірсутектер саласындағы уәкілетті органмен және ақпараттандыру саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша айқындайды.

4. Осы баптың 2-тармағының 2) тармақшасында көзделген мәселелерді қарауға қатысатын уәкілетті мемлекеттік органдар шектеу аймақтары туралы кеңістіктік (географиялық) деректерді қоса алғанда, жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасындағы ақпаратты уақтылы жаңартып отыруға міндетті.

5. Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы мемлекеттік меншікте болады.

Жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы жекешелендіруге жатпайды, Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының ведомстволық бағынысты ұйымдары болып табылмайтын ұйымдарға иеленуге немесе пайдалануға берілмеуге тиіс.

Ескерту. 10-тарау 68-1-баппен толықтырылды – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

11-ТАРАУ. МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕР ҚОЙНАУЫ ҚОРЫ

69-бап. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару

1. Мемлекеттік жер қойнауы қоры Қазақстан Республикасы аумағының шегіндегі пайдаланылатын жер қойнауы учаскелерін, сондай-ақ пайдаланылмайтын жер қойнауын құрайды.

2. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару жер қойнауын пайдалану саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарына, оны осы Кодексте көзделген тәртіппен жүзеге асыру жөніндегі стратегиялық және тактикалық шараларға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 69-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

70-бап. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы

1. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы мемлекеттік жер қойнауы қорын ұтымды басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру және Қазақстан Республикасының минералдық-шикізаттық базасын молайту мақсатында әзірленеді.

2. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы жер қойнауын пайдалану саласын дамыту перспективаларына талдау жасау негізінде және мыналар:

1) Қазақстан Республикасының ұлттық, экологиялық және энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажеттілігі;

2) Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелері;

3) Қазақстан Республикасының мемлекеттік жоспарлау жүйесінің бекітілген құжаттары;

4) Қазақстан Республикасының пайдалы қазбалардың тиісті түрлеріне және (немесе) оларды қайта өңдеу өнімдеріне қажетсінулері;

5) Қазақстан Республикасының минералдық-шикізаттық базасын пайдалы қазбалардың түрлері бойынша толықтыру және ұлғайту қажеттілігі;

6) өңірлердің экологиялық және әлеуметтік-экономикалық даму перспективалары;

7) мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрының мәліметтері;

8) бір тұлғаның немесе бір мемлекеттің тұлғалары тобының жер қойнауын пайдалану құқықтарындағы және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердегі жиынтық үлеске ие болуы туралы мәліметтер;

9) мемлекеттік жер қойнауы мониторингінің мәліметтері;

10) геологиялық ақпаратты жинақтап қорыту және талдау;

11) қолда бар инфрақұрылымның мүмкіндіктері;

12) осы Кодекстің талаптары ескеріле отырып әзірленеді.

3. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында:

1) жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу процесінде олардың шегінде өңірлік геологиялық зерттеу, пайдалы қазбаларды іздеу және (немесе) бағалау жүргізілетін және жүргізілуі жоспарланған аумақтардың;

2) осы Кодекстің 189-1-бабына сәйкес берілетін аумақтарды қоспағанда, осы Кодексте көзделген жағдайларда олардың шегінде жер қойнауы учаскелері жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін аукциондар негізінде берілуге тиіс аумақтардың;

3) олардың шегінде жер қойнауы учаскелері көмірсутектер, пайдалы қатты қазбалар және уран саласындағы ұлттық компанияларға ғана берілуге тиіс аумақтардың;

4) олардың шегінде жер қойнауы учаскелері кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру үшін берілетін аумақтардың географиялық координаттары;

5) жер қойнауын басқарудың мемлекеттік саясатын және осы Кодекстің ережелерін іске асыру үшін қажетті өзге де мәліметтер айқындалуға тиіс.

Осы тармақтың 1) – 5) тармақшаларында көзделген мәліметтермен қатар, мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы шегінде жер қойнауын пайдалану құқығы көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру үшін ұлттық компанияға, сондай-ақ уранды кен орнында уранды барлау немесе өндіру үшін уран саласындағы ұлттық компанияға ғана берілуі мүмкін аумақты (аумақтарды) көрсетуді қамтуы мүмкін.

Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында шегінде жер қойнауын пайдалану құқығы көмірсутектер, пайдалы қатты қазбалар немесе уран саласындағы ұлттық компанияларға ғана берілуге тиіс аумақты көрсету мыналармен:

1) тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт жасасу үшін – мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына тиісті аумақ енгізілген күннен бастап қатарынан үш жылмен;

1-1) пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны беру үшін – жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасында тиісті аумақ аукциондық санаттан пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға ғана жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аумақ санатына ауыстырылған күннен бастап қатарынан үш жылмен;

2) уранды барлауға арналған келісімшарт жасасу үшін – уранның кенденуі және (немесе) уран кенжатыны бар аумақпен;

3) уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт жасасу үшін уран кен орнының болуымен шектеледі.

Құзыретті орган осы тармақтың үшінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген аумақтарды аукцион негізінде үшінші тұлғаларға жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аумақтар санатына:

1) көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт жасасу үшін қатарынан үш жыл өткеннен кейін;

2) көмірсутектер немесе уран саласындағы ұлттық компаниялардың жер қойнауы учаскесінен (учаскесінің бір бөлігінен) бас тартуы, лицензияны кері қайтарып алу немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын тоқтату нәтижесінде оларға берілген жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылғаннан кейін алты ай ішінде мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы ауыстыруға тиіс.

3-1. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасын қалыптастыру осы Кодекстің 68-1-бабының 2-тармағы 2) тармақшасының алтыншы – оныншы абзацтарында көзделген аумақтардың географиялық координаттары мен мәліметтері ескеріле отырып, құзыретті орган айқындайтын тәртіппен қамтамасыз етіледі.

4. Осы Кодексте белгіленген жағдайларда, мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы көмірсутектерді барлау үшін берілетін жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемі мен түрлері бойынша ең төменгі талаптарды қамтиды.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге аукцион өткізу кезінде құзыретті орган мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында айқындалғандарға қарағанда, жұмыстардың көлемі мен түрлері бойынша неғұрлым жоғары болатын ең төменгі талаптарды белгілеуге құқылы.

5. Құзыретті орган осы баптың 3-тармағына сәйкес мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында осы мақсаттар үшін айқындалған аумақтарда жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскелерін пайдалануға өзгеше түрде беруге құқылы емес.

6. Құзыретті орган бекіткен, оның ішінде енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып бекіткен мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы бекітілген және (немесе) өзгерістер енгізілген күннен бастап екі жұмыс күні ішінде құзыретті органның интернет-ресурсында және жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қазақ және орыс тілдерінде ашық қолжетімділікте орналастырылуға тиіс.

7. Алып тасталды – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 70-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (

алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

71-бап. Мемлекеттік жер қойнауы қорының жай-күйін зерттеу

1. Мемлекеттік жер қойнауы қорының жай-күйін зерттеу жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүзеге асыру үшін ғылыми, ақпараттық және талдамалық негізді қамтамасыз етуге, сондай-ақ Қазақстан Республикасының минералдық-шикізаттық базасы, жер қойнауының жай-күйі, олардың геологиялық құрылымы және оларда болып жатқан процестер туралы мәліметтерді жаңартып отыруға бағытталған.

2. Мемлекеттік жер қойнауы қорының жай-күйін зерттеу мыналарды қамтиды:

1) жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу;

2) мемлекеттік жер қойнауы мониторингі;

3) мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрын жүргізу;

4) мемлекеттік жер қойнауы мониторингі, жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар нәтижесінде алынатын геологиялық ақпаратты жинау, жүйелеу, жинақтап қорыту және талдау;

5) мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі немесе пайдалануындағы геологиялық ақпаратты сақтау, талдау және беру жөніндегі инфрақұрылымды құру, пайдалану және дамыту.

3. Мемлекеттік жер қойнауы қорының жай-күйін зерттеуді геология саласындағы ұлттық оператор аккредиттелген ғылыми ұйымдарды тарта отырып, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады.

4. Мемлекеттік жер қойнауы қоры жай-күйінің зерттелуін бақылауды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өзі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады.

5. Мемлекеттік жер қойнауы қорының жай-күйін зерттеу жөніндегі қызметті қаржыландыру мұнай секторы ұйымдарын қоспағанда, есепті қаржы жылында Қазақстан Республикасының Салық кодексінде белгіленген қол қою бонустары сомаларынан түскен қаражаттың кемінде елу пайызын қоса алғанда, республикалық бюджет қаражаты, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен жүзеге асырылады.

6. Осы баптың 5-тармағында көзделген қаражатты пайдалануды және бөлуді геология саласындағы ұлттық оператор жүзеге асырады.

Ескерту. 71-бап жаңа редакцияда – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

72-бап. Мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастры

1. Мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастры:

1) пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алу, олардың көрініс табуы туралы және жер қойнауы кеңістігінің объектілері туралы мәліметтерді;

2) жер қойнауын геологиялық зерттеу, көмірсутектерді, пайдалы қатты қазбаларды, кең таралған пайдалы қазбаларды барлау және (немесе) өндіру, жер қойнауы кеңістігін пайдалану, сондай-ақ кен іздеушілік үшін пайдалануға берілген жер қойнауы учаскелері туралы мәліметтерді;

3) көмірсутектерді және пайдалы қатты қазбаларды, кең таралған пайдалы қазбаларды өндірудің, кен іздеушіліктің, зиянды заттарды, радиоактивті қалдықтарды көмудің және сарқынды суларды жер қойнауына ағызудың жойылған объектілері туралы мәліметтерді;

4) техногендік минералдық түзілімдерді орналастырудың жұмыс істеп тұрған объектілерін мемлекеттік есепке алу туралы мәліметтерді қамтиды.

2. Пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алу пайдалы қазбалардың кен орындары , негізгі және олармен тұтасып жатқан пайдалы қазбалардың саны мен сапасы, олардың құрамындағы құрауыштар, өнеркәсіптік маңызы бар кен орнының тау-кен техникалық, гидрогеологиялық, экологиялық және басқа да сипаттамалары, олардың орналасуы, зерттелу дәрежесі, өнеркәсіптік игерілу дәрежесі, өндіру, шығындар, өнеркәсіптің пайдалы қазбалармен қамтамасыз етілуі туралы, сондай-ақ пайдалы қазбаларды өндіру немесе олардың ресурстарын және (немесе) қорларын қайта бағалау нәтижесінде есепті жылда пайдалы қазбалар ресурстары мен қорларын бағалаудағы өзгерістер туралы мәліметтерді қамтиды.

Пайдалы қазбалардың әрбір көрініс табуы бойынша пайдалы қазбалардың болжамды (перспективалы) ресурстары, олардың көрініс табуының гидрогеологиялық және басқа да сипаттамалары туралы геологиялық-экономикалық деректер тіркеледі.

Жер қойнауы кеңістігінің объектілері туралы мәліметтер жер қойнауы қуысының орналасу координаттары мен сипаттамалары туралы, оларда өндірістік, шаруашылық және басқа да объектілер мен заттардың орналасу, оларда технологиялық және өзге де процестерді жүзеге асыру мүмкіндіктері туралы деректерді қамтиды.

3. Жер қойнауының әрбір учаскесі бойынша кеңістік шекараларда жер қойнауы учаскелерін айқындауға мүмкіндік беретін сәйкестендіру сипаттамалары, оның мөлшері мен орналасқан жері, жер қойнауын пайдаланушы, жер қойнауын пайдалану құқығы солардың негізінде берілген құжаттар туралы мәліметтер, жер қойнауын пайдалану құқығының кепілі туралы мәліметтер, жер қойнауын пайдаланушы ұсынған есептілік және өзге де құжаттама, геологиялық ақпарат тіркеледі.

4. Көмірсутектерді, пайдалы қатты қазбаларды, кең таралған пайдалы қазбаларды өндірудің жойылған объектілері туралы мәліметтерге жойылған өндіру объектілерін орналастыру жоспарлары, жою актілері және өндіру салдарын жою туралы басқа да деректер жатады.

5. Мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрының мәліметтерін қалыптастыру жер қойнауына мемлекеттік геологиялық зерттеу, мониторинг жүргізу,

жер қойнауын пайдаланушылар осы Кодексе сәйкес ұсынатын есептілік және өзге де мәліметтер есебінен қамтамасыз етіледі.

6. Пайдалы қазбалар қорларын мемлекеттік есепке алу жөніндегі ақпаратты беруді жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өзі белгілеген тәртіппен айқындайды.

7. Мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрын жүргізу Қазақстан Республикасының минералдық-шикізаттық базасының жай-күйін есепке алу мақсатында жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.

8. Пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуға негізгі және олармен тұтасып жатқан пайдалы қазбалардың саны мен сапасы туралы мәліметтерді енгізуді жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы Кодекстің ережелерін ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады.

8-1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру кезінде ысырапты есепке алу тау-кен жұмыстарының жоспарына қосымша болып табылатын кен орындарын әзірлеудің техникалық жобаларында көзделген нормаланатын ысыраптар туралы деректер негізінде жүзеге асырылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген кен орындарын әзірлеудің техникалық жобалары жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен оның бекітуіне жатады.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган нормаланатын ысыраптар туралы деректері бар кен орнын әзірлеудің техникалық жобасы және негіздеуші құжаттар ұсынылғаннан кейін он бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға нормаланатын ысыраптар мөлшері бойынша негізделген қарсылық жіберуге құқылы. Осындай қарсылық көрсетілген мерзімде жіберілген жағдайда нормаланатын ысыраптарды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган ұқсас жобалар бойынша нормаланатын ысыраптар туралы қолда бар деректер негізінде не бұрын ұсынылған мәліметтерге сүйене отырып, дербес айқындайды.

9. Геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералдық ресурстар және минералдық қорлар туралы жария есептіліктің қазақстандық кодексіне (KAZRC кодексі) сәйкес құзыретті тұлға дайындаған және жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ұсынылған пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепте қамтылған ресурстар мен қорлар бойынша деректер пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуға мынадай тәртіппен енгізілуге жатады:

1) жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға келіп түскен пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есеп күнтізбелік отыз күн ішінде қаралады;

2) жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген мерзім ішінде пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепті қабылдау және пайдалы қатты

қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуға енгізу туралы немесе пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепті оған уәжді қарсылықпен қайтару туралы шешім қабылдауға тиіс;

3) егер уәкілетті орган осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген мерзім ішінде пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепті уәжді қарсылықпен қайтарса, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алуға өтініш беруші немесе жер қойнауын пайдаланушы оны пысықтауға не Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның қарсылығына шағым жасауға құқылы;

4) егер пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепте жүргізілген өндіруді және ысырапты ескере отырып, ресурстардың шамасы бұрын бекітілген өнеркәсіптік санаттар қорларына қатысты жиырма бес пайыздан астам азайған болса, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауын пайдаланушыны, пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есепті дайындаған және тексерген құзыретті тұлғаларды осындай өзгерістердің негізділігі тұрғысынан тыңдауды жүргізеді және пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуға қабылдау туралы немесе қабылдаудан бас тарту туралы уәжді қорытынды шығарады. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның қорытындысына мүдделі тұлғалар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасай алады.

Жер қойнауын пайдаланушыны, пайдалы қатты қазбалардың ресурстары және (немесе) қорлары туралы есепті дайындаған және тексерген құзыретті тұлғаларды тыңдау жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындаған тәртіппен жүргізіледі.

Ескерту. 72-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 08.07.2024 № 121-VIII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

73-бап. Мемлекеттік жер қойнауы мониторингі

1. Мемлекеттік жер қойнауы мониторингі мемлекеттік жер қойнауы қорын ұтымды басқаруды қамтамасыз ету және олардың өзгерістерін уақтылы анықтау, келеңсіз процестер салдарын бағалау, олардың алдын алу және жою үшін жер қойнауының жай-күйін, оның ішінде Жерді қашықтан зондтау деректерін пайдаланып байқау жүйесін білдіреді.

2. Мемлекеттік жер қойнауы мониторингін жүзеге асыру тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

Ескерту. 73-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 21.12.2022 № 167-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

74-бап. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу

1. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жер қыртысын және онда болып жатқан процестерді зерттеу мақсатында жүргізілетін, жер қойнауының геологиялық құрылымы, құрамы, жай-күйі мен ресурстары туралы мәліметтерді алуға, жаңартуға және жүйелеуге, пайдалы қазбалардың қалыптасу және орналасу заңдылықтарын анықтауға, сондай-ақ ел аумағының минералдық-шикізаттық әлеуетін айқындауға бағытталған іргелі, қолданбалы, тақырыптық, далалық және зертханалық зерттеулер жиынтығын білдіреді.

2. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі және пайдалануындағы геологиялық ақпаратты жүйелеу, жинақтап қорыту және талдау ескеріліп жүзеге асырылады.

3. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу мемлекеттік жоспарлау құжаттары шеңберінде жүргізіледі.

4. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу:

1) жұмыстар жүргізілетін аумақ шегінде жер қойнауы туралы геологиялық ақпаратты жаңартып отыру;

2) геологиялық карталар жасау;

3) пайдалы қазбалардың болжалды (болжамды) ресурстарын анықтау мақсатында жүзеге асырылады.

5. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуді ұйымдастыру мен жүргізуді геология саласындағы ұлттық оператор жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады.

Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуді пайдалы қазбаларды барлау жөніндегі операциялар жүргізілетін аумақтарда пайдалы қазбалардың болжалды (болжамды) ресурстарын анықтау тұрғысынан жоспарлау мен жүргізуге тыйым салынады.

Жерасты суларына арналған жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуді ұйымдастыру мен жүргізуді жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган су қорын қорғау және пайдалану саласындағы уәкілетті органмен бірлесіп айқындайтын тәртіппен геология саласындағы ұлттық оператор жүзеге асырады.

6. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу осы Кодекске сәйкес пайдалануға берілген жер қойнауы учаскелерін қоса алғанда, Қазақстан Республикасының бүкіл аумағы бойынша жүргізіледі. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жөніндегі жұмыстарды жүргізу жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын субъектілердің қызметіне кедергі келтірмеуге тиіс.

7. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жүргізу жоспарланатын аумақ жұмыстардың мақсаттары, міндеттері, сипаты мен мерзімдері көрсетіле отырып, жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында айқындалуға жатады.

8. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуді жүргізу нәтижелері жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу аяқталған соң орындалған жұмыстар актісіне қол қойылған күннен бастап екі ай ішінде жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында ашық қолжетімділікте орналастырылуға тиіс.

9. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын геологиялық барлау жұмыстары кезеңділігінің қағидаларына сәйкес жүргізіледі.

10. Жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жұмыстарының жобасы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен кешенді сараптамаға жатады.

Кешенді сараптама нәтижелері бойынша берілген сараптамалық қорытындылар жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеудің қаралған жобаларын бекітуге негіз болуға тиіс.

Кешенді сараптаманың оң қорытындысынсыз жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу жұмыстарының жобаларын бекітуге және іске асыруға жол берілмейді.

Ескерту. 74-бап жаңа редакцияда – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен; өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

75-бап. Геологиялық ақпарат

1. Кез келген жеткізгіште тіркелген және осындай мәліметтерді сәйкестендіруге мүмкіндік беретін деректемелері бар жер қойнауы мен олардың учаскелерінің,кен орындарының және пайдалы қазбалар көріністерінің заттай құрамы, геологиялық құрылысы мен тарихы, геологиялық, геохимиялық, геофизикалық, гидрогеологиялық, геоморфологиялық және тектоникалық ерекшеліктері туралы мәліметтер геологиялық ақпарат болып табылады.

Геологиялық ақпараттың табиғи жеткізгіштеріне бұрғылау ұңғымаларының керндері, пайдалы қазбалардың, көмірқышқылды газдардың, меркаптандардың, судың сынамалары, жыныстар мен минералдардың үлгілері, тас материалдың сынамалары мен коллекциялары, шлифтер, аншлифтер, минералдық ерітінділер мен ұнтақтар жатады.

Геологиялық ақпараттың жасанды жеткізгіштеріне далалық байқаулар, сынамалау, сынамаларды талдау, геофизикалық байқауларды тіркеу журналдары, геологиялық есептер, геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есептер, пайдалы қазбалардың ресурстары мен қорларын бағалау туралы есептер, бастапқы далалық

деректердің және геологиялық ақпаратты өңдеу, түсіндіру, талдау және жинақтап қорыту нәтижелерінің қағаз және электрондық жеткізгіштері жатады.

2. Геологиялық ақпарат, егер ол бюджет қаражаты есебінен алынса немесе осы Кодексе сәйкес мемлекет меншігіне берілген болса, мемлекеттік меншікте болады (мемлекеттік геологиялық ақпарат).

Жер қойнауын пайдаланушының қаражаты есебінен алынған геологиялық ақпарат жеке меншікте болады (жекеше геологиялық ақпарат).

Осы Кодексте көзделген тәртіппен мемлекеттік органдарға ұсынылатын геологиялық есептілікте және өзге де құжаттамада қамтылатын жекеше геологиялық ақпарат мемлекетке мерзімсіз иеленуге және пайдалануға беріледі.

3. Мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі және пайдалануындағы геологиялық ақпаратты есепке алу мен сақтауды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жүзеге асырады.

Мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі және пайдалануындағы геологиялық ақпаратты жүйелеуді, жинақтап қорытуды және беруді геология саласындағы ұлттық оператор жүзеге асырады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

3-тармақтың үшінші абзацы 01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII Заңымен (мәтін алып тасталды).

Мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі және пайдалануындағы геологиялық ақпаратты есепке алу, сақтау, жүйелеу, жинақтап қорыту және беру тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

Геологиялық ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз ету және оны электрондық нысанда беру жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасы арқылы жүзеге асырылады.

Геология саласындағы ұлттық оператор кейіннен мүдделі тұлғаларға осы Кодексте белгіленген тәртіппен беру үшін мемлекеттің меншігіндегі, иелігіндегі және пайдалануындағы геологиялық ақпаратты жинауды жүзеге асырады.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның жекешелендіруге жатпайтын ведомстволық бағынысты ұйымы геология саласындағы ұлттық оператор болып табылады.

4. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде алынған геологиялық ақпараттың және оның жеткізгіштерінің болуын, оны есепке алу мен сақтауды, сондай-ақ жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өкілдерінің зерттеу немесе тексеру үшін оған кедергісіз қол жеткізуін қамтамасыз етуге міндетті. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде алынған геологиялық ақпаратты және оның жеткізгіштерін сақтау және есепке алу тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды. Көмірсутектерді немесе пайдалы қатты

қазбаларды, кең таралған пайдалы қазбаларды барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы осы бапта көзделген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың немесе лицензияның қолданылуы кезеңінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде алынған геологиялық ақпараттың табиғи жеткізгіштерін иеліктен шығаруға құқығы жоқ. Жер қойнауын пайдаланушы геологиялық ақпараттың керндер, жыныстар мен минералдардың үлгілері, сынамалар, тас материалының коллекциялары, шлифтер, аншлифтер, минералдық ерітінділер мен ұнтақтар түріндегі табиғи жеткізгіштерін Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге зерттеу және талдау мақсатында ғана шығаруға құқылы. Мұндай зерттеу мен талдаудың нәтижелері осы Кодексе сәйкес жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ұсынылатын геологиялық есептерге енгізілуге жатады.

Геологиялық ақпараттың жыныстар мен минералдар үлгілері, тас материалының коллекциялары, шлифтер, аншлифтер, минералдық ерітінділер мен ұнтақтар түріндегі табиғи жеткізгіштерін Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге шығаруға ниеттенген жер қойнауын пайдаланушы ол жөнінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды болжанған әкету күніне дейін бір ай қалғанда жазбаша түрде хабардар етуге міндетті. Хабарламада шығарылатын табиғи жеткізгіштерді зерттеулердің сипаты, зерттеу жүргізудің болжалды мерзімі, зерттеу нәтижелері туралы есепті дайындау мерзімі, зерттеу жүргізетін ұйым туралы мәліметтер қамтылуға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушының геологиялық ақпараттың сынамалар түріндегі табиғи жеткізгіштерін иеліктен шығаруы және (немесе) сынамаларды Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге әкетуі жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның рұқсатымен жүзеге асырылады. Жер қойнауын пайдаланушы рұқсат алу үшін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға өтінішпен жүгінеді, онда шығарылатын сынаманың көлемі мен оны зерттеулердің сипаты, зерттеу жүргізудің болжалды мерзімі, зерттеу нәтижелері туралы есепті дайындау мерзімі және зерттеу жүргізетін ұйым туралы мәліметтер қамтылуға тиіс.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өтініш келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде рұқсат беру туралы немесе рұқсат беруден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган мынадай негіздер бойынша:

1) рұқсат беруге арналған өтініш осы тармақтың талаптарына сәйкес келмесе;

2) иеліктен шығарылатын және (немесе) әкетілетін сынаманың көлемі болжалды зерттеудің сипатына айқын сәйкес келмесе;

3) болжалды зерттеулер Қазақстан Республикасында жүргізілсе;

4) бұрын берілген рұқсат бойынша жүргізілген зерттеудің және сынамалар талдауының нәтижелері туралы мәліметті қамтитын геологиялық есептер ұсынылмаған болса, рұқсат беруден бас тартады.

5. Өзіне тиесілі керндерді иеліктен шығаруды немесе жоюды жүргізуге ниеттенген жер қойнауын пайдаланушы осындай ниеті туралы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды бір ай қалғаннан кешіктірмей жазбаша хабардар етуге міндетті. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауын пайдаланушыдан көрсетілген керндерді талапта көзделген мерзімде өз меншігіне өтеусіз беруді жазбаша талап етуге құқылы. Бұл мерзім бір айдан кем болмауға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушы тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды болжалды тоқтатуға дейін үш ай қалғанда жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды өзінде бар далалық байқаулар, сынамалау, сынамаларды талдау, геофизикалық байқаулар, тіркеу журналдары геологиялық ақпараттың бастапқы далалық деректерінің қағаз және электрондық жеткізгіштері немесе бұрғылау ұңғымаларының кернді туралы жазбаша хабардар етуге міндетті. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган мұндай хабарламаны алған күннен кейін бір ай ішінде жер қойнауын пайдаланушыдан геологиялық ақпараттың аталған жеткізгіштерін өз меншігіне өтеусіз беруді жазбаша талап етуге құқылы. Бұл талап оны алған күннен бастап бір ай ішінде орындалуға тиіс.

Керндерді Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге әкету жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның осы баптың 4-тармағының үшінші, төртінші және бесінші бөліктерінде көзделген тәртіппен берілетін рұқсатымен жүзеге асырылады.

6. Жасанды жеткізгіштердегі геологиялық ақпаратты Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге әкету, егер Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпиялар туралы заңнамасында өзгеше көзделмесе, шектеулерсіз жүзеге асырылады.

7. Осы бапта көзделген шектеулер кен іздеушілікті және жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияны жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушыларға қолданылмайды.

Ескерту. 75-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі Заңымен.

76-бап. Жер қойнауын пайдаланушының есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушылар осы Кодексте көзделген жағдайларда жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар туралы есептілік ұсынуға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы ұсынатын есептілік мерзімді немесе бір реттік болуы мүмкін.

Мемлекеттік органға ұсынылатын мерзімді есептілікте жер қойнауын пайдаланушының белгілі бір кезең ішіндегі (есепті кезең) қызметінің нәтижелері туралы ақпарат қамтылады.

Жер қойнауын пайдаланушы бір реттік есептілікті мемлекеттік органға нақты бір мәселе бойынша жүргізілген жұмыстың нәтижесі туралы хабарлау мақсатында ұсынады.

Есептіліктің құрамы және оны ұсыну тәртібі жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлері ескеріле отырып, осы Кодекстің Ерекше бөлігінің ережелерінде айқындалады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органның жазбаша сұрау салуы бойынша осындай сұрау салуды алған күннен бастап жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, жүргізілген жұмыстарды және жер қойнауын пайдалану бойынша шығыстарды растайтын құжаттаманы тексеру үшін ұсынуға міндетті.

3. Кен іздеушілікті және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды қоспағанда, пайдалы қазбаларды барлау мен өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар құзыретті органға Өндіруші салалар ашықтығының бастамалары стандартында көзделген, "Аудиторлық қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес аудитор болып табылатын тұлға растаған есептілікті ұсынуға міндетті.

Осы есептіліктің нысанын және оны толтыру жөніндегі нұсқаулықты Қазақстан Республикасындағы Өндіруші салалар қызметі ашықтығының бастамалары стандартын іске асыру бойынша уәкілеттік берілген мемлекеттік орган әзірлейді және бекітеді.

4. Қызметінің нәтижесінде пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есептер дайындалған жер қойнауын пайдаланушылар олардың электрондық көшірмелерін геология саласындағы ұлттық операторға ұсынуға міндетті.

Көрсетілген есептер және онда қамтылған мәліметтер құпия болып табылмайды және осы Кодекске сәйкес ашып көрсетілуге жатады.

Ескерту. 76-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

77-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар мен келісімшарттар туралы ақпаратқа қолжетімділік жасау

1. Берілген жер қойнауын пайдалану құқықтары туралы ақпаратқа ашық қолжетімділік жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қамтамасыз етіледі.

2. Жер қойнауын пайдалану құқығы туралы ақпарат жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрлері ескеріле отырып, мынадай мәліметтерді:

1) берілген лицензияның мазмұны және жер қойнауын пайдалануға арналып жасалған келісімшарт туралы;

2) мыналарды:

өздеріне (өзіне) тиесілі бақылау нысанын және тәсілін;

жеке тұлғалар үшін – тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), азаматтығын;

заңды тұлғалар үшін – заңды тұлғаның атауын және орналасқан жерін қамтитын, жер қойнауын пайдаланушыны бақылаушы тұлғалар және ұйымдар туралы;

3) ұсынылған есептілікке сәйкес, жер қойнауын пайдаланушы жылдар бойынша жүргізген шығыстардың жалпы сомасы туралы;

4) жер учаскелерін пайдаланғаны үшін жылдар бойынша төлемақының (жалдау төлемдері) төленген сомалары туралы;

5) қамтамасыз етудің түрін, қамтамасыз ету сомасын, оның қолданылу мерзімін және қамтамасыз етуді берген ұйымның атауын қамтитын, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жоюды қамтамасыз ету туралы;

6) мыналарды:

кепілді тіркеу күнін;

жеке тұлғалар үшін – кепіл ұстаушының тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) және азаматтығын;

заңды тұлғалар үшін – кепіл ұстаушының атауын және орналасқан жерін қамтитын, жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) тіркелген кепілі туралы;

7) мыналарды:

ауысудың негізі мен күнін;

алынатын жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес мөлшерін;

жеке тұлғалар үшін – алушының тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) және азаматтығын;

заңды тұлғалар үшін – алушының атауын және орналасқан жерін қамтитын, жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы туралы;

8) егер тауарлардағы, жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылық үлесін қамтамасыз ету жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшартта немесе лицензияда көзделсе, жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін алдыңғы есепті кезеңде сатып алған тауарлардағы, жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылық үлесі туралы;

9) егер жер қойнауын пайдаланушының қазақстандық мамандарды оқытуға, Қазақстан Республикасының аумағында ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға, жергілікті халықты әлеуметтік-экономикалық қолдауға жылдар бойынша жұмсаған шығыстары жер қойнауын пайдаланушының міндеттемелері болып табылса, осындай шығыстардың жалпы сомасы туралы мәліметтерді қамтуға тиіс.

3. Геологиялық есептер мен өзге де құжаттамада қамтылатын, мемлекеттік органдар осы Кодексте сәйкес алған геологиялық ақпарат жер қойнауын пайдаланушының

коммерциялық құпиясы болып табылады және көрсетілген органдар оның құпиялылығын сақтау шараларын қабылдауға міндетті.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган көрсетілген геологиялық ақпаратты жариялау немесе оған ашық қолжетімділік жасау арқылы оны:

1) жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның негізінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушыдан оны алған күннен бастап қатарынан бес жыл өткен соң ашып көрсетеді.

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияны иеленушінің жазбаша өтініші бойынша құпиялылық мерзімі өтініште көрсетілген, бірақ бес жылдан аспайтын кезеңге ұзартылады. Мұндай ұзарту туралы өтініш құпиялылықтың бастапқы бес жыл мерзімі өткенге дейін берілуі мүмкін;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуы тоқтатылғаннан кейін (жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушыдан алынған геологиялық ақпарат бойынша);

3) жер қойнауын пайдаланушының жазбаша келісімімен;

4) басқа мемлекеттік органдар алынатын мәліметтер құпиялылығын сақтау шараларын қабылдаған жағдайда, олардың талап етуі бойынша;

5) бұрын осындай мәліметтер алынған тиісті жер қойнауы учаскесі қайтарылған күннен бастап үш ай өткен соң;

6) егер мәліметтер жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу нәтижесінде алынған болса;

7) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімінің алғашқы үш жылы үшін жұмыстар бағдарламасын орындау нәтижелері бойынша ашып көрсетеді.

Көрсетілген мәліметтерді өзге тәсілмен ашып көрсетуге тыйым салынады.

4. Келісімшарттық және лицензиялық міндеттемелерді елішілік құндылық бөлігінде орындауға қатысты, жер қойнауын пайдаланушының тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жоспарлауы және жүргізуі туралы, қазақстандық мамандарды оқытуға арналған шығыстар туралы және Қазақстан Республикасының аумағында ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға, сондай-ақ өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстар көлемдері туралы ақпарат құпия болып танылмайды.

Осы тармақта құқықтары мен заңды мүдделері қозғалатын тұлғалардың анықталған бұзушылықтар және қабылданған шаралар туралы ақпаратпен Қазақстан Республикасының тиісті мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік органдарында танысуға құқығы бар.

Ескерту. 77-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

V БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУҒА БАЙЛАНЫСТЫ ДАУЛАР, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖЕР ҚОЙНАУЫ ЖӘНЕ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ ЗАҢНАМАСЫН БҰЗҒАНЫ ҮШІН ЖАУАПТЫЛЫҚ, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ҚОРҒАУ САЛАСЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

12-тарау. Жер қойнауын пайдалануға байланысты дауларды шешу және Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

78-бап. Жер қойнауын пайдалануға байланысты дауларды шешу тәртібі

1. Жер қойнауын пайдалану құқығын жүзеге асыруға, өзгертуге немесе тоқтатуға байланысты даулар Қазақстан Республикасының заңдарына және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес реттелуге жатады.

2. Күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша туындаған даулар жер қойнауын пайдаланушының таңдауы бойынша келісімшарттың талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасының соттарында немесе Біріккен Ұлттар Ұйымының Халықаралық сауда құқығы жөніндегі комиссиясының (ЮНСИТРАЛ) төрелік регламентіне сәйкес Қазақстан Республикасының аумағындағы, оның ішінде "Астана" халықаралық қаржы орталығындағы немесе одан тысқары жердегі төрелікте шешілуге жатады.

Ескерту. 78-бап жаңа редакцияда – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

79-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

1. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасын бұзушылық Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

2. Әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылыққа тартылуы кінәлі тұлғаларды жол берілген бұзушылықтарды жою міндетінен босатпайды.

3. Қазақстан Республикасының жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнамасының талаптарын немесе жер қойнауына мемлекеттік меншік құқығын бұзу

салдарынан жер қойнауы ресурстарына залал келтірген тұлғалар келтірілген залалды осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында белгіленген мөлшерде және тәртіппен өтеуге міндетті.

Жер қойнауы ресурстары залалын экономикалық бағалау әдістемесін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган көмірсутектер және уран саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп бекітеді.

4. Осы Кодекске сәйкес ұсынылатын пайдалы қатты қазбалар ресурстарын және (немесе) қорларын бағалау туралы есептерде және өзге де есептілікте немесе құжаттамада жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы мәліметтерді жасыру немесе көрінеу анық емес (жалған) мәліметтер ұсыну осы Кодексте және Қазақстан Республикасының басқа да заңдарында көзделген жауаптылыққа және өзге де құқықтық салдарға алып келеді.

Ескерту. 79-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

80-бап. Жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт пен лицензия бойынша міндеттемелерін бұзғаны үшін жауаптылығы

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта немесе лицензияда көзделген міндеттемелерді бұзу осы Кодекстің Ерекше бөлігінің ережелеріне сәйкес жер қойнауын пайдаланушының жауаптылығына алып келеді.

2. Жер қойнауын пайдаланушылардың келісімшарт және лицензия шарттарын сақтауына бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган осы шарттардың бұзылғандығын білген немесе білуге тиіс болған күннен бастап үш жыл ішінде жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар немесе лицензиялар бойынша міндеттемелерін бұзғаны үшін жауаптылыққа тартылуы мүмкін. Жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуы мерзімнің және оны есептеу тәртібінің өзгеруіне алып келмейді.

13-ТАРАУ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ҚОРҒАУ САЛАСЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, ҚАҒИДАТТАРЫ, НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ

81-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастығының мақсаттары

Қазақстан Республикасының және өзге де мемлекеттердің, халықаралық ұйымдардың жер қойнауын зерттеу, жер қойнауын пайдалану мәселелері бойынша

өзара көмегі мен бірлескен әрекеттерін үйлестіру жер қойнауын пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастықтың мақсаты деп танылады.

82-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастығының қағидаттары

1. Басқа мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық өзара құрметтеу, сенім білдіру, өзара көмек, ымыраға келу, кемсітпеушілік, бір-бірінің істеріне араласпау, қабылдаған міндеттемелерді уақытында орындау, дауларды бейбіт түрде шешу қағидаттарына негізделеді.

2. Мемлекет пайдалы қазбаларды зерттеу, барлау мен өндіру және жерасты кеңістігін пайдалану саласындағы қызметті ұйымдастыруға нарықтық тәсілдерді ендіру арқылы инвестицияларды тарту және қазіргі заманғы технологияларды қолдану үшін қолайлы жағдай жасауға күш-жігерін салады.

83-бап. Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастығының бағыттары

Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастығының бағыттары мыналар болып табылады:

1) минералдық-шикізаттық базаны ұлғайту мақсатында өзара тиімді негізде жер қойнауын геологиялық зерттеуді жүзеге асыру, бір мезгілде қауіпсіздік деңгейін арттыру және қоршаған ортаның ластануын барынша азайту жағдайында өндіріс тиімділігінің өсуін және пайдалы қазбаларды және оларды қайта өңдеу өнімдерін пайдалануды қамтамасыз ету;

2) мемлекеттік билік және басқару органдарының тиімді ынтымақтастығының жаңа тетіктерін әзірлеу;

3) минералдық-шикізаттық ресурстардың және оларды қайта өңдеу өнімдерінің нарығын дамыту, оның ішінде халықаралық ынтымақтастыққа қатысушы елдердің шаруашылық қызмет субъектілерінің өзара тиімді кооперативтік байланыстарын орнату үшін қолайлы жағдайлар жасау арқылы дамыту;

4) жер қойнауын геологиялық зерттеу, минералдық-шикізаттық базаны молайту және сапалық жақсарту саласындағы жұмыстардың бірлескен бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру;

5) минералдық-шикізаттық ресурстар, сондай-ақ оларды қайта өңдеу (өзгерту) өнімдері ағынының халықаралық транзиті мақсатында көлік инфрақұрылымына қолжетімділікті жеңілдету;

6) қауіпсіздіктің жоғары деңгейіне қол жеткізуге және оны қолдауға бағытталған жер қойнауын пайдалану қауіпсіздігі саласындағы жұмыстардың бірлескен бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру;

7) минералдық-шикізаттық ресурстарды өндіру және (немесе) қайта өңдеу (өзгерту) жөніндегі кәсіпорындардағы ірі авариялардың болдырмауда және олардың салдарын жоюда ынтымақтастық жасау;

8) кезеңдер, пайдалы қазбалар қорларының сыныпталуы, геологиялық есептердің, пайдалы қазбалар қорлары баланстарының және басқа да геологиялық ақпараттың нысаны мен мазмұны бойынша жұмыстардың мазмұнына қойылатын әлемдік практикада қабылданған талаптар базасында геологиялық барлау жұмыстарын регламенттейтін нормативтік-әдістемелік құжаттарды жетілдіру және келісу жөніндегі шараларды үйлестіру;

9) минералдық-шикізаттық ресурстарды барлау, өндіру, қайта өңдеу (өзгерту) және пайдалану саласында қолданылатын жаңа технологияларға қолжетімділікті жеңілдету;

10) трансшекаралық кен орындарын бірлесіп барлау мен әзірлеуге және жер қойнауының өзге де трансшекаралық ресурстарын игеруге қатысу.

ЕРЕКШЕ БӨЛІК

VI БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫН ГЕОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ

14-тарау. Жер қойнауын геологиялық зерттеудің шарттары мен тәртібі

84-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия бойынша оны иеленушінің геологиялық түсіру жұмыстарын және (немесе) геофизикалық жұмыстарды, сондай-ақ жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарын жүргізу мақсатында үш жыл ішінде жер қойнауын пайдалануға құқығы бар.

2. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен өзгеше белгіленген жағдайларды қоспағанда, оның иесіне геологиялық зерттеу учаскесіне айрықша құқықтар бермейді.

85-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеу аумағы

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия Қазақстан Республикасының бүкіл аумағы шегінде берілуі мүмкін.

2. Лицензия иесінің, аэрогеофизикалық зерттеулер жүргізу жағдайларынан басқа кезде, пайдалы қазбаларды барлау және (немесе) өндіру үшін басқа тұлғаға пайдалануға берілген жер қойнауы учаскесінің аумағында осындай тұлғаның келісімінсіз жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі жұмыстарды жүргізуге құқығы жоқ.

86-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны беру туралы өтініш

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия алуға мүдделі тұлға жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға белгіленген нысан бойынша жазбаша өтініш береді.

2. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің атауы, оның орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді немесе өтініш иесінің шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), басшылар туралы мәліметтер;

2) геологиялық зерттеу аумағын құрайтын блокқа (блоктарға) нұсқаулар.

3. Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көзделген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелері;

2) егер тұлғаны өтініш иесі тағайындаған болса, өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін мұндай тұлғаның өкілеттігін растайтын құжат;

3) осы Кодекстің 88-бабына сәйкес өтініш иесі әзірлеген және бекіткен жер қойнауын геологиялық зерттеу жоспары және (немесе) жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасы.

4. Өтініш және өтінішке қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде беріледі. Өтінішке қоса берілетін, шет тілінде жасалған құжаттардың қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы қоса беріледі, олардың дұрыстығын нотариус куәландырады.

87-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны беру туралы өтінішті қарау

1. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өтінішті келіп түскен күнінен бастап он жұмыс күні ішінде қарайды және лицензия береді не оны беруден бас тартады.

2. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган, егер өтініш немесе оған қоса берілген құжаттар осы Кодекстің 86-бабында көзделген талаптарға сәйкес келмесе, лицензия беруден бас тартады.

3. Лицензия беруден бас тарту уәжді болуға тиіс.

4. Лицензияны беруден бас тартуға өтініш иесі бұл туралы хабарлама алған күннен бастап оған он жұмыс күнінен кешіктірмей Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасай алады.

5. Лицензия беруден бас тарту өтініш иесін қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

6. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны беруге өтініш беру және оны қарау тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

88-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі жобалау құжаттары

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жобалау құжаттары мыналар болып табылады:

1) геологиялық зерттеу жоспары;

2) жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасы.

2. Геологиялық зерттеу жоспары геологиялық түсірілім жұмыстарын және (немесе) геофизикалық жұмыстарды жүргізу үшін әзірленеді.

Жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасы кен орындарын және жерасты суларының учаскелерін іздестіруді және бағалауды жүргізу үшін әзірленеді.

3. Геологиялық зерттеу жөніндегі жобалау құжаттарын жер қойнауын пайдаланушы әзірлейді және бекітеді.

Геологиялық зерттеу жоспарында геологиялық түсірілім жұмыстарының және (немесе) геофизикалық жұмыстардың түрлері мен тәсілдері, шамамен алғандағы көлемдері, аумақтары және үш жылдық кезеңдегі осындай жұмыстарды жүргізу мерзімдері сипатталады.

Жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасында жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының түрлері, әдістері мен тәсілдері, бұрғыланатын ұңғымалар саны және олардың сипаттамалары, үш жылдық кезеңдегі жұмыстарды жүргізу мерзімдері, іздестіру-бағалау жұмыстарының салдарын жою жөніндегі шаралар және олардың құнын бағалау сипатталады.

Геологиялық зерттеу жөніндегі жұмыстардың құрамын, түрлерін, әдістері мен тәсілдерін, олардың көлемдері мен жүргізу мерзімдерін қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органмен келісе отырып жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган әзірлейтін және бекітетін жер қойнауын геологиялық зерттеу бойынша жобалау құжаттарын жасау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес жер қойнауын пайдаланушы жобалау құжаттарында дербес айқындайды.

4. Жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі жоспарланатын жұмыстардың түрлері, әдістері және (немесе) тәсілдері, сондай-ақ олардың көлемдері өзгерген кезде жер қойнауын пайдаланушы жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер енгізуге және оларды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға беруге міндетті.

Егер Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес бұл өзгерістер экологиялық рұқсат немесе мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын алуды талап етсе, геологиялық зерттеу жөніндегі өзгертілген жобалау құжаттары жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға экологиялық рұқсат немесе тиісінше, мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы алынғаннан кейін ұсынылады.

5. Жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасына жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия берілгеннен кейін енгізілетін өзгерістер жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органмен келісуге жатады. Мұндай келісу өзгертілген жоба ұсынылған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган, егер жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасына өзгерістерді, геологиялық зерттеу

жөніндегі жобалау құжаттарын жасау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес келмесе, мұндай өзгерістерді келісуден бас тартады.

Жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасын келісуден бас тарту жер қойнауын пайдаланушыны келісу үшін қайтадан жүгіну құқығынан айырмайды.

Жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарының жобасын келісуден бас тартуға жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасай алады.

Ескерту. 88-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

89-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия жөніндегі операцияларды жүргізу тәртібі

1. Жер қойнауын пайдаланушы геологиялық зерттеу учаскесі шегінде экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып жұмыстарды жүргізуге құқылы.

2. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия бойынша жүргізілетін жұмыстар құжаттастыруға жатады. Құжаттамада жер қойнауын дұрыс зерттеуге қажетті барлық мәліметтер көрсетіледі.

3. Жер қойнауына геологиялық зерттеу жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы :

1) зертханалық зерттеулер мен талдаулардың деректерін қоса алғанда, жүргізілген операциялар барысында алынған геологиялық ақпараттың дұрыстығы мен сақталуын;

2) геологиялық құжаттаманы жүргізудің уақтылығы мен сапасын;

3) лицензия берген жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға осы Кодексте көзделген тәртіппен және мерзімде геологиялық зерттеу учаскесі бойынша жүргізілген жұмыстар туралы есептерді және осындай жұмыстардың нәтижелері бойынша геологиялық есепті ұсынуды қамтамасыз етуге міндетті.

4. Жер қойнауын пайдаланушының геологиялық зерттеу учаскесінде күрделі құрылысжайларды салуға, жарылғыш заттарды тұрақты түрде жинап қоюға және сақтауға, жыралар, шурфтар, траншеялар және тау-кен қазбаларының басқа да түрлерін жасауға, сондай-ақ аршу жұмыстарын жүргізуге құқығы жоқ.

Жер қойнауын пайдаланушы геологиялық зерттеу учаскесінде геофизикалық зерттеулермен және жерасты суларына іздестіру-бағалау жұмыстарымен байланысты мақсаттарда ғана ұңғымаларды бұрғылауды жүзеге асыруға құқылы.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша жер қойнауын пайдаланушы геологиялық зерттеу учаскесінде параметрлік ұңғымаларды бұрғылауды жүзеге асыруға құқылы.

5. Жерасты сулары учаскесінің қорларында жер қойнауын сараптау жөніндегі мемлекеттік комиссия жүргізетін мемлекеттік сараптама жасалуға тиіс. Жер қойнауына мемлекеттік сараптама жүргізу тәртібін, жер қойнауын сараптау жөніндегі мемлекеттік

комиссия туралы ережені және оның құрамын жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

Қазақстан Республикасының су заңнамасына сәйкес жерасты сулары учаскесінің қорларын жерасты суларының мемлекеттік есебіне алу үшін осы қорлар туралы мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы негіз болып табылады.

Жерасты суларын алу мен пайдалану Қазақстан Республикасының су заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 89-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

90-бап. Жер қойнауын пайдаланушының геологиялық зерттеу бойынша есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия бойынша мерзімді геологиялық есептер ұсынып отыруға міндетті.

2. Мерзімді геологиялық есептер жыл сайын өткен күнтізбелік жыл үшін әр жылдың отызыншы сәуірінен кешіктірілмей ұсынылады.

Толық емес күнтізбелік жыл үшін есептер жер қойнауын пайдаланудың іс жүзіндегі кезеңі үшін ұсынылады.

Жер қойнауы учаскесін пайдалану кезеңінің соңғы толық емес күнтізбелік жылы үшін есеп көрсетілген кезең аяқталғаннан кейін екі айдан кешіктірілмей ұсынылады.

3. Лицензияның қолданылуы тоқтатылғаннан кейін оның иеленушісі болып табылатын тұлға лицензияның қолданылуы тоқтатылған күннен бастап үш айдан кешіктірмей жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға геологиялық зерттеу нәтижелері туралы түпкілікті есепті ұсынуға міндетті.

4. Геологиялық есептер бастапқы геологиялық ақпарат материалдарына негізделеді және геология, жерасты суларына гидрогеологиялық бұрғылау жүргізу саласындағы ғылыми зерттеулердің, сынақтар мен іздестірулердің, топырақты, жерүсті жыныстарын және минералдық үлгілерді жинау және байқаудан өткізу жөніндегі қызметтің жай-күйі мен нәтижелері туралы деректерді қамтиды.

5. Осы бапта көзделген есептер жер қойнауын зерттеу жөніндегі органға ол бекітетін нысан бойынша ұсынылады.

91-бап. Геологиялық ақпаратқа арналған құқық

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның иеленушісі өзі геологиялық зерттеу нәтижесінде алған геологиялық ақпаратқа еркін билік етуге құқылы.

2. Жер қойнауын пайдаланушы осы бапқа сәйкес геологиялық зерттеу нәтижесінде алған геологиялық ақпаратты лицензия мерзімі аяқталған күннен бастап бір ай ішінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның пайдалануына өтеусіз беруге тиіс.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган алынған геологиялық ақпаратты оны алған күннен бастап бес жыл өткен соң (құпиялылық мерзімі) ашады.

92-бап. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны қайтарып алу және оның тәртібі

1. Жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия:

осы Кодекстің 89-бабы 4-тармағының ережелері бұзылған;

Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мөлшерде және мерзімдерде жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны беру үшін қол қою бонусын төлемеген жағдайларда жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі уәкілетті органның қайтарып алуына жатады.

2. Бұзушылық анықталған кезде жер қойнауын геологиялық зерттеу жөніндегі уәкілетті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны хабардар етеді.

3. Жер қойнауын пайдаланушы анықталған бұзушылықты жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органнан хабарлама алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде жоюға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақта көзделген мерзімде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды бұзушылықтардың жойылғанын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, оларды жойғаны туралы жазбаша хабардар етеді.

Бұзушылықтар белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы баптың 4-тармағына сәйкес лицензияны қайтарып алады.

4. Лицензияны қайтарып алуды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауын пайдаланушыға лицензияны қайтарып алу туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Лицензияның қолданысы жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап күнтізбелік он күннен кейін тоқтатылады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап қайтарып алынатын лицензия бойынша жұмыстарды дереу тоқтатуға және геологиялық зерттеу учаскесінің аумағынан ондағы барлық құрылысжайларды, материалдарды және жабдықтарды алып кетуге міндетті.

6. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап лицензияның қайтарып алынуын сот тәртібімен даулауға құқылы. Осындай даулау кезеңінде осы баптың 4-тармағында көрсетілген мерзім сот шығарған шешім күшіне енгенге дейін ұзартылады.

VII БӨЛІМ. КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ

15-тарау. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру және оны тоқтату ерекшеліктері

1-параграф. Аукцион негізінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру

93-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміттенетін тұлғаларға қойылатын талаптар

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру кезінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміткер тұлға:

1) таратылу (заңды тұлғалар үшін), қайта ұйымдастырылу (заңды тұлғалар үшін) немесе банкроттық сатысында болмауға тиіс;

2) салықтарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді төлеу бойынша өтелмеген берешегі болмауға тиіс;

3) көмірсутектерді барлауға және өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын алған жағдайда, – барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесінде жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төменгі талаптарды орындау үшін жеткілікті қаржылық қаражаты болуға тиіс.

2. Барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төмен талаптарды орындауға жеткілікті қаржы қаражатының бар екенін растау үшін осы Кодексте көзделген жағдайларда, мынадай құжаттардың бірі ұсынылады:

1) банк шотының бар-жоғы және нөмірі туралы ақпарат және барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төмен талаптарды орындауға жеткілікті мөлшердегі банк шотындағы қалдық туралы үзінді көшірме;

2) барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төмен талаптарды орындауға жеткілікті мөлшерде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміткер тұлғаның қызметін қаржыландыруды қарыздың нысаналы мақсаты ретінде көздейтін, ақша қарызы туралы немесе көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмесі.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміткер тұлғаның қаржылық мүмкіндіктерінің бар екенін растайтын құжат ретінде ақша қарызы туралы немесе көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмелері ұсынылған жағдайда, қарыз берушіде осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген қаржылық мүмкіндіктердің бар екенін растайтын құжаттар қосымша ұсынылады.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміткер тұлғаның банк шотында барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төмен талаптарды орындауға қажетті қаржы қаражаты жеткіліксіз болған жағдайда, осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көзделген құжаттар қосымша ұсынылады.

3. Теңіздегі жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығын алу үшін тұлғаның, осы баптың 1-тармағында көрсетілген талаптармен қатар, Қазақстан Республикасының құрлықтық қайраңының аумағында не Қазақстан Республикасының

аумағынан тыс жерлерде теңізде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің оң тәжірибесі болуға тиіс.

Заңды тұлға үшін осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген талап, осындай заңды тұлға акцияларының (қатысу үлестерінің) кемінде жиырма бес пайызы тікелей тиесілі болатын тұлғаның тиісті тәжірибесі болған кезде орындалған деп танылады.

Ескерту. 93-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

94-бап. Аукцион өткізуге арналған өтініш

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алуға мүдделі тұлға құзыретті органға көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукцион өткізуге өтінішті береді, онда мыналар қамтылуға тиіс:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш берушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), жеке сәйкестендіру нөмірі;

2) заңды тұлғалар үшін – өтініш берушінің атауы, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелгені туралы мәліметтер, бизнес-сәйкестендіру нөмірі;

2-1) үлесі және иелену тәсілі туралы мәліметтер ашып көрсетілген, өтініш берушіні бақылайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы, сондай-ақ өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын иеленетін, бақылайтын тұлғалар болып табылмайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

3) көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру үшін аукцион негізінде берілетіндер ретінде мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында көрсетілген жер қойнауы учаскесінің немесе аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінің сұралатын аумағының атауы мен географиялық координаттары.

Осы параграфтың мақсаттары үшін жер қойнауы учаскесінің аумағы осы Кодекстің 36-бабының 1-5-тармағында немесе 70-бабының 3-тармағы бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көрсетілген аумақ шегінде толығымен болуға тиіс.

Осы тараудың мақсаттары үшін жеке тұлғаның, мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын және (немесе) өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын, оның ішінде басқа заңды тұлғаның және (немесе) өзге ұйымның қатысу үлестерін, акцияларын иелену арқылы иеленетін заңды тұлғаның және (немесе) ұйымның қатысу үлестерін, акцияларын иеленуі қатысу үлестерін, акцияларды иелену деп танылады. Бұл ретте иелену меншік құқығын растайтын немесе акцияларға немесе пайларға айырбасталатын бағалы қағаздарды қоса алғанда, қатысу үлесіне құқықты, акцияларға, пайларға және үлестік қатысудың басқа да нысандарына меншік құқығын білдіреді.

Осы тармақтың 2-1) тармақшасының өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын иеленетін, бақылайтын тұлғалар болып табылмайтын тұлғалар,

мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер ұсыну туралы талабы мұндай қатысу үлестерін, акцияларды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымда болатын акциялар және (немесе) бағалы қағаздар арқылы иеленетін аталған тұлғаларға, мемлекеттерге, халықаралық ұйымдарға қолданылмайды.

2. Аукцион өткізуге арналған өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күні ішінде, ал аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша аукцион өткізуге арналған өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап он жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Аукцион өткізуге арналған өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган:

1) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскелерін қоспағанда, осы Кодекстің 95-бабына сәйкес аукцион өткізу туралы хабархатты жылына төрт реттен асырмай жариялайды;

2) егер:

өтініш бергенге дейін үш жыл ішінде өтініш беруші аукцион өткізуге арналған басқа өтініш берсе, бірақ аукционға қатысушы ретінде тіркелмесе;

мәлімделген учаске осы баптың 1-тармағы екінші бөлігінің талаптарына сәйкес келмесе, аукцион өткізуге арналған өтінішті қараудан бас тартады;

3) егер өтініш берушіге осы бөліктің 2) тармақшасына сәйкес өтінішті қараудан бас тартылмаса, көмірсутектерді барлау және өндіру мақсаттары үшін аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша осы Кодекстің 95-бабына сәйкес аукцион өткізу туралы хабархатты осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген өтінішті қарау мерзімі өткен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жариялайды."

Аукцион өткізу туралы хабархат жарияланған жағдайда, аукционға қатысуға арналған өтініштер осы Кодекстің 96-бабында белгіленген талаптарға сәйкес беріледі.

Ескерту. 94-бап жаңа редакцияда – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

95-бап. Аукцион өткізу шарттары

1. Әрбір учаске бойынша аукционды құзыретті орган аукцион өткізуге арналған өтініш бойынша, сондай-ақ осы Кодекстің 103-бабы 3-тармағының екінші бөлігінде көзделген жағдайларда өткізеді.

Аукционды өткізу және оны өткізу шарттары туралы хабархат көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде және жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қазақ және орыс тілдерінде орналастырылады.

Аукционға қатысуға мүдделі тұлғалардың аукционды өткізу тәртібіне байланысты ақпарат алуға құқығы бар.

2. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукцион өткізу туралы хабарламада:

1) оны өткізу күні мен уақыты;

2) қатысуға арналған өтініштерді беру мерзімі қамтылуға тиіс.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша өтініштер беру мерзімі хабархат жарияланған күннен бастап он жұмыс күні болып белгіленеді;

3) жер қойнауын пайдалану құқығы аукционға шығарылатын жер қойнауы учаскесіне (кен орнына) нұсқау және оның қысқаша сипаттамасы;

4) жер қойнауы жөніндегі операциялар түрі;

5) аукционға қатысу үшін жарна мөлшері және оны төлеу үшін банк деректемелері;

5-1) кепілдік жарнаның мөлшері және оны төлеу үшін банк деректемелері;

6) көмірсутектерді барлауға және өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда – осы баптың 3-1-тармағының талаптары ескеріле отырып, барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыс көлемдері мен түрлері бойынша ең төменгі талаптар, сондай-ақ олардың бағалану құны;

7) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген әрбір блок үшін ең төменгі қол қою бонусының мөлшері негізге алына отырып айқындалған қол қою бонусының бастапқы мөлшері;

8) өндіру кезеңіндегі қазақстандық кадрларды оқытуға арналған шығыстар мөлшері ;

9) өндіру кезеңіндегі Қазақстан Республикасының аумағындағы ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар мөлшері;

10) өндіру кезеңіндегі өңірді әлеуметтік-экономикалық дамытуға және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстар мөлшері;

11) тауарлардағы, жұмыстардағы, көрсетілетін қызметтердегі, кадрлардағы елішілік құндылық жөніндегі ең төмен міндеттемелер;

12) жер қойнауын пайдалану мақсаты үшін берілетін жер учаскілеріне тіркелген құқықтар туралы ақпарат;

13) көмірсутектерді барлауға және өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын берген жағдайда – осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделген талаптарды көрсету;

14) жер қойнауын пайдалануға келісімшарт бойынша барлау кезеңінің немесе дайындық кезеңінің ұзақтығы қамтылуға тиіс. Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша барлаудың бастапқы кезеңі үш жыл болып белгіленеді.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша аукционды қоспағанда, аукционды өткізу күні аукционға қатысуға өтініш беру үшін берілген мерзім аяқталған күннен бастап екі айдан кешіктірілмеуге тиіс.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша аукцион аукционға қатысуға арналған өтініштерді қарау үшін берілген мерзім аяқталған күннен кейін он жұмыс күні ішінде өткізіледі.

2-1. Күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскелерінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционды өткізу туралы хабархатта осы баптың 2-тармағы бірінші бөлігінің 11), 13) және 14) тармақшаларын қоспағанда, осы баптың 2-тармағында көрсетілген мәліметтерден басқа, аукционға қатысуға мүдделі тұлғаның аукционға қатысуға арналған өтінішінде осы Кодекстің 36-бабының 5-1-тармағына сәйкес кадрлардағы елішілік құндылық бойынша ең төменгі міндеттемені айқындауы туралы талабы да қамтылуға тиіс.

3. Бұрын жер қойнауын пайдалануға келісімшарт тоқтатылған жер қойнауы учаскесі бойынша аукцион өткізілген жағдайда, аукцион өткізу туралы хабарламада:

1) егер жер қойнауы учаскесі көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға сенімгерлік басқаруға берілген болса:

осы Кодексте көзделген жағдайларды қоспағанда, сенімгерлік басқару шартына сәйкес сенімгерлік басқарушыға жүргізілген шығындарды өтеу, сондай-ақ оған сыйақы төлеу шарты;

осы Кодекстің 107-бабы 8-тармағының 1) тармақшасына сәйкес берілген мүліктің құнын бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға өтеу шарты;

сенімгерлік басқарушы сенімгерлік басқару процесінде сатып алған және (немесе) алған берілетін мүліктің құнын мемлекетке өтеу шарты;

2) осы Кодекстің 119-бабының 19-тармағында көзделген жағдайларда – бұрынғы жер қойнауын пайдаланушының өндіруге және бағалауға кеткен шығындарын өтеу мөлшері мен мерзімдерінің шарты;

3) осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген жағдайларда – бұрынғы жер қойнауын пайдаланушының қамтамасыз ету мөлшері туралы мәлімет қамтылуға тиіс.

3-1. Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған аукцион өткізілген жағдайда, жұмыстар бағдарламасында:

1) жер қойнауы учаскесі аумағының кемінде отыз пайызын алатын алаңда екі өлшемді сейсмикалық жұмыстар жүргізуді қамтитын, барлаудың бастапқы кезеңіндегі геологиялық түсіру жұмыстарының және (немесе) геофизикалық жұмыстардың ең аз көлемі;

2) кемінде бір барлау ұңғымасын бұрғылау жөніндегі жұмыстарды қамтитын, барлаудың бастапқы кезеңінен кейінгі тікелей келесі барлау кезеңіндегі барлау жұмыстарының ең аз көлемі көзделуге тиіс.

Аукцион өткізілетін күні аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың тарапы болып табылатын немесе аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушыны бақылайтын тұлға болып табылатын тұлға аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша аукционға қатысуға жіберілмейді.

4. Аукционға қатысуға өтініштерді беру үшін берілетін мерзім аукцион өткізу туралы хабарлама жарияланған күннен бастап екі айды құрайды.

5. Аукционға қатысу үшін жарнаның мөлшері республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және аукцион өткізу туралы хабархатты орналастыру күніне қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің бір жүз еселенген мөлшерін құрайды.

6. Аукционға қатысу жарнасы көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторына төленеді және қайтарылуға жатпайды.

Аукционға қатысу жарнасын көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың операторы үш жұмыс күні ішінде мемлекет кірісіне аударады.

7. Кепілдік жарна көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторына төленеді және аукцион жеңімпазының қол қою бонусын төлеу жөніндегі міндеттемесінің орындалуын қамтамасыз ету болып табылады.

Кепілдік жарнаның мөлшерін құзыретті орган айқындайды және ол:

1) көмірсутектерді барлау мен өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда – Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес айқындалған қол қою бонусының бастапқы мөлшерінің екі еселенген мөлшеріне тең соманы;

2) көмірсутектерді өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда – Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес айқындалған қол қою бонусының бастапқы мөлшерінің бір еселенген мөлшеріне тең соманы құрайды.

8. Құзыретті орган өтініштерін қабылдаудан осы Кодексте көзделген негіздер бойынша бас тартқан аукционға өтініш берушілердің кепілдік жарнасы оны қайтаруға өтініш берілгеннен кейін үш жұмыс күні ішінде қайтарылады.

Кепілдік жарнаны қайтаруға өтініш көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының атына беріледі.

9. Аукцион жеңімпазын және аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушыны қоспағанда, аукционға қатысуға жіберілген аукционға қатысушылардың кепілдік жарнасы аукцион қорытындылары бойынша кепілдік жарнаны қайтаруға өтініш берілгеннен кейін үш жұмыс күні ішінде қайтарылады.

Кепілдік жарнаны қайтаруға өтініш көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының атына беріледі.

10. Аукцион жеңімпазының кепілдік жарнасы, сондай-ақ аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушының кепілдік жарнасы осы Кодекстің 100-бабының 3-тармағында көзделген талаптарды аукцион жеңімпазы орындаған жағдайда, кепілдік жарнаны қайтаруға өтініш берілгеннен кейін үш жұмыс күні ішінде оларға қайтарылады.

Аукцион жеңімпазының осы Кодекстің 100-бабының 3-тармағында көзделген талаптарды орындағаны туралы құзыретті орган аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушыны аукцион жеңімпазынан қол қою бонусын төленгенін растауды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде хабардар етеді.

Аукцион жеңімпазының, аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушының өтініші бойынша оның кепілдік жарнасын көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың операторы аукцион жеңімпазының қол қою бонусын төлеуі жөніндегі міндеттемесін орындау есебіне аударуы мүмкін.

11. Осы Кодекстің 100-бабының 3-тармағында көзделген талаптар орындалмаған жағдайда, аукцион жеңімпазының кепілдік жарнасы қайтарылмайды және қол қою бонусын төлеу мерзімі өткен күннен бастап үш жұмыс күні ішінде кепілдік жарна мемлекет кірісіне айналдырылады, сондай-ақ:

1) аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушы осы Кодекстің 100-бабының 3 және 5-тармақтарында көзделген талаптарды орындамаған жағдайларда, кепілдік жарна оған қайтарылмайды және қол қою бонусын төлеу мерзімі өткен күннен бастап үш жұмыс күні ішінде кепілдік жарна мемлекет кірісіне айналдырылады;

2) аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушы осы Кодекстің 100-бабының 3 және 5-тармақтарында көзделген талаптарды орындаған жағдайларда, кепілдік жарнаны қайтаруға өтініш берілгеннен кейін үш жұмыс күні ішінде кепілдік жарна қайтарылады.

Ескерту. 95-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (

алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

96-бап. Аукционға қатысуға арналған өтініш

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционға қатысуға мүдделі тұлға құзыретті органға электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылған электрондық құжат нысанындағы аукционға қатысуға арналған өтінішті көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісін пайдалану арқылы жібереді.

2. Аукционға қатысуға арналған өтініште:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

2) заңды тұлғалар үшін – өтініш берушінің атауы, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелгені туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді-көшірме немесе өтініш беруші шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа заңдастырылған құжат), басшылар туралы мәліметтер;

2-1) үлесі және иелену тәсілі туралы мәліметтер ашып көрсетілген, өтініш берушіні бақылайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы, сондай-ақ өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын иеленетін, бақылайтын тұлғалар болып табылмайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер қамтылуға тиіс.

Осы тармақшаның өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын иеленетін, бақылайтын тұлғалар болып табылмайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер ұсыну туралы талабы мұндай қатысу үлестерін, акцияларды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында айналымда болатын акциялар және (немесе) бағалы қағаздар арқылы иеленетін аталған тұлғаларға, мемлекеттерге, халықаралық ұйымдарға қолданылмайды;

3) алып тасталды – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) аукцион өткізу туралы хабарламада белгіленген жер қойнауы учаскесінің аумағына нұсқау;

5) өтініш берушінің аукционға қатысу жарнасын төлегені туралы мәліметтер;

6) өтініш берушінің кепілдік жарнаны төлегені туралы мәліметтер қамтылуға тиіс.

3. Өтінішке қосымша:

1) өтініш иесінің хабарламада көрсетілген жер қойнауын пайдалану құқығын беру шарттарының орындалуын қамтамасыз ету міндеттемесі;

2) алып тасталды – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

3) өтініш иесінің осы Кодекстің 93-бабында белгіленген талаптарға сәйкестігін растайтын құжаттар;

4) өтініште көрсетілген мәліметтерді растайтын, тиісінше куәландырылған құжаттар қоса беріледі;

4-1) үлесі және иелену тәсілі туралы мәліметтер ашып көрсетілген, өтініш берушіні бақылайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар, сондай-ақ өтініш берушінің қатысу үлестерін, акцияларын иеленетін, бақылайтын тұлғалар болып табылмайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар көрсетіле отырып, өтініш берушіні бақылау құрылымының схемалық сипаттамасы;

5) алып тасталды – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6) күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда, осы Кодекстің 36-бабының 5-1-тармағына сәйкес өтініш иесі айқындаған кадрлардағы елішілік құндылық бойынша ең төменгі міндеттемелер қоса беріледі.

4. Өтініш және оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға берсе, оған қоса берілетін құжаттар өзге тілде, әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріліп жасалуына болады, олардың дұрыстығын нотариус куәландырады.

Осы бапта көзделген құжаттар мен мәліметтер осы Кодекстің 99-бабының 5-тармағына сәйкес құзыретті орган айқындайтын тәртіппен ұсынылады.

Ескерту. 96-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

97-бап. Аукционға қатысуға арналған өтінішті қарау тәртібі

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционға қатысуға өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

2. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган өтініш берушіні аукционға қатысуға жібереді, аукционға қатысуға жіберуден бас тартады не анықталған сәйкессіздіктерді жою қажеттілігі туралы хабардар етеді.

Егер өтінішті қарау нәтижелері бойынша өтініш берушінің осы баптың 3-тармағының 2), 4) 6), 9) және 10) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша аукционға қатысуға жіберілмейтіні белгіленсе, құзыретті орган өтініш берушіні аукционға қатысуға жіберуден бас тартады.

2-1. Осы баптың 2-тармағының екінші бөлігінде көзделген жағдайларды қоспағанда , егер белгіленген мерзімде берілген өтінішті қарау нәтижелері бойынша оның осы Кодекстің 96-бабының талаптарына сәйкес келмейтіні анықталса, құзыретті орган бұл жөнінде өтініш берушіні анықталған сәйкессіздіктерді көрсете отырып, хабардар етеді.

Өтініш беруші құзыретті органның хабарламасында көрсетілген анықталған сәйкессіздіктерді құзыретті орган хабарлама жіберген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жоюға құқылы.

Өтініш беруші анықталған сәйкессіздіктерді жойғаннан кейін құзыретті органға өтінішті қайта жібереді. Мұндай өтініш осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген сәйкессіздіктерді жою үшін белгіленген мерзім өткенге дейін берілуге тиіс. Осы бөлікке сәйкес қайта берілген өтініш бес жұмыс күні ішінде құзыретті органның қарауына жатады. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган өтініш берушіні аукционға қатысуға жібереді не жіберуден бас тартады.

Аукционды өткізу туралы хабархатта көрсетілген аукционға қатысуға өтініштер беру мерзімінің аяқталуы, егер ол осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген мерзім ішінде берілсе, осы тармаққа сәйкес қайта өтініш беруден және оны қараудан бас тартуға негіз болып табылмайды.

3. Құзыретті орган мынадай жағдайларда, егер:

1) өтініш беруші құзыретті орган көрсеткен аукционға қатысуға өтініштің анықталған сәйкессіздіктерін белгіленген мерзімде жоймаса;

2) өтініш аукционға қатысуға өтініштер беру үшін берілген мерзімнен кеш берілсе;

3) алып тасталды – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) өтініш бергенге дейін құзыретті орган үш жыл ішінде өтініш иесімен немесе өтініш иесін тікелей немесе жанама бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлғамен жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатса;

5) жер қойнауын пайдаланушы болып табылатын өтініш иесінің құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған басқа келісімшарт бойынша міндеттемелерді бұзушылықтары жойылмаған болса;

6) бұрын өтініш иесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционның жеңімпазы болып айқындалса, бірақ қол қою бонусын төлемеген болса;

7) алып тасталды – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

8) алып тасталды – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

9) өтініш иесіне жер қойнауын пайдалану құқығын беру елдің ұлттық қауіпсіздігіне қауіп төндірсе, оның ішінде келісімшарт шеңберінде құқықтар шоғырланған және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқықтары шоғырланған жағдайда;

10) өтініш беруші осы Кодекстің 95-бабы 3-1-тармағы екінші бөлігінің талаптарына сәйкес келмесе, аукционға қатысуға жіберуден бас тартады.

4. Осы баптың 3-тармағының 4), 6) және 9) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша аукционға қатысуға жіберуден бас тарту өтініш берушіні ағымдағы аукцион шеңберінде қайтадан өтініш беру құқығынан айырады.

5. Аукционға қатысуға жіберуден бас тарту, осы баптың 3-тармағының 9) тармақшасында көзделген жағдайды қоспағанда, бас тарту себептерін көрсетуді қамтуға тиіс.

Ескерту. 97-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

98-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру жөніндегі комиссия

Ескерту. 98-бап алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

99-бап. Аукцион өткізу

1. Егер аукцион өткізуге арналған өтінішті берген тұлға аукционға қатысушы ретінде тіркелген жалғыз тұлға болса, онда аукционға қатысуға арналған өтініштерді қарау аяқталған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде аукционның күші жойылады және мұндай тұлға қол қою бонусының бастапқы мөлшерін төлеген жағдайда, осы Кодекстің 100-бабында белгіленген тәртіппен мұндай тұлғамен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасалады.

2. Аукционға қатысуға жіберілген және көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде аукционға қатысушылар ретінде тіркелген өтініш иелері аукционға қатысады.

3. Аукцион аукционды өткізу туралы хабарламада көрсетілген күнге сәйкес күні өткізіледі.

4. Алып тасталды – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Аукционды құзыретті орган ұйымдастырады және ол көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісі пайдаланыла отырып, құзыретті орган айқындайтын тәртіппен электрондық нысанда өткізіледі.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың операторы деп құзыретті орган айқындайтын, осы Кодексте көзделген тәртіппен көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукциондарды өткізуді жүзеге асыратын заңды тұлға танылады.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың операторын айқындау жөніндегі өлшемшарттарды құзыретті орган бекітеді.

6. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың операторы:

1) құзыретті орган аукционға қатысуға жіберген өтініш берушілерді тіркеуді;

2) осы Кодекстің 96-бабының 3-тармағында көзделген құжаттар мен мәліметтерді электрондық нысанда алу мақсатында, көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісін тиісті мемлекеттік және өзге де ақпараттық жүйелермен интеграциялауды;

3) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде тіркеу үшін өтініш берушілерден құжаттар қабылдауды;

4) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісіндегі жұмыс бойынша консультация берілуін жүргізуді;

5) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде аукционға қатысушылар үшін қол жеткізудің тең жағдайларын;

6) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісін пайдалана отырып, аукциондарды қашықтан өткізуді;

7) аукциондар қорытындыларының тізілімін қалыптастыруды;

8) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде электрондық аукциондар қорытындыларының тізілімін жариялауды;

9) техникалық құралдар кешенін, жүйелік және технологиялық бағдарламалық қамтылымды:

көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінің тиісінше жұмыс істеуі;

көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторы жұмыскерлерін қоса алғанда, үшінші тұлғалардың аукцион өткізілетін күні көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукциондарды өткізу процесіне араласуына жол бермеу үшін тұрақты жұмыс жағдайында ұстап тұруды;

10) ақпаратты қорғау жөніндегі талаптарды және аукцион өткізу процесіне бөгде сырттан араласудан қорғау жөніндегі талаптарды қоса алғанда, көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісіне қойылатын техникалық талаптардың сақталуын;

11) аукцион өткізілетін күні көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде жасалған барлық іс-әрекеттердің жазбаларын құзыретті органның сұрау салуы бойынша беруді;

12) аукциондар өткізуді регламенттейтін ішкі техникалық құжаттарды әзірлеуді және бекітуді;

13) аукциондар өткізу мәселелері бойынша құзыретті органмен өзара іс-қимыл жасауды;

14) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісінде аукциондар өткізу туралы хабархатты орналастыруды;

15) аукциондар өткізу бойынша жаңа бағдарламалық қамтылымның әзірленуін және (немесе) қолданыстағысының жаңғыртылуын ұйымдастыруды;

16) құзыретті орган айқындайтын тәртіппен аукциондар өткізуді тоқтата тұруды, ауыстыруды немесе оның күшін жоюды қамтамасыз етеді.

Ескерту. 99-бап жаңа редакцияда – ҚР 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

100-бап. Аукцион қорытындысын шығару және көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт жасау

1. Қол қою бонусының неғұрлым жоғары мөлшерін ұсынған қатысушы аукцион жеңімпазы болады.

Егер аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша аукцион өткізуге бір ғана қатысушы жіберілген болса, онда қол қою бонусының

бастапқы мөлшерін осындай тұлға төлеген жағдайда, мұндай қатысушы аукционның жеңімпазы деп танылады.

2. Аукцион нәтижелері электрондық аукциондар операторының ақпараттандыру объектісіндегі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған электрондық аукциондардың қорытындылары тізілімінің негізінде аукцион өткізілген күні автоматты түрде шығарылады.

Аукцион нәтижелері ол өткізілген күннен бастап бір жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қазақ және орыс тілдерінде орналастырылуға тиіс.

3. Аукцион жеңімпазы аукцион қорытындылары жарияланған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде:

1) қол қою бонусын төлейді;

2) құзыретті органға қол қою бонусын төлегенін растауды және құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге өз тарапынан қол қойылған келісімшартты жібереді.

Көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда, аукцион жеңімпазы барлау кезеңіндегі жұмыстардың көлемін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын және барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыс көлемдері мен түрлері бойынша ең төменгі талаптарға сәйкес келетін жұмыс бағдарламасын қосымша әзірлейді және оны барлауға және өндіруге келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса береді.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесіне жер қойнауын пайдалану құқығы берілген кезде жұмыстар бағдарламасы осы Кодекстің 95-бабы 3-1-тармағы бірінші бөлігінің талаптары ескеріле отырып әзірленеді.

Көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартта оның ажырамас бөлігі болып табылатын, осы Кодекстің 110-бабына сәйкес жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы жер қойнауы учаскесін белгілейтін келісімшартқа қосымша қамтылуға тиіс.

Егер аукционның жеңімпазы аукционға қатысуға өтініш беру кезеңінде жұмыстардағы, көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылық бойынша жетпіс пайыздан асатын ең төмен міндеттемені ұсынған болса, ұсынылған міндеттемелер көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған немесе өндіруге арналған келісімшартта бекітіледі.

4. Құзыретті орган аукцион жеңімпазынан келісімшартты және қол қою бонусын төлегенін растауды алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде онымен көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт жасасады және аукцион жеңімпазына оның қол қойылған бір данасын жібереді.

5. Егер аукцион жеңімпазы осы баптың 3-тармағында көрсетілген мерзім ішінде қол қою бонусын төлемесе және (немесе) құзыретті органға өз тарапынан қол қойылған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты ұсынбаса, мұндай тұлға келісімшарт жасасу құқығынан айырылады, бұл ретте құзыретті органның осы баптың 3-тармағында көзделген мерзім өткеннен кейін үш жұмыс күні ішінде жіберілетін жазбаша хабарламасымен тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт жасасу құқығы аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушыға беріледі.

Құзыретті органнан жазбаша хабарлама жіберілген күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушы осы баптың 3-тармағында көзделген, аукцион жеңімпазына қойылатын талаптарды орындауға міндетті. Бұл ретте, аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушы осы баптың 3-тармағы бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген қол қою бонусын осындай аукционға қатысушы ұсынған мөлшерде төлейді.

Аукцион жеңімпазынан кейін қол қою бонусының келесі ең көп мөлшерін ұсынған аукционға қатысушы құзыретті органнан жазбаша хабарлама жіберілген күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде осы баптың 3-тармағында көзделген, аукцион жеңімпазына қойылатын талаптарды орындамаған жағдайда, мұндай тұлға келісімшарт жасасу құқығынан айырылады, ал жер қойнауы учаскесі қайтадан аукционға шығарылады.

Ескерту. 100-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

101-бап. Аукцион өтпеді деп тану тәртібі мен негіздері

1. Жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукцион, егер аукцион өткізілетін күні екіден кем қатысушы тіркелсе, өтпеді деп танылады және қайталама аукцион өткізілмейді.

Осы тармақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі бойынша өткізілетін аукционға қолданылмайды.

2. Аукционды өтпеді деп тану туралы хабарландыру аукцион аяқталған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында қазақ және орыс тілдерінде орналастырылуға жатады.

Ескерту. 101-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

102-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционды жарамсыз деп тану

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукционды сот қатысушының немесе құзыретті органның талап етуі бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

2. Мыналар аукционды жарамсыз деп тану үшін негіздер болып табылады:

1) осы Кодексте белгіленген, аукцион жеңімпазын айқындауға әсер еткен аукцион өткізу қағидаларын бұзу;

2) аукцион қорытындылары бойынша келісімшарт жасалған тұлғаның құзыретті органға мұндай тұлғаны аукционға жіберу туралы шешімге әсер еткен көрінеу анық емес мәліметтерді ұсыну фактісінің анықталуы.

3. Аукционға қатысушылар аукционның нәтижелеріне оның нәтижелері жарияланған күннен бастап үш ай ішінде осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген негіз бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасауға құқылы.

4. Келісімшарт жасалғанға дейін аукционның жарамдылығына дау айтылған жағдайда, сот мәні бойынша шешім шығарғанға дейін келісімшартты жасасу мерзімі тоқтатыла тұрады.

5. Аукционды жарамсыз деп тану аукцион қорытындылары бойынша жасалған келісімшарттың жарамсыздығына алып келеді.

6. Осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген негіз бойынша аукцион жарамсыз деп танылған жағдайда, мұндай аукционның жеңімпазы деп жарияланған тұлға төленген қол қою бонусын қайтаруды талап етуге құқылы.

2-параграф. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде беру

103-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде беру шарттары

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған, акцияларының бақылау пакеті мемлекетке немесе көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласында қызметті жүзеге асыратын ұлттық басқарушы холдингке тиесілі акционерлік қоғам көмірсутектер саласындағы ұлттық компания деп танылады.

2. Осы параграфта көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодексте көзделген тәртіппен жалпы негіздерде көмірсутектер саласындағы ұлттық компания көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге құқық алуға құқылы.

3. Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына енгізілген, шегінде жер қойнауын пайдалану құқығы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға берілетін аумақта орналасқан жер қойнауы учаскесі осындай ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер негізінде пайдалануға берілуі мүмкін.

Көмірсутектер саласындағы ұлттық компания тікелей келіссөздер арқылы жер қойнауын пайдалану құқығын алуға арналған өтінішті тиісті аумақ мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына енгізілген күннен бастап үш жылдан кешіктірілмейтін мерзімде беруге тиіс. Егер тікелей келіссөздер жүргізу туралы өтініш көрсетілген мерзімде берілмеген болса, тікелей келіссөздер арқылы жер қойнауын пайдалану құқығы берілмеген аумақ осы тараудың 1-параграфына сәйкес аукционға шығарылуға жатады.

4. Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына енгізілген, шегінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығы аукцион негізінде берілетін аумақта орналасқан жер қойнауы учаскесі көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның пайдалануына тікелей келіссөздер негізінде, тек мүдделі тұлға аукцион өткізуге өтініш бергенге дейін ғана берілуі мүмкін
.

5. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде берілетін жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге келісімшартты ұлттық компания дербес өзі де және сонымен бірге стратегиялық серіктесімен бірлесіп те жасауы мүмкін.

Бұл ретте жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы ретінде көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның елу және одан көп пайыздан асатын мөлшердегі үлестік қатысуы ірі кен орындары бойынша тікелей келіссөздер негізінде жер қойнауын пайдалану құқығын берудің міндетті шарты болып табылады.

6. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компания бекіткен талаптарға сәйкес келетін, көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша инвестициялық қаржыландыруды жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелерді немесе көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт бойынша қол қою бонусын өтеу жөніндегі міндеттемелерді өзіне алған заңды тұлға немесе заңды тұлғалардың консорциумы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның стратегиялық әріптесі болып танылуы мүмкін.

Стратегиялық әріптесті ұлттық компания тікелей келіссөздер жүргізуге өтініш берген кезде айқындайды.

7. Ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы жер қойнауын пайдалану жөніндегі осындай ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға мен стратегиялық серіктес арасында тікелей келіссөздер негізінде жер қойнауын пайдалу

құқығын алу мақсаттары үшін осы Кодексте белгіленген тәртіппен және шарттарда жасалған бірлескен қызмет туралы шарт (келісім) және (немесе) қаржыландыру туралы келісім бойынша барлауды қаржыландыру инвестициялық қаржыландыру деп танылады.

Бірлескен қызмет туралы келісімде стратегиялық әріптестің қол қою бонусын төлеу не ұлттық компания төлеген қол қою бонусының сомасын өтеу жөніндегі міндеттемесі көзделуге тиіс.

8. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде берілген жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті), дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлғаларға берілген жағдайды қоспағанда, келісімшарт тіркелген күннен бастап екі жыл ішінде беруге болмайды.

Бұл ретте мұндай заңды тұлға алған жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) келісімшарт тіркелген күннен бастап екі жыл ішінде беруге құқылы емес.

Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның немесе дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлғаның ірі кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттағы үлестік қатысу мөлшерін азайту көмірсутектер саласындағы ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың шешімдер қабылдауына өз бақылауын сақтаған жағдайда жүзеге асырылады.

Ескерту. 103-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

104-бап. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның тікелей келіссөздер жүргізуге арналған өтініші

1. Тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге жер қойнауы учаскесін пайдалануға алуға ниеті бар көмірсутектер саласындағы ұлттық компания өзі үміткер болып отырған жер қойнауы учаскесінің шекараларын көрсете отырып, құзыретті органға өтініш жібереді.

2. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компания көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған жер қойнауын пайдалану құқығын алуға үміткер болған жағдайда,

өтінішке барлау кезеңіндегі жұмыстардың көлемін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын және барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша ең төмен талаптарға сәйкес келетін жұмыс бағдарламасын қоса береді.

3. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компания стратегиялық серіктесті тартқан жағдайда өтініште:

1) стратегиялық серіктестің атауы, оның орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді немесе өтініш иесі шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатындығын куәландыратын, басқа да заңдастырылған құжат), басшылар туралы, стратегиялық серіктесті тікелей немесе жанама бақылайтын заңды тұлғалар, жеке тұлғалар, мемлекеттер және халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

2) стратегиялық әріптес соңғы үш жылда өз қызметін жүзеге асырған мемлекеттердің тізімін қоса алғанда, оның бұрынғы қызметі туралы мәліметтер;

3) көмірсутектер саласындағы ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы осындай ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға мен стратегиялық әріптес арасында жасалған бірлескен қызмет туралы тиісінше куәландырылған келісім және (немесе) қаржыландыру туралы келісім қамтылуға тиіс.

4. Өтініш және оған қоса берілетін барлық құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компания шетелдік заңды тұлға болып табылатын стратегиялық серіктесті тартқан жағдайда, мұндай құжаттар өзге тілде, әрбір құжатқа дұрыстығын нотариус куәландырған қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріле отырып, жасалуы мүмкін.

105-бап. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер жүргізу тәртібі

1. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға жер қойнауын пайдалану құқығын беру жөніндегі тікелей келіссөздер ұлттық компанияның уәкілетті өкілдері мен құзыретті органның жұмыс тобы арасында жүргізіледі. Жұмыс тобы туралы ережені және оның құрамын құзыретті орган бекітеді.

2. Тікелей келіссөздер құзыретті органға өтініш келіп түскен күннен бастап екі ай ішінде жүргізіледі. Тікелей келіссөздер жүргізу мерзімі құзыретті органның шешімі бойынша ұзартылуы мүмкін.

3. Тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша құзыретті орган келісімшарт жасасу немесе оны жасасудан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

4. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу туралы шешім қабылданған жағдайда, оны қабылдаған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде:

1) ұлттық компания немесе оның стратегиялық әріптесі тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша айқындалған қол қою бонусын төлейді;

2) ұлттық компания құзыретті органға қол қою бонусының төленгенін растауды және өз тарапынан қол қойылған (стратегиялық серіктес тартылған жағдайда – оның да тарапынан) құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жібереді.

Көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған жер қойнауын пайдалану құқығы берілген жағдайда, ұлттық компания тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша айқындалған барлау кезеңіндегі жұмыстар көлемін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын жұмыстар бағдарламасын қосымша әзірлейді және осындай бағдарламаны барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса береді.

Көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартта тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша ұзақтығы айқындалатын барлау кезеңі белгіленеді.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартта тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша ұзақтығы айқындалатын дайындық кезеңі белгіленеді.

Көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартта оның ажырамас бөлігі болып табылатын, осы Кодекстің 110-бабына сәйкес ұлттық компания көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы жер қойнауы учаскесін белгілейтін келісімшартқа қосымша қамтылуға тиіс.

5. Құзыретті орган келісімшартты және қол қою бонусының төленгенін растауды алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасайды және оның қол қойылған бір данасын (даналарын) ұлттық компанияға жібереді.

6. Келісімшартқа жұмыстар бағдарламасында ұлттық компания мәлімдеген міндеттемелердің қысқартылуын немесе алып тасталуын көздейтін қосымша келісімдерді жасауға тыйым салынады.

3-параграф. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының тоқтатылуы

106-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтату

Ескерту. 106-баптың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт мынадай жағдайларда:

1) егер күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі аяқталғаннан кейін жер қойнауын пайдаланушы

қорларды есептеу жөніндегі есебі осы Кодексте көзделген жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған кен орнын анықтамаса;

2) құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын осы бапта көзделген жағдайларда біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатса;

3) жер қойнауын пайдаланушы келісімшарттың қолданылу мерзімі өткенге дейін жер қойнауының бүкіл учаскесін қайтарса;

4) осы Кодексте көзделген өзге де жағдайларда, өз қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатады.

1-1. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мынадай:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі қызметке тыйым салу туралы сот шешімі күшіне енген;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған тиісті жобалау құжаттарынсыз көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізген;

3) ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруге алып келген, осы Кодекстің 44-бабы 1-тармағының талаптары бұзылған;

4) жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 153-1-бабының 3-тармағына сәйкес сарқылып жатқан кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша инвестициялық міндеттемені орындамаған;

5) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі үшін көзделген жұмыстар бағдарламасы орындалмаған жағдайларда, біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы белгіленген мерзімде мыналарды:

1) осы Кодекстің 133-бабы 2-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген бұзушылықтардың біреуін;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген өзге де міндеттемелердің екіден көп бұзушылықтарын жоймаған кезде құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың, оның ішінде осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттың қолданысын, егер стратегиялық маңызы бар жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар

жүргізген кезде жер қойнауын пайдаланушының әрекеттері ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіретін, Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін өзгертуге алып келетін болса, біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

Көрсетілген негіз бойынша келісімшарт қолданысы біржақты тәртіппен тоқтатылған жағдайда құзыретті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны кемінде екі ай бұрын ескертуге тиіс.

4. Егер стратегиялық маңызы бар жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізген кезде жер қойнауын пайдаланушының әрекеттері ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіретін, Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін өзгертуге алып келетін болса, құзыретті орган Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін қалпына келтіру мақсатында келісімшарттың, оның ішінде осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттың талаптарын өзгертуді және (немесе) толықтыруды талап етуге құқылы.

Құзыретті орган, егер:

1) жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органнан келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру туралы хабарлама алған күннен бастап екі айға дейінгі мерзімде жер қойнауын пайдаланушы келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру жөнінде келіссөздер жүргізуге өз келісімін жазбаша растамаса не осындай келіссөздер жүргізуден бас тартса;

2) келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру жөнінде келіссөздер жүргізуге жер қойнауын пайдаланушының келісімі алынған күннен бастап төрт айға дейінгі мерзімде тараптар келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру жөнінде келісімге қол жеткізбесе;

3) Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін қалпына келтіру жөнінде келісілген шешімге қол жеткізілген күннен бастап алты айға дейінгі мерзімде келісімшарт талаптарына өзгерістерге және (немесе) толықтыруларға тараптар қол қоймаса, жер қойнауын пайдалануға арналған мұндай келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

5. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын құзыретті орган бір жақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуды жер қойнауын пайдаланушыға осындай келісімшарттың қолданысын тоқтату туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүзеге асырады.

Жер қойнауын пайдаланушы осындай хабарламаны алған күннен бастап екі ай өткен соң келісімшарт қолданысын тоқтатады.

6. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын құзыретті органның мерзімінен бұрын тоқтатуының заңдылығына хабарлама алған күннен бастап екі ай ішінде сотта дау айтуға құқылы. Жер қойнауын пайдаланушы сотқа жүгінген жағдайда, осы баптың 5-тармағында көрсетілген мерзім соттың шешімі күшіне енгенге дейін тоқтатыла тұрады.

Ескерту. 106-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

107-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған кездегі жер қойнауы учаскелері және мүлік

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатылған күннен бастап осындай келісімшартта бекітілген жер қойнауы учаскесі мемлекетке қайтарылған болып табылады.

2. Барлау кезеңі аяқталған күннен бастап барлау учаскесі, учаскені және өндіру кезеңін не дайындау кезеңін бекітуді көздейтін және осы Кодекстің 110-бабына сәйкес көмірсутектерді өндіру учаскесін белгілейтін келісімшартқа қосымшаны қамтитын көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа тіркелген толықтыруда көрсетілген жер қойнауы учаскесін қоспағанда, мемлекетке қайтарылған болып табылады.

3. Өндіру кезеңі аяқталған күннен бастап өндіру учаскесі (учаскелері) мемлекетке қайтарылған болып табылады.

Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта екі және одан көп өндіру учаскесі бекітілсе, онда өндіру учаскелерінің бірі бойынша өндіру кезеңі аяқталған кезден бастап, мұндай учаске мемлекетке қайтарылған болып табылады.

4. Жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) қатысты жер қойнауын пайдалану құқығы қолданысы тоқтатылған кезде, құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыны мына шешімдердің бірі:

1) жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою;

2) жер қойнауы учаскесін кейіннен өзге тұлғаға беру үшін оны консервациялауды жүргізу;

3) жер қойнауы учаскесін көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның сенімгерлік басқаруына беру туралы хабардар етеді.

5. Хабарлама мынадай жағдайларда және мерзімдерде:

1) өндіру кезеңі аяқталған соң жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі өткен жағдайда – осындай аяқталардан кемінде екі ай бұрын;

2) құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатқан жағдайда – жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтату туралы хабарламамен бір мезгілде;

3) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт тараптардың келісімі бойынша бұзылған жағдайда – келісімшартты бұзу туралы келісімге қол қоюмен бір мезгілде;

4) осы Кодекстің 119-бабы 16-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жасасудан бас тарту туралы хабарлама жіберумен бір мезгілде жіберіледі.

6. Құзыретті органның жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою не кейіннен оны өзге тұлғаға беру үшін жер қойнауы учаскесіне консервациялау жүргізу шешімі туралы хабарламасын алған тұлға:

1) дереу тоқтатылуы төтенше жағдайлардың туындау қаупімен байланысты операциялары қоспағанда, жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтатуға міндетті. Мұндай операцияларды тоқтату хабарламаны алған күннен бастап екі ай ішінде жүзеге асырылуға тиіс;

2) осы Кодекстің 126-бабы 3-тармағының 1-1) тармақшасында және 127-бабы 3-тармағының 1-1) тармақшасында көзделген мерзімдерде жою немесе консервациялау жобасына сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою немесе жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі жұмыстарды бастауға міндетті;

3) хабарламаны алған күннен бастап алты ай ішінде жер қойнауы учаскесінен өзі өндірген көмірсутектерді, сондай-ақ өзінің меншігі болып табылатын жабдықты және өзге де мүлікті аумақтан алып кетуге құқылы. Көрсетілген мерзімде алып кетпеген жабдық пен өзге де мүлік осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес жойылуға немесе консервациялауға жатады.

7. Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаған не ол осы баптың 6-тармағының 2) тармақшасында көзделген міндеттерді орындаудан жалтарған жағдайда жер қойнауын пайдалану салдарын жою немесе жер қойнауы учаскесін консервациялау бойынша жұмыстардың жүргізілуі қамтамасыз ету қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

8. Құзыретті органның көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға сенімгерлік басқаруға жер қойнауы учаскесін беру жөніндегі шешімі туралы хабарламаны алған тұлға:

1) хабарламаны алған күннен бастап бір ай мерзімде жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін, мүлікті жаңа жер қойнауын пайдаланушыға бергенге дейінгі мерзімге көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға сенімгерлік басқаруға беруге жататын жабдық пен өзге де мүліктің тізбесін жасауға және құзыретті органда бекітуге міндетті.

Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаған не ол жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүліктің тізбесін жасаудан және (немесе) бекітуден жалтарған жағдайда, мұндай тізбені көмірсутектер саласындағы ұлттық компания дербес қалыптастырады;

1-1) құзыретті орган жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де

мүліктің тізбесін бекіткен күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде осы Кодекстің 108-бабының 2-тармағына сәйкес көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен сенімгерлік басқару шартын жасасуға міндетті.

Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаған не ол жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүлікті көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға беруден жалтарған жағдайда, құзыретті орган осындай жабдық пен өзге де мүлікке қатысты оның сенім білдірілген өкілі ретінде әрекет етеді және осы тармақтың 1) тармақшасының екінші бөлігінде көрсетілген тізбеге сәйкес, жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін берілетін жабдық пен өзге де мүліктің жай-күйі туралы көрсетуді көздейтін акт бойынша оларды көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға береді;

2) хабарлама алған күннен бастап алты ай ішінде жер қойнауы учаскесінен өзі өндірген көмісутектерді, сондай-ақ осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген жабдық пен өзге де мүлікті қоспағанда, өзінің меншігі болып табылатын мүлікті аумақтан алып кетуге құқылы.

8-1. Осы баптың 6 және 8-тармақтарында көзделген жағдайларда, құзыретті органның хабарламасын алған тұлға атқарылған жұмыс туралы есеп жібереді.

9. Осы баптың 4-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайда:

1) сенімгерлік басқарушы осы баптың 8-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жабдық пен өзге де мүліктің жай-күйі мен бар-жоғына тексеру жүргізуді ұйымдастырады;

1-1) сенімгерлік басқарушы осы баптың 8-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жабдық пен өзге де мүлікке сенімгерлік басқарушы және құзыретті органның хабарламасын алған тұлға арасында келісілген әдістеме бойынша бағалау жүргізуді ұйымдастырады.

Егер сенімгерлік басқарушы және құзыретті органның хабарламасын алған тұлға жабдық пен өзге де мүлікті сенімгерлік басқару шарты жасалған күннен бастап бір ай ішінде жабдық пен өзге де мүлікті бағалау әдістемесі бойынша келісімге келе алмаса немесе бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаса не ол сенімгерлік басқару шартын жасасудан жалтарса, құзыретті орган салықтық есепке алу деректеріне негізделген жабдық пен өзге де мүлікті бағалау әдістемесін жабдық пен өзге де мүлікті беру жүзеге асырылатын салықтық кезең алдындағы салықтық кезеңнің соңындағы жағдай бойынша тіркеп-белгіленген активтердің құнын негізге ала отырып айқындауға құқылы;

2) осы баптың 8-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жабдық пен өзге де мүлік, сондай-ақ сенімгерлік басқарушы сенімгерлік басқаруды жүзеге асыру процесінде сатып алған және (немесе) алған мүлік жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасалған күннен бастап жаңа жер қойнауын пайдаланушының меншігіне

өтеді, ол жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көрсетілген тәртіппен және мерзімдерде жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін мұндай жабдық пен мүліктің құнын бұрынғы меншік иесіне төлейді. Сенімгерлік басқарушы мұндай мүлікті берілетін мүліктің тізбесі мен оның жай-күйі туралы мәліметтерді қамтитын акт бойынша жаңа жер қойнауын пайдаланушыға береді.

9-1. Осы Кодекстің VII бөлімінің мақсаттары үшін жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүлік деп көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін пайдаланылатын мүліктік кешенді құрайтын өзара байланысты заттардың , мүліктік құқықтар мен материалдық емес активтердің жиынтығы түсініледі, олардың болмауы не жоғалуы жобалау құжаттарының көрсеткіштері ескеріле отырып, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылғанға дейін қол жеткізілген өндірудің тоқтауына немесе өндіру деңгейінің төмендеуіне алып келеді және (немесе) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің өнеркәсіптік қауіпсіздігіне қатер төндіреді немесе төндіруі мүмкін. Оның ішінде, мұндай жабдық пен мүлікке ұңғымалар, технологиялық қондырғылар, құбыржолдар, шикізатты сақтау және тазарту жөніндегі құрылысжайлар, жер қойнауы учаскесінде және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілген жер учаскелерінде орналасқан ғимараттар мен құрылысжайлар, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың технологиялық процесін және өнеркәсіптік қауіпсіздігін тікелей қамтамасыз ететін инфрақұрылым объектілері, мүкәммал, шикізат, бағдарламалық қамтылым, техникалық және өзге де құжаттама, материалдық емес активтер және мүліктік кешеннің өзге де элементтері жатады.

10. Осы баптың 4-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген жағдайларда:

1) құзыретті орган осындай жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге аукцион өткізеді немесе жер қойнауын пайдалану құқығын тікелей келіссөздер арқылы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға береді;

1-1) құзыретті орган стратегиялық жер қойнауы учаскелері бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын тікелей келіссөздер жүргізу арқылы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға береді;

2) құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасалған күннен бастап он жұмыс күні ішінде бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды қамтамасыз ететін, кепіл нысанасы болып табылатын банктік салым келісімі бойынша құқықтарды жаңа жер қойнауын пайдаланушыға беру қажеттігі және осындай берудің мерзімдері туралы хабарлама жібереді;

3) бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы хабарламада көрсетілген мерзімдерде жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды қамтамасыз ететін, кепіл нысанасы болып табылатын банктік салым келісімі бойынша құқықты жаңа жер қойнауын пайдаланушыға береді.

11. Осы баптың ережелері табылған көмірсутектер кенжатынының немесе кен орнының бір бөлігін қамтитын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығын тоқтату жағдайларына қолданылмайды, мұндай жер қойнауы учаскесі кейіннен осы Кодекстің 151-бабының 4, 5 және 6-тармақтарына сәйкес көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған басқа келісімшартқа енгізіледі.

Ескерту. 107-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

108-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған кезде жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару

1. Осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайда, құзыретті орган жер қойнауы учаскесін кейіннен оны өзге тұлғаға беру үшін көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға сенімгерлік басқаруға оны беру шешімі туралы хабарлама жіберілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен осындай жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартын жасасады.

2. Жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес әзірленіп, жасалады және сенімгерлік басқарушыға:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге келісімшарт жасамай жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияны жүзеге асыру;

2) жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыру үшін жер пайдалану құқығымен жер учаскесін алу құқығын береді.

3. Сенімгерлік басқарушының жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқаруы кезінде шығарған және белгіленген тәртіппен расталған шығыстарын, шығарған шығыстардың қажеттігін растайтын құжаттарды ұсынған кезде, оны пайдаланудан түскен кірістер есебінен өтетуге құқығы бар.

Шығыстар осылай өтелген жағдайда, жаңа жер қойнауын пайдаланушы сенімгерлік басқарушының осы бапқа сәйкес бұрын өтелген шығындарын өтемейді.

Кіріс болмаған не ол жеткіліксіз болған жағдайда, шығыстарды өтеу құрылтайшы (пайда алушы) есебінен жүзеге асырылады.

4. Сенімгерлік басқарушының шығыстарын өтеуге және сенімгерлік басқару шартын орындаумен байланысты салықтарды төлеуге жіберілген сомаларды

қоспағанда, сенімгерлік басқарудан түскен кірістер сенімгерлік басқару шартының қолданылуын тоқтату нәтижелері бойынша құрылтайшыға (пайда алушыға) жіберіледі.

5. Жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шарты шеңберінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу осы Кодексте көзделген талаптар сақталмай жүзеге асырылады.

6. Сенімгерлік басқарушы жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартымен өзіне берілген өкілеттіктерді асыра пайдалана отырып немесе белгіленген шектеулерді бұза отырып жасаған мәмілелерден туындайтын міндеттемелер бойынша өз мүлкімен жауап береді.

7. Жер учаскесі сенімгерлік басқарушыға жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартының қолданылу мерзіміне, бірақ ол жасалған күннен бастап он жылдан аспайтын мерзімге қайта ресімделеді.

109-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығына және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерге өндіріп алуды қолдану ерекшеліктері

Ескерту. 109-баптың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерге, оның ішінде кепіл кезінде өндіріп алу қолданылған жағдайларда, жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдаланудағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді өткізу (сату), егер осы Кодексте өзгеше белгіленбесе, жария сауда-саттық өткізу арқылы жүргізіледі.

Сауда-саттық нәтижелері бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді, оның ішінде кепіл кезінде иеліктен шығару жөнінде мәміле жасасқан кезде сауда-саттықтың жеңімпазы болып табылатын тұлға, осы Кодекстің 44-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодекстің 45-бабына сәйкес жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді ауыстыруға құзыретті органның рұқсатын алуға міндетті.

Осы тармақтың ережелері банкроттық рәсімін жүзеге асыру кезінде мүліктік массаны өткізу жағдайлары үшін де қолданылады.

2. Кепіл ұстаушының талаптарын кепілге қойылған жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің), жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің құнынан қанағаттандыру сот тәртібімен жүргізіледі.

3. Сауда-саттықтың бастамашысы жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану

құқығымен байланысты объектілерді өткізу (сату) жөніндегі сауда-саттық жариялағанға дейін құзыретті органнан сауда-саттыққа шығарылған немесе сауда-саттыққа шығарылуға жататын тиісті объектімен байланысты жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) туралы мәліметтерді сұратуға міндетті.

Құзыретті орган сұрау салуды алғаннан кейін он жұмыс күні ішінде сауда-саттықтың бастамашысына жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) туралы мәліметтерді жібереді, онда мыналар қамтылады:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрі;

2) жер қойнауын пайдалану құқығының қалған қолданылу мерзімін қоса алғанда, жер қойнауын пайдалану құқығының мерзімі туралы мәліметтер;

3) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарының бұзылғаны туралы хабарламалардың бар-жоғы туралы мәліметтер;

4) ұсынылған есептілікке сәйкес жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша талаптардың орындалуы туралы мәліметтер;

5) жер қойнауын пайдалану бойынша операциялар жүргізу талаптарына әсер ететін өзге де мәліметтер.

Сауда-саттықтың бастамашысы осы тармақтың екінші бөлігінде көзделген мәліметтерді алғаннан кейін сауда-саттық өткізу туралы хабарландыруда құзыретті органнан алынған жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) туралы мәліметтерді де жариялайды.

4. Кепіл ұстаушы жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді өткізу (сату) жөніндегі сауда-саттық өтпеді деп жарияланған кезде кепілге қойылған мүлікті өз меншігіне айналдыруға (жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің иесі болуға) не жаңа сауда-саттық тағайындауды талап етуге құқылы.

5. Осы баптың ережелеріне қайшы келетін кепіл туралы шарттардың және өзге де келісімдердің талаптары маңызсыз талаптар.

6. Жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді өткізу (сату) бойынша осы баптың талаптары бұзыла отырып өткізілген сауда-саттық жарамсыз деп танылады.

Егер жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді ауыстыру осы баптың талаптары бұзыла отырып жүзеге асырылса, құзыретті орган мұндай ауыстыруға рұқсат беруден бас тартады.

Ескерту. 109-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

16-ТАРАУ. КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ ҮШІН ЖЕР ҚОЙНАУЫ УЧАСКЕЛЕРІ

110-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілетін жер қойнауы учаскелері

1. Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына қосылған жер қойнауы учаскелері көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру үшін:

1) аукцион өткізу арқылы;

2) тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға берілуі мүмкін.

Сол бір жер қойнауы учаскесі бір мезгілде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған әртүрлі келісімшарт бойынша пайдалануда болмайды.

Бұл ретте жер қойнауы учаскелерінің толық немесе ішінара сәйкес келуіне жол беріледі.

2. Жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа сәйкес көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары мыналар ескеріле отырып, оның ажырамас бөлігі болып табылатын осындай келісімшартқа қосымшада белгіленеді:

1) көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша көмірсутектерді барлау немесе өндіру учаскесінің бастапқы кеңістіктік шекаралары мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына сәйкес айқындалады;

2) табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау мақсатында көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту кезінде, сондай-ақ күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша бағалау кезеңіне өту кезінде барлау учаскесінің (учаскелерінің) кеңістіктік шекаралары өздерінің шегінде бағалауды талап ететін табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурлары толық немесе ішінара орналасқан блоктарды қамтиды;

3) табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) сынап пайдалану мақсатында көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту кезінде барлау учаскесінің (учаскелерінің) кеңістіктік шекаралары өздерінің шегінде сынап пайдалануды жүргізу жоспарланып отырған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурлары толық немесе ішінара орналасқан блоктарды қамтиды;

4) көмірсутектерді өндіру учаскесінің (учаскелерінің) кеңістіктік шекаралары (жоғарғы шекараны қоспағанда) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есепке сәйкес айқындалатын кен орны контурларының негізінде белгіленеді.

Егер барлау учаскесінің шегінде бірнеше жекелеген кен орны ашылса, жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары әрбір жекелеген кен орны үшін белгіленеді;

5) көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша бастапқы жер қойнауы учаскесін ұлғайту мақсаттары үшін сұралатын жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурларын белгілейтін тиісті базалық жобалық құжатқа толықтыруға сәйкес жер қойнауын зерттеу саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша (жер қойнауының сұратылған учаскесінің жер қойнауын пайдаланудан бос болуы тұрғысынан) айқындалады;

6) осы Кодекстің 114-бабына сәйкес мемлекетке қайтару арқылы жер қойнауы учаскесі азайғаннан кейін жер қойнауын пайдаланушыда қалатын, көмірсутектерді барлау немесе өндіру учаскесінің кеңістіктік шекараларын жер қойнауын пайдаланушы айқындайды;

7) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесі осы Кодекстің 115-бабына сәйкес бөліп шығарылған жағдайда, барлау немесе өндіру учаскелерінің кеңістіктік шекаралары (жер қойнауының негізгі және бөліп шығарылатын учаскелері):

барлау учаскесінің бір бөлігін бөліп шығару кезінде – жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған, барлау жұмыстарының жобасына жер қойнауының негізгі және бөліп шығарылатын учаскелерінде табылған тиісті кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстар жүргізуді көздейтін толықтыруларға сәйкес;

барлау немесе өндіру учаскесін бөліп шығару кезінде бөліп шығару жүргізілетін, көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартта көрсетілген жер қойнауының тиісті учаскелері бойынша деректер негізінде айқындалады.

Құзыретті орган жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) кеңістік шекаралары туралы осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) – 4), 6) және 7) тармақшаларында көзделген ақпаратты жер қойнауын зерттеу саласындағы уәкілетті органға хабарлама жасау тәртібімен жібереді.

3. Басқа тұлғаға тиесілі немесе оның пайдалануындағы жер учаскесі шегінде орналасқан (ішінара орналасқан) жер қойнауы учаскесі берілген жағдайда, жер қойнауы учаскесінің жоғары кеңістікті шекарасы осындай жер учаскесі шегінде осындай жер учаскесінің жер бетінің ең төменгі нүктесінен отыз метр тереңдікте белгіленеді деп есептеледі.

4. Ішінара ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жерлерінің немесе су қоры жерлері аумақтарының шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі берілген жағдайда, жер қойнауы учаскесінің жоғары кеңістікті шекарасы осындай аумақтар шегінде осындай жер учаскесінің жер бетінің ең төменгі нүктесінен отыз метр тереңдікте белгіленеді деп есептеледі.

5. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы бар өзге жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауы учаскесінен төмен орналасқан (ішінара орналасқан) жер қойнауы учаскесі берілген жағдайда, осындай жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауы учаскесі аумағы шегінде берілетін жер қойнауы учаскесінің жоғарғы кеңістікті шекарасы оның төменгі кеңістікті шекарасы бойынша айқындалады.

6. Осы Кодекстің 117-бабының 2 және 3-тармақтарында көрсетілген негіздер бойынша барлау кезеңі ұзартылған барлау учаскелері үшін, сондай-ақ өндіру учаскелері үшін табылған кенжатын (кенжатындар жиынтығы) немесе көмірсутектер кен орындары жатқан тереңдікпен айқындалатын төменгі кеңістікті шекарасы белгіленеді.

7. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған бір келісімшарт бойынша барлау учаскесі (учаскелері) аумағының көлемін екі мың төрт жүз блоктан асыруға болмайды, ал осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 3-1) тармақшасында көзделген көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт бойынша бес жүз блоктан асыруға болмайды.

Ескерту. 110-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

111-бап. Жер қойнауы учаскесін беру

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап жер қойнауы учаскесі жер қойнауын пайдаланушыға пайдалануға берілген болып табылады
.

2. Көмірсутектерін өндіруге келісімшарт жасасу немесе өндіру учаскесі мен кезеңін не дайындық кезеңін бекітуді, көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңіне өтуді көздейтін көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтырулар жер қойнауын пайдаланушыға Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес оған қажетті жер учаскесіне жер пайдалану құқығын беру үшін негіз болып табылады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатылған күннен бастап жер қойнауын пайдаланушымен осындай келісімшарт негізінде жасалған уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шарты Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес, жер қойнауын пайдалануға арналған тоқтатылған келісімшартта бекітілген жер қойнауы учаскесінің шекаралары шегінде тоқтатылуға жатады.

Ескерту. 111-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

112-бап. Өзгерту ұғымы және түрлері

1. Мыналар:

1) жер қойнауы учаскесін ұлғайту;

2) жер қойнауы учаскесін азайту;

3) жер қойнауын пайдалануға арналған бір келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесін (оның бір бөлігін) жер қойнауын пайдалануға арналған жаңа келісімшарт жасасу арқылы жүргізілетін олардың кеңістік шекараларының өзгерісі жер қойнауы учаскелерін өзгерту болып табылады.

113-бап. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту

1. Көмірсутектерін барлауға және өндіруге немесе өндіруге келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесін ұлғайту жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша бір мезгілде мынадай шарттар сақталған:

1) жер қойнауын пайдаланушы болжамды контуры жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптаманың оң қорытындыларын алған базалық жобалық құжатта белгіленген жер қойнауы учаскесінің шегінен шығып жатқан кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) тапқан;

2) жер қойнауы учаскесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша сол бір тұлғаның пайдалануында болған жағдайды қоспағанда, сұралатын жер қойнауы учаскесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдаланудан бос болған;

3) жер қойнауы учаскелері жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған базалық жобалау құжатында белгіленген, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контуры жатқан блоктармен сұратылған;

4) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болмаған кезде жүргізіледі.

1-1. Төменгі белдеулерді жете барлауды жүргізу мақсаттары үшін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер бетіндегі (жер қойнауы учаскесінің аумағындағы) тұйық контурларды (шекараларды) өзгертпей, жер қойнауы учаскесінің төменгі кеңістіктік шекарасын бес мың метрге дейін тереңдету арқылы жер қойнауы учаскесін ұлғайту жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша бір мезгілде мынадай шарттар сақталған кезде:

1) жер қойнауы учаскесінің төменгі кеңістіктік шекарасын ұлғайту сұралатын жер қойнауы учаскесі өндіру учаскесіне жатса және ірі кен орындарына жатпаса;

2) жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінің төменгі кеңістіктік шекаралары көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдаланудан бос болса және оларға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салу белгіленбесе;

3) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерді құзыретті органның хабарламасында көрсетілген, жер қойнауын пайдаланушы жоймаған бұзушылықтар болмаса;

4) осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған және құзыретті орган бекіткен көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына ауыспаған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша осы Кодекстің 129-бабының 1-тармағында көрсетілген міндеттемелер қабылданса, жүргізіледі.

Қабылданатын міндеттемелердің талаптары жер қойнауын пайдалану құқығы берілген талаптарға қарағанда, Қазақстан Республикасы үшін пайдасы аз болмауға тиіс;

5) кен орнын игеру жобасы (оған өзгерістер мен толықтырулар) негізінде үш жылға дейінгі мерзімге жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінде төменгі белдеулерді жете барлау бойынша жұмыстарды жүргізу жөніндегі міндеттеме қабылданса, жүргізіледі.

Жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінде төменгі белдеулерді жете барлау нәтижелері бойынша көмірсутектер кенжатынының (кенжатындар жиынтығының) табылғанын жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы Кодекстің 123-бабында көзделген тәртіппен осы тармақтың бірінші бөлігінің 5) тармақшасында көрсетілген мерзім өткенге дейін растайды.

2. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың тіркеу нөмірі мен күні;

3) жер қойнауының бастапқы учаскесін ұлғайту болжанатын, сұралатын жер қойнауы учаскесіне нұсқау қамтылуға тиіс.

3. Осы баптың 1-тармағына сәйкес берілетін өтінішке қосымша түрде мыналар:

1) барлау учаскесі ұлғайтылатын жағдайда – жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және сұралатын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдаланушы орындауға

міндеттенетін, өтініш иесі жер қойнауын пайдалану құқығын алу кезінде белгіленген барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстар көлемі мен түрлері бойынша ең төмен талаптарға пропорционалды сәйкес келетін жұмыстардың көлемін, сипаттамасы мен мерзімін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) мыналарды:

жер қойнауы учаскесін ұлғайтуды (келісімшартқа осы Кодекстің 110-бабына сәйкес жер қойнауы (ұлғайтылған) учаскесін белгілейтін қосымша түрінде);

жер қойнауын пайдаланушының осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген және келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса берілетін, қосымша жұмыстар бағдарламасын орындауы жөніндегі міндеттемелерін көздейтін жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа толықтыру қоса беріледі.

Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда, егер жер қойнауының барлық кеңейтілетін учаскесі немесе оның бір бөлігі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша сол бір тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауының басқа учаскесінің шекаралары шегінде орналасқан болса, өтінішке жер қойнауы учаскесін мөлшерлес азайтуды көздейтін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру да қоса беріледі.

3-1. Осы баптың 1-1-тармағына сәйкес берілетін өтінішке қосымша түрде мыналар:

1) базалық жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған және жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінде төменгі белдеулерді жете барлау жөніндегі жұмыстарды көздейтін кен орнын игеру жобасы (оған өзгерістер мен толықтырулар);

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа толықтыру қоса беріледі, онда:

жер қойнауы учаскесінің төменгі кеңістіктік шекарасын тереңдету (келісімшартқа қосымша түрінде);

жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінде төменгі белдеулерді жете барлау жөніндегі жұмыстарды жер қойнауы учаскесінің төменгі кеңістіктік шекарасын тереңдетуді көздейтін келісімшартқа толықтыру жасалған күннен бастап үш жылдан аспайтын мерзімде жүргізу жөніндегі міндеттемелері;

жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган растаған төменгі белдеулерді жете барлау нәтижелері бойынша жер қойнауы учаскесінің кеңейтілетін бөлігінде табылған көмірсутектер кенжатыны (кенжатындар жиынтығы) болмаған кезде жер қойнауын пайдаланушының осы баптың 1-1-тармағының 5) тармақшасында көрсетілген мерзім өткен соң жер қойнауы учаскесінің осындай бөлігін қайтару жөніндегі міндеттемелері көзделеді.

4. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган:

1) жер қойнауы учаскесін ұлғайту немесе ұлғайтудан бас тарту туралы шешім қабылдайды;

2) қабылданған шешім туралы өтініш берушіні хабардар етеді.

5. Құзыретті орган:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

2) осы баптың 1-тармағында белгіленген шарттар сақталмаса жер қойнауы учаскесін ұлғайтудан бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін ұлғайтудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

6. Құзыретті орган өтініш иесінен қол қою бонусының төленгенін растауды алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

7. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін, дайындық кезеңін немесе өндіру кезеңін ұлғайту үшін негіз болып табылмайды.

Ескерту. 113-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (03.06.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

114-бап. Жер қойнауы учаскесін азайту

1. Көмірсутектерді барлау немесе өндіру кезеңі өткенге дейін кез келген уақытта жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауының учаскесін мемлекетке оның кез келген бөлігін қайтару арқылы бір мезгілде мынадай шарттар сақталған:

1) қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстар, сондай-ақ консервациялауды көмірсутектер саласындағы ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға жүзеге асырған жағдайда, жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі жұмыстар осы Кодексте белгіленген тәртіппен қайтару күніне дейін аяқталған;

2) барлау учаскесінің бөлігін қайтарған жағдайда – мұндай қайтару блоктармен жүзеге асырылған;

3) егер жер қойнауын пайдалану құқығына кепілмен ауыртпалық салынған болса, кепіл ұстаушының қайтаруға алдын ала келісімі болған кезде азайтуға құқылы.

2. Жер қойнауы учаскесін азайту туралы өтініш:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауын;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күнін;

3) мемлекетке қайтару болжанатын жер қойнауы учаскесіне (оның бөлігіне) нұсқауды;

4) жер қойнауын пайдаланушыда қалатын жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) нұсқауды қамтуға тиіс.

3. Өтінішке қосымша:

1) жер қойнауын пайдалану салдарын жою актісінің немесе егер консервациялауды көмірсутектер саласындағы ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызы көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға болып табылатын жер қойнауын пайдаланушы қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде (учаскелерінде) жүзеге асырған болса, консервациялау актісінің көшірмесі;

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған, осы Кодекстің 110-бабына сәйкес жер қойнауының азайтылған учаскесін (учаскелерін) белгілейтін келісімшартқа қосымшаны қамтитын келісімшартқа толықтыру қоса беріледі.

4. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайту туралы шешім қабылдайды немесе оны азайтудан бас тартады.

5. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайтудан мынадай жағдайларда:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

2) осы баптың 1-тармағында белгіленген шарттар сақталмаса бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін азайтудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

6. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайту туралы шешім қабылдаған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

7. Жер қойнауын пайдаланушының бүкіл жер қойнауы учаскесін қайтаруы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың тоқтатылуына алып келеді.

8. Осы баптың ережелері барлау учаскесін:

1) барлау кезеңін ұзарту кезінде жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыруда белгіленген, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контуры жатқан блоктардан тұратын жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) бекітумен;

2) өндіру учаскесін (учаскелерін) бекітумен;

3) осы Кодекстің 113-бабы 3-тармағының екінші бөлігіне сәйкес жер қойнауы учаскесін ұлғайтумен байланысты азайту жағдайларына қолданылмайды.

Ескерту. 114-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

115-бап. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару

1. Көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесін бөліп шығару жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша мынадай жағдайларда:

1) барлау учаскесінің бір бөлігін бөліп шығару – егер әрбір бөліктің шегінде осындай кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстарды көздейтін, жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыруда белгіленген, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контуры жатса;

2) барлау учаскесін бөліп шығару – егер барлау мен өндіруге арналған келісімшартта әрбірінің шегінде кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстарды көздейтін жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыруда белгіленген, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контуры жатқан екі немесе одан көп барлау учаскелері бекітілсе;

3) өндіру учаскесін бөліп шығару – егер барлау мен өндіруге арналған келісімшартта кемінде бір барлау учаскесі және кемінде бір өндіру учаскесі бекітілсе;

4) өндіру учаскесін бөліп шығару – егер барлауға және өндіруге арналған келісімшартта екі немесе одан көп өндіру учаскесі бекітілсе;

5) өндіру учаскесін бөліп шығару осы Кодекстің 119-бабының 18-2 және 18-3-тармақтарында көзделген жағдайларда;

6) осы Кодекстің 153-1-бабына сәйкес сарқылып жатқан кен орындарына жататын өндіру учаскесін бөліп шығару жүргізіледі.

2. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесін бөліп шығару бір мезгілде мынадай шарттар сақталған:

1) жер қойнауы учаскесін бөліп шығару жүргізілетін барлауға және өндіруге арналған келісімшарт осы Кодекс қолданысқа енгізілгеннен кейін жасалған, оның ішінде келісімшарт осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған және барлау кезеңінде құзыретті орган бекіткен көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өткен;

2) егер жер қойнауын пайдалану құқығына кепілмен ауыртпалық салынған болса, кепіл ұстаушының бөліп шығаруға алдын ала келісімі болған;

3) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болмаған кезде жүргізіледі.

Осы баптың 1-тармағы 4) тармақшасының мақсаттары үшін жер қойнауын пайдаланушымен үлестес болып табылмайтын тұлғаға бөліп шығарылатын учаске бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеліктен шығару жөніндегі міндеттеме өндіру учаскесін бөліп шығарудың қосымша шарты болып табылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігі 1) тармақшасының және екінші бөлігінің талаптары осы Кодекстің 153-1-бабына сәйкес сарқылып жатқандар санатына жататын кен орны (кен орындары) шегінде жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) бөліп шығаруға қолданылмайды.

Осы тармақтың екінші бөлігінің талабы осы Кодекстің 119-бабының 18-2 және 18-3 -тармақтарында көзделген жағдайларда жер қойнауы учаскелерін бөліп шығаруға қолданылмайды.

3. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару ол жүргізілетін жер қойнауы учаскесіне жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер енгізумен және бөліп шығарылған жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған жеке келісімшарт жасаумен ресімделеді.

4. Бөліп шығарылған жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың барлау кезеңі, дайындық кезеңі немесе өндіру кезеңі мен өзге де шарттары бөліп шығару жүргізілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарына сәйкес келуге тиіс.

5. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару туралы өтініш:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауын;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың тіркеу нөмірі мен күнін;

3) жер қойнауын пайдалануға арналған жеке келісімшартқа бөлу болжанатын жер қойнауы учаскесіне (оның бір бөлігіне) нұсқауды қамтуға тиіс.

6. Өтінішке қосымша:

1) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған, осы Кодекстің 110-бабына сәйкес жер қойнауының азайтылған негізгі учаскесін белгілейтін келісімшартқа қосымшаны қамтитын келісімшартқа толықтыру, сондай-ақ барлау учаскесінің бір бөлігі бөліп шығарылған жағдайда, бөліп шығарылатын жер қойнауы учаскесіне жататын жұмыстардың түрлері мен көлемдеріне азайтылған жұмыстар бағдарламасы;

2) құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген және осы баптың 4-тармағының талаптарына сәйкес келетін, өтініш иесі қол қойған көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт, сондай-ақ барлау учаскесінің бір бөлігі бөліп шығарылған жағдайда, бөліп шығарылатын жер қойнауы

учаскесіне жататын жұмыстардың түрлері мен көлемдері қамтылған жұмыстар бағдарламасы қоса беріледі.

Бұл ретте барлау учаскесінің бір бөлігі бөліп шығарылғанға дейін барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жұмыстарының бағдарламасында көзделген жұмыс түрлері мен көлемдері жер қойнауының негізгі учаскесі бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруда және бөліп шығарылған жер қойнауы учаскесі бойынша жасалған барлауға және өндіруге арналған келісімшартта көзделген жұмыс түрлері мен көлемдерінен кем болмайды.

7. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган жер қойнауы учаскесін бөліп шығару туралы шешім қабылдайды немесе учаскені бөліп шығарудан бас тартады.

8. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін бөліп шығарудан:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

2) осы бапта белгіленген шарттар сақталмаса бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін бөліп шығарудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

9. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін бөліп шығару туралы шешім қабылдаған күннен бастап он жұмыс күні ішінде өтініш иесімен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру және жер қойнауын пайдалануға бөлінген жер қойнауы учаскесі бойынша жеке келісімшарт жасасады және өтініш иесіне олардың қол қойылған даналарын жібереді.

Ескерту. 115-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

17-ТАРАУ. КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ КЕЗЕҢДЕРІ

116-бап. Көмірсутектерді барлау кезеңі

1. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты жасасу кезінде барлау кезеңінің ең көп ұзақтығы қатарынан келетін алты жылдан аспайды. Көрсетілген кезеңде жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде бұрын бұрғыланған ұңғымаларды уақытша пайдалануды және сынамалап пайдалануды қоса алғанда, кен орындарын іздестіру мен бағалау бойынша кез келген жұмысты жүргізуге құқылы.

Құзыретті орган осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген мерзімдер шегінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін аукцион өткізу туралы хабархатта не көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша белгілейді.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі үш жыл мерзімге белгіленеді.

2. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты жасасу кезінде барлау кезеңінің ұзақтығы он сегіз жылды құрайды және мыналарды:

1) барлаудың тоғыз жылға тең бастапқы кезеңін;

2) алты жылға тең бағалау кезеңін;

3) үш жылға тең сынап пайдалану кезеңін қамтиды.

Барлаудың бастапқы кезеңі ішінде жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде бұрын бұрғыланған ұңғымаларды уақытша пайдалануды және сынамалап пайдалануды қоса алғанда, табылған кенжатынды (кен орнын) іздестіру және бағалау бойынша кез келген жұмысты жүргізуге құқылы.

Бағалау кезеңі ішінде жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде бұрын бұрғыланған ұңғымаларды уақытша пайдалануды және сынамалап пайдалануды қоса алғанда, табылған кенжатынды (кен орнын) бағалау бойынша кез келген жұмысты жүргізуге құқылы.

Сынап пайдалану кезеңі ішінде жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде табылған кенжатынды (кен орнын) сынап пайдалану бойынша кез келген жұмысты жүргізуге құқылы.

Бағалау кезеңіне өту жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүзеге асырылады, ол осы баптың 5-тармағына сәйкес күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруға қол қою арқылы барлаудың бастапқы кезеңі аяқталғанға дейін берілуге тиіс.

Егер жер қойнауын пайдаланушы бағалау кезеңіне өтпесе, бұл жағдайда барлау кезеңі бағалау кезеңін және сынап пайдалану кезеңін қамтымайды және барлаудың бастапқы кезеңінен ғана тұрады.

Сынап пайдалану кезеңіне өту жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүзеге асырылады, ол осы баптың 5-тармағына сәйкес күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруға қол қою арқылы бағалау кезеңі аяқталғанға дейін берілуге тиіс.

Егер жер қойнауын пайдаланушы сынап пайдалану кезеңіне өтпесе, бұл жағдайда барлау кезеңі сынап пайдалану кезеңін қамтымайды және барлаудың бастапқы кезеңінен, сондай-ақ бағалау кезеңінен тұрады.

3. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша бағалау кезеңіне өту туралы өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауын пайдаланушы бағалау кезеңінде тиісті жер қойнауы учаскесінде орындауға міндеттенетін жылдар бойынша қосымша жұмыстардың көлемін, сипаттамасын және орындалу мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған, тереңдігі бойынша барлау учаскесінің (учаскелерінің) шекараларын белгілеуді қоса алғанда, оның (олардың) шегінде табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурлары орналасқан блоктардан тұратын барлау учаскесінің (учаскелерінің) шекараларын белгілеуді көздейтін келісімшартқа толықтыру;

3) жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның бағалау жүргізу жоспарланатын кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурлары көрсетіле отырып, жер қойнауы учаскесі шегінде көмірсутектер кенжатынының (кенжатындар жиынтығының) табылғаны туралы осы Кодекстің 121-бабының 3-тармағына сәйкес берген қорытындысы.

4. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша сынап пайдалану кезеңіне өту туралы өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауын пайдаланушы сынап пайдалану кезеңінде тиісті жер қойнауы учаскесінде орындауға міндеттенетін жылдар бойынша қосымша жұмыстардың көлемін, сипаттамасын және орындалу мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған геологиялық қорларды жедел есептеу жөніндегі есеп.

5. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша бағалау кезеңіне немесе сынап пайдалану кезеңіне өту туралы өтініш жиырма жұмыс күні ішінде қаралады. Оны қарау нәтижелері бойынша бағалау кезеңіне немесе сынап пайдалану кезеңіне өту үшін бас тартуға негіздер болмаған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушының өтінішін қарау туралы шешім қабылданған күннен бастап он жұмыс күні ішінде құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушының бағалау кезеңінде немесе сынап пайдалану кезеңінде қосымша жұмыстар бағдарламасын орындау жөніндегі міндеттемелерін, сондай-ақ осы Кодекстің 110-бабының 2-тармағы бірінші бөлігінің 2) тармақшасына сәйкес барлау учаскесінің (учаскелерінің) шекараларын белгілеуді көздейтін келісімшартқа толықтыруға қол қояды.

Құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыға күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша бағалау кезеңіне немесе сынап пайдалану кезеңіне өтуден мынадай жағдайларда:

1) осы баптың 3 (бағалау кезеңіне өту кезінде) немесе 4-тармағында (сынап пайдалану кезеңіне өту кезінде) көзделген құжаттар ұсынылмаса;

2) өтініш белгіленген мерзім өткеннен кейін берілсе, бас тартады.

6. Күрделі жоба бойынша жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша бағалау кезеңіне өту кезінде жер қойнауы учаскесінен барлау учаскесінің кеңістіктік шекараларына кірмейтін блоктар алып тасталады.

7. Егер күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі ішінде ұңғыманы бұрғылау нәтижелері бойынша жер қойнауы учаскесінде осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген өлшемшарттардың кемінде біреуінің болуы расталатын болса, мұндай келісімшарт бойынша барлау кезеңінің ұзақтығы барлаудың іс жүзіндегі мерзімі шегеріле отырып, осы баптың 2-тармағының бірінші бөлігіне сәйкес, жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша белгіленеді. Бұл ретте келісімшарт талаптары осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 1) тармақшасында көзделген шарттарға сәйкес өзгертілуге жатады.

Жер қойнауы учаскесін күрделі жобаларға жатқызу және келісімшарт талаптарын өзгерту туралы өтініш құзыретті органға мынадай құжаттармен қоса беріледі:

1) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес барлауға және өндіруге арналған келісімшартты жаңа редакцияда жазуды көздейтін келісімшартқа толықтыру жобасы;

2) жер қойнауы учаскесінде осы Кодекстің 36-бабының 1-2-тармағында көзделген өлшемшарттардың кемінде біреуінің болуын растайтын, осы Кодекстің 36-бабының 1-3 -тармағында көрсетілген құжаттардың бірі.

8. Жер қойнауы учаскесін күрделі жобаларға жатқызу және келісімшарт талаптарын өзгерту туралы өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган келісімшартқа толықтыруға қол қояды немесе өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда, жер қойнауы учаскесін күрделі жобаларға жатқызудан және келісімшарт талаптарын өзгертуден бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін күрделі жобаларға жатқызу және келісімшарт талаптарын өзгерту туралы бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны барлау кезеңінің ішінде қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

9. Барлау кезеңі көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап есептеледі.

10. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте белгіленген тәртіппен және шарттарда, барлаудың бүкіл учаскесін қайтару арқылы барлау кезеңін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

11. Егер күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі аяқталғанға дейін осы Кодекстің 119-бабы 8-тармағының үшінші бөлігіне сәйкес өндіру кезеңіне өту туралы өтініш берілмесе және осы Кодекстің 119-бабының 18-4-тармағына сәйкес келісімшартқа толықтыру жасалмаса, келісімшарт мерзімінен бұрын тоқтатылады.

Ескерту. 116-бап жаңа редакцияда – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

117-бап. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту

Ескерту. 117-баптың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

1. Егер күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі осы Кодекстің 116-бабының 1-тармағында көзделген мерзімдердің барынша жоғары мәндерінен төмен болса, барлау кезеңі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша осындай мерзімдер шегінде ұзартылуға жатады.

Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес ықтимал ұзарту ескеріле отырып, осы баптың 3-2-тармағында көзделген тәртіппен және шарттарда осы Кодекстің 116-бабының 1-тармағында көзделген мерзімнен артық ұзартылуы мүмкін.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша барлаудың бастапқы кезеңінің жұмыстар бағдарламасы толық көлемде орындалған жағдайда, осы Кодекстің 116-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде көзделген мерзім шегінде ұзартылуы мүмкін.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі осы баптың 3-2-тармағында көзделген тәртіппен және шарттарда ұзарту мүмкіндігі ескеріле отырып, осы Кодекстің 116-бабының 1-тармағында көзделген мерзімнен артық ұзартылуы мүмкін.

2. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) сынап пайдалануды қоса алғанда, оны бағалау мақсатында күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі әрбір табылған кенжатын (кенжатындар жиынтығы) бойынша жер қойнауын пайдаланушының өтінішімен үш жылға дейінгі мерзімге бір рет ұзартылуға жатады. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалаудың нақты мерзімі барлау жұмыстарының жобасына толықтыру негізінде айқындалады.

Бұл ретте мұндай ұзартуға жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыруда белгіленген табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контуры жатқан блоктардан тұратын жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бойынша ғана жол беріледі.

Осы тармаққа сәйкес барлау кезеңін (кезеңдерін) ұзарту нәтижелері бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінің (кезеңдерінің) ұзақтығы тоғыз жылдан аспауға тиіс.

2-1. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау мақсатында күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі осы баптың 3-2-тармағында көзделген тәртіппен және шарттарда осы баптың 2-тармағының бірінші бөлігінде көзделген мерзімнен артық ұзартылуы мүмкін. Бұл жағдайда күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінің (кезеңдерінің) ұзақтығы он екі жылдан аспайды.

3. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) сынап пайдалануды жүргізу мақсатында күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі осы Кодекстің 119-бабының 1-тармағында көрсетілген өндіру кезеңінің ең көп ұзақтығы тиісінше

қысқартыла отырып, жер қойнауын пайдаланушының өтінішімен үш жылға дейінгі мерзімге бір рет ұзартылуға жатады. Сынап пайдаланудың нақты мерзімі сынап пайдалану жобасының негізінде айқындалады.

Бұл ретте мұндай ұзартуға жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған сынап пайдалану жобасында белгіленген табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурлары негізге алына отырып қалыптастырылған жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бойынша ғана жол беріледі.

Осы тармаққа сәйкес барлау кезеңін (кезеңдерін) ұзарту нәтижелері бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінің (кезеңдерінің) ең көп ұзақтығы он екі жылдан аспауға тиіс.

3-1. Барлау кезеңін ұзарту кезінде барлау учаскесінен осы Кодекстің 110-бабына сәйкес белгіленетін барлау учаскесінің кеңістіктік шекараларына кірмейтін блоктар алып тасталады.

3-2. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі осы Кодекстің 116-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде немесе осы баптың 2-тармағының бірінші бөлігінде көзделген ең жоғары мерзімдерден асатын, бірақ үш жылдан аспайтын мерзімге мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) барлау кезеңінің жұмыс бағдарламасында көзделген сейсмикалық барлау және тәуелсіз ұңғымаларды бұрғылау бойынша жұмыстар толық көлемде орындалған;

2) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген міндеттемелердің жойылмаған бұзушылықтары болмаған;

3) келісімшарт бойынша барлау мерзімі бұрын осы тармаққа сәйкес ұзартылмаған кезде жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша бір рет ұзартылуы мүмкін.

Келісімшартқа толықтыруға қоса берілетін жұмыс бағдарламасында мыналар көзделуге тиіс:

1) ұңғыманы (ұңғымаларды) бұрғылау;

2) жер қойнауын пайдаланушы жылдар бойынша ұзарту кезеңінде жер қойнауының тиісті учаскесінде орындауға міндеттенетін жұмыстардың көлемдері, сипаттамасы және орындалу мерзімдері.

Жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш бергенге дейін өзінің Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкіндегі банктік шотында барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш берген күнге республикалық бюджет туралы заңмен тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің жеті жүз елу мың еселенген мөлшерінде эскроу-шот шарттарымен ақша орналастырады.

Көрсетілген қаражатты жұмыс бағдарламасында көзделген барлау жұмыстарын орындауға ғана пайдалануға жол беріледі. Ұзарту кезеңінде жұмыс бағдарламасы орындалмаған жағдайда мұндай банктік шотта орналастырылған ақша Қазақстан Республикасының бюджетіне аударылуға жатады.

Осы тармаққа сәйкес банктік шотта орналастырылған қаражат ұзарту кезеңіне арналған жұмыс бағдарламасында көзделмеген мақсаттарға пайдаланылған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы мұндай сомаларды Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге міндетті.

4. Барлау кезеңін ұзарту туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға барлау кезеңі ішінде береді.

Жер қойнауын пайдаланушы мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) барлау кезеңінің жұмыс бағдарламасында көзделген сейсмикалық барлау және тәуелсіз ұңғымаларды бұрғылау бойынша жұмыстар толық көлемде орындалған;

2) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген міндеттемелердің жойылмаған бұзушылықтары болмаған;

3) жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның осы Кодекстің 123-бабының 8-тармағына сәйкес берілген табу туралы растамасы (табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау мақсатында барлау кезеңін ұзарту кезінде) немесе қорлардың жедел есебі (сынап пайдалану мақсаттары үшін барлау кезеңін ұзарту кезінде) болған;

4) өтініш барлау кезеңі аяқталғанға дейін берілген кезде жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін алдыңғы барлау кезеңі аяқталған күннен бастап есептелетін он екі айға ұзарту туралы өтініш беруге құқылы.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін ұзарту туралы өтінішті құзыретті орган он бес жұмыс күні ішінде қарайды.

Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген шарттар орындалмаса, құзыретті орган барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін ұзартудан бас тартады.

Құзыретті орган бас тарту үшін негіздер болмаған жағдайда барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін он екі айға ұзартады. Осы баптың 6-тармағына сәйкес барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін ұзарту туралы шешімде көрсетілген мерзім өткенге дейін берілуге тиіс. Барлау кезеңі мұндай ұзартылған кезде барлау кезеңін ұзартудың ең ұзақ мерзімінен барлау кезеңі аяқталғаннан кейін өткен және барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш берілген күнге дейінгі толық айлардың саны алып тасталады.

5. Барлау кезеңін ұзарту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) барлау кезеңін ұзарту сұралатын жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) нұсқау;

4) барлау кезеңін ұзартудың негізі мен сұралатын мерзімі;

5) күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша тиісті жобалау құжаттарының негізінде айқындалған, барлау кезеңін ұзартудың сұралатын мерзімі қамтылуға тиіс.

6. Күрделі жобаларға жатпайтын келісімшарттар бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту туралы өтінішке:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңі ұзартылған жағдайда жер қойнауының тиісті учаскесінде орындауға міндеттенетін қосымша жұмыстардың көлемдерін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа:

барлау кезеңін ұзартуды;

осы баптың 2 және 3-тармақтарында көзделген жағдайларда – тереңдігі бойынша барлау учаскесінің (учаскелерінің) шекараларын белгілеуді қоса алғанда, шеңберінде табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжанатын контурлары жатқан блоктардан тұратын барлау учаскесін (учаскелерін) осы Кодекстің 110-бабына сәйкес белгілейтін келісімшартқа қосымшаны;

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген және келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса берілген қосымша жұмыстар бағдарламасын орындау бойынша жер қойнауын пайдаланушының міндеттерін көздейтін толықтыру;

3) осы баптың 2-тармағында көзделген жағдайда – табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстарды көздейтін, жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыру;

4) осы баптың 3-тармағында көзделген жағдайда – жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған сынамалап пайдалану жобасы;

5) осы баптың 3-2-тармағында көзделген жағдайда:

жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыру;

Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкінен жер қойнауын пайдаланушының банктік шотында эскроу-шот шарттарымен тиісті ақшаның бар-жоғы туралы үзінді-көшірме қоса беріледі.

6-1. Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңін ұзарту туралы өтінішке мыналар:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекстің 95-бабы 3-1-тармағы бірінші бөлігі 2) тармақшасының талаптары ескеріле отырып, барлау кезеңі ұзартылған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы тиісті жер қойнауы учаскесінде орындауға міндеттенетін қосымша жұмыстардың көлемін, сипатын және орындау мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) мыналарды:

осы баптың 1-тармағының үшінші бөлігіне сәйкес барлау кезеңін ұзартуды;

жер қойнауын пайдаланушының осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген және келісімшарттың ажырамас бөлігі ретінде оған қоса берілетін қосымша жұмыстар бағдарламасын орындау жөніндегі міндетін көздейтін, жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа толықтыру;

3) барлаудың бастапқы кезеңі ұзартылған жағдайда, осы Кодекстің 123-бабының 16-тармағына сәйкес жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органмен келісілген геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есеп қоса беріледі.

7. Егер құзыретті орган жер қойнауы учаскесі бойынша өтінішті қарау кезеңінде өтініште көрсетілген барлау кезеңі аяқталса, көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт мұндай жер қойнауы учаскесіне қатысты өтінішті қарау кезеңінде әрекет етуін жалғастырады.

Осы баптың 4-тармағына сәйкес барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімін ұзарту туралы шешім қабылданған жағдайда көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданысы – барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш беру мерзімі өткенге дейін, ал барлау кезеңін ұзарту туралы өтініш берілген жағдайда мұндай өтінішті қарау мерзімі ішінде де жалғасады. Бұл ретте көрсетілген мерзім ішінде жер қойнауын пайдаланушыға өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

8. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган барлау кезеңін ұзарту туралы шешім қабылдайды немесе оны ұзартудан бас тартады.

9. Құзыретті орган барлау кезеңін ұзартудан мына жағдайда:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

2) осы баптың 1, 2, 2-1, 3 және 3-2-тармақтарында көзделген барлау кезеңін ұзарту үшін негіздер жоқ болса;

3) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болса;

4) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңінің жұмыстар бағдарламасы толық көлемде орындалмаса, бас тартады.

Құзыретті органның барлау кезеңін ұзартудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны барлау кезеңі ішінде қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

10. Құзыретті орган ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа тиісті толықтыруды жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

11. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт шеңберінде барлау кезеңі аяқталғаннан кейін өндіру учаскесі мен өндіру кезеңі не дайындық кезеңі бекітілмеген болса, мұндай келісімшарттың қолданысы тоқтатылады.

12. Осы баптың 3-2-тармағына сәйкес барлау кезеңі ұзартылған жағдайда барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңінің ең ұзақ мерзімі барлау кезеңі ұзартылған мерзімге азайтылады.

Ескерту. 117-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

118-бап. Дайындық кезеңі

1. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттар бойынша, сондай-ақ аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі аяқталғаннан кейін және өндіру кезеңі бекітілгенге дейін жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша өндіру учаскесін (учаскелерін) және дайындық кезеңін (дайындық кезеңдерін) бекітуге жол беріледі.

Күрделі жобаларға жатпайтын көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттар бойынша оларды жасасу кезінде өндіру учаскесі және дайындық кезеңі бекітіледі.

2. Жер қойнауын пайдаланушы дайындық кезеңі ішінде:

1) осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген кен орнын әзірлеу жобасының сараптамасын әзірлеуге, бекітуге және жүргізуге;

2) қажет болған кезде – көмірсутегі кен орнын жайластыруды;

3) кен орнын әзірлеудің бекітілген жобасы негізінде мұндай кен орнын сынап пайдалану кезіндегі өндірудің жобалық орташа тәуліктік көлемінен аспайтын деңгейде көмірсутектер өндіруді, ұңғымаларды бұрғылауды, консервациядан шығаруды, объектілерді сынақтан өткізу мен сынауды жүзеге асыруға құқылы.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушы, өзінің технологиялық қажеттіліктеріне тұтынатын немесе осы Кодекстің ережелеріне сәйкес жағылатын көмірсутектерді қоспағанда, өзіне тиесілі көмірсутектерді толық көлемде Қазақстан Республикасының ішкі нарығына беруге міндетті.

3. Дайындық кезеңінің ұзақтығы осы Кодекстің 119-бабының 1-тармағында көрсетілген өндіру кезеңінің барынша ұзақтығы тиісінше қысқартылып үш жылдан аспайтын уақытты құрайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген мерзім шегінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша дайындық кезеңін жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекіту туралы өтініште өзі дербес айқындайды, ал көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт бойынша құзыретті орган аукцион өткізу туралы хабарламада не көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша белгілейді.

4. Жер қойнауын пайдаланушының геологиялық қорларды есептеу бойынша есепке қатысты жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алуы көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекітудің міндетті шарты болып табылады.

5. Өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекіту туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға барлау кезеңі ішінде береді.

Егер құзыретті органның өтінішті қарауы кезеңінде өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесі бойынша барлау кезеңі аяқталса, онда көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт өтінішті қарау кезеңінде осындай жер қойнауы учаскесіне қатысты қолданылуын жалғастырады.

6. Өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекіту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру учаскесіне (учаскелеріне) нұсқау;

4) дайындық кезеңінің ұзақтығы қамтылуға тиіс.

7. Өтінішке қосымша:

1) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған дайындық кезеңін (дайындық кезеңдерін) бекітуді көздейтін және осы Кодекстің 110-бабына сәйкес өндіру учаскесін (

учаскелерін) белгілейтін келісімшартқа қосымшаны қамтитын келісімшартқа толықтыру;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған геологиялық қорларды есептеу бойынша есеп қоса беріледі.

8. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.

9. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекіту туралы шешім қабылдайды немесе мұндай бекітуден бас тартады.

10. Құзыретті орган:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

2) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болса, өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекітуден бас тартады.

Құзыретті органның өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекітуден бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны барлау кезеңі ішінде қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

11. Құзыретті орган өндіру учаскесін және дайындық кезеңін бекіту туралы шешім қабылдаған кезден бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа тиісті толықтыру жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

12. Көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт шеңберінде дайындық кезеңі аяқталған кезде өндіру кезеңі бекітілмеген жағдайда, мұндай келісімшарттың қолданысы тоқтатылады.

Ескерту. 118-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

119-бап. Көмірсутектерді өндіру кезеңі

1. Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша өндіру кезеңінің ең көп ұзақтығы – жиырма бес жылдан, ал ірі кен орындарында қырық бес жылдан аспайды.

Күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша өндіру кезеңінің ұзақтығы өндіруге арналған келісімшартты немесе барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа өндіру кезеңін бекітуді көздейтін толықтыруды жасасу кезінде белгіленеді.

1-1. Күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскесі бойынша өндіру кезеңі ірі кен орындары үшін қырық бес жылды және ірі кен орындарына жатпайтын кен орындары үшін жиырма бес жылды құрайды. Егер күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған бір келісімшарт шеңберінде табылған кен орындарының бірде-біреуі осы Кодекстің 14-бабында көзделген ірі кен орнының өлшемшарттарына сәйкес келмесе, осындай келісімшартта белгіленген өндіру кезеңі күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруға қол қою арқылы жиырма бес жыл деп белгіленеді.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңіне өту осы Кодекстің 110-бабының 2-тармағы бірінші бөлігінің 4) тармақшасына сәйкес жер қойнауы учаскесінің шекаралары белгіленетін келісімшартқа толықтыру жасасу арқылы жүзеге асырылады.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделген жағдайларда көмірсутектерді өндіру кезеңі жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын әзірлеудің бастапқы жобасы негізінде айқындалады.

Кен орнын әзірлеу жобасында көмірсутектерді рентабельді өндіру мерзімін кейіннен өзгерту жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта өндіру кезеңін тиісінше өзгерту үшін негіз болып табылмайды.

3. Жер қойнауы учаскесіндегі өндіру кезеңі көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт не көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыру тіркелген күннен бастап есептеледі.

4. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте белгіленген тәртіппен және шарттарда бүкіл өндіру учаскесін қайтару арқылы өндіру кезеңін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

5. Егер көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша осы Кодекстің 110-бабына сәйкес бірнеше өндіру учаскесі қалыптастырылса, өндіру кезеңі осындай әрбір учаске үшін жеке-жеке белгіленеді.

Бұл ретте, жер қойнауы учаскелерінің бірі бойынша өндіру кезеңі өткен жағдайда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт өз қолданысын қалған жер қойнауы учаскелеріне қатысты ғана жалғастырады.

6. Барлау кезеңі мен өндіру кезеңі бір мезгілде қолданылатын келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушының осы Кодексте және өндіру кезеңіне арналған келісімшартта көзделген құқықтары мен міндеттері – өндірудің осындай учаскесіне (учаскелеріне) қатысты, ал жер қойнауын пайдаланушының осы Кодексте және барлау кезеңіне арналған келісімшартта көзделген құқықтары мен міндеттері тек барлау учаскесіне қатысты ғана қолданылады.

7. Егер есептеу бойынша есеп осы Кодексте көзделген жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған көмірсутектер кен орнының бастапқы геологиялық қорларының көлемдері жүз миллион тонна мұнай немесе елу миллиард текше метр табиғи газ мәнінен асатын болса, осындай кен орнына қатысты барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың ережелерінде жер қойнауын пайдаланушының мынадай міндеттемелерінің бірі қамтылуға тиіс:

1) жаңа заңды тұлға құру арқылы дербес немесе басқа тұлғалармен бірлесіп қайта өңдеу өндірістерін құру;

2) жұмыс істеп тұрған өндіру өндірістерін жаңғырту не реконструкциялау;

3) жұмыс істеп тұрған қайта өңдеу өндірістерін жаңғырту не реконструкциялау;

4) өндірілетін көмірсутектерді қайта өңдеу үшін Қазақстан Республикасының аумағындағы қайта өңдеу кәсіпорындарына (өндірістеріне) шарттық талаптармен беру;

5) жаңа заңды тұлға құру арқылы өзі дербес немесе басқа тұлғалармен бірлесіп өзге инвестициялық жобаны немесе өңірді әлеуметтік-экономикалық дамытуға бағытталған жобаны іске асыру.

Осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген міндеттемелердің бірі жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарт шеңберінде өндірілген көмірсутектерді экспорттау басталған күннен бастап күнтізбелік жиырма жыл өткеннен кейін қолданылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген міндеттемелерді қабылдаудан басқа, аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа елу және одан көп пайыз мөлшерінде үлестік қатысуы өндіру кезеңін бекіту шарты болып табылады. Бұл ретте көмірсутектер саласындағы ұлттық компания өндіру кезеңіне өту туралы өтініш берілген күнгі жер қойнауын пайдаланушының салықтық есепке алу деректеріне сәйкес барлауға жұмсалған шығындар үлесін көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның пайдасына берілетін үлеске пропорционалды түрде жер қойнауын пайдаланушыға өтеуге міндетті. Шығындарды өтеу тәртібі мен шарттары тараптардың келісімімен айқындалады. Мұндай келісімге қол жеткізілмеген жағдайда, көрсетілген шығындар жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттағы үлес көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның пайдасына берілген күннен бастап алты ай ішінде өтелуге тиіс. Өндіру кезеңі бекітілгеннен кейін жұмсалған шығындар жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттағы үлестеріне пропорционалды түрде бөлінеді.

8. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша өндіру учаскесі мен кезеңін бекіту туралы өтінішті барлау кезеңі ішінде береді.

Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша өндіру кезеңін бекіту туралы өтінішті дайындық кезеңі ішінде береді.

Күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша өндіру кезеңіне өту туралы өтініш барлау кезеңі өткенге дейін берілуге тиіс.

Егер құзыретті органның өтінішті қарауы кезеңінде өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесі бойынша барлау кезеңі немесе дайындық кезеңі аяқталса, онда келісімшарт осындай жер қойнауы учаскесіне қатысты – өтінішті қарау кезеңінде, ал осы баптың 12-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда осы баптың 15 – 18-тармақтарында көзделген әрекеттерді жүзеге асыру кезеңінде қосымша қолданылуын жалғастырады. Бұл ретте осындай жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

9. Өндіру учаскесі мен кезеңін немесе күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша тек қана өндіру кезеңін бекіту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру учаскесіне (учаскелерін) нұсқау;

4) өндіру кезеңінің (кезеңдерінің) ұзақтығы қамтылуға тиіс.

10. Өтінішке қосымша:

1) осы баптың 7-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, учаскені (учаскелерді) және өндіру кезеңін (кезеңдерін) немесе өндіру кезеңін (кезеңдерін) бекітуді көздейтін, жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа толықтыру қоса беріледі. Бұл ретте өндіру учаскесін (учаскелерін) бекіту мақсатында келісімшартқа толықтыруда осы Кодекстің 110-бабына сәйкес өндіру учаскесін (учаскелерін) белгілейтін келісімшартқа қосымша қамтылуға тиіс;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған геологиялық қорларды есептеу бойынша есеп (есептер);

3) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын әзірлеу жобасы қоса беріледі.

11. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.

12. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган мынадай шешімдердің бірін:

1) осы баптың 7-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, өндіру учаскесін және кезеңін немесе тек қана өндіру кезеңін бекіту туралы шешімді;

2) осы баптың 7-тармағында көзделген жағдайда осы бапта көзделген мерзімде және тәртіппен жер қойнауын пайдаланушымен келіссөздер жүргізу туралы шешімді;

3) өндіру учаскесін және кезеңін немесе өндіру кезеңін бекітуден бас тарту туралы шешімді қабылдайды.

13. Құзыретті орган:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес болмаса;

2) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болса, өндіру учаскесін және кезеңін немесе күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша өндіру кезеңін бекітуден бас тартады.

Құзыретті органның өндіру учаскесін және кезеңін немесе өндіру кезеңін бекітуден бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны тиісінше барлау кезеңі немесе дайындық кезеңі ішінде қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

14. Осы баптың 12-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда құзыретті орган өндіру учаскесін және кезеңін немесе өндіру кезеңін бекіту туралы шешім қабылдаған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

15. Осы баптың 12-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда құзыретті орган осындай шешім қабылданған күннен бастап жиырма төрт ай ішінде жер қойнауын пайдаланушымен осы баптың 7-тармағында көзделген міндеттемені орындау шарттары мен тәртібін айқындау бойынша келіссөздер жүргізеді.

Осы баптың 7-тармағының үшінші бөлігінде көзделген жағдайда жер қойнауын пайдаланушы мен көмірсутектер саласындағы ұлттық компания осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген мерзім өткенге дейін аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттағы немесе көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттағы үлесті беру шарттарын келісуге тиіс.

16. Келіссөздер жүргізу нәтижелері бойынша құзыретті орган бес жұмыс күні ішінде:

1) өндіру учаскесін және кезеңін немесе өндіру кезеңін, сондай-ақ осы баптың 7-тармағында көзделген міндеттемені орындау шарттары мен тәртібін бекітуді көздейтін,

күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыруды жасау туралы;

2) келісімшартқа толықтыру жасасудан бас тарту туралы шешімдердің бірін қабылдайды және бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны хабардар етеді.

17. Осы баптың 16-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда жер қойнауын пайдаланушы хабарламаны алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде құзыретті органға өз тарапынан қол қойылған өндіру учаскесін және кезеңін немесе өндіру кезеңін бекітуді, сондай-ақ осы баптың 7-тармағында көзделген міндеттемені орындау шарттары мен тәртібін көздейтін көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруды жібереді. Бұл ретте, өндіру учаскесін бекіту мақсатында осы Кодекстің 110-бабына сәйкес келісімшартқа толықтыру өндіру учаскесін белгілейтін келісімшартқа қосымшаны қамтуға тиіс.

Осы баптың 7-тармағының үшінші бөлігінде көзделген жағдайда аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартқа толықтыруға немесе көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартқа көмірсутектер саласындағы ұлттық компания да қол қоюға тиіс
.

18. Құзыретті орган күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыруды алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде мұндай толықтыруға қол қояды және жер қойнауын пайдаланушыға оның қол қойылған бір данасын жібереді.

18-1. Күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскесі бойынша барлауға және өндіруге келісімшарт бойынша өндіру кезеңіне өту туралы өтініш құзыретті органға барлау кезеңі ішінде беріледі, онда мыналар қамтылуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру учаскесіне (учаскелеріне) нұсқама.

Өтінішке жер қойнауын пайдаланушы қол қойған, өндіру учаскесінің (учаскелерінің) шекараларын белгілейтін келісімшартқа толықтыру жобасы және жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған өндіру учаскесіндегі (учаскелеріндегі) геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есептің көшірмесі қоса беріледі. Егер кен орны ірі кен орындары санатына жатпаса, толықтыру жобасында ұзақтығы жиырма бес жыл болатын өндіру кезеңінің белгіленуі де көзделуге тиіс.

18-2. Егер өтініш осы баптың 18-1-тармағына сәйкес, барлау нәтижелері бойынша оның күрделі жобаның қандай да бір өлшемшарттарына сәйкестігі туралы растау алынбаған жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бойынша берілсе, өндіру кезеңіне

жататын келісімшарт талаптары осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 4) тармақшасына және 2-тармағына сәйкес белгіленетін өндіруге арналған үлгілік келісімшарт талаптарына сәйкес келтірілуге тиіс, ал күрделі жобаға жатпайтын өндіру учаскесі бөліп шығарылған жағдайда, мұндай учаскеге қатысты осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 4) тармақшасына және 2-тармағына сәйкес айқындалған шарттарда өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

18-3. Егер өндіру кезеңіне өту туралы өтініш барлау нәтижелері бойынша оның күрделі жобаның өлшемшарттарына сәйкестігі туралы растау алынған жер қойнауы учаскесіне қатысты, осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген үлгілік келісімшарт нысаны бойынша жасалған барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша берілсе, өндіру кезеңіне жататын осындай келісімшарттың талаптары осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес белгіленетін шарттарға сәйкес келтірілуге жатады, ал күрделі жоба болып табылатын өндіру учаскесі бөліп шығарылған жағдайларда, мұндай жер қойнауы учаскесіне қатысты осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес айқындалған шарттарда өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

18-4. Осы баптың 18-1, 18-2 және 18-3-тармақтарына сәйкес берілетін өндіру кезеңіне өту туралы өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Құзыретті орган өтінішті қарау нәтижелері бойынша осы баптың 18-2 және 18-3-тармақтарының ережелерін ескере отырып, тиісті жер қойнауы учаскесіне қатысты келісімшартқа толықтыруға қол қояды немесе өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда, күрделі жобаларға жататын жер қойнауы учаскесі бойынша келісімшарт бойынша өндіру кезеңіне өтуден бас тартады.

Құзыретті органның өндіру кезеңіне өтуден бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны барлау кезеңі ішінде қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

19. Осы баптың 16-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуы тоқтатылғаннан кейін бұрынғы жер қойнауын пайдаланушының табуға және бағалауға жұмсалған шығындарын өтетуге құқығы бар.

Мұндай өтеуді жаңа жер қойнауын пайдаланушы мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органның ресми статистикалық ақпаратының негізінде айқындалатын инфляцияны ескере отырып, тиісті шығындардың толық сомасын бір уақытта төлеу тәртібімен жүзеге асырады.

Мұндай шығындарды өтеу мерзімін құзыретті орган белгілейді және жаңа жер қойнауын пайдаланушымен келісімшарт жасасқан күннен бастап он екі айдан аспауға тиіс.

Жаңа жер қойнауын пайдаланушы өзі өтейтін шығындардың аудитін жүргізуге құқылы. Өтелетін шығындардың мөлшері туралы жаңа және бұрынғы жер қойнауын

пайдаланушы арасында дау туындаған жағдайда, мұндай дау сот тәртібімен шешілуге тиіс.

Ескерту. 119-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

120-бап. Көмірсутектерді өндіру кезеңін ұзарту

1. Өндіру кезеңін құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша қатарынан келетін жиырма бес жылға дейінгі кезеңге ұзартады.

2. Өндіру кезеңін ұзарту туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға ұзартылатын өндіру кезеңі аяқталардан кемінде бір ай бұрын, ал осы баптың 5-тармағында көрсетілген кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт мерзімі аяқталғанға дейін алты айдан кешіктірмей береді.

3. Өндіру кезеңін ұзарту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) көмірсутекті барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру кезеңін ұзарту сұралатын жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) нұсқау;

4) өндіру кезеңін ұзарту сұралатын мерзім қамтылуға тиіс.

4. Өтінішке қосымша:

1) алып тасталды – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған өндіру кезеңінің сұралатын ұзарту мерзімі ішінде кен орнын әзірлеуді көздейтін кен орнын әзірлеудің жобасы қоса беріледі.

5. Егер есептеу бойынша есеп осы Кодексте көзделген жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған көмірсутектер кен орнының бастапқы геологиялық қорлары жүз миллион тонна мұнай немесе елу миллиард текше метр табиғи газ мәнінен асатын болса, өндіру кезеңін ұзарту кезіндегі келісімшарттың ережелері осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көрсетілген міндеттемелердің бірімен толықтырылуға тиіс.

Егер мұндай кен орнына қатысты жер қойнауын пайдалану құқығы басқа тұлғаға берілсе, онда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көрсетілген міндеттемелердің бірі қосылады.

6. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап – екі ай ішінде, ал осы баптың 5-тармағында көрсетілген кен орындары бойынша жиырма төрт ай ішінде

қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган ұзарту туралы шешім қабылдайды немесе мұндай ұзартудан бас тартады.

7. Құзыретті орган:

1) егер өтініш осы баптың 2-тармағында белгіленген мерзімнен кеш берілсе;

2) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес болмаса;

3) егер кен орнын әзірлеу жобасында өтініште сұралатын мерзімнен аз мерзімде әзірлеу көзделсе;

4) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болса;

5) құзыретті органның келісімшартты ұзартуға ниеті болмаған, оның ішінде, жер қойнауын пайдаланушының қосылған құны жоғары өнім (неғұрлым жоғары қайта жасалған және қайта өңделген) өндіруді көздейтін өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асыру жөніндегі міндеттемені не осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделгендерді қоса алғанда, өзге де инвестициялық міндеттемелерді қабылдауы жөнінде онымен келісімге келмеген жағдайда, өндіру кезеңін ұзартудан бас тартады.

Осы тармақтың 1) және 5) тармақшаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, құзыретті органның өндіру кезеңін ұзартудан бас тартуы өтініш иесін қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

8. Өндіру кезеңін ұзарту өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бойынша ғана жүргізіледі.

9. Егер келісімшарт құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгі келісімшартқа сәйкес келсе, өндіру кезеңін ұзарту кезінде жер қойнауын пайдаланушы мен құзыретті орган арасында ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап бір ай ішінде өндіру кезеңін ұзартуды көздейтін көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа толықтыру жасалады.

10. Егер келісімшарт құзыретті орган бекітетін көмірсутекті барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келмесе, өндіру кезеңін ұзарту кезінде жер қойнауын пайдаланушы мен құзыретті орган арасында ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап екі ай ішінде көмірсутектерді өндіруге үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген жаңа редакциядағы көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

11. Егер келісімшарт шеңберінде көмірсутектерді өндіру кезеңі кемінде жиырма жыл мерзімге белгіленсе, онда өндіру кезеңі ұзартылған кезде келісімшарт талаптары Қазақстан Республикасының осындай ұзарту күніне қолданыста болатын заңнамасына сәйкес келтірілуге тиіс.

Ескерту. 120-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 27.12.2021 № 87-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

18-ТАРАУ. КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ ШАРТТАРЫ

121-бап. Көмірсутектерді барлаудың және өндірудің жалпы шарттары

1. Коллектор-жыныста және өткізбейтін жыныстар жапқыштарында түзілген тұтқыштағы көмірсутектердің табиғи оқшау жинақталуын қамтитын жер қойнауының бір бөлігі көмірсутектер жатыны деп танылады.

2. Есептеу бойынша есеп осы Кодексте көзделген жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған бірыңғай құрылымдық элементпен бақыланатын және жергілікті бір алаңда орналасқан, бір немесе бірнеше тұтқыштарға жататын кенжатын немесе кенжатындар жиынтығы көмірсутектер кен орны деп танылады.

3. Ұңғымадан көмірсутектердің ағымын құжатпен растау арқылы алу, оның ішінде қабатты сынағышпен сынамалау жүргізген кезде және (немесе) мұнай-газдың мол болуына коллектор-жынысты зертханалық зерттеу кезінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы Кодексте белгіленген тәртіппен және мерзімде растаған жаңа кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) ашылуы табу болып табылады.

4. Көмірсутектер кенжатындарын іздеустірмен және бағалаумен байланысты, олардың уақытша және сынамалап пайдаланылуын қоса алғандағы жұмыстар кешені көмірсутектерді барлау деп танылады.

5. Көмірсутектер кенжатындарын табу, олардың болжамдық ресурстарын айқындау, алдын ала геологиялық-экономикалық бағалау және одан арғы геологиялық барлау жұмыстарын негіздеу мақсатында жүргізілетін жұмыстар іздестіру жұмыстары деп танылады.

6. Табылған кенжатынды контурлау және бағалау, өнеркәсіптік санаттар бойынша қорларды есептеу және оларды өнеркәсіптік әзірлеуге тарту орындылығын бағалау мақсатында жүргізілетін жұмыстар, сондай-ақ бұрын бұрғыланған ұңғымаларды уақытша пайдалану бағалау жұмыстары деп танылады.

6-1. Барлау кезеңінде тоқсан күннен астам мерзімге жүргізілетін бұрын бұрғыланған ұңғымаларды пайдалану ұңғымаларды уақытша пайдалану деп танылады.

6-2. Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдаланудың бірыңғай қағидаларында көзделген технологиялық өлшемшарттарға сәйкес жер қойнауын ұтымды әрі қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ететін, бұрын бұрғыланған ұңғыманың барлау кезеңіндегі жұмыс режимі оның бапталған жұмыс режимі деп танылады.

7. Қабаттар мен кенжатынның, кен орнын әзірлеу жобасын жасау үшін ұңғымаларды кешенді геологиялық-геофизикалық және гидродинамикалық зерттеудің геологиялық-кәсіпшілік сипаты туралы қолда бар ақпаратты нақтылау және қосымша ақпарат алу мақсатында жүргізілетін жұмыстар сынамалап пайдалану деп танылады.

Сынамалап пайдалану ұңғымалар мен көмірсутектерді өндіруді зерттеу мақсаттарында уақытша пайдалануды көздейді.

8. Жер қойнауынан көмірсутектерді жердің бетіне шығарумен байланысты жұмыстар кешені көмірсутектерді өндіру деп танылады.

9. Көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру жөніндегі операциялар жүргізу үшін жер қойнауының жекелеген учаскелерін пайдалану ұлттық қауіпсіздікті, халықтың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету және қоршаған ортаны қорғау мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен шектелуі немесе оған тыйым салынуы мүмкін.

10. Елді мекендердің, қала маңындағы аймақтардың, өнеркәсіп, көлік және байланыс объектілерінің аумақтарында көмірсутектерді барлау мен өндіру немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану адамның өміріне және (немесе) денсаулығына қатер төндіруі, экологиялық залал немесе шаруашылық объектілеріне залал келтіруі мүмкін болған жағдайда, мұндай пайдалануға Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен ішінара немесе толық тыйым салынуы мүмкін.

11. Сынамалап пайдалануды қоса алғанда, іздестіру және бағалау жұмыстарын, сондай-ақ көмірсутектер кен орындарын әзірлеу жөніндегі жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларында белгіленеді.

12. Көмірсутектерді өткізуге арналған көлік шығыстары мен шығындарды шегергенде, жер қойнауын пайдаланушы мәміле жасау кезінде мәміле жасау күніне қалыптасқан қолданатын бағадан аспайтын баға бойынша, көмірсутектерді сатып алуға басқа тұлғалар алдында Қазақстан Республикасының басым құқығы болады.

Жер қойнауын пайдаланушы мәміле жасау кезінде қолданатын көмірсутектер бағасы туралы ақпарат болмаған жағдайда, көмірсутектерді өткізуге арналған көлік шығыстары мен шығындарды шегергенде, көмірсутектерді мемлекеттің сатып алуы бойынша мәміле жасалған күнге әлемдік нарықта қалыптасқан бағадан аспайтын баға қолданылады.

Сатып алынатын көмірсутектердің шекті көлемі және төлем түрі жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта айқындалады.

13. Қазақстан Республикасының көмірсутектерді сатып алуға арналған басым құқығын іске асыру тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

14. Осы Кодексте тыйым салынбаған, көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) ауыртпалық салу, сондай-ақ көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын ұйымдардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлестеріне) ауыртпалық салу жер қойнауын пайдаланушының

немесе ауыртпалық салуға жататын акциялар (жарғылық капиталдағы қатысу үлестері) иесінің өтініші бойынша құзыретті органның рұқсатымен жүзеге асырылады.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске), көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын ұйымдардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлестеріне) ауыртпалық салуға рұқсат беру туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) өтініш беруші және пайдасына ауыртпалық салу жүргізілетін тұлға (тұлғалар) туралы мәліметтер:

жеке тұлғалар үшін – өтініш берушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), азаматтығы, жеке басын куәландыратын құжаттары туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – атауы, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді-көшірме немесе өтініш берушінің шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), мұндай заңды тұлғаны бақылайтын тұлғалар, мемлекеттер, халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

2) жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) туындауы және (немесе) сатып алынуы туралы мәліметтер;

3) ауыртпалық салуға жататын акциялар (жарғылық капиталдағы қатысу үлестері) туралы мәліметтер;

4) ауыртпалықтың туындау негізі;

5) егер ауыртпалық ақшалай талапқа байланысты туындаса – талап ету сомасын, өзге талапқа байланысты туындаса – мұндай талаптың сипатын көрсету.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске), көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын ұйымдардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлестеріне) ауыртпалық салуға рұқсат беру туралы өтінішке ауыртпалықтың туындауына негіз болған құжаттың түпнұсқасы немесе оның нотариат куәландырған көшірмесі қоса беріледі.

Өтініш пен оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға берсе, оған қоса берілетін құжаттар өзге тілде жасалуы мүмкін, әрбір құжатқа оның дұрыстығын нотариус куәландырған қазақ және орыс тілдеріне аудармасы міндетті түрде қоса беріледі.

Өтініш он бес жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Құзыретті орган жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске), жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын ұйымдардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлестеріне) ауыртпалық салуға рұқсат беруден мынадай негіздер бойынша:

өтініште осы тармақтың екінші бөлігінде көзделген мәліметтер болмаса;

өтінішке осы тармақтың үшінші және (немесе) төртінші бөліктерінде көзделген құжаттар қоса берілмесе;

егер ауыртпалық өзінің талаптары осы баптың 15-тармағына сәйкес жер қойнауын пайдалану мақсатына не Қазақстан Республикасының аумағында кейіннен қайта бөлуді ұйымдастыру үшін пайдалануды көздемейтін, қарыз бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) кепіл шарты негізінде туындаса;

егер жер қойнауын пайдалану құқығына (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлеске) ауыртпалық салу және (немесе) көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын ұйымдардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлестеріне) ауыртпалық салу ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі талаптардың сақталмауына, оның ішінде жер қойнауын пайдалану құқықтарының шоғырлануына алып келсе бас тартады

.

15. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын кепілге қойып алынған қарызды жер қойнауын пайдалану не жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген Қазақстан Республикасының аумағында кейіннен қайта бөлу ұйымдастыру мақсатында жер қойнауын пайдаланушының өзі немесе жарғылық капиталында жер қойнауын пайдаланушының жүз пайыз қатысу үлесі бар еншілес ұйым пайдалануға тиіс.

16. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның міндетті үлестік қатысуы бар келісімшарттарда оператордың жарғылық капиталында ұлттық компанияның қатысу үлесі бастапқыда кемінде елу пайызды құрауға тиіс.

Оператордың жарғылық капиталында ұлттық компанияның қатысу үлесінің көрсетілген мөлшері кейіннен жер қойнауын пайдаланушылар келісімшарт бойынша қабылдайтын шешімдерге ұлттық компания өз бақылауын сақтаған жағдайда төмендетілуі мүмкін.

Осы тармақтың ережелері күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттарға қолданылмайды.

17. Ұңғымаларды пайдалану, оның ішінде барлау кезінде пайдалану және геологиялық-техникалық іс-шараларды орындау құжаттандыруға жатады. Құжаттаманы жер қойнауын пайдаланушы өндіру кезеңі аяқталғанға дейін сақтайды.

Ескерту. 121-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

122-бап. Жер қойнауын және қоршаған ортаны қорғау, көмірсутектерді барлау және өңдеу кезінде жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану

1. Мыналар:

1) жер қойнауын қорғауды қамтамасыз ету;

2) жоғарғы технологияларды қолдану және жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы негізінде жер қойнауын ұтымды және экономикалық жағынан тиімді пайдалану;

3) Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарын сақтау көмірсутектерді барлау мен өңдеуді жүргізудің міндетті шарттары болып табылады.

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде қолданылатын, ұтымды, қауіпсіз, қажетті және экономикалық тиімді болып табылатын жалпы қабылданған халықаралық практика жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы болып түсініледі.

2. Жер қойнауын және қоршаған ортаны қорғау:

1) халықтың өмірін және денсаулығын қорғауға;

2) табиғи ландшафтарды сақтауға және бүлінген жерлерді, өзге де геоморфологиялық құрылымдарды қалпына келтіруге;

3) жер сілкінуді, көшкінді, су басуды, топырақтың шөгуін болдырмау мақсатында жер қойнауының үстіңгі бөліктерінің энергетикалық жай-күйінің қасиеттерін сақтауға;

4) су объектілерінің табиғи жай-күйін сақтауды қамтамасыз етуге бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, экономикалық, технологиялық жүйелерді және басқа да іс-шараларды қамтиды.

3. Мыналар:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілетін көмірсутектер, кен орындары мен жер қойнауы учаскелері қорларының ауқымы мен құрылымын дұрыс бағалау үшін жер қойнауын алдын ала геологиялық зерттеудің толықтығын қамтамасыз ету;

2) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің барлық сатыларында жер қойнауы ресурстарын ұтымды және экономикалық тиімді пайдалануды қамтамасыз ету;

3) жер қойнауынан пайдалы қазбалар алудың толымдылығын қамтамасыз ету;

4) қорларды және өндірілген көмірсутектерді, ілеспе құрауыштарды анық есепке алуды жүргізу;

5) су жинау алаңдарында және ауыз сумен немесе өнеркәсіптік сумен жабдықтау үшін пайдаланылатын жерасты сулары жинақталған жерлерде өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтардың жиналуын болғызбау;

6) көмірсутектерді немесе өзге де заттар мен материалдарды жер астында сақтау, зиянды заттар мен қалдықтарды көму кезінде жер қойнауының ластануын болғызбау;

7) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұрудың, тоқтатудың, жер қойнауын пайдалану салдарын жоюдың, жер қойнауы учаскелерін консервациялаудың, сондай-ақ жекелеген технологиялық объектілерді жою мен консервациялаудың белгіленген тәртібін сақтау;

8) қалдықтарды жинап қою мен орналастыру кезінде экологиялық және санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды қамтамасыз ету;

9) шикі газды стратегиялық маңызды энергия көздерін не мұнай-химия өнеркәсібі үшін шикізат ресурстарын алу және қоршаған ортаның ластануын барынша азайту мақсатында қайта өңдеу арқылы оны барынша пайдалану көмірсутектерді барлау мен өндіру кезінде жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану мен қорғау саласындағы талаптар болып табылады.

4. Жер қойнауын пайдаланушылар көмірсутектердің кен орындарын барлау және әзірлеу жөніндегі жұмыстарды жобалау және жүргізу кезінде осы Кодексте белгіленген жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану және жер қойнауын қорғау жөніндегі талаптарды орындауға міндетті.

5. Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану бойынша осы Кодекске сәйкес белгіленген талаптардың бұзылуы салдарынан келтірілген залалдың мөлшерін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган өзі белгілеген тәртіппен айқындайды.

6. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы учаскесінің аумағындағы бұрын бұрғыланған барлық ұңғымаларды балансқа қабылдауға, олар бойынша мониторинг жүргізуге міндетті.

7. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауының жай-күйіне мониторинг жүргізуді және кен орындарын әзірлеуге бақылауды ұйымдастыруды қамтамасыз етуге міндетті.

Ескерту. 122-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

123-бап. Көмірсутектерді барлау шарттары

1. Іздестіру және бағалау жұмыстары барлау жұмыстарының жобасына сәйкес жүргізілуге тиіс.

2. Жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңінде және осы Кодексте белгіленген шектеулерді ескере отырып, осы тармақтың екінші бөлігінде көзделген жағдайды қоспағанда, барлау аумағында көмірсутектерді барлау жөніндегі жұмыстардың кез келген түрін жүргізуге құқылы.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушыға барлау кезеңінің алғашқы үш жылы үшін көзделген жұмыстар бағдарламасын толық көлемде орындағанға дейін ұңғымаларды бұрғылауды жүргізуге тыйым салынады. Мұндай тыйым салу барлау кезеңінің алғашқы үш жылы үшін

көзделген жұмыстар бағдарламасы мерзімінен бұрын орындалған және осы баптың 16-тармағына сәйкес геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есеп жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органмен келісілген жағдайда қолданылмайды.

3. Көмірсутектерді барлау жөніндегі жұмыстар жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес барлау жұмыстары жобасында және (немесе) сынамалап пайдалану жобасында көзделген әдістермен және тәсілдермен жүргізілуге тиіс.

4. Көмірсутектерді барлау кезінде барлау жұмыстары жобасында және (немесе) сынамалап пайдалану жобасында көзделген ұңғымаларды бұрғылауға жол беріледі.

5. Жаңа кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) әрбір ашылуы кезінде жер қойнауын пайдаланушы осылай ашылған күннен бастап бір ай ішінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға табуда растау туралы өтінішті жібереді.

6. Табуды растау туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) ашық кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) орналасқан жеріне және болжамды контурларына нұсқама қамтылуға тиіс.

7. Өтінішке табудың мынадай құжаттамалық растаулардың кем дегенде біреуі:

1) жер қойнауын пайдаланушының ұңғымадан көмірсутектер ағынын алғанын, оның ішінде оны қабаттарды сынағышпен сынамалау жүргізген кездегі құжаттамалық растау;

2) кемінде отыз пайыз коэффициентті мұнаймен немесе газбен қаныққанын растайтын жыныс-коллекторын зертханалық зерттеудің тиісті түрде ресімделген нәтижелері қоса беріледі.

8. Өтініш жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растау туралы шешім қабылдайды немесе растаудан бас тартады.

9. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растаудан:

1) өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) қоса берілген табуды құжаттамалық растау болмаған немесе анық болмаған жағдайда бас тартады.

10. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның табуды растаудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

11. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растаған күннен бастап бір ай ішінде бұл туралы құзыретті органды жазбаша хабардар етуге және бағалау бойынша жұмыстарды жүргізуді көздейтін барлау жұмыстары жобасына толықтыруларды әзірлеуді бастауға міндетті.

11-1. Көмірсутектер кенжатыны табылған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңі ішінде бұрын бұрғыланған ұңғыманы сынауды тоқсан күннен астам мерзімге ұзарту арқылы оны уақытша пайдалануды жүргізуге құқылы.

Егер ұңғыманы сынау нәтижелері бойынша мұнай құрамында шикі газдың бар екені анықталса, осы Кодекстің 147-бабына сәйкес шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасын әзірлеу және бекіту шартымен уақытша пайдалануға жол беріледі.

Ұңғыманы сынау нәтижелері бойынша мұнай құрамында шикі газ болмаған кезде ұңғыманың барынша бапталған (көмірсутектерді өндірудің ең аз көлемімен) және қауіпсіз жұмыс режимін қолдану шарттарымен оны уақытша пайдалануға жол беріледі. Бұл жағдайда жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер саласындағы уәкілетті органды ұңғыманың жоспарланып отырған жұмыс режимін көрсете отырып, ұңғыманы уақытша пайдаланудың басталғаны туралы хабардар етуге міндетті. Хабарламаға ұңғыманы сынау нәтижелері туралы есеп қоса беріледі.

Уақытша пайдалану кезінде ұңғыманың жұмыс режимін белгілеу ерекшеліктері жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдаланудың бірыңғай қағидаларында айқындалады.

Егер бұрын бұрғыланған ұңғыманы уақытша пайдалану шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасын және (немесе) жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдаланудың бірыңғай қағидаларының талаптарын бұза отырып жүргізілсе, көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган оған тыйым салуға құқылы.

12. Барлау жұмыстарын жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) барлау жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылатын техникалық құралдардың зерттелетін жер қойнауын пайдалану объектісіне сәйкес оңтайлы болуын;

2) жұмыстың барлық егжей-тегжейлерін, алынған зерттеу деректері мен нәтижелерінің геологиялық құжаттамада уақтылы және анық көрсетілуін қамтамасыз етуге міндетті.

13. Барлау кезеңінде жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған сынамалап пайдалану жобасына сәйкес табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) сынамалап пайдалануды жүргізуге құқығы бар.

Сынамалап пайдаланудың ұзақтығы үш жылдан аспауға тиіс.

13-1. Жер қойнауын пайдаланушы күрделі жобаларға жатпайтын жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасында көзделген ұңғыманы бұрғылаудан мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) жер қойнауы учаскесінде барлау жұмыстарының жобасына және жұмыс бағдарламасына сәйкес сейсмикалық барлау жұмыстары жүргізілген;

2) бас тарту туралы өтініш барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалған күннен бастап үш жылдан кешіктірілмей берілген кезде бас тартуға құқылы.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 126-бабында көзделген тәртіппен және шарттарда жер қойнауының барлық учаскесін қайтаруды жүзеге асыруға міндетті.

Осы тармақтың бірінші және екінші бөліктеріне сәйкес бұрғылаудан бас тартылған және жер қойнауы учаскесі қайтарылған жағдайда бұрғылау жөніндегі міндеттеме тоқтатылды деп есептеледі.

14. Жер қойнауын пайдаланушы өзінің технологиялық қажеттіліктеріне тұтынылатын немесе осы Кодекс талаптарына сәйкес жағылатын көмірсутектерді қоспағанда, өзіне тиесілі, барлау кезеңінде өндірілген көмірсутектерді толық көлемде Қазақстан Республикасының ішкі нарығына беруге міндетті.

15. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалған күннен бастап үш жыл ішінде және жер қойнауын пайдаланушының осындай келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы орындаған сейсмикалық жұмыстардың және (немесе) бұрғылау жұмыстарының нәтижелері бойынша геологиялық ақпаратты алуы шартымен жер қойнауын пайдаланушы көрсетілген жұмыстардың кез келген түрі аяқталғаннан кейін жер қойнауының бүкіл учаскесін (учаскелерін) қайтаруға және кейінгі бұрғылау жұмыстарын және олармен байланысты өзге де жұмыстарды қоса алғанда, жұмыстар бағдарламасында көрсетілген жұмыстардың келесі түрін (түрлерін) орындаудан осындай қайтару кезінде жүргізілген барлау жұмыстарының нәтижелері бойынша жер қойнауын пайдаланушы алған геологиялық ақпарат негізінде бас тартуға құқылы. Осындай қайтару жағдайында жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте көзделген, көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді қоспағанда, осындай жұмыстар бағдарламасы бойынша жұмыстардың орындалуын тоқтатуға және (немесе) осындай келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтатуға байланысты қандай да бір тұрақсыздық айыбын төлеуді қоса алғанда, қандай да бір міндеттемелерді алмайды.

16. Жер қойнауын пайдаланушы аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі аяқталғаннан кейін осы Кодекстің 132-бабына сәйкес жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есепті ұсынуға міндетті. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган есепті барлаудың бастапқы кезеңінің жұмыстар бағдарламасында көзделген жұмыстардың толық көлемде орындалуы тұрғысынан бір ай мерзімде қарайды.

Есепті қарау нәтижелері бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган есепті келіседі немесе егер жұмыстар толық көлемде орындалмаған болса, келісуден бас тартады.

Есепті келісуден бас тартылған жағдайда, есепте мұндай бас тартудың негіздері, оларды жою жөніндегі шаралар мен мерзімдер көрсетілуге тиіс.

Егер есепті қарау немесе есепті келісуден бас тарту себептерін жою кезеңінде келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі аяқталған болса, онда аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың есепті қарау немесе есепте анықталған ескертулерді жою кезеңінде осындай жер қойнауы учаскесіне қатысты қолданылуы жалғасады (шартты түрде ұзартылған деп есептеледі). Бұл ретте мұндай ұзартудың мерзімі үш айдан аспайды.

17. Егер шегінде жер қойнауы учаскесі орналасқан оның аумағы көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалғаннан кейін осы Кодекстің 36-бабының 1-5-тармағына сәйкес аз зерттелген аумақтарға жатпайтын аумақ ретінде танылса, келісімшарттың жұмыстар бағдарламасы жөніндегі міндеттемелерді қоса алғанда, мұндай келісімшарт бойынша барлау шарттары барлау кезеңі ішінде сақталады.

Ескерту. 123-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

124-бап. Көмірсутек кен орындарын жайластыру

1. Кен орындарын жайластыру көмірсутекті өндіру, дайындау, сақтау және өндіру және сақтау орнынан магистральдық құбырға және (немесе) көліктің басқа түріне аудару орнына дейін тасымалдау үшін қажетті кәсіпшілік және өзге де объектілерді салуды көздейді.

2. Кен орнын жайластыру сынамалап пайдалану жобасы және (немесе) кен орнын игеру жобасы негізінде әзірленген техникалық жобалау құжаттарына сәйкес жүзеге асырылады.

3. Көмірсутек кен орындарын жайластыру объектілерін жобалау және салу кезінде осы объектілердің қауіпсіз жұмыс істеуі, ықтимал авариялық жағдайларды оқшаулау және мейлінше азайту бойынша шаралар сақталуға тиіс.

4. Жайластыру объектілерін салу кезінде оларды пайдалануға берудің жобалау құжаттарында белгіленген кезектілігі сақталуға тиіс.

125-бап. Көмірсутектерді өндіру шарттары

1. Көмірсутектерді өндіру жөніндегі операциялар жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын игеру жобасына,

сынамалап пайдалану жобасына, барлау кезеңінде бұрын бұрғыланған ұңғыманы уақытша пайдалануды жүргізуге арналған барлау жұмыстарының жобасына немесе игерудің талдауына сәйкес жүргізілуге тиіс.

2. Өндіру жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес базалық жобалау құжаттарында көзделмеген көмірсутектердің шығынын болдырмайтын әдістермен және тәсілдермен жүргізілуге тиіс.

3. Көмірсутектерді өндіру кезінде кен орнын игеру жобасында, барлау кезеңінде бұрын бұрғыланған ұңғыманы уақытша пайдалануды жүргізуге арналған барлау жұмыстарының жобасында немесе игерудің талдауында көзделген ұңғымаларды бұрғылауға рұқсат етіледі.

4. Көмірсутектерді өндіру жөніндегі барлық жұмыстар құжаттандыруға жатады.

5. Көмірсутектерді өндіруді жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) өндіруге қолданылатын техникалық құралдардың оңтайлылығы мен қауіпсіздігін ;

2) көмірсутектердің кен орындарын көмірсутекті өндіру кезінде қиындатуға, көмірсутектерді өндірудің экономикалық тиімділігін төмендетуге алып келетін қауіпті техногендік процестердің болуынан қорғауды;

3) жер қойнауынан өндіріліп алынған және онда қалдырылатын көмірсутектер қорларын, оларды қайта өңдеу өнімдерін және өндіру кезінде пайда болатын өндіріс қалдықтарын дұрыс есепке алуды;

4) нормалар мен стандарттарды, қолданылатын өндіру әдістері мен тәсілдерін сақтауды;

5) су жинау алаңдарында және көмірсутектер жатқан жерлерде қалдықтардың жиналуын болдырмау мақсатында көмірсутектерді өндіру қалдықтарын және қайта өңдеу өнімдерін қоймаға жинап қою және орналастыру кезінде экологиялық және санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды орындауды;

6) көмірсутектерді кен орнын игеру жобасында көзделген тәртіппен алуды қамтамасыз етуге міндетті.

6. Көмірсутектерді өндіру барысында алынатын құрауыштар, егер осы Кодексте немесе келісімшартта өзгеше көзделмесе, жер қойнауын пайдаланушының меншігі болып табылады.

7. Көмірсутектерді өндіру кезінде жерасты суларын ілеспе алу арнаулы рұқсаттар немесе лицензиялар алмай жүзеге асырылады.

Ілеспе алынған жерасты суларын одан әрі пайдалану Қазақстан Республикасының су және экология заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

8. Көмірсутектерді өндіру кезеңінде геологиялық құрылымдарды және көмірсутектердің кен орны қорларын нақтылау мақсатында барлау учаскесін жете зерттеуге (жете барлауға) жол беріледі.

9. Жете барлау жөніндегі жұмыстар кен орнын игеру жобасына сәйкес жүргізіледі.

Егер жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесінде жете зерттеу кезінде жаңа кенжатынды тапқан жағдайда, оны бағалау кен орнын игеру жобасына қосымшаға сәйкес жүргізіледі.

10. Жер қойнауы учаскесінде жаңа кенжатынды табу жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта барлау кезеңін және (немесе) өндіру кезеңін ұзартуды бекітіп беру үшін негіз болып табылмайды.

Ескерту. 125-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

126-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасына сәйкес жүргізіледі.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін көмірсутектерді барлау және өндіру кезіндегі консервациялау және жою қағидаларында белгіленеді.

2. Жер қойнауын пайдалану салдарын жою:

1) осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жер қойнауы учаскесінде;

2) жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 114-бабында көзделген тәртіппен мемлекетке қайтаруға ниет білдірген жер қойнауы учаскесінде (оның бөліктерінде);

3) осы Кодекстің 123-бабының 13-1-тармағына сәйкес жер қойнауының барлық учаскесі қайтарылған жағдайда, жер қойнауы учаскесінде жүргізіледі.

3. Осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда осындай жер қойнауы учаскесіне қатысты жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға, сондай-ақ осы баптың 2-тармағының 3) тармақшасына сәйкес жер қойнауының барлық учаскесін қайтаратыны туралы мәлімдеген жер қойнауын пайдаланушы:

1) жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған немесе жер қойнауының барлық учаскесінен бас тарту туралы өтініш берілген күннен бастап екі айдан кешіктірмей, осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасының сараптамаларын бекітуге және жүргізу үшін ұсынуға;

1-1) жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған күннен бастап алты айдан кешіктірмей жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстарды бастауға міндетті. Егер жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстар жер

қойнауын пайдаланушының еркіне байланысты емес мән-жайлар бойынша басталмайтын болса, құзыретті орган жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлғаның өтініші бойынша көрсетілген мерзімді ұзартуы мүмкін;

2) жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасында белгіленген мерзімде аяқтауға міндетті.

4. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою:

1) жер қойнауын пайдаланушы (тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға);

2) құзыретті органның өкілі;

3) қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органдардың және облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының өкілдері;

4) жеке меншіктегі немесе ұзақ мерзімді жер пайдаланудағы жер учаскесінде жоюды жүргізген жағдайда, жер учаскесінің меншік иесі немесе жерді пайдаланушы жою актісіне қол қойған күннен бастап аяқталған болып есептеледі.

5. Егер жою актісіне қол қойылғаннан кейін тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға жою жобасын бұза отырып, жою жөніндегі жұмыстарды орындағаны не ол жойған (консервациялаған) ұңғыма сағасының бітеулігінің бұзылғандығы анықталған жағдайда, онда құзыретті орган мұндай тұлғаны анықталған бұзушылық, сондай-ақ оның мұндай бұзушылықты белгіленген мерзімде өз есебінен жоюға міндетті екендігі туралы жазбаша хабардар етеді.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің ережелері жаңа жер қойнауын пайдаланушыға берілген жер қойнауы учаскелерінде бұзушылықтар анықталған жағдайларға қолданылмайды.

6. Жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектерді өндіру салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындауы банктік салым кепілімен қамтамасыз етіледі.

Жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектерді барлау салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындауы осы Кодекстің 55-бабының 4-тармағында көрсетілген тәсілдердің бірімен қамтамасыз етіледі.

6-1. Күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінде жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындауын қамтамасыз ету тәсілі ретінде шетелдік банктің кепілдігі берілген жағдайда, мұндай банктің Standard and Poor's рейтингтік агенттігінің "BBB-"-тен төмен емес немесе Moody's, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шәкілдері бойынша ұқсас деңгейдегі ең төменгі кредиттік рейтингі болуға тиіс.

Күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінде жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындауын қамтамасыз ету тәсілі ретінде қазақстандық банктің кепілдігі берілген жағдайда, мұндай банктің Standard and Poor's рейтингтік агенттігінің "BB-"-тен төмен емес немесе Moody's, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шәкілдері бойынша ұқсас деңгейдегі ең төменгі кредиттік рейтингі болуға тиіс.

6-2. Шетелдік банк берген кепілдік қазақ және орыс тілдеріне аудармасын жер қойнауын пайдаланушының міндетті түрде ұсынуы арқылы шет тілінде жасалуы мүмкін, аударманың дұрыстығын нотариус куәландыруға тиіс.

6-3. Күрделі жоба бойынша келісімшарт бойынша шетелдік банк берген кепілдік құзыретті орган бекіткен үлгілік нысан бойынша жасалмауы мүмкін.

Күрделі жоба бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша шетелдік банк үлгілік нысансыз берген кепілдік мынадай шарттарды қамтуға тиіс:

1) банк кепілдігі осы Кодексте сәйкес жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемесі ретінде айқындалған барлық ақшалай соманы жабады;

2) банк кепілдігі толық, шартсыз және кері қайтарып алынбайтын кепілдік болып табылады;

3) банк кепілдігі осы Кодекстің талаптарына сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою аяқталғанға дейінгі мерзімге беріледі.

Шетелдік банк кепілдігінің осы баптың талаптарына сәйкес келмеуі күрделі жоба бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша қамтамасыз ету ретінде осындай кепілдікті қабылдаудан бас тартуға негіз болып табылады.

6-4. Банк болып табылмайтын кез келген заңды тұлға күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлау салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ететін кепілдіктер бойынша кепілгер бола алады, мұндай кепілгердің Standard and Poor's рейтингтік агенттігінің "BBB"-ден төмен емес немесе Moody's, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шәкілдері бойынша ұқсас деңгейдегі ең төменгі кредиттік рейтингі болуға тиіс.

Егер мұндай кепілгер шетелдік заңды тұлға болса, онда кепілдік қазақ және орыс тілдеріне аудармасы міндетті түрде ұсыныла отырып, ағылшын тілінде жасалуы мүмкін, аударманың дұрыстығын нотариус куәландыруға тиіс. Шетелдік заңды тұлға берген кепілдікті оның берілген жері бойынша нотариат куәландыруға тиіс.

Осы тармақтың талаптары көмірсутектер саласындағы ұлттық компания беретін кепілдікке қатысты қолданылмайды.

7. Барлау салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету осындай жобалау құжатында көзделген операцияларды жүргізу басталғанға дейін көмірсутектерді барлау салдарын жою жөніндегі жұмыстардың нарықтық құны

негізінде барлау жұмыстары жобасында айқындалған сома мөлшеріндегі ақшалай жарна арқылы қалыптастырылады.

Барлау жұмыстары жобасына барлау салдарын жою жөніндегі жұмыстардың құнын арттыруды көздейтін толықтыруды не сынамалап пайдалану жобасын бекіткен жағдайда, таңдап алынған қамтамасыз ету тәсілінің тиісті қосымша сомасы осындай жобалау құжатында көзделген жұмыстарды жүргізу басталғанға дейін енгізілуге тиіс.

Күрделі жобалар бойынша барлау кезеңіне берілген, барлау салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету келесі басталған күндердің неғұрлым ерте күнінде қолданысын тоқтатады:

1) барлау салдарын жою аяқталған күн;

2) көмірсутектер кен орнын әзірлеу жобасы бекітілген күн.

Күрделі жоба бойынша өндіру кезеңіне өткеннен кейін жер қойнауын пайдаланушы өндіру кезеңі басталған күннен бастап алты ай ішінде, барлау кезеңін жою жөніндегі міндеттемелерді ескере отырып, осы баптың 6-тармағының бірінші бөлігіне сәйкес қамтамасыз етудің жаңа тәсілін ұсынады. Талап етілетін қамтамасыз ету көрсетілген мерзімде ұсынылмаған жағдайда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт осы Кодекстің 133-бабында көзделген тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатылады.

8. Өндіру салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ететін, кепіл нысанасы болып табылатын банктік салым кен орындарын игеру жобасында көмірсутектерді өндірудің жоспарланған көлеміне пропорционалды айқындалған сома мөлшеріндегі ақшалай жарна арқылы қалыптастырылады.

9. Өндіру салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету сомасы көмірсутектерді өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстардың нарықтық құны негізінде кен орнын әзірлеу жобасында айқындалады және әзірлеуді талдау шеңберінде үш жылда кемінде бір рет түзетілуге жатады.

Қамтамасыз ету ұлттық валютада немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі ұлттық валютаның ресми бағамын белгілейтін шетел валютасында ұсынылады.

Түзету нәтижелері бойынша не көмірсутектерді өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстарды жүргізу процесінде қамтамасыз ету сомасы көмірсутектерді өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстардың нарықтық құнына не жер қойнауы учаскесінде іс жүзінде орындалған жою жұмыстарының құнына сәйкес нақтыланады.

10. Жер қойнауын пайдалану құқығын беру келісімшарттың шарттары бойынша қалыптастырылған, кепілге қойылған банктік салым бойынша құқықтарды қайта ресімдеудің (берудің) сөзсіз негізі болып табылады.

11. Осы Кодекстің 128-бабына сәйкес жүзеге асырылатын ұңғымаларды жою көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жоюға жатпайды.

Ескерту. 126-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн

өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

127-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауы учаскесін консервациялау

1. Жер қойнауы учаскесін консервациялау жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған жер қойнауы учаскесін консервациялау жобасына сәйкес жүргізіледі.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауы учаскесін консервациялау бойынша жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекіткен көмірсутектерді барлау мен өндіруді жүргізу кезіндегі консервациялау және жою қағидаларында белгіленеді.

2. Жер қойнауы учаскесін консервациялау:

1) осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жер қойнауы учаскесінде;

2) осы Кодексте көзделген жағдайларда көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатыла тұрған кезде жүргізіледі.

3. Жер қойнауын пайдаланушы (тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға):

1) жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған не көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатыла тұрған күннен бастап екі ай ішінде осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген, жер қойнауы учаскесін консервациялау жобасының сараптамаларын бекітуге және сараптамадан өткізу үшін ұсынуға;

1-1) жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған күннен бастап алты айдан кешіктірмей жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі жұмыстарды бастауға міндетті. Егер жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі жұмыстар жер қойнауын пайдаланушының еркіне байланысты емес мән-жайлар бойынша басталмайтын болса, құзыретті орган жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлғаның өтініші бойынша көрсетілген мерзімді ұзартуы мүмкін;

2) консервациялау жобасында белгіленген мерзімде жер қойнауы учаскесін консервациялауды аяқтауға міндетті.

4. Жер қойнауы учаскесін консервациялау:

1) жер қойнауын пайдаланушы не тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға не жою жөніндегі оператор;

2) құзыретті органның өкілі;

3) қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы, жер қойнауын зерттеу

жөніндегі уәкілетті органдардың және облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының өкілдері;

4) жеке меншіктегі немесе ұзақ мерзімді жер пайдаланудағы жер учаскесінде консервациялау жүргізілген жағдайда жер учаскесінің меншік иесі немесе жерді пайдаланушы консервациялау актісіне қол қойған күннен бастап аяқталған болып есептеледі.

5. Көмірсутектер бойынша жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі міндеттеме жер қойнауын пайдаланушының не жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлғаның қаражаты есебінен, ал осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда, міндеттемелер сомасы олар орындалғаннан кейін жер қойнауын пайдаланушыға қамтамасыз ету қаражаты есебінен орны толтырылады.

Ескерту. 127-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

128-бап. Технологиялық объектілерді консервациялау және жою

1. Жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау немесе өндіру кезеңі өткенге дейін кез келген уақытта, құрылысжайларды, жабдықтарды, ұңғымаларды және өзге де мүлікті қоса алғанда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын жекелеген технологиялық объектілерді консервациялауды немесе жоюды жүргізуге құқылы.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңі ішінде техникалық және (немесе) геологиялық себептер бойынша жоюға жататын және кен орындарын игеру жобасына сәйкес өзге де мақсаттарда пайдалануға болмайтын ұңғымаларды жоюға міндетті.

2. Көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін, жою және консервациялау жоспарына сәйкес жою немесе консервациялау жүзеге асырылатын көмірсутектерді барлауды және өндіруді жүргізу кезінде консервациялау және жою қағидаларында көзделген ұңғымалардың жекелеген санаттарын қоспағанда, технологиялық объектілер жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған технологиялық объектілерді жою немесе консервациялау жобасына сәйкес жойылады немесе консервацияланады.

3. Технологиялық объектілерді консервациялау немесе жою жөніндегі жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін, көмірсутектерді барлау мен өндіруді жүргізу кезіндегі консервациялау және жою қағидаларында белгіленеді.

4. Жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жер қойнауы учаскесін консервациялау шеңберінен тыс жүргізілетін, технологиялық объектілерді

консервациялау жөніндегі жұмыстарды қаржыландыру осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда жер қойнауын пайдаланушының қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою шеңберінен тыс жүргізілетін технологиялық объектілерді жою жөніндегі жұмыстарды қаржыландыру жер қойнауын пайдаланушының қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

129-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектерді өндіру кезеңі ішіндегі оқыту, ғылым, цифрландыру және өңірді әлеуметтік-экономикалық дамыту салаларындағы міндеттемелері

Ескерту. 129-баптың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР 25.06.2020 № 347-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1. Өндіру кезеңі ішінде, екінші жылдан бастап жер қойнауын пайдаланушы жыл сайын:

1) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган білім беру саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып бекітетін тәртіппен алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша жер қойнауын пайдаланушының көмірсутектерді өндіру кезеңінде өндіру үшін шеккен шығындарының бір пайызы мөлшерінде қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыруды жүзеге асыруға;

2) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган ғылым саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды және (немесе) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган ақпараттандыру саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен көмірсутектер саласындағы цифрландыру жобаларын алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша жер қойнауын пайдаланушының көмірсутектерді өндіру кезеңінде өндіру үшін шеккен шығындарының бір пайызы мөлшерінде қаржыландыруды жүзеге асыруға;

3) алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша көмірсутектерді өндіру кезеңінде жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша инвестициялардың бір пайызы мөлшерінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын және оның инфрақұрылымын дамытуды қаржыландыруды жүзеге асыруға міндетті. Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушының сарқылып жатқан кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша инвестициялық міндеттемесі орындалған жағдайда өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын және оның инфрақұрылымын дамытуды қаржыландыру мұндай сарқылып жатқан кен орнын әзірлеуге қосымша инвестицияларды жүзеге асыруға көзделген соманың пайдаланылмаған қалдығы мөлшерінде жүзеге асырылады.

1-1. Осы Кодекстің 120-бабының 10-тармағына сәйкес көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген жаңа редакциядағы көмірсутектерді

өндіруге арналған келісімшарт жасасқан жер қойнауын пайдаланушылар үшін осы баптың 1-тармағында көзделген міндеттеме өндіру кезеңінің алғашқы жылынан бастап қолданылады.

2. Өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстарды қаржыландыруға жер қойнауын пайдаланушының өңірдің әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін дамыту мен қолдауға, әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерін қолдауға арналған шығыстары, сондай-ақ ол осы мақсаттарға мемлекеттік бюджетке аударатын қаражат жатады.

Сарқылып жатқан кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша инвестициялық міндеттеме шеңберінде жүзеге асырылатын, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстарды қаржыландыруға жер қойнауын пайдаланушының осы мақсаттар үшін мемлекеттік бюджетке аударатын қаражаты жатады.

3. Белгіленген минимумнан асатын, осы баптың 1-тармағына сәйкес жүзеге асырылған қаржыландыру көлемі келесі жылы жер қойнауын пайдаланушының тиісті міндеттемелерін орындауы есебінен ескеріледі.

Ескерту. 129-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.06.2022 № 129-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

130-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың ішкі нарықты қамтамасыз ету саласындағы міндеттемелері

1. Жер қойнауын пайдаланушылар өнім беру графиктеріне сәйкес ішкі нарықтағы мұнай өнімдеріне қажеттілікті қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасы аумағында өңдеу үшін мұнай беруді, ал мұнай өңдеу зауыттары авариялық жағдайға байланысты тоқтап қалған жағдайда, оның шегінен тыс жерде жүзеге асыруға міндетті.

Өнім беру графигін қалыптастыру көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін тәртіппен жүзеге асырылады.

Осы тармақтың талаптары:

1) осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 1) және 3) тармақшаларында көрсетілген күрделі жобалар бойынша;

2) осы Кодекстің 148-1-бабына сәйкес мұнай алуды ұлғайтудың арнаулы әдістерін қолдана отырып өндірілген көмірсутектер көлеміне қатысты көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттар бойынша өндіру кезеңінде қолданылмайды.

2. Жер қойнауын пайдаланушы жеңіл көмірсутектердің өндірілген үлкен фракциясын иеліктен шығаруға не процессингке беруге ниеттенген жағдайда, мұндай иеліктен шығаруды немесе процессингке беруді тек қана өндірістік қуаты Қазақстан

Республикасы аумағында орналасқан, сұйытылған мұнай газын өндірушілер жүзеге асыруға тиіс. Сұйытылған мұнай газын өндірушілердің тізбесін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

Бұл ретте өндірістік қуаты Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан, сұйытылған мұнай газын өндірушілерге иеліктен шығару немесе оны процессингке беру мүмкін болмаған жағдайда, мұндай жер қойнауын пайдаланушы жеңіл көмірсутектердің үлкен фракциясын көмірсутектер саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша Қазақстан Республикасының аумағынан тыс жерге өткізуді жүзеге асыруға құқылы.

3. Осы баптың мақсаттары үшін жеңіл көмірсутектердің үлкен фракциясы ретінде жеңіл (метан, этан, пропан, бутандар мен пентандар) және құрауыштарының сапалық және сандық құрамы бойынша ұлттық стандарттар талаптарына жауап беретін, тасымалдау және сақтау мақсатында сұйық күйге ауыстырылған біршама ауыр көмірсутектердің қоспасы түсініледі.

Ескерту. 130-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

131-бап. Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу

1. Көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу, оның ішінде мердігерлердің сатып алуы мынадай:

1) ашық конкурс;

2) бір көзден сатып алу;

3) төмендетуге бағытталған ашық конкурс (электрондық сауда-саттық);

4) тауар биржаларында сатып алу;

5) осы тармақта көрсетілген тәсілдерді қолданбай тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәсілдерінің бірі арқылы жүзеге асырылады.

Көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы пайдаланатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген тәсілдер мен жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізбесі немесе интернеттің қазақстандық сегментінде орналастырылған, жұмысы осындай тізілім жұмысымен үйлестірілген, электрондық сатып алудың өзге де жүйесін міндетті қолдану арқылы жүргізіледі.

Тауарларды тауар биржалары арқылы сатып алу Қазақстан Республикасының тауар биржалары туралы заңнамасына сәйкес бекітілетін биржалық тауарлар тізбесі және тауар биржалары арқылы өткізілетін, ұсынылатын тауарлар партияларының ең төмен мөлшері бойынша жүзеге асырылады.

Жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша конкурсты ұйымдастырушы конкурс жеңімпазын айқындау кезінде конкурсқа қатысушылардың – жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық берушілерінің конкурстық өтінімінің бағасын шартты түрде жиырма пайызға азайтады. Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын менеджерлер мен мамандар санын есепке алмағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан, қызметкерлерінің жалпы санының кемінде тоқсан бес пайызы Қазақстан Республикасының азаматтары болатын дара кәсіпкерлер және (немесе) заңды тұлғалар жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық берушілері болып танылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын шетелдік басшылар, менеджерлер мен мамандардың саны әрбір тиісті санат бойынша басшылардың, менеджерлер мен мамандардың жалпы санының елу пайызынан көп болмауға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушылардың және олардың мердігерлерінің көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Жер қойнауын пайдаланушылар және (немесе) оның мердігерлері көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың белгіленген тәртібін бұзғаны үшін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген жауаптылықта болады.

2. Көмірсутектерге қатысты электрондық сатып алу жүйелерінің жұмысын жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілер тізілімінің жұмысымен үйлестіру тәртібін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Осы баптың мақсаттары үшін:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімі деп жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу

кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды және олардың өндірушілерін бақылауға және мониторингтеуге, сондай-ақ электрондық сатып алуды жүргізу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің тізбесін қалыптастыруға арналған мемлекеттік ақпараттық жүйе түсініледі;

2) электрондық сатып алу жүйесі деп көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін, көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібіне сәйкес тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу үшін сатып алуды ұйымдастырушылар (жер қойнауын пайдаланушы немесе жер қойнауын пайдаланушылар уәкілеттік берген тұлғалар) пайдаланатын электрондық ақпараттық жүйе түсініледі.

4. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Жер қойнауын пайдаланушылар көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жылдық (бір қаржы жылына арналған) және орта мерзімді (бес қаржы жылына арналған) бағдарламаларын, сондай-ақ осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушы операторды тартқан кезде оператордың ақылы қызметтер көрсетуі жоспарланатын сатып алу туралы ақпаратты көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган өзі бекітетін тәртіппен ұсынуға міндетті.

Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жылдық бағдарламасы деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, жер қойнауын пайдаланушы күнтізбелік бір жылға жоспарлайтын тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемін, оларды сатып алу тәсілдері мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың орта мерзімді бағдарламасы деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, ол бес жылға дейінгі мерзімге жоспарлайтын тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемін, оларды сатып алу тәсілдері мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

Оператордың жоспарланатын қызметтер көрсетуін сатып алу туралы ақпарат деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, оператордың ақылы негізде ұсынатын қызметтер көрсетуінің көлемі мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

7. Осы баптың 1-тармағының талаптары:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алатын жер қойнауын пайдаланушыларға;

2) жер қойнауын пайдалану құқығы бар, дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан көп пайызына ұлттық басқару холдинг тікелей немесе жанама түрде иелік ететін заңды тұлғаларға қолданылмайды.

8. Осы баптың ережелері жер қойнауын пайдаланушы күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттар бойынша қызметті жүзеге асырған кезде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға қолданылмайды. Мұндай келісімшарттар бойынша сатып алу жер қойнауын пайдаланушы айқындаған тәртіпке сәйкес жүргізіледі. Бұл ретте мұндай тәртіп мыналарды:

1) өндіру кезеңінде жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және құзыретті органмен келісілген, тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жергілікті берушілерінің даму бағдарламаларының орындалуын;

2) тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің барлық мүдделі берушілеріне тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға арналған конкурсқа қатысу үшін толық және әділ мүмкіндіктердің берілуін;

3) тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің әлеуетті берушілерін алдын ала іріктеудің объективті өлшемшарттарының қолданылуын;

4) барлық мүдделі тұлғалар үшін тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді жоспарланған сатып алу туралы ақпаратқа, сондай-ақ әлеуетті өнім берушілерге қойылатын талаптарға, оның ішінде жер қойнауын пайдаланушының интернет-ресурстарында орналастыру арқылы ашық қолжетімділікті қамтамасыз етуге тиіс.

Ескерту. 131-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 20.04.2023 № 226-VII (01.07.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

132-бап. Жер қойнауын пайдаланушының көмірсутектерді барлауды және өндіруді жүргізуі кезіндегі есептілігі

Жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша мынадай есептерді:

1) геологиялық есепті;

1-1) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесіндегі геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есепті;

2) лицензиялық-келісімшарттық талаптарды орындау туралы есепті;

3) сатып алынған тауарлар, жұмыстар және көрсетілетін қызметтер туралы, сондай-ақ олардағы елішілік құндылық көлемі туралы есепті;

4) кадрлардағы елішілік құндылық көлемі туралы есепті;

5) қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру бойынша шығыстар туралы есепті;

6) ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар туралы есепті;

7) жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғалар және (немесе) ұйымдар құрамы туралы есепті беруге міндетті.

Осы баптың 1) және 1-1) тармақшаларында көзделген есептер жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы баптың 2) тармақшасында көзделген есеп құзыретті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы баптың 3) – 7) тармақшаларында көзделген есептер көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға оның өзі бекітетін нысандарда және тәртіппен ұсынылады.

Ескерту. 132-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

133-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарын бұзғаны үшін жауаптылық

1. Жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелерін бұзғаны үшін жауаптылықтың мынадай түрлері көзделеді:

1) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген жағдайларда, тәртіппен және мөлшерде төлейтін тұрақсыздық айыбы;

2) осы Кодекстің 106-бабында көзделген жағдайларда және тәртіппен жүзеге асырылатын, құзыретті органның жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын бір жақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуы.

Бұл ретте тұрақсыздық айыбын төлеу жер қойнауын пайдаланушыны тиісті міндеттемелерін орындаудан босатпайды.

2. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарының жол берілген бұзушылықтары туралы, сондай-ақ белгіленген мерзімде оның тұрақсыздық айыбын төлеу және (немесе) осындай бұзушылықты жою жөніндегі міндеттері туралы мынадай:

1) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген қаржылық міндеттемелерді жер қойнауын пайдаланушы есепті жыл үшін отыз пайыздан кем орындаған;

2) қамтамасыз ету мөлшерін қалыптастырудың белгіленген графигіне сәйкес қамтамасыз етуді ұсынбай не графикті бұза отырып жер бетінің тұтастығын бұзумен байланысты көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізген;

3) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген міндеттемелерін бұзған өзге де жағдайларда жер қойнауын пайдаланушыны жазбаша хабардар етеді.

3. Жер қойнауын пайдаланушының келісімшарт талаптарын бұзушылықтарды жою мерзімі міндеттемелердің физикалық көлемі бойынша жазбаша хабарлама алынған күннен бастап – алты айдан, осы баптың 2-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген міндеттемелер бойынша – үш айдан, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген өзге де міндеттемелер бойынша бір айдан аспауға тиіс.

4. Жер қойнауын пайдаланушы жол берілген бұзушылықтарды хабарламада көрсетілген мерзімде жоюға және бұл туралы құзыретті органға жоюды растайтын құжаттарды қоса бере отырып жазбаша хабарлауға міндетті.

5. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелерді бұзушылықтарды жою мерзімін ұзартудың себептерін негіздей отырып, осындай ұзарту туралы ұсыныс жіберуге құқылы. Жол берілген бұзушылықтарды жою мерзімін ұзарту туралы ұсынысты қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган оны алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыны мерзімді ұзартуға келісетіні туралы хабардар етеді немесе мұндай ұзартудан уәжді бас тартуын ұсынады.

6. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелердің бұзушылықтарын осы баптың 3-тармағында айқындалған мерзімде жою анық мүмкін болмаған жағдайда, құзыретті орган осындай бұзушылықты жою мүмкін болатын өзге мерзімді белгілеуге құқылы.

19-ТАРАУ. КӨМІРСУТЕКТЕР БОЙЫНША ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖОБАЛАУ ҚҰЖАТТАРЫ

134-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттары туралы жалпы ережелер

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар мынадай жобалау құжаттарына сәйкес жүзеге асырылады:

1) базалық жобалау құжаттары:

барлау жұмыстарының жобасы;

сынамалап пайдалану жобасы;

көмірсутек кен орнын әзірлеудің жобасы;

2) тізбесі жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда белгіленетін техникалық жобалау құжаттары.

2. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарын жер қойнауын пайдаланушы тартқан, тиісті қызмет түріне лицензиясы бар ұйым жасайды.

3. Жобалау құжаттары жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы негізінде жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдаланудың бірыңғай қағидаларына сәйкес әзірленеді.

4. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарын жер қойнауын пайдаланушы бекітеді.

5. Жобалау құжаттарында көзделген жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу түрлерін, тәсілдерін, технологияларын, көлемін және мерзімін өзгертуге осындай жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізілгеннен кейін рұқсат етіледі.

6. Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу түрлерін, тәсілдерін, технологияларын, көлемін және мерзімін өзгерту жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізуді талап етпейтін жағдайлар белгіленеді.

7. Жобалау құжаттарында жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) шегінен тыс жатқан табылған кенжатынның болжамды контурлары белгіленуі мүмкін.

8. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған жобалау құжаттарының ережелерін сақтауға міндетті.

135-бап. Барлау жұмыстарының жобасы

1. Барлау жұмыстарының жобасы барлау мен өндіруге арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап бір жыл ішінде жасалады.

2. Барлау жұмыстарының жобасы барлаудың бүкіл кезеңіне жасалады.

3. Барлау жұмыстарының жобасында:

әрбір блок бойынша көмірсутектерді барлау жөніндегі жұмыстарды орындау түрлерінің, тәсілдерінің, технологияларының, көлемі мен мерзімдерінің сипаттамасы;

жер қойнауын ұтымды пайдалану мен қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар;

көмірсутектерді барлаудың салдарын жою жөніндегі жұмыстарды орындаудың мерзімдері, шарттары мен құны туралы ақпарат қамтылуға тиіс.

4. Барлау жұмыстарының жобасы жер қойнауын пайдаланушы жұмыс бағдарламасында мәлімдеген жұмыстардың толық көлемі мен оларды орындау мерзімдерін қамтуға тиіс.

5. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалауды жүргізу қажет болған жағдайда, мұндай жұмыстар әрбір табылған кенжатынға (кенжатындар жиынтығына) өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу арқылы барлау жұмыстары жобасында көзделеді.

Бұл ретте барлау жұмыстарының жобасына табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстарды жүргізу түрлерінің, тәсілдерінің, технологияларының, көлемі мен мерзімдерінің сипаттамасы кіреді.

6. Жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасында көрсетілмеген, сондай-ақ осындай барлау жұмыстарының жобасы болмаған кезде кен орындарын іздестіру, барлау және бағалау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.

136-бап. Сынамалап пайдалану жобасы

1. Барлау кезеңінде табылған көмірсутек кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) сынамалап пайдалану сынамалап пайдалану жобасына сәйкес жүргізілуге тиіс.

Сынамалап пайдалану бойынша жұмыстар жүргізуге жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған сынамалап пайдалану жобасында көрсетілмеген, сондай-ақ осындай сынамалап пайдалану жобасы болмаған кезде тыйым салынады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы сынамалап пайдалануды жүргізу туралы шешім қабылдаған күннен бастап үш ай ішінде сынамалап пайдалану жобасы жасалады.

3. Сынамалап пайдалану жобасында сынамалап пайдалану түрлерінің, әдістерінің, тәсілдерінің және технологияларының сипаттамасы, сондай-ақ сынамалап пайдалану ішінде көмірсутекті өндірудің болжамды көлемі қамтылуға тиіс.

4. Жер қойнауын пайдаланушы сынамалап пайдалануды жүргізу қажеттігі туралы шешім қабылдаған жағдайда сынамалап пайдалану жобасы сынамалап пайдалануға жататын әрбір табылған кенжатын (кенжатындар жиынтығы) бойынша әзірленеді және бекітіледі.

5. Жүргізу қажеттілігі сынамалап пайдалану процесінде анықталатын кез келген өзгерістер мен қосымша жұмыстар тиісті өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу арқылы сынамалап пайдалану жобасына енгізілуге тиіс.

137-бап. Көмірсутектер кен орнын әзірлеу жобасы

1. Кен орнын әзірлеу жобасы осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес барлау кезеңінде немесе дайындық кезеңінде жасалады.

2. Кен орнын әзірлеу жобасы осындай кен орнындағы көмірсутекті рентабельді өндірудің бүкіл кезеңіне жасалады.

3. Кен орнын әзірлеу жобасында кен орнын өнеркәсіптік әзірлеу түрлерінің, тәсілдерінің, технологияларының, көлемі мен мерзімдерінің сипаттамасы қамтылуға тиіс.

4. Кен орнын әзірлеу жөніндегі жұмыстардың шарттарын, түрлерін және көлемдерін өзгерту қажет болған жағдайда, осындай өзгерістер әзірлеу жобасына өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу арқылы қосылуға жатады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған кен орнын әзірлеу жобасында көрсетілмеген, сондай-ақ мұндай жоба болмаған кезде көмірсутектерді өндіру жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің ережесі сынамалап пайдалану процесінде жүзеге асырылатын көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларға қолданылмайды.

138-бап. Техникалық жобалау құжаттары

1. Техникалық жобалау құжаттары барлау жұмыстарының жобасы, сынамалап пайдалану жобасы немесе кен орнын әзірлеу жобасы негізінде жасалады.

2. Барлау жұмыстарының жобасына, сынамалап пайдалану жобасына немесе кен орнын әзірлеу жобасына енгізілетін, олардың негізінде жасалған техникалық жобалау құжаттарының өлшемдеріне әсер ететін өзгерістер және (немесе) толықтырулар тиісті техникалық жобалау құжаттарына өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу қажеттілігіне алып келеді.

3. Көмірсутектерді барлаудың салдарын жою жобасы осы Кодекстің 126-бабында көзделген тәртіппен және мерзімдерде жасалады.

4. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасы жер қойнауы учаскесінің және жойылуға жататын тиісті технологиялық объектілердің іс жүзіндегі жай-күйі негізге алынып жасалады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған техникалық жобалау құжатынсыз жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

Ескерту. 138-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

139-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарының сараптамалары

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттары Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес жүргізілетін мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады.

2. Бағалау бойынша барлау жұмыстарын, теңіздегі барлау жұмыстарын, осы Кодекстің 113-бабына сәйкес жер қойнауы учаскесін ұлғайтуды көздейтін жобаны қоспағанда, барлау жұмыстарының жобасы (оған өзгерістер мен толықтырулар) хабарлама тәртібімен құзыретті органға жіберіледі.

3. Бағалау бойынша барлау жұмыстарын, теңіздегі барлау жұмыстарын, осы Кодекстің 113-бабына сәйкес жер қойнауы учаскесін ұлғайтуды көздейтін барлау жұмыстарының жобасы (оған өзгерістер мен толықтырулар), сынамалап пайдалану жобасы (оған өзгерістер мен толықтырулар) және кен орнын әзірлеу жобасы (оған

өзгерістер мен толықтырулар) қоршаған ортаға әсер етуге міндетті бағалау жүргізу қажеттілігінің жоқ екені туралы тұжырымы бар қоршаған ортаға әсер етуді бағалаудың қамту аясын және (немесе) белгіленіп отырған қызметтің әсер ету скринингін айқындау туралы қорытынды немесе қоршаған ортаға әсер етуді бағалау нәтижелері бойынша қорытынды болған кезде жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасына жатады.

4. Сынамалап пайдалану жобасы жер қойнауын пайдаланушы геологиялық қорларды жедел есептеу бойынша есепке қатысты жер қойнауына мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысын алғаннан кейін ғана жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасына жатады.

Кен орнын әзірлеу жобасы жер қойнауын пайдаланушы геологиялық қорларды есептеу бойынша есепке қатысты жер қойнауына мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысын алғаннан кейін ғана жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасына жатады.

5. Егер техникалық жобалау құжаттарында сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі объектілерінің құрылысы көзделсе, онда мұндай жобалар Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы заңнамасына сәйкес сараптамаға жатады.

6. Егер осы баптың 1 және 5-тармақтарында көзделген сараптаманы жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдаланудың оң практикасын сақтаудан ауытқусыз жоя алмайтын келіспеушіліктер туындаған жағдайда, сол жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша құзыретті орган өтінішті алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде тиісті шешімді әзірлеу үшін мүдделі мемлекеттік органдар, жер қойнауын пайдаланушы және жобалау институты өкілдерінің қатысуымен келіссөздер жүргізуді ұйымдастырады.

Ескерту. 139-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз) Заңдарымен.

140-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы базалық жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасы

1. Базалық жобалау құжаттарына және көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы әзірлеу талдауларына мемлекеттік сараптама жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес көмірсутек кен орындарын барлау және әзірлеу кезінде жер қойнауын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету мақсатында жүргізіледі.

2. Базалық жобалау құжаттарының және әзірлеу талдауларының мемлекеттік сараптамасын Қазақстан Республикасының көмірсутектер кен орындарын барлау және әзірлеу жөніндегі орталық комиссия (орталық комиссия) геология және әзірлеу саласында арнайы білімі бар және сараптама нәтижелеріне мүдделі емес тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып жүзеге асырады.

Тәуелсіз сарапшыларды тарту және біліктілік тұрғысынан іріктеу, сондай-ақ тәуелсіз сараптамаға ақы төлеу тәртібін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Жер қойнауын пайдалану саласындағы базалық жобалау құжаттарының және әзірлеме талдауларының тәуелсіз сараптамасына жер қойнауын пайдаланушы ақы төлейді.

3. Орталық комиссия қызметін ұйымдастыру, оның құрамы, жұмыс регламенті және іс қағаздарын жүргізу көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін Қазақстан Республикасының көмірсутек кен орындарын барлау және әзірлеу жөніндегі орталық комиссия туралы ережеде айқындалады.

4. Барлау жұмыстарының жобасына (оған өзгерістер мен толықтыруларға) мемлекеттік сараптама, оны жер қойнауын пайдаланушыдан алған күннен бастап – екі ай ішінде, ал сынамалап пайдалану жобаларына, кен орнын әзірлеу жобаларына (оларға өзгерістер мен толықтыруларға), игеру талдауларына үш ай ішінде жүргізіледі.

Сынамалап пайдалану жобаларына, кен орнын әзірлеу жобаларына (оларға өзгерістер мен толықтыруларға), әзірлеу талдауларына мемлекеттік сараптама жүргізу мерзімі орталық комиссияның шешімі бойынша ұзартылуы, бірақ үш айдан аспайтын мерзімге ұлғайтылуы мүмкін.

5. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

7. Базалық жобалау құжатына немесе әзірлеуді талдауға мемлекеттік сараптама жүргізу нәтижелері орталық комиссияның отырысында тәуелсіз сараптаманың тиісті қорытындысымен базалық жобалау құжатын немесе игеру талдауын қарау арқылы айқындалады.

8. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

9. Жобалау құжаттарына немесе әзірлеуді талдауларға мемлекеттік сараптама жүргізу нәтижелері сараптамалық қорытындымен ресімделеді, ол оң немесе теріс болуы мүмкін. Сараптамалық қорытындының көшірмесі оған қол қойылған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға жіберіледі.

10. Теріс сараптамалық қорытынды шығару үшін мыналар:

1) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және (немесе) келісімшарт ережелеріне сәйкес келмеуі;

2) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың көмірсутек саласындағы уәкілетті орган бекітетін нормативтік-техникалық құжаттарда белгіленген талаптарға мазмұны, құрылымы және ресімделуі жағынан сәйкес келмеуі;

3) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес келмеуі;

4) кен орнын әзірлеу жобасында ұсынылған барланған көмірсутек қорларының саны мен сапасы туралы ақпараттың анық болмауы;

5) жобалау құжатында немесе игеруді талдауда ұсынылған жобалау шешімдерінің сапасын объективті бағалаудың мүмкін болмауы;

6) сынамалап пайдалану жобасы үшін – геологиялық қорларды жедел есептеу бойынша есепке қатысты жер қойнауына мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысының болмауы;

7) кен орнын игеру жобасы үшін – геологиялық қорларды есептеу бойынша есепке қатысты жер қойнауына мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысының болмауы негіз болып табылады.

11. Жобалау құжатының немесе әзірлеу талдаулардың мемлекеттік сараптамасының теріс қорытындысында оны шығару негіздемесі және базалық құжатты немесе әзірлеу талдауын пысықтау бойынша ұсынымдар келтіріледі.

Ескерту. 140-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

141-бап. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасы

1. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасы жер қойнауын ұтымды пайдалану үшін жағдайлар жасау, көмірсутектердің геологиялық қорларын мемлекеттік есепке алу , сондай-ақ көмірсутектердің геологиялық қорларының саны мен сапасы туралы ақпараттың анықтығын бағалау мақсатында жүргізіледі.

2. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасы тиісті қызмет түріне лицензиясы бар жобалау ұйымы әзірлейтін және жер қойнауын пайдаланушы бекітетін, геологиялық қорларды есептеу (жедел есептеу) жөніндегі есептің талдауын жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

141-баптың 3-тармағының осы редакциясы 01.01.2030 дейін тоқтатыла тұрады - ҚР 27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (тоқтатыла тұру кезеңіндегі редакцияны осы Кодекстің 277-бабының 6-т. қараңыз).

3. Геологиялық қорларды есептеу (жедел есептеу) жөніндегі есеп көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес жасалады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

141-баптың 4-тармағының осы редакциясы 01.01.2030 дейін тоқтатыла тұрады - ҚР

27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (тоқтатыла тұру кезеңіндегі редакцияны осы Кодекстің 277-бабының 6-т. қараңыз).

4. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасын Қазақстан Республикасының көмірсутек қорлары жөніндегі орталық комиссиясы (қорлар жөніндегі орталық комиссия) геология және жер қойнауын пайдалану саласында арнайы білімдері бар және сараптама нәтижелеріне мүдделі емес тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып жүзеге асырады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

141-баптың 5-тармағының осы редакциясы 01.01.2030 дейін тоқтатыла тұрады - ҚР 27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (тоқтатыла тұру кезеңіндегі редакцияны осы Кодекстің 277-бабының 6-т. қараңыз).

5. Қорлар жөніндегі орталық комиссия қызметін ұйымдастыру, оның құрамы, жұмыс регламенті және іс қағаздарын жүргізу көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін Қазақстан Республикасының пайдалы қазбалар қорлары жөніндегі орталық комиссия туралы ережеде айқындалады.

6. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасы геологиялық қорларды есептеу (жедел есептеу) жөніндегі есепті алған күннен бастап үш ай ішінде жүргізіледі.

Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасын жүргізу мерзімі қорлар жөніндегі орталық комиссияның шешімі бойынша, бірақ үш айдан аспайтын мерзімге ұлғайтылуы мүмкін.

7. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының нәтижелері сараптамалық қорытындымен ресімделеді, ол оң немесе теріс болуы мүмкін.

8. Теріс сараптамалық қорытынды шығару үшін мыналар:

1) көмірсутектер кен орнының геологиялық қорларына жүргізілген есептеудің (жедел есептеудің) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін нормативтік-техникалық құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі;

2) көмірсутектердің геологиялық қорларының саны және сапасы туралы ақпараттың анық болмауы;

3) ұсынылған деректер негізінде көмірсутектердің геологиялық қорларының саны мен сапасын объективті бағалаудың мүмкін болмауы негіз болып табылады.

Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының теріс қорытындысында оны шығарудың негіздемесі және есепті пысықтау бойынша ұсынымдар беріледі.

9. Сараптамалық қорытынды қорлар жөніндегі орталық комиссия төрағасы және оның мүшелері қол қойған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға жіберіледі.

10. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысы көмірсутектер кен орнының геологиялық қорларын мемлекеттік есепке қоюға негіз болып табылады.

142-бап. Жобалау құжаттарының орындалуын мониторингтеу

1. Жобалау құжаттарына өзгерістер мен толықтыруларды талап етпейтін жобалау көрсеткіштерін түзету жобалау ұйымының авторлық қадағалау жүргізуі шеңберінде жүзеге асырылады.

Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда жобалау көрсеткіштерін түзету талап етілетін жағдайлар белгіленеді.

Жобалау шешімдерінің іске асырылуын авторлық қадағалау жөніндегі есеп базалық жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасына жатпайды және оны жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға хабарлама жасау тәртібімен электрондық түрде жібереді.

2. Жер қойнауын пайдаланушының кен орнын әзірлеу жобасын орындауын мониторингтеу:

1) авторлық қадағалау;

2) кемінде үш жылда бір рет орындалатын көмірсутектер кен орнының әзірленуіне талдау жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

3. Авторлық қадағалау және көмірсутектер кен орнын әзірлеуге талдау жүргізуге қойылатын талаптар жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда белгіленеді.

4. Авторлық қадағалау кезінде кен орнын игеруді бақылау арқылы алынатын ағымдағы геологиялық-кәсіпшілік ақпарат пайдаланылады, ал қадағалаудың нәтижелері есеп түрінде баяндалады.

5. Авторлық қадағалау жөніндегі есепте:

1) нақты қол жеткізілген технологиялық өлшемдер мәндерінің жобалау мәндеріне сәйкес келуі;

2) нақты және жобалау көрсеткіштері арасындағы айырмашылықтардың және (немесе) жобалық шешімдердің орындалмау себептері;

3) барлау жұмыстарының жобасы бойынша – жобалау шешімдеріне қол жеткізу және барлау жұмыстарын жүргізу кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша ұсынымдар;

4) сынамалап пайдалану жобасы бойынша – жобалау шешімдеріне қол жеткізу және сынамалап пайдалану жүргізу кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша ұсынымдар;

5) кен орнын игеру жобасы бойынша – жобалау шешімдеріне қол жеткізу және игеру жүйесін меңгеруде анықталған кемшіліктерді жою бойынша және (немесе) жекелеген жобалық шешімдерді және кен орнын әзірлеу жобасының көрсеткіштерін өзгерту қажеттілігін айқындау үшін әзірлеуге кезектен тыс талдау жүргізу бойынша ұсынымдар көрсетіледі.

Авторлық қадағалау жүргізу кезінде жер пайдаланушы бұрын тартқан жобалау ұйымын өзгеге алмастыру қажет болған жағдайда, мұндай алмастыруға жобалау құжаты авторының келісуімен жол беріледі.

6. Кен орнын әзірлеуді талдау пайдалану объектісін әзірлеу процесінде ұңғымалар мен қабаттарға жүргізілген геологиялық-кәсіпшілік, геофизикалық, гидродинамикалық және басқа да зерттеулердің нәтижелерін, сондай-ақ өнімді қабаттарда өтетін көмірсутектер қорларының ағымдағы орналасуы әзірлеу көрсеткіштерінің серпінін және процестерді кен орнын игерудің жүйесін жетілдіру қажеттілігін анықтау нысанына кешенді түрде зерттеуді білдіреді.

7. Көмірсутектер кен орнын әзірлеуді талдауды жер қойнауын пайдаланушы тартатын, қызметтің тиісті түріне лицензиясы бар жобалау ұйымы жүргізеді және оны жер қойнауын пайдаланушы хабарлама тәртібімен құзыретті органға жібереді.

8. Кен орнын әзірлеудің нақты және жобалау көрсеткіштері арасында елеулі (он пайыздан астам) айырмашылықтар болған жағдайда, кен орнын әзірлеу жобасына өзгерістер енгізу қажеттігі туралы көмірсутектер кен орнын әзірлеу нәтижелері бойынша талдау нәтижелерінің негізделген тұжырымы болған кезде жобалау құжаттарын талдау нәтижелері мемлекеттік сараптамаға жатады.

9. Орталық комиссия көмірсутектер кен орындарын әзірлеуді талдау бойынша оң қорытынды шығарған жағдайда осындай талдаудың жобалық шешімдері мен көрсеткіштері кен орнын әзірлеу жобасына өзгерістер мен толықтыруларды әзірлеудің, бекіту мен оларды мемлекеттік сараптамадан өткізудің үш жылдан аспайтын кезеңіне кен орнын әзірлеу жобасының жобалау шешімдері мен көрсеткіштері ретінде бағаланады.

Ескерту. 142-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

143-баптың осы редакциясы 01.01.2030 дейін тоқтатыла тұрады - ҚР 27.12.2017 № 125-VI Кодексімен (тоқтатыла тұру кезеңіндегі редакцияны осы Кодекстің 277-бабының 12-тармақтың 3) тармақшасынан қараңыз).

143-бап. Жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттық міндеттемелеріне жатқызылатын, көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі жобалау құжаттарының көрсеткіштері

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта жер қойнауын пайдаланушыға міндеттеме ретінде жобалау құжаттарының мынадай көрсеткіштерінің орындалуы белгіленеді:

1) пайдалану ұңғымалары торшасының тығыздығы;

2) әрбір пайдалану обьектісі бойынша өндіру және қысыммен айдау ұңғымаларының арақатынасы;

3) кенжатындар бойынша орнын толтыру коэффициенті;

4) қабаттық және кенжар қысымының қанық қысымға немесе конденсация қысымына қатынасы;

5) қабат қысымның кенжар қысымына қатынасы;

6) ұңғымалар бойынша газ факторының барынша жол берілетін шекті шамасы.

Бұл ретте осы бапта көрсетілген көрсеткіштердің мәндері келісімшартқа енгізілмейді және жобалау құжаттарына сүйене отырып айқындалады.

20-ТАРАУ. КӨМІРСУТЕКТЕР БОЙЫНША ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ ЖӨНІНДЕГІ ОПЕРАЦИЯЛАРДЫ ЖҮРГІЗУДІҢ ЖЕКЕЛЕГЕН МӘСЕЛЕЛЕРІ

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

144-баптың тақырыбы жаңа редакцияда көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

144-бап. Шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алудың ақпараттық жүйесі

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

1-тармақтың бірінші абзацы жаңа редакцияда көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алудың ақпараттық жүйесі:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қайта өңдеуге және тұтынушыға беруге дайындалған, сондай-ақ өз мұқтаждарына пайдаланылатын, қабаттық қысымды сақтау және (немесе) ұстап тұру мақсатында қабаттарға айдау жолымен кәдеге жаратуға жататын, осы Кодекстің 146-бабында белгіленген жағдайларда және шарттарда жағылатын шикі газдың айналымдағы мөлшері туралы деректерді автоматтандырылған жинау, өңдеу, сақтау және пайдалану арқылы шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды);

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тұтынушыға беруге дайындалған шикі мұнай мен газ конденсатының айналымдағы мөлшері туралы деректерді автоматтандырылған жинау, өңдеу, сақтау және пайдалану арқылы шикі мұнай мен газ конденсатын есепке алуды жүзеге асырады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

1-тармақты 3), 4), 5) тармақшалармен толықтыру көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

1-1-тармақпен толықтыру көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

2-тармақ жаңа редакцияда көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2. Көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган шикі мұнай мен газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алудың

ақпараттық жүйесін қалыптастырудың және оның жұмыс істеуінің өзі айқындайтын тәртібіне сәйкес, ақпаратты өңдеу, сақтау, пайдалану, оның ішінде беру және тарату мақсаттарында шикі мұнай мен газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алудың ақпараттық жүйесіне қосу үшін ақпарат жинауды жүзеге асырады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

2-1-тармақпен толықтыру көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3. Шикі мұнай мен газ конденсатының айналымы деп оларды дайындау, тасу, сақтау, тиеп-жөнелту, өткізу, Қазақстан Республикасының аумағына әкелу және Қазақстан Республикасы аумағының шегінен тыс жерге әкету түсініледі.

Шикі газдың, оны қайта өңдеу өнімдерінің (тауарлық газдың) айналымы деп оларды жинау, дайындау, тасу, қайта өңдеу, сондай-ақ Кодексте және жобалау құжатында белгіленген жағдайлар мен шарттарда – қабатқа айдау және алау етіп жағу арқылы кәдеге жарату түсініледі.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

4-тармаққа өзгеріс енгізу көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4. Шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алу аспабы деп шикі мұнайдың, газ конденсатының, шикі газдың және оны қайта өңдеу өнімдерінің (тауарлық газдың) көлемдік және сапалық сипаттамаларын айқындайтын және Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз ету саласындағы заңнамасына сәйкес қолдануға рұқсат берілген техникалық құрылғы, сондай-ақ нақты уақыт режимінде шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) есепке алудың ақпараттық жүйесі операторына ақпарат беруді жүзеге асыратын бағдарламалық қамтылым танылады.

5. Шикі мұнайдың, газ конденсатының, шикі газдың және оны қайта өңдеу өнімдерінің (тауарлық газдың) айналымы саласындағы қызметті жүзеге асыратын субъектілер жарақтандыру тізбесі мен мерзімдерін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін өздерінің өндірістік объектілерін есепке алу аспаптарымен жарақтандыруға және көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган айқындаған тәртіппен олардың жұмыс істеуін қамтамасыз етуге міндетті.

6. Шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) өндіру және (немесе) олардың айналымы саласындағы қызметті жүзеге асыратын субъектілердің шикі мұнайды, газ конденсатын, шикі газды және оны қайта өңдеу өнімдерін (тауарлық газды) өндіру және (немесе) олардың айналымы жөніндегі операцияларды жарақтандыру тізбесі мен мерзімдерін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін өндірістік объектілерді есепке алу аспаптарымен

жарақтандырмай не ақауы бар есепке алу аспаптарымен жарақтандырып жүргізуіне тыйым салынады.

Ескерту. 144-бап жаңа редакцияда – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

145-бапты алып тастау көзделген – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

145-бап. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі

1. Жер қойнауын пайдаланушылар, мұнай және (немесе) шикі газ, уран, көмір өндіру және олардың айналымы саласындағы операцияларды жүзеге асыратын тұлғалар не олардың уәкілетті өкілдері есептерді жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі арқылы ұсынады. Көрсетілген есептер уәкілетті өкілдің электрондық цифрлық қолтаңбасымен куәландырылуға тиіс. Есептерді ұсыну нысандары мен тәртібін көмірсутектер және уран саласындағы уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

2. Осы Кодекстің мақсаттары үшін жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі деп жер қойнауын пайдалану саласындағы ақпаратты жинауға, сақтауға, талдауға және өңдеуге арналған, көмірсутектер саласындағы уәкілетті органның "Қазақстан Республикасының жер қойнауын пайдалануды басқарудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі" ақпараттық жүйесі түсініледі.

146-бап. Шикі газды жағу

1. Мыналарды:

1) авариялық жағдай қатері немесе оның туындауы, персоналдың өміріне немесе халық денсаулығына және қоршаған ортаға қатер төнуі;

2) ұңғыма объектілерін сынау кезіндегі;

3) кен орнын сынамалап пайдалану кезіндегі;

4) шикі газды технологиялық тұрғыдан еріксіз жағу кезіндегі жағдайларды қоспағанда, шикі газды факелде жағуға тыйым салынады.

2. Шикі газды технологиялық тұрғыдан еріксіз жағу деп осы баптың 4-тармағына сәйкес белгіленген нормативтер және көлемдер шегінде, технологиялық жабдықты іске қосу-баптау, пайдалану, техникалық қызмет көрсету және жөндеу кезінде, сондай-ақ технологиялық жабдықтың жұмысындағы технологиялық іркілістер, істен шығу мен ауытқулар кезінде көмірсутектерді өндірудің үздіксіз процесін қамтамасыз ету үшін шикі газды жағу танылады.

3. Осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайларда шикі газды факелде рұқсатсыз жағуға жол беріледі.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушы мұндай жағу туралы көмірсутектер және қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органдарды он күн ішінде жазбаша хабардар етуге міндетті.

Осындай хабарлама шикі газды жағудың себептерін және жағылған шикі газдың көлемдері туралы мәліметтерді қамтуға тиіс.

4. Осы баптың 1-тармағының 2), 3) және 4) тармақшаларында көзделген жағдайларда, жер қойнауын пайдаланушы жобалау құжаттарын және көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде шикі газды жағу нормативтері мен көлемдерін есептеу әдістемесі бойынша айқындалған нормативтер мен көлемдер шегінде шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасын сақтаған жағдайда көмірсутектер саласындағы уәкілетті органның рұқсаты бойынша шикі газды факелде жағуға жол беріледі.

Шикі газды факелде жағуға рұқсат беру тәртібін көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

5. Ұңғыма объектілерін сынау кезінде жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған базалық жобалау құжатына немесе әзірлеуді талдауға сәйкес, жер қойнауын пайдаланушы бекіткен ұңғыма объектілерін сынау жоспарында көзделген мерзімге, ұңғыманың әрбір объектісі үшін тоқсан күннен аспайтын мерзімге шикі газды жағуға жол беріледі.

Кен орнын сынамалап пайдалану кезінде үш жылдан аспайтын жалпы мерзімге шикі газды жағуға рұқсат берілуі мүмкін.

6. Технологиялық жабдықты іске қосу-баптау, техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстары кезінде шикі газды жағу көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекіткен әдістеме бойынша есептелген нормативтер мен көлемдер шегінде жүзеге асырылады.

7. Технологиялық жабдық жұмысындағы технологиялық іркілістер, істен шығу мен ауытқулар жағдайларында жер қойнауын пайдаланушы тергеу жүргізуге және көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға технологиялық іркілістер, істен шығу мен ауытқулардың, әрбір жағдайы бойынша жағылған газдың уақыты мен көлемдері туралы мәліметтерді, сондай-ақ олардың себептерін көрсете отырып, есепті тоқсаннан кейінгі айдың жиырма бесінші күнінен кешіктірмей, тоқсан сайын есеп беруге міндетті.

147-бап. Шикі газды қайта өңдеу және кәдеге жарату

1. Шикі газды қайта өңдеу деп шикі газдан құрауыштарының сапалық және сандық құрамы бойынша техникалық регламенттердің және (немесе) ұлттық стандарттардың талаптарына сай келетін өнімді өндіру жөніндегі технологиялық процесс түсініледі.

2. Көмірсутектерді өндіруді, сондай-ақ барлау кезеңінде бұрын бұрғыланған ұңғымаларды уақытша пайдалануды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы шикі газды жағу көлемдерін азайтуға бағытталған іс-шаралар жүргізуге міндетті.

Кен орнын әзірлеу жобасында шикі газды өңдеу (кәдеге жарату) жөніндегі бөлім міндетті түрде болуға тиіс.

3. Жер қойнауын пайдаланушылар шикі газды ұтымды пайдалану және қоршаған ортаға зиянды әсерді төмендету мақсатында көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін нысан бойынша шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламаларын әзірлеуге міндетті. Шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасы:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген оң қорытынды алынған базалық жобалау құжатының сараптамалары немесе әзірлеменің талдауы негізінде;

2) мұнай құрамында шикі газ болған жағдайда, бұрын бұрғыланған ұңғыманы уақытша пайдалануды жүзеге асыру кезінде әзірленеді. Бұл жағдайда шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасында ұңғыманың барынша бапталған (көмірсутектерді өндірудің ең аз көлемімен) әрі қауіпсіз жұмыс режимі қолданылатын жұмыс режимі көзделуге тиіс.

Шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламалары шикі газды қайта өңдеуді дамыту мәселелері жөніндегі жұмыс тобының ұсынымдарын ескере отырып, көмірсутектер саласындағы уәкілетті органның бекітуіне жатады және олар әр үш жыл сайын жаңартылып отыруға тиіс.

Шикі газды қайта өңдеуді дамыту мәселелері жөніндегі жұмыс тобының құрамын және ол туралы ережені көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

Жер қойнауын пайдаланушы шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламаларының орындалуы туралы есептерді көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін нысан бойынша және мерзімдерде осы органға жыл сайын жіберуге тиіс.

4. Мыналарды:

1) осы Кодекстің 146-бабында белгіленген жағдайларда және шарттармен жағылатын;

2) жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекіткен шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасында көзделген көлемдерде өзінің технологиялық қажеттіліктеріне пайдаланатын;

3) жер қойнауын пайдаланушы өзге тұлғаларға қайта өңдеу және (немесе) кәдеге жарату мақсатында өткізетін шикі газ көлемдерін қоспағанда, өндірілетін шикі газдың толық көлемін қайта өңдемей көмірсутектерді өндіруге тыйым салынады.

Бұл ретте шикі газды өңдеу экономикалық жағынан тиімсіз кен орындарында кен орнын әзірлеу жобасында және (немесе) шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасында, жеке мұқтаждыққа пайдаланылатын газды қоспағанда, қабаттық қысымды сақтау және (немесе) ұстап тұру мақсатында қабатқа айдау арқылы өндірілетін шикі газдың бүкіл көлемін кәдеге жарату көзделуі мүмкін.

5. Кен орнын әзірлеу жобасында және (немесе) шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасында мұндай кен орнында ішкі қабаттық қысымды ұстап тұрудың өзге

әдістері тиімсіз және мұндай айдау қоршаған орта мен адамның өмірі үшін қауіпсіздіктің жоғары деңгейіне ие болған жағдайда, қабаттық қысымды ұстап тұру мақсатында қабатқа айдау арқылы өндірілетін шикі газды кәдеге жарату көзделуі мүмкін.

6. Бірлесіп игерген жағдайда жобалау құжаттарында және шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламаларында қабаттық қысымды сақтау және (немесе) ұстап тұру мақсатында бір кен орнынан екінші кен орны қабатына (өзге де жер қойнауын пайдаланушылардың кен орындарын қоса алғанда) өндірілетін шикі газды айдау арқылы кәдеге жарату көзделуі мүмкін.

7. Кен орнын әзірлеу жобасында және (немесе) шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасында көзделмеген, сондай-ақ кен орнын әзірлеу жобасын және (немесе) шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламасын бұза отырып жүзеге асырылатын, шикі газды қабатқа айдауға тыйым салынады.

8. Жер қойнауын пайдаланушылар және көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган шикі газды қайта өңдеу жөніндегі бірлескен жобаларды іске асыра алады.

9. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта өзгеше көзделмесе, өндірілген ілеспе газ мемлекет меншігі болып табылады.

Ескерту. 147-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

148-бап. Қабаттық қысымды ұстап тұру және суларды дайындау

1. Жер қойнауын пайдалануға арналған әртүрлі келісімшарттар бойынша көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар осы Кодекстің 150-бабында көзделген жағдайларда қабаттық қысымды ұстап тұру мақсатында бір жер қойнауын пайдаланушыдан дайындалған қабаттық суды екінші жер қойнауын пайдаланушының кен орнының қабатына айдауды жүзеге асыруы мүмкін.

2. Жер қойнауын пайдаланушы қабаттық қысымды ұстап тұру мақсатында одан әрі кен орны қабатына айдауға ілеспе және (немесе) өзге де (теңіз суын қоса алғанда) суды дайындау үшін қажетті инфрақұрылымдық объектілерге иелік ететін тұлғаларды тарта алады.

148-1-бап. Мұнай алуды ұлғайту әдістерін қолдана отырып көмірсутектерді өндіру

Көмірсутек кен орындарында мұнай алуды ұлғайту мақсатында жер қойнауын пайдаланушылар күрделілігіне қарай мұнай алуды ұлғайтудың дәстүрлі және арнаулы болып бөлінетін әдістерін қолдана алады.

Мұнай алуды ұлғайту әдістерін сыныптау, мұнай алуды ұлғайтудың арнаулы әдістерін қолдана отырып өндірілген көмірсутектер көлемін есептеу тәртібі жер

қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда айқындалады.

Мұнай алуды ұлғайтудың тиісті әдістерін қолдану түрлері мен шарттары кен орнын игеру жобасында белгіленеді.

Мұнай алуды ұлғайтудың арнаулы әдістерін қолдануды ынталандыру мақсатында мынадай қолдау шаралары көзделеді:

мұнай алуды ұлғайтудың арнаулы әдістерін қолдана отырып өндірілген көмірсутектер көлемін осы Кодекстің 130-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде көзделген міндеттемелерден босату;

Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де шаралар.

Ескерту. 148-1-баппен толықтырылды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

149-бап. Шекарамаңы жер қойнауы учаскелеріндегі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар

1. Егер жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде бір бөлігі басқа іргелес немесе қарсы беттегі мемлекеттің заңды құзырындағы аумақта немесе теңізде Қазақстан Республикасының аумағының шегінде орналасқан шекарамаңы жер қойнауы учаскесінде немесе бір бөлігі аумағында орналасқан, сонымен қатар кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) тапқан жағдайда, ол бұл туралы құзыретті органға дереу хабарлауға міндетті.

2. Қазақстан Республикасының табылған кенжатынның бір бөлігі (кенжатындар жиынтығы) жер қойнауында жатқан мемлекетпен тиісті халықаралық шарттар болмаған жағдайда, құзыретті орган осындай мемлекетпен келісімге қол жеткізілгенге дейін шекарамаңы жер қойнауы учаскесінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұру туралы шешім қабылдауға құқылы.

Бұл ретте құзыретті орган шекарамаңы жер қойнауының учаскесінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұру туралы шешім қабылданған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыны ол туралы хабардар етеді және күнтізбелік отыз күн ішінде шекарамаңы жер қойнауы учаскесінде орналасқан кен орнын бірлесіп әзірлеудің тәртібі мен шарттарын реттейтін халықаралық шартты әзірлеуге бастама жасайды.

3. Құзыретті орган шекарамаңы жер қойнауы учаскесінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұру туралы шешім қабылдаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі тоқтатылған операцияларды құзыретті орган қалпына келтіруге рұқсат бергенге дейін келісімшарт өзінің қолданысын тоқтата тұрған болып есептеледі.

150-бап. Әртүрлі жер қойнауы учаскелеріндегі кен орындарын бірлесіп игеру

1. Бірлесіп игеру деп бірнеше жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі бірлескен операциялар келісімнің негізінде жүргізуді, оның ішінде кен орындарын әзірлеу үшін ортақ инфрақұрылымды пайдалануы түсініледі.

2. Егер бірнеше кен орындарын бірлесіп игеру бір немесе бірнеше кен орындарын әзірлеудің техникалық және экономикалық көрсеткіштерін жақсартатын болса, мұндай игеруге жол беріледі.

3. Әртүрлі жер қойнауы учаскелерінде көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар осы Кодексте белгіленген тәртіппен құзыретті органмен келісу бойынша:

1) бір жер қойнауын пайдаланушыда қуаттары, инфрақұрылымдық объектілері және (немесе) өзге де техникалық және технологиялық мүмкіндіктері бар болған кезде жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер енгізе отырып (қажеттілік кезінде), мұндай жер қойнауын пайдаланушымен осындай қуаттарды, инфрақұрылымдық объектілерді және (немесе) өзге де техникалық және технологиялық мүмкіндіктерді пайдалануға шарт жасасуға;

2) инфрақұрылымдық объектілерді бірлесіп жобалауға және (немесе) салуға не тиісті шарт негізінде оларды бірлесіп пайдалануға құқылы.

4. Бірнеше жер қойнауын пайдаланушылар жер қойнауының әртүрлі учаскелерінде бірнеше кен орындарын бірлесіп игерген жағдайда, жобалау құжаттарында бірлесіп игерудің қажеттілігі мен тиімділігі, сондай-ақ оны жүзеге асыру схемасы негізделеді.

5. Жер қойнауын пайдаланушылар осы баптың 3-тармағының 2) тармақшасын іске асыру мақсаттары үшін бірлескен инфрақұрылымдық объектілерді жедел басқаруды жүзеге асыратын басқарушы компанияны айқындауы мүмкін.

6. Жер қойнауын пайдаланушы (оның ішінде басқарушы компания) бірлесіп игеру кезінде жер қойнауын пайдаланушылар арасындағы келісім бойынша басқа жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауы учаскесінде оның жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларының бір бөлігін немесе барлығын, егер бұл бірлесіп игеру үшін қажет болса, жүргізуге құқылы.

7. Осы баптың 3-тармағының ережелерін ескере отырып, инфрақұрылымдық объектілерді бірлесіп пайдалану кезінде өндірілген көмірсутектердің көлемін бөлу жер қойнауын пайдаланушылар арасындағы келісім бойынша жүргізіледі.

8. Қажет болған кезде жер қойнауын пайдаланушылар арасындағы келісімде инженерлік қамтамасыз ету жүйелерін (соның ішінде электр энергиясын, жабдықты және материалдарды) бірлесіп пайдалану көзделеді.

151-бап. Көмірсутектерді бірыңғай объект ретінде кен орнында барлау немесе өндіру

1. Егер жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізетін табылған кенжатынның немесе кен орнының бір бөлігі көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу

үшін басқа жер қойнауын пайдаланушының пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінің шегінде орналасса, мұндай жер қойнауын пайдаланушылар өз таңдауы бойынша:

1) осы Кодексте белгіленген беру рәсімдерін сақтай отырып, осы кенжатын немесе кен орны бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие бір ғана жер қойнауын пайдаланушы қалатындай немесе бір келісімшарт негізінде жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестерге ие бірнеше жер қойнауын пайдаланушы қалатындай етіп өзінің жер қойнауын пайдалану құқығын беруге;

2) бірыңғай объект ретінде кенжатында немесе кен орнында бірлескен барлау мен өндіруді немесе өндіруді жүргізу туралы шартты құзыретті органмен алдын ала келісіп, жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер енгізе отырып осындай шарт жасасуға міндетті.

2. Жер қойнауын пайдаланушылар осы баптың 1-тармағын сақтамаған жағдайда құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушылардан бірыңғай объект ретінде кенжатында немесе кен орнында бірлескен барлау мен өндіруді немесе өндіруді жүргізу туралы шарт жасасуды сот тәртібімен талап етуге құқылы.

3. Бірлескен барлау мен өндіруді немесе өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар өздеріне келісімшарттармен жүктелген міндеттемелердің орындалуы бойынша ортақ жауаптылықта болады.

4. Табылған кенжатынның немесе кен орнының бір бөлігін қамтитын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жағдайда, табылған кенжатынның немесе кен орнының басқа бөлігін қамтитын жер қойнауының басқа учаскесінде көмірсутектерді барлау және өндіру немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы кенжатынның немесе кен орнының тиісті бөлігін қосу мақсатында жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы өтінішпен құзыретті органға жүгінуге құқылы.

Көрсетілген жағдайда жер қойнауы учаскесін ұлғайту осы бапта көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, осы Кодекстің 113-бабына сәйкес жүргізіледі.

5. Осы баптың 4-тармағына сәйкес жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы шешім қабылданған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылатын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа осы Кодекстің 107-бабы 4-тармағының ережелері қолданылмайды.

Бұл жағдайда бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы құрамы осы Кодекстің 107-бабының 9-1-тармағында айқындалатын жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүлікті жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы өтініш берген жер қойнауын пайдаланушыға беруге міндетті. Берілетін жабдық пен өзге де мүлікті бағалау осындай жабдық пен мүлікті беру жүргізілетін салықтық кезең алдындағы салықтық кезеңнің соңындағы жағдай бойынша тіркеп-белгіленген активтердің құны негізге алына отырып, салықтық есепке алу деректері бойынша жүргізіледі.

Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы учаскесін басқа жер қойнауын пайдаланушыға бергеннен кейін оған жер қойнауын пайдаланудың салдарын жоюды қамтамасыз ететін кепіл нысанасы болып табылатын банктік салым шарты бойынша құқықтарды беруге міндетті.

6. Осы баптың 4 және 5-тармақтарының ережелері жер қойнауының стратегиялық учаскелеріне қолданылмайды.

Ескерту. 151-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

152-бап. Мұнайдың көлемі мен салмағын өлшеу

1. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы учаскесінде өндірген мұнайдың көлемі мен салмағын өлшеуді жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін тәртіппен жүргізеді.

2. Жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мұнайдың көлемі мен салмағын өлшеу үшін пайдаланылатын жабдық пен аспаптарды сынақтан өткізеді.

3. Егер сынау немесе қарап-тексеру кезінде жабдықтың немесе аспаптардың ақаулары бар екені анықталса, онда ақаудың мерзімін анықтауға мүмкіндік болмаған кезде ақаудың мерзімі алдыңғы өлшеуден бастап ақау анықталған күнге дейінгі уақыттың жартысы ретінде айқындалады.

21-ТАРАУ. КӨМІР ҚАБАТТАРЫНДАҒЫ МЕТАНДЫ БАРЛАУ МЕН ӨНДІРУДІ, ТЕҢІЗДЕ ЖӘНЕ САҚТЫҚ АЙМАҒЫНДА КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ МЕН ӨНДІРУДІ , СОНДАЙ-АҚ САРҚЫЛЫП ЖАТҚАН КЕН ОРЫНДАРЫНДА КӨМІРСУТЕКТЕР ӨНДІРУДІ ЖҮРГІЗУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Ескерту. 21-тараудың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

153-бап. Көмір қабаттарындағы метанды барлау мен өндіру ерекшеліктері

1. Көмір қабаттарындағы метанды барлау мен өндіру осы тарауда көзделген ерекшеліктері ескеріле отырып, осы Кодексте көмірсутектерді барлау мен өндіру үшін белгіленген талаптарға сәйкес жүзеге асырылады.

2. Алдын ала газсыздандыру бойынша қажетті іс-шараларды, құрамындағы метанды белгіленген нормативтерге дейін төмендетуді қамтамасыз ететін көмір қабаттарынан алынған метанды кейіннен кәдеге жарата отырып, желдету және қабаттық газсыздандыру бағдарламаларын өткізбей, көмір қабаттарындағы табиғи метан мөлшері жоғары деңгейде болатын көмір кен орындарын игеруге тыйым салынады.

Көмірді барлауға және (немесе) өндіруге арналған лицензия шеңберінде жұмыс істеп тұрған шахталарды газсыздандыру кезінде көмір қабаттарындағы метанды барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасамай көмір қабаттарындағы метанды өндіруге жол беріледі.

3. Бұл ретте мұндай жер қойнауын пайдаланушы өндірілген көмір қабаттарындағы метанды одан әрі өткізбей, оны өзінің технологиялық қажеттіліктері үшін ғана пайдалануға құқылы.

4. Көмір өндіруді жүргізіп жатқан жер қойнауын пайдаланушы көмір қабаттарындағы метанды одан әрі өткізу мақсатында өндіруді жүзеге асыруға ниеттенген жағдайда, мұндай жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте көзделген тәртіппен көмір қабаттарындағы метанды барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған жер қойнауын пайдалану құқығын алуы қажет.

153-1-бап. Сарқылып жатқан кен орындарында көмірсутектерді өндіру

1. Сарқылып жатқан кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар шеңберінде көмірсутектер өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы бір мезгілде мынадай шарттарды сақтауға міндетті:

1) кен орнының осы баптың 2-тармағында көзделген өлшемшарттарға сәйкес болуы . Бұл ретте мұндай сәйкестік осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған кен орнын әзірлеу жобасында көрсетіледі;

2) жер қойнауын пайдаланушының осы баптың 3-тармағында көзделген инвестициялық міндеттемені орындауы.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жер қойнауын пайдаланушының осы баптың 3-тармағында көзделген инвестициялық міндеттемесін орындау жөніндегі міндеттеме енгізілген кезде сарқылып жатқан кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт деп танылады.

2. Көмірсутектер кен орны оны әзірлеу барысында мынадай көрсеткіштердің кемінде біреуіне қол жеткізілген жағдайда сарқылып жатқандар санатына жатады:

көмірсутектердің ірі кен орындары үшін қорлардың игерілуі бекітілген алынатын қорлардың жетпіс және одан көп пайызын және кен орнының су басуы сексен бес және одан көп пайызды құрауға тиіс;

мұнай алудың ағымдағы коэффициенті бірліктің 0,4 және одан көп үлесін құрауға тиіс.

3. Осы баптың 4-тармағында белгіленген инвестициялау коэффициентінің және өткен жылдың қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 757-бабына сәйкес салықтық есепке алу саясатында бекітілген жер қойнауын пайдаланушының бөлек салықтық есепке алуды жүргізу әдістемесіне сәйкес есептелген , сарқылып жатқан кен орны бойынша жылдық жиынтық кіріс сомасының көбейтіндісі ретінде есептелетін сомадан кем болмайтын мөлшерде мұндай сарқылып жатқан кен

орнын әзірлеуге қосымша инвестицияларды жүзеге асыру және (немесе) осы Кодекстің 129-бабында белгіленген тәртіппен өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын қосымша қаржыландыру жер қойнауын пайдаланушының мұндай кен орындары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша инвестициялық міндеттемесі болып табылады.

4. Сарқылып жатқан кен орны бойынша инвестициялау коэффициенті мұндай кен орны бойынша көмірсутектерді өндірудің нақты жылдық көлемі негізге алына отырып белгінеді және мыналарды құрайды:

Р/с №	Жылдық өндіру көлемі	Инвестициялау коэффициенті, %-бен
1	2	3
1.	250 000 тоннаны қоса алғанға дейін	1,0
2.	250 000 тоннадан жоғары және 500 000 тоннаны қоса алғанға дейін	2,0
3.	500 000 тоннадан жоғары және 1 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	3,0
4.	1 000 000 тоннадан жоғары және 2 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	4,0
5.	2 000 000 тоннадан жоғары және 3 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	5,0
6.	3 000 000 тоннадан жоғары және 4 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	5,5
7.	4 000 000 тоннадан жоғары және 5 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	6,5
8.	5 000 000 тоннадан жоғары және 7 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	7,0
9.	7 000 000 тоннадан жоғары және 10 000 000 тоннаны қоса алғанға дейін	8,0
10.	10 000 000 тоннадан жоғары	8,5

Ескерту. 153-1-баппен толықтырылды – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

154-бап. Теңізде және сақтық аймағында көмірсутектерді барлау мен өндіруді жүргізудің жалпы шарттары

Ескерту. 154-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Теңіз деп су қабатының беті, сондай-ақ Каспий теңізінің қазақстандық бөлігі шегіндегі түбі танылады.

2. Алып тасталды - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3. Сақтық аймағы – теңіздің жағалау сызығынан құрлыққа қарай бес километрге созылып жатқан, теңізге мұнайдың төгілуі салдарынан ластануы немесе теңіздің ластану көзі болуы мүмкін құрлық аймағы.

4. Теңіз нысандары деп теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізу кезінде пайдаланылатын жасанды аралдар, бөгеттер, құрылыстар, қондырғылар , құбыржолдар және өзге де объектілер танылады.

5. Теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізетін жер қойнауын пайдаланушылар теңізде қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ең озық практиканы басшылыққа алуға, кеме қатынасына, кәсіпшілікке, су биологиялық ресурстарын пайдалану мен қорғауға және әдетте теңіздің нақты учаскесінде жүзеге асырылатын өзге де құқыққа сыйымды қызметке кедергі жасамауға және зиян келтірмеуге міндетті.

6. Көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы ретінде елу пайыз мөлшердегі үлестік қатысуы теңізде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын берудің міндетті шарты болып табылады.

Кейін ұлттық компания келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың шешімдер қабылдауына өзінің бақылауын сақтаған жағдайда, келісімшартта ұлттық компанияның үлестік қатысуының көрсетілген мөлшері төмендетілуі мүмкін.

7. Қоршаған ортаға теріс әсерді барынша төмендету мақсатында теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізетін жер қойнауын пайдаланушылар теңіз объектілерін пайдалану жөніндегі жобаларды бірлесіп іске асыруды жүзеге асыруы мүмкін.

8. Теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізетін жер қойнауын пайдаланушы теңізде жүргізілген көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар нәтижесінде пайда болған теңіздің ластануы жағдайында экологиялық залал, жеке және (немесе) заңды тұлғаларға келтірілген зиян үшін, егер экологиялық залалдың, зиянның еңсерілмейтін күштің әсерінен немесе зардап шегушінің жасырын пиғылы салдарынан келтірілгені дәлелденбесе, кінәсінің болу-болмауына қарамастан жауапты болады.

9. Теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдаланушыға тиесілі теңіз объектілерінде

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес инспекцияларды жүргізу үшін өкілеттігі бар мемлекеттік органдардың өкілдерін жағалаудан өз есебінен жеткізуді қамтамасыз етуге міндетті.

Мемлекеттік органдар өкілдерінің теңіз объектілерінде инспекция жүргізуі жер қойнауын пайдаланушының қалыпты қызметіне кедергі келтірмеуге тиіс.

10. Теңізде көмірсутектерді барлауды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы барлау аумағына барлық қажетті геофизикалық және сейсмологиялық зерттеулер жүргізілгеннен, сондай-ақ осы Кодекстің 156-бабы 1-тармағының талаптары орындалғаннан кейін ғана ұңғымаларды бұрғылауға кірісуге құқылы.

11. Бұрын бұрғыланған ұңғыма бақылаудан шыққан кезде мұндай ұңғыманы бақылауға алудың өзге әдістерін қолдану мүмкін болмаған не қалыптасқан жағдайларда тиімсіз болып табылатын кезде тығындау ұңғымасын бұрғылауды қоспағанда, жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған ұңғымаларды бұрғылау жобасында көзделмеген іздестіру, барлау, пайдалану ұңғымаларын немесе өзге де ұңғыманы бұрғылауға тыйым салынады.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушы тығындау ұңғымасын бұрғылау туралы шешім қабылдауға ықпал еткен нақты мән-жайлар мен себептерді көрсете отырып, құзыретті органға осындай ұңғыманы бұрғылаудың басталғаны туралы ақылға қонымды мерзім ішінде жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

12. Сақтық аймағының шегінде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы су деңгейі көтерілген жағдайда теңіздің ластануын болдырмайтындай қажетті шаралар қабылдауға міндетті.

13. Сақтық аймағында көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларға осы Кодекстің теңіздегі көмірсутектерге қатысты жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар үшін белгіленген ережелері қолданылады.

14. Осы баптың 8 және 9-тармақтарының талаптары теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілу қаупі бар объектілерді пайдаланатын тұлғаларға қатысты да қолданылады.

15. Осы тараудың мақсаттары үшін мұнайдың төгілуі деп мұнай өнімдерінің төгілуі де түсініледі.

Ескерту. 154-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 23.02.2021 № 11-VII (2018 жылғы 12 тамызда жасалған Каспий теңізінің құқықтық мәртебесі туралы конвенция күшіне енген күннен бастап қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

155-бап. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз етудің ұлттық жүйесі

1. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою үшін ресурстар деп теңізге мұнайдың төгілуін жою кезінде пайдаланылатын персонал, кемелер, жабдық, химиялық заттар және өзге де материалдар танылады.

2. Теңізге мұнайдың төгілу қаупі бар объектілерге теңіз объектілері, теңіз порттары және кемелер жатады.

3. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз ету мұнайдың төгілуінің болжалды көлемдеріне қарай мынадай деңгейлер бойынша жүзеге асырылады:

бірінші деңгей – мұнайдың төгілу қаупі бар объектідегі ресурстар арқылы жойылатын мұнайдың шамалы төгілуі (он тонна мұнайдан аспайтын);

екінші деңгей – мұнайдың төгілу қаупі бар объект ресурстарына қосымша жағалаудан ресурстар тартыла отырып жойылатын мұнайдың елеулі (орташа) төгілуі (он тоннадан екі жүз елу тоннаға дейін);

үшінші деңгей – мұнайдың төгілу қаупі бар объект ресурстарына және жағалау ресурстарына қосымша елдегі ресурстар мен халықаралық ресурстар тартыла отырып жойылатын мұнайдың көп көлемде төгілуі (екі жүз елу және одан да көп тонна).

Қауіпті бағалау негізінде мұнайдың ықтимал төгілуінің анықталған көлемдері көрсетілген үш деңгейден де жоғары болуы мүмкін. Ресурстар саны мұнайдың ықтимал төгілу қаупінің деңгейіне сәйкес болуға тиіс.

4. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз етудің ұлттық жүйесіне:

1) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган азаматтық қорғау және сауда мақсатында теңізде жүзу саласындағы уәкілетті органдармен бірлесіп бекітетін, теңізде және Қазақстан Республикасының сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз етудің ұлттық жоспары (бұдан әрі – ұлттық жоспар);

2) ұлттық жоспар негізінде азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелері әзірлейтін және тиісті облыстардың жергілікті атқарушы органдары бекітетін облыстардың теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз етудің аумақтық жоспарлары;

3) объектілік жоспарлар – кемелердің меншік иелерін қоспағанда, мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның тиісті аумақтық бөлімшесімен келісілетін, ұлттық және тиісті облыстардың аумақтық жоспарлары негізінде, сондай-ақ мұнайдың төгілу тәуекелін бағалау және жиынтық экологиялық пайданы талдау негізінде әзірлейтін теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылдарды қамтамасыз ету жөніндегі жоспарлар;

4) 1973 жылғы Кемелерден ластанудың алдын алу жөніндегі 1978 жылғы хаттамамен (МАРПОЛ 73/78) өзгертілген халықаралық конвенциясына сәйкес әзірленген мұнаймен ластауға қарсы күрес жөніндегі төтенше шаралардың кеме жоспарлары кіреді.

5. Ұлттық жоспарды іске асыруға мына мемлекеттік органдар:

1) көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган – жер қойнауын пайдаланушылардың мұнайдың төгілуін жоюға әзірлігін қамтамасыз ету үшін;

2) сауда мақсатында теңізде жүзу саласындағы уәкілетті орган – теңіз порттарының және кемелердің мұнайдың төгілуін жоюға әзірлігін қамтамасыз ету үшін;

3) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган – мұнайдың төгілуі туралы ақпаратты алу және беру, оқу және жаттығулар жүргізу, сондай-ақ мұнайдың төгілуін жою жөніндегі жедел әрекеттер үшін тиісті сұрау салуды алған жағдайда, халықаралық көмекке жүгіну және басқа елдерге көмек көрсету бойынша әрекеттерді жүзеге асыру үшін жауапты болып табылады.

6. Объектілік жоспарларды азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесімен келісілгеннен кейін мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері бекітеді және бекітілген күннен бастап он жұмыс күні ішінде хабарлама тәртібімен көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға жібереді.

Объектілік жоспарды қоршаған ортаны қорғау саласындағы және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органдардың аумақтық бөлімшелерімен келісу мерзімі жүгінген күннен бастап күнтізбелік отыз күннен аспауға тиіс.

Егер меншік иесінде мұнайдың төгілу қаупі бар бірнеше объектілер бар болса, объектілік жоспарлар біріктірілуі мүмкін.

7. Мұнаймен ластауға қарсы күрес жөніндегі төтенше шаралардың кеме жоспарларын әзірлеу және бекіту тәртібі 1973 жылғы Кемелерден ластанудың алдын алу жөніндегі 1978 жылғы хаттамамен (МАРПОЛ 73/78) өзгертілген халықаралық конвенцияда айқындалады.

8. Жер қойнауын пайдаланушы теңіз объектісінің жоспарын қоршаған ортаны қорғау саласындағы және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органдардың аумақтық бөлімшелерімен келіскеннен кейін бекітеді және бекітілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде хабарлама тәртібімен көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға жібереді.

9. Тиісті облыстың аумақтық жоспары мына жағдайларда:

1) мұнайдың төгілуі екінші деңгейге жеткенде және оны жою үшін жер қойнауын пайдаланушының және (немесе) ол тартып отырған теңізде мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандырылған ұйымның ресурстары жеткіліксіз болса;

2) мұнай кемеден төгілген немесе кемедегі мұнайдың төгілу қатері болса;

3) шығарылған жері белгісіз мұнайдың төгілуі анықталса;

4) мұнайдың төгілуі Каспий теңізінің қорық аймағының ластануына қатер төндіргенде;

5) мұнайдың төгілуі шектес облыстың аумағына тарала бастаған жағдайда қолданысқа енгізіледі.

10. Ұлттық жоспар мына жағдайларда:

1) мұнайдың төгілуі үшінші деңгейге жеткенде және мұнайдың төгілуін жою үшін халықаралық ресурстардың келуін ұйымдастыруға жәрдемдесу қажет болғанда;

2) мұнайдың төгілуі үшінші деңгейге жетпегенде, бірақ Каспий теңізінің қорық аймағының ластануына қатер төндіргенде;

3) мұнайдың төгілуі шектес мемлекеттің аумағына тарала бастаған жағдайда қолданысқа енгізіледі.

11. Мұнайдың төгілуін жою жөніндегі іс-қимылдардың жетекшісі:

1) мұнайдың бірінші деңгейдегі төгілуі кезінде – мұнайдың төгілу қаупі бар объектінің меншік иесі немесе ол тартып отырған теңізде мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандырылған ұйым;

2) мұнайдың екінші деңгейдегі төгілуі кезінде:

тиісті облыстың аумақтық жоспары қолданысқа енгізілгенге дейін – мұнайдың төгілу қаупі бар объектінің меншік иесі немесе ол тартып отырған теңізде мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандырылған ұйым;

тиісті облыстың аумақтық жоспары қолданысқа енгізілгеннен кейін – облыс әкімі тағайындаған лауазымды адам;

3) мұнайдың үшінші деңгейдегі төгілуі кезінде – Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі тағайындаған, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның лауазымды адамы болып табылады.

Ұлттық жоспар шеңберінде мұнайдың үшінші деңгейдегі төгілуі кезінде консультациялық-кеңесші органның функциялары төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою жөніндегі ведомствоаралық мемлекеттік комиссияға жүктеледі.

12. Осы баптың талаптары, объектілеріне 1973 жылғы Кемелерден ластанудың алдын алу жөніндегі 1978 жылғы Хаттамамен (МАРПОЛ 73/78) өзгертілген халықаралық конвенцияның күші қолданылатын тұлғаларды қоспағанда, теңізде мұнайдың төгілу тәуекелімен байланысты қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғаларға қатысты да қолданылады.

Ескерту. 155-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

156-бап. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою бойынша әзірлікті және іс-қимылды қамтамасыз ету

1. Кемелерді қоспағанда, мыналарсыз:

1) мұнайдың төгілу тәуекелін бағалауды өткізусіз;

2) бекітілген объектілік жоспарсыз;

3) өзінің жеке немесе шарт негізінде тартылатын ресурстардың болуынсыз;

4) осы баптың 2 және 3-тармақтарында көзделген талаптарды орындаусыз мұнайдың төгілу тәуекеліне әкелетін объектілерге операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

2. Кемелерді қоспағанда, мұнайдың төгілу тәуекеліне әкелетін объектілердің меншік иелері:

1) теңізде мұнайдың бірінші деңгейдегі төгілуін жою үшін – теңіз объектісінде не отыз минуттық қолжетімді шекте осындай мұнайдың төгілуін толық жою үшін қажетті ресурстарға ие болуға;

2) теңізде мұнайдың екінші деңгейдегі төгілуін жою үшін:

теңіз объектісінде не отыз минуттық қолжетімді шекте жергілікті жағалау қызметтерінің ресурстары келгенге дейінгі кезеңге жеткілікті болатын көлемде осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген ресурстарға ие болуға;

қажеттілік болған жағдайда жергілікті жағалау қызметтері ресурстарының келуін қамтамасыз етуге міндетті.

Кемелерді қоспағанда, мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері бірінші және екінші деңгейдегі мұнайдың төгілуін жою үшін өздерінің жеке ресурстары болмаған кезде теңізде мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандандырылған ұйымдармен шарт жасасуға міндетті.

Қажет болған жағдайда мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері мұнайдың төгілуін жою кезінде ынтымақтастық және өзара көмек туралы келісімдер шеңберінде ресурстарды тартуға құқылы.

Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою үшін қажетті ресурстарға қойылатын ең төменгі нормативтер мен талаптарды көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

3. Кемелерді қоспағанда, мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектінің меншік иесі үшінші деңгейдегі мұнайдың төгілуін жою үшін ресурстармен қамтамасыз ету мақсатында халықаралық деңгейде танылған, білікті персоналы және тиісті жабдығы бар, теңізде мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандандырылған ұйыммен шарт жасасуға міндетті.

4. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуі анықталған жағдайда мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері қоршаған ортаны қорғау саласындағы және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органдардың аумақтық бөлімшелеріне тез арада хабарлауға міндетті.

Кемелер үшін мұнайдың төгілуі туралы ақпараттандыру тәртібі Қазақстан Республикасының сауда мақсатында теңізде жүзу саласындағы заңнамасында айқындалады.

5. Теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуін жою кезінде жиынтық экологиялық пайданы талдау негізінде адамдардың денсаулығын барынша сақтауға және қоршаған ортаны қорғауға бағытталған әдістерді таңдауға басымдық беру керек. Жиынтық экологиялық пайданы талдау негізінде Қазақстан Республикасының теңізінде және сақтық аймағында мұнайдың авариялық төгілуін жоюдың оңтайлы әдістерін айқындау және келісу қағидаларын қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

6. Мұнайдың төгілу көзін оқшаулау және мұнайдың төгілуін жою жөніндегі іс-шараларды, авариялар, тосын оқиғалар себептерін тергеп-тексеру жүргізілгеннен кейін мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектілердің меншік иелері және (немесе) мұнайдың төгілуін жою жөніндегі мамандандырылған ұйымдар қоршаған ортаны қорғау саласындағы және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органдарға жүргізілген жұмыс туралы есепті ұсынады.

Теңіз объектілерінің меншік иелері көмірсутектер саласындағы уәкілетті органға есепті қосымша береді.

7. Мұнайдың төгілу тәуекелі бар объектінің меншік иесі теңізде және сақтық аймағында мұнайдың төгілуі салдарынан экологиялық залалды толық көлемде жоюға және үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды, сондай-ақ мемлекеттің мұнайдың төгілуін жою жөніндегі шығыстарын толық көлемде өтеуге міндетті.

8. Осы баптың талаптары объектілеріне 1973 жылғы Кемелерден ластанудың алдын алу жөніндегі 1978 жылғы Хаттамамен (МАРПОЛ 73/78) өзгертілген халықаралық конвенцияның қолданысы қолданылатын тұлғаларды қоспағанда, теңізде мұнайдың төгілу тәуекелімен байланысты қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғаларға да қолданылады.

Ескерту. 156-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

157-бап. Теңіз объектілерін құру және пайдалану

1. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде теңізде жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған базалық жобалау құжатына сәйкес қоршаған ортаның қорғалуын және сақталуын қамтамасыз ету жағдайында теңіз объектілерін құруға, орналастыруға және пайдалануға жол беріледі.

Теңіз объектілерін құруға және орналастыруға су ресурстарын қорғау және пайдалануды реттеу жөніндегі бассейндік су инспекциясымен, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы уәкілетті органмен, Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметімен, қорғаныс саласындағы мемлекеттік саясатты жүзеге асыратын орталық атқарушы органмен

келісілген көмірсутектер саласындағы уәкілетті органның рұқсаты бойынша жол беріледі.

2. Теңіз объектілерінің айналасында осындай теңіз объектілерінің сыртқы шетінің әрбір нүктесінен өлшенетін бес жүз метр қашықтыққа созылатын қауіпсіздік аймақтары белгіленеді. Теңіз объектілері, сондай-ақ оларды қоршайтын қауіпсіздік аймақтары халықаралық кеме қатынасы мен балық аулау үшін маңызды мәні бар теңіз жолдарында кедергі болмайтын орындарда орналастырылады.

3. Теңіз объектілерін күтіп-ұстау және пайдалану үшін жауапты тұлғалар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес олардың қорғалуын, сондай-ақ олардың орналасқан жері туралы ескерту жөніндегі тиісті құралдардың болуын қамтамасыз етуге тиіс.

4. Теңізде көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жүргізілген кезде теңіз объектілерін пайдалану аяқталған соң, осындай теңіз объектілерін, егер оларды шаруашылық және өзге де мақсаттарда пайдалануға болмайтын болса, оларды адамдар мен қоршаған ортаның қауіпсіздігіне қауіп төндірмейтіндей, кеме қатынасына немесе балық аулау ісіне кедергі келтірмейтіндей етіп демонтаждау қажет.

5. Көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізу кезінде пайдаланылатын теңіз объектілерін теңізде құру, орналастыру және пайдалану көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін қағидаларға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 157-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 23.02.2021 № 11-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

158-бап. Теңізде мұнай сақтау қоймалары мен резервуарларын салуға және пайдалануға тыйым салу

1. Теңізде мұнай сақтау қоймалары мен резервуарларын салуға және пайдалануға тыйым салынады.

2. Мұнайды танкерлермен тікелей теңіз объектілерінен тасымалдау кезінде мұндай мұнайды уақытша (күнтізбелік жиырма күннен аспайтын) сақтауды қоспағанда, теңіз объектілерінде мұнайды қоймада сақтауға және ұстауға тыйым салынады.

159-бап. Теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізу кезінде қалдықтарды тастауға және көмуге тыйым салу

1. Теңізде көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді жүргізу кезінде теңізге қалдықтарды тастауға және теңіз түбіне көмуге тыйым салынады.

2. Өндірістік және басқа да сарқынды суларды теңізге ағызу осындай сулар белгіленген нормативтерге дейін тазартылған жағдайда қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның рұқсатымен және бақылауымен ғана жүзеге асырылады.

VIII БӨЛІМ. УРАНДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ

Ескерту. VIII бөлімнің тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

22-тарау. Уран БОЙЫНША жер қойнауын пайдалану құқығын беру және тоқтату ерекшеліктері

Ескерту. 22-тараудың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1-параграф. Уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде уран бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру

Ескерту. 1-параграфтың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

160-бап. Уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде уран бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру шарттары

Ескерту. 160-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уран саласындағы ұлттық компания ретінде акцияларының бақылау пакеті мемлекетке немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген шарттармен уран саласындағы қызметті жүзеге асыратын ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған акционерлік қоғам танылады.

2. Уран саласындағы ұлттық компанияға барлауға немесе өндіруге арналған жер қойнауы учаскесі тікелей келіссөздер негізінде беріледі.

3. Уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде берілген жерасты ұңғымалық сілтісіздендіру әдісімен игере қазуға жарамды кен орнында өндіруге арналған жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) акцияларының (қатысу үлестерінің) жетпіс бес пайыздан астамы тек уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлғаға ғана берілуі мүмкін.

Мұндай заңды тұлға кез келген келесі беруде алынған жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) акцияларының (қатысу үлестерінің) елу пайыздан астамы тек уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлғаға ғана беруге құқылы.

4. Уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде берілген ашық (карьерлік) немесе жерасты (шахталық) тәсілмен игере қазуға жарамды кен орнындағы жер қойнауын пайдалану құқығы (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес) акцияларының (қатысу үлестерінің) елу пайыздан астамы уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлғаға ғана берілуі мүмкін.

Кез келген келесі беру кезінде мұндай заңды тұлға алынған жер қойнауын пайдалану құқығын (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлесті) акцияларының (қатысу үлестерінің) елу пайыздан астамы тек уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлғаға ғана беруге құқылы.

Ескерту. 160-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

161-бап. Уран саласындағы ұлттық компанияның тікелей келіссөздер жүргізуге өтініші

1. Тікелей келіссөздер негізінде уранды барлау немесе өндіру үшін жер қойнауы учаскесін пайдалануға алуға ниеті бар уран саласындағы ұлттық компания құзыретті органға уран саласындағы ұлттық компания алуға үміттенетін жер қойнауы учаскесінің шекарасын көрсете отырып, өтініш жолдайды.

2. Өтініш және оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс.

Ескерту. 161-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

162-бап. Уран саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер жүргізу тәртібі

1. Уран саласындағы ұлттық компанияға жер қойнауын пайдалану құқығын беру бойынша тікелей келіссөздер уран саласындағы ұлттық компанияның уәкілетті өкілдері мен құзыретті органның жұмыс тобы арасында жүргізіледі. Жұмыс тобы туралы ережені және оның құрамын құзыретті орган бекітеді.

2. Тікелей келіссөздер өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап екі ай ішінде жүргізіледі. Тікелей келіссөздер жүргізу мерзімі құзыретті органның шешімі бойынша ұзартылуы мүмкін.

3. Егер тікелей келіссөздер жүргізуге арналған өтінішті беру кезінде не тікелей келіссөздер барысында уран саласындағы ұлттық компания жұмыстарда және көрсетілетін қызметтерде елішілік құндылық бойынша жетпіс пайыздан астам мөлшерде міндеттемелер ұсынылған жағдайда, ұсынылған міндеттемелер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленеді.

4. Құзыретті орган тікелей келіссөздер нәтижесінде келісімшартты жасасу туралы немесе оны жасасудан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

5. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу туралы шешім қабылданған жағдайда уран саласындағы ұлттық компания ол қабылданған күннен бастап күнтізбелік он екі ай ішінде:

1) тікелей келіссөздер нәтижесінде айқындалған қол қою бонусын төлейді;

2) уран өндіруге арналған келісімшарттар бойынша осы Кодексте сәйкес уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік немесе өнеркәсіптік өндіру жобасын әзірлеуді және оның сараптамасын қамтамасыз етуге міндетті;

2-1) уранды барлауға арналған келісімшарттар бойынша осы Кодексте сәйкес барлау жұмыстарының жобасын әзірлеуді және оның сараптамасын қамтамасыз етуге міндетті;

3) құзыретті органға қол қою бонусын төлегенін растауды және өз тарапынан қол қойылған, құзыретті орган бекіткен, уранды барлауға немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартты жібереді.

Уран өндіруге арналған келісімшартта ұзақтығы тікелей келіссөздер нәтижесінде айқындалатын тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңі бекітіледі.

Тиісті жобаны әзірлеу және келісу жер қойнауын пайдаланушының еркіне қатысты емес мән-жайлар бойынша мерзімінде аяқталмаса, осы тармақта көрсетілген мерзім құзыретті органның шешімі бойынша алты айға дейінгі мерзімге ұзартылуы мүмкін.

6. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты және қол қою бонусының төленгенін растауды алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт жасасады және оның данасын (даналарын) уран саласындағы ұлттық компанияға жібереді.

Ескерту. 162-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

2-параграф. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының тоқтатылуы

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

163-бап. Құзыретті органның уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатуы

1. Құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыны жол берілген бұзушылық туралы мынадай:

1) осы Кодекстің 180-бабында көзделген есептілікті ұсынбаған не көрінеу анық емес есептілікті ұсынған;

2) жер қойнауын пайдаланушы уран өндіруге арналған келісімшартта белгіленген қаржылық міндеттемелерді есепті жыл үшін отыз пайыздан кем орындаған;

3) белгіленген графикке сәйкес қамтамасыз ету сомасын қалыптастырмай не қамтамасыз ету сомасын қалыптастыру графигін бұза отырып, жер бетінің тұтастығын бұзумен байланысты уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізген;

4) жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген міндеттемелерді бұзған өзге де жағдайларда жазбаша хабардар етеді.

Жер қойнауын пайдаланушы жол берілген бұзушылық туралы хабарламаны алған күннен бастап үш ай ішінде – осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген бұзушылықтарды жоюға, ал жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген өзге де міндеттемелерді бұзушылықтарды – хабарламада көрсетілген мерзімде жоюға және жоюды растайтын құжаттарды қоса бере отырып, құзыретті органға бұл туралы жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген бұзушылықтардың біреуін үш ай мерзімде жоймаған жағдайда, сондай-ақ жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген өзге де міндеттемелердегі екіден астам бұзушылықты құзыретті органның хабарламасында көрсетілген мерзімде жоймаған кезде құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

2. Уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт мынадай:

1) егер уранды барлауға арналған келісімшарт бойынша барлау жұмыстарының нәтижелерінде жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган растаған уранның кенденуін және (немесе) уран кенжатынын анықтамаған;

2) жер қойнауын пайдаланушы келісімшарт қолданысының мерзімі өткенге дейін бүкіл жер қойнауы учаскесін қайтарған;

3) құзыретті орган осы бапта көзделген жағдайларда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатқан жағдайларда өзінің қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатады.

3. Құзыретті орган:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі қызметке тыйым салу туралы сот шешімі заңды күшіне енген;

2) жер қойнауын пайдаланушының тиісінше бекіткен және осы Кодексте көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған жобалау құжаттарынсыз уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізген;

3) осы Кодекстің 176-бабының 9-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдаланушы 2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасында немесе жобалау құжатында көзделген уранның алынатын қорларын толық игере қазған;

4) осы Кодекстің 173-бабының 5-1-тармағында көрсетілген міндеттемелер орындалмаған немесе уақтылы орындалмаған;

5) жер қойнауын пайдалану құқығының және жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына қатысты осы Кодекстің талаптарын жер қойнауын пайдаланушы бұзған жағдайларда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатады.

4. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуды жер қойнауын пайдаланушыға жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Жер қойнауын пайдаланушы мұндай хабарламаны алған күннен бастап екі ай өткеннен кейін келісімшарттың қолданысы тоқтатылады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын құзыретті органның мерзімінен бұрын тоқтатуының заңдылығын олар хабарламаны алған күннен бастап екі ай ішінде сотта даулауға құқылы. Жер қойнауын пайдаланушы сотқа жүгінген жағдайда, осы баптың 4-тармағында көрсетілген мерзім сот шешімі заңды күшіне енгенге дейін тоқтатыла тұрады.

6. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құзыретті орган, егер жер қойнауын пайдаланушының стратегиялық маңызы бар жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі әрекеттері ұлттық қауіпсіздікке қауіп төндіретін Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін өзгертуге алып келетін жағдайда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын, оның ішінде осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын біржақты тәртіппен тоқтатуға құқылы.

Келісімшарттың қолданысы көрсетілген негіз бойынша біржақты тәртіппен тоқтатылған жағдайда құзыретті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыға кемінде екі ай бұрын ескертуге тиіс.

7. Егер жер қойнауын пайдаланушының стратегиялық маңызы бар жер қойнауы учаскелеріне қатысты жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі әрекеттері ұлттық қауіпсіздікке қауіп төндіретін Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін өзгертуге алып келетін жағдайда, құзыретті орган Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін қалпына келтіру мақсатында келісімшарттың, оның ішінде осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттың талаптарын өзгертуді және (немесе) толықтыруды талап етуге құқылы.

Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған мұндай келісімшарттың қолданысын, егер:

1) құзыретті органнан келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру туралы хабарлама алған күннен бастап екі айға дейінгі мерзімде жер қойнауын

пайдаланушы жазбаша түрде келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру бойынша келіссөздер жүргізуге өз келісімін растамаса не оны жүргізуден бас тартса;

2) келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру бойынша келіссөздер жүргізуге жер қойнауын пайдаланушының келісімін алған күннен бастап төрт айға дейінгі мерзімде тараптар келісімшарт талаптарын өзгерту және (немесе) толықтыру бойынша келісімге қол жеткізбесе;

3) Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін қалпына келтіру бойынша келісілген шешімге қол жеткізілген күннен бастап алты айға дейінгі мерзімде тараптар келісімшарттың талаптарына өзгеріске және (немесе) толықтыруға қол қоймаса, біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

Ескерту. 163-бап жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

164-бап. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған кездегі жер қойнауы учаскесі мен мүлік

Ескерту. 164-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатылған күннен бастап осындай келісімшартта бекітілген жер қойнауы учаскесі (учаскелері) мемлекетке қайтарылған болып саналады.

2. Барлау немесе өндіру кезеңі аяқталған күннен бастап барлау немесе өндіру учаскесі (учаскелері) мемлекетке қайтарылған болып саналады.

Егер уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартта екі және одан да көп барлау немесе өндіру учаскесі бекітілген болса, онда барлау немесе өндіру учаскелерінің бірі бойынша барлау немесе өндіру кезеңі аяқталған күннен бастап мұндай учаске мемлекетке қайтарылған болып саналады.

3. Уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы тоқтатылған кезде құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыны мына шешімдердің бірі:

1) осындай жер қойнауы учаскесіндегі жер қойнауын пайдалану салдарын жою;

2) жер қойнауы учаскесін консервациялауды жүргізу;

3) жер қойнауы учаскесін уран саласындағы ұлттық компанияның сенімгерлік басқаруына беру туралы хабардар етеді.

4. Хабарлама мынадай мерзімдерде жіберіледі:

1) барлау немесе өндіру кезеңі аяқталған соң жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі өткен жағдайда – осындай аяқталғанға дейін кемінде екі ай бұрын;

2) құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын біржақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатқан жағдайда – жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысын мерзімінен бұрын тоқтату туралы хабарламаны жібере отырып, бір мезгілде;

3) тараптардың келісімі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты бұзған жағдайда – келісімшартты бұзу туралы келісімге қол қоя отырып , бір мезгілде.

5. Құзыретті органның жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою не жер қойнауы учаскесін консервациялау шешімі туралы хабарламасын алған тұлға:

1) дереу тоқтатылуы төтенше жағдайлардың туындау қатерімен байланысты болатын операцияларды қоспағанда, жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтатуға міндетті. Мұндай операцияларды тоқтату хабарламаны алған күннен бастап екі ай ішінде жүзеге асырылуға тиіс;

2) осы Кодексте көзделген жою немесе консервациялау жобасы сараптамаларының оң қорытындылары бекітілгеннен және алынғаннан кейін осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою немесе жер қойнауы учаскесін консервациялау жөніндегі жұмысты дереу бастауға міндетті;

3) хабарламаны алған күннен бастап алты ай ішінде өзі өндірген уранды, сондай-ақ өзінің меншігі болып табылатын жабдық пен өзге де мүлікті шығаруға құқылы. Көрсетілген мерзімде шығарылмаған жабдық пен өзге де мүлік осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес жойылуға немесе консервациялауға жатады.

6. Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаған не ол осы баптың 5-тармағының 2) тармақшасында көзделген міндеттерді орындаудан жалтарған жағдайда, жер қойнауын пайдалану салдарын жою немесе жер қойнауы учаскесін консервациялау бойынша жұмыстарды жүргізу қамтамасыз ету қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Бұл ретте уран саласындағы уәкілетті орган осы баптың 4-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жағдайда кепіл нысанын толық көлемде, ал осы баптың 4-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген жағдайда жер қойнауы учаскесін консервациялау бойынша жұмыстарды жүргізуге іс жүзінде шеккен шығындар көлемінде өндіріп алуға құқылы.

7. Құзыретті органның уран саласындағы ұлттық компанияның сенімгерлік басқаруына жер қойнауы учаскесін беру шешімі туралы хабарламасын алған тұлға:

1) хабарламаны алған күннен бастап бір ай мерзімде жер қойнауы учаскесіндегі технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүлікті жаңа жер қойнауын пайдаланушыға мүлікті бергенге дейінгі мерзімге уран саласындағы ұлттық компанияның сенімгерлік басқаруына беруге міндетті.

Бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы болмаған не ол мүлікті уран саласындағы ұлттық компанияға беруден бас тартқан жағдайда, құзыретті орган осындай мүлікке қатысты оның сенім білдірген өкілі ретінде әрекет етеді және берілетін мүліктің жай-күйі туралы көрсетуді көздейтін тізбесі бар акті бойынша оны уран саласындағы ұлттық компанияға береді;

2) хабарламаны алған күннен бастап алты ай ішінде өзі өндірген уранды, осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген объектілерді қоспағанда, өзінің меншігі болып табылатын жабдық пен өзге де мүлікті шығаруға құқылы.

8. Осы баптың 3-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайда, осы баптың 7-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жабдық пен өзге де мүлік уран өндіруге арналған келісімшарт жасалған күннен бастап жаңа жер қойнауын пайдаланушының меншігіне ауысады, ол бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға осындай жабдық пен мүліктің құнын салықтық есепке алу деректері бойынша берілетін тіркеп-белгіленген және амортизацияланатын активтердің құны негізінде мынадай тәртіппен айқындалатын мөлшерде төлейді:

берілетін тіркеп-белгіленген активтердің құны жер қойнауын пайдаланушының мүлкін беру жүргізілетін салықтық кезең алдындағы салықтық кезеңнің соңындағы салықтық есепке алуда көрсетілген, осындай беру жүргізілетін салықтық кезеңнің алдындағы салықтық кезең үшін есептелген амортизациялық аударымдар сомасына азайтылған құн мөлшерінде айқындалады. Берілетін тіркеп-белгіленген активтердің көрсетілген құны жер қойнауын пайдаланушының мұндай жабдығы мен өзге де мүлкін осындай беру жүргізілетін салықтық кезеңде шығып қалған тіркеп-белгіленген активтердің сомасына да азайтылады;

коммерциялық табудан кейін өндіру басталған кезден кейінгі кезеңде жерасты ұңғымалық сілтісіздендіру әдісімен уран өндіруге пайдалану блоктарын (полигондарын) дайындау кезінде құрылған, берілетін амортизацияланатын активтер тобының құны уранды өндіруге және (немесе) барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған күнге салықтық есепке алуда көрсетілген құн мөлшерінде айқындалады.

Берілетін тіркеп-белгіленген және амортизацияланатын активтердің құны болмаған немесе осы Кодекстің 173-бабы 5-1-тармағы бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көрсетілген міндеттемелер орындалмаған жағдайда, жабдық пен өзге де мүлікті беру өтеусіз негізде жүзеге асырылады.

8-1. Осы баптың мақсаттары үшін жер қойнауы учаскесінде технологиялық процестің үздіксіздігін және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жабдық пен өзге де мүлік деп уранды өндіру және қайта өңдеу жөніндегі операцияларды жүргізу үшін пайдаланылатын мүліктік кешенді құрайтын өзара байланысты заттардың, мүліктік құқықтар мен материалдық емес активтердің жиынтығы түсініледі, олардың болмауы не жоғалуы жобалау құжаттарының көрсеткіштері ескеріле отырып, жер

қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылғанға дейін қол жеткізілген өндірудің тоқтауына немесе өндіру деңгейінің төмендеуіне алып келеді және (немесе) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің өнеркәсіптік қауіпсіздігіне қатер төндіреді немесе төндіруі мүмкін. Оның ішінде, мұндай жабдық пен мүлікке ұңғымалар, құбыржолдар, өнімділік ерітінділері мен сілтісіздендірілген ерітінділерді бөлетін технологиялық тораптар, қышқылдандыратын технологиялық тораптар, құм тоғандар, жер қойнауы учаскесінде және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілген жер учаскелерінде орналасқан ғимараттар мен құрылысжайлар, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың технологиялық процесін және өнеркәсіптік қауіпсіздігін тікелей қамтамасыз ететін инфрақұрылым объектілері, мүкәммал, шикізат, бағдарламалық қамтылым, техникалық және өзге де құжаттама, материалдық емес активтер және мүліктік кешеннің өзге де элементтері жатады.

9. Осы баптың 8-тармағында көзделген жағдайда:

1) құзыретті орган уран өндіруге арналған келісімшарт жасалған күннен бастап он жұмыс күні ішінде бұрынғы жер қойнауын пайдаланушыға жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ететін банктік салым бойынша құқықтарды жаңа жер қойнауын пайдаланушыға беру қажеттілігі және осындай беру мерзімдері туралы хабарламаны жібереді;

2) бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы хабарламада көрсетілген мерзімде жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ететін банктік салым бойынша құқықтарды жаңа жер қойнауын пайдаланушыға береді.

Ескерту. 164-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

165-бап. Жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған кездегі жер қойнауы учаскесі мен мүлікті сенімгерлік басқару

1. Осы Кодекстің 164-бабының 7-тармағында көзделген жағдайда, құзыретті орган жер қойнауы учаскесін кейіннен өзге тұлғаға беру үшін оны уран саласындағы ұлттық компанияның сенімгерлік басқаруына беру шешімі туралы хабарлама жіберілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде уран саласындағы ұлттық компаниямен осы жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартын жасасады.

2. Жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес әзірленеді әрі жасалады және сенімгерлік басқарушыға:

1) уран өндіруді жүргізуге арналған келісімшарт жасамастан уран өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыру;

2) жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыру үшін жер пайдалану құқығында жер учаскесін алу құқығын береді.

3. Сенімгерлік басқарушының жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқаруы кезінде жүргізген және белгіленген тәртіппен расталған шығыстарын, жүргізілген шығыстардың қажеттілігін растайтын құжаттарды ұсынған кезде оны пайдаланудан түскен кірістер есебінен өтетуге құқығы бар.

Шығыстар осылайша өтелген жағдайда жаңа жер қойнауын пайдаланушы осы бапқа сәйкес бұрын өтелген сенімгерлік басқарушының шығындарының орнын толтырмайды.

Кіріс болмаған не ол жеткіліксіз болған жағдайда шығыстарды өтеу құрылтайшының (пайда алушының) есебінен жүзеге асырылады.

4. Сенімгерлік басқарушының шығыстарын өтеуге және сенімгерлік басқару шартын орындауға байланысты салықтарды төлеуге жұмсалған сомаларды қоспағанда, сенімгерлік басқарудан түскен кірістер сенімгерлік басқару шартының қолданылуын тоқтату нәтижелері бойынша құрылтайшыға (пайда алушыға) жіберіледі.

5. Жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шарты шеңберінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу осы Кодексте көзделген талаптарды сақтаусыз жүзеге асырылады.

6. Сенімгерлік басқарушы жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартымен өзіне берілген өкілеттіктерді асыра пайдалана отырып немесе белгіленген шектеулерді бұза отырып жасаған мәмілелерден туындайтын міндеттемелер бойынша өз мүлкімен жауап береді.

7. Жер учаскесі сенімгерлік басқарушыға жер қойнауы учаскесін сенімгерлік басқару шартының қолданылу мерзіміне, бірақ ол жасалған күннен бастап он жылдан аспайтын мерзімге қайта ресімделеді.

Ескерту. 165-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 14.07.2022 № 141-VII (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

23-ТАРАУ. УРАНДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ УЧАСКЕЛЕРІ МЕН АУМАҚТАРЫ

Ескерту. 23-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

166-бап. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілетін жер қойнауы учаскелері

1. Жер қойнауы учаскелері уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде уранды барлау немесе өндіру үшін беріледі.

2. Уран саласындағы ұлттық компания уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартқа сәйкес уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге

құқылы жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары мыналар ескеріле отырып, оның ажырамас бөлігі болып саналатын осындай келісімшартқа қосымшада белгіленеді :

1) уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша уранды барлау немесе өндіру учаскесінің бастапқы кеңістіктік шекаралары мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына сәйкес айқындалады;

2) уран өндіру учаскесінің (учаскелерінің) кеңістіктік шекаралары (жоғары шекараны қоспағанда) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есепке сәйкес айқындалатын кен орны контурларының негізінде белгіленеді.

Егер барлау учаскесінің шегінде бірнеше жекелеген кен орны ашылса, жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары әрбір жекелеген кен орны үшін белгіленеді;

3) уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша бастапқы жер қойнауы учаскесін ұлғайту мақсаттары үшін сұралатын жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған, табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) болжамды контурларын белгілейтін тиісті жобалық құжатқа толықтыруға сәйкес жер қойнауын зерттеу саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша (жер қойнауының сұратылған учаскесінің жер қойнауын пайдаланудан бос болуы тұрғысынан) айқындалады;

4) осы Кодекстің 170-бабына сәйкес мемлекетке қайтару арқылы жер қойнауы учаскесі азайғаннан кейін жер қойнауын пайдаланушыда қалатын, уранды барлау немесе өндіру учаскесінің кеңістіктік шекараларын жер қойнауын пайдаланушы айқындайды.

3. Уранды барлауға немесе өндіруге арналған жер қойнауы учаскелері олардың шегінде табылған кенжатынның және (немесе) уранның кенденуінің жатқан тереңдігімен шектеледі.

4. Уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартта бірнеше жер қойнауы учаскесі көзделуі мүмкін.

5. Уранды барлауға немесе өндіруге арналған бір келісімшарт шеңберінде уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей келіссөздер негізінде берілетін жер қойнауы учаскелерінің көлемі жиынтығында екі жүз блоктан аспауға тиіс.

6. Жерасты ұңғымалық сілтісіздендіру әдісімен игере қазуға жарамды, барлауға арналған жер қойнауы учаскелері уран саласындағы ұлттық компанияға ғана беріледі.

7. Ашық (карьерлік) немесе жерасты (шахталық) тәсілмен игере қазуға жарамды жер қойнауы учаскелерінде уранды барлауды уран саласындағы уәкілетті орган бекіткен геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасы негізінде уран саласындағы ұлттық компания жүзеге асырады.

Ескерту. 166-бап жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

167-бап. Жер қойнауы учаскесін беру

1. Уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап жер қойнауы учаскесі жер қойнауын пайдаланушыға пайдалануға берілген болып саналады.

2. Учаскені және (немесе) тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңі мен өндіру кезеңін бекітуді көздейтін уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартты немесе уранды барлауға немесе өндіруге арналған келісімшартқа қосымшаны жасасу Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес жер қойнауын пайдаланушыға өзіне қажетті жер учаскесіне жер қойнауын пайдалану құқығын беру үшін негіз болып саналады.

Ескерту. 167-бап жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

168-бап. Түрлендіру ұғымы мен түрлері

1. Жер қойнауы учаскелерін түрлендіру:

1) жер қойнауы учаскесін ұлғайту;

2) жер қойнауы учаскесін азайту арқылы жасалатын кеңістіктік шекараларын өзгерту болып табылады.

2. Түрлендірілген учаскелерді пайдаланушы бір тұлға (бір тұлғалар) болып табылған жағдайда жер қойнауы учаскелерін түрлендіруге жол беріледі.

169-бап. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту

1. Уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесін ұлғайту мына шарттарды бір мезгілде сақтаған кезде:

1) жер қойнауын пайдаланушы барлау жұмыстарын жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушының бекіткен және осы Кодексте көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған жобалау құжатында белгіленген, өндіруге арналған жер қойнауы учаскесіне жанасатын кенжатынды (кен шоғырлары жиынтығын) тапса;

2) жер қойнауы учаскесі уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша сол бір тұлғаның пайдалануында болған жағдайды қоспағанда, сұралатын жер қойнауы учаскесі уран бойынша жер қойнауын пайдаланудан бос болса;

3) жер қойнауы учаскесі контур шегінде жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған жобалау құжатында белгіленген, табылған уран кенденуінің және (немесе) уран кенжатынының контурлары орналасатын контур бойынша сұратылса;

4) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемелерінің

жойылмаған бұзушылықтары болмаса, жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жүргізіледі.

2. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы өтініште мыналар:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың тіркеу нөмірі мен күні;

3) бастапқы жер қойнауы учаскесінің аумағын ұлғайту болжанып отырған, сұралатын жер қойнауы учаскесін көрсету қамтылуға тиіс.

3. Өтінішке қосымша мыналар:

1) жер қойнауы учаскесін ұлғайтуды көздейтін келісімшартқа жер қойнауын пайдаланушы қол қойған қосымша;

2) сұралатын учаскеге құзыретті тұлғаның қорлар бойынша есебі не қорларды есептеу немесе ресурстар бойынша есеп;

3) барлау учаскесі ұлғайтылатын жағдайда – жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және сұралатын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдаланушы орындауға міндеттенетін, өтініш беруші жер қойнауын пайдалану құқығын алу кезінде белгіленген барлау кезеңінде жер қойнауы учаскесіндегі жұмыстар көлемі мен түрлері бойынша ең төмен талаптарға пропорционалды сәйкес келетін жұмыстардың көлемін, сипаттамасы мен орындалу мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы қоса беріледі.

Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда, егер жер қойнауының барлық кеңейтілетін учаскесі немесе оның бір бөлігі уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша сол бір тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауының басқа учаскесінің шекаралары шегінде орналасса, өтінішке жер қойнауы учаскесін мөлшерлес азайтуды көздейтін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру да қоса беріледі.

4. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган:

1) жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы шешім қабылдайды немесе оны ұлғайтудан бас тартады;

2) өтініш иесін қабылданған шешім туралы, ал жер қойнауы учаскесін ұлғайту туралы шешім қабылданған жағдайда – сұралатын жер қойнауы учаскесі бойынша қол қою бонусының мөлшері туралы қосымша хабардар етеді.

5. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін ұлғайтудан:

1) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) осы баптың 1-тармағында белгіленген шарттар сақталмаған жағдайда бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін ұлғайтудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

6. Құзыретті орган өтініш берушіден қол қою бонусының төленгенін растауды алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде өтініш берушімен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қосымшаны жасасады және өтініш берушіге оның бір данасын жібереді.

7. Жер қойнауы учаскесін ұлғайту жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау немесе өндіру кезеңін ұзартуға негіз болмайды.

Ескерту. 169-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

170-бап. Жер қойнауы учаскесін азайту

1. Жер қойнауын пайдаланушы уранды барлау немесе өндіру кезеңі аяқталғанға дейін кез келген уақытта аумақты және оған сәйкес келетін жер қойнауының учаскесін мынадай шарттар бір мезгілде сақталған кезде мемлекетке олардың кез келген бөлігін қайтару арқылы:

1) осы Кодексте белгіленген тәртіппен қайтарылатын күнге дейін жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстарды қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде аяқтаған;

2) аумақты және оған сәйкес келетін жер қойнауы учаскесін қайтаруды блоктармен жүзеге асырған;

3) егер жер қойнауын пайдалану құқығына кепілмен ауыртпалық салынса, кепілді ұстаушының қайтаруға алдын ала келісімі бар болған;

4) жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болмаған кезде азайта алады.

2. Жер қойнауы учаскесін азайту туралы өтініште мыналар:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) мемлекетке қайтару болжанып отырған жер қойнауы учаскесін (оның бөлігін) көрсету;

4) жер қойнауын пайдаланушыда қалатын жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) көрсету қамтылуға тиіс.

3. Өтінішке қосымша мыналар:

1) қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою актісінің көшірмесі;

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған, жер қойнауы учаскесін азайтуды көздейтін келісімшарт қосымшасы қоса беріледі.

4. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайту туралы шешім қабылдайды немесе азайтудан бас тартады.

5. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайтудан:

1) өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) осы баптың 1-тармағында белгіленген шарттар сақталмаған жағдайда бас тартады.

Құзыретті органның жер қойнауы учаскесін азайтудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

6. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесін азайту туралы шешім қабылданған күннен бастап он жұмыс күні ішінде өтініш иесімен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қосымшаны жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған данасын жібереді.

7. Жер қойнауын пайдаланушының бүкіл аумақты және жер қойнауы учаскесін қайтаруы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың тоқтатылуына алып келеді.

Ескерту. 170-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

24-ТАРАУ. УРАНДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ КЕЗЕҢДЕРІ

Ескерту. 24-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

170-1-бап. Уранды барлау кезеңі

1. Жер қойнауы учаскесі бойынша уранды барлауға арналған келісімшартты жасасу кезінде барлау кезеңінің ұзақтығы қатарынан алты жылдан аспайды. Көрсетілген кезеңде жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде кен орындарын іздестіру мен бағалау бойынша кез келген жұмысты жүргізуге құқылы.

2. Барлау кезеңі уранды барлауға арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап есептеледі.

3. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте белгіленген тәртіппен және шарттарда барлаудың бүкіл учаскесін қайтару арқылы барлау кезеңін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

Ескерту. 24-тарау 170-1-баппен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

170-2-бап. Жер қойнауы учаскесінде уранды барлауға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін ұзарту

1. Жер қойнауы учаскесінде уранды барлауға арналған келісімшарт бойынша барлаудың бастапқы кезеңі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша қатарынан бес жылға дейінгі кезеңге ұзартылуы мүмкін.

2. Жер қойнауы учаскесінде уранды барлауға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі осы баптың 1-тармағында көзделген мерзімге мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) барлау кезеңінің жұмыс бағдарламасында көзделген жұмыстар толық көлемде орындалған;

2) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген міндеттемелердің жойылмаған бұзушылықтары болмаған:

3) келісімшарт бойынша барлау мерзімі бұрын осы тармаққа сәйкес ұзартылмаған кезде жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша бір рет ұзартылуы мүмкін.

3. Барлау кезеңін ұзарту туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға барлау кезеңі ішінде береді.

4. Барлау кезеңін ұзарту туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) уранды барлауға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) барлау кезеңін ұзарту сұралатын жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) нұсқау;

4) барлау кезеңін ұзартудың негізі мен сұралатын мерзімі;

5) жер қойнауы учаскесі бойынша тиісті жобалау құжаттарының негізінде айқындалған, барлау кезеңін ұзартудың сұралатын, бірақ қатарынан бес жылдан аспайтын мерзімі.

5. Келісімшарттар бойынша барлау кезеңін ұзарту туралы өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңі ұзартылған жағдайда жер қойнауының тиісті учаскесінде орындауға міндеттенетін қосымша жұмыстардың көлемін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын қосымша жұмыстар бағдарламасы;

2) жер қойнауын пайдаланушы қол қойған келісімшартқа:

барлау кезеңін ұзартуды;

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген және келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса берілетін қосымша жұмыстар бағдарламасын орындау бойынша жер қойнауын пайдаланушының міндетін көздейтін толықтыру.

6. Егер құзыретті орган жер қойнауы учаскесі бойынша өтінішті қарау кезеңінде өтініште көрсетілген барлау кезеңі аяқталса, онда уранды барлауға арналған келісімшарт мұндай жер қойнауы учаскесіне қатысты өтінішті қарау кезеңінде қолданылуын жалғастырады.

Бұл ретте көрсетілген мерзім ішінде жер қойнауын пайдаланушыға өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

7. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган барлау кезеңін ұзарту туралы шешім қабылдайды немесе оны ұзартудан бас тартады.

8. Құзыретті орган барлау кезеңін ұзартудан:

1) өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сай келмеген;

2) осы баптың 1 – 3-тармақтарында көзделген барлау кезеңін ұзарту үшін негіздер болмаған;

3) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелердің жер қойнауын пайдаланушы жоймаған бұзушылықтары болған жағдайларда бас тартады.

Құзыретті органның барлау кезеңін ұзартудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны барлау кезеңі ішінде қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

9. Құзыретті орган ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш берушімен уранды барлауға арналған келісімшартқа тиісті толықтыруды жасасады және өтініш берушіге оның қол қойылған бір данасын жібереді

.

Ескерту. 24-тарау 170-2-баппен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

171-бап. Тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңі

1. Уран өндіруге арналған келісімшарттар бойынша оларды жасасу кезінде жер қойнауы учаскесі және өндірудің тәжірибелік-өнеркәсіптік кезеңі бекітіліп беріледі.

2. Жер қойнауын пайдаланушы тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңі ішінде кен орнын игеру жобасын әзірлеуді, бекітуді және оған осы Кодексте көзделген сараптамалар жүргізуді, сондай-ақ уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіруді жүзеге асыруға құқылы.

3. Тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңінің ұзақтығы осы Кодекстің 172-бабының 1-тармағында көрсетілген уран өндіру кезеңінің барынша ұзақтығын тиісінше қысқартумен төрт жылдан аспайтын мерзімді құрайды.

Құзыретті орган уран өндіруге арналған келісімшарт бойынша тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін уран саласындағы ұлттық компаниямен тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша хабарламада белгілейді.

4. Уран өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру учаскесін және тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін бекітіп берудің міндетті шарты жер қойнауын пайдаланушының геологиялық қорларды есептеу бойынша жер қойнауының есебін және осы Кодексте көзделген тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасына қатысты сараптамалардың оң қорытындысын алуы болып табылады.

5. Өндіру учаскесі мен тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін бекітіп беру туралы өтініште мыналар:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасына мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы және қорлардың бар-жоғы туралы мәліметтер;

3) өндіруге арналған жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) көрсету;

4) тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңінің ұзақтығы қамтылуға тиіс.

6. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.

7. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган өндіру учаскесін және тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін бекітіп беру туралы шешім қабылдайды немесе осындай бекітіп беруден бас тартады.

8. Егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда құзыретті орган өндіру учаскесін және тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін бекітіп беруден бас тартады.

Құзыретті органның өндіру учаскесін және тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін бекітіп беруден бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

172-бап. Уран өндіру кезеңі

1. Уран өндіруге арналған келісімшарт жасасу кезінде уран өндіру кезеңінің барынша ұзақтығы, тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңін қоса алғанда, жиырма бес жылдан аспайтын мерзімді құрайды.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделген мерзім шегінде уран өндіру кезеңі жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын игеру жобасының негізінде айқындалады.

Тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру және жер қойнауы учаскесінде өндіру кезеңі уран өндіруге арналған келісімшарт тіркелген күннен бастап есептеледі.

3. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте белгіленген тәртіппен және жағдайларда уран өндірудің бүкіл аумағын қайтару арқылы өндіру кезеңін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

173-бап. Уран өндіру кезеңін ұзарту

1. Құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша өндіру кезеңін қатарынан жиырма бес жылға дейінгі кезеңге ұзартады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға өндіру кезеңін ұзарту туралы өтінішті ұзартылатын өндіру кезеңі аяқталғанға дейін кемінде алты айдан кешіктірмей белгіленген нысан бойынша береді.

3. Өндіру кезеңін ұзарту туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) уран өндіруге арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру кезеңін ұзарту сұралатын жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) көрсету;

4) өндіру кезеңін ұзарту сұратылып отырған мерзімі қамтылуға тиіс.

4. Өтінішке қосымша мыналар:

1) алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған, өндіру кезеңін ұзартудың сұралып отырған мерзімі ішінде кен орнын әзірлеуді көздейтін уран кен орнын әзірлеу жобасы қоса беріледі.

4-1. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап екі ай ішінде қаралуға жатады.

5-1. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган уран өндіруге арналған келісімшарттың ережелерінде мынадай міндеттемелердің біреуінің бекітілуі шартымен өндіру кезеңін ұзарту туралы шешімді бес жұмыс күні ішінде қабылдайды:

1) уран саласындағы ұлттық компания немесе дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) кемінде тоқсан пайызы осындай ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға жер қойнауын пайдаланушы болып табылады;

2) уран өндіру жөніндегі бірлескен кәсіпорынның шетелдік қатысушысының (акционерінің) уранды бес пайызға дейін байытылған уран гексафториді нысанына дейін конверсиялау және байыту технологиясын уран саласындағы ұлттық компанияға немесе онымен бірлесіп құрылған заңды тұлғаға мынадай шарттармен:

Қазақстан Республикасының аумағында уран саласындағы ұлттық компаниямен бірлесіп, зауыт өнімін өткізу нарығы бойынша шектеулер қоймай, осындай зауыт салу арқылы уранды бес пайызға дейін байытылған уран гексафториді нысанына дейін конверсиялау және байыту технологиясын ендіру және оқшаулау;

уран өндіру жөніндегі бірлескен кәсіпорынның шетелдік қатысушысының (акционерінің) уран өндіруді ұзартудың бүкіл кезеңіне өнімді кепілдендірілген сатып алу туралы ұзақ мерзімді келісімшарт жасасу арқылы уранды бес пайызға дейін байытылған уран гексафториді нысанына дейін конверсиялау және байыту зауытының өнімін кепілдендірілген өткізу нарығын зауыттың жылдық қуатының кемінде елу пайызы мөлшерінде қамтамасыз етуі шарттарымен беруі.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасында санамаланған міндеттемелер Қазақстан Республикасының аумағында уранды бес пайызға дейін байытылған уран гексафториді нысанына дейін конверсиялау және байыту технологиясын ендіру және оқшаулау жөніндегі келісімдерде бекітілуге тиіс.

Қазақстан Республикасының ұлттық мүдделерін ескере отырып, құзыретті орган Қазақстан Республикасы Үкіметінің мақұлдауын алғаннан кейін уран өндіруге арналған келісімшарт ережелерінде және жекелеген келісімдерде осы тармақтың

бірінші бөлігінде көзделмеген, уран өндіру жөніндегі бірлескен кәсіпорынның шетелдік қатысушысы (акционері) және (немесе) шетелдік үкімет ұсынатын, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және (немесе) мемлекет үшін жалпыұлттық құндылығы бар стратегиялық жобаларды іске асыруға байланысты мөлшерлес міндеттемелерді бекіту шартымен уран өндіру кезеңін ұзарту туралы шешім қабылдауға құқылы.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көрсетілген міндеттемелер орындалмаған немесе уақтылы орындалмаған жағдайларда, уран өндіру жөніндегі бірлескен кәсіпорынның шетелдік қатысушысы (акционері) Қазақстан Республикасының аумағында уранды бес пайызға дейін байытылған уран гексафториді нысанына дейін конверсиялау және байыту технологиясын ендіру және оқшаулау жөніндегі келісімнің талаптарына сәйкес тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

5-2. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5-3. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Құзыретті орган өндіру кезеңін ұзартудан:

1) егер өтініш осы баптың 2-тармағында белгіленген мерзімнен кеш берілген;

2) егер өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

3) егер кен орнын игеру жобасында өтініште сұратылып отырған мерзімнен аз мерзім ішінде кен орнын игеру көзделген;

4) құзыретті органның хабарламасында көрсетілген уран өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушының міндеттемелерінің жойылмаған бұзушылықтары болған;

5) құзыретті органның уран өндіру кезеңін ұзартуға ниеті болмаған жағдайларда бас тартады.

Өндіру кезеңін ұзарту өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесі (учаскелері) бойынша ғана жүргізіледі.

7. Егер келісімшарт өндіру кезеңін ұзарту туралы өтініш берілген күні құзыретті орган бекітетін, өтініш берілген күнге қолданыста болатын уран өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келген жағдайда, өндіру кезеңін ұзартқан кезде жер қойнауын пайдаланушы мен құзыретті орган арасында ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап бір ай ішінде уран өндіруге арналған келісімшартқа өндіру кезеңін ұзартуды көздейтін толықтыру жасалады.

8. Егер келісімшарт өндіру кезеңін ұзарту туралы өтініш берілген күні құзыретті орган бекітетін, өтініш берілген күнге қолданыста болатын уран өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келмеген жағдайда, өндіру кезеңін ұзартқан кезде жер қойнауын пайдаланушы мен құзыретті орган арасында ұзарту туралы шешім қабылданған күннен бастап екі ай ішінде уран өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген, жаңа редакциядағы уран өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

9. Егер келісімшарт шеңберінде уран өндіру кезеңі кемінде жиырма жыл мерзімге белгіленсе, өндіру кезеңін ұзарту кезінде келісімшарт шарттары осындай ұзарту күнінде қолданыста болатын Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келтірілуге жатады.

Келісімшарттың өндіру кезеңін ұзарту шарттарының Қазақстан Республикасы үшін жер қойнауын пайдалану құқығы берілген шарттарға қарағанда пайдасы аз болмауы тиіс.

Ескерту. 173-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2 -б. қараңыз); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

174-бап. Уранды барлау немесе өндіру кезінде жер қойнауын және қоршаған ортаны қорғау, жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану

Ескерту. 174-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уранды барлау мен өндіруді жүргізудің міндетті шарттары:

1) жер қойнауын қорғауды қамтамасыз ету;

2) жоғары технологияларды қолдану және жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы негізінде жер қойнауын ұтымды әрі экономикалық тұрғыдан тиімді пайдалану;

3) Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарын сақтау.

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде қолданылатын ұтымды, қауіпсіз, қажетті және экономикалық тұрғыдан тиімді болып саналатын жалпы қабылданған халықаралық практика жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы болып түсініледі.

2. Жер қойнауын және қоршаған ортаны қорғау:

1) халықтың өмірі мен денсаулығын қорғауға;

2) табиғи ландшафтарды сақтауға және бүлінген жерлерді, өзге де геоморфологиялық құрылымдарды қалпына келтіруге бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, экономикалық, технологиялық және басқа да іс-шаралар жүйесін қамтиды.

3. Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану мен қорғау саласындағы талаптар:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің барлық кезеңдерінде жер қойнауы ресурстарын ұтымды және экономикалық тұрғыдан тиімді пайдалануды қамтамасыз ету;

2) таңдап өндіруге жол бермей, пайдалы қазбаларды жер қойнауынан алудың толықтығын қамтамасыз ету;

3) уран қорларын және ілеспе құрауыштарды анық есепке алу;

4) ауыз сумен немесе өнеркәсіптік сумен жабдықтау үшін пайдаланылатын, су жинау алаңдарында және жерасты сулары бар жерлерде өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтардың жиналуын болғызбау;

5) уран кен орындарын пайдалануды және игеруді қиындататын, жер қойнауын су басудан, өрттен және басқа да дүлей факторлардан қорғау;

6) уранды немесе өзге де заттар мен материалдарды сақтау, зиянды заттар мен қалдықтарды көму кезінде жер қойнауының ластануын болғызбау;

7) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұрудың, тоқтатудың, жер қойнауын пайдалану салдарын жоюдың, жер қойнауы учаскесін консервациялаудың белгіленген тәртібін сақтау;

8) қалдықтарды қоймаға жинап қою мен орналастыру кезінде экологиялық және санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды қамтамасыз ету болып табылады.

4. Жер қойнауын пайдаланушылар уран кен орындарын барлау мен әзірлеу жөніндегі жұмыстарды жобалау және жүргізу кезінде осы Кодексте белгіленген жер қойнауын ұтымды әрі кешенді пайдалану және қорғау жөніндегі талаптарды орындауға міндетті.

5. Осы Кодекске сәйкес белгіленген жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі талаптарды бұзу салдарынан келтірілген нұқсанның мөлшерін уран саласындағы уәкілетті орган өзі айқындаған тәртіппен белгілейді.

6. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы учаскесінің аумағындағы бұрын бұрғыланған барлық ұңғыманы балансқа қабылдауға, олар бойынша мониторинг жүргізуге міндетті.

7. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауының жай-күйіне мониторинг жүргізуді және кен орындарын әзірлеуге бақылауды ұйымдастыруды қамтамасыз етуге міндетті.

8. Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, минералдық шикізат базасын ұтымды пайдалану және орнықты дамыту мақсатында уран саласындағы уәкілетті орган уран өндіру көлемін қысқарту туралы шешімді біржақты тәртіппен қабылдауға құқылы. Уран саласындағы уәкілетті органның шешімі ресми жарияланған кезінен бастап күшіне енеді және жер қойнауын пайдаланушының орындауы үшін міндетті болады.

Ескерту. 174-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

25-ТАРАУ. УРАНДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ ШАРТТАРЫ

Ескерту. 25-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

174-1-бап. Уранды барлау шарттары

1. Іздестіру және бағалау жұмыстары барлау жұмыстарының жобасына сәйкес жүргізілуге тиіс.

2. Жер қойнауын пайдаланушы барлау кезеңінде және осы Кодексте белгіленген шектеулерді ескере отырып, барлау аумағында уранды барлау жөніндегі жұмыстардың кез келген түрін жүргізуге құқылы.

3. Уранды барлау жөніндегі жұмыстар жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес барлау жұмыстары жобасында көзделген әдістермен және тәсілдермен жүргізілуге тиіс.

4. Уранды барлау кезінде барлау жұмыстары жобасында көзделген ұңғымаларды бұрғылауға жол беріледі.

5. Табуды растау туралы өтініште:

1) жер қойнауын пайдаланушының атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) табылған кенжатынның (кенжатындар жиынтығының) орналасқан жеріне және болжамды контурларына нұсқау қамтылуға тиіс.

6. Өтінішке табудың мынадай құжаттамалық растауларының кем дегенде біреуі:

1) құрамында уран бар кендердің болуын растайтын геофизикалық (радиометриялық, гамма-каротаждық) зерттеулердің нәтижелері;

2) уранның өнеркәсіптік құрамын растайтын тау жыныстары сынамаларының зертханалық зерттеулерінің нәтижелері қоса беріледі.

7. Өтініш жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растау туралы шешім қабылдайды немесе растаудан бас тартады.

8. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растаудан:

1) өтініш осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) қоса берілген табуды құжаттамалық растау болмаған немесе анық болмаған жағдайда бас тартады.

9. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның табуды растаудан бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

10. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган табуды растаған күннен бастап бір ай ішінде бұл туралы құзыретті органды жазбаша хабардар етуге және бағалау бойынша жұмыстарды жүргізуді көздейтін барлау жұмыстары жобасына толықтыруларды әзірлеуді бастауға міндетті.

11. Барлау жұмыстарын жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) барлау жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылатын техникалық құралдардың зерттелетін жер қойнауын пайдалану объектісіне сәйкес оңтайлы болуын;

2) бүкіл жұмыс барысын, алынатын зерттеу деректері мен нәтижелерін геологиялық құжаттамада уақтылы және анық көрсетуді қамтамасыз етуге міндетті.

Ескерту. 25-тарау 174-1-баппен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

175-бап. Уран өндірудің жалпы шарттары

1. Уран өндірудің міндетті шарттары жоғары технологияларды қолдану және жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы негізінде жер қойнауын ұтымды және экономикалық тұрғыдан тиімді пайдалану, сондай-ақ адамдардың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету болып табылады.

2. Өндірілген уран санын есепке алу мақсатында, жер қойнауына сілтісіздендірілген ертінділермен қайтарылатын уранды есептен шегере отырып, өнімділік ерітінділермен жер бетіне шығарылған уран айқындалады.

176-бап. Уран өндіру шарттары

1. Уран өндіру жөніндегі операциялар жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасына және (немесе) кен орнын игеру жобасына сәйкес жүргізілуге тиіс.

2. Уран өндіру жөніндегі барлық жұмыстар құжаттандырылуға жатады.

3. Уран өндіру кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) өндіруде қолданылатын техникалық құралдарының оңтайлылығы мен қауіпсіздігін;

2) өндірілген және жер қойнауында қалдырылатын уран қорларын, оларды қайта өңдеу өнімдерін және өндіру кезінде пайда болатын өндіріс қалдықтарын анық есепке алуды;

3) тәжірибелік-өнеркәсіптік өндірудің және (немесе) өндірудің нормалары мен стандарттарын, қолданылатын әдістері мен тәсілдерін сақтауды;

4) өндіру қалдықтары мен қайта өңдеу өнімдерін қоймаға жинап қою және орналастыру кезінде экологиялық және санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды орындауды;

5) тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасында және кен орнын игеру жобасында көзделген тәртіппен уранды алуды қамтамасыз етуге міндетті.

4. Өндіру барысында алынатын уран және басқа да ілеспе пайдалы қазбалар, егер осы Кодексте немесе келісімшартта өзгеше көзделмесе, жер қойнауын пайдаланушының меншігі болып табылады.

5. Минералдық шикізатты шығару жөніндегі операцияларға байланысты жерасты сілтісіздендіру тәсілі кезінде жер бетіне шығарылған өнімділік ерітінділер, егер осы

ерітінділер олардан уран және басқа да ілеспе пайдалы қазбалар алынғаннан кейін сол көлемде жер қойнауына айдалса, жерасты суларын алуға жатпайды.

6. Жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарын сақтаған жағдайда, Қазақстан Республикасының су заңнамасына сәйкес суды пайдалану арнайы рұқсатын алмастан жер қойнауы учаскесі шегінде уранды және жер бетіне шығарылған өнімділік ерітінділерден алынған құрамында пайдалы құрауыштары бар басқа да ілеспе пайдалы қазбаларды өндіруді жүзеге асыруға құқылы.

Ілеспе алынған жерасты суларын одан әрі пайдалану Қазақстан Республикасының су және экология заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

7. Уран өндіру кезеңінде уран кен орнының геологиялық құрылысы мен қорларын нақтылау мақсатында уран саласындағы ұлттық компанияның және (немесе) дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) кемінде тоқсан пайызы уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлғаның ғана өндіру учаскесіне жете зерттеу (жете барлау) жүргізуіне жол беріледі.

Егер дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) кемінде тоқсан пайызы уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі заңды тұлға болып табылмайтын жер қойнауын пайдаланушы уран кен орнының геологиялық құрылысы мен қорларын нақтылау мақсатында 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап өндіру учаскесіне жете зерттеу (жете барлау) жүргізген болса, соның нәтижелері бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган қорлардың өсімін растаса, уран саласындағы ұлттық компания мұндай жер қойнауын пайдаланушыға жете зерттеуге (жете барлауға) жұмсаған шығындарын өтейді.

Бұл ретте жете зерттеуге (жете барлауға) жұмсалған шығындарды "Аудиторлық қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес аудитор болып табылатын адам растауға тиіс.

8. Жете барлау жөніндегі жұмыстар кен орнын әзірлеу жобасына сәйкес жүргізіледі.

Егер жете зерттеу ішінде жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесінде жаңа кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) тапқан жағдайда, оны бағалау кен орнын әзірлеу жобасына толықтыруға сәйкес жүргізіледі.

9. Уран өндіруге арналған келісімшартта осы Кодекстің 173-бабы 5-1-тармағында көзделген міндеттемелердің біреуі бекітілген кезде уран өндіруге арналған келісімшартта немесе кен орнын игеру жобасында бекітілген өндіру көлемін және (немесе) қорларды ұлғайтуға жол беріледі.

Ескерту. 176-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (қолданысқа енгізілу

тәртібін 2-б. қараңыз); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

177-бап. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

177-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды Қазақстан Республикасының радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы заңнамасына сәйкес айқындалған радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі ұлттық оператор жүзеге асырады.

Уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасына сәйкес жүргізіледі.

Жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар уран саласындағы уәкілетті орган бекіткен уранды барлау мен өндіруді жүргізу кезіндегі консервациялау және жою қағидаларында белгіленеді.

1-1. Барлау учаскесінде не жер қойнауын пайдаланушы бас тартқан барлау учаскесінің бір бөлігінде уранды барлау жөніндегі операциялар болмаған кезде не мұндай операциялар жер бетін (су айдындарының түбін) бұзбай жүргізілген кезде, осы барлау учаскесінде немесе оның бір бөлігінде жою жұмыстарын жүргізу талап етілмейді.

Бұл ретте тарату жұмыстарын жүргізудің қажеттілігі жоқ екенін растайтын барлау учаскесін не оның бір бөлігін тексеру актісі жасалады, оған осы баптың 4-тармағында аталған адамдар қол қояды.

2. Уран өндіру салдарын жою:

1) осы Кодекстің 164-бабының 3-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жер қойнауы учаскесінде;

2) жер қойнауын пайдаланушы мемлекетке қайтаруға ниеттеніп отырған жер қойнауы учаскесінде (оның бөлігінде) жүргізіледі.

3. Жер қойнауын пайдаланушы:

1) осы Кодекске және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарына сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі жұмыстар жобасын әзірлеуді, келісуді, сараптауды және бекітуді келісімшарт мерзімі өткенге дейін кемінде бір жыл бұрын қамтамасыз етуге;

2) осы Кодекстің 163-бабының 1 және 3-тармақтарында көзделген жағдайларда, алты ай ішінде уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасын әзірлеуге және осы Кодексте көзделген сараптамалардан өту үшін ұсынуға;

3) осындай тоқтату күнінен бастап он екі айдан кешіктірілмейтін мерзімде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жоюға кірісуге;

4) уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасында белгіленген мерзімдерде жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды аяқтауға міндетті.

4. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою:

1) жер қойнауын пайдаланушы не тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға;

2) құзыретті органның өкілі;

3) қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органдардың және облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының өкілдері;

4) жеке меншіктегі немесе ұзақ мерзімді жер пайдаланудағы жер учаскесінде жер қойнауын пайдалану салдарын жою жүргізілген жағдайда – жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы жою актісіне қол қойған күннен бастап аяқталған болып есептеледі.

Бұл ретте, егер жою актісіне қол қойылғаннан кейін он жыл ішінде жер қойнауын пайдаланушы, тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлғаның өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстарды жою жобасын бұза отырып орындағаны анықталса, онда мұндай тұлғалар анықталған бұзушылықты құзыретті органмен келісілген мерзімде өз есебінен жоюға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы не тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған, қатысу үлесі уран саласындағы ұлттық компанияға тікелей немесе жанама тиесілі тұлға болмаған жағдайда, анықталған бұзушылықтарды жою жөніндегі міндеттемелер уран саласындағы ұлттық компанияға жүктеледі.

5. Жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді орындау банктік салым кепілімен қамтамасыз етіледі.

5-1. Барлау салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету уранды барлау салдарын жою жөніндегі жұмыстардың нарықтық құны негізінде барлау жұмыстары жобасында айқындалған сома мөлшеріндегі ақшалай жарна арқылы осындай жобалау құжатында көзделген операцияларды жүргізу басталғанға дейін қалыптастырылады.

Барлау жұмыстары жобасына барлау салдарын жою жөніндегі жұмыстардың құнын арттыруды көздейтін толықтыру бекітілген жағдайда, қамтамасыз етудің тиісті

қосымша сомасы осындай жобалау құжатында көзделген жұмыстарды жүргізу басталғанға дейін енгізілуге тиіс.

6. Өндіру салдарын жою жөніндегі міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ететін кепіл нысанасы болып саналатын банктік салым жою жоспарында уран өндірудің жоспарланатын көлеміне пропорционалды түрде айқындалған сома мөлшеріндегі ақшалай жарна арқылы қалыптастырылады.

Уран бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жоюға жұмсалған шығындардың жалпы сомасы уран өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстардың нарықтық құны негізінде айқындалады және жою жоспарын әзірлеу шеңберінде кемінде үш жылда бір рет қайта есептелуге жатады.

7. Жер қойнауын пайдалану құқығын беру келісімшарт шарттары бойынша қалыптасқан кепілге салынған банктік салым бойынша құқықтарды қайта ресімдеудің (берудің) сөзсіз негізі болып табылады.

8. Келісімшарт тоқтатылған кезде қамтамасыз ету сомасы құзыретті органның келісімімен жер қойнауы учаскесінде орындалған және осы баптың 4-тармағында көзделген тәртіппен қабылданған жою жұмыстары құнының бөлігіне мөлшерлес азайтылуы мүмкін.

9. Егер жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жоюға жұмсалған нақты шығындар қамтамасыз ету мөлшерінен асып түссе, онда жер қойнауын пайдаланушы жою жөніндегі жұмыстарды қосымша қаржыландыруды жүзеге асыруға міндетті. Егер жоюға жұмсалған нақты шығындар қамтамасыз ету мөлшерінен аз болса, онда қалған ақша осы Кодексте белгіленген жағдайларды қоспағанда, жер қойнауын пайдаланушыда қалады.

10. Жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша уран саласындағы уәкілетті орган, егер жоюды жүргізу ауа райына және (немесе) табиғи-климаттық жағдайларға байланысты мүмкін болмаса немесе айтарлықтай қиындаған болса, уран өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою мерзімін жою жобасында көзделген мерзім өткен күннен бастап бір жылға дейінгі кезеңге ұзартады.

11. Уран өндіру салдарын прогрессивті жою осы Кодекстің 182-3-бабына сәйкес әзірленген уран өндіру салдарын жою жоспарына сәйкес жүргізіледі.

Ескерту. 177-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

178-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың уран өндіру кезеңі ішіндегі оқыту, ғылым , цифрландыру және өңірді әлеуметтік-экономикалық дамыту саласындағы міндеттемелері

Ескерту. 178-баптың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР 25.06.2020 № 347-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1. Өндіру кезеңі ішінде, екінші жылдан бастап жер қойнауын пайдаланушы жыл сайын:

1) уран саласындағы уәкілетті органның білім беру саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып бекітетін тәртіппен алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша жер қойнауын пайдаланушының уранды өндіру кезеңінде өндіру үшін шеккен шығындарының кемінде бір пайызы мөлшерінде қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыруды жүзеге асыруға;

2) уран саласындағы уәкілетті орган ғылым саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды және (немесе) уран саласындағы уәкілетті орган ақпараттандыру саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен уран өндіру саласындағы цифрландыру жобаларын алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша жер қойнауын пайдаланушының уранды өндіру кезеңінде өндіру үшін шеккен шығындарының кемінде бір пайызы мөлшерінде қаржыландыруды жүзеге асыруға;

3) алдыңғы жылдың қорытындылары бойынша уран өндіру кезеңінде уран өндіруге арналған келісімшарт бойынша инвестициялардың кемінде бір пайызы мөлшерінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын және оның инфрақұрылымын дамытуды қаржыландыруды жүзеге асыруға міндетті.

2. Өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстарды қаржыландыруға жер қойнауын пайдаланушының өңірдің әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін дамыту мен қолдауға, әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерін қолдауға арналған шығыстары, сондай-ақ ол осы мақсаттарға мемлекеттік бюджетке аударатын қаражат жатады.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

3-тармақты алып тастау көзделген – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (01.01.2027 қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3. Осы баптың 1-тармағына сәйкес жүзеге асырылған, белгіленген минимумнан асатын қаржыландыру көлемі жер қойнауын пайдаланушының келесі жылы тиісті міндеттемелерін орындау есебіне ескеріледі.

Ескерту. 178-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.06.2022 № 129-VII (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

179-бап. Уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу

Ескерту. 179-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу, соның ішінде мердігерлердің сатып алуы мынадай тәсілдерді:

1) ашық конкурс;

2) бір көзден алу;

3) төмендетуге арналған ашық конкурс (электрондық сауда-саттық);

4) осы тармақта көзделген тәсілдерді қолданбастан тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу арқылы;

5) тауар биржаларында жүзеге асырылады.

Уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы пайдаланатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген тәсілдермен жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімін немесе жұмысы осындай тізілімнің жұмысымен үйлестірілген интернеттің қазақстандық сегментінде орналасқан электрондық сатып алудың өзге де жүйелерін міндетті түрде пайдалана отырып жүргізіледі.

Жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша конкурсты ұйымдастырушы конкурс жеңімпазын айқындау кезінде конкурсқа қатысушылардың – жұмыс беретін және қызметтер көрсететін қазақстандық өндірушілердің конкурстық өтінімінің бағасын шартты түрде жиырма пайызға азайтады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан, Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын басшылар, менеджерлер мен мамандар санын есепке алмағанда, жұмыскерлердің жалпы санынан Қазақстан Республикасы азаматтарының кемінде тоқсан бес пайызын пайдаланатын дара кәсіпкерлер және (немесе) заңды тұлғалар жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық өндірушілері деп танылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын шетелдік басшылардың, менеджерлер мен мамандардың саны әрбір тиісті санат бойынша басшылардың, менеджерлер мен мамандардың жалпы санының елу пайызынан көп болмауға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушылардың және олардың мердігерлерінің уран жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібін уран саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Тауарларды тауар биржалары арқылы сатып алу Қазақстан Республикасының тауар биржалары туралы заңнамасына сәйкес биржалық тауарлар тізбесі бойынша жүзеге асырылады. Егер биржалық тауарлар тізбесіне енгізілген тауарларды сатып алудың жылдық көлемдері биржалық тауарлар тізбесінде көзделген партияның ең аз мөлшерінен аспаған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы тауарларды сатып алудың өзге тәсілін таңдауға құқылы.

Жер қойнауын пайдаланушылар және (немесе) олардың мердігерлері уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың белгіленген тәртібін бұзғаны үшін осындай келісімшарттарда көзделген жауаптылықта болады.

2. Уранға қатысты электрондық сатып алу жүйелерінің жұмыстарын жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімінің жұмысымен үйлестіру тәртібін уран саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Осы баптың мақсаттары үшін:

1) уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімі ретінде уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды және оларды өндірушілерді бақылауға және мониторингтеуге, сондай-ақ электрондық сатып алуды жүргізу және уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің тізбесін қалыптастыруға арналған мемлекеттік ақпараттық жүйе түсініледі;

2) электрондық сатып алу жүйесі деп сатып алуды ұйымдастырушылар (жер қойнауын пайдаланушылар немесе жер қойнауын пайдаланушылар уәкілеттік берген тұлғалар) тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу үшін пайдаланатын, уран саласындағы уәкілетті орган бекіткен уранды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың тәртібіне сәйкес жасалатын және пайдаланылатын электрондық ақпараттық жүйе түсініледі.

4. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Алып тасталды – ҚР 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Жер қойнауын пайдаланушылар уран саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың бір жылдық (бір қаржы жылына) және орта мерзімдік (бес қаржы жылына) бағдарламаларын уран саласындағы уәкілетті органға ұсынуға міндетті.

Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жылдық бағдарламасы ретінде күнтізбелік бір жылға жоспарланатын тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемін, оларды сатып алу тәсілі мен мерзімін айқындайтын жер қойнауын пайдаланушы жасайтын құжат түсініледі.

Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың орташа мерзімдік бағдарламасы ретінде бес жылға дейінгі кезеңге жоспарланатын тауарлардың , жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемін, оларды сатып алу тәсілі мен мерзімін айқындайтын жер қойнауын пайдаланушы жасайтын құжат түсініледі.

7. Осы баптың 1-тармағының талаптары мыналарға:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алатын жер қойнауын пайдаланушыларға;

2) дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызын ұлттық басқарушы холдинг тікелей немесе жанама иеленетін, жер қойнауын пайдалану құқығына ие заңды тұлғаларға қолданылмайды.

8. Осы баптың 7-тармағының 2) тармақшасында аталған жер қойнауын пайдаланушылардың ұлттық басқарушы холдинг айқындаған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібін бұза отырып шеккен шығыстары ұлттық басқарушы холдинг құзыретті органға жыл сайын, есепті жылдан кейінгі жылдың 25 қаңтарынан кешіктірмей ұсынатын сатып алу мәселелері бойынша жылдық есепте (ақпаратта) қамтылған мәліметтер негізінде, құзыретті орган тиісті жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттық міндеттемелерін орындауы ретінде есепке алатын шығыстардан алып тасталады.

Ескерту. 179-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.04.2019 № 241-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.01.2022 № 101-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 20.04.2023 № 226-VII (01.07.2023 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

180-бап. Жер қойнауын пайдаланушының уранды барлау, тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру және өндіру кезіндегі есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушы уранды барлауға арналған келісімшарттар бойынша мынадай мерзімді есептерді ұсынуға міндетті:

1) келісімшарттық міндеттемелердің орындалуы туралы есеп;

2) сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер, сондай-ақ олардағы елішілік құндылық көлемі туралы есеп;

3) кадрлардағы елішілік құндылық туралы есеп;

4) жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғалардың және (немесе) ұйымдардың құрамы туралы есеп;

5) геологиялық есептер.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) – 4) тармақшаларында көзделген есептер құзыретті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 5) тармақшасында көзделген есеп жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы уран өндіруге арналған келісімшарт бойынша мынадай есептерді ұсынуға міндетті:

1) геологиялық есеп;

2) Геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералдық ресурстар және минералдық қорлар туралы жария есептіліктің қазақстандық кодексіне (KAZRC кодексі) сәйкес дайындалған құзыретті тұлғаның қорлар бойынша есебі не қорларды есептеу бойынша есеп;

3) келісімшарттық талаптардың орындалуы туралы есеп;

4) уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру бойынша жүргізілген операциялар, оларға жұмсалған шығыстар туралы есеп;

5) уран өндіру бойынша жүргізілген операциялар, оларға жұмсалған шығыстар туралы есеп;

6) кадрлардағы елішілік құндылық туралы есеп;

7) қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру бойынша шығыстар туралы есеп;

8) ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға жұмсалған шығыстар туралы есеп;

9) уран өндіру бойынша есеп;

10) сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер, сондай-ақ олардағы елішілік құндылық көлемі туралы есеп;

11) жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғалардың және (немесе) ұйымдардың құрамы туралы есеп.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көзделген есептер жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 3) – 5) тармақшаларында көзделген есептер құзыретті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 6) – 11) тармақшаларында көзделген есептер уран саласындағы уәкілетті органға оның өзі бекітетін нысандар мен тәртіп бойынша ұсынылады.

Ескерту. 180-бап жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

181-бап. Жер қойнауын пайдаланушылардың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарын бұзғаны үшін жауаптылығы

Ескерту. 181-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Жер қойнауын пайдаланушыға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелерін бұзғаны үшін жауаптылықтың мынадай түрлері көзделеді:

1) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген жағдайларда, тәртіппен және мөлшерде төлейтін тұрақсыздық айыбы;

2) құзыретті орган осы Кодекстің 163-бабында көзделген жағдайларда және тәртіппен жүзеге асырылатын, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылуын бір жақты тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуы.

Бұл ретте тұрақсыздық айыбын төлеу жер қойнауын пайдаланушыны тиісті міндеттемелерін орындаудан босатпайды.

2. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарының жол берілген бұзушылықтары туралы жер қойнауын пайдаланушыны жазбаша хабардар етеді, сондай-ақ оның белгіленген мерзімде тұрақсыздық айыбын төлеу және (немесе) осындай бұзушылықты жою жөніндегі міндеттерін мынадай:

1) жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген қаржылық міндеттемелерді есептілік жыл үшін отыз пайыздан кем орындаған;

2) қамтамасыз ету мөлшерін қалыптастырудың белгіленген графигіне сәйкес қамтамасыз етуді ұсынбай не графикті бұза отырып, жер үсті тұтастығын бұзумен байланысты жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізген;

3) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген міндеттемелерін бұзған өзге де жағдайларда хабардар етеді.

3. Жер қойнауын пайдаланушының келісімшарт талаптарын бұзушылықтарды жою мерзімі міндеттемелердің физикалық көлемі бойынша жазбаша хабарлама алынған күннен бастап – алты айдан, осы баптың 2-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген міндеттемелер бойынша – үш айдан, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген өзге де міндеттемелер бойынша бір айдан аспауға тиіс.

4. Жер қойнауын пайдаланушы жол берілген бұзушылықтарды хабарламада көрсетілген мерзімде жоюға және бұл туралы жоюды растайтын құжаттарды қоса бере отырып, құзыретті органға жазбаша хабарлауға міндетті.

5. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға осындай ұзартудың себептерін негіздей отырып, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелерді бұзушылықты жою мерзімін ұзарту туралы ұсыныс жіберуге құқылы. Құзыретті орган жол берілген бұзушылықтарды жою мерзімін ұзарту туралы ұсынысты қарау нәтижелері бойынша оны алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыны мерзімді ұзартуға келісім беретіндігі туралы хабардар етеді немесе мұндай ұзартудан уәжді бас тартуын ұсынады.

6. Осы баптың 3-тармағында айқындалған мерзімде жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта көзделген міндеттемелерді бұзушылықты жою анық мүмкін болмаған жағдайда құзыретті орган осындай бұзушылықты жою мүмкін болатын өзге мерзімді белгілеуге құқылы.

Ескерту. 181-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

26-ТАРАУ. УРАН БОЙЫНШЫ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖОБАЛАУ ҚҰЖАТТАРЫ

Ескерту. 26-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

182-бап. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттары туралы жалпы ережелер

Ескерту. 182-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Мыналар уран бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттары болып табылады:

1) уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасы;

2) уран кен орнын әзірлеу жобасы;

3) уран өндіру салдарын жою жобасы;

4) барлау жұмыстарының жобасы.

2. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарын жер қойнауын пайдаланушы шарт негізінде тартатын, тиісті қызмет түріне лицензиясы бар жобалау ұйымы жасайды.

3. Алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарын жер қойнауын пайдаланушы бекітеді.

5. Алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Жобалау құжаттарында көзделген жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізудің түрлерін, тәсілдерін, технологияларын, көлемі мен мерзімдерін өзгертуге осындай жобалау құжаттарына тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізілгеннен кейін жол беріледі.

7. Егер бекітілген жобаларда айқындалған өндіру көлемдері жыл сайын уран кен орнын әзірлеудің тау-кен-геологиялық және технологиялық шарттары өзгертілместен бір жылда бекітілген көрсеткіштерден физикалық тұрғыда жиырмадан аз пайызға өзгерсе, бекітілген жобаларға өзгерістердің және (немесе) толықтырулардың жобалары жасалмайды.

Бұл ретте өндіру көлемінің артуы келісімшарттың және (немесе) кен орнын әзірлеу жобасының жұмыс бағдарламасында бекітілген уран қорларының ұлғаюына алып келмейді.

Жобалау құжаттары жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларға сәйкес жасалады.

8. Егер Қазақстан Республикасы экология заңнамасының ережелерінен өзгеше туындамаса, жобалау құжаттары өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі сараптама мен мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады.

9. Жер қойнауын пайдаланушы әрбір үш жыл сайын құзыретті органға игеру жобасының көрсеткіштеріне сәйкес жобалық шарттардың орындалуын талдауды сараптамаға жіберуге міндетті.

Ескерту. 182-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

182-1-бап. Уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасы

1. Уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасы осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес жасалады.

2. Уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасы тәжірибелік-өнеркәсіптік өндірудің бүкіл кезеңіне әзірленеді.

3. Уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасында тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жөніндегі жұмыстардың түрлері, әдістері мен тәсілдері, болжамды көлемдері мен оларды жүргізу мерзімдері, сондай-ақ пайдаланылатын технологиялық шешімдер сипатталады.

4. Уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобаларының мазмұнына қойылатын талаптар жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда белгіленеді.

5. Жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасында көрсетілмеген, сондай-ақ осындай жоба болмаған кезде уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.

Ескерту. 182-1-баппен толықтырылды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

182-2-бап. Барлау жұмыстарының жобасы

1. Барлау жұмыстарының жобасы барлауға арналған келісімшарт жасасу туралы шешім қабылданған күннен бастап он екі ай ішінде жасалады.

2. Барлау жұмыстарының жобасы барлаудың барлық кезеңіне әзірленеді.

3. Барлау жұмыстарының жобасы мыналарды қамтуға тиіс:

1) учаске бойынша уранды барлау жөніндегі жұмыстар түрлерінің, тәсілдерінің, технологияларының, көлемі мен орындау мерзімдерінің сипаттамасы;

2) жер қойнауын ұтымды пайдалану мен қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар;

3) уранды барлаудың салдарын жою жөніндегі жұмыстарды орындаудың мерзімдері, шарттары мен құны туралы ақпарат.

4. Барлау жұмыстарының жобасы жер қойнауын пайдаланушы жұмыс бағдарламасында мәлімдеген жұмыстардың бүкіл көлемі мен оларды орындау мерзімдерін қамтуға тиіс.

5. Табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалауды жүргізу қажет болған жағдайда, мұндай жұмыстар әрбір табылған кенжатын (кенжатындар жиынтығы) бойынша өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу арқылы барлау жұмыстарының жобасында көзделеді.

Бұл ретте барлау жұмыстарының жобасына табылған кенжатынды (кенжатындар жиынтығын) бағалау бойынша жұмыстарды жүргізу түрлерінің, тәсілдерінің, технологияларының, көлемі мен мерзімдерінің сипаттамасы кіреді.

6. Барлау жұмыстарының жобасы жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдаланудың бірыңғай қағидаларына сәйкес жер қойнауын пайдаланудың оң практикасы негізінде әзірленеді.

7. Жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын

алған барлау жұмыстарының жобасында көрсетілмеген, сондай-ақ осындай барлау жұмыстарының жобасы болмаған кезде кен орындарын іздестіру, барлау және бағалау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.

8. Жер қойнауын пайдаланушы уран кен орнын тапқан кезде геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері бойынша уран қорларын есептей отырып есеп жасалады. Уран қорларын есептеу жөніндегі есеп жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жер қойнауының мемлекеттік сараптамасына жатады.

9. Барлау жұмыстарының жобасы бекітілгеннен кейін оның көшірмесі уран саласындағы уәкілетті органға ұсынылады.

Ескерту. 182-2-баппен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

182-3-бап. Уран өндірудің салдарын жою жобасы

1. Уран өндіру жөніндегі операциялардың салдары жою жоспарының негізінде әзірленген жою жобасына сәйкес жойылады.

2. Жою жоспары – өндіру учаскесінде орналасқан кеңішті және басқа да өндірістік және инфрақұрылымдық объектілерді пайдаланудан шығару жөніндегі іс-шаралардың, өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде бүлінген жерді рекультивациялау жөніндегі іс-шаралардың, прогрессивті жоюды жүргізу жөніндегі іс-шаралардың, өндіру жөніндегі операциялар салдарын жою жөніндегі өзге де жұмыстардың сипаттамасын, сондай-ақ жою жөніндегі осындай іс-шаралар құнын есептеуді қамтитын құжат.

3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын алған жою жоспары болмаған кезде уран өндірудің салдарын прогрессивті жоюға тыйым салынады.

4. Уран өндірудің салдарын жою жоспары мен жобасына қойылатын талаптар уран саласындағы уәкілетті орган бекітетін уранды барлау мен өндіруді жүргізу кезіндегі консервациялау және жою қағидаларында белгіленеді.

5. Уран өндірудің салдарын жою жоспары жер қойнауы учаскесінің және жойылуға жататын тиісті технологиялық объектілердің іс жүзіндегі жай-күйі негізге алына отырып, әр үш жыл сайын жасалады.

Ескерту. 182-3-баппен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

183-бап. Уран кен орнын әзірлеу жобасы

1. Кен орнын әзірлеу жобасы осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру кезеңінде жасалады.

2. Кен орнын әзірлеу жобасы қорларды толық даярлау кезеңіне әзірленеді.

3. Кен орнын әзірлеу жобасында мыналар қамтылуға тиіс:

1) геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есептің жер қойнауының мемлекеттік сараптамасы берген оң қорытындысы;

2) жер қойнауын ұтымды пайдалануды және қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар;

3) уран өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстардың орындалу мерзімдері, шарттары мен құны туралы ақпарат;

4) кен орнын әзірлеудің бүкіл кезеңіне уран өндірудің жыл сайынғы болжалды көлемі.

Ескерту. 183-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

183-1-бап. Уран бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарына мемлекеттік сараптама

Ескерту. 183-1-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Уран кен орнының жобалау құжаттарына және әзірленуін талдауларға мемлекеттік сараптама жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес уран кен орындарын барлау және әзірлеу кезінде жер қойнауын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету мақсатында жүргізіледі.

2. Жобалау құжаттарына және әзірлеуді талдауларға мемлекеттік сараптаманы Қазақстан Республикасының уран кен орындарын әзірлеу жөніндегі орталық комиссиясы (бұдан әрі – орталық комиссия) геология және әзірлеу саласында арнаулы білімі бар және сараптама нәтижелеріне мүдделі емес тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып жүзеге асырады.

Тәуелсіз сарапшыларды тарту және біліктілік тұрғысынан іріктеу, сондай-ақ тәуелсіз сараптамаға ақы төлеу тәртібін уран саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Жер қойнауын пайдалану саласындағы жобалау құжаттарының және әзірлеме талдауларының тәуелсіз сараптамасына жер қойнауын пайдаланушы ақы төлейді.

3. Орталық комиссияның қызметін ұйымдастыру, оның құрамы, жұмыс регламенті және іс қағаздарын жүргізу уран саласындағы уәкілетті орган бекітетін орталық комиссия туралы ережеде айқындалады.

4. Уран кен орнының жобалау құжаттарына және әзірленуін талдауларға мемлекеттік сараптама екі ай ішінде жүргізіледі.

Мемлекеттік сараптама жүргізу мерзімі орталық комиссияның шешімі бойынша ұлғайтылуы мүмкін, бірақ ол үш айдан аспайды.

5. Жобалау құжатына немесе әзірлеуді талдауға мемлекеттік сараптама жүргізу нәтижелері сараптамалық қорытындымен ресімделеді, ол оң немесе теріс болуы мүмкін

. Сараптамалық қорытындының көшірмесі оған қол қойылған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға жіберіледі.

6. Теріс сараптамалық қорытындыны шығаруға мыналар:

1) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына, оның ішінде мазмұны, құрылымы және ресімделуі бойынша жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда белгіленген талаптарға және (немесе) келісімшарт ережелеріне сәйкес келмеуі;

2) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың жер қойнауын пайдаланудың оң практикасына сәйкес келмеуі;

3) жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған қорларды есептеу жөніндегі есепке сәйкес келмеуі;

4) жобалау құжатында немесе әзірлеуді талдауда ұсынылған жобалау шешімдерінің техникалық және (немесе) экономикалық негіздемесінің жеткіліксіздігі негіз болып табылады.

7. Жобалау құжатының немесе әзірлеуді талдаудың мемлекеттік сараптамасының теріс қорытындысында оны шығару негіздемесі және жобалау құжатын немесе әзірлеуді талдауды пысықтау жөніндегі ұсынымдар келтіріледі.

Ескерту. 183-1-баппен толықтырылды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен; өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

184-бап. Жобалау құжаттарын орындаудың мониторингі

1. Алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2. Жер қойнауын пайдаланушының кен орнын тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру және әзірлеу жобаларын орындауына мониторинг үш жылда кемінде бір рет орындалатын уран кен орнын әзірлеуге талдау жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

3. Уран кен орнын әзірлеуге талдау жүргізуге қойылатын талаптар уран саласындағы уәкілетті орган бекітетін жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда белгіленеді.

4. Алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Алып тасталды – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. Жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану жөніндегі бірыңғай қағидаларда әзірлеуді талдау шеңберінде жобалау құжаттарының жекелеген көрсеткіштерін болмашы (жиырма пайыздан аз) түзету мүмкін болатын жағдайлар белгіленеді.

7. Кен орнын әзірлеуді талдау әзірлеу процесінде геологиялық, геофизикалық, гидродинамикалық және басқа да зерттеулер нәтижелерін кен орнын әзірлеу жүйесін жетілдіру қажеттілігін анықтау тұрғысынан кешенді зерттеуді білдіреді. Кен орнын әзірлеуді талдау жобалау құжаттарының мемлекеттік сараптамасына жатады.

8. Уран кен орны әзірленуін талдауды жер қойнауын пайдаланушы тартатын, тиісті қызмет түріне лицензиясы бар жобалау ұйымы жүргізеді және жер қойнауын пайдаланушы талдауды хабарлама тәртібімен құзыретті органға жібереді.

9. Кен орнын әзірлеу жобасына өзгерістер енгізу қажеттілігі туралы уран кен орнын әзірлеуді талдау нәтижелері бойынша негізді тұжырым болған кезде кен орнын әзірлеудің іс жүзіндегі және жобалау көрсеткіштері арасында едәуір (жиырма және одан көп пайыз) алшақтықтар болған жағдайда талдау нәтижелері кен орнын әзірлеу жобасының мемлекеттік сараптамасы үшін осы Кодексте көзделген тәртіппен орталық комиссияның қарауына жатады.

10. Орталық комиссия уран кен орнын әзірлеуді талдау бойынша оң қорытынды қабылдаған жағдайда жобалау шешімдері мен осындай талдаудың көрсеткіштері кен орнын әзірлеу жобасына өзгерістер мен толықтыруларды әзірлеу, бекіту және оларға мемлекеттік сараптама жүргізу кезеңіне жобалау шешімдері мен кен орнын әзірлеу жобасының көрсеткіштері ретінде бағаланады, ол бір жылдан аспауға тиіс.

Ескерту. 184-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

IX БӨЛІМ. ПАЙДАЛЫ ҚАТТЫ ҚАЗБАЛАРДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ

27-тарау. Пайдалы қатты қазбаларды барлау

185-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия

Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия бойынша оның иесінің пайдалы қатты қазбалар кен орындарын іздестіруді және одан әрі өндіру үшін олардың ресурстарын және қорларын бағалауды қамтитын пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу мақсатында жер қойнауы учаскесін пайдалануға айрықша құқығы бар.

186-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия берілетін аумақтар

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия бойынша барлау аумағы, егер осы Кодекстен өзгеше туындамаса, Қазақстан Республикасының кез келген аумағындағы блокты қамтуы мүмкін.

2. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны:

1) осы Кодекстің 25-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларда;

2) көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін басқа тұлғаның келісімінсіз, оның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінің аумағы шегінде толық орналасқан блокқа қатысты;

3) жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілген жер қойнауы учаскесінің аумағы шегінде толық орналасқан блокқа қатысты;

4) пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған басқа лицензия бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлау учаскесінің аумағына толық немесе ішінара жатқызылатын блокқа қатысты;

5) пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесінің аумағы шегінде толық орналасқан блокқа немесе пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруге өтініш бар аумаққа қатысты;

6) осы Кодекстің талаптарына сәйкес пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру салдарын жою жүргізілуге тиіс немесе жүргізіліп жатқан аумақ шегінде толық орналасқан блокқа қатысты;

7) уран өндіру учаскесінің аумағы шегінде толық немесе ішінара орналасқан блокқа қатысты беруге жол берілмейді.

3. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия толық блоктардан басқа мынадай толық емес (ішінара) блоктарға:

1) жақтары осы баптың 2-тармағының 2), 3), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген аумақтарды (аумақты) толық қамтитын блокқа;

2) осы баптың 2-тармағының 2), 3), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген аумақтарда (аумақта) ішінара орналасқан блоктың басқа толық емес (ішінара) немесе толық блокпен ең болмағанда бір ортақ жағы болған және осындай ортақ жағы көрсетілген аумақтарда орналаспаған жағдайда, осындай блокқа;

3) осы Кодекстің 25-бабының 1-тармағында көрсетілген аумақтарға ішінара жатқызылатын блокқа қатысты да берілуі мүмкін.

Барлауға арналған лицензияға көмірсутектерді немесе пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге арналған жер қойнауы учаскесінің ішінара аумағына шығатын блокты енгізуге осы учаскелер бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың жазбаша келісімімен ғана жол беріледі.

Бұл жағдайда барлау учаскесінің аумағы осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген аумақтардың шекаралары бойынша, оның ішінде толық емес (ішінара) блоктардан қалыптастырылды деп есептеледі. Барлауға арналған лицензияға енгізілген толық емес (ішінара) блокты қалыптастыру үшін негіз болған мән-жайлар тоқтатылған кезде барлау учаскесі аумағының шекараларын айқындау мақсатында осы блок толық деп танылады.

Осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген қағида осы Кодекстің 25-бабының 1-тармағында көрсетілген аумақтарға ішінара жатқызылатын және барлау учаскесінің аумағына енгізілген блоктарға қолданылмайды. Осындай блоктар шегінде бұл блоктар

осы Кодекстің 25-бабының 1-тармағында көзделген аумақтар мен объектілерді қозғайтын бөлікте жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салу қолданылады.

Ескерту. 186-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

187-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия беру туралы өтініш

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны алуға мүдделі тұлға және (немесе) уран саласындағы ұлттық компания құзыретті органға ол белгілеген нысан бойынша өтініш береді.

Уранды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу мақсаттары үшін мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында айқындалған жер қойнауында уранның кенденуі және (немесе) уран кенжатыны бар аумақтар бойынша уран саласындағы ұлттық компания ғана өтініш беруші бола алады.

2. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия беруге өтініште көрсетілетін аумақ екі жүз блоктан артық болмауға тиіс.

3. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің атауы, орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуі туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді көшірме немесе өтініш иесінің шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), басшылар туралы, өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын заңды және жеке тұлғалар, мемлекеттер және халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

2) барлау аумағын құрайтын және өтініш иесі пайдалануға беруді сұрайтын жер қойнауы учаскесін айқындайтын блокты (блоктарды) көрсету.

Өтініште көрсетілген барлау аумағы, егер осы Кодекстің 186-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларда блоктың бір бөлігін қамтыса, лицензияның шарттарын айқындау мақсаттары үшін өтінішті қарау кезінде аталған блок толық болып есептеледі.

4. Өтінішке мынадай құжаттар:

1) осы баптың 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелері;

2) егер тұлғаны өтініш иесі тағайындаған болса, өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін мұндай тұлғаның өкілеттігін растайтын құжат;

3) сұралып отырған жер қойнауы учаскесінде өтініш иесі жүргізуге ниет етіп отырған барлау жөніндегі жұмыстардың жазбаша сипатталған түрлері, әдістері, тәсілдері, жылдар бойынша болжалды жүргізу мерзімдері мен көлемдері;

4) егер сұралатын учаскеде немесе оның бөлігінде тұлға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт негізінде көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын болса, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия беруге мұндай тұлғаның келісімі;

5) өтініш иесінің пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүзеге асыруға қаржылық және кәсіби мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжаттар;

6) егер сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағы толық немесе ішінара елді мекендердің жерлеріне және оларға іргелес бір мың метр қашықтықта жатқан аумаққа тиесілі болса, жергілікті халықты осы Кодекстің 25-бабының 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген әлеуметтік-экономикалық қолдау туралы келісім;

7) өтініш иесінің республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің алты еселенген мөлшерінен асатын салықтық берешегінің жоқ екендігі туралы, өтініш берген күннің алдындағы күннен күнтізбелік он күннен ерте берілмеген салық органынан анықтама қоса беріледі.

5. Өтініш иесінің барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жеткілікті қаржылық мүмкіндігінің болуын растау үшін мынадай құжаттардың бірі:

1) өтініш берушінің лицензия беруге өтініш берілетін күннің алдындағы үш ай шегіндегі отыз күндік мерзім ішінде сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында барлауға қажетті ең төмен шығыстарды жабу үшін жеткілікті мөлшерде ақшасының тұрақты болатынын (қалдығын) растайтын Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкіндегі немесе Ұлттық пошта операторындағы банктік шоты бойынша ақшаның қалдығы және қозғалысы туралы үзінді көшірме;

2) ақша қарызы шартының (алдын ала қарыз шарты) немесе қарыздың нысаналы мақсаты ретінде өтініш иесінің пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі қызметін қаржыландыру, сондай-ақ сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында барлауға талап етілетін ең төмен шығыстарды өтеу үшін жеткілікті қарыз сомасы (қаржыландыру) расталатын, қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмесі;

3) Қазақстан Республикасының аудиторлық қызмет туралы заңнамасына сәйкес жасалған аудиторлық есеппен бірге, өтініш берушінің лицензия беруге өтініш берілген күннің алдындағы қатарынан күнтізбелік алты айға немесе алдыңғы күнтізбелік жылға дайындалған қаржылық есептілігі, онда өтініш берушінің таза активтерінің мөлшері оның сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында барлауға арналған ең төмен шығыстардың шамасындағы міндеттемесінен асып түседі;

4) Қазақстан Республикасында қызметін жүзеге асыратын қор биржасы таныған рейтингтік агенттіктің өтініш иесіне өтініш берілген күннің алдындағы жыл ішінде құзыретті орган айқындайтын ең төменгі рейтингтік бағадан төмен болмайтын рейтингтік баға беру туралы хаты ұсынылады.

Егер өтініш иесінің қаржылай мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжат ретінде қаржы ұйымы болып табылмайтын тұлға (қаржыландыратын) қарыз беруші болатын ақша қарызы шартының (алдын ала қарыз шарты) немесе қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмесі ұсынылса, өтінішке қосымша осы тұлғада осы тармақтың 1) , 3) немесе 4) тармақшаларында көзделген қаржылай мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжаттардың бірі қоса беріледі.

6. Өтініш иесінің барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жеткілікті кәсіби мүмкіндіктерінің болуын растау үшін мынадай құжаттардың кез келгені:

1) штатында маманның болуы туралы анықтама немесе геология немесе геофизика саласындағы маманмен жасалған қызметтер көрсету шартының көшірмесі;

2) мердігер ұйыммен жасалған қызметтер көрсету шартының немесе өтініш иесіне барлауға арналған сұралатын лицензия берілген жағдайда осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын, штатында осы тармақтың 1) тармақшасында санамаланған мамандардың бірі бар оператордың қызметтер көрсету шартының көшірмесі ұсынылады.

Егер өтініш иесінің кәсіби мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжат ретінде мердігер ұйыммен қызметтер көрсету шартының немесе осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын оператордың қызметтер көрсету шартының көшірмелері ұсынылса, өтінішке қосымша тартылатын ұйымның (оператордың) штатында осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көрсетілген мамандардың бірінің болуы туралы анықтама немесе тиісті маманмен қызметтер көрсету шартының көшірмесі қоса беріледі.

7. Өтінішке қоса берілетін құжаттардың көшірмелері нотариалдық куәландыруға тиіс.

8. Өтініш қазақ және орыс тілдерінде беріледі. Өтінішке қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Өтінішке қоса берілетін шет тілінде жасалған құжаттардың көшірмелері қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасымен беріледі, олардың дұрыстығын нотариус куәландырады.

9. Өтінішті беру кезі құзыретті органға өтініш келіп түскен күнмен және уақытпен айқындалады және ол есепке алынуға жатады.

10. Берілген өтініш туралы мәліметтер жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында өтініш берілген күні орналастырылады және олар мыналарды:

1) өтініш иесінің тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) не атауын;

2) өтініш иесі пайдалануына беруді сұраған жер қойнауы учаскесін айқындайтын блок (блоктар) кодын;

3) өтініштің келіп түскен күні мен уақытын қамтуға тиіс.

Ескерту. 187-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

188-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беру туралы өтінішті қарау

1. Құзыретті орган өтінішті келіп түскен күнінен бастап он жұмыс күні ішінде қарайды және пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруден бас тартуға осы Кодекстің 190-бабы 1-тармағының 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8) және 8-1) тармақшаларында көзделген негіздер болмаған кезде, сондай-ақ осы баптың 2 және 3-тармақтарының ережелерін ескере отырып, өтініш берушіге осы Кодекстің 198-бабында көзделген пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз етуді ұсыну қажеттігі туралы хабарлама жібереді.

Жіберілген хабарлама туралы мәліметтер жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында өтініш берушіге жіберілген күні орналастырылады.

Өтініш беруші пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз етуді хабарлама жіберілген күннен бастап қырық жұмыс күнінен кешіктірмей құзыретті органға ұсынуға тиіс.

Құзыретті орган өтініш берушіге пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды тиісінше қамтамасыз ету ұсынылған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей береді не хабарлама жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында орналастырылған күннен бастап отыз бес жұмыс күні өткен соң оны беруден бас тартады.

2. Егер өтініште көрсетілген аумаққа осы Кодекстің 186-бабы 2-тармағының 1), 2), 3), 4), 5), 6) және 7) тармақшаларында көзделген блок немесе мәлімделген аумақтың басқа блогымен ортақ жағы жоқ блок жатқызылса, мұндай блок лицензияға енгізілмейді, бұл туралы құзыретті орган өтініш берушіні хабардар етеді. Өтініш беруші хабарламаны алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде өзіне берілуге жататын барлық блоктан немесе олардың бір бөлігінен бас тартуға құқылы. Егер

көрсетілген мерзім өткеннен кейін өтініш беруші барлық блоктан бас тартпаса немесе блоктардың бір бөлігінен бас тартса, өтініш осы тармақтың ережелері ескеріліп, мәні бойынша қаралады.

Егер өтініште көрсетілген қандай да бір толық емес (ішінара) блок немесе толық емес (ішінара) блоктар осы Кодекстің 186-бабы 3-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген шарттарға сай келмесе, аталған блок (блоктар) та осы баптың бірінші бөлігінің қағидалары бойынша лицензияға енгізілмейді.

3. Осы баптың 2-тармағында көзделген жағдайда, лицензияға енгізілуге жатпайтын блоктарды және өтініш иесі бас тартқан блоктарды қоспағанда, өтініш осы өтініште көрсетілген блоктарға қатысты қаралады.

4. Егер осы баптың 2 және 3-тармақтарының ережелерін қолдану нәтижесінде блоктар осы Кодекстің 19-бабы 2-тармағының талаптарына сәйкес келетін, жер қойнауының пайдалануға беруге жататын екі және одан да көп жеке учаскесін қалыптастырса, құзыретті орган осындай жер қойнауы учаскелерінің әрқайсысына жеке лицензиялар береді.

5. Егер лицензия беруге өтініште көрсетілген блок толық болмаса, мұндай толық емес блок, осы тараудың ережелеріне қайшы келмейтін жағдайда берілетін лицензияға енгізілуге жатады.

Егер пайдалы қатты қазбаларды барлауға берілген лицензияда толық емес (ішінара) блок қамтылса, блоктар санын есептеу мақсаттары үшін бұл блок толық болып қаралады.

6. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтініштерді беру және оларды қарау тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Ескерту. 188-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 05.01.2021 № 407-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

189-бап. Сол бір блокқа пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтініштерді қараудың басымдығы

1. Сол бір блокты қамтитын пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтініштерді құзыретті орган олардың келіп түсу кезектілігі тәртібімен қарайды.

2. Кезекті өтініш алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензия беруден бас тартылғаннан кейін ғана қаралады.

Құзыретті орган кезекті өтінішті қарауға алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензия беруден бас тарту туралы өтініш иесін хабардар еткен күннен бастап он жұмыс күні өткен соң кіріседі.

Егер өтініш иесі бас тарту туралы шешімге сотқа шағым жасаса, құзыретті орган кезекті өтінішті қарау туралы мәселені шағымды қарау нәтижелері бойынша соттың шешімі күшіне енгеннен кейін шешеді.

3. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия беруге өтінішті қарау кезіне пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған басқа лицензияға енгізіліп қойылған блоктарды ғана қамтитын осы өтініш бойынша лицензия беруден бас тарту туралы шешім қабылданады.

Ескерту. 189-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

189-1-бап. Қайта босаған блокқа пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған жер қойнауын пайдалану құқығын беру

1. Егер сол бір блокты қамтитын пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтініштер жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен қайта босаған блок туралы мәліметтер орналастырылған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде берілсе, пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін қайта босаған сол бір блокты қамтитын пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтініштерді қарау осы бапта көзделген ерекшеліктер ескеріліп жүзеге асырылады.

Бұл жағдайда өтініштерді қарау басымдығы аукцион қорытындылары бойынша айқындалады.

2. Аукцион пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін қайта босаған сол бір блокқа берілген өтініштерді қарау мерзімі аяқталған күннен бастап он бес жұмыс күнінен кешіктірілмей өткізіледі. Өтініштерді қараудың көрсетілген мерзімі осы баптың 1-тармағының бірінші бөлігінде көзделген мерзім аяқталған күннен бастап есептеледі.

Аукцион құзыретті орган айқындайтын тәртіппен өткізіледі.

3. Құзыретті органға пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын тиісінше қамтамасыз етуді ұсынудан басқа, аукцион қорытындылары бойынша қол қою бонусын төлеу пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беру шарты болып табылады.

Белгіленген мерзімде аукцион қорытындылары бойынша қол қою бонусын төлемеу және (немесе) пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын тиісінше қамтамасыз етуді ұсынбау құзыретті органның пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруден бас тартуына алып келеді.

4. Егер аукционға ешбір өтініш беруші қатыспаса, ол өткізілмеді деп танылады.

5. Егер аукцион өткізілмесе не аукцион өткізілгеннен кейін осы баптың 3-тармағында көзделген міндеттемелер орындалмаса, пайдалы қатты қазбаларды

барлауға арналған лицензияны беруге өтініштерді қарау басымдығы осы Кодекстің 189 -бабына сәйкес, олардың келіп түсу кезектілігі тәртібімен айқындалады.

Ескерту. 189-1-баппен толықтырылды – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

190-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруден бас тарту

1. Құзыретті орган мынадай негіздемелердің бірі болған кезде:

1) өтініш немесе оған қоса берілетін құжаттар осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес келмесе;

2) осы Кодексте талап етілетін құжаттар өтінішке қоса берілмесе;

3) өтініш берілгенге дейін бір жыл ішінде өтініш иесінің немесе өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлғаның осы Кодексте көзделген негіздер бойынша құзыретті орган барлауға арналған лицензиясын немесе сұралатын жер қойнауы учаскесін толық немесе ішінара қамтитын пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензиясын кері қайтарып алса;

4) сұралатын аумақ осы Кодекстің 186-бабының 2-тармағында көрсетілген аумаққа және (немесе) блоктарға толық жататын болса;

5) өтініш берілгенге дейін күнтізбелік бір жыл ішінде өтініш иесі немесе өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлға сұралатын жер қойнауы учаскесінен немесе оның бір бөлігінен бас тартса;

6) лицензияны беру елдің ұлттық қауіпсіздігіне қауіп төндіруге немесе жер қойнауын пайдалану құқықтарының шоғырлануына алып келетін болса;

7) сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағы көлемі бойынша шектеуден асып кетсе немесе осы Кодексте белгіленген талаптарға сәйкес келмесе;

8) өтініш берілген күн алдындағы бес жыл ішінде өтініш иесі немесе өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлға өздерінің пайдалануында болған жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерін орындамаса немесе тиісінше орындамаса;

8-1) өтініш берілген күннің алдындағы бес жыл ішінде өтініш иесі, өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлға не ұйым осы Кодекске сәйкес өткізілген аукционның қорытындылары бойынша қол қою бонусын төлеу жөніндегі міндеттемелерді орындамаса;

9) өтініш беруші осы Кодекстің талаптарына сәйкес пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды тиісінше қамтамасыз етуді құзыретті органға ұсыну мерзімін сақтамаса, лицензия беруден бас тартады.

2. Лицензия беруден бас тарту жазбаша нысанда шығарылады, ол уәжді болуға тиіс.

Осы баптың 1-тармағының 6) тармақшасына сәйкес бас тарту осындай бас тарту үшін негіз болған себептер көрсетілместен шығарылады.

3. Өтініш иесі лицензияны беруден бас тартуға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес лицензия беруден бас тарту туралы хабарлама алған күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей шағым жасауы мүмкін.

4. Лицензияны беруден бас тарту өтініш иесін қайтадан өтініш беру құқығынан айырмайды.

Ескерту. 190-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

191-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияның мазмұны

Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияда осы Кодекстің 31-бабында көрсетілген мәліметтер мен шарттардан басқа, жер қойнауын пайдаланудың мынадай шарттары қамтылуға тиіс:

1) Қазақстан Республикасының салық заңнамасына белгіленген мөлшерде және тәртіппен қол қою бонусын төлеу және жер учаскелерін пайдаланғаны үшін ақы төлеу (жалдау төлемі) туралы міндеттеме;

2) пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелер мөлшері;

3) міндеттемелерді бұзғаны үшін лицензияны қайтарып алу негіздемесі.

192-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензиясы бар жер қойнауын пайдаланушы осы бапта белгіленген барлау жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар туралы талаптарды сақтауға міндетті.

2. Барлау жөніндегі операциялардың жыл сайынғы ең төмен шығыстары мынадай мөлшерлерде белгіленеді:

1) барлау мерзімінің бірінші жылы мен үшінші жылы аралығын қоса алғанда, әрбір жыл ішінде:

барлауға арналған лицензия бойынша бір блок кезінде 1200 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны екіден беске дейінгі кезінде 1800 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны алтыдан онға дейінгі кезінде 2300 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша он блоктан асқан кезде әрбір келесі блок үшін қосымша 120 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді;

2) барлау мерзімінің төртінші жылы мен алтыншы жылы аралығын қоса алғанда, әрбір жыл ішінде:

барлауға арналған лицензия бойынша бір блок кезінде 1200 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны екіден беске дейінгі кезінде 2300 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны алтыдан онға дейінгі кезінде 3500 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша он блоктан асқан кезде әрбір келесі блок үшін қосымша 180 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді;

3) барлау мерзімінің жетінші жылы мен сегізінші жылы аралығын қоса алғанда, әрбір жыл ішінде:

барлауға арналған лицензия бойынша бір блок кезінде 1800 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны екіден беске дейінгі кезінде 3500 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны алтыдан онға дейінгі кезінде 5800 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша он блоктан асқан кезде әрбір келесі блок үшін қосымша 230 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді;

4) барлау мерзімінің тоғызыншы жылы мен онынші жылы аралығын қоса алғанда, әрбір жыл ішінде:

барлауға арналған лицензия бойынша бір блок кезінде 2300 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны екіден беске дейінгі кезінде 5800 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны алтыдан онға дейінгі кезінде 8000 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша он блоктан асқан кезде әрбір келесі блок үшін қосымша 350 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді;

5) барлау мерзімінің он бірінші жылынан бастап әрбір жыл ішінде:

барлауға арналған лицензия бойынша бір блок кезінде 3500 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны екіден беске дейінгі кезінде 8000 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша блок саны алтыдан онға дейінгі кезінде 11500 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде;

барлауға арналған лицензия бойынша он блоктан асқан кезінде әрбір келесі блок үшін қосымша 460 еселік айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді.

3. Барлау мерзімінің соңғы толық емес жылында ең төмен шығыстар көрсетілген жылдағы барлау мерзімінің әрбір толық айы үшін пропорционалды түрде есептеледі.

4. Барлаудың кез келген жылы ішінде барлау учаскесінен бас тартылған кезде ең төмен шығыстар көрсетілген жылдағы барлау мерзімінің әрбір толық айы үшін пропорциналды түрде есептеледі.

5. Барлау үшін толық емес блокпен немесе толық емес блоктармен айқындалған жер қойнауы учаскесі берілген кезде ең төмен шығыстарды есептеу толық блокпен немесе толық блоктармен айқындалатын барлау учаскесіне сәйкес келетін мөлшерде жүргізіледі.

6. Барлау жөніндегі операцияларға арналған ең төмен шығыстарды есептеу республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген және есепті жылдың 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіш негізінде жүргізіледі. Барлауға арналған ең төмен шығыстарды есептеу барлау учаскесі бойынша жүзеге асырылған шығыстарға қатысты ғана жүргізіледі.

7. Жеке лицензия бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларға арналған шығыстарға барлау учаскесі бойынша жер қойнауын пайдаланушы шығыстарының мынадай түрлерінің кез келгені:

1) геологиялық-барлау жұмыстары: геологиялық карталау, сынамаларды іріктеу, бұрғылау, кернді құжаттандыру, кернсіз бұрғылау үлгілерін құжаттандыру, геологиялық деректерді түсіндіру мен өндеу, петрология, геологиялық-барлау бағдарламаларын жоспарлау, геологиялық барлау жұмыстарына байланысты есептерді дайындау;

2) геохимиялық жұмыстар: геохимиялық сынамаларды іріктеу, геохимиялық деректерді талдау, өндеу және түсіндіру;

3) жерүсті геофизикасын және аэрогеофизиканы қоса алғанда, геофизикалық жұмыстар: геофизикалық зерттеулер, кәсіпшілік геофизикалық зерттеулер, геофизикалық деректерді өңдеу және түсіндіру;

4) қашықтықтан зондтау бойынша жұмыстар: аэрофототүсірілім, ғарыштан түсірілім, қашықтықтан зондтауды жаңғырту, бейнелерді талдау, суреттерді өңдеу және түсіндіру;

5) іздестіру жұмыстары: геодезиялық және жерге орналастыру жұмыстары, координаттық торшаны түсіру, координат желілерін, олардың қиылыстарын, учаскелері шекараларын нақтылау және тағы сол сияқты;

6) кернмен бұрғылау: алмаспен бұрғылау, кіру жолдарын және бұрғылау алаңдарын дайындау;

7) кернсіз бұрғылау: бұрғылау бойынша шығыстар, кіру жолдарын және бұрғылау алаңдарын дайындау жөніндегі жұмыстар;

8) арықтарды, траншеяларды, шурфтарды тарту және басқа да барлау тау-кен қазбаларын жүргізу: техникалар мен жабдықтарды жалдауды қоса алғанда, тау-кен қазбаларын жүргізу бойынша шығыстар;

9) далалық топтарды жабдықтау: барлау керек-жарағы, шығыс материалдары және провиант, техника мен жабдықтарды жалдау, жанар-жағармай материалдары, тікелей барлау жабдығының тозуы, штаттан тыс жұмыс персоналы көрсететін қызметтерге ақы төлеу;

10) жобалау-конструкторлық және эскиздік жұмыстар: эскиздік және жобалау-конструкторлық жұмыстарға арналған жабдық, шығыс материалдары, эскиздік және жобалау-конструкторлық жұмыстарды орындайтын персоналдың еңбегіне ақы төлеу;

11) тасымалдау: барлау учаскесінде жүргізілетін пайдалы қатты қазбалар бойынша геологиялық-барлау жұмыстарымен тікелей байланысты көліктік шығыстар;

12) далалық лагерьлерді орналастыру бойынша жұмыстар: далалық геологиялық-барлау лагерін орналастыру және күтіп-ұстау, тамақтану мен тұру, тасымалдау, тікұшақ көлігінің қызметтері;

13) қоршаған ортаның жай-күйін зерттеу;

14) пайдалы қатты қазбалардың табылған кен орнын одан әрі барлаудың немесе кейіннен әзірлеудің техникалық-экономикалық негіздемесін дайындау;

15) барлау салдарын жою, бұзылған жерлерді рекультивациялау бойынша жұмыстар;

16) тиісті лицензия бойынша барлау үшін жобалау құжаттарын әзірлеу;

17) пайдалы қатты қазбаларды қайта өндеу технологияларын таңдау бойынша зерттеулер жатады.

8. Жеке лицензия бойынша барлау жөніндегі операцияларға арналған шығыстарға басқарушылық және әкімшілік мұқтаждықтарға, бухгалтерлік есепті жүргізуге, ғылыми зерттеулерге, персоналды оқытуға арналған шығыстар және осыған ұқсас басқа да шығыстар жатуы мүмкін.

Барлауға арналған шығыстарды есептеген кезде осындай шығыстардың үлесі жер қойнауын пайдаланушы мерзімдік есепте мәлімдеген жалпы шығыстардың жиырма пайызынан аспауға тиіс.

9. Барлауға арналған шығыстарға:

1) жергілікті жерде барлау учаскесінің шекараларын межелік және геодезиялық белгілерді орналастыруға, оның ішінде жерге орналастыру жұмыстарына;

2) жер қойнауын пайдалану құқығын алуға қосымша шығыстарды қоса алғанда, осындай сатып алуға;

3) қолда бар лицензия бойынша барлау учаскесіне тікелей байланысты емес ғылыми-зерттеу жұмыстарына;

4) жер учаскелерінің меншік иелеріне және пайдаланушыларға залалдарды өтеуге байланысты өтемақыға арналған шығыстар жатқызылмайды.

10. Осы бапта көзделген барлауға арналған ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелер бұзылған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы жеткіліксіз

шығыстарды жүргізуге және есепті жылдан кейінгі төрт айдан кешіктірмей, бұл туралы құзыретті органға есепті ұсынуға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушының осы тармаққа сәйкес шеккен шығыстары ағымдағы жылғы шығыстарда ескерілмейді.

Ескерту. 192-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

193-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия мерзімі

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия кезекті алты жылға беріледі.

2. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия мерзімі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша бір рет кезекті бес жылға дейінгі кезеңге ұзартылуы мүмкін.

3. Егер барлауға арналған лицензия он және одан да көп блокты қамтыса, оның мерзімін ұзартуға, жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алу үшін мәлімдеген аумақ шегіндегі блоктарды шегергенде, лицензияны беру кезінде барлау аумағына енгізілген блоктардың жалпы санынан есептелетін блоктардың кемінде қырық пайызын құрайтын аумақ барлау учаскесінің бөлігінен жер қойнауын пайдаланушы бас тартқан жағдайда жол беріледі.

Егер барлау учаскесінде уранның кенденуі және (немесе) уранның кенжатыны болса, басқа пайдалы қатты қазбалардың кендерін және уранды ілеспе пайдалы құрауыш ретінде кешенді түрде минералдандыру жағдайларын қоспағанда, жер қойнауын пайдаланушының тиісті блоктар бойынша барлау учаскесінің уранның кенденуі және (немесе) уран кенжатыны бар бір бөлігінен бас тартуы және (немесе) уран саласындағы ұлттық компанияның барлау жөніндегі операцияларды жүргізуі шартымен лицензияның мерзімін ұзартуға жол беріледі.

4. Ұзарту туралы өтініш құзыретті органға ол бекіткен нысан бойынша барлауға арналған лицензия қолданысының алтыншы жылы ішінде беріледі. Өтініш құзыретті органға ол берілген күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Егер өтінішті қарау кезеңінде барлауға арналған лицензияның мерзімі өтіп кетсе, осындай қарау кезеңінде лицензияның қолданысы жалғастырылады. Барлауға арналған лицензияны ұзарту мерзімін есептеу өтіп кеткен мерзімнің соңғы күнінен кейінгі күннен басталады.

5. Барлауға арналған лицензияның мерзімі мынадай жағдайларда:

1) егер мәлімделген ұзарту мерзімі осы баптың 2-тармағына сәйкес келмесе;

2) осы баптың 4-тармағында көзделген лицензия мерзімін ұзарту туралы өтінішті беру мерзімі бұзылса;

3) ұзарту туралы өтініш берілген күннің алдындағы есептік кезеңдер үшін жер учаскелерін пайдаланғаны үшін ақы төлеу (жалдау төлемдері) және барлауға арналған

ең төмен шығыстар бойынша барлауға арналған лицензия шарттарының жер қойнауын пайдаланушы жоймаған бұзушылықтары болса;

4) осы баптың 3-тармағында көзделген шарттар орындалмаса ұзартылуға жатпайды.

Ескерту. 193-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

194-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу тәртібі

1. Жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесі шегінде барлау жоспарына сәйкес экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, пайдалы қатты қазбалардың кез келген түрлеріне барлау жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы.

2. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі барлық жұмыстар құжаттандыруға жатады. Құжаттамада жер қойнауын анық зерттеу үшін қажетті жұмыстар туралы барлық мәліметтер көрсетіледі.

3. Жер қойнауын пайдаланушы барлау жөніндегі опрерацияларды жүргізген кезде:

1) зертханалық зерттеулердің және талдаулардың деректерін қоса алғанда, барлау барысында алынған барлық бастапқы геологиялық ақпараттың анықтығын және сақталуын;

2) геологиялық құжаттаманы (оның ішінде сынамалау жоспарларын, геологиялық карталар мен олардың кескіндері, кен денелерінің, аймақтарының геологиялық контурларын, тау-кен-барлау қазбаларының суреттерін салу) жүргізудің уақтылығын және сапасын қамтамасыз етуге міндетті.

4. Барлау жүргізу кезінде гидрогеологиялық зерттеулерді орындау міндетті болып табылады. Анықталған минералданудың ресурстарын бағалай отырып, жер қойнауын пайдаланушы жерасты суларының физикалық-химиялық қасиеттерін сипаттаумен, оның гидрогеологиялық сипаттамасын белгілеуге міндетті.

5. Барлау учаскесінде бір мың текше метрге дейін тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақтың орнын ауыстыруға зертханалық және технологиялық зерттеулер үшін сынамаларды іріктеу мақсатында, барлау жоспарында осындай жұмыстар көрсетілген және пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға оның көшірмесі ұсынылған жағдайда ғана жол беріледі.

Күнтізбелік жыл ішінде іріктелген сынамаларды зерттеу нәтижелері келесі есепті кезеңнен кешіктірілмей жыл сайынғы геологиялық есепке енгізілуге жатады.

Барлау учаскесінде бір мың текше метрден асатын көлемде тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақтың орнын ауыстыруға пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен оның рұқсатымен, құзыретті тұлғаның қорытындысымен расталатын бұрын әзірленген немесе өнеркәсіптік-сынамаланған кенді қайта өңдеу схемалары болмаған жағдайда жол беріледі.

6. Жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінде күрделі құрылысжайларды салуға, сондай-ақ тау-кен қайта өңдеу өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыруға құқылы емес.

7. Барлау учаскесінде бір мың текше метрден асатын көлемде тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақтың орнын ауыстыруға рұқсат мынадай:

1) барлау учаскесінде бір мың текше метрден асатын көлемде тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақтың орнын ауыстыруға рұқсат беруге арналған өтініш белгіленген нысан талаптарына сәйкес келген;

2) жұмыстар жүргізілген жағдайда жер қойнауын пайдаланушы бұрын ұсынған геологиялық есептерде алдыңғы кезеңдер үшін іріктелген сынамаларды зерттеу нәтижелері болған;

3) экологиялық рұқсат немесе қоршаған ортаға әсер етуге бағалау жүргізу қажеттілігінің жоқ екені туралы тұжырымы бар, белгіленіп отырған қызметтің әсер ету скринингінің нәтижелері туралы қорытынды болған;

4) осы тармақтың бірінші абзацында көзделген жұмыстардың салдарын жою құнын жабатын қосымша қамтамасыз ету ұсынылған жағдайда берілуге жатады.

Осы тармаққа сәйкес берілген рұқсатсыз, сол сияқты берілген рұқсаттың талаптарын бұза отырып, пайдалы қатты қазбаларды барлау учаскесінде тау-кен массасын алуға және (немесе) топырақтың орнын ауыстыруға тыйым салынады. Көрсетілген тыйым салуды бұзу барлау учаскесін оның мақсаты мен арналымына қайшы пайдалану болып есептеледі және пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны кері қайтарып алуға және Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

8. Осы Кодекстің мақсаттары үшін құзыретті тұлға деп Қазақстандық геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералдық ресурстар мен минералдық қорлар туралы жария есептілік кодексінде (KAZRC Кодексі) көзделген, оның қағидаларына сәйкес кәсіби ұйымның мүшесі болып табылатын жеке тұлға танылады.

KAZRC Кодексінің мақсаттары үшін құзыретті тұлға деп осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген қазақстандық кәсіби ұйым осындай деп таныған, шетелдік кәсіби ұйымның мүшесі болып табылатын жеке тұлға танылады.

Ескерту. 194-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

195-бап. Пайдалы қатты қазбаларға барлау жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі жер қойнауын пайдаланушының есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия бойынша мынадай мерзімдік есептерді:

1) лицензиялық міндетемелердің орындалуы туралы есепті;

2) сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер және олардағы елішілік құндылық үлесі туралы есепті;

3) жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғалардың және (немесе) ұйымдардың құрамы туралы есепті;

4) геологиялық есептерді ұсынуға міндетті.

2. Мерзімдік есептер жыл сайын әрбір жылдың отызыншы сәуірінен кешіктірілмей алдыңғы күнтізбелік жыл үшін ұсынылады.

Толық емес күнтізбелік жыл үшін есептер нақты жер қойнауын пайдалану кезеңі үшін ұсынылады.

Жер қойнауы учаскесін пайдалану кезеңінің соңғы толық емес күнтізбелік жыл үшін есептері көрсетілген кезең аяқталғаннан кейін екі айдан кешіктірілмей ұсынылады.

3. Осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген есеп құзыретті органға ол бекітетін тәртіппен беріледі.

Барлау учаскесі бойынша лицензиялық міндеттемелерді орындау туралы есепте көрсетілген шығыстар туралы мәліметтерді "Аудиторлық қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес аудитор растауға тиіс.

Егер осындай мәліметтер аудит жүргізілген қаржылық есептілікте жеке келтірілсе (анықталса), аудитормен расталған деп танылады.

Осы баптың 1-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген есептер пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ол бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Осы баптың 1-тармағының 4) тармақшасында көзделген геологиялық есептер жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ол бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Лицензия қолданысы тоқтатылғаннан кейін оның иесі болып табылатын тұлға жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға барлау учаскесіндегі геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы түпкілікті есепті лицензияның қолданылу мерзімі тоқтатылған күннен бастап үш айдан кешіктірілмей ұсынуға міндетті.

Геологиялық есептер бастапқы геологиялық ақпарат материалдарына негізделеді және геология, жерасты суларына гидрогеологиялық бұрғылау жүргізу саласындағы ғылыми зерттеулердің, сынақтар мен іздестірулердің, топырақты, жерүсті жыныстарын және минералдық үлгілерді жинау және байқаудан өткізу жөніндегі қызметтің жай-күйі мен нәтижелері туралы деректерді қамтиды.

196-бап. Барлау жоспары

1. Барлау жоспары пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жобалау құжаты болып табылады.

2. Барлау жоспарын жер қойнауын пайдаланушы әзірлейді және бекітеді.

Барлау жоспарын бекіткеннен кейін оның көшірмесі пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылады.

Егер барлау жоспарында көрсетілген пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялар Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес экологиялық рұқсатты немесе мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын алуды талап етсе, барлау жоспарының көшірмесі осындай рұқсат немесе тиісінше, мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы алынғаннан кейін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылады.

Жер қойнауын пайдаланушы барлау жоспарының көшірмесін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынғаннан кейін ғана пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы.

Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылған барлау жоспарында көзделмеген барлау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.

3. Барлау жоспарында пайдалы қатты қазбаларды барлау бойынша жұмыстардың түрлері, әдістері мен тәсілдері, жоспар бекітілген немесе барлау бойынша жоспарланатын жұмыстардың түрлері, әдістері, тәсілдері және көлемдері бойынша соңғы өзгерістер енгізілген күннен бастап қатарынан кемінде үш жыл перспективада оларды жүргізудің болжамды көлемі мен мерзімдері сипатталады.

Барлау жоспарында пайдалы қатты қазбаларды барлау бойынша жұмыстардың құрамын, түрлерін, әдістерін және тәсілдерін, болжамды көлемін және оларды жүргізу мерзімдерін жер қойнауын пайдаланушы барлау жоспарын жасау бойынша бекітілетін нұсқаулыққа сәйкес дербес айқындайды.

Барлау жоспарын жасау бойынша нұсқаулықты пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органмен бірлесіп әзірлейді және бекітеді.

4. Барлау бойынша жоспарланатын жұмыстардың түрлері, әдістері және (немесе) тәсілдері, сондай-ақ көлемдері мен оларды жүргізу мерзімдері өзгертілген жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы барлау жоспарына тиісті өзгерістер енгізуге және өзгертілген барлау жоспарының көшірмесін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынуға міндетті.

Егер бұл өзгерістер Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес экологиялық рұқсатты немесе мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын алуды талап етсе, өзгертілген барлау жоспары осындай рұқсат немесе тиісінше, мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы алынғаннан кейін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылады.

Ескерту. 196-бапқа өзгеріс енгізілді ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

197-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес бұзылған жерлерді рекультивациялау арқылы жүргізіледі.

Барлауға арналған лицензия бойынша айрықша құқық негізінде пайдалы қатты қазбаларды өндіру үшін берілген жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттеме өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттеменің көлеміне енгізіледі.

2. Барлау учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға осындай учаскеде пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияның қолданысы тоқтатылғаннан кейін алты айдан кешіктірілмей барлау жөніндегі операциялардың салдарын жоюды аяқтауға міндетті.

Аталған тұлғаның өтініші бойынша пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган, егер жоюды жүргізу мүмкін болмаса немесе табиғи және (немесе) табиғи-климаттық жағдайларға орай едәуір қиын болса, осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген мерзім өткен күннен бастап алты айға дейінгі кезеңге барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою мерзімін ұзартады.

3. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 199-бабына сәйкес бас тартқан барлау учаскесінің бір бөлігінде пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою осындай бас тартылғанға дейін жүргізіледі.

4. Егер жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жер қойнауын пайдаланушы бас тартқан барлау учаскесінде немесе барлау учаскесінің бір бөлігінде жүзеге асырмаса немесе операциялар жер беті қабатын (су айдындарының түбін) бұзбай жүргізілсе, осындай барлау учаскесінде немесе барлау учаскесінің бір бөлігінде жою жұмыстарын жүргізу талап етілмейді.

Мұндай жағдайда барлау учаскесіне (барлау учаскесінің бір бөлігіне) жою жұмыстарын жүргізудің қажеттілігі жоқ екенін растайтын зерттеу актісі жасалады, оған осы баптың 5-тармағында аталған тұлғалар қол қояды.

5. Жою актісіне қол қойылған күннен бастап барлау учаскесінде (оның бір бөлігінде) барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою аяқталды деп есептеледі. Жою актісіне облыстың, республикалық маңызы бар қаланың немесе астананың тиісті жергілікті атқарушы органы өз өкілдері мен қоршаған ортаны қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органдардың өкілдерінен құратын комиссия және жер қойнауын пайдаланушы (жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға, ол болған кезде) қол қояды. Егер жою жеке меншіктегі, тұрақты немесе ұзақ мерзімді уақытша өтеулі жер пайдаланудағы жер учаскесінде жүзеге асырылса, жою актісіне жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы да қол қояды.

6. Барлау жөніндегі операциялар салдарын жою актісіне қол қою жер қойнауын пайдалану құқығын өзге тұлғаларға кейіннен ұсыну мақсатында мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті мәліметтерді енгізуге негіз болып табылады.

Ескерту. 197-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

198-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлаудың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету

1. Салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындау осы баптың талаптарына сәйкес қамтамасыз етілмеген пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларға тыйым салынады.

2. Жер қойнауын пайдаланушының пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ету осы Кодексте көзделген кез келген тәсілдер үйлесімінде ұсынылуы мүмкін.

3. Қамтамасыз етудің жалпы сомасы пайдалы қатты қазбаларды барлау аумағын құрайтын блоктардың саны мен республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіш мөлшері негізінде есептеледі. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган бір блок үшін қамтамасыз ету мөлшерін өзі бекітетін әдістеме бойынша айқындайды.

Осы тармақта көзделген қамтамасыз ету сомасы жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жер қойнауын пайдаланушы барлау учаскесінің бір бөлігінен бас тартқан жағдайда және онда барлау салдарын жоюды аяқтаған кезде соған мөлшерлес азайтуға жатады. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган жер қойнауын пайдаланушыдан өтініш келіп түскен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде қамтамасыз етуді берген тұлғаны қамтамасыз ету сомасының азайтылғаны туралы хабардар етеді.

4. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 194-бабының 7-тармағында көзделген жағдайда барлау жөніндегі жұмыстардың салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындаудың қосымша қамтамасыз етуін ұсынуға міндетті. Мұндай қамтамасыз ету сомасы осы жағдайда жасалатын жою жоспары негізінде осы Кодекстің 219-бабының 3-тармағына сәйкес есептеледі.

Ескерту. 198-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

199-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлау учаскесінен бас тарту

1. Жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияның мерзімі өткенге дейін кез келген уақытта бүкіл барлау учаскесінен не оның бір бөлігінен бас тартуға құқылы, мұндай бас тарту туралы құзыретті органға жазбаша мәлімдейді.

Осы тармақта көзделген барлау учаскесінің бір бөлігінен бас тарту барлау учаскесінің аумағы туралы талаптар сақтала отырып, блоктармен жүзеге асырылуға тиіс.

2. Барлау учаскесінің бір бөлігінен бас тарту туралы өтініште барлауға арналған лицензиядан шығарылуға жататын блок (блоктар) көрсетілуге тиіс.

Учаскенің бәрінен немесе бір бөлігінен бас тарту туралы өтінішке:

1) егер барлауға арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына кепіл ауыртпалығы салынса, кепіл ұстаушының келісімі;

2) барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою актісі не осы Кодекстің 197-бабының 4-тармағында көзделген жағдайларда жасалатын зерттеп-қарау актісі қоса беріледі.

3. Барлау учаскесінің бір бөлігінен бас тарту барлауға арналған лицензияны қайта ресімдеуге алып келеді және мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті мәліметтер енгізу үшін негіз болып табылады.

Ескерту. 199-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

200-бап. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны қайтарып алу және оның тәртібі

1. Құзыретті орган пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны мынадай негіздердің бірі болған кезде:

1) ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруге алып келген, осы Кодекстің 44-бабы 1-тармағының талаптары бұзылған;

2) осы Кодекстің 191-бабында көзделген пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияның шарттары бұзылған;

3) осы Кодекстің 194-бабының 7-тармағы екінші бөлігінің талаптары бұзылған кезде кері қайтарып алуға тиіс.

2. Осы баптың 1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген бұзушылықтар анықталған кезде құзыретті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны жазбаша хабардар етеді.

3. Осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда бұзушылық бір жылдан аспайтын мерзімде – бұзушылыққа дейін болған жағдайды қалпына келтіру арқылы, ал қалпына келтіру мүмкін болмаған кезде құзыретті органның рұқсатымен жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді ауыстыру бойынша өзге мәмілелерді жасау арқылы жойылуға жатады.

Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген бұзушылықтар жасалған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органнан хабарлама алған күннен бастап үш ай ішінде бұзушылықты жоюға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақта көзделген мерзімде бұзушылықтарды жойғаны туралы осындай жоюды растайтын құжаттарды қоса бере отырып, құзыретті органды хабардар етеді.

Белгіленген мерзімде бұзушылық жойылмаған жағдайда құзыретті орган осы баптың 4-тармағына сәйкес лицензияны қайтарып алады.

4. Құзыретті орган лицензияны қайтарып алуды жер қойнауын пайдаланушыға лицензияны қайтарып алу туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күнінен бастап үш айдан кейін лицензия өз қолданысын тоқтатады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен лицензияны қайтарып алуды даулауға құқылы. Осындай дауласу кезеңінде осы баптың 4-тармағында көрсетілген мерзім дауласу нәтижелері бойынша шығарылған шешім күшіне енгенге дейін ұзартылады.

6. Егер лицензияны қайтарып алуға негіз болған міндеттерді орындамау немесе тиісінше орындамау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлардағы төтенше және ырық бермейтін мән-жайлардың әсері (дүлей құбылыстар, әскери іс-әрекеттер және т.б.) себеп болса, лицензияны қайтарып алуға жол берілмейді. Осындай мән-жайларға жер қойнауын пайдаланушыда техникалық құралдардың және (немесе) қаржылық қаражаттың болмауы, нарықта қажетті тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің болмауы, сондай-ақ әкімшілік жаза қолдану жатпайды.

7. Осы бапқа сәйкес барлауға арналған лицензиядан айырылған тұлға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды дереу тоқтатуға және осы Кодексте көзделген мерзімде жою жөніндегі жұмыстарға кірісуге міндетті.

8. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны қайтарып алу жер қойнауының тиісті учаскесі туралы мәліметтерді мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына енгізуге негіз болып табылады.

Ескерту. 200-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

201-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны және жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны алуға айрықша құқық

1. Жер қойнауы учаскелерінің шекаралары ортақ (аралас учаскелер) пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған бір немесе бірнеше лицензиялардың иесі:

1) пайдалы қатты қазбалардың ресурстары мен қорлары пайдалы қатты қазбалар ресурстары мен қорларын бағалау туралы есепте расталған кен орны табылған жағдайда барлау учаскесінің (аралас барлау учаскелері) шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны (лицензияларды) алуға;

2) кең таралған пайдалы қазбалардың ресурстары мен қорлары кең таралған пайдалы қазбалар ресурстары мен қорларын бағалау туралы есепте расталған кен орны табылған жағдайда барлау учаскесінің (аралас барлау учаскелері) шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны (лицензияларды) алуға;

3) геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері туралы есепте расталған пайдалы қазбалар кен орны жоқ болған немесе оның ресурстары аз мөлшерде болған

жағдайларда жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия алуға айрықша құқыққа ие болады.

Уран кен орны табылған жағдайда пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия иесінің осы Кодекстің 70-бабының 3-тармағы және 160-бабының 2-тармағы негізінде өндіру учаскесінің берілуіне айрықша құқығы болмайды.

2. Айрықша құқық барлауға арналған лицензияның (лицензиялардың) қолданылу мерзімінің кез келген уақытында іске асырылуы мүмкін.

3. Жер қойнауын пайдаланушы айрықша құқықтан барлауға арналған лицензияның (лицензиялардың) қолданысы тоқтатылған кезде айырылады.

4. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына тиісінше пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны, жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны немесе кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны басым тәртіппен беру туралы өтінішпен жүгіну арқылы айрықша құқықты іске асырады.

Өтінішті қарау және көрсетілген лицензияларды беру осы Кодекстің ережелеріне сәйкес жүргізіледі.

5. Егер барлауға арналған лицензия аумағы шегіндегі жер қойнауы учаскесіне лицензия беру туралы өтінішті бергеннен кейін барлауға арналған лицензияның мерзімі өтсе, осы баптың 4-тармағында көзделген лицензия берілгенге не оны беруден бас тартылғанға дейін барлауға арналған лицензия жер қойнауы учаскесінің мәлімделген бөлігінде өз қолданысын жалғастырады.

Осы тармаққа сәйкес мәлімделген жер қойнауы учаскесі бойынша пайдалы қатты қазбаларды өндіруге, жер қойнауы кеңістігін пайдалануға немесе кең таралаған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру үшін барлауға арналған лицензияның қолданысы кезеңінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) барлауға арналған ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелерді мойнына алмайды;

2) белгіленген мөлшерде жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемдерін) төлеуге міндетті;

3) осындай учаскеде барлауды жүзеге асыруға құқылы.

6. Осы бапта көзделген айрықша құқықты басқаға беруге жол берілмейді.

Ескерту. 201-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

28-ТАРАУ. ПАЙДАЛЫ ҚАТТЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУ

202-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия

Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша оны иеленушінің мынадай операцияларды:

1) пайдалы қатты қазбаларды өндіруді (алуды);

2) тау-кен жұмыстарын жүргізу, тау-кен өндіруші және (немесе) тау-кен-қайта өңдеу өндірісін, техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру мақсатында жер қойнауы кеңістігін пайдалануды;

3) өндіру учаскесіне барлау (пайдаланылатын барлауды) жүргізу мақсатында жер қойнауы учаскесін пайдалануға айрықша құқығы бар.

Пайдалы қатты қазбаларды өндіру деп жерасты газдандыру және балқыту, химиялық және бактериялық сілтісіздендіру, буландыру, седименттеу және конденсаттау арқылы шашыранды кен орындарын драгалық және гидравликалық жолмен әзірлеу жұмыстарын, сондай-ақ өндіру учаскесінің аумағында алынған пайдалы қазбаларды жинауды, уақытша сақтауды, ұсақтауды және сұрыптауды қоса алғанда, пайдалы қатты қазбаларды кенжатындардан алуға және (немесе) жер бетіне шығаруға бағытталған және сонымен тікелей байланысты жұмыстар кешені түсініледі.

203-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия берілетін аумақтар

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия осы Кодекстің 201-бабына сәйкес айрықша құқық тәртібімен берілетін жер қойнауы учаскелерінің аумақтарын қоспағанда, мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында айқындалатын аумақтарға беріледі.

2. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны:

1) осы Кодекстің 25-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларда;

2) басқа тұлғаның келісімінсіз көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін оның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінің аумағына;

3) пайдалы қатты қазбаларды барлау және (немесе) өндіру жөніндегі, жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілген жер қойнауы учаскесінің аумағына;

4) пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру салдарын жою жүргізіліп жатқан жер қойнауы учаскесінің аумағына;

5) уран кен орнын немесе табиғатта сирек кездесетін уран кен орнын қамтитын жер қойнауы учаскесінің аумағына беруге жол берілмейді.

Ескерту. 203-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

204-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру туралы өтініш

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алуға мүдделі тұлға құзыретті органға ол белгілеген нысан бойынша өтініш береді.

2. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің атауы, орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуі туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді көшірме немесе өтініш иесінің шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), басшылары туралы, өтініш иесін тікелей немесе жанама бақылайтын жеке, заңды тұлғалар, мемлекеттер және халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

2) алаң есептері (көлемдері) және бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар өтініш иесі пайдалануға беруді сұрайтын жер қойнауы учаскесі аумағының сипаттамасы;

3) осы тарауда көзделген мерзімнен аспайтын сұралатын жер қойнауы учаскесін пайдаланудың мерзімін көрсету.

3. Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) өтініш иесі туралы мәліметтерді растайтын құжаттар көшірмелері;

2) сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағы туралы мәліметтерді қамтитын құжаттар: көрнекілікті қамтамасыз ететін масштабта орындалған учаскенің орналасу картограммасы, шолу (ахуалдық) схемасы, жер бетінің топографиялық картасы;

3) егер тұлғаны өтініш иесі тағайындаса, өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін мұндай тұлғаның өкілеттіктерін растайтын құжат;

4) осы Кодекстің 216-бабына сәйкес әзірленген тау-кен жұмыстары жоспарының жобасы;

5) осы Кодекстің 217-бабына сәйкес әзірленген жою жоспарының жобасы;

6) өтініш иесі пайдалануға беруді сұрайтын жер қойнауы учаскесіндегі пайдалы қатты қазбалар ресурстарын және қорларын бағалау туралы есеп;

7) егер өтінішті барлауға арналған лицензияның иесі айрықша құқық бойынша берсе және өтініш берілген кезде мұндай есеп құзыретті органға ұсынылмаса, өтінішті берудің алдыңғы күніне есепті кезең үшін барлау учаскесі бойынша лицензиялық міндеттемелердің орындалуы туралы есеп;

8) егер барлауға арналған лицензияның иесі айрықша құқық бойынша өтініш берсе, барлауға арналған лицензия бойынша ағымдағы есепті кезеңде жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемдері) төленгенңн растайтын құжат;

9) егер өтініш айрықша құқықтан бөлек берілсе, өтініш берушінің пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыруға қаржылық, кәсіптік және техникалық мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжаттар;

10) сұралатын жер қойнауы учаскесінде (оның бөлігінде) көмірсутектер өндіру жөніндегі операцияларды жүргізетін жер қойнауын пайдаланушының келісімі;

11) егер сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағы толық немесе ішінара елді мекендердің жерлеріне және оларға бір мың метр жерде іргелес жатқан аумаққа тиесілі болса, осы Кодекстің 25-бабы 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген жергілікті халықты әлеуметтік-экономикалық қолдау туралы келісім;

12) өтініш иесінің республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің алты еселенген мөлшерінен асатын салықтық берешегінің жоқ екендігі туралы, өтініш берген күннің алдындағы күннен күнтізбелік он күннен ерте берілмеген, салық органынан анықтама.

4. Өтініш иесінің өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жеткілікті қаржылық мүмкіндіктерінің болуын растау үшін мынадай құжаттардың бірі ұсынылады:

1) өтініш берушінің лицензия беруге өтініш берілетін күннің алдындағы алты ай шегіндегі отыз күндік мерзім ішінде сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында өндіруге қажетті ең төмен шығыстарды жабу үшін жеткілікті мөлшерде ақшасының тұрақты болатынын (қалдығын) растайтын Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкіндегі немесе Ұлттық пошта операторындағы банктік шоты бойынша ақшаның қалдығы және қозғалысы туралы үзінді көшірме;

2) қарыздың нысаналы мақсаты ретінде өтініш берушінің пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі қызметін қаржыландыруды көздейтін, сондай-ақ сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында өндіруге қажетті ең төмен шығыстарды жабу үшін жеткілікті қарыз (қаржыландыру) сомасын растайтын ақша қарызы шартының (алдын ала қарыз шартының), қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмелері;

3) Қазақстан Республикасының аудиторлық қызмет туралы заңнамасына сәйкес жасалған аудиторлық есеппен бірге, өтініш берушінің лицензия беруге өтініш берілген күннің алдындағы қатарынан күнтізбелік алты айға немесе алдыңғы күнтізбелік жылға дайындалған қаржылық есептілігі, онда өтініш берушінің таза активтерінің мөлшері оның сұралатын лицензия қолданысының алғашқы жылында өндіруге арналған ең төмен шығыстардың шамасындағы міндеттемесінен асып түседі;

4) Қазақстан Республикасында қызметін жүзеге асыратын қор биржасы таныған рейтингтік агенттіктің өтініш иесіне өтініш берілген күннің алдындағы жыл ішінде құзыретті орган айқындайтын ең төменгі рейтингтік бағадан төмен болмайтын рейтингтік баға беру туралы хаты.

Егер өтініш иесінің қаржылай мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжат ретінде қаржы ұйымы болып табылмайтын тұлға қарыз беруші болатын (қаржыландыратын) ақша қарызы шартының (алдын ала қарыз шарты) немесе қызметті қаржыландыру туралы шарттың көшірмесі ұсынылса, өтінішке қосымша аталған тұлғада осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 3) немесе 4) тармақшаларында көзделген қаржылай мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжаттардың бірі қоса беріледі.

5. Өтініш иесінің өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жеткілікті кәсіби мүмкіндіктердің болуын растау үшін мынадай құжаттардың кез келгені ұсынылады:

1) штатында мамандардың болуы туралы анықтама немесе мынадай салалардағы:

геология немесе геофизика;

тау-кен инженериясы;

геодезия және маркшейдер мамандарымен жасалған қызметтер көрсету шартының көшірмесі;

2) мердігер ұйыммен қызметтер көрсету шартының көшірмесі немесе өтініш иесіне өндіруге арналған сұралатын лицензия берілген жағдайда, осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын, штатында осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында санамаланған мамандар бар оператордың қызметтер көрсету шартының көшірмелері.

Егер өтініш иесінің кәсіби мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжат ретінде мердігер ұйыммен қызметтер көрсету шартының немесе осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын оператордың қызметтер көрсету шартының көшірмелері ұсынылса, өтінішке қосымша мердігер ұйымның (оператордың) штатында осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көрсетілген мамандардың болуы туралы анықтама немесе тиісті мамандармен қызметтер көрсету шарттарының көшірмелері қоса беріледі.

6. Мына құжаттардың кез келгені:

1) өтініш иесіне "Рұқсаттар мен хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес берілген тау-кен және химиялық өндірістерді пайдалану жөніндегі қызметті жүзеге асыруға арналған лицензияның көшірмесі;

2) мердігер ұйыммен ниеттер шартының, қызметтер көрсетудің алдын ала немесе негізгі шартының, осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген лицензияны иеленуші өтініш иесіне өндіруге арналған сұралатын лицензия берілген жағдайда осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын оператордың қызметтер көрсетуінің алдын ала немесе негізгі шартының көшірмелері өтініш иесінің өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жеткілікті техникалық мүмкіндіктерінің болуын растайды.

Егер өтініш иесінің техникалық мүмкіндіктерінің болуын растайтын құжат ретінде мердігер ұйыммен ниеттер шартының, қызметтер көрсетудің алдын ала немесе негізгі шартының не осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес өтініш иесі тағайындайтын оператордың қызметтер көрсетуінің алдын ала немесе негізгі шартының көшірмелері ұсынылса, өтінішке қосымша осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген лицензияның көшірмесі қоса беріледі.

7. Осы бапта көзделген пайдалы қатты қазбалар ресурстарын және қорларын бағалау туралы есепті Қазақстандық геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері,

минералдық ресурстар мен минералдық қорлар туралы жария есептілігінің кодексіне (KAZRC кодексі) сәйкес құзыретті тұлға дайындауға тиіс.

8. Өтінішке қоса берілетін құжаттардың көшірмелерін нотариат куәландыруға тиіс.

9. Өтініш және өтінішке қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Өтінішке қоса берілетін, шет тілінде жасалған құжаттардың көшірмелері қазақ және орыс тілдерінде аудармамен бірге беріледі, олардың дұрыстығын нотариус куәландырады.

10. Өтініштің құзыретті органға түскен күні мен уақыты өтініш беру кезі деп айқындалады және есепке алуға жатады.

11. Берілген өтініш туралы мәліметтер жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында өтініш берілген күні орналастырылады және мыналарды қамтуға тиіс:

1) өтініш иесінің атауын (тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе);

2) өтініш иесі пайдалы қатты қазбаларды өндіру үшін пайдалануға беруді сұрайтын жер қойнауы учаскесін айқындайтын аумақтың координаттарын;

3) өтініштің келіп түскен күні мен уақытын.

Ескерту. 204-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

205-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия беру туралы өтінішті қарау

1. Құзыретті орган өтініш келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде оны қарайды және осы Кодекстің 207-бабы 1-тармағының 1) – 6) тармақшаларында көзделген пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тарту үшін негіздер болмаған кезде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға өтінішті, өтінішке қоса берілетін пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және қорларын бағалау туралы есепті және сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағы туралы мәліметтерді қамтитын құжаттарды жібереді.

2. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын және қорларын бағалау туралы есептен мәліметтерді мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына енгізеді және өтінішті және оған қоса берілетін құжаттарды он жұмыс күні ішінде осы Кодекстің 207-бабы 1-тармағының 7) және 8) тармақшаларында көзделген лицензияны беруден бас тарту үшін негіздердің болуы нысанына қарайды.

Егер өтініште көрсетілген жер қойнауы учаскесінің бір бөлігі жер қойнауының кеңістігін пайдалануға, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензиялар бойынша басқа тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесіне

жататын болса, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган бұл туралы өтініш иесін және құзыретті органды хабардар етеді. Хабарламада біріктірілген аумақтардың координаттары мен алаңы және сұралатын жер қойнауы учаскесінің аумағынан осы аумақты алып тастау тәсілдері туралы ұсынымдар көрсетіледі. Өтініш иесі хабарламаны алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініштен бас тартуға немесе жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның ескертулерін есепке ала отырып, сұралатын жер қойнауы учаскесі туралы өзгертілген мәліметтерді ұсынуға құқылы.

Егер өтініш иесі белгілеген сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекарасы осы Кодекстің 209-бабының талаптарына сәйкес келмесе, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган бұл туралы өтініш иесін және құзыретті органды хабардар етеді. Хабарламада анықталған сәйкессіздіктер мен оларды жою тәсілдері туралы ұсынымдар көрсетіледі. Өтініш иесі хабарламаны алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде анықталған сәйкессіздіктерді жояды, бұл туралы растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды хабардар етеді не өз қарсылығын жазбаша түрде жолдайды. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган хабарламаны алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде сұралатын жер қойнауы учаскесі шекарасының осы Кодекстің 209-бабының талаптарына сәйкестігі туралы мәселені қайта қарайды.

Сұралатын жер қойнауы учаскесі шекарасының сәйкестігі туралы мәселені қарау қорытындылары бойынша жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы шекараларды келіседі не келісуден бас тартады, бұл туралы құзыретті органды және өтініш иесін хабардар етеді. Осы тармақта көзделген сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекаралары туралы өзгертілген мәліметтерді ұсыну мерзімдерін өтініш иесі бұзған жағдайда жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекараларын келісуден бас тартады.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекараларымен келіспеген жағдайда құзыретті орган осы Кодекстің 207-бабы 1-тармағының 7) немесе 8) тармақшаларына сәйкес өтініш иесіне лицензияны беруден бас тартады.

3. Сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекаралары жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органмен келісілген жағдайда құзыретті орган үш жұмыс күні ішінде өтініш берушіге тау-кен жұмыстарының жоспарында сипатталған өндіру жөніндегі операцияларға тиісті экологиялық рұқсат алу, тиісінше осы Кодекстің 216 және 217-баптарында көзделген тау-кен жұмыстарының жоспарына және жою жоспарына сараптамалар мен келісулер жүргізу қажеттігі туралы хабарлама жібереді. Хабарлама өтініш берушіге жіберілген күні жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында орналастырылады.

Тау-кен жұмыстарының жоспарында сипатталған өндіру жөніндегі операцияларға тиісті экологиялық рұқсаттың көшірмесін, тиісті келісулер мен сараптамалардың оң қорытындыларын өтініш беруші құзыретті органға осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген хабардар ету күнінен бастап бір жылдан кешіктірмей ұсынуға тиіс.

Өтініш иесі құзыретті органға осындай ұзартудың қажеттілігін негіздей отырып, көрсетілген мерзімді ұзарту үшін жүгінуге құқылы. Құзыретті орган осы мерзімді, егер осындай ұзартудың қажеттілігі өтініш иесіне байланысты емес мән-жайлардан туындаса, осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткен күннен бастап бір жылдан аспайтын кезеңге ұзартады.

4. Құзыретті орган қажетті келісулер, сараптамалардың оң қорытындылары және тау-кен жұмыстарының жоспарында сипатталған өндіру жөніндегі операцияларға тиісті экологиялық рұқсаттың көшірмесі ұсынылған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей өтініш берушіге пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны береді.

5. Өтініш иесіне басқа тұлғаға тиесілі немесе соның пайдалануындағы жер учаскесі шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі берілген жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы осы жер қойнауы учаскесінде көрсетілген жер учаскесінің жер бетіндегі ең төменгі нүктесінен отыз метр шекте осындай тұлғаның келісімінсіз операцияларды жүргізуге құқығы жоқ.

6. Осы баптың 3-тармағында көзделген хабарлама облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы Қазақстан Республикасының жер заңнамасында белгіленген тәртіппен жерлерді жер қойнауын пайдалану мақсаты үшін резервте қалдыру үшін негіз болып табылады.

7. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының жер учаскесіне жерді пайдалану құқығын жер қойнауын пайдаланушыға беруі үшін негіз болып табылады.

8. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия беру үшін өтініш беру және оны қарау тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Ескерту. 205-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

206-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияларды берудің басымдығы

1. Құзыретті органға берілген, сол бір аумақты қамтитын пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияларды беру үшін өтініштер келіп түскен кезектілік тәртібіне қарай қаралады.

2. Кезекті өтініш алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензияны беруден бас тартылғаннан кейін ғана қаралады.

Құзыретті орган кезекті өтінішті қарауға алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензия беруден бас тарту туралы өтініш иесін хабардар еткен күннен бастап он жұмыс күні өткен соң кіріседі.

Егер бас тарту туралы шешімге өтініш иесі сотқа шағымданса, кезекті өтінішті қарау туралы мәселені құзыретті орган шағым қарау нәтижелері бойынша шешім күшіне енгеннен кейін шешеді.

3. Өндіруге арналған лицензия келіп түскен өтініштердің ішінен бірінші болып осы Кодекстің талаптарына сәйкес келетін өтініш иесіне беріледі.

4. Лицензияны беру туралы шешім қабылданған өтініштен кейін келіп түскен өтініштер бойынша лицензияларды беруден бас тарту туралы шешім қабылданады.

207-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тарту

1. Құзыретті орган мынадай негіздемелердің бірі болған кезде:

1) өтініш немесе оған қоса берілген құжаттар осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес келмесе;

2) өтінішке осы Кодексте талап етілетін құжаттар қоса берілмесе;

3) өтініш бергенге дейін бір жыл ішінде өтініш иесінің немесе өтініш иесін тікелей не жанама бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлғаның жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиясын осы Кодексте көзделген негіздер бойынша жер қойнауының сұралатын учаскесі бойынша құзыретті орган қайтарып алған болса;

4) өтініш берілген күннің алдындағы бес жыл ішінде өтініш иесі немесе өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлға өздерінің пайдалануындағы жер қойнауы учаскелеріндегі жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша міндеттемелерін орындамаса немесе тиісінше орындамаса;

4-1) өтініш берілген күннің алдындағы бес жыл ішінде өтініш иесі, өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлға не ұйым осы Кодекске сәйкес өткізілген аукционның қорытындылары бойынша қол қою бонусын төлеу жөніндегі міндеттемелерді орындамаса;

5) өтініш иесіне не өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын немесе оның бақылауындағы тұлғаға бұрын берілген жер қойнауын пайдалану құқығы сұралатын жер қойнауы учаскесіне (оның бір бөлігіне) қатысты өтініш берілгенге дейін бір жыл ішінде тоқтатылса;

6) лицензияны беру ұлттық қауіпсіздікке қауіп туындауына алып келетін болса;

7) сұралатын жер қойнауы учаскесі немесе оның бір бөлігі жер қойнауының кеңістігін пайдалануға арналған лицензия не пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия бойынша басқа тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесіне жатса;

8) сұралатын жер қойнауы учаскесінің шекаралары осы Кодекстің талаптарына сәйкес келмесе;

9) өтініш иесі осы Кодекстің талаптарына сәйкес келісілген тау-кен жұмыстары жоспарының жобасын құзыретті органға беру мерзімін сақтамаса, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тартады.

2. Лицензияны беруден бас тарту уәжді болуға тиіс.

Осы баптың 1-тармағының 6) тармақшасына сәйкес лицензияны беруден бас тарту осындай бас тарту үшін негіз болған себептер көрсетілмей шығарылады.

3. Өтініш иесі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес лицензия беруден бас тарту туралы хабарламаны алған күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей лицензияны беруден бас тартуға шағым жасауына болады.

4. Лицензия беруден бас тарту өтініш иесін қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

5. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия бойынша айрықша құқық негізінде берілген жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тартуға барлауға арналған лицензия шарттарының жойылмаған бұзушылықтары болған кезде ғана не осы баптың 1-тармағының 9) тармақшасына сәйкес жол беріледі.

Егер айрықша құқық бойынша барлауға арналған лицензияны беру туралы өтінішті берген кезде осы баптың 1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген мән-жайлар бар болса, құзыретті орган өтінішті қабылдайды және анықталған ескертулерді жою қажеттілігі туралы өтініш иесін хабардар етеді. Бұл жағдайда өтінішті қарау мерзімі өтініш иесінің көрсетілген ескертулерді жоюы және құзыретті органға өтінішті қайта беруі үшін күнтізбелік отыз күнге ұзартылады.

Көрсетілген ескертулер жойылмаған не өтініш белгіленген мерзімде қайтадан ұсынылмаған жағдайда құзыретті орган пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тартады.

Ескерту. 207-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

208-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мазмұны

Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия осы Кодекстің 31-бабында көрсетілген мәліметтер мен шарттардан басқа жер қойнауын пайдаланудың мынадай талаптарын қамтуға тиіс:

1) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мөлшерде және тәртіппен қол қою бонусын және жер учаскесін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемін) төлеу туралы міндеттеме;

2) пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға жұмсалған жыл сайынғы ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелердің мөлшері;

3) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың ең төмен үлесінің мөлшері;

4) қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемесінің мөлшері;

5) ғылыми-іздестіру, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемесінің мөлшері;

6) міндеттемелерді бұзғаны үшін лицензияны қайтарып алудың негіздемесі.

Елді мекендер жерлерінің аумағында және оларға бір мың метр қашықтықта іргелес жатқан аумақтарда орналасқан техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру объектілерінде пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияда қосымша мынадай шарттар қамтылуға тиіс:

1) елді мекендер жерлерінің аумағында және оларға бір мың метр қашықтықта іргелес жатқан аумақтарда орналасқан техногендік минералдық түзілімдерді алу арқылы ғана пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу;

2) алынған техногендік минералдық түзілімдерді елді мекендер жерлері аумағының және оларға бір мың метр қашықтықта іргелес жатқан аумақтардың шегінен тысқары жерге әкету және қайта өңдеу;

3) бұзылған жерлерді рекультивациялау, оларды ластанудан тазарту, түзілімдер алынған жерді қоршаған ландшафтқа сәйкес келтіру арқылы техногендік минералдық түзілімдерді алу салдарын жою;

4) осы Кодекстің 25-бабының 3-тармағы бірінші бөлігінің 1) тармақшасына сәйкес жасалатын жергілікті халықты әлеуметтік-экономикалық қолдау туралы келісімнің талаптарын сақтау.

Ескерту. 208-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (02.05.2025 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

209-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесі

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесі аумағының сыртқы шекаралары осы Кодекстің 19-бабы 3-тармағының талаптарына сәйкес болуға және өндірістік аумақтың тиімді пайдаланылуын қамтамасыз ететін тәсілмен айқындалуға тиіс. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесі аумағының сыртқы шекараларын көрсетілген талаптарға сәйкес айқындау мүмкін болмаған кезде олар бұрыштарының саны барынша аз болуы мүмкін көпбұрышты құрауы мүмкін.

Пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесінің шекараларын айқындаған кезде: осы Кодекстің 204-бабы 3-тармағының 6) тармақшасында көзделген есепте белгіленген пайдалы қатты қазбалар ресурстарының контурлары, байқау гидрогеологиялық ұңғымалары, кеніштің орналасқан жері және оның шекараларын дамыту перспективасы , кеніштің қосалқы объектілері және инфрақұрылым объектілері, аршылымның (жанасқан жыныс) және селдір (кондициялы емес) кеннің орналасу объектілері есепке алынады.

Тау-кен қайта өңдеу өндірісінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру объектілері де өндіру учаскесінің шекараларын айқындау кезінде орналастырылуы және есепке алынуы мүмкін. Тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру объектілері жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияға сәйкес жер қойнауының жекелеген учаскесінде орналастырылуы мүмкін.

2. Егер өзге жер қойнауы учаскесінің шекаралары пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру, көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін оны сыртқы шекаралары бойынша ғана қалыптастыруға мүмкіндік бермесе, пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесі аумағының ішкі шекаралары да болуы мүмкін. Бұл жағдайда өндіру учаскесі аумағының ішкі шекаралары көрсетілген өзге жер қойнауы учаскесінің сыртқы аумақтық шекараларымен айқындалады.

Ескерту. 209-бап жаңа редакцияда – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

210-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар

1. Өндіруге арналған лицензиясы бар жер қойнауын пайдаланушы осы бапта белгіленген өндіру жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар туралы талаптарды сақтауға міндетті.

2. Өндіру жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар өндіруге арналған жекелеген лицензия бойынша мынадай мөлшерлерде белгіленеді:

ауданы бес гектарды қоса алғанға дейінгі учаске аумағында өндіру кезінде 530 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

ауданы бестен асатын бір жүз гектарды қоса алғанға дейінгі учаске аумағында өндіру кезінде 1063 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

бір жүзден асатын он мыңға дейінгі гектарды қоса алғанда әрбір келесі гектар үшін есептеген кезде қосымша 10 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

он мың гектардан асатын әрбір келесі гектар үшін есептеген кезде қосымша 120 еселенген айлық есептік көрсеткіш.

3. Егер өндіруге арналған лицензияға және тау-кен жұмыстарының жоспарына сәйкес қара металдар кенін өндіру көзделсе, осындай лицензия бойынша өндіру жөніндегі операцияларға арналған жыл сайынғы ең төмен шығыстар мынадай мөлшерлерде белгіленеді:

ауданы бес гектарды қоса алғанға дейінгі учаске аумағында өндіру кезінде 3170 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

ауданы бестен асатын бір жүз гектарды қоса алғанға дейінгі учаске аумағында өндіру кезінде 6350 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

бір жүзден асатын он мыңға дейінгі гектарды қоса алғанда әрбір келесі гектар үшін есептеген кезде қосымша 60 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

он мың гектардан асатын әрбір келесі гектар үшін есептеген кезде қосымша 720 еселенген айлық есептік көрсеткіш.

4. Өндіру мерзімінің соңғы толық емес жылында ең төмен шығыстар көрсетілген жылы өндіру кезеңінің әрбір толық айы үшін пропорционалды түрде есептеледі.

5. Өндіруге арналған лицензия қолданысының кез келген жылы ішінде өндіру учаскесінен бас тартқан кезде шығыстар бойынша ең төменгі талаптар көрсетілген жылы өндіру мерзімінің әрбір толық айы үшін пропорционалды түрде есептеледі.

6. Өндіру жөніндегі операцияларға арналған ең төмен шығыстардың есебі республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген және есепті жылдың 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіш мөлшері негізінде жүргізіледі.

7. Осы баптың мақсаттары үшін жер қойнауын пайдаланушының пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған жеке лицензия бойынша өндіру жөніндегі операцияларға арналған шығыстарға жұмыстардың мынадай түрлеріне арналған шығыстары жатады:

1) ұңғылау жұмыстары немесе аршу жұмыстары;

2) желдетуді қамтамасыз ету;

3) бұрғылау-жару жұмыстары;

4) тау-кендерін бекіту немесе сүйемелдеу;

5) тау қысымын басқару;

6) кенді немесе жынысты тасымалдау;

7) үйінді жасау және (немесе) кенді қоймаға жинап қою;

8) кенді, жынысты бөлшектеу;

9) сілтісіздендіру (үймелеп және (немесе) жерасты);

10) өндіру учаскесіндегі кеніш, байыту өндірісі және өндірістік инфрақұрылымның қосалқы объектілері құрылысы бойынша барлық жұмыстар.

8. Осы баптың мақсаттары үшін жеке лицензия бойынша өндіру жөніндегі операцияларға арналған шығыстарға басқарушылық және әкімшілік мұқтаждықтарға, бухгалтерлік есепті жүргізуге, ғылыми зерттеулерге, персоналды оқытуға арналған шығыстар және басқа да осыған ұқсас шығыстар жатқызылуы мүмкін.

Өндіру жөніндегі операцияларға арналған шығыстарды есептеу кезінде мұндай шығыстардың үлесі жер қойнауын пайдаланушы кезеңдік есепте мәлімдеген жалпы шығыстардың жиырма пайызынан аспауға тиіс.

9. Өндіру жөніндегі операцияларға арналған шығыстарға:

1) жергілікті жерде өндіру учаскесі шекараларының межелік және геодезиялық белгілерін орналастыруға, оның ішінде жерге орналастыру жұмыстарына;

2) жер қойнауын пайдалану құқығын, жер пайдалану құқығын немесе жер учаскесіне меншік құқығын иелену, осындай иеленулерге ілеспе шығыстарды қоса алғанда;

3) өндіру учаскесімен тікелей байланысты емес ғылыми-зерттеу жұмыстарына;

4) жер учаскелерін сатып алуға немесе жер учаскелерінің иелері мен пайдаланушыларына шығындарды өтеуге және жерлерді олардың нысаналы мақсаты бойынша пайдалану үшін жарамды жағдайға келтіруге байланысты өтемақыларға арналған шығыстар жатқызылмайды.

10. Осы бапта көзделген өндіру жөніндегі операцияларға арналған ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелер бұзылған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы жетіспейтін шығыстарды жүргізуге және бұл туралы құзыретті органға есепті жылдан кейінгі үш айдан кешіктірілмейтін мерзімде есеп беруге міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармаққа сәйкес жүргізген шығыстары ағымдағы жылдың шығыстарына есептелмейді.

Ескерту. 210-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

211-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мерзімі

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мерзімі қатарынан жиырма бес жылдан аспайды.

2. Өндіруге арналған лицензияның мерзімі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша лицензияның бастапқы мерзімінен аспайтын кезеңге ұзартылуы мүмкін.

Өндіруге арналған лицензияның мерзімін ұзарту саны шектелмейді.

3. Ұзарту туралы өтініш құзыретті органға өзі бекітетін нысан бойынша лицензияның мерзімі өткенге дейін төрт жылдан ерте берілмейді.

Егер өтінішті қарау кезеңінде өндіруге арналған лицензияның мерзімі өтіп кетсе, лицензия осындай қарастыру кезеңіне қолданылуын жалғастырады. Өндіруге арналған лицензияны ұзарту мерзімін есептеу аяқталған мерзімнің соңғы күнінен кейінгі күннен басталады.

4. Өндіруге арналған лицензияның мерзімі:

1) егер мәлімделген ұзарту мерзімі осы баптың 2-тармағына сәйкес келмесе;

2) осы баптың 3-тармағында көзделген лицензияның қолданысын ұзарту туралы өтініш беру мерзімі бұзылса;

3) өндіруге арналған лицензияның жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемдерін) төлеу және ұзарту туралы өтініш күнінің алдындағы есептік кезеңдер үшін өндіруге арналған ең төмен шығыстар бойынша шарттарды бұзушылықтарды жер қойнауын пайдаланушы жоймаған болса, ұзартылуға жатпайды.

212-бап. Жер қойнауын пайдаланушының пайдалы қатты қазбаларды өндіру кезіндегі оқыту және ғылым саласындағы міндеттемелері

1. Өндіруге арналған лицензия қолданысының екінші жылынан бастап жер қойнауын пайдаланушы жыл сайын:

1) құзыретті орган білім беру саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен жер қойнауын пайдаланушы алдыңғы жылы өндіруге арналған

шығыстарының бір пайызы мөлшерінде қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыруды жүзеге асыруға;

2) құзыретті орган ғылым саласындағы уәкілетті органмен бірлесе отырып айқындаған тәртіппен жер қойнауын пайдаланушының алдыңғы жылы өндіруге арналған шығыстарының бір пайызы мөлшерінде ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыруды жүзеге асыруға міндетті.

2. Осы баптың 1-тармағына сәйкес жүзеге асырылған, белгіленген ең төменгі мөлшерден асатын қаржыландыру көлемі жер қойнауын пайдаланушының келесі жылы тиісті міндеттемелерін орындау есебіне есептеледі.

213-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар үшін тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу, оның ішінде мердігерлердің сатып алуы мынадай тәсілдердің бірімен жүзеге асырылады:

1) ашық конкурс;

2) бір көзден сатып алу;

3) бағаны төмендетуге арналған ашық конкурс (электрондық сауда-саттық);

4) осы тармақтың нормаларын қолданбай тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу;

5) тауар биржаларында.

Өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімін міндетті түрде пайдалана отырып немесе жер қойнауын пайдаланушының жұмысы осындай тізілімінің жұмысымен үйлестірілген Интернеттің қазақстандық сегментінде орналасқан электрондық сатып алудың өзге де жүйелерін пайдалануымен, осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген тәсілдермен жүргізіледі.

Жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша конкурсты ұйымдастырушы конкурс жеңімпазын айқындау кезінде конкурсқа қатысушылардың – жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық өндірушілерінің конкурстық өтінімінің бағасын шартты түрде жиырма пайызға азайтады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан, Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын басшылар, менеджерлер мен мамандар санын есепке алмағанда, жұмыскерлердің жалпы санынан Қазақстан

Республикасы азаматтарының кемінде тоқсан бес пайызын тартатын дара кәсіпкерлер және (немесе) заңды тұлғалар жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық өндірушілері деп танылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын шетелдік басшылардың, менеджерлер мен мамандардың саны әрбір тиісті санат бойынша басшылардың, менеджерлер мен мамандардың жалпы санының елу пайызынан көп болмауға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушылар мен олардың мердігерлерінің пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөнінде операциялар жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын, Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерде өткен конкурс нәтижелері бойынша немесе белгіленген тәртіпті бұза отырып сатып алынған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу жөніндегі шығыстар құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушының лицензиялық міндеттемелерді орындау ретінде есепке алатын шығыстардан алып тасталады.

2. Пайдалы қатты қазбаларға қатысты электрондық сатып алу жүйесінің жұмысын жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер және оларды өндірушілер тізілімінің жұмысымен үйлестіру тәртібін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Осы баптың мақсаттары үшін:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің және оларды өндірушілердің тізілімі деп жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің сатып алынуын және оларды өндірушілерді бақылау мен мониторингтеуге, сондай-ақ электрондық сатып алуды және жер қойнауын пайдалану жөнінде операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің тізбесін қалыптастыруға арналған мемлекеттік ақпараттық жүйе түсініледі;

2) электрондық сатып алу жүйесі деп сатып алуды ұйымдастырушылар (жер қойнауын пайдаланушылар немесе жер қойнауын пайдаланушылар уәкілеттік берген тұлғалар) тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган бекітетін, жер қойнауын пайдалану жөніндегі

операцияларды жүргізу кезінде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібіне сәйкес сатып алу үшін пайдаланатын электрондық ақпараттық жүйе түсініледі.

4. Жер қойнауын пайдаланушылар пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға өзі айқындаған тәртіппен тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жылдық (бір қаржы жылына арналған) және орта мерзімді (бес қаржы жылына арналған) бағдарламаларын, сондай-ақ осы Кодекстің 6-тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушы операторды тартқан кезде, оператордың өтеулі көрсетілетін қызметтерін жоспарланған сатып алу туралы ақпарат беруге міндетті.

Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың бір жылдық бағдарламасы деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, жер қойнауын пайдаланушы күнтізбелік бір жылға жоспарлайтын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемдерін, оларды сатып алу тәсілдері мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың орта мерзімді бағдарламасы деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, ол бес жылдық кезеңге жоспарлайтын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің номенклатурасы мен көлемдерін, оларды сатып алу тәсілдері мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

Оператор көрсететін қызметтерді жоспарланған сатып алу туралы ақпарат деп жер қойнауын пайдаланушы жасайтын, оператор өтеулі негізде ұсынатын көрсетілетін қызметтердің көлемі мен мерзімдерін айқындайтын құжат түсініледі.

5. Осы баптың 1-тармағының талаптары:

1) тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес сатып алатын жер қойнауын пайдаланушыларға;

2) дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызын ұлттық басқарушы холдинг тікелей немесе жанама иеленетін, жер қойнауын пайдалану құқығына ие заңды тұлғаларға қолданылмайды.

Ескерту. 213-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 20.04.2023 № 226-VII (01.07.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

214-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу тәртібі

1. Жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбалардың кез келген түрін өндіруге және оған барлау жүргізуге құқылы.

2. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуға енгізілген қорлары және (немесе) ресурстары бар және жер қойнауын пайдаланушы үшін коммерциялық қызығушылық тудыратын жер қойнауы учаскесінде жүргізіледі.

3. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі барлық жұмыстар құжатталуға жатады. Құжаттама жер қойнауы учаскесін анық зерттеу және кейіннен игеру үшін қажетті жұмыстардың сипаттамасын қамтуға тиіс.

4. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруді жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) өндіруде қолданылатын техникалық құралдардың оңтайлылығы мен қауіпсіздігін ;

2) пайдалы қатты қазбалардың кен орнын оның игерілуін күрделендіруге, кен орны ресурстарының сапасын төмендетуге алып келетін қауіпті техногендік процестер көріністерінен қорғауды;

3) өндірілген пайдалы қатты қазбалардың, өндіру кезінде түзілетін өндіріс қалдықтарының анық есепке алынуын;

4) өндіру кезінде, зертханалық зерттеулер мен талдаулар деректерін қоса алғанда, алынған бірінші және екінші геологиялық ақпараттың анықтығы мен сақталуын қамтамасыз етуге міндетті.

5. Егер бұл экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына қайшы келмесе, пайдалы қатты қазбаларды өндіру барысындағы тау-кен массасының және (немесе) орын ауыстырылатын топырақтың көлемі шектелмейді.

Өндіру барысында алынатын пайдалы қатты қазбалар (пайдалы құрауыштар) жер қойнауын пайдаланушының меншігі болып табылады.

6. Жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде су қорғау іс-шараларын орындауға, сондай-ақ тау-кен қазындыларына ағатын жерасты суларына қатысты су объектілерін қорғау бойынша Қазақстан Республикасының су және экологиялық заңнамасында белгіленген өзге де талаптарды сақтауға міндетті.

Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде тау-кен қазындыларына жерасты суларының технологиялық жағынан шарасыз ағуы арнайы рұқсаттар немесе лицензиялар алуды талап етпейді.

Тау-кен қазындыларына ағатын жерасты суларын пайдалану Қазақстан Республикасының су және экологиялық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 214-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2023 № 52-VIII (31.12.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

215-бап. Жер қойнауын пайдаланушының пайдалы қатты қазбаларды өндіруді жүргізу кезіндегі есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша мынадай мерзімдік есептерді:

1) лицензиялық міндеттемелердің орындалуы туралы есепті;

2) сатып алынған тауарлар, жұмыстар және көрсетілетін қызметтер және олардағы елішілік құндылық үлесі туралы есепті;

3) жер қойнауын пайдаланушыны тікелей немесе жанама бақылайтын тұлғалардың және (немесе) ұйымдардың құрамы туралы есептерді;

4) өндіру учаскесінде барлау жүргізілген жағдайда – геологиялық есептерді;

5) өндірілген пайдалы қатты қазбалар туралы есепті;

6) ұстап тұру мәртебесі берілген жағдайда – жұмыстар бағдарламасының орындалуы туралы есепті ұсынуға міндетті.

2. Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген, есепті кезеңнен кейінгі айдың жиырма бесінен кешіктірілмей тоқсан сайын ұсынылатын есепті қоспағанда, мерзімдік есептер жыл сайын алдыңғы күнтізбелік жыл үшін әрбір жылдың отызыншы сәуірінен кешіктірілмей ұсынылады.

Толық емес күнтізбелік жыл үшін есептер жер қойнауын пайдаланудың нақты кезеңі бойынша ұсынылады.

Жер қойнауы учаскесін пайдалану кезеңінің соңғы толық емес күнтізбелік жыл үшін есептері көрсетілген кезең аяқталғаннан кейін екі айдан кешіктірілмей ұсынылады.

3. Осы баптың 1-тармағының 1) және 6) тармақшаларында көзделген есептер құзыретті органға оның өзі бекітетін тәртіппен ұсынылады.

Лицензиялық міндеттемелердің орындалуы туралы есепте көрсетілген өндіру учаскесі бойынша шығыстар туралы мәліметтерді "Аудиторлық қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес аудитор растауға тиіс.

Егер мұндай мәліметтер аудит жүргізілген қаржылық есептілікте жеке келтірілсе (анықталса) олар аудитормен расталған деп танылады.

Осы баптың 1-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген есептер пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға өзі айқындайтын тәртіппен ұсынылады.

Осы баптың 1-тармағының 4) және 5) тармақшаларында көзделген есептер жер қойнауын зерттеу саласындағы уәкілетті органға өзі айқындайтын тәртіппен ұсынылады.

Ескерту. 215-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

216-бап. Тау-кен жұмыстарының жоспары

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге арналған жобалау құжаты тау-кен жұмыстарының жоспары болып табылады.

2. Тау-кен жұмыстарының жоспарын жер қойнауын пайдаланушы әзірлейді және бекітеді.

3. Тау-кен жұмыстарының жоспарында пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі жұмыстардың түрлері, әдістері және тәсілдері, жұмыстардың болжамды көлемі және оларды жүргізудің мерзімдері, сондай-ақ пайдаланылатын технологиялық шешімдер сипатталады.

Тау-кен жұмыстарының жоспарын жасау бойынша нұсқаулықты пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

Тау-кен жұмыстары жоспарының мазмұнын жер қойнауын пайдаланушы экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын ескере отырып, дербес айқындайды.

4. Тау-кен жұмыстарының жоспарында сипатталатын пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар тиісті экологиялық рұқсат болған кезде жүзеге асырылады. Тау-кен жұмыстарының жоспары өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісіледі.

Егер тау-кен жұмыстары жоспарында көзделген пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу жерүсті су объектілерінің су қорғау аймақтары шегінде болжанатын болса, тау-кен жұмыстарының жоспары да су ресурстарын қорғау және пайдалануды реттеу жөніндегі бассейндік су инспекцияларымен келісіледі.

Жер қойнауын пайдаланушы осы бапқа сәйкес тау-кен жұмыстарының жоспарын келіскен және тиісті экологиялық рұқсат алған жағдайда ғана пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы.

5. Өндіру бойынша жоспарланатын жұмыстардың түрлері, әдістері және (немесе) тәсілдері, сондай-ақ жұмыстарды жүргізу технологиялары, көлемдері мен мерзімдері өзгертілген, өндірістік объектілердің және инфрақұрылым объектілерінің құрамы өзгертілген жағдайда жер қойнауын пайдаланушы тау-кен жұмыстарының жоспарына тиісті өзгерістер енгізуге және оны пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынуға міндетті. Егер көрсетілген өзгерістер өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша келісуді, қоршаған ортаға әсер етуге бағалау жүргізуді және экологиялық рұқсат алуды (қайта ресімдеуді) талап етсе, тау-кен жұмыстарының жоспары енгізілген өзгерістерімен қоса, осындай келісуден, қоршаған ортаға әсер етуге бағалау жүргізілгеннен және экологиялық рұқсат алынғаннан (қайта ресімделгеннен) кейін ғана пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылады.

6. Өзгертілген тау-кен жұмыстарының жоспарын пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға ұсынылғанға дейін ол бойынша жұмыстар жүргізуге тыйым салынады.

Ескерту. 216-бапқа өзгеріс енгізілді ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

217-бап. Жою жоспары

1. Жою жоспары өндіру учаскесінде орналасқан кенішті және басқа да өндірістік және инфрақұрылым объектілерін пайдаланудан шығару жөніндегі, өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу нәтижесінде бүлінген жерді рекультивациялау жөніндегі іс-шаралардың, прогрессивті жоюды жүргізу жөніндегі іс-шаралардың, өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі өзге де жұмыстардың

сипаттамасын, сондай-ақ жою жөніндегі осындай іс-шаралардың болжалды құнын есептеуді қамтитын құжат болып табылады.

Егер жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия (лицензиялар) бойынша жер қойнауының басқа учаскесінде (учаскелерінде) орналасқан тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдерін орналастыру объектілері өндіру учаскесіндегі (өндіру учаскелеріндегі) кеңішті пайдаланумен тікелей байланысты болса немесе өндірудің аралас учаскелерінде орналасқан екі кеңішті пайдалану бірыңғай технологиялық процесте жүзеге асырылса, жер қойнауын пайдаланушы осы жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі барлық жоспарланған жұмыстарды жүзеге асыру мақсатында бірыңғай жою жоспарын әзірлеуге құқылы.

Жою жоспары қоршаған ортаны қорғау саласында жұмыстарды орындауға және қызметтер көрсетуге арналған лицензиясы бар тұлғаны тарту арқылы жасалады және оны жер қойнауын пайдаланушы бекітеді. Жою жоспары Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасына сәйкес өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасына, ал ол жүргізілгеннен кейін – Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою бойынша жұмыстардың құнын есептеуге өзгеріс енгізуді қоса алғанда, жою жоспарына :

1) өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың соңғы оң қорытындыларын алған күннен бастап үш жылдан кешіктірмей ;

2) осы Кодекстің 216-бабының 5-тармағына сәйкес тау-кен жұмыстарының жоспарына өзгерістер енгізілген жағдайда, өзгерістер енгізуге міндетті.

3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындыларын алған жою жоспарында салдарын жою көзделмеген пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүзеге асыруға тыйым салынады.

4. Жою жоспарын жасау бойынша нұсқаулықты және пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жоюдың болжамды құнын есептеу әдістемесін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша әзірлейді және бекітеді.

Ескерту. 217-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз) Заңымен.

218-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар салдарын жою жою жоспары негізінде әзірленген жою жобасына сәйкес жүргізіледі.

2. Жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының жер заңнамасына және Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес пайдалы қатты қазбаларды өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстар жобасын әзірлеуді, келісуді, сараптауды және бекітуді лицензия мерзімі өткенге дейін екі жылдан кешіктірмей қамтамасыз етуге міндетті.

Өндіру учаскесінің бәрінен немесе бір бөлігінен бас тартылған жағдайда, егер осы тармақтың бесінші бөлігінің ережелерінен пайдалы қатты қазбаларды өндіру салдарын жою қажеттігі туындамаса, мұндай салдарды жою жобасы осындай бас тартуға дейін әзірленеді, келісіледі, сараптауға және бекітуге жатады.

Егер пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның қолданылуы өзге негіздер бойынша тоқтатылса, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға пайдалы қатты қазбаларды өндіру салдарын жою жөніндегі жұмыстар жобасын әзірлеуді және бекітуді лицензияның қолданылуы тоқтатылған күннен бастап сегіз айдан кешіктірмей қамтамасыз етуге міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 220-бабына сәйкес бас тартқан өндіру учаскесінің бір бөлігінде пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар салдарын жою осындай бас тартқанға дейін жүргізіледі. Жою аяқталғаннан кейінгі және өндіруге арналған лицензиядан ол алып тасталған кезге дейінгі кезеңде өндіру жөніндегі операцияларды жүргізуге немесе осындай учаскенің бір бөлігін өзге де пайдалануға жол берілмейді.

Егер өндіру учаскесінің жер қойнауын пайдаланушы бас тартқан бір бөлігін пайдалану өндіруге арналған лицензияда көзделген операциялар жүргізілместен және жер бетін (су айдындары түбін) бүлдірмей жүзеге асырылса, өндіру учаскесінің бір бөлігінде жою жұмыстарын жүргізу талап етілмейді. Бұл жағдайда жою жұмыстарын жүргізудің қажет еместігін растайтын зерттеп-қарау актісі жасалады, оған осы баптың 4 -тармағында аталған тұлғалар қол қояды.

3. Өндіру учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға осындай тоқтату күнінен бастап сегіз айдан кешіктірілмейтін мерзімде өндіру жөніндегі операциялар салдарын жоюға кірісуге міндетті. Осы кезең ішінде аталған тұлға жер қойнауы учаскесінің аумағынан өндірілген пайдалы қатты қазбаларды шығаруға құқылы. Лицензияның қолданылуы тоқтатылғаннан кейін сегіз ай өткен соң өндіру учаскесінің аумағынан шығарылмаған пайдалы қатты қазбалар жер қойнауының құрамына енгізілген деп танылады және осы бапқа сәйкес жойылуға жатады.

4. Жою актісіне қол қойылғаннан кейін өндіру учаскесінде (оның бір бөлігінде) өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою аяқталды деп есептеледі. Жою актісіне облыстың, республикалық маңызы бар қаланың немесе астананың тиісті жергілікті атқарушы органы өз өкілдері мен қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті мемлекеттік органдардың, халықтың

санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы, жер қойнауын зерттеу жөніндегі мемлекеттік органның өкілдерінен құратын комиссия және жер қойнауын пайдаланушы (жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға, ол болған кезде) қол қояды. Егер жою жеке меншіктегі, тұрақты немесе ұзақ мерзімді уақытша өтеулі жер пайдаланудағы жер учаскесінде жүзеге асырылса, жою актісіне жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы да қол қояды.

5. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою актісіне (зерттеп-қарау актісіне) қол қою жер қойнауын пайдалану құқығын өзге тұлғаларға кейіннен беру үшін мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті мәліметтерді енгізуге негіз болып табылады.

6. Осы баптың ережелері салдарын жоюды талап ететін өндіру жөніндегі операциялар жүргізілмеген, өндіру учаскесінде немесе оның бір бөлігінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған жағдайда қолданылмайды. Бұл учаскеде барлау жөніндегі операциялар жүргізілген жағдайда олардың салдарын жою осы Кодекстің 197-бабына сәйкес жүргізіледі.

Ескерту. 218-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

219-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету

1. Жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесінде пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға осындай операциялар салдарын жою бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органға берген жағдайда кірісуге құқылы.

2. Өндіру жөніндегі операциялар салдарын жою бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету мынадай шарттар сақтала отырып, осы Кодексте көзделген оның кез келген түрлері үйлестіріліп берілуі мүмкін: өндіруге арналған лицензияның үштен бір мерзімі ішінде – банк кепілдігі немесе банктік салым кепілі түрінде қамтамасыз ету жалпы қамтамасыз ету сомасының кемінде қырық пайызын, үштен екі мерзімі ішінде – кемінде алпыс пайызын және қалған кезеңде жүз пайызын құрауға тиіс.

Егер жоюды жүргізу екі және одан көп жер қойнауы учаскесі үшін осы Кодекстің 217-бабы 1-тармағының екінші бөлігіне сәйкес жасалған жою жоспары бойынша жүзеге асыру жоспарланса, жер қойнауын пайдаланушы осы учаскелерде жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша міндеттемелердің орындалуын ортақ қамтамасыз етуді беруге құқылы.

3. Қамтамасыз ету сомасы өндіру жөніндегі операциялардың және жою жоспарына өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың соңғы оң қорытындылары алынған күннен бастап алдағы үш жылға жоспарланатын

операциялардың салдарын жою жөніндегі жұмыстардың жалпы есептік құнын жабуға тиіс.

Қамтамасыз ету сомасы жою жөніндегі жұмыстар жоспарында көзделген сметаға сәйкес түпкілікті қайта есептеуге жатады.

Жою жөніндегі жұмыстардың құнына әкімшілік және басқарушылық шығыстар, сондай-ақ:

учаске (учаскелер) аумағында орналасқан технологиялық жабдықты, ғимараттарды және құрылысжайларды демонтаждауға және әкетуге;

кеніште (шахтаны, ұңғыманы, карьерді және басқаларын), техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру объектілерін (олар болған кезде) жабуға;

зиянды заттар мен материалдарды (олар болған кезде) көмуге;

бүлінген жерді рекультивациялауға;

өзендердің, жылғалардың және су ағындарының (олар болған кезде) арналарын қалпына келтіруге;

жерүсті және жерасты суларының, ауаның сапасын, топырақтың және өсімдіктердің жай-күйін мониторингтеуге арналған шығыстар кіруге тиіс.

4. Өндіруге арналған лицензияның қолданылуы тоқтатылған кезде пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті органның келісімімен қамтамасыз ету сомасы жер қойнауы учаскесінде орындалған және осы Кодекстің 218-бабының 4-тармағында көзделген тәртіппен қабылданған жою жұмыстары бөлігінің құнына мөлшерлес азайтылуы мүмкін. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган қамтамасыз етуді берген тұлғаны қамтамасыз ету сомасын азайту туралы жер қойнауын пайдаланушыдан өтінішті алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде хабардар етеді.

Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның қолданылуы тоқтатылғаннан кейін қамтамасыз ету сомасын азайтуға, егер осындай азайту нәтижесінде қалған қамтамасыз ету сомасы жою жөніндегі жұмыстар жобасының сметасында көзделген, жою бойынша аяқталмаған жұмыстарға арналған шығыстарды жаба алмайтын болса, тыйым салынады.

5. Осы Кодекстің талаптарына сәйкес салдарын жою қамтамасыз етілмеген пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға тыйым салынады.

Ескерту. 219-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз) Заңымен.

220-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесінен бас тарту

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мерзімі өткенге дейін кез келген уақытта жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға бас тарту туралы жазбаша мәлімдей отырып, барлық өндіру учаскесінен не оның бір бөлігінен бас тартуға құқылы.

Өндіру учаскесінің бір бөлігінен бас тартылған жағдайда, пайдалануда қалған өндіру учаскесі осы Кодекстің 19-бабының ережелеріне сәйкес келуге тиіс.

2. Барлық өндіру учаскесінен немесе оның бір бөлігінен мерзімінен бұрын бас тарту туралы өтініште бас тартуға жататын жер қойнауы учаскесінің аумағына нұсқау қамтылуға тиіс.

Өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы бас тартып отырған барлық өндіру учаскесінде немесе оның бір бөлігінде өндіру салдарын жою актісі;

2) жер қойнауын пайдаланушы бас тартып отырған жер қойнауы учаскесі аумағының алаң есептері (көлемі) және бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар сипаттамасы;

3) жер қойнауы учаскесінің бір бөлігінен бас тартылғаннан кейін қалыптастырылатын өндіру учаскесі аумағының алаң есептері (көлемі) және бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар, көрнекілікті қамтамасыз ететін масштабта орындалған учаскенің орналасу картограммасы, шолу (ахуалдық) схемасы, сондай-ақ жерүстінің топографиялық картасы қоса берілген сипаттамасы.

3. Өндіру учаскесінің бір бөлігінен бас тарту өндіруге арналған лицензияны қайта ресімдеуге алып келеді.

4. Өндіру учаскесінің бір бөлігінен немесе барлығынан бас тарту пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін берілуі мүмкін учаске (немесе оның бір бөлігі) ретінде мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті жер қойнауы учаскесі туралы мәліметтерді енгізуге негіз болып табылады.

221-бап. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша міндеттемелерді бұзғаны үшін жауаптылық және оны қайтарып алу

1. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияларда көзделген міндеттемелерді бұзушылық жер қойнауын пайдаланушыны тұрақсыздық айыбы немесе лицензияны қайтарып алу түріндегі жауаптылыққа алып келеді.

2. Өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың ең төмен үлесін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемені бұзғаны үшін, сондай-ақ қазақстандық кадрларды оқытуды және (немесе) ғылыми-іздестіру, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру бойынша міндеттемені бұзғаны үшін тұрақсыздық айыбы өндіріліп алынады.

Міндеттемені бұзғаны үшін тұрақсыздық айыбын төлеу орындалуы тиісті күнтізбелік жылда көзделген негізгі міндеттемені тоқтатады.

Өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын жұмыстардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың ең төмен үлесін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемені бұзғаны үшін тұрақсыздық айыбы орындалмаған міндеттемелер көлеміне қатысты жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің құнының отыз пайызы мөлшерінде өндіріліп алынады.

Қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру бойынша және ғылыми-іздестіру, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру бойынша міндеттемені орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбы орындалмаған міндеттемелердің сомасы мөлшерінде өндіріліп алынады.

3. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия мынадай негіздердің бірі болған кезде құзыретті органның қайтарып алуына жатады:

1) ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруге алып келген, осы Кодекстің 44-бабы 1-тармағының талаптарын бұзушылық;

2) қол қою бонусын, жер учаскесін пайдаланғаны үшін ақы (жалдау төлемдерін) төлеу туралы міндеттемелерді және (немесе) пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға жыл сайынғы ең төмен шығыстар бойынша міндеттемелерін бұзушылық;

3) өндіруге арналған лицензия алынған күннен бастап кен орнын игеру мерзімін екі жылдан артық кешіктіруге алып келген, осы Кодекстің 221-8-бабы 3-тармағының талаптарын бұзушылық.

4. Бұзушылық анықталған кезде құзыретті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны жазбаша хабардар етеді.

5. Осы баптың 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген бұзушылық жасалған жағдайда, бұзушылық орын алғанға дейінгі жағдайды қалпына келтіру арқылы, ал қалпына келтіру мүмкін болмаған кезде құзыретті органның рұқсатымен жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді ауыстыру бойынша өзге де әрекеттерді жасау арқылы осы бұзушылық бір жылдан аспайтын мерзімде жойылуға жатады.

Осы баптың 3-тармағының 2) тармақшасында көзделген бұзушылық жасалған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органнан хабарлама алған күннен бастап үш ай ішінде бұзушылықты жоюға міндетті.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақта көзделген мерзімдерде құзыретті органды бұзушылықтардың жойылғаны туралы осындай жоюды растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша хабардар етеді.

Белгіленген мерзімде бұзушылық жойылмаған жағдайда, құзыретті орган осы баптың 6-тармағына сәйкес лицензияны қайтарып алады.

6. Лицензияны қайтарып алуды құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыға лицензияны қайтарып алу туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап үш айдан кейін лицензияның қолданылуы тоқтатылады.

7. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен лицензияны қайтарып алуды даулауға құқылы. Осындай даулау кезеңінде осы баптың 6-тармағында көрсетілген мерзім даулау нәтижелері бойынша шығарылған шешім күшіне енгенге дейін ұзартылады.

8. Егер лицензияны қайтарып алу үшін негіз болған міндеттерді орындамауға немесе тиісінше орындамауға еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлардағы төтенше және ырық бермейтін мән-жайлардың (дүлей құбылыстар, әскери іс-қимылдар және т.с.) әсері себеп болса, лицензияны қайтарып алуға жол берілмейді. Осындай мән-жайларға жер қойнауын пайдаланушының техникалық құралдарының және (немесе) қаржылай қаражатының болмауы, нарықта қажетті тауарлардың, жұмыстардың немесе көрсетілетін қызметтердің болмауы, сондай-ақ әкімшілік жазаның қолданылуы жатпайды.

9. Осы бапқа сәйкес өндіруге арналған лицензиядан айырылған тұлға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды дереу тоқтатуға және жою жоспарына сәйкес жер қойнауы учаскесін қауіпсіз жай-күйде ұстап тұру жұмыстарына кірісуге міндетті.

10. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны қайтарып алу мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті жер қойнауы учаскесі туралы мәліметтерді енгізу үшін негіз болып табылады.

Ескерту. 221-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

28-1-тарау. Кең таралған пайдалы қатты қазбалар мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын аукцион негізінде беру

Ескерту. 28-1-тараумен толықтырылды – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

221-1-бап. Кең таралған пайдалы қатты қазбалар мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскелерін аукцион негізінде беруге арналған аумақтар

1. Кең таралған пайдалы қатты қазбалар мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін аукцион негізінде мынадай:

1) кең таралған пайдалы қатты қазбалар мен уранды қоспағанда, пайдалы қазбалардың мемлекеттік есебіне енгізілген және осы Кодекстің 22-бабының 2), 3) және 4) тармақшаларында көзделген жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуден бос пайдалы қатты қазбалардың қорлары және (немесе) ресурстары бар жер қойнауы учаскелері бойынша пайдалы қатты қазбаларды өндіруге;

2) жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеу нәтижелері бойынша анықталған перспективалары бар жер қойнауы учаскелері бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға;

3) осы тармақтың 1) тармақшасында көзделген аумақтарды қоспағанда, жарамсыз, мерзімі ұзартылмаған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған деп танылған пайдалы

қатты қазбаларды барлауға, бірлескен барлауға және өндіруге арналған келісімшарттардың аумақтары бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға жер қойнауы учаскелері беріледі деп белгіленсін.

2. Аукцион негізінде берілетін жер қойнауы учаскелерінің аумағы мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында айқындалуға жатады және жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен қалыптастырылады.

3. Пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін аукцион негізінде берілген жер қойнауы учаскесінің аумағы екі жүз блоктан аспауға тиіс.

221-2-бап. Аукцион өткізу

1. Аукцион конкурстық комиссияның шешімі негізінде өткізіледі, оның құрамын құзыретті орган бекітеді.

Конкурстық комиссия осы Кодекстің 191 және 208-баптарында көзделген міндеттемелерден басқа, берілетін лицензия бойынша қосымша міндеттемелерді, сондай-ақ лицензияны кері қайтарып алудың немесе қосымша міндеттемелерді бұзғаны үшін тұрақсыздық айыбын төлеудің қосымша негіздерін аукцион шарттарына енгізуге құқылы.

Пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған аукцион өткізу және аукционның қорытындылары бойынша лицензия беру тәртібін құзыретті орган айқындайды.

2. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған аукцион өткізу және аукционның қорытындылары бойынша лицензия беру қағидаларында белгіленетін өзге де талаптарды орындаудан басқа, пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларға жұмсалған ең аз шығыстарды жабу үшін жеткілікті кәсіби және қаржылық мүмкіндіктері бар өтініш берушілер лицензия қолданысының бірінші жылы ішінде аукционға қатысуға жіберіледі.

3. Аукцион өткізу туралы хабарландыру оны өткізу күнінен кемінде екі ай бұрын жариялануға тиіс.

Аукцион шарттарында қол қою бонусының бастапқы мөлшері көзделуге тиіс.

Қол қою бонусының ең көп мөлшерін ұсынған қатысушы аукционның жеңімпазы болып саналады.

Аукционның қорытындыларына аукцион өткізілген күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірілмей Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шағым жасалуы мүмкін.

4. Аукцион жеңімпазының қол қою бонусын төлемеуі құзыретті органның аукцион жеңімпазына және жеңімпазды тікелей немесе жанама түрде бақылайтын тұлғаларға жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия беруден, сондай-ақ аукцион өткізілген күннен бастап бес жыл ішінде оларды жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукциондарға қатысуға жіберуден бас тартуына алып келеді.

Көрсетілген тұлғаларға осы мерзім ішінде жер қойнауын пайдалану құқығын және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілерді сатып алған кезде оларды ауыстыруға рұқсат беруге тыйым салынады.

221-3-бап. Аукционды өткізілмеді деп танудың тәртібі мен негіздері

1. Егер аукцион өткізілетін күні ешбір өтініш беруші тіркелмесе, аукцион өткізілмеді деп танылады. Бұл жағдайда аукцион өткізілген күннен бастап екі айдан кейін аукцион қайта өткізілуге тиіс.

2. Осы Кодекстің 221-1-бабы 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген жер қойнауы учаскелері бойынша аукцион екі рет өткізілмеді деп танылған жағдайда, аукцион өткізілмеді деп танылған күннен бастап екі айдан кейін пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруді көздейтін аукцион өткізіледі.

3. Аукцион аумағы мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасынан мынадай:

1) барлауға арналған аукцион осы Кодекстің 221-1-бабы 1-тармағының 2) және 3) тармақшаларында және осы баптың 2-тармағында көзделген жер қойнауы учаскелері бойынша екі рет өткізілмеді деп танылған;

2) аукцион қорытындылары бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беру кезінде барлау учаскелерінің аумағына енгізілмеген жағдайларда алып тасталуға жатады.

4. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасынан алып тасталған аукцион аумақтары бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығы осы Кодекстің 189-1-бабында көзделген тәртіппен беріледі.

221-4-бап. Аукционды жарамсыз деп тану

1. Пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған аукцион қатысушының немесе құзыретті органның талап етуі бойынша сот тәртібімен жарамсыз деп танылуы мүмкін.

2. Аукционды жарамсыз деп тануға мыналар негіз болып табылады:

1) осы Кодексте белгіленген аукцион өткізу қағидаларын аукцион жеңімпазын айқындауға әсер еткен бұзушылық;

2) аукцион қорытындылары бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия берілген тұлғаның құзыретті органға оның мұндай тұлғаны аукционға қатысуға жіберу туралы шешіміне ықпал еткен көрінеу анық емес мәліметтерді ұсыну фактісінің анықталуы.

221-5-бап. Аукцион негізінде берілген аумақта жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелер

1. Аукцион қорытындылары бойынша жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия берілген жағдайда, қолданысы тоқтатылған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының иесі болып

табылатын тұлға жаңа жер қойнауын пайдаланушыға қолданысы тоқтатылған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою үшін қалыптастырылған тарату қоры және өзге де мүлік бойынша қаражатты немесе құқықтарды пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған тиісті лицензия берілген күннен бастап бір ай ішінде беруге міндетті.

Тиісті жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі міндеттемелер осы Кодекске сәйкес пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру салдарын жоюды қамтамасыз ету ұсынылғаннан кейін аукцион жеңімпазына толық көлемде ауысады.

Егер барлауға немесе өндіруге арналған лицензия аукцион негізінде берілмесе, қолданысы тоқтатылған келісімшарт немесе лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының иесі болып табылатын тұлға осы Кодексте көзделген тәртіппен жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жоюға міндетті.

2. Осы Кодекстің 186-бабының 2-тармағы 6) тармақшасының және 203-бабының 2-тармағы 4) тармақшасының ережелері осы бапқа сәйкес аукцион қорытындылары бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияларды беру кезінде қолданылмайды.

28-2-тарау. Уран мен көмірді қоспағанда, пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға басым тәртіппен беру

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

28-2-тараумен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

221-6-бап. Уран мен көмірді қоспағанда, пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға басым тәртіппен беру шарттары

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған, акцияларының бақылау пакеті мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, уран мен көмірді қоспағанда, пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалану саласындағы қызметті жүзеге асыратын акционерлік қоғам пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания деп танылады.

2. Осы тарауда көрсетілген жағдайларды қоспағанда, осы Кодексте көзделген тәртіппен жалпы негіздерде пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания уран мен көмірді қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге құқық алуға құқылы.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы консультативтік-кеңесші органның ұсынымы негізінде пайдалы қатты қазбаларды (кең таралған пайдалы

қазбалар мен уранды қоспағанда) барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығы осы Кодекстің 221-1-бабына сәйкес аукцион негізінде берілетін аумақтарды құзыретті орган пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға басым тәртіппен беруге арналған аумақтар санатына ауыстыруға тиіс.

Бұл ретте көмірді барлау және өндіру үшін жер қойнауын пайдалану құқығы берілетін аумақ пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға басым тәртіппен беруге арналған аумақ санатына ауыстырылуға жатпайды.

Бұл жағдайда Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы консультативтік-кеңесші органның ұсынымы үшінші тұлғалардың аукционға қатысуға өтініштерін қабылдау басталған күнге дейін шығарылуға тиіс.

Пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия беруден бас тартылған жағдайда, құзыретті орган тиісті аумақ бойынша аукционға қатысуға өтініштер қабылдауды бастаудың жаңа мерзімін белгілейді, ол мерзім мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына аумақты пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға жер қойнауын пайдалану құқығын басым тәртіппен беруге арналған аумақтар санатынан аукцион аумағы санатына ауыстыру туралы өзгерістер мен толықтырулар енгізілген күннен бастап екі айдан аспауға тиіс.

221-7-бап. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензия беру тәртібі

1. Көмір мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алуға ниеті бар пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания құзыретті органға осы Кодекстің 187-бабының талаптарына сәйкес өтініш жібереді.

2. Көмір мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны беруге өтінішті қарау осы Кодекстің 188-бабына сәйкес жүзеге асырылады.

221-8-бап. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға көмір мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру тәртібі

1. Көмір мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығын алуға ниеті бар пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания құзыретті органға осы Кодекстің 204-бабының 3-тармағының 6), 7) және 8) тармақшаларын қоспағанда, 204-бабының талаптарына сәйкес өтініш жібереді.

2. Көмір мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруге өтінішті қарау осы Кодекстің 205-бабында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

3. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания немесе пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компания жер қойнауын пайдалану құқығын берген

бірлескен кәсіпорын өндіруге арналған лицензияны алған күннен бастап екі жылдан кешіктірілмейтін мерзімде кен орнын игеруге кірісуге міндетті.

221-9-бап. Пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға басым тәртіппен берілген жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуы

1. Құзыретті орган айқындаған тәртіппен және шарттарда инвестицияларды жүзеге асыру, технологияларды беру және өндірісті қаржыландыру жөнінде міндеттемелерді қабылдаған заңды тұлға стратегиялық әріптесі болып саналатын, пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияның акциялар пакетінің (қатысу үлесінің) кемінде отыз пайызы бар бірлескен кәсіпорынның пайдасына жер қойнауын пайдалану құқығының ауысу жағдайларын қоспағанда, осы тарауға сәйкес пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға берілген жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуына тыйым салынады.

2. Осы тарауға сәйкес пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға берілген жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің үшінші тұлғаға ауысуы пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияның акцияларының бақылау пакеті тиесілі ұлттық басқарушы холдинг айқындаған тәртіппен өткізілетін бәсекелестік тәсілмен өткізу негізінде жүзеге асырылады.

3. Осы тарауға сәйкес пайдалы қатты қазбалар саласындағы ұлттық компанияға берілген жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің ауысуының барлық жағдайында ұлттық компанияның жер қойнауын пайдалану құқығындағы не бірлескен кәсіпорындағы қалған үлесінің мөлшері кемінде отыз пайызды құрауға тиіс, бұл ретте ұлттық компанияның лицензия бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың шешімдер қабылдауын бақылау құқығы міндетті түрде болуы қажет.

4. Осы бапқа сәйкес жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің ауысуы тәуелсіз консультанттарды тарта отырып жүзеге асырылады.

29-ТАРАУ. ПАЙДАЛЫ ҚАТТЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУ УЧАСКЕЛЕРІН ҰСТАП ТҰРУ МӘРТЕБЕСІ

222-бап. Ұстап тұру мәртебесі ұғымы және оны беру негіздері

1. Ұстап тұру мәртебесі деп осы Кодексте көзделген шарттарда және тәртіппен жер қойнауын пайдаланушының көрсетілген учаскеде (немесе оның бір бөлігінде) пайдалы қатты қазбаларды өндіруді бастамау немесе тоқтата тұру құқығын көздейтін, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінің айрықша құқықтық режимі танылады.

Осы тараудың ережелері пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның қолданылу мерзімі кезеңінде қандай уақытта да қолданылуы мүмкін.

2. Жер қойнауы учаскесіне ұстап тұру мәртебесін беру жер қойнауын пайдаланушыны ұстап тұру мәртебесінің қолданылу кезеңіне осы Кодекстің 210-

бабында көзделген міндеттерді, сондай-ақ онымен байланысты есептілікті беру бойынша міндеттемелерді орындаудан босатады.

Өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінің бір бөлігіне ұстап тұру мәртебесін беру жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекстің 208-бабының 2) тармақшасында көзделген міндеттемелерінің мөлшерін пропорционалды түрде азайтуға алып келеді.

3. Ұстап тұру мәртебесі кейінгі бес жылға дейінгі мерзімге ұзарту мүмкіндігімен қатарынан бес жылға дейінгі кезеңге беріледі. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесіне қатысты ұзарту мерзімі ескеріле отырып, ұстап тұру мәртебесінің жалпы мерзімі он жылдан аспайды.

4. Ұстап тұру мәртебесін беру жер қойнауын пайдаланушыға ұстап тұру мәртебесі қолданылатын жер қойнауы учаскесінің аумағы және осындай мәртебенің қолданылу мерзімі көрсетіле отырып қайта ресімделген өндіруге арналған лицензияны беру арқылы расталады.

5. Ұстап тұру мәртебесі мынадай негіздердің кез келгені болған кезде беріледі:

1) анықталған минералды ресурстарды өндіру келешектегі бес жыл ішінде рентабельді болуы мүмкін деп пайымдауға ақылға қонымды негіздер болған кезде қолайсыз нарықтық жағдайларға байланысты мұндай өндірудің жер қойнауын пайдаланушы үшін рентабельсіз болып табылуы;

2) экологиялық қауіпсіздік талаптарына сәйкес пайдалы қатты қазбаларды өндіруді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін технологияның болмауы;

3) еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайларда төтенше және ырық бермейтін мән-жайлардың (дүлей құбылыстар, әскери іс-қимылдар және тағы сол сияқты) болуы;

4) жер қойнауын пайдаланушыға оңалту рәсімін қолдану туралы сот шешімінің күшіне енуі.

Ескерту. 222-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

223-бап. Ұстап тұру мәртебесін беру тәртібі

1. Ұстап тұру мәртебесі жер қойнауын пайдаланушының не оңалтушы басқарушының өтініші бойынша беріледі.

2. Өтініште ұстап тұру мәртебесін беру үшін жер қойнауын пайдаланушы өтініш жасауға негіз болатын мән-жайлар көрсетіледі және сипатталады.

3. Өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) осы Кодекстің 222-бабы 5-тармағының 1) – 4) тармақшаларында көзделген мән-жайлардың болуын растайтын құжаттар;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен жұмыстар бағдарламасы.

4. Құзыретті орган өтінішті қарайды және осы Кодекстің 224-бабы 1-тармағының 1) , 2) және 4) тармақшаларында көзделген ұстап тұру мәртебесін беруден бас тарту үшін негіздер болмаған кезде, сондай-ақ жұмыстар бағдарламасын келіскеннен кейін өтініш

келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде өтініш иесіне консервациялау жобасын ұсыну қажеттілігі туралы хабарлама жібереді.

Консервациялау жобасы экологиялық рұқсатқа сәйкес әзірленеді және оны өтініш беруші хабардар ету күнінен бастап төрт айдан кешіктірмей құзыретті органға ұсынады . Өтініш беруші құзыретті органға көрсетілген мерзімді ұзартудың қажеттігін негіздей отырып, осындай ұзартуды сұрап өтініш жасауға құқылы.

Егер мұндай ұзарту қажеттілігі өтініш иесіне байланысты емес мән-жайлардан туындаса, құзыретті орган осы мерзімді осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткен күннен бастап төрт айдан аспайтын кезеңге ұзартады.

5. Құзыретті орган өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін береді және осы Кодекстің 226-бабында көзделген тәртіппен әзірленген консервациялау жобасы ұсынылған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қайта ресімделген лицензияны жер қойнауын пайдаланушыға береді. Өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруге байланысты қайта ресімделген лицензияда ұстап тұру мәртебесі бар осы учаскенің (оның бір бөлігінің) аумағы көрсетіледі.

Ескерту. 223-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

224-бап. Ұстап тұру мәртебесін беруден бас тарту

1. Құзыретті орган мынадай негіздердің бірі болған кезде:

1) өтініш немесе оған қоса берілетін құжаттар осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес келмесе;

2) өтінішке осы Кодексте талап етілетін құжаттар қоса берілмесе;

3) өтініш иесі осы Кодекстің 223-бабында көзделген тәртіппен әзірленген консервациялау жобасын құзыретті органға ұсыну мерзімін сақтамаса;

4) жер қойнауын пайдаланушы келтірген негіздер мен ұсынылған құжаттар өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беру үшін негіз болып табылатын мән-жайлардың болуын растау үшін жеткіліксіз болып табылса, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруден бас тартады.

2. Өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруден бас тарту жазбаша нысанда шығарылады, ол уәжді болуға және өтініш иесіне ұстап тұру мәртебесін беру үшін көзделген мерзім ішінде берілуге тиіс.

3. Құзыретті орган өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруден бас тарту туралы өтініш иесін бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап екі жұмыс күні ішінде хабардар етеді.

4. Өтініш иесі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруден бас тартуға өтініш иесіне бас тарту

туралы хабарланған күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей шағым жасауы мүмкін.

5. Өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесін беруден бас тарту өтініш иесін өтінішті қайта беру құқығынан айырмайды.

225-бап. Ұстап тұру мәртебесі жөніндегі жұмыстар бағдарламасы

1. Жұмыстар бағдарламасы жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесін (оның бір бөлігін) ұстап тұру мәртебесінен шығару және онда өндіру жөніндегі операцияларды қайта бастау мақсатында әзірлейтін құжат болып табылады.

2. Жұмыстар бағдарламасында:

1) ұстап тұру мәртебесі берілетін өндіру учаскесіндегі (оның бір бөлігіндегі) консервациялау жөніндегі іс-шаралардың;

2) жер қойнауын пайдаланушы өндіру учаскесін (оның бір бөлігін) ұстап тұру мәртебесінен шығару және өндіру жөніндегі операцияларды қайта бастау үшін қолданатын іс-шаралардың;

3) жер қойнауын пайдаланушы ұстап тұру мәртебесі берілетін өндіру учаскесінде (оның бір бөлігінде) жұмыспен айналысатын жұмыскерлерге қатысты қолдануға міндеттенетін әлеуметтік-экономикалық сипаттағы қолдау шараларының (басқа жұмысқа (басқа жұмыс учаскесіне) ауыстыру, жаңа мамандықтарға (кәсіптерге) оқыту мақсатында қайта даярлау, біліктілікті арттыру және басқалары) сипаттамасы мен мерзімдері қамтылады.

3. Ұстап тұру мәртебесі бойынша жұмыстар бағдарламасын әзірлеу жөніндегі нұсқаулықты құзыретті орган бекітеді.

226-бап. Жер қойнауы учаскесін консервациялау

1. Пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды қайта бастау кезінде өндірістік құрылысжайларды және өзге де объектілерді болашақта пайдалану үшін оларды жарамды жай-күйге келтіру мүмкіндігін қамтамасыз ету, сондай-ақ қауіпті өндірістік факторлардың зиянды әсерін азайту және төтенше жағдайлардың алдын алу мақсатында жер қойнауы учаскесінде пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі жұмыстарды уақытша тоқтату кезінде жүргізілетін іс-шаралар кешені пайдалы қатты қазбаларды өндіру учаскесін консервациялау болып табылады.

2. Жер қойнауы учаскесін консервациялау жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органмен келісілген жұмыстар бағдарламасы негізінде әзірленетін консервациялау жобасына сәйкес жүргізіледі.

3. Консервациялау жобасы экологиялық рұқсатқа сәйкес әзірленеді және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісуге жатады.

4. Консервациялауды жобалау және іске асыру жер қойнауын пайдаланушының есебінен жүзеге асырылады.

5. Консервациялау бойынша жұмыстар жер қойнауын пайдаланушы және қоршаған ортаны қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы, жер қойнауын зерттеу

жөніндегі уәкілетті органдардың өкілдерінен құзыретті орган құратын комиссия, сондай-ақ егер консервациялау жеке меншіктегі, тұрақты немесе ұзақ мерзімді уақытша өтеулі жер пайдаланудағы жер учаскесінде жүзеге асырылса, жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы консервациялау актісіне қол қойғаннан кейін аяқталды деп есептеледі.

Ескерту. 226-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

227-бап. Ұстап тұру мәртебесінің шарттары

1. Өндіру учаскесіне (оның бір бөлігіне) ұстап тұру мәртебесі берілген кезде жер қойнауының осы учаскесі (оның бір бөлігі) бойынша өндіру кезеңі осы мәртебенің бүкіл қолданылу мерзіміне ұзартылады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы ұстап тұру мәртебесіндегі жер қойнауы учаскесін жұмыстар бағдарламасына сәйкес пайдалануға міндетті.

3. Ұстап тұру мәртебесіндегі жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбалардың ресурстарын барлауды, жұмыстар бағдарламасында мұндай барлау көзделген жағдайда жүргізуге құқылы.

4. Алып тасталды - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 227-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

228-бап. Ұстап тұру мәртебесін ұзарту

1. Ұстап тұру мәртебесін ұзарту жер қойнауын пайдаланушының ұстап тұру мәртебесінің бастапқы мерзімі аяқталғанға дейін ұсынылатын өтініші бойынша жүргізіледі.

2. Ұстап тұру мәртебесін ұзарту жер қойнауы учаскесіне ұстап тұру мәртебесін беру үшін көзделген тәртіппен жүргізіледі. Ұстап тұру мәртебесін ұзартқан кезде жер қойнауы учаскесін консервациялау жобасы жасалмайды.

3. Жер қойнауын пайдаланушы ұстап тұру мәртебесін ұзарту туралы өтініш берген жағдайда, ұстап тұру мәртебесі жер қойнауын пайдаланушыға ұстап тұру мәртебесінің ұзартылған мерзімі көрсетіліп, қайта ресімделген лицензия берілгенге дейін жер қойнауы учаскесіне қолданылуын жалғастырады.

Ұстап тұру мәртебесін ұзарту мерзімін есептеу ұстап тұру мәртебесінің алдыңғы мерзімінің соңғы күнінен кейінгі күннен басталады.

229-бап. Ұстап тұру мәртебесінің тоқтатылуы

1. Ұстап тұру мәртебесі өзінің қолданысын берілген мерзім өткеннен кейін немесе жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылады.

2. Ұстап тұру мәртебесін мерзімінен бұрын тоқтату туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға ұстап тұру мәртебесін беру үшін негіз болып табылған мән-жайлар ендігі жерде болмаған жағдайда береді.

3. Ұстап тұру мәртебесін тоқтату өндіруге арналған лицензияны қайта ресімдеу және жер қойнауын пайдаланушыға осы Кодекстің 208-бабы 2) тармақшасының талаптарын толық көлемде қолдану үшін негіз болып табылады.

230-бап. Ұстап тұру мәртебесінің құзыретті органның талап етуі бойынша тоқтатылуы

1. Құзыретті орган жер қойнауы учаскесіне ұстап тұру мәртебесі берілген күннен бастап алты ай өткен соң кез келген уақытта жер қойнауын пайдаланушыдан ұстап тұру мәртебесін беру үшін негіз болып табылған мән-жайлардың әлі де бар екендігін растайтын құжаттарды ұсынуды талап етуге құқылы.

Жер қойнауын пайдаланушы осы құжаттарды хабарламаны алған күннен бастап қырық жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде ұсынуға міндетті. Жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға көрсетілген мерзімді ұзартуға, мұндай ұзартудың қажеттілігін негіздей отырып жүгінуге құқылы. Егер мұндай ұзарту қажеттілігі жер қойнауын пайдаланушыға байланысты емес мән-жайлардан туындаса, құзыретті орган осы мерзімді жиырма жұмыс күнінен аспайтын кезеңге ұзарта алады.

2. Егер ұсынылған құжаттарды қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган ұстап тұру мәртебесін беру үшін негіз болып табылған мән-жайлар ендігі жерде болмайды деп белгілесе не осы құжаттар көрсетілген мерзімде ұсынылмаса, құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыны ұстап тұру мәртебесін тоқтату және ұстап тұру мәртебесіндегі жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды қайта бастау туралы жүгіну қажеттілігі туралы хабардар етеді.

Бұл жағдайда ұстап тұру мәртебесін тоқтату туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органнан хабарлама келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей беруге тиіс.

Егер көрсетілген мерзімде жер қойнауын пайдаланушы ұстап тұру мәртебесін тоқтату туралы өтініш жасамаса, құзыретті орган осы Кодекстің 221-бабының 6-тармағында көзделген тәртіппен өндіруге арналған лицензияны қайтарып алады.

Ескерту. 230-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

30-ТАРАУ. КЕҢ ТАРАЛҒАН ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУ

231-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру кезінде туындайтын қатынастар

1. Осы тараудың ережелері тек кең таралған пайдалы қазбаларды ғана өндіру жағдайларына қолданылады.

2. Тек кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде туындайтын қатынастарға, осы Кодекстің 204-бабы 3-тармағының 9) тармақшасын, 212, 213-баптарын, 215-бабы 3-тармағының екінші және үшінші

бөліктерін қоспағанда, осы тараудың ережелеріне қайшы келмейтін бөлігінде 28-тараудың ережелері қолданылады. Бұл ретте тек кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды реттеу мен мемлекеттік бақылауды және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензиялар шарттарының сақталуын бақылауды облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың тиісті жергілікті атқарушы органы жүзеге асырады.

Егер кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру учаскесінің аумағы Қазақстан Республикасының екі және одан да көп облыстарында орналаса, онда кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды реттеу мен мемлекеттік бақылауды және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензиялардың шарттарын сақтауына бақылауды өндіру учаскесінің көп бөлігі орналасқан облыстың жергілікті атқарушы органы жүзеге асырады.

Ескерту. 231-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

232-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды кәсіпкерлік мақсаттарында өндіру

1. Кең таралған пайдалы қазбаларды кәсіпкерлік мақсатта ғана өндіру мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасында айқындалатын аумақтар бойынша кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияның негізінде жүзеге асырылады.

2. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша оның иесінің мынадай операцияларды жүргізу:

1) кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру;

2) тау-кен жұмыстарын жүргізу, тау-кен өндіру және (немесе) тау-кен қайта өңдеу өндірістерін, техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру мақсатында жер қойнауы кеңістігін пайдалану;

3) өндіру учаскесін барлау (пайдалану үшін барлау) мақсатында жер қойнауы учаскесін пайдалануға ерекше құқығы бар.

Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру деп кең таралған пайдалы қазбаларды жатқан жерінен алуға бағытталған және тікелей айыруға байланысты жұмыстар кешені түсініледі.

3. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия беруге өтініш облыстың жергілікті атқарушы органына беріледі. Өтінішті қарауды және лицензия беруді облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы, осы баптың 4-тармағының талаптарын сақтау мақсатында өтінішке жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшесінің өтініш берілген жер қойнауы учаскесінде мемлекеттік есепте тұрған және кең таралған пайдалы қазбалар болып табылмайтын пайдалы қатты қазбалар ресурстарының жоқ екенін растайтын қорытындысы қоса берілетінін ескере отырып, осы Кодекстің 28-тарауының ережелеріне сәйкес жүзеге асырады.

Егер өтініш иесі пайдалануға сұрап отырған жер қойнауы учаскесінің аумағы екі және одан да көп облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың аумағында орналасса, онда кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруге өтініш осындай аумақтардың шегінде мәлімделген жер қойнауы учаскесінің көп бөлігі орналасқан облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына беріледі.

4. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны кең таралған пайдалы қазбалар болып табылмайтын, пайдалы қатты қазбалар ресурстары немесе ресурстарының перспективасы бар аумақтарға, осы Кодекстің 203-бабының 2-тармағында көзделген жағдайлардан басқа кезде беруге тыйым салынады.

Ескерт. 232-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

233-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мазмұны

1. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияда, осы Кодекстің 31-бабында көрсетілген мәліметтер мен шарттардан басқа, жер қойнауын пайдаланудың мынадай шарттары қамтылуға тиіс:

1) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мөлшерде және тәртіппен қол қою бонусын және жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемін) төлеу туралы міндеттеме;

2) кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларға жұмсалатын жыл сайынғы ең төмен шығыстардың мөлшері;

3) лицензияның шарттарын бұзғаны үшін оны қайтарып алудың негізі.

2. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мерзімі қатарынан он жылдан аспайтын мерзімді құрайды.

234-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру учаскесі

1. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру учаскесінің аумағы барлау нәтижелері бойынша айқындалады.

2. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру учаскесінің төменгі шекарасы жер қойнауы учаскесінің жер бетіндегі ең төменгі нүктесінен отыз метрден төмен емес тереңдікте орналасады.

235-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру учаскесінде жұмсалатын жыл сайынғы ең төмен шығыстар

1. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензиясы бар жер қойнауын пайдаланушы осы бапта белгіленген өндіруге жұмсалатын жыл сайынғы ең төмен шығыстар туралы талаптарды сақтауға міндетті.

2. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге жұмсалатын жыл сайынғы ең төмен шығыстар жеке лицензия бойынша мынадай:

ауданы бес гектарға дейінгі аумақта өндіру кезінде 1160 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

ауданы бестен сегізге дейінгі гектарды қоса алғандағы аумақта өндіру кезінде 2300 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

ауданы сегіз гектардан асатын аумақта өндіру кезінде әрбір келесі гектар үшін қосымша 120 еселенген айлық есептік көрсеткіш мөлшерлерінде белгіленеді.

3. Осы баптың мақсаттары үшін жеке лицензия бойынша кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге жұмсалған шығыстарға жер қойнауын пайдаланушының жұмыстардың мынадай түрлеріне арналған шығыстары жатады:

1) кең таралған пайдалы қазбаларды алу жөніндегі аршу, бұрғылау-жару жұмыстары және басқа да жұмыстар;

2) өндірілген кең таралған пайдалы қазбаларды, жыныстарды, тау массаларын, топырақты және топырақтың беткі қабатын өндіру учаскесінің шегінде ауыстыру;

3) өндірілген кең таралған пайдалы қазбаларды үйінді жасау және (немесе) қоймаға жинап қою;

4) өндіру учаскесінде кеніш салу және инфрақұрылым құру жөніндегі барлық жұмыстар.

236-бап. Жер қойнауын пайдаланушының кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі есептілігі

1. Жер қойнауын пайдаланушы кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша мынадай мерзімдік есептер:

1) лицензиялық міндеттемелерді орындау туралы есеп;

2) өндіру учаскесінде барлау жүргізілген жағдайда – геологиялық есептер;

3) өндірілген кең таралған пайдалы қатты қазбалар туралы есеп ұсынуға міндетті.

2. Осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген есеп облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындаған тәртіппен ұсынылады

.

Осы баптың 1-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген есептер жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның тиісті аумақтық бөлімшесіне жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындаған тәртіппен ұсынылады.

Ескерту. 236-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

237-бап. Кең таралған пайдалы қазбаларды кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес мақсаттар үшін өндірудің ерекшеліктері

1. Жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес жеке, тұрмыстық және өзге де шаруашылық мұқтаждықтарын қанағаттандыру үшін өздеріне тиесілі жер учаскелерінің шекараларында кең таралған пайдалы қазбаларды алуға құқылы.

2. Осы бапқа сәйкес кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жарғыш заттарды, химиялық реагенттер мен улы заттарды қолданбай жүзеге асырылады.

3. Жер учаскесінің шекарасында орналасқан және жер учаскелерінің меншік иелері немесе жер пайдаланушылар кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес жеке, тұрмыстық және өзге де шаруашылық мұқтаждықтарын қанағаттандыру үшін пайдаланатын кең таралған пайдалы қазбалар басқа тұлғаға иеліктен шығарылмайды.

4. Жер учаскелері меншік иелерінің және жер пайдаланушылардың осы бапқа сәйкес жер қойнауын пайдалануы жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларға жатпайды және тегін болып табылады.

5. Жер учаскелері меншік иелерінің және жер пайдаланушылардың осы бапқа сәйкес жер қойнауын пайдалану құқығы тиісінше жер учаскесіне меншік құқығымен немесе жер пайдалану құқығымен бір мезгілде туындайды және тоқтатылады.

6. Осы бапқа сәйкес туындаған жер қойнауын пайдалану құқығы жер учаскесіне құқықтан бөлінбейді.

7. Осы бапқа сәйкес жер қойнауын пайдалану лицензиясы немесе келісімшарт негізінде жер қойнауын пайдаланатын тұлғалар үшін міндетті болып табылатын рұқсат алуды, есептілік пен өзге де құжаттар ұсынуды талап етпейді.

31-ТАРАУ. ПАЙДАЛЫ ҚАТТЫ ҚАЗБАЛАРДЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ ҮШІН ЖЕР ҚОЙНАУЫ УЧАСКЕЛЕРІН ТҮРЛЕНДІРУ

238-бап. Түрлендіру ұғымы және түрлері

1. Бір лицензия бойынша бір жер қойнауы учаскесін басқа лицензия бойынша басқа жер қойнауы учаскесіне (негізгі учаске) қосу тәсілімен немесе бір лицензия бойынша бір жер қойнауы учаскесінен басқа учаскені (бөлінген учаске) бөлу арқылы жүргізілетін аумақтық шекараларын өзгерту пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге берілген жер қойнауы учаскелерін түрлендіру болып табылады.

2. Түрлендірілетін жер қойнауы учаскелерінің пайдаланушысы (пайдаланушылары) бір тұлға (тұлғалар) болып табылатын жағдайда жер қойнауы учаскелерін түрлендіруге жол беріледі.

3. Жер қойнауы учаскелерін түрлендіруді құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша өтініш берілген күннен бастап бір ай мерзімде жүргізеді.

239-бап. Жер қойнауы учаскелерін қосу

1. Жер қойнауы учаскелерін қосу пайдалы қатты қазбаларды өндірудің бір учаскесін басқа өндіру учаскесіне қосқан жағдайда жүргізіледі.

2. Бір өндіру учаскесін басқа өндіру учаскесіне қосу мынадай шарттар сақталған:

1) қосылатын өндіру учаскесінің негізгі өндіру учаскесімен аралас шекарасы болған ;

2) негізгі және қосылатын өндіру учаскелеріне ұстап тұру мәртебесі толық немесе бір бөлігінде берілмеген;

3) қосылатын өндіру учаскесіне арналған лицензия негізгі учаске бойынша өндіруге арналған лицензиядан кейін берілген;

4) егер негізгі немесе қосылатын өндіру учаскесін өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына кепілмен ауыртпалық салынған болса, кепіл ұстаушының қосылуға алдын ала келісімі болған;

5) негізгі және қосылатын өндіру учаскелерінің лицензиялары бойынша орындалмаған міндеттемелер болмаған кезде жүргізіледі.

3. Қосылған өндіру учаскесіне жүргізілген қосылу ескеріле отырып негізгі өндіру учаскесі лицензиясының күші қолданылады, ал қосылатын өндіру учаскесінің лицензиясы өз қолданысын тоқтатады. Өндіру учаскесін негізгі өндіру учаскесіне қосу негізгі учаскені өндіруге арналған лицензияға өзгерістер енгізумен ресімделеді.

240-бап. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару

1. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару мынадай:

1) барлауға арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінің бір бөлігі бөліп шығарылған;

2) өндіруге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінің бір бөлігі бөліп шығарылған жағдайларда жүргізіледі.

2. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару мынадай шарттар сақталған:

1) бөліп шығару жүргізілетін жер қойнауы учаскесінің ұстап тұру мәртебесі болмаған;

2) егер бөліп шығару жүргізілетін жер қойнауы учаскесіне арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына кепілмен ауыртпалық салынса, кепіл ұстаушының бөліп шығаруға алдын ала келісімі болған;

3) бөліп шығару жүргізілетін жер қойнауы учаскесіне арналған лицензия бойынша орындалмаған міндеттемелер болмаған;

4) бөліп шығарылған учаскедегі жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар түрі бөліп шығару жүргізілетін жер қойнауы учаскесіндегі жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар түріне сәйкес келген кезде жүргізіледі.

3. Жер қойнауы учаскесін бөліп шығару бөліп шығарылатын жер қойнауы учаскесіне арналған лицензияға өзгерістер енгізумен және бөліп шығарылған жер қойнауы учаскесіне жеке лицензия берумен ресімделеді.

4. Бөліп шығарылған жер қойнауы учаскесі бойынша барлауға арналған лицензия мерзімі учаскенің бір бөлігін бөліп шығару жүргізілген жер қойнауы учаскесін барлауға арналған лицензияның қалған мерзіміне тең болады.

5. Бөліп шығарылған учаске бойынша өндіруге арналған лицензия мерзімі учаскенің бір бөлігін бөліп шығару жүргізілген жер қойнауы учаскесін өндіруге арналған лицензияның қалған мерзімінің ұзақтығымен айқындалады.

6. Жер қойнауы учаскелерін учаскені бөліп шығару арқылы түрлендіру осы Кодекстің 191 және 208-баптарында көзделген міндеттемелердің көлемін жер қойнауы учаскелерінің пайда болған аумақтарының көлемдеріне пропорционалды түрде өзгертуге және қайта есептеуге алып келеді.

241-бап. Жер қойнауы учаскесін түрлендіруге арналған өтініш

1. Жер қойнауы учаскесін түрлендіруге арналған өтініш құзыретті орган белгілеген нысан бойынша жасалады.

2. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) түрлендіру тәсіліне нұсқау;

2) түрлендірілетін учаскелерді пайдаланатын жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметтер:

жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер, өтініш иесін салық төлеуші ретінде тіркеу туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің толық атауы, оның орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу және салық органдарында тіркеу туралы мәліметтер, басшылары туралы мәліметтер;

3) лицензияларға және түрлендірілуге жататын жер қойнауы учаскелеріне нұсқау.

3. Өтініш қазақ және орыс тілдерінде беріледі.

4. Өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін тұлғаның, егер мұндай тұлғаны өтініш иесі тағайындаған болса, өкілеттігін растайтын құжат өтінішке қоса беріледі.

Өтінішке қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуы тиіс. Өтінішке қоса берілетін шет тілде жасалған құжаттардың көшірмелері дұрыстығын нотариус куәландырған қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасымен ұсынылады.

5. Лицензиялық учаскелерді түрлендіру туралы мәселені құзыретті орган өтініш берілген күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде мұндай түрлендірудің әрбір жағдайы үшін жеке-жеке қарайды.

6. Құзыретті органның жер қойнауы учаскелерін түрлендіруден бас тартуы уәжді болуға тиіс және оны Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен өтініш иесі бас тарту туралы хабарлама алған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде даулауы мүмкін.

32-ТАРАУ. ПАЙДАЛЫ ҚАТТЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ҚАЙТА ӨҢДЕУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМ

242-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім ұғымы

1. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім шарт болып табылады, ол бойынша Қазақстан Республикасы пайдалы қатты қазбаларды өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын (құқықтарын) иеленушіге преференциялар беруге міндеттенеді, ал

жер қойнауын пайдаланушы пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу (қайта өңдеу туралы келісім) жобасына инвестициялар салуды өз тәуекеліне алып жүзеге асыруға міндеттенеді.

Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша жаңа өндірістер құруды, пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша осындай өндіріспен тікелей байланысты өндірістік, энергетикалық және (немесе) көліктік инфрақұрылым құруды көздейтін іс-шаралар кешені пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу жобасы болып табылады.

Тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін жер қойнауын пайдаланушылар үшін пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша жаңа өндірістер құруды, жұмыс істеп тұрғандарын кеңейтуді және (немесе) жаңғыртуды көздейтін іс-шаралар кешені пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу жобасы болып табылады.

2. Қазақстан Республикасының атынан қайта өңдеу туралы келісімді құзыретті орган жасасады.

Қайта өңдеу туралы келісім пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу жобалары бойынша жасалуы мүмкін, олар бойынша жер қойнауын пайдаланушы инвестицияларының көлемі республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген және келісім жасасу күніне қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің кемінде 70 000 000 еселенген мөлшерін құрайды.

3. Қайта өңдеу туралы келісім жасасу пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беру шарты болып табылмайды.

4. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеудің сол бір жобасы бойынша немесе өндірістік объект бойынша бір ғана қайта өңдеу туралы келісім жасалуы мүмкін.

Ескерту. 242-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

243-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісімді жасасу тәртібі

1. Қайта өңдеу туралы келісім жасауға ниеті бар жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға ол бекітетін нысан бойынша өтініш береді.

2. Өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушыны заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтама;

2) заңды тұлға жарғысының заңды тұлға басшысының қолымен және мөрімен (болған кезде) куәландырылған көшірмесі;

3) қайта өңдеу жобасының қаржылық-экономикалық моделі;

4) құзыретті орган белгілеген талаптарға сәйкес жасалған қайта өңдеу жобасының бизнес-жоспары;

5) пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісімнің жобасы.

3. Құзыретті орган өтінішті тіркейді және өтініш иесін келіссөздердің басталу күні туралы хабардар етеді, ол күн өтініш алынған күннен бастап бір айдан кеш болмайды.

4. Құзыретті орган тарапынан келіссөздерді жұмыс тобы жүргізеді. Жұмыс тобы туралы ереже мен оның құрамын құзыретті орган бекітеді.

5. Келіссөздер жүргізу мерзімі алты айдан аспайды. Келіссөздер қорытындысы хаттамамен ресімделеді.

6. Жер қойнауын пайдаланушы келіссөздерден және қайта өңдеу туралы келісім жасасудан, бұл туралы құзыретті органды жазбаша хабардар ете отырып кез келген уақытта бас тартуға құқылы.

7. Келіссөздер нәтижелері бойынша келісілген қайта өңдеу туралы келісім жобасы құқықтық және экономикалық сараптамалар ұйымдастыру үшін құзыретті органға ұсынылады.

Сараптама қорытындылары оң болған жағдайда, құзыретті орган қайта өңдеу туралы келісім жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметіне бекітуге жібереді.

Сараптама қорытындылары теріс болған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы сараптамалар ескертулерін жою мақсатында қайта өңдеу туралы келісім жобасын пысықтайды.

Көрсетілген ескертулер жойылғаннан кейін сараптамалар қайта жүргізіледі.

8. Құқықтық сараптаманы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі қайта өңдеу туралы келісім жобасының Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкестігі тұрғысынан жүргізеді.

Қайта өңдеу туралы келісім жобасына құқықтық сараптама жүргізу үшін құзыретті орган Қазақстан Республикасының Әділет министрлігіне мынадай құжаттарды ұсынады:

1) келіссөздер жүргізу нәтижелері бойынша келісілген, қазақ және орыс тілдеріндегі қайта өңдеу туралы келісім жобасы;

2) осы баптың 2-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген құжаттар;

3) қайта өңдеу туралы келісім шарттары бойынша келіссөздер қорытындылары туралы хаттаманың көшірмесі.

9. Экономикалық сараптаманы мемлекеттік жоспарлау саласындағы уәкілетті орган қайта өңдеу туралы келісім жасасудың экономикалық тиімділігін және орындылығын, қайта өңдеу жобасын іске асыру кезінде жер қойнауын пайдаланушының жоспарланатын салымдары мен шығындарының негізділігін, жобаны іске асырудың әлеуметтік маңыздылығын бағалау тұрғысынан жүргізеді.

Қайта өңдеу туралы келісім жобасына экономикалық сараптама жүргізу үшін құзыретті орган мемлекеттік жоспарлау саласындағы уәкілетті органға мынадай құжаттарды ұсынады:

1) келіссөздер жүргізу нәтижелері бойынша келісілген, қазақ және және орыс тілдеріндегі қайта өңдеу туралы келісім жобасы;

2) осы баптың 2-тармағының 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген құжаттар;

3) қайта өңдеу туралы келісім шарттары бойынша келіссөздер қорытындылары туралы хаттаманың көшірмесі.

10. Осы бапта көзделген сараптамалар сараптама жүргізу үшін қажетті тиісті құжаттар алынған күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде жүргізіледі.

11. Сараптамалардың оң қорытындыларын алған қайта өңдеу туралы келісім жобасы сараптама қорытындылары күнінен бастап бес жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының Үкіметіне бекітуге жіберіледі.

12. Қайта өңдеу туралы келісімге құзыретті орган оның жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей қол қоюға тиіс.

13. Қайта өңдеу туралы келісім барлық тараптар оған қол қойғаннан кейін жасалды деп есептеледі.

14. Қайта өңдеу туралы келісімді құзыретті орган қайта өңдеу туралы жасалған келісімдер тізілімінде есепке алуға тиіс.

Ескерту. 243-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

244-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісімнің мазмұны

1. Қайта өңдеу туралы келісімде мыналар қамтылуға тиіс:

1) келісім нысанасы;

2) жер қойнауын пайдаланушыда бар, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын беруге негіз болған құжатқа нұсқау;

3) жер қойнауын пайдаланушының инвестициялық және әлеуметтік міндеттемелері;

4) Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес берілген инвестициялық преференцияның (преференциялардың) түрі;

5) берілген инвестициялық преференцияны қолдану мерзімі;

6) келісімге сәйкес құрылған, кеңейтілген немесе жаңғыртылған өндірістік мүлікті пайдаланудан шығару, оны демонтаждау, кәдеге жарату және бүлінген жерді рекультивациялау бойынша міндеттемелер;

7) қайта өңдеу туралы келісім шарттарын бұзғаны үшін жауаптылық.

2. Қазақстан Республикасының заңнамасы қайта өңдеу туралы келісімге қолданылатын құқық болып табылады.

3. Қайта өңдеу туралы келісімде өндіруге арналған ең төмен шығыстар және жер қойнауын пайдаланушының оқытуды, Қазақстан Республикасындағы ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық қызметті қаржыландыру бойынша міндеттемелері туралы осы Кодексте және пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияда (лицензияларда) көзделген шарттардан өзге шарттар көзделуі мүмкін.

Көрсетілген шарттарды өзгерту немесе алып тастау қайта өңдеу туралы келісім жасасу күні лицензияны тиісінше қайта ресімдеуге алып келеді.

4. Қайта өңдеу туралы келісім тараптар айқындайтын басқа да ережелерді де қамтуы мүмкін.

5. Қайта өңдеу туралы келісім жер қойнауын пайдалану құқығын беру және тоқтату туралы ережені қамтымайды.

6. Қайта өңдеу туралы келісім мерзімі осындай келісімде көзделген өндіруге арналған лицензия мерзімінен аспайды. Егер келісім пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған екі немесе одан көп лицензияға сілтеме жасаса, онда келісім мерзімі солардың біреуінің мерзімінің аяқталатын ең соңғы күні аяқталады.

Қайта өңдеу туралы келісімде көзделген пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның (барлық лицензиялардың) қолданылуын тоқтату осы келісімді тоқтатуға алып келеді.

7. Қайта өңдеу туралы келісім қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Тараптардың келісуі бойынша қайта өңдеу туралы келісімнің мәтіні өзге тілге де аударылуы мүмкін.

8. Қайта өңдеу туралы келісімді жасасу, орындау және тоқтату жөніндегі қатынастарға Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы осы тарауда реттелмеген жағдайларда қолданылады.

Ескерту. 244-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

245-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім бойынша инвестициялық преференциялар

1. Инвестициялық преференциялар пайдалы қатты қазбаларды өндіру жөніндегі операцияларды жүргізетін, Қазақстан Республикасында құрылған заңды тұлға болып табылатын жер қойнауын пайдаланушыға Қазақстан Республикасының аумағында пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу жобасын іске асырған кезінде беріледі. Бұл ретте Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімінде Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген жағдайда, берілетін инвестициялық преференциялар бойынша тұрақтылық кепілдіктері қамтамасыз етіле отырып, Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген инвестициялық преференциялар көрсетіледі.

2. Инвестициялық преференция жер қойнауын пайдаланушының әлеуметтік және инвестициялық міндеттемелерін, оның ішінде:

1) өндіру және (немесе) қайта өңдеу өндірістерінде Қазақстан Республикасының азаматтары үшін жұмыс орындарын ашу және сақтау жөніндегі;

2) пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша жаңа өндірістер құру, пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша осындай өндіріспен тікелей байланысты өндірістік, энергетикалық және (немесе) көліктік инфрақұрылым құру жөніндегі;

2-1) пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу бойынша жаңа өндірістер құру, жұмыс істеп тұрғандарын кеңейту және (немесе) жаңғырту жөніндегі;

3) пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу көлемі мен деңгейі жөніндегі;

4) "Өнеркәсіптік саясат туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес шикізат ретінде ішкі нарықта өткізу үшін шығарылатын өнім көлемі жөніндегі;

5) ғылыми-техникалық саланың, қоршаған ортаны қорғау саласының және қолданбалы ғылым саласының мамандарын даярлау бойынша қазақстандық оқу орындарының бағдарламаларын қаржыландыру жөніндегі;

6) әлеуметтік және (немесе) мәдени мақсаттағы объектілерді салуды және (немесе) реконструкциялауды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелерін көздеуі мүмкін өзара түсіністік қағидаттарында беріледі.

Ескерту. 245-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

246-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісімді тоқтату салдары

Жер қойнауын пайдаланушының пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған ең төмен шығыстары бойынша міндеттемелерін және (немесе) өндіруге арналған лицензия бойынша оқытуды, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық қызметті қаржыландыру бойынша міндеттемелерді өзгертуді немесе алып тастауды көздейтін қайта өңдеу туралы келісімді тоқтату осы келісімді жасасқанға дейін қолданылған лицензияның шарттарын қолдануға алып келеді.

Қайта өңдеу туралы келісімді тоқтату берілген инвестициялық преференцияларды тоқтатуға да алып келеді.

247-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім бойынша құқықтар мен міндеттерді басқаға беру

1. Жер қойнауын пайдаланушының қайта өңдеу туралы келісім бойынша құқықтары мен міндеттерін көрсетілген келісім жасауға негіз болған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының тиісті ауысуынсыз басқаға беруіне тыйым салынады.

2. Қайта өңдеу туралы келісімді жасауға негіз болған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының ауысуы көрсетілген келісім бойынша құқықтар мен міндеттердің міндетті түрде басқаға берілуіне алып келеді.

248-бап. Пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім бойынша құқықтарға ауыртпалық салу

1. Кепілді қоса алғанда, қайта өңдеу туралы келісім бойынша құқықтарға ауыртпалық салуға, көрсетілген келісімді жасасуға негіз болған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ауыртпалық салынбай жол берілмейді.

2. Кепілді қоса алғанда, қайта өңдеу туралы келісімді жасауға негіз болған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ауыртпалық салу осы келісім бойынша құқықтарға міндетті ауыртпалық салуға алып келеді.

X БӨЛІМ. ЖЕР ҚОЙНАУЫ КЕҢІСТІГІН ПАЙДАЛАНУ, КЕН ІЗДЕУШІЛІК, ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ ӨТПЕЛІ ЕРЕЖЕЛЕР

33-тарау. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялар

249-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия

Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия бойынша оны иеленушінің операциялардың мынадай кіші түрлерінің бірін жүргізу мақсатында жер қойнауы учаскесін пайдалануға айрықша құқығы бар:

1) мұнай мен газды, газ бен мұнай өнімдерін жерасты сақтау қоймаларын жер бетінен бес метр төмен тереңдікте орналастыру және пайдалану;

2) қатты, сұйық қалдықтарды, зиянды улы заттарды сақтау немесе көму, сарқынды, өнеркәсіптік және техникалық суларды жер қойнауына ағызу (айдау) үшін жерасты орындарын (құрылысжайларын) орналастыру және (немесе) пайдалану;

3) жерасты сулары қорларын жасанды толтыру үшін жер қойнауына суды айдау, оның ішінде осы мақсаттарға арналған жерасты құрылысжайларын салу және (немесе) пайдалану;

4) тау-кен өндіру және (немесе) тау-кен байыту өндірістерінің техногендік минералдық түзілімдері орналастырылатын объектілерді орналастыру және (немесе) пайдалану.

Ескерту. 249-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

250-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған аумақтар

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия кең таралған пайдалы қазбалар болып табылмайтын пайдалы қазбалардың кен орны жоқ немесе пайдалы қазбалардың аз мөлшердегі ресурстары бар жер қойнауы учаскесін пайдалануға беріледі.

2. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны:

1) осы Кодекстің 25-бабының 2-тармағында көзделген жағдайларда;

2) пайдалы қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды немесе жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін басқа тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінің аумағына;

3) пайдалы қазбаларды барлау немесе өндіру салдарын жою жүргізіліп жатқан жер қойнауы учаскесінің аумағына;

4) кең таралған пайдалы қазбаларды қоспағанда, табылған пайдалы қазбалар ресурстары немесе осындай перспективалары бар жер қойнауы учаскелеріне;

5) жерасты шаруашылық-ауыз су учаскелері аумағына беруге тыйым салынады.

251-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беру туралы өтініш

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны алуға мүдделі тұлға жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ол белгілеген нысан бойынша өтініш береді.

2. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) жеке тұлғалар үшін – өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, азаматтығы, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

заңды тұлғалар үшін – өтініш иесінің атауы, орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді көшірме немесе өтініш иесі шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатындығын куәландыратын басқа заңдастырылған құжат);

2) өтініш иесі пайдалануға беру үшін сұрап отырған тиісті жер қойнауы учаскесін айқындайтын аумаққа нұсқау;

3) сұралатын жер қойнауы учаскесін пайдалану мерзіміне нұсқау;

4) осы Кодекстің 249-бабына сәйкес жер қойнауы кеңістігін пайдалану мақсатына нұсқау.

3. Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көзделген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелері;

2) өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін тұлғаның, егер мұндай тұлғаны өтініш иесі тағайындаған болса, өкілеттігін растайтын құжат;

3) жерасты құрылысжай объектісінің сипаттамасын, оны оқшаулау сипаттамасын, тау-кен жыныстарының типін, коллектор қаттарының жерасты тереңдігін және тиімді қуатын, оның алаңын, кеуектілік коэффициентін, төселетін және жабылатын су тірегінің сипаттамасын, жерасты суларының табиғи ағысының жылдамдығын, көмудің, қоймаға жинап қою мен ағызудың сапалық және сандық көрсеткіштерін, тау-кен техникалық, арнаулы инженерлік-геологиялық, гидрогеологиялық және экологиялық шарттарын қамтитын, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын нысан бойынша геологиялық есеп;

4) өнімнің атауы, ол түзілетін техникалық өндіріс немесе процесс, оның физикалық сипаттамасы, толық химиялық құрамы, уытты құрауыштардың болуы, өрт қаупі, жарылыс қаупі, ерігіштігі, сақтау кезінде басқа заттармен үйлесімділігі, негізгі ластаушы радионуклидтер, олардың белсенділігі, сондай-ақ тасымалдау жүйесінің сипаттамасы көрсетіле отырып, зиянды, улы заттардың, қатты және сұйық қалдықтардың, сарқынды және өнеркәсіптік сулардың сипаттамасы.

4. Өтінішке қоса берілетін құжаттардың көшірмелерін нотариат куәландыруға тиіс.

5. Өтініш пен оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға берсе, оған қоса берілетін құжаттар, әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріліп өзге тілде де жасалуы мүмкін, аударманың дұрыстығын нотариус куәландырады.

6. Өтінішті беру кезі жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға өтініш келіп түскен күнмен және уақытпен айқындалады және есепке алуға жатады.

7. Берілген өтініш туралы мәліметтер өтініш берілген күні жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында орналастырылады және:

1) өтініш иесінің (тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) атауын;

2) өтініш иесі пайдалануға беруге сұрап отырған жер қойнауы учаскесін айқындайтын аумақ координаттарын;

3) өтініш келіп түскен күн мен уақытты қамтиды.

Ескерту. 251-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

252-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беру туралы өтінішті қарау

1. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өтініш пен оған қоса берілетін құжаттарды келіп түскен күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде қарайды.

Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган өтінішті қарау процесінде өтінішке қоса берілген геологиялық есепке мемлекеттік сараптама жүргізуді ұйымдастырады. Геологиялық есептің мемлекеттік сараптамасын жер қойнауының сараптамасы жөніндегі мемлекеттік комиссия екі ай ішінде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындаған тәртіппен жүргізеді. Осы мерзімді жер қойнауының сараптамасы жөніндегі мемлекеттік комиссия қосымша зерттеулер жүргізуге, қажетті материалдар ұсыну мен комиссия мүшелерінің алдын ала ескертулері мен ұсыныстарын жоюға қажетті, бірақ алты айдан аспайтын мерзімге ұзарта алады. Геологиялық есептің мемлекеттік сараптамасының теріс қорытындысы жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия беруден бас тартуға негіз болып табылады.

Мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы болған жағдайда және жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беруден бас тарту үшін осы Кодекстің 254 -бабы 1-тармағының 1) – 7) тармақшаларында көзделген негіздер болмаған кезде, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауының сараптамасы жөніндегі мемлекеттік комиссия оң қорытынды шығарған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде өтініш иесіне жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасын және жою жоспарын дайындау, сондай-ақ олар бойынша осы тарауда көзделген сараптамалар мен келісу жүргізу қажеттігі туралы хабарлама жібереді.

Өтініш иесі жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасына және жою жоспарына жасалған сараптамалар мен келісудің оң қорытындыларын осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген хабардар ету күнінен бастап бір жылдан кешіктірмей жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға ұсынуға тиіс.

Өтініш иесі жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға көрсетілген мерзімді ұзарту қажеттілігін негіздей отырып, осындай ұзарту үшін жүгінуге құқылы. Егер мұндай ұзарту қажеттілігі өтініш иесіне байланысты емес мән-жайлардан туындаса, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы мерзімді осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткен күннен бастап алты айдан аспайтын кезеңге ұзартады.

2. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы баптың 1-тармағында көзделген мерзімдер сақталған кезде, жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы мен жою жоспары сараптамаларының оң қорытындылары ұсынылған күннен бастап бес күн ішінде өтініш иесіне жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны береді.

3. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беру жер қойнауын пайдаланушыға облыстың жергілікті атқарушы органының Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес жер учаскесіне жер пайдалану құқығын беруі үшін негіз болып табылады.

4. Осы баптың мақсаттары үшін жою жоспарын дайындау, ұсыну және оған сараптама жасау осы Кодекстің 260-бабында көзделген жағдайларда талап етіледі.

253-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияларды берудің басымдығы

1. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға берілген, сол бір аумақты қамтитын жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияларды беруге өтініштер келіп түсу кезектілігі тәртібімен қаралады.

2. Кезекті өтініш алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензияны беруден бас тарту туралы шешім қабылданғаннан кейін ғана қаралады.

Кезекті өтінішті қарау алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензияны беруден бас тарту туралы шешім шығарылған күннен бастап он жұмыс күні өткен соң басталады.

Егер бас тарту туралы шешімге өтініш иесі сотқа шағым жасаса, кезекті өтінішті қарау туралы мәселені жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган соттың шешімі күшіне енгеннен кейін шешеді.

3. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия қаралған өтініштердің арасынан өтініші бірінші болып осы Кодекстің талаптарына сәйкес келетін өтініш иесіне беріледі.

4. Лицензия беру туралы шешім қабылданған өтініштен кейін келіп түскен өтініштер бойынша лицензияларды беруден бас тарту туралы шешім қабылданады.

254-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беруден бас тарту

1. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган мынадай негіздердің бірі болған кезде:

1) өтініш немесе оған қоса берілетін құжаттар осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес келмесе;

2) өтінішке осы Кодексте талап етілетін құжаттар қоса берілмесе;

3) сұралатын жер қойнауы учаскесі немесе оның бір бөлігі жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия бойынша басқа тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесіне жататын болса;

4) сұралатын жер қойнауы учаскесі осы Кодекстің 250-бабы 1-тармағының талаптарына сәйкес келмесе;

5) сұралатын жер қойнауы учаскесі осы Кодекстің 250-бабының 2-тармағында көрсетілген аумақтарда толық немесе ішінара орналасса;

6) лицензияны беру ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруге алып келетін болса;

7) өтінішке қоса берілген геологиялық есеп сараптамасының қорытындысына сәйкес өзінің геологиялық және (немесе) геотехникалық сипаттамалары бойынша сұралып отырған жер қойнауы учаскесі өтініште көрсетілген мақсаттарда жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жарамсыз екені белгіленсе ;

8) өтініш иесі жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы мен жою жоспары талап етілетін сараптамаларының оң қорытындыларын және келісуін ұсыну мерзімін сақтамаған кезде жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны беруден бас тартады.

2. Лицензияны беруден бас тарту жазбаша нысанда шығарылады, ол уәжді болуға және өтініш иесіне лицензияны қарау және беру үшін көзделген мерзімдер ішінде берілуге тиіс.

Осы баптың 1-тармағының 6) тармақшасына сәйкес лицензияны беруден бас тарту осындай бас тарту үшін негіз болған себептер көрсетілмей шығарылады.

Лицензияны беруден бас тартуға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтініш иесі бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей шағым жасауы мүмкін.

3. Лицензияны беруден бас тарту өтініш иесін өтінішті қайта беру құқығынан айырмайды.

255-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның мазмұны

Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия осы Кодекстің 31-бабында көрсетілген мәліметтер мен шарттардан басқа жер қойнауын пайдаланудың мынадай шарттарын қамтуға тиіс:

1) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мөлшерде және тәртіппен қол қою бонусын төлеу және жер учаскесін пайдаланғаны үшін төлемақы (жалдау төлемін) төлеу туралы міндеттеме;

2) осы Кодекстің 249-бабына сәйкес жер қойнауы кеңістігін пайдаланудың нысаналы мақсаты;

3) міндеттемелерді бұзғаны үшін лицензияны қайтарып алу негіздері.

256-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның мерзімі

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның мерзімі қатарынан жиырма бес жылдан аспайды.

Лицензия мерзімі жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша лицензияның бастапқы мерзімінен аспайтын кезеңге ұзартылуы мүмкін.

Лицензия мерзімін ұзарту саны шектелмейді.

2. Ұзарту туралы өтініш жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға лицензия мерзімі өткенге дейін бір жылдан ерте емес ол бекітетін нысан бойынша беріледі.

Егер ұзарту туралы өтінішті қарау кезеңінде лицензия мерзімі өтіп кетсе, лицензия осындай қарау кезеңінде қолданылуын жалғастырады. Лицензияның ұзарту мерзімін есептеу алдыңғы мерзім аяқталған күннен кейінгі күннен басталады.

3. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия мерзімі:

1) мәлімделген ұзарту мерзімі осы баптың 1-тармағының ережелеріне сәйкес келмеген;

2) лицензияның қолданылуын ұзарту туралы өтінішті берудің осы баптың 2-тармағында көзделген мерзімі бұзылған;

3) лицензия шарттарының жойылмаған бұзушылықтары болған жағдайда ұзартуға жатпайды.

257-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану кезінде жер қойнауы кеңістігін пайдалану шарттарын айқындайтын жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы жобалау құжаты болып табылады.

2. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы, сондай-ақ оған енгізілетін өзгерістер санитариялық-эпидемиологиялық сараптамаға және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісуге жатады. Жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасы немесе тиісінше оның өзгерісі бойынша тиісті экологиялық рұқсатты, санитариялық-эпидемиологиялық сараптаманың оң қорытындысын және келісуді алған жағдайда ғана жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүзеге асыруға құқылы.

3. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жобасын жасау жөніндегі нұсқаулықты жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша әзірлейді және бекітеді.

Ескерту. 257-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

258-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу тәртібі

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияға иеленетін жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға осы Кодексте көзделген тәртіппен және мерзімдерде жерасты құрылысжайын пайдалану туралы есептерді ұсынуға міндетті.

2. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі барлық жұмыстар құжаттауға жатады. Құжаттамада жер қойнауы учаскесін анық зерттеу және кейіннен игеру үшін қажет жұмыстар сипаттамасын қамтуға тиіс.

3. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) қолданылатын техникалық құралдардың оңтайлылығы мен қауіпсіздігін;

2) жер қойнауын қауіпті техногендік процестердің пайда болуынан қорғауды;

3) қатты, сұйық қалдықтарды, зиянды улы заттарды сақтау және (немесе) көму, сарқынды, өнеркәсіптік және техникалық суларды ағызу (айдау) кезінде есепке алудың анықтығын;

4) зертханалық зерттеулер мен талдаулардың деректерін қоса алғанда, жер қойнауы кеңістігін пайдалану кезінде алынған барлық бастапқы және қайталама геологиялық ақпараттың анықтығы мен сақталуын қамтамасыз етуге міндетті.

4. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде алынатын тау-кен массасының, топырақтың және (немесе) орны ауыстырылатын топырақтың көлемі, егер бұл экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарына сәйкес келсе, шектелмейді.

Алынатын тау-кен массасы мен топырақ жер қойнауы кеңістігін пайдалануды қамтамасыз ететін құрылысжайларды, құрылғыларды және басқа да объектілерді тұрғызу және пайдалану мақсатында ғана пайдаланылуы мүмкін.

Ескерту. 258-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

259-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдаланудың салдарын жою

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою, осы Кодекстің 260-бабында көзделген салдарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес бүлінген жерді рекультивациялау арқылы жүргізіледі.

2. Тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға осындай тоқтау күнінен бастап сегіз айдан кешіктірілмейтін мерзімде жоюға кірісуге міндетті. Тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісі нәтижесінде жер қойнауы учаскесінің аумағында орналастырылған техногендік минералдық түзілімдер лицензия тоқтатылған күннен бастап жер қойнауы құрамына олардың ресурстары ретінде енгізілген деп танылады және осы бапқа сәйкес жойылуға жатады.

3. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 261-бабының ережелеріне сәйкес бас тартқан жер қойнауы кеңістігі учаскесінің бір бөлігінде салдарды жою осындай бас тартқанға дейін жүргізіледі. Жою аяқталғаннан кейінгі және оны жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензиядан алып тастағанға дейінгі кезеңде осындай учаскенің бір бөлігін пайдалануға жол берілмейді.

4. Жою актісіне қол қойылған күннен бастап жер қойнауы кеңістігін (оның бір бөлігін) пайдалану учаскесінде жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою аяқталды деп есептеледі. Жою актісіне облыстың, республикалық маңызы бар қаланың немесе астананың тиісті жергілікті атқарушы органы өз өкілдері мен жер қойнауын зерттеу жөніндегі, қоршаған ортаны қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органдардың, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның өкілдерінен құратын комиссия және жер қойнауын пайдаланушы (жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға, ол болған кезде) қол қояды. Егер жою жеке меншіктегі, тұрақты немесе ұзақ мерзімді уақытша өтеулі жер пайдаланудағы жер учаскесінде жүзеге асырылса, жою актісіне жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы да қол қояды.

5. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жоюды аяқтау мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті мәліметтерді енгізу үшін негіз болып табылады.

Ескерту. 259-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

260-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі жекелеген операциялардың салдарын жою жөніндегі жұмыстарды жоспарлау және қамтамасыз ету ерекшеліктері

1. Тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері орналастырылатын объектілерді орналастыру және (немесе) пайдалану мақсатында жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою осы баптың 3-тармағында көзделген жою жоспарының негізінде әзірленген жою жөніндегі жұмыстар жобасына сәйкес жүзеге асырылады.

2. Жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы заңнамасына сәйкес тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері объектілерін орналастыру және пайдалану бойынша қызметтің салдарын жою жөніндегі жұмыстар жобасын әзірлеуді және бекітуді лицензия мерзімі өткенге дейін екі жыл бұрын қамтамасыз етуге міндетті.

Егер жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның қолданылуы өзге негіздер бойынша тоқтатылса, жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға жою жөніндегі жұмыстар жобасын әзірлеуді және бекітуді лицензияның қолданылуы тоқтатылған күннен бастап сегіз айдан кешіктірмей қамтамасыз етуге міндетті.

3. Осы баптың мақсаттары үшін жер қойнауы кеңістігін пайдалану салдарын жою жоспары лицензия қайтарылып алынған жағдайда жер қойнауы кеңістігін пайдалану учаскесін қауіпсіз жай-күйде ұстап тұру жөніндегі, тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері орналастырылатын

объектілерді жою жөніндегі іс-шаралардың сипаттамасын, сондай-ақ осындай жою жұмыстары құнының болжалды есебін қамтитын құжат болып табылады.

4. Жою жоспары қоршаған ортаны қорғау саласында жұмыстарды орындауға және қызметтер көрсетуге арналған лицензиясы бар тұлғаны тарту арқылы жасалады және оны жер қойнауын пайдаланушы бекітеді. Жою жоспары Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасына сәйкес өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасына, ал ол жүргізілгеннен кейін – Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады.

5. Жер қойнауын пайдаланушы жою жөніндегі жұмыстардың құнын есептеуге өзгерістер енгізуді қоса алғанда, жою жоспарына өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың соңғы оң қорытындыларын алған күннен бастап үш жылдан кешіктірмей өзгерістер енгізуге міндетті.

6. Өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындыларын алған жою жоспарында салдарын жою көзделмеген тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері объектілерін орналастыруға және (немесе) пайдалануға тыйым салынады.

7. Тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері сақталатын және көмілетін объектілерді орналастыру үшін жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою жоспары және жою жөніндегі жұмыстардың құнының болжалды есебі осы Кодекстің 217-бабының 4-тармағында көзделген тәртіппен жасалады.

8. Жер қойнауын пайдаланушы тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері объектілерін орналастыру және (немесе) пайдалану үшін жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операцияларға осындай операциялар салдарын жою бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді берген жағдайда кірісуге құқылы.

9. Жою бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету мынадай шарттар сақтала отырып, осы Кодексте көзделген кез келген түрде берілуі мүмкін: жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның үштен бір мерзімі ішінде – екінші деңгейдегі банк кепілдігі немесе банктік салым кепілі түрінде қамтамасыз ету жалпы қамтамасыз ету сомасының кемінде қырық пайызын, үштен екі мерзімі ішінде – кемінде алпыс пайызын және қалған кезеңде жүз пайызын құрауға тиіс.

10. Қамтамасыз ету сомасы жүргізілген операциялардың және жою жоспарына өнеркәсіптік қауіпсіздік сараптамасы мен мемлекеттік экологиялық сараптаманың соңғы оң қорытындылары алынған күннен бастап алдағы үш жылға жоспарланатын операциялардың салдарын жою жөніндегі жұмыстардың жалпы есептік құнын жабуға тиіс.

Көрсетілген жұмыстар құнына әкімшілік және басқарушылық шығыстар, сондай-ақ:

технологиялық жабдықты, ғимараттарды және құрылысжайларды демонтаждауға және әкетуге;

техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру объектілерін (сақтау қоймаларын, үйінділерді және басқа да орналастыру орындарын) жабуға;

қауіпті материалдарды көму жөніндегі;

бүлінген жерді рекультивациялауға;

өзендердің, жылғалардың және су ағындарының арналарын қалпына келтіру жөніндегі;

жерүсті және жерасты суларының, ауаның сапасын, топырақтың және өсімдіктердің жай-күйін мониторингтеуге арналған шығыстар кіруге тиіс.

11. Жойылуы осы Кодекстің талаптарына сәйкес қамтамасыз етілмеген, тау-кен өндіру немесе тау-кен байыту өндірісінің техногендік минералдық түзілімдері орналастырылатын объектілерді орналастыруға және (немесе) пайдалануға тыйым салынады.

Ескерту. 260-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

261-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану мақсатында берілген жер қойнауы учаскесінен бас тарту

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияның мерзімі өткенге дейін кез келген уақытта жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға бас тарту туралы жазбаша мәлімдей отырып, бүкіл учаскеден бас тартуға құқылы.

2. Жер қойнауы кеңістігі учаскесінің бір бөлігінен бас тартылған жағдайда, пайдалануда қалған жер қойнауы кеңістігінің учаскесі осы Кодекстің 19-бабының ережелеріне сәйкес келуге тиіс.

3. Жер қойнауы кеңістігі учаскесінің бір бөлігінен бас тарту туралы өтініште жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензиядан алып тастауға жататын жер қойнауы учаскесінің аумағына нұсқау қамтылуға тиіс.

Өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) жер қойнауын пайдаланушы бас тартып отырған жер қойнауы учаскесінің бір бөлігінде жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою актісі;

2) жер қойнауын пайдаланушы бас тартып отырған жер қойнауы учаскесінің бір бөлігі аумағының алаң есептері (көлемдері) және бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар сипаттамасы;

3) жер қойнауы учаскесінің бір бөлігінен бас тартылғаннан кейін қалыптастырылатын жер қойнауы кеңістігі учаскесі аумағының алаң есептері (көлемдері) және бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар және көрнекілікті қамтамасыз ететін масштабта орындалған учаскенің орналасу

картограммасы, шолу (ахуалдық) схемасы, сондай-ақ жер бетінің топографиялық картасы қоса берілген сипаттамасы.

4. Жер қойнауы кеңістігі учаскесінің бір бөлігінен бас тарту жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны қайта ресімдеуге алып келеді.

5. Жер қойнауы кеңістігін пайдалану мақсатында берілген жер қойнауы учаскесінен бас тарту мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті жер қойнауы учаскесі туралы мәліметтерді енгізу үшін негіз болып табылады.

262-бап. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны қайтарып алу

1. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензия осы Кодекстің 255-бабында көзделген лицензия шарттары бұзылған, сондай-ақ Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында көзделген қызметке тыйым салынған жағдайларда жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның қайтарып алуына жатады.

2. Лицензия шарттарын бұзу анықталған кезде жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны жазбаша хабардар етеді.

Жер қойнауын пайдаланушы бұзушылық туралы хабарламаны алған күннен бастап үш ай ішінде бұзушылықты жоюға және бұзушылықтың жойылғанын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органды бұл туралы жазбаша хабардар етуге міндетті.

Белгіленген мерзімде бұзушылық жойылмаған жағдайда, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган осы баптың 3-тармағына сәйкес лицензияны қайтарып алады.

3. Лицензияны қайтарып алуды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жер қойнауын пайдаланушыға лицензияны қайтарып алу туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап үш айдан кейін лицензияның қолданылуы тоқтатылады.

4. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен лицензияны қайтарып алуды даулауға құқылы. Осындай даулау кезеңінде осы баптың 3-тармағында көрсетілген мерзім даулау нәтижелері бойынша шығарылған шешім күшіне енгенге дейін ұзартылады.

5. Егер лицензияны қайтарып алу үшін негіз болған міндеттерді орындамауға немесе тиісінше орындамауға еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлардағы төтенше және ырық бермейтін мән-жайлардың әсері (дүлей құбылыстар, әскери іс-қимылдар және тағы сол сияқты) себеп болса, лицензияны қайтарып алуға жол берілмейді. Осындай мән-жайларға жер қойнауын пайдаланушының техникалық құралдарының және (немесе) қаржы қаражатының болмауы не нарықта қажетті тауарлардың, жұмыстардың немесе көрсетілетін қызметтердің болмауы жатпайды.

6. Осы бапқа сәйкес лицензиясы қайтарып алынған тұлға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды дереу тоқтатуға және жер қойнауы учаскесін қауіпсіз жай-күйде ұстап тұру жұмыстарына кірісуге міндетті.

7. Жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны қайтарып алу мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті жер қойнауы учаскесі туралы мәліметтерді енгізу үшін негіз болып табылады.

34-ТАРАУ. КЕН ІЗДЕУШІЛІК

263-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензия

1. Кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша оны иеленушінің, аршу жұмыстарын, құм мен топырақты шаю жұмыстарын, сондай-ақ өзге де байланысты жұмыстарды қоса алғанда, қол тәсілімен немесе механикаландыру құралдарын және қуаттылығы аз өзге де жабдықты қолдана отырып жүзеге асырылатын, шашыранды кен орындарында және техногендік сипаттағы кен орындарында (тау-кен өндірісі мен металлургия үйінділері мен жинап қойылған қалдықтары) бағалы металдар мен асыл тастарды кен іздеушілікпен өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскесін пайдалануға айрықша құқығы болады.

Көрсетілген бағалы металдар мен асыл тастар тізбесі "Бағалы металдар мен асыл тастар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында белгіленеді.

2. Қазақстан Республикасының азаматтары ғана кен іздеушілікке арналған лицензиялардың иеленушілері бола алады.

3. Бір тұлға кен іздеушілікке арналған бір ғана лицензияға ие бола алады.

4. Кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығының (жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлестің) ауысуына немесе оған ауыртпалық салуға тыйым салынады.

264-бап. Кен іздеушілікке арналған аумақ

1. Кен іздеушілікке арналған лицензия қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық органдарымен, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерімен, су ресурстарын қорғау және пайдалануды реттеу жөніндегі бассейндік су инспекцияларымен келісу бойынша облыстардың жергілікті атқарушы органдары айқындайтын аумақтарға беріледі.

2. Кен іздеушілікке арналған лицензия:

1) заңды тұлға мәртебесі бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарға және олардың қорғалатын аймақтарына;

2) сауықтыру, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жер аумақтарына;

3) ғарыш қызметі, қорғаныс және ұлттық қауіпсіздік мұқтаждарына арналған жер аумақтарына;

4) елді мекендердің аумақтарына және оларға іргелес бір мың метр қашықтықта жатқан аумақтарға;

5) қорымдарға, қабірлер мен зираттарға арналған жер аумақтарына және шегінде пайдалы қазбаларды барлаумен және өндірумен байланысты емес жерасты құрылысжайлары орналастырылған аумақтарға;

6) геологиялық және минералогиялық мемлекеттік табиғи қаумалдар аумақтарына берілмейді.

3. Жеке меншік иелеріне немесе жер пайдаланушыларға тиесілі жер учаскелерінде, сондай-ақ өзге де тұлғалардың пайдалануындағы жер қойнауы учаскелерінің аумағында кен іздеушілік олардың келісімімен ғана жүзеге асырылады.

Ескерту. 264-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 09.04.2025 № 180-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

265-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензияны беру

1. Кен іздеушілікке арналған лицензияны алуға мүдделі тұлға облыстың жергілікті атқарушы органына пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган бекітетін нысан бойынша жазбаша өтініш береді.

2. Өтініште мынадай мәліметтер қамтылуға тиіс:

1) өтініш иесінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жері, өтініш иесінің жеке басын куәландыратын құжаттар туралы мәліметтер;

2) өтініш иесі пайдалануға беру үшін сұрап отырған кен іздеушілік учаскесін айқындайтын, бұрыш нүктелерінің географиялық координаттары бар және жалпы алаңы көрсетілген масштабтағы кен іздеушілік аумағына нұсқау.

3. Өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көзделген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелері;

2) алып тасталды - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3) өтініш беру кезінде өтініш иесінің атынан әрекет ететін тұлғаның, егер мұндай тұлғаны өтініш иесі тағайындаған болса, өкілеттігін растайтын құжат;

4) өтініш иесі бекіткен және кен іздеушілік кезінде пайдаланылуы жоспарланып отырған механикаландыру құралдары мен жабдықтың тізбесін, сондай-ақ кен іздеушілік учаскесінде жүргізілуі жоспарланып отырған кен іздеушілік жөніндегі жұмыстың түрлері мен тәсілдерінің сипаттамасын қамтитын құжат;

5) аумағына осы тармаққа сәйкес өтініш берілетін жер пайдаланушының немесе жер учаскесінің жеке меншік иесінің, сондай-ақ жер қойнауы учаскесін пайдаланушының келісімі;

6) егер өтініш беруші кен іздеушілікке арналған лицензия қолданысының алғашқы жылы ішінде механикаландыру құралдарын пайдалануға ниет білдірсе, кен іздеушілік жоспары.

4. Өтінішке қоса берілетін құжаттардың көшірмелерін нотариат куәландыруға тиіс.

5. Өтініш пен оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс.

6. Өтінішті беру кезі облыстың жергілікті атқарушы органына өтініш келіп түскен күнмен және уақытпен айқындалады және есепке алуға жатады.

7. Берілген өтініш туралы мәліметтер өтініш берілген күні жер қойнауын пайдаланудың бірыңғай платформасында орналастырылады және:

1) өтініш иесінің тегін, атын және әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе);

2) өтініш иесі пайдалануға беру үшін сұрап отырған кен іздеушілік учаскесі аумағының координаттарын;

3) өтініш келіп түскен күн мен уақытты қамтиды.

8. Облыстың жергілікті атқарушы органы өтінішті келіп түскен күнінен бастап жеті жұмыс күні ішінде қарайды және лицензияны береді не оны беруден бас тартады.

9. Кен іздеушілікке арналған лицензияны алған тұлға Қазақстан Республикасының салық заңнамасында көзделген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде қол қою бонусын төлеуге міндетті.

10. Кен іздеушілікке арналған лицензияларды беруге өтініштерді беру және қарау тәртібін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Ескерту. 265-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 249-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

266-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензияларды берудің басымдығы

1. Облыстың жергілікті атқарушы органына берілген, сол бір аумақты қамтитын кен іздеушілікке арналған лицензияларды беруге арналған өтініштер олардың келіп түсу кезектілігі тәртібімен қаралады.

2. Облыстың жергілікті атқарушы органы кезекті өтінішті қарауға алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензияны беруден бас тарту туралы шешім қабылданғаннан кейін ғана кіріседі.

Кезекті өтінішті қарау алдыңғы қаралған өтініш бойынша лицензияны беруден бас тарту туралы шешім шығарылған күннен бастап он жұмыс күні өткен соң басталады.

Егер бас тарту туралы шешімге өтініш иесі сотқа шағым жасаса, кезекті өтінішті қарау туралы мәселені облыстың жергілікті атқарушы органы соттың шешімі күшіне енгеннен кейін шешеді.

3. Кен іздеушілікке арналған лицензия қаралған өтініштердің арасынан өтініші бірінші болып осы Кодекстің талаптарына сәйкес келетін өтініш иесіне беріледі.

4. Лицензия беру туралы шешім қабылданған өтініштен кейін келіп түскен өтініштер бойынша лицензияларды беруден бас тарту туралы шешім қабылданады.

267-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензияны беруден бас тарту

1. Облыстың жергілікті атқарушы органы мынадай негіздердің бірі болған кезде:

1) өтініш немесе оған қоса берілетін құжаттар осы Кодексте көзделген талаптарға сәйкес келмесе;

2) өтінішке осы Кодексте талап етілетін құжаттар қоса берілмесе;

3) өтініш берілгенге дейін екі жыл ішінде осы Кодексте көзделген негіздер бойынша өтініш иесінің кен іздеушілікке арналған лицензиясы қайтарылып алынған болса;

4) сұралып отырған аумақ немесе оның бір бөлігі басқа тұлғаға берілген кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесіне немесе осы Кодекске сәйкес кен іздеушілікке арналған лицензияны беру тыйым салынған аумаққа жататын болса;

5) өтініш берілгенге дейін бір жыл ішінде өтініш иесіне бұрын берілген кен іздеушілікке арналған лицензия сұралып отырған жер қойнауы учаскесіне (оның бір бөлігіне) қатысты тоқтатылған болса;

6) сұралып отырған кен іздеушілік учаскесінің аумағы осы Кодекстің 269-бабының талаптарына сәйкес келмесе, лицензияны беруден бас тартады.

2. Лицензияны беруден бас тарту жазбаша нысанда шығарылады, уәжді болуға және өтініш иесіне кен іздеушілікке арналған лицензияны қарау және беру үшін көзделген мерзімдер ішінде берілуге тиіс.

3. Лицензияны беруден бас тартуға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтініш иесі бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей шағым жасауы мүмкін.

4. Лицензияны беруден бас тарту өтініш иесін өтінішті қайта беру құқығынан айырмайды.

268-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензияның мерзімі

1. Кен іздеушілікке арналған лицензия үш жыл мерзімге беріледі. Лицензияны иеленушінің өтініші бойынша көрсетілген мерзім бір рет үш жылға ұзартуға жатады.

2. Егер өтінішті қарау күніне кен іздеушілік учаскесі аумағының шекаралары жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт немесе құзыретті орган берген жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия бойынша басқа тұлғаның пайдалануына берілген жер қойнауы учаскесінің аумағы шегінде толық орналасса, кен іздеушілікке арналған лицензияны берген жергілікті атқарушы орган оның қолданылу мерзімін ұзартудан бас тартады.

Кен іздеуші осындай тұлғаның кен іздеушілікті жалғастыруға келісімін алған жағдайда, осы тармақтың ережелері қолданылмайды.

269-бап. Кен іздеушілік учаскесі

1. Кен іздеушілік учаскесінің шекаралары осы Кодекстің 19-бабы 3-тармағының талаптарына сәйкес болуға тиіс.

2. Кен іздеушілік учаскесі аумағының алаңы кемінде бес жүз шаршы метрді құрауға және бес гектардан аспауға тиіс.

270-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензияның мазмұны

Кен іздеушілікке арналған лицензия осы Кодекстің 31-бабында көрсетілген мәліметтер мен шарттардан басқа, жер қойнауын пайдаланудың мынадай шарттарын қамтуға тиіс:

1) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген мөлшерде және тәртіппен қол қою бонусын төлеу туралы міндеттеме;

2) жер қойнауын пайдаланушының:

өзіне меншік құқығымен тиесілі жүк көтерімділігі он тоннадан аспайтын бір жүк машинасы, бұрғылау жабдығы, сондай-ақ шөмішінің көлемі жиынтығында бір текше метрдің жартысынан аспайтын экскаватор және (немесе) бульдозер түріндегі механикаландыру құралын пайдалануға;

кен іздеушілік учаскесі аумағының жер бетіндегі ең төменгі нүктесінен үш метрден аспайтын тереңдікте бұрғылауды және өзге де жер қазу жұмыстарын жүзеге асыруға құқығы;

3) шашыранды алтын бойынша кен іздеушілік жұмысын жүргізген кезде жер қойнауын пайдаланушы күнтізбелік бір жылда елу килограммнан аспайтын алтын өндіруге жол беріледі.

4) кен іздеушілік учаскесінде жер қойнауын пайдаланушы:

кен іздеушілік учаскесіндегі су объектілерінде және су қоры жерінде экскаваторлар мен бульдозерлерді пайдалануға;

химиялық реагенттерді және жарылғыш заттарды қолдануға;

күрделі құрылысжайларды тұрғызуға және салуға;

топырақ пен айырып алынған тау-кен массасын кен іздеушілік учаскесінің шегінен тыс жерге шығаруға құқылы емес.

271-бап. Кен іздеушілікті жүргізу тәртібі

1. Кен іздеушілікке арналған лицензияны иеленуші жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 263-бабы 1-тармағының екінші бөлігінде көрсетілген тізбе бойынша бағалы металдар мен асыл тастардың кез келген түрлеріне кен іздеушілік өндіруді жүргізуге құқылы.

2. Кен іздеушілікті жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушы:

1) су ресурстары кен іздеушілік мақсатында пайдаланылатын су айдындары мен өзендер жағалауларының табиғи рельефі мен түбінің бүлінуін болғызбауға;

2) кен іздеушілік барысында бүлінген жерді рекультивациялауға;

3) лицензия шарттарында көзделген механикаландыру құралдарын пайдалану бойынша шектеулерді сақтауға міндетті.

3. Егер осы тарау, экологиялық немесе өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарынан өзгеше туындамаса, берілген жер қойнауы учаскесі шегінде кен іздеушілік барысында ауыстырылатын топырақ пен жыныс көлемі шектелмейді.

4. Жер қойнауын пайдаланушы кен іздеушілікті жүргізу кезінде су ресурстарын арнайы рұқсаттар немесе лицензиялар алу қажеттігінсіз еркін пайдалануға құқылы.

Су ресурстарын пайдаланған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы су қорғау іс-шараларын орындауға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының су және экология заңнамасында белгіленген су объектілерін қорғау жөніндегі өзге де талаптарды сақтауға міндетті.

Су қоры жерінде және су объектілерінде кен іздеушілік қол тәсілімен ғана жүзеге асырылады.

272-бап. Кен іздеушілікті жүргізу кезіндегі жер қойнауын пайдаланушының есептілігі

1. Кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен өндірілген бағалы металдар мен асыл тастар туралы кезеңдік есепті кен іздеушілікке арналған лицензияны берген облыстың жергілікті атқарушы органына ұсынуға міндетті.

2. Есептер алдыңғы күнтізбелік жыл үшін әр жылдың отызыншы қаңтарынан кешіктірілмей жыл сайын ұсынылады.

Толық емес күнтізбелік жыл үшін есептер жер қойнауын пайдаланудың нақты кезеңі үшін ұсынылады.

Жер қойнауы учаскесін пайдалану кезеңінің соңғы толық емес күнтізбелік жылы үшін есептер көрсетілген кезең аяқталғаннан кейін екі айдан кешіктірілмей ұсынылады.

273-бап. Кен іздеушілік жоспары

1. Механикаландыру құралдарын пайдаланатын жер қойнауын пайдаланушы кен іздеушілік жоспары болған кезде ғана кен іздеушілік жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы. Өзен арналарында немесе су қоры жерлерінде механикаландыру құралдарын пайдалана отырып көзделетін кен іздеушілік Қазақстан Республикасының экология заңнамасына сәйкес әсер етуді скринингтеуге жатады.

2. Кен іздеушілік жоспарын жер қойнауын пайдаланушы әзірлейді және бекітеді.

Кен іздеушілік жоспарында кен іздеушілік жөніндегі жұмыс түрлері, әдістері мен тәсілдері, жұмыстардың шамамен алғандағы көлемдері және оларды жүргізу мерзімдері сипатталады.

Кен іздеушілік жоспарын жасау жөніндегі нұсқаулықты пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

Кен іздеушілік жоспарының мазмұнын жер қойнауын пайдаланушы экологиялық қауіпсіздік талаптарын ескере отырып, дербес айқындайды.

3. Кен іздеушілік жоспары мемлекеттік экологиялық сараптамаға жатады. Жер қойнауын пайдаланушы кен іздеушілік жоспарына мемлекеттік экологиялық

сараптаманың оң қорытындысын алған жағдайда ғана механикаландыру құралдарын пайдалана отырып, кен іздеушілік жөніндегі операцияларды жүргізуге құқылы.

Ескерту. 273-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

273-1-бап. Кен іздеушілік салдарын жою

1. Кен іздеушілік салдарын жою бүлінген жерлерді Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес рекультивациялау арқылы жүргізіледі.

2. Кен іздеушілік учаскесінде жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға кен іздеушілікке арналған лицензияның қолданылуы тоқтатылғаннан кейін алты айдан кешіктірмей мұндай учаскеде кен іздеушілік салдарын жоюды аяқтауға міндетті.

Аталған тұлғаның өтініші бойынша облыстың жергілікті атқарушы органы, егер жоюды жүргізу ауа райына және (немесе) табиғи-климаттық жағдайларға байланысты мүмкін болмаған немесе айтарлықтай қиындық туғызған болса, кен іздеушілік салдарын жою мерзімін осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген мерзім өткен күннен бастап төрт айға дейінгі кезеңге ұзартады.

3. Кен іздеушілік учаскесінің жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 275-бабына сәйкес кен іздеушілікке арналған лицензияның қолданылу мерзімі өткенге дейін бас тартқан бір бөлігінде кен іздеушілік салдарын жою осындай бас тартуға дейін жүргізіледі.

4. Егер жер қойнауын пайдаланушы кен іздеушілікті жер қойнауын пайдаланушы бас тартқан кен іздеушілік учаскесінде (оның бір бөлігінде) жүзеге асырмаса, мұндай кен іздеушілік учаскесінде (оның бір бөлігінде) жою жұмыстарын жүргізу талап етілмейді.

Бұл жағдайда жою жұмыстарын жүргізудің қажет еместігін растайтын кен іздеушілік учаскесін (оның бір бөлігін) зерттеп-қарау актісі жасалады, оған осы баптың 5-тармағында аталған тұлғалар қол қояды.

5. Жою актісіне қол қойылғаннан кейін кен іздеушілік учаскесінде (оның бір бөлігінде) операциялардың салдарын жою аяқталды деп есептеледі. Жою актісіне облыстың тиісті жергілікті атқарушы органы өз өкілдері мен қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның өкілдерінен құратын комиссия және жер қойнауын пайдаланушы (жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған тұлға, ол болған кезде) қол қояды. Егер жою жеке меншіктегі, тұрақты немесе ұзақ мерзімді уақытша өтеулі жер пайдаланудағы жер учаскесінде жүзеге асырылса, жою актісіне жер учаскесінің меншік иесі немесе жер пайдаланушы да қол қояды.

6. Кен іздеушілік салдарын жою актісіне қол қою кен іздеушілік жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығын өзге тұлғаларға кейіннен беру мақсатында мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрына тиісті мәліметтерді енгізуге негіз болып табылады.

Ескерту. 273-1-баппен толықтырылды - ҚР 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

274-бап. Кен іздеушіліктің салдарын жоюды қамтамасыз ету

Кен іздеушіліктің салдарын жою бойынша жер қойнауын пайдаланушы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету банктік салым кепілі немесе екінші деңгейдегі банк берген кепілдік түрінде беріледі.

Қамтамасыз етудің жалпы сомасы кен іздеушілік учаскесінің аумағын құрайтын гектар санының және республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген және кен іздеушілікке арналған лицензияны беруге өтініш берілген жылы қолданыста болған айлық есептік көрсеткіш негізінде есептеледі. Бір гектар үшін қамтамасыз етудің мөлшерін облыстың жергілікті атқарушы органы айқындайды.

Қамтамасыз етудің сомасын жер қойнауын пайдаланушы мемлекетке қайтарылған кен іздеушілік учаскесі аумағының бір бөлігіне сәйкес келетін гектарлардың санына мөлшерлес азайтуы мүмкін.

275-бап. Кен іздеушілік учаскесінен бас тарту

Кен іздеушілікке арналған лицензияның қолданылу мерзімі өткенге дейін кез келген уақытта жер қойнауын пайдаланушы кен іздеушілік учаскесінің кез келген бөлігінен бас тартуға құқылы.

Кен іздеушілік учаскесінен толық немесе бір бөлігінен мерзімінен бұрын бас тарту тиісінше кен іздеушілікке арналған лицензияның қолданылуын тоқтатуға немесе оны қайта ресімдеуге алып келеді.

276-бап. Кен іздеушілікке арналған лицензия бойынша міндеттемелерді бұзғаны үшін жауаптылық және оны қайтарып алу

1. Кен іздеушілікке арналған лицензияның талаптарын бұзушылық жер қойнауын пайдаланушының тұрақсыздық айыбы немесе лицензиясын қайтарып алу түріндегі жауаптылығына алып келеді.

2. Тұрақсыздық айыбы кен іздеушілікке арналған лицензияның алтын өндіруді шектеу туралы талаптарын бұзғаны үшін өндіріп алынады.

Тұрақсыздық айыбы белгіленген шектеуден артық өндірілген алтынның нарықтық құнының жүз пайызы мөлшерінде өндіріп алынады.

3. Кен іздеушілікке арналған лицензия мынадай негіздердің бірі болған кезде жергілікті атқарушы органның қайтарып алуына жатады:

1) экологиялық және өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарының бұзылуы салдарынан жер қойнауын пайдалану жөніндегі қызметке тыйым салу туралы сот шешімінің күшіне енуі;

2) Қазақстан Республикасының салық заңнамасында көзделген мерзімде қол қою бонусы төленбеген жағдайда;

3) кен іздеушілік салдарын жою бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді бермей кен іздеушілік жөніндегі жұмыстарды жүргізу;

4) кен іздеушілікке арналған лицензияның кен іздеушілік бойынша жұмыстар жүргізуді, механикаландыру құралдарын пайдалануды шектеу, химиялық реагенттерді, жарылғыш заттарды пайдалануға, күрделі құрылысжайлар тұрғызуға, топырақ пен тау-кен массасын кен іздеушілік учаскесінің шегінен тыс жерге шығаруға тыйым салу туралы шарттарын бұзу;

5) кен іздеушілік жоспарының болуы осы тараудың ережелеріне сәйкес талап етілетін жағдайда онсыз кен іздеушілік жөніндегі жұмыстарды жүргізу.

4. Осы баптың 3-тармағының 3) және 4) тармақшаларында көзделген жағдайларда, облыстың жергілікті атқарушы органы жер қойнауын пайдаланушыны жол берілген бұзушылық туралы жазбаша хабардар етеді.

Жер қойнауын пайдаланушы бұзушылық туралы хабарламаны алған күннен бастап бір ай ішінде бұзушылықты жоюға және бұзушылықтың жойылғанын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, облыстың жергілікті атқарушы органына бұл туралы жазбаша хабарлауға міндетті.

Көрсетілген мерзімде бұзушылық жойылмаған жағдайда, облыстың жергілікті атқарушы органы осы баптың 3-тармағына сәйкес кен іздеушілікке арналған лицензияны қайтарып алады.

5. Облыстың жергілікті атқарушы органы кен іздеушілікке арналған лицензияны қайтарып алуды жер қойнауын пайдаланушыға кен іздеушілікке арналған лицензияны қайтарып алу туралы жазбаша хабарлама жіберу арқылы жүргізеді.

Жер қойнауын пайдаланушы хабарламаны алған күннен бастап бір айдан кейін лицензияның қолданылуы, егер көрсетілген күнге дейін оның қолданылу мерзімі өтпесе, тоқтатылады.

6. Жер қойнауын пайдаланушы лицензияны қайтарып алу туралы хабарламаны алған күннен бастап он бес жұмыс күні өткеннен кейін қайтарылып алынатын лицензия бойынша жұмыстарды тоқтатуға және осы тарауда көзделген тәртіппен жою жөніндегі жұмыстарға кірісуге міндетті.

7. Жер қойнауын пайдаланушы хабарламаны алған күннен бастап екі ай ішінде лицензияны қайтарып алудың заңдылығын сотта даулауға құқылы. Жер қойнауын пайдаланушы сотқа жүгінген жағдайда осы баптың 5-тармағында көрсетілген мерзім соттың шешімі заңды күшіне енгенге дейін тоқтатыла тұрады.

8. Егер лицензияны қайтарып алу үшін негіз болған міндеттерді орындамауға немесе тиісінше орындамауға еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлардағы төтенше және ырық бермейтін мән-жайлардың әсері (дүлей құбылыстар, әскери іс-қимылдар және тағы сол сияқты) себеп болса, лицензияны қайтарып алуға жол берілмейді. Мұндай мән-жайларға жер қойнауын пайдаланушының техникалық құралдарының және (немесе) қаржы қаражатының болмауы не нарықта қажетті тауарлардың, жұмыстардың немесе көрсетілетін қызметтердің болмауы жатпайды.

35-ТАРАУ. ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ ӨТПЕЛІ ЕРЕЖЕЛЕР

277-бап. Осы Кодексті қолданысқа енгізу тәртібі

1. Осы Кодекс:

1) алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізілетін 278-баптың 4-тармағының үшінші бөлігін;

2) 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 144-баптың 5 және 6-тармақтарын;

2-1) 2020 жылғы 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілетін мазмұнындағы 98-баптың тақырыбын, 94-баптың 3-тармағын, 95-баптың 5 және 6-тармақтарын, 98-баптың тақырыбын, 1, 2, 5 және 6-тармақтарын, 99-бапты;

3) 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 153-баптың 2-тармағын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі.

2. Осы тарауда көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодекс ол қолданысқа енгізілгеннен кейін туындаған жер қойнауын пайдалану бойынша қатынастарға қолданылады деп белгіленсін.

3. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін берілген және жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған рұқсаттар, лицензиялар және келісімшарттар бойынша қатынастарға осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап:

1-тарауда;

осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша кен орындарын ірі кен орындары санатына жатқызған кезде, 2024 жылғы 1 қаңтарға дейін мемлекеттік пайдалы қазбалар балансына енгізілген қорлар саны ескерілетінін ескере отырып, 2-тарауда;

17-баптың 3-тармағын, 19-баптың 2 және 3-тармақтарын, 20-баптың 1-тармағын, 22-бапты, 24-бапты, 25-бапты, 28-баптың 2-тармағының бірінші бөлігін қоспағанда, 3-тарауда;

38-бапта;

облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарымен жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын ауыстыруға рұқсат беруді және осындай жер қойнауын пайдалану құқығының кепілін тіркеуді көрсетілген жергілікті атқарушы органдар жүзеге асыратынын ескере отырып, 5-тарауда;

6-тарауда;

7-тарауда;

54-бапта, 55-баптың 1, 2, 3, 5 және 6-тармақтарында (осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған (берілген) көмірсутектер және уран бойынша жер

қойнауын пайдалануға арналған рұқсаттарға, лицензияларға және келісімшарттарға қатысты);

9-тарауда;

10-тарауда;

77-бапты қоспағанда, 11-тарауда;

80-баптың 1-тармағының күші, уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбалар және кең таралған пайдалы қазбалар бойынша келісімшарттарға қолданылмайтынын ескере отырып, 12-тарауда;

13-тарауда;

Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен өнімдерді бөлу туралы келісімдерге (келісімшарттарға) және Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қатысты 106-баптың 2-тармағын қоспағанда, 15-тараудың 3-параграфында;

113 және 114-баптарда;

Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен өнімді бөлу туралы келісімдер (келісімшарттар) және Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша қатынастарды қоспағанда, 120-бапта көзделген тиісті қатынастарды реттейтін оның ережелері қолданылады. Аталған келісімдердің (келісімшарттардың) және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың мерзімі тараптардың уағдаластығы бойынша қосымша ұзартылуы мүмкін;

121 – 125-баптарда;

мыналарды:

осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін берілген көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған рұқсаттар мен лицензиялар бойынша, сондай-ақ жасалған көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша қатынастарға осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап отыз алты ай өткеннен кейін мынадай редакцияда қолданылатын 6-тармағын:

"6. Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді орындауды жер қойнауын пайдаланушы белгіленген тәртіппен іс жүзінде қалыптастырған, жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органның рұқсатымен пайдаланатын тарату қоры қамтамасыз етеді.

Бұл ретте жер қойнауын пайдаланушылар құзыретті органның рұқсатымен көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі қамтамасыз етудің тарату қоры түрінде қалыптастырылған барлық сомасын тарату қорының қаражатын тиісті кепілді қамтамасыз ету болып табылатын банктік салымға аудару жолымен банктік салымның кепіліне ауыстыруға құқылы.

Қалыптастырылған тарату қоры болмаған немесе көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операциялардың салдарын жою жұмыстарының нарықтық

құнының сомасы нақты қалыптастырылған тарату қоры қаражатының сомасынан асып кеткен жағдайда көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені жетіспейтін бөлігінде орындауды осы баптың 7 немесе 8-тармақтарына сәйкес қалыптастырылатын банктік салым кепілімен және (немесе) осы Кодекстің талаптарына сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою аяқталғанға дейінгі мерзімге берілетін толық, шартсыз және қайтарылмайтын кепілдікпен:

1) дауыс беретін акцияларының елу және одан да көп пайызы (жарғылық капиталындағы қатысу үлестері) тікелей немесе жанама түрде ұлттық басқарушы холдингке тиесілі жер қойнауын пайдаланушыларға қатысты – ұлттық басқарушы холдинг, көмірсутектер саласындағы ұлттық компания, көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияның еншілес ұйымдары және (немесе) көмірсутектер саласындағы ұлттық компания серіктестері немесе жер қойнауын пайдаланушылардың акциялар пакетін (жарғылық капиталындағы қатысу үлесін) иеленуші оның еншілес ұйымдары қамтамасыз етеді.

Ұлттық басқарушы холдингті, көмірсутектер саласындағы ұлттық компанияны қоспағанда, осы тармақшаның бірінші бөлігінде көрсетілген кепілдік берушілердің Standard and Poor’s шкаласы бойынша "BB-" деңгейінен немесе Moody’s, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шкалалары бойынша ұқсас деңгейден төмен емес шетелдік валютада жыл сайын расталатын ең төмен ұзақ мерзімді кредиттік рейтингі болуы тиіс;

2) осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілмеген жер қойнауын пайдаланушыларға қатысты – Standard and Poor’s шкаласы бойынша "BB-" деңгейінен немесе Moody’s, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шкалалары бойынша ұқсас деңгейден төмен емес шетелдік валютада жыл сайын расталатын ең төмен ұзақ мерзімді кредиттік рейтингі бар өзге ұйым қамтамасыз етеді;

Осы тармаққа сәйкес талап етілетін деңгейде және мерзімдерде кепілдік берушінің кредиттік рейтингісі расталмаған, кепілдік берушінің кредиттік рейтингі осы тармаққа сәйкес жол берілетін ең төмен деңгейден төмендеген немесе кепіл беруші осы тармақта көрсетілген кредиттік рейтингін жоғалтқан жағдайда, осы кепіл беруші кепілдік берген жер қойнауын пайдаланушы күнтізбелік бір жыл ішінде осы бапқа сәйкес осындай қамтамасыз етуді айырбастауға не осы тармақта көзделген қамтамасыз ету қалпына келтірілгенге дейін жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды тоқтата тұруға міндетті.

Осы тармаққа сәйкес берілетін кепілдіктің мазмұны мен шарттарына, сондай-ақ осындай кепілдікке байланысты туындайтын қатынастарға қолданылатын құқық Қазақстан Республикасының заңнамасы болып табылады. Осы бөліктің ережелері Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен өнімді бөлу туралы келісімдерге (келісімшарттарға) не Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін берілген кепілдіктерге қатысты қолданылмайды.";

осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін берілген және жасалған, көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған рұқсаттар, лицензиялар мен келісімшарттар бойынша қатынастарға осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап отыз алты ай өткен соң қолданылатын 7 және 8-тармақтарын қоспағанда, 126-бапта;

127, 128-баптарда;

130-бапта (иеліктен шығарылатын сұйытылған мұнай газын және (немесе) жеңіл көмірсутектердің үлкен фракциясын сатып алуға мемлекеттің басым құқығы туралы ережелер белгіленген, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен өнімді бөлу туралы келісімдерге (келісімшарттарға) және Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қатысты 2 және 3-тармақтарды қоспағанда), 131-бапта (осы Кодекстің 278-бабының 30-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда), 132, 133-баптарда;

143-бапты қоспағанда, бекітілген жобалау құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда 19-тарауда;

144 – 152-баптарда;

153-бапты қоспағанда, 21-тарауда;

22-тараудың 2-параграфында;

173 және 174-баптарда, 176-баптың 1, 7, 8 және 9-тармақтарында, 177, 178, 179, 180, 181 және 184-баптарда;

182-баптың 7-тармағында;

194-баптың 2, 3 және 6-тармақтарында, 3-тармақтың екінші және үшінші бөліктерін қоспағанда, 195-бапта және 197-бапта;

213-бапта, 1-тармақты қоспағанда 214-бапта, 3-тармақтың екінші және үшінші бөліктерін қоспағанда, 215-бапта және 218-бапта;

236-бапта;

пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу туралы келісім осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған бірлескен барлау мен өндіруге (өндіру кезеңінде) арналған келісімшарт бойынша және (немесе) пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығына ие жер қойнауын пайдаланушымен жасалуы мүмкін екендігі ескеріле отырып, 32-тарауда;

258, 259-баптарда, 260-баптың 1 – 6-тармақтарында көзделген тиісті қатынастарды реттейтін оның ережелері қолданылады деп белгіленсін.

3-1. Осы Кодекстің пайдалы қатты қазбаларды және кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын беру бөлігінде 25-бабы 2-тармағының, 186-бабы 2-тармағы 1) тармақшасының, 203-бабы 2-тармағы 1) тармақшасының қолданылуы 2023 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын.

3-2. Жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарттың қолданылу мерзімі өткеннен кейін 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жер қойнауын пайдалануға

арналған келісімшарт бойынша, оның ішінде өнімді бөлу туралы келісім, Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарт бойынша өндіру жүзеге асырылған көмірсутектердің ірі кен орындарына қатысты осы Кодекстің 28-бабының 1-тармағы төртінші бөлігінің, 2-тармағы үшінші бөлігінің, 36-бабының 1-1-тармағы 1) және 2) тармақшаларының, 1-2 және 2-1-тармақтарының, 4-тармағы екінші және төртінші бөліктерінің, 5-1-тармағының, 78-бабы 2-тармағының, 95-бабы 2-1-тармағының, 116-бабы 2 – 8, 11-тармақтарының, 119-бабы 1-1-тармағының, 7-тармағы екінші бөлігінің, 8-тармағы үшінші бөлігінің, 18-1 – 18-4-тармақтарының, 121-бабының 16-тармағы үшінші бөлігінің, 123-бабы 15-тармағының, 126-бабы 6-1 – 6-4-тармақтарының, 7-тармағы үшінші бөлігінің, 130-бабының 1-тармағы үшінші бөлігінің, 131-бабы 8-тармағының ережелері қолданылмайды деп белгіленсін.

4. Осы Кодекстің 99-бабы 2020 жылғы 1 қыркүйекке дейін мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"99-бап. Аукцион өткізу

1. Егер осы Кодекстің 95-бабында көрсетілген мерзімдерде аукционға қатысуға бірде-бір өтініш берілмеген және (немесе) егер өтініштерді қарау қорытындылары бойынша аукционға қатысуға бірде-бір өтініш иесі (аукцион өткізуге өтініш берген тұлғадан басқа) жіберілмеген жағдайларда, аукциондар өткізу жөніндегі комиссия аукционға қатысуға өтініштерді беру үшін берілген мерзім аяқталған күннен бастап не аукционға қатысуға өтініштерді қарау мерзімі аяқталған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде аукционды өткізбеу туралы шешім қабылдайды. Бұл жағдайда аукцион өткізуге өтініш берген тұлға қол қою бонусының бастапқы мөлшерін төлеген кезде аукцион жеңімпазымен келісімшарт жасасу үшін осы Кодекстің 100-бабында белгіленген тәртіппен осындай тұлғамен жер қойнауын пайдалануға келісімшарт жасалады.

Аукционды өткізбеу туралы ақпарат комиссия тиісті шешім қабылдаған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қазақ және орыс тілдерінде құзыретті органның интернет-ресурсында орналастырылуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бүкіл аумағына таралатын мерзімді баспасөз басылымында жариялануға тиіс.

2. Аукционға қатысуға жіберілген және аукционға қатысушылар ретінде тіркелген өтініш иелері аукционға қатысады.

3. Аукцион аукционды өткізу туралы хабарламада көрсетілген күнге сәйкес күні өткізіледі.

4. Құзыретті орган аукцион өткізілетін күнге дейін кемінде он жұмыс күні бұрын, аукционға қатысуға жіберілген өтініш иелеріне аукционның өткізілетін күні, уақыты мен орны туралы хабарлайды.

5. Аукционға қатысуға жіберілген өтініш иелерінің өкілдерін тіркеу аукцион өткізу басталардан бір сағат бұрын басталады және бес минут бұрын аяқталады.

6. Аукционның тіркелген қатысушылары өткізілетін аукционның аудио- және бейнетіркеуін жүргізуге құқылы.

7. Аукцион аукционға қатысушылардың аукцион қадамына аукционды өткізу туралы хабарламада көрсетілген қол қою бонусының бастапқы мөлшерінен бастап, қол қою бонусы мөлшерінің шамасы бойынша өз ұсыныстарын жариялауы арқылы ашық нысанда өткізіледі.

Аукцион қадамының шамасы қол қою бонусының бастапқы мөлшерінің бестен елуге дейінгі пайызын құрайды.

8. Аукционды тікелей өткізу комиссия тартатын не комиссия құрамынан сайланған аукционшыға тапсырылуы мүмкін.

9. Аукционға қатысушыларға тіркеу нөмірлері бар тақтайшалар беріледі, егер олар қол қою бонусы мөлшерінің кезекті шамасы жарияланғаннан кейін сол соманы мәлімдеуге дайын болса, олар тақтайшаларды көтереді.

10. Аукцион аукционға қатысушылардың санын, жер қойнауы учаскесі, оның негізгі сипаттамалары туралы мәліметтерді, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану құқығын беру шарттарын, аукцион өткізу тәртібін, қол қою бонусының бастапқы мөлшерін және аукцион қадамын жариялаудан басталады.

11. Аукцион өткізу кезінде аукционға қатысушылар қол қою бонусының мөлшері туралы ағымдағы ең төмен ұсынысты аукцион қадамының шамасына арттыруды көздейтін қол қою бонусының мөлшері туралы ұсыныстар береді.

12. Аукционшы қол қою бонусы мөлшерінің аукцион қадамының шамасына ұлғайтылған оның бастапқы мөлшеріне тең алғашқы мәнін жариялайды.

13. Егер қол қою бонусы мөлшерінің алғашқы мәні жарияланғаннан және сол мән үш рет қайталанғаннан кейін аукционға қатысушылардың ешқайсысы өзінің тіркеу нөмірі бар тақтайшасын көтермесе, аукцион тоқтатылады және өтпеді деп танылады.

14. Ағымдағы ең төмен ұсыныс болмаған жағдайда, аукционға қатысушы аукцион қадамының шамасына қарамастан, қол қою бонусының бастапқы мөлшерінен жоғары қол қою бонусының мөлшері туралы ұсыныс беруге құқылы.

15. Бір тақтайша көтерілген жағдайда, аукционшы өз тақтайшасын көтерген аукционға қатысушының тіркеу нөмірін атайды. Бірнеше тақтайша көтерілген жағдайда, аукционшы өз тақтайшасын бірінші болып көтерген аукционға қатысушының тіркеу нөмірін атайды.

16. Аукцион қадамдарының өту ведомосына аукционшы атаған аукционға қатысушының нөмірі ғана енгізіледі.

17. Қол қою бонусы мөлшерінің әрбір кейінгі мәнін аукционшы ағымдағы мәнді аукцион қадамының шамасына ұлғайту арқылы белгілейді.

5. Осы Кодекстің 140-бабының 5 және 6-тармақтары 2020 жылғы 1 қаңтарға дейін мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"5. Орталық комиссия базалық жобалау құжатын немесе әзірлеуді талдауды алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде оларды тәуелсіз сараптама жүргізу үшін өзі айқындайтын сарапшыға (сарапшыларға) жібереді.".

5-1. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

6. 2030 жылғы 1 қаңтарға дейін:

осы Кодекстің 141-бабының 3, 4 және 5-тармақтары мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"3. Геологиялық қорларды есептеу (жедел есептеу) жөніндегі есеп жер қойнауын зерттеу саласындағы уәкілетті орган бекітетін нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес жасалады.

4. Жер қойнауының мемлекеттік сараптамасын Қазақстан Республикасының көмірсутек қорлары жөніндегі мемлекеттік комиссия (қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссия) геология және жер қойнауын пайдалану саласында арнайы білімдері бар және сараптама нәтижелеріне мүдделі емес тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып жүзеге асырады.

5. Қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссия қызметін ұйымдастыру, оның құрамы, жұмыс регламенті және іс-қағаздарын жүргізу жер қойнауын пайдалану саласындағы уәкілетті орган бекітетін Қазақстан Республикасының пайдалы қазбалар қорлары жөніндегі мемлекеттік комиссия туралы ережеде айқындалады.";

7. Осы Кодекстің 186-бабы 2-тармағының, 203-бабы 2-тармағының және 250-бабы 2 -тармағының ережелерін қолдану мақсаттары үшін жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті лицензияны беру кезінде:

1) көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін басқа тұлғаның пайдалануындағы жер қойнауы учаскесінің аумағына көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа тау-кендік теліммен айқындалған келісімшарттық аумақ, сондай-ақ осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін өткізілген тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша не жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт жасасу туралы хаттама қолданылатын аумақ теңестіріледі;

2) пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі (барлау учаскесінің аумағын) операцияларды жүргізу үшін берілген жер қойнауы учаскесінің аумағына пайдалы қатты қазбалар немесе кең таралған пайдалы қазбалар бойынша келісімшартқа геологиялық теліммен айқындалған келісімшарттық аумақ, сондай-ақ осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін өткізілген тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша не жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы бойынша пайдалы қатты қазбаларды немесе кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға арналған келісімшарт жасасу туралы хаттама қолданылатын аумақ теңестіріледі;

3) пайдалы қатты қазбаларды немесе кең таралған пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі (өндіру учаскесінің аумағы) операцияларды жүргізу немесе жер қойнауы кеңістігін пайдалану үшін берілген жер қойнауы учаскесінің аумағына пайдалы қатты қазбалар немесе кең таралған пайдалы қазбалар бойынша келісімшартқа немесе тиісінше, барлаумен және (немесе) өндірумен байланысты емес жерасты құрылысжайларын салуға және (немесе) пайдалануға арналған келісімшартқа тау-кендік теліммен айқындалған келісімшарттық аумақ, сондай-ақ осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін өткізілген тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша не жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы бойынша пайдалы қатты қазбаларды немесе кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт немесе барлаумен және (немесе) өндірумен байланысты емес жерасты құрылысжайларын салуға және (немесе) пайдалануға арналған келісімшарт жасасу туралы хаттама қолданылатын аумақ теңестіріледі деп белгіленсін.

8. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, оның 249-бабында көрсетілген мақсаттар үшін жер қойнауы кеңістігін пайдалану жөніндегі жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша қатынастарға 2019 жылғы 1 шілдеден бастап осы Кодекстің 258-бабында көзделген ережелер қолданылады деп белгіленсін.

9. Осы Кодекс қолданысқа енгізілген күнге пайдаланудағы орналастыру объектілерінде жинап қойылған және пайдаланудағы жер қойнауы учаскесінің шегінен тыс жерде орналасқан тау-кен байыту және металлургия өндірісі қызметінің нәтижесінде пайда болған техногендік минералдық түзілімдер көрсетілген өндірістерге тиесілі болып табылады. Осындай техногендік минералдық түзілімдерге меншік құқығы Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес осы техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру полигоны (полигонның бір бөлігі) жабылатын күнге дейін өндірістердің меншік иесінде болады.

10. Тау-кен өндіру және (немесе) тау-кен байыту өндірістерінің осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін, оның ішінде аумақтық шекараларын өзгерте отырып оларды реконструкциялау кезінде пайда болған техногендік минералдық түзілімдерді орналастыру және (немесе) пайдалану объектілеріне осы Кодекстің 249-бабында көрсетілген мақсаттар үшін жер қойнауы кеңістігін пайдалануға арналған лицензияны алу туралы талап, сондай-ақ осы Кодекстің 25-бабы 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген шектеулер қолданылмайды деп белгіленсін.

11. "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жасалған пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілердің, осы Кодекстің 201-бабының 1, 4 және 6-тармақтарына, 3-тармағының 7) тармақшасын қоспағанда, 204-бабына сәйкес өтініш беру арқылы келісімшарттық аумақ шегінде пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алуға айрықша құқығы бар.

Өтініш иесіне осы тармаққа сәйкес берілген өтініш бойынша пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тартуға осы Кодекстің 207-бабы 1-тармағының 9) тармақшасында және 5-тармағының екінші бөлігінде көзделген негіздер бойынша жол беріледі.

Құзыретті орган пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны беруден бас тартқан жағдайда өтініш иесі пайдалы қатты қазбаларды барлау жөніндегі операциялардың салдарын жою үшін Кодексте көзделген тәртіппен жер қойнауын пайдалану салдарын жоюды жүзеге асыруға міндетті.

"Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жасалған кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілердің, осы тармақта көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, осы Кодекстің 30-тарауының ережелеріне сәйкес өтініш беру арқылы келісімшарттық аумақ шегінде кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алуға айрықша құқығы бар.

12. 2030 жылғы 1 қаңтарға дейін:

1) осы Кодекстің 118-бабының 4-тармағындағы және 7-тармағының 2) тармақшасындағы, 119-бабы 10-тармағының 2) тармақшасындағы, 139-бабының 4-тармағындағы, 140-бабы 10-тармағының 6) және 7) тармақшаларындағы және 141-бабындағы "геологиялық қорлар", "геологиялық қорлардың", "геологиялық қорларға" деген сөздер тиісінше "қорлар", "қорлардың", "қорларға" деген сөздермен ауыстырылады;

2) осы Кодекстің 141-бабындағы "орталық комиссия" деген сөздер "мемлекеттік комиссия" деген сөздермен ауыстырылады деп белгіленсін;

3) осы Кодекстің 143-бабы мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"143-бап. Жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттық міндеттемелеріне жатқызылатын көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі жобалау құжаттарының көрсеткіштері

Көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта жер қойнауын пайдаланушының міндеттемесі ретінде жобалау құжаттарының мынадай көрсеткіштерін орындау белгіленеді:

1) пайдалану ұңғымалары торшасының тығыздығы;

2) әрбір пайдалану объектісі бойынша өндіру және қысыммен айдау ұңғымаларының арақатынасы;

3) кенжатындар бойынша өтемақы коэффициенті;

4) қабаттық және кенжар қысымының қанық қысымға немесе конденсация қысымына қатынасы;

5) қабаттық қысымның кенжар қысымына қатынасы;

6) ұңғымалар бойынша газ факторының барынша жол берілетін шамасы;

7) көмірсутектерді өндіру көлемдері;

8) қабаттық қысымды арттыру үшін жұмыс агентін кері айдау көлемдері;

9) пайдалану ұңғымаларын іске қосу көрсеткіштері.

Бұл ретте осы тармақта көрсетілген көрсеткіштердің мәндері келісімшартқа кірмейді және жобалау құжаттарына сүйене отырып айқындалады.".

13. 2022 жылғы 1 қаңтарға дейін 131-баптың 1-тармағының төртінші және бесінші бөліктері, 179-баптың 1-тармағының үшінші және төртінші бөліктері және 213-баптың 1-тармағының үшінші және төртінші бөліктері мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"Жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша конкурсты ұйымдастырушы конкурс жеңімпазын айқындау кезінде конкурсқа қатысушылардың – жұмыс беретін және қызметтер көрсететін қазақстандық өндірушілердің конкурстық өтінімінің бағасын шартты түрде жиырма пайызға азайтады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан, Қазақстан Республикасының халықты жұмыспен қамту және халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын басшылар, менеджерлер мен мамандар санын есепке алмағанда, жұмыскерлердің жалпы санының кемінде тоқсан бес пайызына Қазақстан Республикасы азаматтарын тартатын дара кәсіпкерлер және (немесе) заңды тұлғалар жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қазақстандық өндірушілері деп танылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының халықты жұмыспен қамту және халықтың көші-қоны туралы заңнамасына сәйкес корпоративішілік ауыстыру шеңберінде Қазақстан Республикасының аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын шетелдік басшылардың, менеджерлер мен мамандардың саны әрбір тиісті санат бойынша басшылардың, менеджерлер мен мамандардың жалпы санының жиырма бес пайызынан көп болмауға тиіс.".

14. Осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" 2010 жылғы 24 маусымдағы Қазақстан Республикасы Заңының (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 2010 ж., № 12, 60-құжат; 2011 ж., № 1, 2-құжат; № 11, 102-құжат; № 12, 111-құжат; 2012 ж., № 2, 11, 14-құжаттар; № 3, 21-құжат; № 4, 30-құжат; № 6, 46-құжат; № 8, 64-құжат; № 11, 80-құжат ; № 15, 97-құжат; № 23-24, 125-құжат; 2013 ж., № 9, 51-құжат; № 14, 75-құжат; № 15, 81-құжат; 2014 ж., № 4-5, 24-құжат; № 7, 37-құжат; № 10, 52-құжат; № 19-I, 19-II, 96-құжат; № 21, 122-құжат; № 23, 143-құжат; № 24, 145-құжат; 2015 ж., № 8, 45-құжат; № 11, 52, 57-құжаттар; № 19-II, 102-құжат; № 20-IV, 113-құжат; 2016 ж., № 2, 9-құжат; № 6, 45-құжат; № 7-II, 56-құжат; № 8-II, 71, 72-құжаттар; № 22, 116-құжат; 2017 ж., № 4, 7 -құжат; № 14, 51, 54-құжаттар) күші жойылды деп танылсын, осы Кодекс қолданысқа

енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар және берілген лицензиялар бойынша туындаған, жер қойнауын пайдалану саласындағы тиісті қатынастарға, сондай-ақ осы Кодексте көзделген өзге де жағдайларда мыналар:

1) 2030 жылғы 1 қантарға дейін қолданылатын 1-баптың 29) тармақшасының;

2) 1-баптың 25), 90) тармақшаларының;

3) 10-баптың 7-тармағының;

4) 20-баптың 8), 15), 32-2) тармақшаларының;

5) 24-баптың;

6) 30-баптың;

7) 61-баптың 2-тармағы үшінші, төртінші және алтыншы бөліктерінің, 6-тармағының;

8) 2021 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын 61-баптың 2-1-тармағының және 69-баптың 4-тармағының;

9) 68-баптың 1-тармағы екінші және үшінші бөліктерінің, 6-тармағының;

10) 69-баптың 3-тармағының екінші бөлігінің және 4-тармағының;

11) 70-баптың 2-тармағының;

12) 72-баптың 2, 3, 3-1, 6, 7, 7-1, 8, 9 және 11-тармақтарының;

13) көмірсутектер және уран бойынша осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша қазақстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру тәртібі осы Кодекстің 129-бабы 1-тармағының 1) тармақшасына және 178-бабы 1-тармағының 1) тармақшасына сәйкес айқындалатыны ескеріле отырып қолданылатын 76-баптың 1-тармағы 12) тармақшасының;

13-1) көмірсутектер және уран бойынша осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру тәртібі осы Кодекстің 129-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына және 178-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес айқындалатыны ескеріле отырып қолданылатын 76-баптың 1-тармағы 12-1) тармақшасының;

14) көмірсутектер және уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды қоспағанда, 77-баптың 6-тармағының;

15) 111-баптың 2-тармағының, сондай-ақ мынадай редакцияда қолданылатын 6 және 7-тармақтарының:

"6. Объектіні жоюға немесе консервациялауға байланысты жұмыстарды қаржыландыру тарату қорының қаражаты есебінен жүзеге асырылады. Тарату қорына аударымдарды жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының аумағындағы кез келген екінші деңгейдегі банктегі арнаулы депозиттік шотқа жүргізеді.

2009 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған және қолданылуы тоқтатылмаған, жер қойнауын пайдаланушы олар бойынша тарату қорына аударымдарды жүзеге асыра бастаған және оларды Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес 2009

жылғы 1 қаңтарға дейінгі салықтық кезеңде шегерімге жатқызған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша көрсетілген аударымдар сомасы Қазақстан Республикасының аумағындағы кез келген екінші деңгейдегі банктегі арнаулы депозиттік шотқа орналастырылуға тиіс. Арнаулы депозиттік шотқа орналастырылуға жататын осы аударымдар сомасы жер қойнауын пайдаланушы осындай тарату қорының қаражаты есебінен кен орындарын әзірлеу салдарын жоюға пайдаланған сомаға азайтылады.

Бұл ретте тарату қорын пайдалануды жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органның, ал облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарымен жасалған келісімшарттар бойынша аталған органдардың рұқсатымен жүзеге асырады. Тарату қорын қалыптастыру тәртібі, тарату қорына аударымдардың мөлшері, осындай төлемдердің кезеңділігі туралы шарттар келісімшартта белгіленеді.

7. Егер жер қойнауын пайдалану объектілерін жоюға арналған нақты шығындар тарату қорының мөлшерінен асып кетсе, жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауын пайдалану объектілерін жоюға қосымша қаржыландыруды жүзеге асыруға міндетті. Егер жоюға арналған нақты шығындар тарату қорының мөлшерінен аз болса, онда қалған ақша жер қойнауын пайдаланушыда қалады.";

16) 121 және 122-баптардың ережелері қосылмайды.

Бұл ретте осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға берілген рұқсаттар мен лицензияларға, сондай-ақ көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналып жасалған келісімшарттарға қатысты 111-баптың 6 және 7-тармақтары осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап отыз алты ай ішінде қолданыста болады.

Бұл ретте "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" 2010 жылғы 24 маусымдағы Қазақстан Республикасы Заңының 121 және 122-баптарының қолданысы осы Кодекстің 278-бабының 10-тармағында көзделген жағдайларда жалғасады.

Ескерту. 277-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 30.12.2019 № 297-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (29.06.2018 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 26.12.2025 № 243-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 30.12.2025 № 249-VIII (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі); 07.07.2026 № 337-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

278-бап. Өтпелі ережелер

1. Осы тарауда көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін берілген және жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған рұқсаттар, лицензиялар және келісімшарттар, сондай-ақ Қазақстан Республикасы атқарушы органдарының олармен байланысты барлық актілері өз күшін сақтайды деп белгіленсін.

Жер қойнауын пайдалануға бұрын берілген лицензияларға қатысты лицензиялық органның – Қазақстан Республикасы Үкіметінің функциялары құзыретті органға жүктеледі.

Құзыретті орган, сондай-ақ облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдары өздерімен жасалған келісімшарттар талаптарының сақталуына бақылауды жүзеге асырады.

2. Жерасты суларын өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап үш жыл ішінде Қазақстан Республикасының су заңнамасына сәйкес келісімшартта айқындалған жер қойнауы учаскесінің аумағы шекараларының шегінде арнайы су пайдалануға рұқсат алуға міндетті деп белгіленсін.

Жерасты суларын өндіруге арналған келісімшарт арнайы су пайдалануға рұқсат берілген күннен бастап не егер арнайы су пайдалануға рұқсат алынбаған болса, көрсетілген мерзім өткен соң тоқтатылады.

3. Осы Кодекс қолданысқа енгізілген күнге дейін өткізілген пайдалы қатты қазбалар немесе кең таралған пайдалы қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс жеңімпазы болған тұлғаға, сондай-ақ өзіне қатысты құзыретті орган немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша не өтпеді деп танылған жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы бойынша пайдалы қатты қазбалар немесе кең таралған пайдалы қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасасу туралы шешім қабылдаған тұлғаға жер қойнауын пайдалану құқығын беру төмендегілер ескеріле отырып, осы Кодекс қолданысқа енгізілген күні қолданыста болған "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен және шарттарда құзыретті органмен немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органымен келісімшарт жасасу арқылы жүзеге асырылады деп белгіленсін:

1) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт құзыретті орган бекіткен модельдік келісімшарттардың ережелері негізінде жасалады;

2) осы Кодекстің 196-бабына сәйкес әзірленген және мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы алынған, бекітілген барлау жоспары бар пайдалы қатты қазбаларды немесе кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға арналған келісімшарт жобасы құзыретті органға немесе облыстың, республикалық маңызы бар

қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы жарияланған (конкурс өтпеді деп танылған) немесе тікелей келіссөздер хаттамасына қол қойылған күннен бастап он айдан кешіктірілмей ұсынылуға тиіс. Көрсетілген мерзімді құзыретті орган немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы жер қойнауын пайдалану құқығы берілетін тұлғаның өтініші бойынша ұзартуы мүмкін;

3) осы Кодекстің 216-бабына сәйкес жасалған және осы Кодексте көзделген келісулер алынған, тау-кен жұмыстарының бекітілген жоспары бар пайдалы қатты қазбаларды немесе кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт жобасы құзыретті органға немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурс қорытындысы жарияланған (конкурс өтпеді деп танылған) немесе тікелей келіссөздер хаттамасына қол қойылған күннен бастап жиырма бір айдан кешіктірілмей ұсынылуға тиіс. Көрсетілген мерзімді құзыретті орган немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы жер қойнауын пайдалану құқығы берілетін тұлғаның өтініші бойынша ұзартуы мүмкін.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарын осы баптың 12-тармағының алтыншы бөлігіне сәйкес құрылатын, құзыретті органның немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының жұмыс тобы айқындайды. Тараптар келіскен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жобасы құқықтық сараптамаға жатады. Пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт жобасы да мемлекеттік жоспарлау саласындағы уәкілетті органның экономикалық сараптамасына жатады. Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт жобасы облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының экономикалық сараптамасына жатады. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес келісімшарт жобасы ұсынылған күннен бастап алты айдан кешіктірілмейтін мерзімде жасалуға тиіс. Көрсетілген мерзімді құзыретті орган немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы жер қойнауын пайдалану құқығы берілетін тұлғаның өтініші бойынша ұзартуы мүмкін.

Осы тармаққа сәйкес жасалған өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушы өндіруге арналған келісімшарт жасалған күннен бастап бір жылдан кешіктірмей пайдалы қатты қазбалар жөніндегі уәкілетті органның кешенді сараптамасының оң қорытындысы алынған жою жоспарының болуын қамтамасыз етуге міндетті. Жою жоспарына енгізілетін кейінгі өзгерістер және жою жоспарына кешенді сараптама жүргізу осы Кодекстің 217-бабының 2-тармағында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

Осы тармаққа сәйкес жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар осы тараудың ережелерін қолдану мақсаттары үшін осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға теңестіріледі.

3-1. Өтініш берушінің жазбаша өтініші бойынша мемлекеттік меншіктегі жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын, теміржолдарды салу (реконструкциялау) мен жөндеу үшін, сондай-ақ гидроқұрылысжайларды және гидротехникалық құрылысжайларды реконструкциялау мен жөндеу үшін пайдаланылатын кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге құқық 2029 жылғы 1 қаңтарға дейін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган мен қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерімен келісу бойынша облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының жазбаша рұқсатын беруі арқылы пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындаған тәртіппен беріледі деп белгіленсін. Осындай рұқсаттың қолданылу мерзімі жүзеге асырылуы үшін жер қойнауын пайдалану құқығы берілген, мемлекеттік меншіктегі жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын, теміржолдарды, гидроқұрылысжайларды және гидротехникалық құрылысжайларды салу (реконструкциялау) мен жөндеуге арналған тиісті шарттың қолданылу мерзімінен аспауға тиіс. Мемлекеттік меншіктегі объектілерді салуға (реконструкциялауға) және жөндеуге тапсырыс беруші болып табылатын мемлекеттік орган мердігерлердің (қосалқы мердігерлердің) тізбесін бекітеді, олар салу (реконструкциялау) және жөндеу мақсаттары үшін кең таралған пайдалы қазбаларды барлауды немесе өндіруді жүзеге асыруға құқылы. Осы тармаққа сәйкес берілген рұқсат негізінде кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар оларды үшінші тұлғаларға иеліктен шығаруға құқылы емес.

Кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған рұқсат тапсырыс берушісі тиісті мемлекеттік орган болып табылатын, реконструкцияланатын немесе жобаланған жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарынан, теміржолдардан, сондай-ақ гидроқұрылысжайларды және гидротехникалық құрылысжайлардан он шақырымнан аспайтын қашықтықта орналасқан аумақтар шегінде беріледі. Бұл ретте мұндай рұқсат осы Кодекстің 70-бабы 3-тармағының 2) тармақшасында көрсетілмеген аумақта беріледі.

Осы тармақ негізінде берілген кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған рұқсаттың болуы осы Кодекске сәйкес басқа тұлғаларға жер қойнауын пайдалану құқығын беруге кедергі келтірмейді. Бұл жағдайда бірнеше жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуі осы Кодекстің 24-бабымен реттеледі.

Кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған рұқсат басқа жер қойнауын пайдаланушылар алып жатқан аумақта олардың алдын ала жазбаша

келісімімен және осы Кодекстің 24-бабының 2-тармағында көзделген келісім жасалған жағдайда берілуі мүмкін.

Кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған рұқсат Қазақстан Республикасының рұқсаттар және хабарламалар туралы заңнамасына сәйкес реттелетін рұқсаттарға жатқызылмайды.

4. Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасы осы Кодекстің 70-бабының 3-тармағында көрсетілген мәліметтерден басқа қосымша мыналарды:

1) осы Кодекс қолданысқа енгізілген күнге дейін пайдалы қазбалардың мемлекеттік балансына енгізілген, кең таралған пайдалы қазбалар мен уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбалардың өнеркәсіптік санаттары қорларын қамтитын жер қойнауы учаскелерінің географиялық координаттарын;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қала құраушыларға жатқызылған заңды тұлға болып табылатын жер қойнауын пайдаланушы 2017 жылғы 31 желтоқсанға дейін жасаған пайдалы қатты қазбаларды өндіруге немесе бірлескен барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың тау-кендік телім (өндіру учаскесі) шекараларының сыртқы периметрінен отыз шақырымнан аспайтын қашықтықта орналасқан сызықтардан құралған аумақтардың географиялық координаттарын қамтуы мүмкін деп белгіленсін.

Осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына енгізілген жер қойнауы учаскесінің аумағы екі жүз блоктан аспауға тиіс.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көзделген аумақтар тиісті жер қойнауын пайдаланушының өтініші бойынша жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына енгізіледі. Өтініш аумақтың географиялық координаттарын көрсете отырып және оны енгізу қажеттілігінің негіздемесін келтіре отырып құзыретті органға осы Кодекс алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін үш айдан кешіктірмей жазбаша нысанда беріледі.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген аумақтар шегінде пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскелері аукцион негізінде пайдалануға беріледі. Аукцион өткізу және оның қорытындысы бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензия беру тәртібін құзыретті орган айқындайды. Аукцион құзыретті органның шешімі бойынша өткізіледі. Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көзделген аумақтар бойынша құзыретті органның аукцион өткізу туралы шешімі соның өтініші бойынша тиісті аумақтар мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына енгізілген жер қойнауын пайдаланушының ұсынысы бойынша қабылданады.

Аукционды конкурстық комиссия өткізеді, оның құрамын құзыретті орган бекітеді. Конкурстық комиссия аукцион шарттарына жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті

лицензия үшін осы Кодексте көзделген жыл сайынғы ең төмен шығыстар мөлшеріне неғұрлым жоғары талаптарды енгізуге құқылы. Осы Кодекстің 191 және 208-баптарында көзделген міндеттемелерден басқа жер қойнауын пайдалануға берілген лицензия жер қойнауын пайдаланушының қосымша міндеттемелерін және көрсетілген міндеттемелерді бұзғаны үшін лицензияны қайтарып алудың немесе тұрақсыздық айыбын төлеудің негіздерін қамтуы мүмкін.

Аукцион өткізу қағидаларында белгіленетін өзге де талаптардан басқа, аукционға қатысуға:

барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін – бірінші жыл ішінде кемінде он блокта барлау жөніндегі операцияларға арналған ең төмен шығыстарды жабу үшін жеткілікті кәсіптік және қаржылық мүмкіндіктер;

өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін – бірінші жыл ішінде кемінде бір жүз гектарда өндіруге арналған ең төмен шығыстарды жабу үшін жеткілікті кәсіптік, техникалық және қаржылық мүмкіндіктері бар өтініш берушілер жіберілуі мүмкін. Өтініш берушінің көрсетілген талаптарға сай келмеуі аукционға қатысуға жіберуден бас тарту үшін негіз болып табылады.

Аукционды өткізу туралы хабарландыру өткізілетін күніне дейін үш айдан ерте жарияланбауға тиіс. Аукционды өткізу, оның шарттары мен қорытындысы туралы хабарлама Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында таратылатын мерзімді баспасөз басылымдарында қазақ және орыс тілдерінде жарияланады. Аукцион шарттарында қол қою бонусының бастапқы мөлшері көзделуге тиіс. Қол қою бонусының ең үлкен мөлшерін ұсынған қатысушы аукцион жеңімпазы болады. Аукцион қорытындысына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен оның қатысушылары шағым жасауы мүмкін.

Аукцион мынадай:

1) аукционға қатысуға өтініштер болмаған;

2) аукционға қатысуға өтініш екеуден аз болған;

3) аукционға жіберілген тұлға екеуден аз болған жағдайларда өткізілмейді.

Егер аукцион осы тармақтың тоғызыншы бөлігінің 3) тармақшасында көзделген негіз бойынша өткізілмесе, жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия аукционға қатысуға жіберілген жалғыз тұлғаға беріледі.

Аукцион мынадай:

1) аукцион өткізетін күні аукционға тіркелген қатысушы екеуден аз болған;

2) аукцион өткізетін күні аукционға бірде бір қатысушы тіркелмеген жағдайларда өткізілмеген болып танылады.

Егер аукцион осы тармақтың он бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген негіз бойынша өткізілмеген деп танылса, жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия аукционның тіркелген қатысушысына беріледі.

Егер оның негізінде осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген аумақтың шегінде пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операциялар жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығы берілетін аукцион осы тармақтың тоғызыншы бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көзделген жағдайларда өткізілмесе немесе осы тармақтың он бірінші бөлігінің 2) тармақшасында көзделген жағдайда өткізілмеген деп танылса, бұл аумақ осы тармақтың мақсаттары үшін жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасынан алып тастауға жатады. Мұндай жағдайда осындай аумақ шегінде пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операциялар жүргізу үшін жер қойнауын пайдалану құқығы осы баптың 6-тармағының ережелерін ескере отырып, осы Кодекстің 9-бөлімінде көзделген тәртіппен беріледі.

Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына енгізілген аумақтар шегінде жер қойнауы учаскелері бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын берудің ерекше тәртібі осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларына сәйкес 2023 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылады.

5. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбалар бойынша өндіруге арналған келісімшарт (өндіру жөніндегі операциялар жүргізілген бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарт) мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда, тоқтатылған келісімшарт бойынша келісімшарттық аумақты қозғайтын жер қойнауының учаскесі құзыретті органның шешімімен осы тармақта белгіленген ерекшеліктер ескеріле отырып, осы баптың 4-тармағында көзделген тәртіппен өткізілетін аукцион қорытындысы бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін пайдалануға беріледі.

Аукцион өткізу туралы хабарландыру жер қойнауын пайдалану құқығы тоқтатылған күннен бастап не құзыретті органның жер қойнауын пайдалану құқығын тоқтату туралы шешіміне шағым жасалған жағдайда, соттың шешімі күшіне енген күннен бастап үш айдан кешіктірмей жариялануға тиіс. Аукцион өткізу туралы хабарландыру мен оны өткізу күні арасындағы мерзім кемінде бір айды құрауға тиіс.

Егер пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия берілмесе, қолданысын тоқтатқан келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленуші болып табылатын тұлға осы Кодексте көзделген тәртіппен жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жоюға міндетті.

Аукционға шығарылған жер қойнауы учаскесіндегі пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия берілген жағдайда, қолданысын тоқтатқан келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленуші болып табылатын тұлға жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою жөніндегі міндеттемеден босатылады. Осындай жер қойнауы учаскесінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар салдарын жою бойынша міндеттемелер аукцион нәтижелері бойынша берілген пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияны иеленушіге осы

Кодекстің 219-бабына сәйкес өндіру салдарын жоюды қамтамасыз етуді ұсынғаннан кейін толық көлемде өтеді.

Қолданысын тоқтатқан келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленуші болып табылатын тұлға келісімшарт тоқтатылған күннен бастап және пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия берілгенге дейінгі не жою жөніндегі жұмыстар басталғанға дейінгі кезеңде жер қойнауы учаскесінің аумағын қоршаған ортаның және халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жай-күйде ұстап тұру жөніндегі шараларды қолдануға міндетті.

6. Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасында құзыретті органның жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына алғаш рет енгізілетін және осы баптың 4 және 5-тармақтарында көрсетілген аумақтарға жатпайтын аумақтар шегінде пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияларды беруге өтініштерді қабылдауды бастау күні көзделуге тиіс деп белгіленсін. Көрсетілген күн жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасы бекітілген немесе оған тиісті өзгерістер енгізілген күннен бастап екі айдан ерте белгіленбейді.

Жер қойнауының мемлекеттік қорын басқару бағдарламасына алғаш рет енгізілетін аумақтар шегінде пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияларды қараудың және берудің мынадай ерекшеліктері белгіленсін:

1) қабылдау басталатын күннен бастап бір ай ішінде келіп түскен өтініштер осы Кодекстің 188-бабының 1, 2 және 3-тармақтарында көзделген ережелер ескерілмей қаралады және бірдей басымдығы бар деп есептеледі;

2) егер осы бөліктің 1) тармақшасында көзделген мерзім ішінде келіп түскен өтініштерді қарау нәтижесінде сол бір блок (блоктар) лицензияны беруден бас тарту туралы шешім қабылданбаған бірнеше өтініштерге енгізілгені анықталса, осы блок (блоктар) бойынша өтініш иелері арасында құзыретті орган айқындайтын тәртіппен және мерзімдерде аукцион өткізіледі. Өтініш иесінің аукционға қатысудан бас тартуы немесе аукционға келмей қалуы тиісті блок бойынша оның өтінімін қабылдамауға негіз болып табылады.

3) аукцион қорытындысы бойынша осы бөліктің 2) тармақшасында көрсетілген өтініштер бойынша лицензияларды беру аукционның жеңімпазы деп танылған тұлғаның өтініші аукцион өткізілген блокқа (блоктарға) қатысты басым деп есептелетіні ескеріле отырып, осы Кодекстің 188-бабына және 189-бабының басымдық туралы ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Осы бөліктің 1) тармақшасында көзделген мерзім өткеннен кейін берілген, барлауға арналған лицензияны беруге өтініштер осы Кодекстің 27-тарауында көзделген, пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған лицензияны қараудың және берудің ережелері бойынша қаралады.

7. "Өнеркәсіптік саясат туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес бірыңғай индустрияландыру картасына енгізілген өнеркәсіптік-инновациялық

жобаларды іске асыратын, қызметі (технологиялық процесі) жер қойнауын пайдаланумен байланысты өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілері осы тармақта көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, осы Кодекстің 70-бабы 3-тармағының 2) тармақшасында көрсетілмеген аумақ шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесіне берілген өтініш негізінде пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге лицензия алуға құқылы деп белгіленсін. Бұл құқықты өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілері осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап бес жыл ішінде іске асыра алады.

Осы тармаққа сәйкес берілген пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны беру туралы өтінішке, осы Кодекстің тиісінше 187-бабында немесе 204-бабында көзделген құжаттардан басқа, өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті органның өтініш иесінің өндірістік қызметі (технологиялық процесі) жер қойнауын пайдаланумен байланысты екенін растайтын қорытындысы қоса беріледі.

Өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілерінің өндірістік қызметін (технологиялық процесін) жер қойнауын пайдаланумен байланысты қызмет (технологиялық процесс) деп тану тәртібін кәсіпкерлік саласындағы өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Осы тармаққа сәйкес берілген пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензиялардың шарттары, осы Кодекстің тиісінше 191-бабында немесе 208-бабында көзделген шарттардан басқа, мыналарды көздеуі тиіс:

1) өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісінің өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асыру бойынша міндеттемесі;

2) өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілерінің өндірістік қызметінің (технологиялық процесінің) мұқтажы үшін басымдық тәртіппен өндірілген пайдалы қатты қазбаларды жеткізу бойынша міндеттемелер.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақтың ережелеріне сәйкес берілген жер қойнауы учаскесіндегі тиісті өнеркәсіптік-инновациялық жоба бойынша өндірістік объектіні пайдалану басталғанға дейін пайдалы қазбаларды өндіруді бастауға құқылы емес.

Осы тармаққа сәйкес берілген барлауға немесе өндіруге арналған лицензия, осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген міндеттемелер орындалмаған жағдайда, осы Кодекстің тиісінше 200-бабына немесе 221-бабына сәйкес көзделген негіздерден басқа кезде қайтарып алынуы мүмкін.

7-1. Осы баптың 7-тармағына сәйкес өнеркәсіптік-инновациялық жобаларды іске асыратын өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісі жер қойнауын пайдалану құқығын өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісі болып табылатын тұлғаға мынадай:

1) өнеркәсіптік-инновациялық жоба бойынша тиісті құрылыс объектісіне және (немесе) объектіні жаңғыртуға құқықтар ауысқан;

2) осы баптың 7-тармағы төртінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында және бесінші бөлігінде көзделген міндеттемелер ауысқан жағдайда беруге құқылы.

Өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган өнеркәсіптік-инновациялық жобаның іске асырылуын мониторингтеуді көзделген мерзімдерде жүргізеді және мониторингтеу қорытындылары бойынша мәліметтерді құзыретті органға жыл сайын, есепті жылдан кейінгі жылдың отызыншы сәуірінен кешіктірмей ұсынады.

Осы тармаққа сәйкес берілген барлауға немесе өндіруге арналған лицензия осы Кодекстің 200 немесе 221-баптарында көзделген негіздерден басқа, осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көзделген міндеттемелер орындалмаған жағдайда кері қайтарып алынуы мүмкін.

7-2. Құны республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің 14 500 000 еселенген мөлшерінен асатын өнеркәсіптік-инновациялық жобаларды іске асыратын, " Өнеркәсіптік саясат туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес бірыңғай индустрияландыру картасына енгізілген, өндірістік қызметі (технологиялық процесі) жер қойнауын пайдаланумен байланысты өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілері осы тармақта көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, уранды немесе көмірді қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін осы Кодекстің 70-бабы 3-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген аумақ шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесін алуға құқылы деп белгіленсін.

Бұл құқықты өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілері осы тармақ қолданысқа енгізілген күннен бастап бес жыл бойы іске асыра алады.

Көрсетілген аумақ бойынша пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны беру туралы өтініш аукцион өткізілетіні хабарланғанға дейінгі кез келген уақытта берілуі мүмкін. Бұл жағдайда көрсетілген аумақ бойынша аукцион өткізілмейді.

Осы тармаққа сәйкес берілген, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны беру туралы өтінішке осы Кодекстің 187 немесе 204-баптарында көзделген құжаттардан басқа, қосымша түрде мыналар қоса беріледі:

өнеркәсіптік саясат жөніндегі ведомствоаралық комиссияның Қазақстан Республикасының Президентімен келісілген және өтініш иесінің өндірістік қызметі (технологиялық процесі) жер қойнауын пайдаланумен байланысты екенін растайтын шешімі;

өтініш иесінің ұсынылған өнеркәсіптік-инновациялық жобаны мәлімделген құнында іске асыру бойынша қаржылық мүмкіндіктерінің бар екенін растайтын мынадай құжаттардың кез келгені:

шетелдік банктің, Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкінің, Қазақстан Республикасының ұлттық даму институтының және (немесе) Standard and Poor's шәкілі бойынша "BB-"-тан немесе Moody's, FitchRatings рейтингтік агенттіктерінің шәкілдері бойынша ұқсас деңгейден төмен емес шетелдік валютада жыл сайын расталатын ең төмен ұзақ мерзімді кредиттік рейтингі бар ұйымның кепілдігі;

ұсынылған өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асыруға берілетін қарыз нысаналы пайдаланыла отырып, осы бөліктің төртінші абзацында айқындалған кез келген ұйыммен жасалған қарыз шарты;

Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкіндегі немесе Ұлттық пошта операторындағы банктік шот бойынша ақшаның қалдығы мен қозғалысы туралы үзінді көшірме.

Өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілерінің өндірістік қызметін (технологиялық процесін) жер қойнауын пайдаланумен байланысты өндірістік қызмет (технологиялық процесс) деп тану тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

Өнеркәсіптік-инновациялық жобаның негізінде және оны іске асыру үшін берілген жер қойнауын пайдалану құқығы онымен ортақ мақсатпен байланысты және осындай жоба бойынша құрылыс және (немесе) жаңғырту объектісімен қатар жүреді.

Осы тармаққа сәйкес берілген, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияның талаптарында осы Кодекстің 191 немесе 208-баптарында көзделген талаптардан басқа, мыналар көзделуге тиіс:

1) міндеттеме ретінде іске асырылуға жататын және қайта бөлудің орташа деңгейінен кем емес тауар өндіруді көздейтін жаңа өнеркәсіптік-инновациялық жобаның параметрлерін көрсету;

2) жобаны іске асыру жылдары мен мерзімі бойынша жиынтығында республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және лицензия берілген жылдың 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің 14 500 000 еселенген мөлшерінен астам соманы құрайтын өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асыруға арналған қосымша жыл сайынғы ең төмен шығыстарды көрсету;

3) өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асырудың аралық және шекті мерзімі;

4) тиісті өңірдің есепті жылдың алдындағы жыл үшін орташа айлық жалақының статистикалық көрсеткішінен жоғары деңгейде орташа айлық жалақы төлеу жөніндегі міндеттемелер;

5) "Өнеркәсіптік саясат туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес өңдеуші өнеркәсіп кәсіпорындарының ішкі нарығының қажеттіліктерін өнеркәсіптік-инновациялық жоба өнімімен қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелер;

6) өнеркәсіптік-инновациялық жоба шеңберінде барлық өндірілген пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер;

7) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу және өнеркәсіптік-инновациялық жобаны іске асыру кезінде пайдаланылатын тауарлардағы елішілік құндылықтың ең аз үлесін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелер;

8) осы бөліктің 1) – 7) тармақшаларында көзделген шарттар орындалмаған жағдайда, лицензияны кері қайтарып алу бойынша қосымша негіз.

Осы тармаққа сәйкес өнеркәсіптік-инновациялық жобаларды іске асыратын өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісі өнеркәсіптік саясат жөніндегі ведомствоаралық комиссияның Қазақстан Республикасының Президентімен келісілген шешімі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісі болып табылатын тұлғаға мынадай:

1) өнеркәсіптік-инновациялық жоба бойынша тиісті құрылыс объектісіне және (немесе) объектіні жаңғыртуға құқықтар ауысқан;

2) осы тармақтың жетінші бөлігінде көзделген міндеттемелер ауысқан жағдайда беруге құқылы.

Өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган өнеркәсіптік-инновациялық жобаның іске асырылуын мониторингтеуді көзделген мерзімдерде жүргізеді және мониторингтеу қорытындылары бойынша мәліметтерді құзыретті органға жыл сайын, есепті жылдан кейінгі жылдың отызыншы сәуірінен кешіктірмей ұсынады.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақтың ережелеріне сәйкес берілген жер қойнауы учаскесінде өнеркәсіптік-инновациялық жоба бойынша өндірістік объектіні пайдалану басталғанға дейін пайдалы қазбаларды өндіруді бастауға құқылы емес.

Осы тармаққа сәйкес берілген барлауға немесе өндіруге арналған лицензия осы Кодекстің тиісінше 200 немесе 221-баптарында көзделген негіздерден басқа, осы тармақтың жетінші және онынші бөліктерінде көзделген міндеттемелер орындалмаған жағдайда, кері қайтарып алынуы мүмкін.

8. Жер қойнауын пайдалану саласындағы ұлттық компаниялар осы Кодекстің 25-бабына сәйкес жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге жол берілмейтін аумақтарды қоспағанда, осы Кодекстің 70-бабы 3-тармағының 2) тармақшасында көрсетілмеген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскелеріне қатысты өтінім беру арқылы пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны алуға құқылы деп белгіленсін. Бұл құқықты жер қойнауын пайдалану саласындағы ұлттық компаниялар Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен жер қойнауын пайдалану саласындағы ұлттық компаниялар қызметінің

аражігін ажыратуды ескере отырып, осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде іске асыруы мүмкін.

9. 2023 жылғы 1 қаңтарға дейін осы Кодекстің 72-бабының мақсаттары үшін пайдалы қатты қазбаларды өндіру кезінде ысырапты есепке алу жер қойнауын пайдаланушылар жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органға өздері белгілеген тәртіппен беретін нормаланатын ысыраптар туралы деректер негізінде жүзеге асырылады деп белгіленсін. Нормаланатын ысыраптар туралы деректерге растайтын құжаттар қоса берілуге тиіс. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган нормаланатын ысыраптар туралы деректер берілгеннен кейін он бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдаланушыға нормаланатын ысыраптар мөлшері бойынша негізделген қарсылықтарын жіберуге құқылы. Осындай қарсылықтар көрсетілген мерзімде жіберілген жағдайда, нормаланатын ысыраптарды жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган ұқсас жобалар бойынша нормаланатын ысыраптар туралы қолда бар деректер негізінде не бұрын берілген мәліметтерге сүйене отырып, дербес өзі айқындайды.

10. 2023 жылғы 31 желтоқсанға дейін жасалған пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар не берілген өндіруге арналған лицензиялар қолданылатын жер қойнауы учаскелерінің аумақтарына және (немесе) кен орындарына қатысты 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап жер қойнауын пайдаланушылар "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 121-бабына сәйкес пайдалы қатты қазбалардың қорларын есептеуді жүзеге асыруға құқылы деп белгіленсін.

Өтініш берушілер осы Кодекстің 204-бабына сәйкес пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия алуға өтініш берген кезде құзыретті органға "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 121-бабына сәйкес пайдалы қатты қазбалардың қорларын есептеу жөніндегі есепті ұсынуға құқылы .

11. Осы Кодекстің 277-бабының 14-тармағы 16) тармақшасының мақсаттары үшін пайдалы қазбалар қорларының мемлекеттік балансын жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган жүргізеді деп белгіленсін.

Бұл ретте пайдалы қазбалар қорларының мемлекеттік балансынан мәліметтерді жүргізу 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап осы Кодекстің 72-бабына сәйкес мемлекеттік жер қойнауы қорының бірыңғай кадастрын жүргізу шеңберінде пайдалы қазбаларды мемлекеттік есепке алуда жүзеге асырылады.

12. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға тараптардың келісуі бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында немесе келісімшарттарында көзделген жағдайларда өзгерістер енгізілуі мүмкін.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты өзгерту туралы келісім осы баптың 13, 14, 16-тармақтарында көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып осы тармақта белгіленген тәртіппен жасалады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы келісім жасасуға ниеті бар жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік органға) өтініш жібереді, онда келісімшартқа ұсынылып отырған өзгерістер, олардың негіздемелері және өтініш бойынша шешім қабылдау үшін қажетті өзге де мәліметтер баяндалуға тиіс. Өтінішке жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жобасы қоса беріледі.

Құзыретті орган келіп түскен өтінішті осы Кодекстің 45-бабына сәйкес құрылатын жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясының қарауына бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде шығарады. Тарапы өзге мемлекеттік орган болып табылатын келісімшарт бойынша сараптама комиссиясы сол мемлекеттік органның шешімімен құрылады. Сараптама комиссиясы жер қойнауын пайдаланушылардың келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселелері бойынша өтініштерін қарау кезінде ұсынымдар әзірлеу мақсатында құзыретті органның (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік органның) жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады. Сараптама комиссиясы өтінішті келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күнінен аспайтын мерзімде қарайды және құзыретті органға (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік органға) өз ұсынымдарын жібереді.

Құзыретті орган (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік орган) сараптама комиссиясы ұсынымдарының негізінде сараптама комиссиясының ұсынымдары келіп түскен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізуден бас тарту туралы немесе сараптама комиссиясының ұсынымдарын ескере отырып жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздер бастау туралы шешім шығарады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздерді құзыретті органның (келісімшарттың тарапы болып табылатын мемлекеттік органның) жұмыс тобы жүргізеді. Жұмыс тобы туралы ережені және оның құрамын құзыретті орган (келісімшарттың тарапы болып табылатын мемлекеттік орган) бекітеді.

Келіссөздер жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға (келісімшарттың тарапы болып табылатын мемлекеттік органға) толықтырудың жобасын және өзге де қажетті құжаттарды жұмыс тобының қарауына ұсынған күннен бастап екі айдың ішінде жүргізіледі. Бұл мерзім тараптардың келісуі бойынша ұзартылуы мүмкін.

Келіссөздер нәтижелері хаттамамен ресімделеді. Жұмыс тобы мақұлдаған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар жобасына

құзыретті орган (келісімшарттың тарапы болып табылатын мемлекеттік орган) қол қояды. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтырулар жобасы жер қойнауын пайдалануға келісімшарттың басты қаржылық-экономикалық көрсеткіштерін қозғаса, құзыретті орган (келісімшарттың тарапы болып табылатын мемлекеттік орган) жұмыс тобының шешімі бойынша көрсетілген жоба оған қол қойғанға дейін экономикалық сараптамаға жіберіледі. Экономикалық сараптама жүргізу тәртібін мемлекеттік жоспарлау саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

Кең таралған пайдалы қазбалар бойынша экономикалық сараптама жүргізу тәртібін облыстың жергілікті атқарушы органы айқындайды.

Келісімшартқа өзгерістердің шарттары жер қойнауын пайдалану құқығы берілген шарттарға қарағанда, Қазақстан Республикасы үшін пайдасы аз болмауы керек.

Осы тармақ көмірсутектер бойынша және уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға өзгерістер мен толықтырулар енгізуге қолданылмайды.

12-1. Көмірсутектер, уран бойынша осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға тараптардың келісуі бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында немесе келісімшарттарда көзделген жағдайларда өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру осы баптың 13 және 16-тармақтарында көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, осы тармақта белгіленген тәртіппен жасалады.

Көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтыру жасасуға ниеті бар жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға өтініш жібереді, онда көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа ұсынылып отырған өзгерістер мен толықтырулар, олардың негіздемелері және өтініш бойынша шешім қабылдау үшін қажетті өзге де мәліметтер жазылуға тиіс.

Құзыретті орган келіп түскен өтінішті бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде осы Кодекстің 45-бабына сәйкес құрылатын жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясының қарауына шығарады. Сараптама комиссиясы жер қойнауын пайдаланушылардың көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселелері бойынша өтініштерін қарау кезінде ұсынымдар әзірлеу мақсатындағы құзыретті орган жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады. Сараптама комиссиясы өтінішті келіп түскен күнінен бастап бес жұмыс күнінен аспайтын мерзімде қарайды және құзыретті органға өз ұсынымдарын жібереді.

Құзыретті орган сараптама комиссиясы ұсынымдарының негізінде сараптама комиссиясының ұсынымдары келіп түскен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде сараптама комиссиясының ұсынымдарын ескере отырып, көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар

енгізуден бас тарту туралы немесе көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде келіссөздер бастау туралы шешім шығарады.

Құзыретті органның келіссөздерді бастау туралы шешімінде оның қолданылу мерзімі көрсетіледі.

Көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздерді құзыретті органның жұмыс тобы жүргізеді. Жұмыс тобы туралы ережені және оның құрамын құзыретті орган бекітеді.

Келіссөздер жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа толықтырудың жобасын және өзге де қажетті құжаттарды жұмыс тобының қарауына ұсынған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде жүргізіледі. Бұл мерзім тараптардың келісуі бойынша ұзартылуы мүмкін. Келіссөздер нәтижелері хаттамамен ресімделеді.

Көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа жұмыс тобы мақұлдаған толықтырудың жобасына құзыретті орган оны жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға ұсынған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қол қояды.

Көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар шарттарының жер қойнауын пайдалану құқығы берілген шарттарға қарағанда Қазақстан Республикасы үшін тиімділігі аз болмайды.

Осы тармаққа сәйкес көмірсутектер, уран бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа мұндай келісімшарттың қолданылу мерзімін ұзартуды көздейтін өзгерістер мен толықтырулар енгізуге жол берілмейді.

13. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажет болған жағдайда, осы баптың 12 немесе 12-1-тармағына сәйкес жіберілетін өтінішке мыналар қоса беріледі:

1) құзыретті орган бекіткен нысан бойынша жасалған жұмыс бағдарламасының жобасы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа ұсынылатын өзгерістер мен толықтырулар қажеттілігінің жазбаша негіздемесі.

Құзыретті орган (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік орган) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде келіссөздер жүргізу туралы шешім қабылдаған жағдайда жер қойнауын пайдаланушы осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген құжаттардан басқа, құзыретті органға (келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік органға):

1) уранды, сондай-ақ кең таралған пайдалы қазбаларды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды барлауға және (немесе) өндіруге арналған келісімшарттар бойынша – осы

Кодексе сәйкес әзірленген, келісілген, бекітілген және сараптамалардың оң қорытындыларын алған жобалау құжаттарын және жою жоспарын (жобасын);

2) көмірсутектерді, уранды барлауға және (немесе) өндіруге арналған келісімшарттар бойынша – осы Кодексе сәйкес әзірленген, келісілген, бекітілген және сараптамалардың оң қорытындыларын алған жобалау құжаттарын жұмыс тобының қарауына ұсынуға тиіс.

Егер ураннан басқа, кең таралған пайдалы қазбаларды немесе пайдалы қатты қазбаларды өндірудің жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасында көзделген көлемі физикалық тұрғыда жиырмадан аз пайызға нақты өзгерсе, жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу талап етілмейді. Өндіру көлеміндегі мұндай өзгерістер келісімшарт талаптарына сәйкес келеді деп есептеледі. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жұмыс бағдарламасының мазмұнын және оның нысанын құзыретті орган айқындайды.

Осы тармақтың ережелері осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін үлгілік нысан бойынша жасалған пайдалы қатты қазбаларды барлауға арналған келісімшарттарға қолданылмайды.

14. Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды барлауға немесе бірлескен барлау мен өндіруге (барлау кезеңінде) арналған келісімшартқа оның қолданылу мерзімін (бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін) ұзарту мақсатында өзгеріс енгізуге келісімшартта барлануы көзделген пайдалы қатты (кең таралған) қазбалардың минералдануы (байқалуы) табылған жағдайда, осындай табуды бағалау үшін жол беріледі.

Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге (өндіру кезеңінде бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшартқа оның қолданылу мерзімін (бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңін) ұзарту мақсатында өзгеріс енгізуге, егер мұндай ұзарту келісімшартта көзделген болса, жол беріледі.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімін ұзарту туралы өтініш келісімшарт тарапы болып табылатын мемлекеттік органға тиісінше барлау кезеңі немесе өндіру кезеңі өткенге дейін берілуі мүмкін.

Уранды қоспағанда, пайдалы қатты (кең таралған) қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт мерзімін ұзарту туралы өтінішке, осы баптың 12 және 13-тармақтарында көрсетілген мәліметтерден басқа, ұзарту кезеңінде жұмыстар жүргізудің және оларға арналған шығыстардың жазбаша негіздемесі қоса беріледі.

Уранды қоспағанда, пайдалы қатты (кең таралған) қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау мерзімін ұзарту туралы өтінішке келісімшарт талаптарында барлануы көзделген пайдалы қатты (кең таралған) қазбалардың табылған минералдануын (байқалуын) бағалау үшін, осы тармақтың

төртінші бөлігінде көрсетілген құжаттардан басқа, осындай табылуды растайтын мәліметтер (жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның бағалауды талап ететін минералдану (байқалу) табылғаны туралы қорытындысы) және табылған минералдануға (байқалуға) бағалауды жүзеге асыру болжанатын жер қойнауы учаскесінің географиялық координаттары қоса беріледі. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша пайдалы қатты (кең таралған) қазбалардың минералдануын (байқалуын) растау тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

Уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарт (бірлескен барлауға немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңі) келісімшарттық аумақ шегінде орналасқан техногендік минералдық түзілімдерден пайдалы құрауыштарды айырып алу мүмкіндігін айқындау мақсатында бес жылдан аспайтын мерзімге ұзартылуы мүмкін.

Келісімшарттың мерзімі осы тармақтың алтыншы бөлігіне сәйкес ұзартылған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы осындай ұзарту мерзімі аяқталғанға дейін құзыретті органға келісімшартты техногендік минералдық түзілімдерден пайдалы құрауыштарды одан әрі алу үшін пайдалы қазбаларды өндіруге қажет мерзімге ұзарту туралы өтінішпен жүгінуге құқылы. Бұл жағдайда жер қойнауын пайдаланушы көрсетілген мақсаттар үшін пайдаланылмайтын келісімшарттық аумақтың бөлігінен (жер қойнауы учаскесінің бөлігінен) бас тартуға міндетті.

Уранды қоспағанда, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды барлауға (барлау кезеңінде бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшарт табылған минералдануды (байқалуды) бағалау үшін жұмыс бағдарламасында көзделген табылған кен орнын бағалау жөніндегі жұмыстарды жүргізу үшін қажетті, тараптар келіссөздер нәтижелері бойынша айқындайтын мерзімге ұзартылуы мүмкін.

Уранды қоспағанда, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге (өндіру кезеңінде бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшарт өндіруге арналған келісімшарттың бастапқы мерзімінен (бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндірудің бастапқы кезеңінен) аспайтын, бірақ осы Кодексте белгіленген өндіруге арналған лицензияның барынша ұзақ мерзімінен аспайтын мерзімге ұзартылуы мүмкін. Уранды қоспағанда, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге (өндіру кезеңінде бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшартты ұзарту мерзімі көрсетілген шектеулер ескеріле отырып, жұмыс бағдарламасында көзделген өндіру бойынша жоспарланатын жұмыстар негізінде айқындалады.

Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, ірі кен орны бар жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге (

бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшарт он жылдан астам мерзімге ұзартылған жағдайда, құзыретті орган осындай ұзарту шарттарына жер қойнауын пайдаланушының мынадай міндеттемелерінің бірін енгізуді талап етуге құқылы:

1) өзінің немесе оның еншілес ұйымының немесе бірлескен кәсіпорынмен қайта өңдеу өндірістерін құруы;

2) жер қойнауын пайдаланушының жұмыс істеп тұрған өндіру өндірістерін жаңғырту не реконструкциялау;

3) жұмыс істеп тұрған қайта өңдеу өндірістерін жаңғырту не реконструкциялау;

4) өндірілетін пайдалы қазбаны Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан қайта өңдеу кәсіпорындарына (өндірістеріне) қайта өңдеу үшін беру;

5) Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес инвестициялық жобаны немесе өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына бағытталған жобаны (өзінің немесе еншілес ұйымының немесе бірлескен кәсіпорынмен) іске асыруды қамтамасыз ету.

Жер қойнауын пайдаланушы осы тармақтың сегізінші бөлігінде көрсетілген шарттарда келісімшартты ұзартудан бас тартқан жағдайда, келісімшарттың мерзімі өткен соң тиісті жер қойнауы учаскесі осы баптың 5-тармағында көзделген тәртіппен аукционға шығаруға жатады.

Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, шарттары осы Кодекстің қолданысқа енгізілу күніне жер қойнауын пайдаланушының осындай келісімшарттың мерзімін (бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңін) ұзартуға құқығын көздемеген, пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге (өндіру кезеңінде бірлескен барлау мен өндіруге) арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы келісімшарттың қолданылу мерзімі ішінде осы Кодекстің 201-бабына сәйкес пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге арналған лицензия (232-бабына сәйкес кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензия) алуға айрықша құқыққа ие болады. Айрықша құқық бойынша өндіруге арналған лицензия алуға өтініш келісімшарттың қолданылу мерзімі өткеннен кемінде үш жыл бұрын берілуі мүмкін. Егер өтінішті қарау кезеңінде келісімшарт мерзімі өтіп кетсе, келісімшарт осындай қарау кезеңіне қайта жаңартылды деп есептеледі.

Осы Кодекс күшіне енгенге дейін жасалған және бюджеттен тыс қаражат есебінен қаржыландырылатын жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуге арналған келісімшарттың (шарттың) мерзімін ұзартуға, егер осындай келісімшарттың шарттарында өзгеше көзделмесе, жол берілмейді. Егер осы келісімшарттың шарттарымен оның мерзімін ұзарту мүмкіндігі көзделсе, мұндай ұзартуға бір жылдан аспайтын мерзімге жол беріледі. Осындай ұзарту кезінде осы Кодекстің 89-бабында көзделген жұмыстарды шектеу ережелері қолданылады.

14-1. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

15. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған және бюджеттен тыс қаражат есебінен қаржыландырылатын жер қойнауын мемлекеттік геологиялық зерттеуге арналған келісімшарт (шарт) бойынша тұлғаға берілген жер қойнауы учаскесіне арналған құқыққа осы Кодекстің 84-бабының 2-тармағында көзделген жер қойнауын пайдалану құқығы туралы ережелер қолданылады деп белгіленсін.

Осындай тұлға осы Кодекске сәйкес жер қойнауын пайдалану құқықтарына ие өзге тұлғаларға жер қойнауы учаскесін пайдалануға кедергі жасауға құқығы жоқ.

16. Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауы учаскесінің шекараларын өзгерту келісімшартқа тиісті өзгерістер енгізу арқылы жүзеге асырылады.

Бұл жағдайда жер қойнауы учаскесінің кеңістіктік шекаралары координаттардың географиялық жүйесінде бұрыш нүктелерімен белгіленетін аумақпен және осындай аумақтың шекараларынан белгілі бір тереңдікке дейінгі шартты жазықтықтармен айқындалады.

Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты (кең таралған) қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауы учаскесінің аумағын кеңейтуге осы Кодекстің қолданысқа енгізілу күніне айқындалған жер қойнауы учаскесінің жартысынан аспайтын мөлшерінде жол беріледі.

Уранды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты (кең таралған) қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауы учаскесінің шекараларын өзгерту геологиялық және (немесе) тау-кендік бөлулерді қайта ресімдеу арқылы жүзеге асырылады. Геологиялық және тау-кендік бөлулерді беру және қайта ресімдеу тәртібін жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.

17. Егер жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезіндегі әрекеттері ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіретін, Қазақстан Республикасының экономикалық мүдделерін өзгертуге алып келсе, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құзыретті орган пайдалы қатты қазбалардың ірі кен орны бар жер қойнауы учаскесінде осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты біржақты тәртіппен тоқтатуға құқылы. Көрсетілген негіз бойынша келісімшарттың қолданылуы біржақты тоқтатылған жағдайда құзыретті орган бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны екі айдан кешіктірмей ескертуге міндетті.

18. Ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруге алып келген, осы Кодекстің 44-бабының 1-тармағында көзделген талаптар бұзылған жағдайда, осы Кодекске сәйкес құзыретті органның рұқсатын алу талап етілмейтін жағдайлардан басқа кезде, құзыретті орган осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған ірі кен орны немесе стратегиялық

кен орны бар жер қойнауы учаскесінде пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты біржақты тәртіппен тоқтатады.

Көрсетілген талаптар бұзылған жағдайда бұзушылыққа дейін болған жағдайды қалпына келтіру арқылы, ал қалпына келтіру мүмкін болмаған кезде стратегиялық жер қойнауы учаскесімен байланысты объектілерді ауыстыру бойынша өзге де әрекеттерді құзыретті органның рұқсатымен жасау арқылы осы бұзушылық бір жылдан аспайтын мерзімде жойылуға жатады. Осы бөлікте көзделген мерзімдерде бұзушылық жойылған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы бұл туралы құзыретті органды жойылғанын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша хабардар етеді.

Белгіленген мерзімде бұзушылық жойылмаған жағдайда, құзыретті орган жер қойнауын пайдаланушыға жазбаша хабарлама жіберу арқылы келісімшартты орындаудан біржақты тәртіппен бас тартады. Келісімшарт келісімшартты орындаудан біржақты бас тарту туралы хабарламаны жер қойнауын пайдаланушы алған күннен бастап үш айдан кейін тоқтатылады.

19. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттың қолданылуы тоқтатылған кезде жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындау осы Кодексте айқындалған тәртіппен мыналар ескеріліп жүзеге асырылады:

уранды қоспағанда, пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттың немесе кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі өткенге дейін екі жыл бұрын не олар мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде жою жоспары болмағанда жою жобасын әзірлеу кезінде жою жоспарын жасау жөніндегі нұсқаулықта көзделген жоюдың тиісті техникалық ерекшеліктері назарға алынады;

мемлекеттік меншіктегі жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын, теміржолдарды, гидроқұрылысжайларды және гидротехникалық құрылысжайларды салу (реконструкциялау) және жөндеу мақсатында пайдалану үшін кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған рұқсаттың қолданылуы тоқтатылған кезде жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша міндеттемелерді орындау Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес бүлінген жерді қалпына келтіру арқылы жүзеге асырылады.

Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі операциялар салдарын жоюға кіріскен тұлғалар осы Кодексте белгіленген тәртіппен және мерзімдерде оның аяқталуын қамтамасыз етуге міндетті.

20. 2004 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған көмірсутектер саласындағы жер қойнауын пайдалануға арналған бір келісімшарт шеңберінде, бір бөлігі Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен тұтқырлығы жоғары, су басқан, дебиті аз немесе игерілген кен орындарының тізбесіне енгізілген көмірсутектердің бірнеше кен орындарында өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар құзыретті органға осындай кен орындарына

қатысты өндіруге арналған жеке келісімшарт жасасу туралы өтініш жасауға құқылы. Мұндай келісімшарт бастапқы келісімшарт мерзімі аяқталғанға дейін қалған мерзімге жасалуы мүмкін.

2004 жылғы 1 қаңтардан бастап және осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған көмірсутектер саласындағы жер қойнауын пайдалануға арналған бір келісімшарт шеңберінде, бір бөлігі Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен тұтқырлығы жоғары, су басқан, рентабельдігі төмен, дебиті аз немесе игерілген кен орындарының тізбесіне енгізілген көмірсутектердің бірнеше кен орындарында өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар құзыретті органға осындай кен орнына (кен орындарына) қатысты өндіруге арналған жеке келісімшарт жасасу туралы өтініш жасауға құқылы. Мұндай келісімшарт бастапқы келісімшарт аяқталғанға дейін қалған мерзімге жасалуы мүмкін.

21. Жер қойнауын пайдаланушылар мемлекеттік органдарға барланған пайдалы қазба қорларының рентабельділігі туралы қорытынды алу мақсатында ұсынған, жүргізілген геологиялық барлау жұмыстары туралы түпкілікті есептер осы Кодекстің 277-бабы 11-тармағының ережелері ескеріле отырып, "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 121-бабының ережелеріне сәйкес қаралуға жатады.

22. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін қолданыста болған Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген жобалау құжаттарына сәйкес жер қойнауы учаскесінде қызметін жүзеге асыруға құқылы.

Осы тармақтың үшінші бөлігінің ережесі ескеріле отырып, көрсетілген жобалау құжаттарына өзгерістер осы Кодексте көзделген жобалау құжаттарына өзгерістер енгізу туралы ережелерге сәйкес енгізіледі. Бұл ретте жобалау құжаттарының көрсеткіштері келісімшарттың жұмыс бағдарламасында көзделген ұқсас көрсеткіштерге сәйкес келуге тиіс.

Егер осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша уранды қоспағанда, кең таралған пайдалы қазбаларды немесе пайдалы қатты қазбаларды өндірудің бекітілген жобалау құжаттарында айқындалған көлемі бекітілген жобалау көрсеткіштерінен физикалық тұрғыда жиырмадан аз пайызға өзгерсе, мұндай өзгерістер көрсетілген жобалау құжаттарына өзгерістерді міндетті түрде енгізу (осы Кодексте сәйкес жобалау құжатын әзірлеу) үшін негіз болып табылмайды.

22-1. Алып тасталды – ҚР 26.12.2025 № 243-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

23. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі

операцияларға, осы Кодексте көрсетілген операциялардан басқа тиісті келісімшартта айқындалатын жұмыстар тізбесіне сәйкес өндірілген пайдалы қатты қазбаларды бастапқы қайта өңдеу (байыту) жөніндегі қызмет жатады.

Осы тармақтың мақсаттары үшін жер қойнауынан алынған пайдалы қатты қазбаларды бастапқы қайта өңдеуге (байытуға) тау-кен өнеркәсібі қызметінің түрі жатады, ол өндірілген жерінде жинауды, ұсатуды немесе үгітуді, сыныптауды (сұрыптауды), брикеттеуді, агломераттауды және физикалық-химиялық әдістермен (пайдалы қазбалардың минералдық нысандарын, олардың агрегаттық-фазалық жай-күйін, кристалдық-химиялық құрылымын сапалық жағынан өзгертпестен) байытуды қамтиды, сондай-ақ пайдалы қазбаларды өндіру жөніндегі жұмыстардың арнаулы түрлері болып табылатын қайта өңдеу технологияларын (жерасты газдандыру және балқыту, химиялық және бактериялық сілтісіздендіру, шашыранды кен орындарын драгалық және гидравликалық жолмен әзірлеу) қамтуы мүмкін. Бұл ретте өндірілген шикізаттан пайдалы құрауыштарды айырып алумен байланысты жұмыстар, сондай-ақ бастапқы қайта өңдеуден кейінгі (бастапқы қайта өңдеу болған кезде) жұмыстар қайта өңдеу деп танылады

24. Мемлекеттік емес техногендік минералдық түзілімдермен әртүрлі орналастыру объектілерінде (үйінді, қалдық қойма, шөгінді қойма, полигон және тағы сол сияқты) бөлек орналастырылған:

1) осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жер қойнауын пайдаланушылармен жасалған пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттардың келісімшарттық аумақтары (бірлескен барлау мен өндіруге арналған келісімшарттар бойынша өндіру кезеңі) шегіндегі;

2) осы Кодекстің қолданысқа енгізілу күніне пайдаланылатын және жеке меншік құқығымен мемлекеттік емес заңды тұлғаларға тиесілі тау-кен қайта өңдеу кәсіпорындарының жер учаскелеріндегі мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер құзыретті органға беретін өтініштері негізінде аталған тұлғалардың меншігіне осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде өтеусіз беруге жатады деп белгіленсін.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген келісімшарттық аумақтардың және жер учаскелерінің шегінен тыс жерде орналасқан және 1992 жылғы 30 мамырға дейін түзілген мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер мүдделі тұлғаның өзі құзыретті органға беретін өтініші бойынша жеке меншікке өтеусіз негізде берілуге жатады. Мұндай өтініш осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде мынадай шарттар сақталған:

өтініш иесі осы Кодекстің қолданысқа енгізілу күніне жұмыс істеп тұрған тау-кен өндіру, тау-кен қайта өңдеу, металлургиялық кәсіпорынның меншік иесі болып табылған;

мұндай техногендік минералдық түзілімдер тиісті тау-кен өндіру, тау-кен қайта өңдеу, металлургиялық кәсіпорын орналасқан келісімшарттық аумаққа немесе жер учаскесіне іргелес аумақтарда орналасқан кезде берілуі мүмкін.

Осы тармақтың екінші бөлігінде көрсетілген мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдерді өтініш иесінің жеке меншігіне беру, егер өтініш иесі жер қойнауын пайдаланушы болып табылса, келісімшарттық аумақты осындай техногендік минералдық түзілімдердің орналасу алаңына кеңейту арқылы не шегінде осы техногендік минералдық түзілімдер орналасқан жер учаскелеріне құқықтар беру арқылы жүргізіледі.

Осы тармақтың бірінші және екінші бөліктеріне сәйкес меншікке берілмеген, осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген келісімшарттық аумақтардың және жер учаскелерінің шегінен тыс жерде орналасқан мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер жер қойнауының құрамына қосылады. Мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдерді иеленуге өтініш бермеген жер қойнауын пайдаланушылар осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап төрт жыл өткен соң осындай мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер орналасқан келісімшарттық аумақтың бөлігін қайтаруды жүзеге асыруға міндетті.

Жеке меншік құқығымен мемлекеттік емес заңды тұлғаларға тиесілі жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың техногендік минералдық түзілімдермен бірге бір орналастыру объектісінде орналастырылған не жер қойнауын пайдаланушылардың қызметі нәтижесінде туындаған техногендік минералдық түзілімдермен бірге бір орналастыру объектісінде орналастырылған мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер жер қойнауын зерделеу жөніндегі уәкілетті органға берілген олардың өтініші негізінде аталған тұлғалардың меншігіне өтеусіз беріледі деп белгіленсін. Мұндай өтініш осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде берілуі мүмкін.

Егер осы тармақтың бесінші бөлігінде көрсетілген техногендік минералдық түзілімдер өздерінің физикалық қасиеттеріне қарай (қатты қалыптағы техногендік минералдық түзілімдер) бөлінетін болса, осы тармақтың бесінші бөлігінде аталған тұлғаның өтініші бойынша – өтініш иесі және жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті орган арасында бөлу балансы жасалады. Мұндай өтініш осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде берілуі мүмкін. Мұндай жағдайда техногендік минералдық түзілімдерді беру бөлу балансы негізінде жүзеге асырылады. Өтініш иесі балансына қабылдамаған, бөлінген мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдерге бөлу балансы жасалғаннан кейін осы тармақтың төртінші бөлігінің ережелері қолданылады.

Егер мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдерді жеке меншікке беру туралы өтініш берілмесе не белгіленген мерзімдерде бөлу балансы жасалмаса, мемлекеттік емес және мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдердің орналасу объектілері осындай тұлғаның есебінен жойылуға жатады. Жою, кейіннен жою объектілері

орналасқан аумақтар мемлекетке қайтарыла отырып, Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен жүргізіледі.

Осы тармақтың негізінде меншікке берілген техногендік минералдық түзілімдерге құқықтарды іске асыру осы Кодекстің 13-бабына сәйкес жүзеге асырылады.

Осы тармаққа сәйкес жеке меншікке берілген мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдер пайдалы қазбалар қорларының мемлекеттік балансынан есептен шығарылуға жатады.

Осы тармақта көзделген мемлекеттік техногендік минералдық түзілімдерді беру тәртібін пайдалы қатты қазбалар саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

25. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша, сондай-ақ кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер тиісінше құзыретті орган немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы құратын комиссияның шешімі бойынша, жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарттардың орнына пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензияны, кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған лицензияны алу арқылы, осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдаланудың лицензиялық режиміне көшуге (жер қойнауын пайдалану құқығын қайта ресімдеуге) құқылы. Бұл ретте, егер пайдалы қатты қазбаларды барлаудың қалыптастырылатын учаскесінің немесе өндірудің қалыптастырылатын учаскесінің шекараларында орналасқан келісімшарттық аумақтары бар пайдалы қатты қазбаларды барлауға және кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға арналған келісімшарттар бойынша не пайдалы қатты қазбаларды өндіруге және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленуші сол бір тұлға болып табылса, жер қойнауын пайдаланудың лицензиялық режиміне ауысу (жер қойнауын пайдалану құқығын қайта ресімдеу) тиісінше пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған бір лицензия беру арқылы пайдалы қатты қазбаларды барлауға және кең таралған пайдалы қазбаларды барлауға арналған екі келісімшарт бойынша не пайдалы қатты қазбаларды өндіруге және кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған екі келісімшарт бойынша бір мезгілде жүзеге асырылады.

Пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша құзыретті орган комиссия құрады. Комиссияның ережесі мен құрамын құзыретті орган айқындайды. Комиссияның құрамына бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органның, бюджеттің атқарылуы жөніндегі орталық уәкілетті органның, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің өкілдері де кіреді.

Кең таралған пайдалы қазбаларды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың тиісті жергілікті атқарушы органы комиссия құрады. Комиссияның ережесі мен құрамын жергілікті атқарушы орган айқындайды. Комиссияның құрамына бюджеттің атқарылуы жөніндегі жергілікті уәкілетті органның, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық органының және Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің аумақтық органының өкілдері де кіреді.

Осы тармаққа сәйкес жер қойнауын пайдаланудың лицензиялық режиміне көшу тәртібін, оның ішінде комиссия жұмысының тәртібін құзыретті орган айқындайды.

Лицензия осы Кодексте сәйкес айқындалатын мерзімге беріледі. Бұл мерзім орнына лицензия берілетін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың мерзімінен, ал жер қойнауын пайдалану құқығы пайдалы қатты қазбалар және кең таралған пайдалы қазбалар жөніндегі келісімшарттар бойынша бір мезгілде қайта ресімделген жағдайда – пайдалы қатты қазбалар бойынша келісімшарттың мерзімінен аспауға тиіс. Бұл ретте осы Кодекстің 211-бабы 2-тармағы бірінші бөлігінің мақсаттары үшін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың (келісімшарттардың) орнына берілген пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензияның мерзімі қатарынан жиырма бес жылға дейінгі кезеңге ұзартылуы мүмкін.

Осы Кодекстің 191, 208 және 233-баптарында көзделген міндеттемелерден басқа, жер қойнауын пайдалануға берілген лицензияда жер қойнауын пайдаланушының қосымша міндеттемелері және лицензияны қайтарып алу немесе көрсетілген міндеттемелерді бұзғаны үшін тұрақсыздық айыбын төлеу негіздері қамтылуы мүмкін.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданысы жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті лицензия берілген күннен бастап тоқтатылады.

Осы тармаққа сәйкес жер қойнауын пайдалануға арналған лицензия берілген жағдайда, осы Кодекстің 25-бабы 1-тармағы 2), 4) тармақшаларының және 40-бабы 2-тармағы 1) тармақшасының ережелері көрсетілген лицензияға қолданылмайды.

Осы тармаққа сәйкес жер қойнауын пайдалану құқығын қайта ресімдеу келісімшарт негізінде туындаған жер қойнауын пайдалану құқығын тоқтатпайды, сондай-ақ қайта ресімдеу кезінде болатын жер қойнауын пайдалану құқығына ауыртпалықтарды тоқтатуға алып келмейді.

26. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған пайдалы қатты қазбалар бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылатын жұмыскерлерді оқытуға, біліктілігін арттыруға және қайта даярлауға жұмсалатын шығыстар бойынша келісімшарттық міндеттемелердің, сондай-ақ ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыру бойынша міндеттемелердің орындалуы жөніндегі есептер міндеттемелердің тиісті түрлері үшін осы Кодексте белгіленген тәртіппен және мерзімдерде ұсынылады.

27. Осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап бес жыл ішінде пайдалы қатты қазбаларды өндіруге арналған лицензия бойынша құрамында отыз пайыздан астам металл (металдар) бар кендік пайдалы қатты қазбаларды өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылар Қазақстан Республикасының аумағында күнтізбелік жылдағы өндірудің жалпы мөлшерінің жартысынан кем емес көлемде оларды қайта өңдеуді жүзеге асыруға міндетті деп белгіленсін.

Технологиялық себептер бойынша, өндірістік қуаттың болмауы, жеткіліксіз болуы немесе экономикалық тұрғыдан орынсыз болу себептері бойынша көзделген мөлшерде көрсетілген пайдалы қатты қазбаларды қайта өңдеуді жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайда, жер қойнауын пайдаланушылар оларды Қазақстан Республикасының аумағынан шығаруға құқылы.

28. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған (берілген) көмірсутектерді барлауға және (немесе) өндіруге арналған келісімшарттар (лицензиялар) бойынша блоктардан тұратын жер қойнауы учаскелеріне, егер осындай келісімшарттардың талаптарында өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1995 жылғы 16 қарашадағы "Геологиялық зерделеу мен игеруге әзірленген Блоктар мен көмірсутектері кен орындарының картасын бекіту туралы" № 1552 және 1996 жылғы 10 желтоқсандағы "Каспий теңізінің қазақстандық секторында көмірсутектерін геологиялық зерделеу мен игеруге арналған блоктар картасын бекіту туралы" № 1514 қаулыларына сәйкес белгіленген блоктардың координаттары және сәйкестендіру көрсеткіштері қолданылады.

29. 2015 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алудың осы Кодекске сәйкес бекітілген тәртібіне сәйкес тауарларды сатып алу жүзеге асырылған кезде конкурсты ұйымдастырушы жеңімпазды айқындау процесінде конкурсқа қатысушылардың – қазақстандық тауар өндірушілердің конкурстық өтінімінің бағасын жиырма пайызға шартты түрде азайтады.

Осы тармақтың ережесі қайсысы ерте басталатынына қарай, көрсетілген келісімшарттардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін немесе 2021 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылады. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың Қазақстан Республикасының азаматтарын оқыту бойынша келісімшарттық міндеттемелерін есептеу көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін әдістемеге сәйкес жүзеге асырылады.

30. Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен, өнімді бөлу туралы келісім (келісімшарт) шеңберінде не Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберінде өз қызметін жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылардың және олардың мердігерлерінің тауарларды,

жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу тәртібі осындай келісімдерге (келісімшарттарға) сәйкес белгіленген рәсімдермен айқындалады. Бұл ретте мұндай тәртіп мыналарды қамтамасыз етуге тиіс:

1) тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жергілікті өнім берушілерінің бекітілген даму бағдарламаларының орындалуы;

2) тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің барлық әлеуетті өнім берушілеріне тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға конкурсқа қатысу үшін толық және әділетті мүмкіндіктердің берілуі;

3) тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің әлеуетті өнім берушілерін алдын ала іріктеудің объективті өлшемшарттарының қолданылуы.

31. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, көмірсутектер мен уран өндіру бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушылар мен олардың мердігерлерінің Қазақстан Республикасының аумағынан тыс жерде өткізілген конкурстың нәтижелері бойынша, көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру және уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын немесе көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру және уран өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың белгіленген тәртібін немесе Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен, өнімді бөлу туралы келісімдердің (келісімшарттардың) шеңберінде не Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың шеңберінде белгіленген рәсімдерді бұзып сатып алынған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша шығыстары тиісті жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттық міндеттемелерін орындауы ретінде құзыретті орган есепке алатын шығыстардан алып тасталады. Осы тармақта көзделген ереже Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен, өнімді бөлу туралы келісімнің (келісімшарттың) шеңберінде не Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың шеңберінде өз қызметін жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушыларға және олардың мердігерлеріне де қолданылады.

32. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар шеңберінде көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылардың мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жойылмаған бұзушылықтары болмаған;

2) жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша Қазақстан

Республикасының салық заңнамасының талаптарына сәйкес қол қою бонусын толық көлемде төлеген;

3) осы Кодекстің талаптарына сәйкес жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасын бекіткен;

4) құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін жаңа редакциядағы көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы мынадай шарттар бір мезгілде сақталған кезде:

осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған, шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі өткенге дейін;

осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап он сегіз ай ішінде берген кезде құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген жаңа редакциядағы көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу арқылы осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдалану шарттарына өтуге құқығы бар.

Құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін жаңа редакциядағы барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарттың тіркеу нөмірі мен күні;

3) шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша геологиялық бөлуге сәйкес жер қойнауы учаскесіне сәйкес келуге тиіс барлау учаскесіне нұсқау.

Өтінішке қосымша мыналар қоса беріледі:

1) құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін, жер қойнауын пайдаланушы қол қойған көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшарт;

2) көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартқа оның ажырамас бөлігі ретінде қоса берілетін, барлау кезеңіндегі жұмыстардың көлемдерін, сипаттамасын және орындалу мерзімдерін қамтитын және шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер

қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша жұмыс бағдарламасында көзделген, жұмыстардың көлемдері мен түрлері бойынша талаптарға сәйкес келетін жұмыстар бағдарламасы;

3) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасы.

Бұл ретте мұндай келісімшартта осы Кодекстің 116-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде көзделген ережелерге сәйкес, құзыретті орган бекітетін үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген жаңа редакциядағы барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініш берілген күнге, шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарттың нақты қолданылу мерзіміне азайтылған барлау кезеңі бекітіліп беріледі.

Шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшартта көзделген инвестициялық міндеттемелер (болған кезде), оқыту, ғылым және өңірлерді әлеуметтік-экономикалық дамыту саласындағы міндеттемелерді қоспағанда, құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартқа толық көлемде кіреді.

Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы шешім қабылдайды немесе оны жасасудан бас тартады.

Құзыретті орган:

1) өтініш осы тармақта белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) жер қойнауын пайдаланушы осы тармақта көзделген талаптарды сақтамаған жағдайларда, көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тартады.

Құзыретті органның бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарттың қолданылу мерзімі ішінде және осы тармақта көзделген өзге де талаптарды сақтай отырып, қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

Құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу кезеңінде жол берілген Қазақстан Республикасының

заңнамасын бұзушылығы үшін жер қойнауын пайдаланушыны жауаптылықтан босатуға негіз болып табылмайды.

Барлау кезеңін ұзартудың және осы тармаққа сәйкес жасалған көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша қызметті жүзеге асырудың кейінгі шарттары осы Кодекстің ережелеріне сәйкес айқындалады.

33. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар шеңберінде көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылардың мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) барлау кезеңін ұзарту туралы өтінішті осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап он сегіз ай ішінде берген;

2) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жойылмаған бұзушылықтары болмаған;

3) өтініш осы Кодекстің 117-бабының 4 – 11-тармақтарында көзделген тәртіппен берілген және қаралған;

4) осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберінде сынамалап пайдалану жүргізілген жағдайда, оның ұзақтығы өтініш берілген кезге үш жылдан аспаған;

5) өтінішке жер қойнауын пайдаланушы тарапынан қол қойылған, құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін жаңа редакциядағы көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшарт қосымша қоса берген кезде, осы Кодекстің 117-бабының 2 және 3-тармақтарында көзделген негіздер бойынша және барлау кезеңінің жалпы ұзақтығы бойынша талаптарды сақтамай барлау кезеңін бір рет ұзартуға құқығы бар.

Бұл ретте мұндай келісімшартта сұралып отырған ұзарту мерзіміне сәйкес келетін, бірақ үш жылдан аспайтын барлау кезеңі бекітіліп беріледі.

Осы Кодекстің 117-бабының 2-тармағында көзделген негіз бойынша жасалған келісімшарт бойынша барлау кезеңін осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес кейіннен ұзартуға осы Кодекстің 117-бабының 3-тармағында көзделген негіздер бойынша ғана жол беріледі.

Осы Кодекстің 117-бабының 3-тармағында көзделген негіз бойынша жасалған келісімшарт бойынша барлау кезеңін осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес кейіннен ұзартуға тыйым салынады.

Құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу кезеңінде жол берілген Қазақстан Республикасының

заңнамасын бұзушылығы үшін жер қойнауын пайдаланушыны жауаптылықтан босатуға негіз болып табылмайды.

33-1. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған және осы баптың 32 немесе 33-тармағына сәйкес осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдалану шарттарына өткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауы учаскесін азайтуға осы Кодекстің 114-бабының 1-тармағы 2) тармақшасының талаптары сақталмай жол беріледі.

Жер қойнауы учаскесін осындай азайту кезінде бір мезгілде мынадай шарттар сақталған кезде:

жер қойнауын пайдаланушы қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде сейсмикалық барлау жұмыстарын жүргізсе;

жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауы учаскесін азайту және қайтарылатын жер қойнауы учаскесінде бұрғылау үшін құрылымдардың болмауы көзделетін, осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған барлау жұмыстарының жобасына толықтыруды бекітсе, қайтарылатын жер қойнауы учаскесіне байланысты жұмыс түрлері мен көлемдері бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта белгіленген жұмыстардың бағдарламасын өзгертуге жол беріледі.

Бұл жағдайда жер қойнауы учаскесін азайту туралы өтінішке жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған, жер қойнауы учаскесін азайтуға байланысты барлау жұмыстарының жобасына толықтыру да қоса беріледі.

34. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар (бастапқы келісімшарт) бойынша көмірсутектерді барлау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын не жүзеге асырған жер қойнауын пайдаланушылардың мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) жер қойнауын пайдаланушының осы баптың 32 және 33-тармақтарының ережелеріне сәйкес жаңа редакциядағы көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу арқылы осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдалану шарттарына өтпеген;

2) осы Кодекстің талаптарына сәйкес бастапқы келісімшарт шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы жер қойнауының мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған кен орнының қорларын есептеу бойынша есепті жасаған және бекіткен;

3) жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген, бастапқы келісімшарт бойынша міндеттемелерді жойылмаған

бұзушылықтары болмаған кезде, өтініш негізінде, құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасуға құқығы бар.

Егер бастапқы келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектердің екі немесе одан көп кен орнын ашқан болса, онда жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді өндіруге арналған бір келісімшарт не әрбір кен орны бойынша жекелеген келісімшарттар жасасуға құқылы.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген жағдайда көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт дайындық кезеңіне жасалады, оның ұзақтығын жер қойнауын пайдаланушы өтініште айқындайды, бірақ үш жылдан аспайды.

Егер есептеу бойынша есебі осы Кодексте көзделген жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған көмірсутектер кен орнының бастапқы геологиялық қорлары бір жүз миллион тонна мұнай немесе елу миллиард текше метр табиғи газ мәнінен асатын болса, мұндай кен орнына қатысты өндіруге арналған келісімшарттың ережелері осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көрсетілген міндеттемелердің бірін қамтуға тиіс.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтінішті жер қойнауын пайдаланушы құзыретті органға қолданылу мерзімі ішінде не бастапқы келісімшарттың қолданылуы тоқтатылғаннан кейін он екі ай ішінде береді.

Құзыретті орган осы тармақтың бесінші бөлігінде көрсетілген мерзім ішінде, сондай-ақ өтінішті қарау және осы тармақтың тоғызыншы – он алтыншы бөліктерінде көзделген әрекеттерді жүзеге асыру кезеңінде мұндай жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын өзге тұлғаларға беруге құқылы емес.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасау туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) бастапқы келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні;

3) өндіру учаскесіне нұсқау;

4) үш жылдан аспайтын дайындық кезеңінің ұзақтығы.

Өтінішке қосымша мыналар қоса беріледі:

1) осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген жағдайларды қоспағанда, құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін , жер қойнауын пайдаланушы қол қойған көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған қорларды есептеу бойынша есеп.

Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады. Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган мынадай шешімдердің бірін қабылдайды:

1) осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген жағдайларды қоспағанда, көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы шешім;

2) осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген жағдайда, осы тармақта көзделген мерзімдерде және тәртіппен жер қойнауын пайдаланушымен келіссөздер жүргізу туралы шешім;

3) көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тарту туралы шешім.

Құзыретті орган өтініш осы тармақта белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тартады.

Құзыретті органның бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны осы тармақтың бесінші бөлігінде көрсетілген мерзім ішінде қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

Осы тармақтың тоғызыншы бөлігінің 1) тармақшасында көзделген жағдайда, құзыретті орган мұндай шешім қабылданған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде өтініш иесімен осы тармақтың үшінші бөлігіне сәйкес айқындалған мерзімге көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасады және оның қол қойылған бір данасын өтініш иесіне жібереді.

Осы тармақтың тоғызыншы бөлігінің 2) тармақшасында көзделген жағдайда, құзыретті орган мұндай шешім қабылданған күннен бастап жиырма төрт ай ішінде жер қойнауын пайдаланушымен осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделген міндеттеменің шарттарын және орындалу тәртібін айқындау бойынша келіссөздер жүргізеді.

Келіссөздер нәтижелері бойынша құзыретті орган бес жұмыс күні ішінде мынадай шешімдердің бірін қабылдайды және бұл туралы жер қойнауын пайдаланушыны хабардар етеді:

1) көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы;

2) оны жасасудан бас тарту туралы.

Осы тармақтың он төртінші бөлігінің 1) тармақшасында көзделген жағдайда, жер қойнауын пайдаланушы хабарламаны алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде құзыретті органға өз тарапынан қол қойылған, осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделген міндеттеменің шарттарын және орындалу тәртібін айқындайтын көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жібереді.

Құзыретті орган көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде осындай келісімшартты жасасады және оның қол қойылған бір данасын жер қойнауын пайдаланушыға жібереді.

Осы тармақтың он төртінші бөлігінің 2) тармақшасында көзделген жағдайда, бұрынғы жер қойнауын пайдаланушы кен орындарын табуға және бағалауға жұмсалған шығындарын өтетуге құқығы бар.

Мұндай өтеуді жаңа жер қойнауын пайдаланушы мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органның ресми статистикалық ақпараты негізінде айқындалатын инфляцияны ескере отырып, тиісті шығындардың толық сомасының біржолғы төлемі тәртібімен жүзеге асырады.

Мұндай шығындарды өтеу мерзімін құзыретті орган белгілейді және жаңа жер қойнауын пайдаланушымен келісімшарт жасалған күннен бастап он екі айдан аспауға тиіс.

Жаңа жер қойнауын пайдаланушы өзі өтейтін шығындардың аудитін жүргізуге құқылы. Жаңа және бұрынғы жер қойнауын пайдаланушылар арасында өтелетін шығындар мөлшері туралы дау болған жағдайда, мұндай дау сот тәртібімен шешілуге жатады.

35. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар (қолданыстағы келісімшарт) бойынша көмірсутектерді өндіру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушылардың мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) осы Кодекстің талаптарына сәйкес жер қойнауын пайдаланушы осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын әзірлеу жобасын бекіткен;

2) көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндіру кезеңі кен орнын әзірлеу жобасы негізінде айқындалған, бірақ бұл өтініш беру кезінде қалған жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарттың мерзімінен аспаған;

3) қолданыстағы келісімшартта көзделген инвестициялық міндеттемелер (олар болған кезде) көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартқа толық көлемде қосылған;

4) өтініш беру кезінде жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органның хабарламасында көрсетілген, жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарт бойынша міндеттемелерді жойылмаған бұзушылықтары болмаған кезде, өтініші негізінде құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін жаңа редакциядағы көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу арқылы осы Кодексте көзделген жер қойнауын пайдалану шарттарына өтуге құқығы бар.

Егер жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшартта көмірсутектердің екі немесе одан көп кен орны бекітіліп берілсе, онда жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді өндіруге арналған бір келісімшарт жасасуға құқылы.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдаланушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), атауы;

2) жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты тіркеу нөмірі мен күні.

Өтінішке қосымша мыналар қоса беріледі:

1) құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін және осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген ережелер ескерілетін, жер қойнауын пайдаланушы қол қойған көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарт;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодекс пен Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған кен орнын әзірлеу жобасы.

Өтініш құзыретті органға келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы шешім қабылдайды немесе оны жасасудан бас тартады.

Құзыретті орган:

1) өтініш осы тармақта белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген талаптар сақталмаған жағдайларда, көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тартады.

Құзыретті органның бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі ішінде қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

Көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы шешім қабылданған жағдайда, құзыретті орган жиырма жұмыс күні ішінде осындай келісімшартты жасасады және өтініш иесіне оның қол қойылған бір данасын жібереді.

Құзыретті орган бекітетін көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасасу шеңберінде жер қойнауын пайдаланушы көмірсутектерді өндіру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу кезеңінде жол берілген Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзушылығы үшін жер қойнауын пайдаланушыны жауаптылықтан босатуға негіз болып табылмайды.

Осы тармаққа сәйкес жаңа редакцияда көмірсутектер өндіруге арналған келісімшарт жасасқан жер қойнауын пайдаланушылар осындай келісімшарт бойынша жер қойнауы учаскесін (учаскелерін) бөлуді жүргізуге құқылы емес.

36. "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес өткізілген, қорытындысы осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шығарылған көмірсутектерді барлауға немесе өндіруге жер қойнауын пайдалану

құқығын беруге арналған конкурстың жеңімпаздары болып табылатын тұлғалардың (конкурс жеңімпазының) мынадай шарттар бір мезгілде сақталған:

1) конкурс жеңімпазымен "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген тәртіппен және шарттарда жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жасалмаған;

2) конкурс жеңімпазының Қазақстан Республикасы салық заңнамасының талаптарына сәйкес қол қою бонусын толық көлемде төлеген;

3) көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініш осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап он екі ай ішінде берілген кезде, құзыретті орган бекітетін үлгілік келісімшартқа сәйкес әзірленген көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасасуға құқығы бар.

Конкурс жеңімпазы осы тармаққа сәйкес құзыретті органға жіберетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) көмірсутектерді барлауға немесе өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурстың жеңімпазы болып табылатын тұлғаның атауы;

2) осы тармақта көзделген шарттардың сақталғанын растайтын мәліметтер мен құжаттар;

3) осы Кодекстің 96-бабының 2 – 4-тармақтарында көзделген мәліметтер мен құжаттар.

Өтінішке мыналар қоса берілуге тиіс:

1) құзыретті орган бекітетін үлгілік келісімшартқа сәйкес және осы тармақта көзделген талаптар ескеріле отырып әзірленген, конкурс жеңімпазы қол қойған көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшарт;

2) "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес әзірленген және келісілген іздестіру жұмыстарының жобасы негізінде немесе тендерге қатысу үшін конкурстық ұсыныста немесе акуционға қатысу үшін өтінімде белгіленген, барлау кезеңіндегі жұмыстардың көлемдері, сипаттамасы және орындалу мерзімдері бойынша шарттар негізінде жасалған, барлау кезеңіндегі жұмыстардың көлемдерін, сипаттамасын және орындалу мерзімдерін қамтитын жұмыстар бағдарламасы.

Осы тармақтың мақсаттары үшін:

1) құзыретті орган бекітетін үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасу кезінде:

барлау учаскесі осы Кодекстің талаптарына сәйкес айқындалады және "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңына

сәйкес өткізілген, көмірсутектерді барлауға жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурстың шарттарында көрсетілген жер қойнауы учаскесінің көлемінен аспайды;

осы тармаққа сәйкес жасалған көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау жұмыстарының жобасын әзірлеу және оның сараптамасы осы Кодекске сәйкес жүзеге асырылады;

2) құзыретті орган бекітетін үлгі келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартты жасау кезінде:

өндіру учаскесі осы Кодекстің талаптарына сәйкес айқындалады және "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес өткізілген көмірсутектерді өндіруге жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурстың шарттарында көрсетілген жер қойнауы учаскесінің көлемінен аспайды;

көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартта конкурс жеңімпазы осы тармақта көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, осы Кодексте көзделген ережелерге сәйкес (оның ішінде жобалау құжаттарын әзірлеу және олардың сараптамасы бөлігінде, сондай-ақ инвестициялық міндеттемелер және өзге де мәселелер бөлігінде) дайындық кезеңін не өндіру кезеңін бекітіп беруге бастама жасауға құқылы;

3) осы тармаққа сәйкес жасалған көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартта тендерге қатысу үшін конкурстық ұсынысына немесе аукционға қатысу үшін өтініміне сәйкес конкурс жеңімпазы өзіне қабылдаған, келісімшарт бойынша жұмыстарды орындау үшін қажетті кадрлардағы, жұмыстардағы, көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылыққа қатысты міндеттемелерге сәйкес келетін міндеттемелер көзделуге тиіс;

4) осы тармаққа сәйкес жасалған көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшартта тендерге қатысу үшін конкурстық ұсынысына немесе аукционға қатысу үшін өтініміне сәйкес конкурс жеңімпазы өзіне қабылдаған, өңірді әлеуметтік-экономикалық дамытуға және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстар мөлшеріне; келісімшарт бойынша жұмыстарды орындау үшін қажетті кадрлардағы, тауарлардағы және көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылық үлестеріне; келісімшарт бойынша жұмыстарды орындау үшін қажетті қазақстандық кадрларды оқыту, Қазақстан Республикасының аумағында ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар мөлшеріне қатысты міндеттемелерге сәйкес келетін міндеттемелер көзделуге тиіс.

Өтініш осы Кодексте көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасасу туралы өтініштерді қарау үшін белгіленген мерзімдерде қаралуға жатады.

Құзыретті орган:

1) өтініш осы тармақта белгіленген талаптарға сәйкес келмеген;

2) осы тармақта көзделген талаптарды конкурс жеңімпазы сақтамаған;

3) осы Кодекстің 97-бабы 3-тармағының 2) – 6), 8) және 9) тармақшаларында көзделген жағдайларда көмірсутектерді барлау мен өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Құзыретті органның бас тартуы конкурс жеңімпазын осы тармақта көзделген мерзімдер ішінде және өзге де талаптарды сақтай отырып, қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

37. "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес өткізілген, көмірсутектерді барлауға жер қойнауын пайдалану құқығын беруге арналған конкурстың жеңімпазымен құзыретті орган бекітетін, үлгілік келісімшартқа сәйкес келетін көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартты жасасу тәртібі мен шарттарына қатысты осы баптың 36-тармағында көзделген ережелер (осы баптың 36-тармағы екінші бөлігінің 3) тармақшасын және алтыншы бөлігінің 3) тармақшасын қоспағанда) "Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңының ережелеріне сәйкес тікелей келіссөздер хаттамасына қол қойылған жағдайда, көмірсутектер саласындағы ұлттық компаниямен көмірсутектерді барлау мен өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттарды жасасуға да қолданылады.

Бұл ретте жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу шарттары тікелей келіссөздер хаттамасының негізінде айқындалады.

38. Осы Кодекс қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған халықаралық шарттарға сәйкес құзыретті орган осындай халықаралық шарттарда аталған тұлғаларға тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беруі мүмкін деп белгіленсін.

Осы тармаққа сәйкес тікелей келіссөздер негізінде көмірсутектерді барлау үшін жер қойнауы учаскесін пайдалануға алуды ниет еткен тұлға мыналарды көрсете отырып, құзыретті органға өтініш жібереді:

1) өтініш иесінің атауы, оның орналасқан жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркеу туралы мәліметтер (сауда тізілімінен үзінді көшірме немесе өтініш иесі шет мемлекеттің заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылатынын куәландыратын басқа да заңдастырылған құжат), басшы туралы мәліметтер, өтініш иесін тікелей немесе жанама түрде бақылайтын жеке, заңды тұлғалар, мемлекеттер және халықаралық ұйымдар туралы мәліметтер;

2) өтініш иесінің соңғы үш жылда өз қызметін жүзеге асырған мемлекеттердің тізімін қоса алғанда, өтініш иесінің бұрынғы қызметі туралы мәліметтер;

3) өтініш иесі үміткер болып отырған жер қойнауы учаскесінің аумағы.

Өтініш және оған қоса берілетін құжаттар қазақ және орыс тілдерінде жасалуға тиіс. Егер өтінішті шетелдік немесе шетелдік заңды тұлға берсе, оған қоса берілетін

құжаттар өзге тілде әрбір құжатқа қазақ және орыс тілдеріндегі аудармасы міндетті түрде қоса беріліп жасалуына болады, олардың дұрыстығын нотариус куәландырады.

Көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын беру жөніндегі тікелей келіссөздер өтініш иесінің уәкілетті өкілдері мен құзыретті органның жұмыс тобы арасында жүргізіледі.

Тікелей келіссөздер құзыретті органға өтініш келіп түскен күннен бастап екі ай ішінде жүргізіледі. Тікелей келіссөздер жүргізу мерзімі құзыретті органның шешімі бойынша ұзартылуы мүмкін.

Тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша құзыретті орган көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт жасасу немесе оны жасасудан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт жасасу туралы шешім қабылданған жағдайда, өтініш иесі оны қабылдаған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша оның мөлшері айқындалған қол қою бонусын төлейді және құзыретті органға:

1) қол қою бонусының төленгенін растауды;

2) көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарттың жобасын;

3) көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарттың ажырамас бөлігі ретінде қоса берілетін, тікелей келіссөздер нәтижелері бойынша айқындалған барлау кезеңіндегі жұмыстар көлемін, сипатын және орындалу мерзімдерін қамтитын жұмыстар бағдарламасын жібереді.

Көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт жобасына мынадай шарттар енгізілуге тиіс:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар түрлері;

2) келісімшарттың қолданылу мерзімі;

3) жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) шекаралары;

4) жер қойнауын пайдаланушының жұмыс бағдарламасында көзделген жер қойнауы учаскелеріндегі жұмыстар көлемі мен түрлері бойынша міндеттемелері;

5) жер қойнауын пайдаланушының кадрлардағы елішілік құндылықтың ең төмен үлесі бойынша міндеттемелері;

6) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекстің талаптарына сәйкес келетін тауарлардағы, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі, оның ішінде көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін басым тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер тізбесіне енгізілген тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер түрлері бойынша елішілік құндылық үлесі бойынша міндеттемелері;

7) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелері;

8) жер қойнауын пайдаланушының осы Кодекспен келісімшарттық міндеттемелерге жатқызылатын көмірсутектерді барлау бойынша базалық жобалау құжаттары

көрсеткіштерінің бұзылуын қоса алғанда, келісімшарттық міндеттемелердің бұзылғаны үшін жауаптылығы;

9) олардың негізінде жер қойнауы барлау жөніндегі операцияларды жүргізу үшін пайдалануға берілген өзге де шарттар.

Көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт жобасы құзыретті органның сараптама жасауына және құқықтық сараптама жасауға жатады. Келісімшарт жобасының сараптамасын құзыретті орган оны алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде жүргізеді.

Көмірсутектерді барлауға арналған келісімшарт жобасын құзыретті орган оны алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде келісімшарт ережелерінің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкестігі тұрғысынан жүргізілетін міндетті құқықтық сараптамадан өткізу үшін жібереді. Құқықтық сараптама жиырма жұмыс күні ішінде жүргізіледі. Сараптама нәтижелері сараптамалық қорытынды түрінде ресімделеді, олар теріс немесе оң болуы мүмкін.

Өтініш иесі келісімшарт жобасын сараптамалық қорытындыда жазылған ескертулерді жою мақсатында пысықтайды. Көрсетілген ескертулер жойылған жағдайда, мемлекеттік орган оған он жұмыс күні ішінде қайта сараптама жүргізеді.

Өтініш иесі осы тармақта көзделген сараптамалардың оң қорытындысын алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде өз тарапынан қол қойылған көмірсутектерді барлауға арналған келісімшартты құзыретті органға жібереді.

Құзыретті орган келісімшартты алған күннен бастап жиырма жұмыс күні ішінде көмірсутектерді барлауға арналған келісімшартты жасасады және оның қол қойылған бір данасын өтініш иесіне жібереді.

Жұмыстар бағдарламасында бастапқыда мәлімделген міндеттемелерді қысқартуды немесе алып тастауды көздейтін көмірсутектерді барлауға арналған келісімшартқа қосымша келісімдер жасасуға тыйым салынады.

39. Осы Кодекстің күрделі жобалар және күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттар бойынша ережелері:

1) осы Кодекстің 120-бабына сәйкес жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға (жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға толықтыруларға);

2) Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен өнімді бөлу туралы келісімдерге (келісімшарттарға) және Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қолданылмайды.

40. 2023 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушының бір мезгілде мынадай шарттар сақталған кезде:

жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 1) немесе 2) тармақшасында көрсетілген бір немесе бірнеше өлшемшарттарға сәйкес келетін жер қойнауы учаскесі бойынша барлау кезеңінде болса не жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген өлшемшартқа сәйкес келетін жер қойнауы учаскесі бойынша барлау және (немесе) өндіру кезеңінде болса;

жер қойнауын пайдаланушыда өтініш беру кезінде құзыретті органның хабарламасында көрсетілген, бастапқы келісімшарт бойынша міндеттемелерді жойылмаған бұзушылықтар болмаса;

жер қойнауын пайдаланушы өтініш берілген жылдың алдындағы кезеңде жұмыс бағдарламасында көзделген жұмыстардың іс жүзіндегі көлемін толық орындаса немесе барлау кезеңі жұмыстарының бағдарламасын толық көлемде орындаса, осы Кодекстің 36-бабының 1-2-тармағында көзделген күрделі жоба (жобалар) өлшемшарттарының кем дегенде біреуіне сәйкес келетін жер қойнауы учаскелеріне қатысты осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 1) немесе 2) тармақшаларында көзделген шарттарға сәйкес күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өтуге құқығы бар.

Егер өтініш берілген күнге физикалық жұмыстардың орындалмаған көлемі бойынша міндеттемелер кейінгі кезеңдердің міндеттемелерінде көзделетін жағдайда, осы тармақтың бірінші бөлігі төртінші абзацының талаптары осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген өлшемшартқа сәйкес келетін кен орындарына қатысты қолданылмайды.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту жер қойнауын пайдаланушының құзыретті органға беретін өтініші бойынша жүзеге асырылады.

Өтініште жер қойнауын пайдаланушы туралы мәліметтерден басқа, күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту негіздері көрсетіледі.

Өтінішке мыналар қоса беріледі:

күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына сәйкес жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың жаңа редакцияда жазылуы көзделетін осындай келісімшартқа толықтырудың жобасы;

осы Кодекстің 36-бабының 5-1-тармағына сәйкес өтініш иесі айқындаған, күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа енгізілуге жататын, кадрлардағы елішілік құндылық бойынша ең төменгі міндеттемелер;

осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген күрделі жобаларға қатысты – осы Кодекстің 36-бабы 1-3-тармағының екінші бөлігінде көрсетілген құжаттардың кез келгені.

Осы тармаққа сәйкес күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту кезінде барлау мерзімі (кезеңі) осындай келісімшарт бойынша барлаудың іс жүзінде пайдаланылған мерзімі шегеріле отырып, осы Кодекстің 116 және 117-баптарының ережелері ескеріліп айқындалатын барлаудың ең көп мерзімі шегінде айқындалады.

Егер Каспий немесе Арал теңізінің қазақстандық секторы шегінде толық немесе ішінара орналасқан жер қойнауы учаскелеріндегі келісімшарттарды қоспағанда, осы Кодекс қолданысқа енгізілген күнге дейін жасалған келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту кезінде " Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы" 2010 жылғы 24 маусымдағы Қазақстан Республикасы Заңының ережелеріне сәйкес индустриялық-инновациялық қызмет субъектісі ретінде жер қойнауын пайдаланушыға берілсе, мұндай келісімшартта жер қойнауын пайдаланушының тиісті инвестициялық жобаны іске асыруды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемесі, сондай-ақ келісімшарттың талаптарында көзделген, осындай инвестициялық жобаны іске асыруға байланысты өзге де ілеспе міндеттемелер, оның ішінде шикізатпен қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелер көзделуге тиіс.

Егер бастапқы келісімшарт бойынша бірнеше жер қойнауы учаскелері (кен орындары) болса, олардың бір бөлігі осы Кодекстің 36-бабының 1-2-тармағында көзделген күрделі жобаның (жобалардың) өлшемшартына сәйкес келмесе, осы тармаққа сәйкес күрделі жобалар бойынша үлгілік келісімшарттың талаптарына өту осы Кодекстің 36-бабының 1-2-тармағында көзделген күрделі жобаның өлшемшартына сәйкес келетін жер қойнауы учаскесіне (кен орнына) қатысты ғана жер қойнауының тиісті учаскесін (жер қойнауы учаскелерін) және (немесе) кен орнын (кен орындарын) күрделі жоба бойынша үлгілік келісімшарт талаптарында жеке келісімшартқа бөліп шығару арқылы жүзеге асырылады.

Өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға жатады.

Егер келісімшартқа толықтыру жобасы бойынша өтінішті қарау нәтижелері бойынша ескертулер болса, құзыретті орган бұл туралы өтініш иесін хабардар етеді. Құзыретті органның ескертулерімен келіскен жағдайда өтініш иесі оларды жоюға және құзыретті органға келісімшартқа толықтырудың пысықталған жобасын жіберуге құқылы. Ескертулерді жою кезеңінде өтінішті қарау мерзімі тоқтатыла тұрады. Өтініш иесі құзыретті органның ескертулерімен келіспеген жағдайда, өтініш иесі оларға Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен дау айтуға құқылы.

Құзыретті орган өтінішті қарау нәтижелері бойынша келісімшартқа толықтыруға қол қояды және оны өтініш иесіне жібереді не күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өтуден мынадай:

өтініш және (немесе) оған қоса берілетін құжаттар осы тармақтың талаптарына сәйкес келмеген;

өтініш иесі құзыретті органның осы тармақтың оныншы бөлігіне сәйкес жіберілген ескертулерін жоймаған немесе өтініш иесі жоюдан бас тартқан жағдайларда, бас тартады.

Осы баптың 12, 13, 32, 33, 34 және 35-тармақтарының ережелері осы тармаққа сәйкес күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өтуге қолданылмайды.

41. Өндіру учаскесінде көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушы дайындық кезеңі ішінде бір мезгілде мынадай талаптар сақталған кезде:

1) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту туралы өтініш 2026 жылғы 1 наурызға дейін берілсе;

2) өтініш беру кезінде жер қойнауын пайдаланушыда бастапқы келісімшарт бойынша міндеттемелердің құзыретті органның хабарламасында көрсетілген жойылмаған бұзушылықтары болмаса;

3) өндіру учаскесі (кен орны) мынадай талаптардың біріне сәйкес келсе:

осы Кодекстің 36-бабы 1-2-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген параметрлердің кем дегенде біреуі болатын құрлықтағы жобаларға жатқызылса;

жиынтығында мынадай көрсеткіштері бар көмірсутектер кен орны қорларын қамтыса:

қатталған жағдайларда мұнайдың тығыздығы кемінде 880 кг/м3 құраса;

мұнай кенжатынының жоғарғы шекарасы (шатыры) бір мың метрден астам тереңдікте болса, күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өтуге құқылы.

Осы тармаққа сәйкес күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту туралы өтініш осы баптың 40-тармағының алтыншы – он екінші бөліктеріне сәйкес қаралады.

Бұл ретте осы баптың 40-тармағының бесінші бөлігінде көрсетілген құжаттардан басқа, өтінішке жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған, өндіру учаскесінің (кен орнының) осы тармақтың бірінші бөлігі 3) тармақшасының талаптарына сәйкестігін растайтын геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есеп қоса беріледі.

Осы тармаққа сәйкес күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына өту кезінде келісімшартта осындай келісімшарт

бойынша өндірудің нақты мерзімі шегеріле отырып, осы Кодекстің 119-бабының 1-1-тармағында көзделген өндіру кезеңінің мерзімі белгіленеді.

42. Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасына сәйкес жер қойнауы учаскелерінің шекаралары аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскелерінің аумағында толығымен болатын, 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін берілген, осы тармақта көрсетілген өтінішті беру күніне қолданылып жүрген жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензиялар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер тиісті жер қойнауы учаскесі бойынша жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін құзыретті органға өтініш беру арқылы осы Кодекстің 36-бабы 1-1-тармағының 3-1) тармақшасында көзделген көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт жасасуға құқылы.

Осы тармаққа сәйкес аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалған жағдайда, жер қойнауын геологиялық зерттеуге бұрын берілген лицензия келісімшарт жасалған күннен бастап өз қолданысын тоқтатады.

Осы тармақтың мақсаттары үшін барлау кезеңі аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауының учаскелері үшін жер қойнауын пайдаланудың келісімшарттық режиміне көшу туралы өтініш берілген күнге қолданылып жүрген жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның нақты мерзіміне азайтылған алты жыл мерзімге бекітіледі.

Осы Кодекстің 117-бабы 1-тармағы үшінші бөлігінің ережелерін қоспағанда, аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңін кейіннен ұзартуға осы Кодекстің 117-бабында көзделген тәртіппен және шарттарда жол беріледі.

Барлау кезеңінің жұмыстар бағдарламасы осы Кодекстің 95-бабы 3-1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген жұмыстардың түрлері мен көлемі бойынша ең төменгі талаптарды қамтуға тиіс. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу кезінде құзыретті орган жұмыстардың көлемі мен түрлері бойынша неғұрлым жоғары болатын ең төменгі талаптарды белгілеуге құқылы.

Жер қойнауын пайдаланушының осы тармаққа сәйкес жер қойнауын пайдаланудың келісімшарттық режиміне көшуді жүзеге асыруына негіз болған жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған қолданыстағы лицензия бойынша аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде іс жүзінде орындалған жұмыстар жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңінің жұмыстар бағдарламасында көзделген осы жер қойнауы учаскесінде тиісті жұмыс түрлерін орындау есебіне ескерілуі мүмкін.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу кезінде барлау учаскесі осы Кодекстің 110-бабының талаптарына сәйкес айқындалады.

Егер осы тармақтың бірінші бөлігінде аталған тұлға учаскелерінің шекаралары аз зерттелген аумақтарда орналасқан жер қойнауы учаскелерінің шегінде толығымен орналасқан жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған екі және одан көп лицензияға ие болса, мұндай тұлға осы Кодекстің 110-бабының талаптарына сәйкес жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған тиісті лицензияның негізінде аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге бір немесе бірнеше жекелеген үлгілік келісімшарттар жасасуға құқылы.

Осы тармаққа сәйкес жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша осы тармақтың үшінші бөлігіне сәйкес айқындалған барлау кезеңі ішінде жер қойнауын пайдалану құқығының және (немесе) жер қойнауын пайдалану құқығымен байланысты объектілердің ауысуына тыйым салынады.

Жер қойнауын пайдаланушы аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу кезінде Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес айқындалатын қол қою бонусының бастапқы мөлшеріне тең сомада қол қою бонусын төлейді.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдаланудан бос болуға тиіс.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге келісімшарт жасасуға арналған өтініште мыналар қамтылуға тиіс:

1) осы Кодекстің 96-бабы 2-тармағының 1), 2) және 2-1) тармақшаларына сәйкес жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияны иеленуші туралы мәліметтер;

2) жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның берілген күні мен нөмірі, жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензия бойынша жер қойнауы учаскесі шекараларының координаттары;

3) аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу үшін сұралатын жер қойнауы учаскесі шекараларының координаттары.

Өтінішке қосымша түрде мыналар:

1) қол қою бонусына ақы төлеу растамасы және аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына сәйкес келетін, аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған, өтініш беруші қол қойған келісімшарт;

2) жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның түпнұсқасы немесе нотариат куәландырған көшірмесі;

3) осы Кодекстің 96-бабы 3-тармағының 4-1) тармақшасында көзделген құжаттар;

4) барлау кезеңінің жұмыстар бағдарламасы;

5) өтініш беруші жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған тиісті лицензия бойынша жер қойнауы учаскесінде жүргізген сейсмикалық барлау жұмыстары туралы мәліметтер қоса беріледі.

Өтініш құзыретті органға келіп түскен күнінен бастап жиырма жұмыс күні ішінде қаралуға тиіс.

Өтінішті қарау нәтижелері бойынша құзыретті орган аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу туралы шешім қабылдайды немесе келісімшарт жасасудан бас тартады.

Өтініш осы тармақта белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда немесе егер сұралатын жер қойнауы учаскесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша өзге тұлғаның пайдалануында болса, құзыретті орган аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты жасасудан бас тартады.

Құзыретті органның бас тартуы жер қойнауын пайдаланушыны құзыретті органның бас тартуында көрсетілген бұзушылықтар жойылғаннан кейін қайта өтініш беру құқығынан айырмайды.

Аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу туралы шешім қабылданған жағдайда, құзыретті орган жиырма жұмыс күні ішінде осындай келісімшарт жасасады және оның қол қойылған данасын өтініш берушіге жібереді.

Шекаралары ішінара немесе толығымен сәйкес келетін жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның әртүрлі иеленушілері берген, аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге келісімшарт жасасуға арналған өтініштер олардың түсу кезектілігі тәртібімен қаралады.

Егер шекаралары ішінара немесе толығымен сәйкес келетін жер қойнауы учаскелерінде жер қойнауын геологиялық зерттеуге арналған лицензияның әртүрлі иеленушілері аз зерттелген аумақтар шегінде орналасқан жер қойнауы учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасуға бір күнде екі және одан көп өтініш берген болса, өтініштерді қарау кезектілігі (басымдығы) жер қойнауын геологиялық зерттеуге бұрын берілген лицензия бойынша айқындалады.

Ескерту. 278-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 26.12.2019 № 284-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.01.2021 № 407-VI

(алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 401-VI (01.03.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.03.2021 № 14-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.12.2021 № 87-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.12.2023 № 52-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 26.12.2025 № 243-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 30.12.2025 № 249-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз) Заңдарымен.

Қазақстан Республикасының Президенті *Н. Назарбаев*

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК